SOME PAGES IN THE ORIGINAL CONTAIN FLAWS AND OTHER DEFECTS WHICH APPEAR ON THE FILM

Digitized in 2006
by
Thrinaina Informatics Ltd, Secunderabad, A.P., India.
(http://www.thrinaina.com)

From the original owned by
Sundarayya Vignana Kendram
and its partner Institutions

as part of the
British Library Endangered Archives Programme
supported by the
Lisbet Rausing Charitable Fund

Except for individual research purpose
any reproduction should be made with
written permission from the

Sundarayya Vignana Kendram,
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampally, Hyderabad - 500 044
Andhra Pradesh, India

COPYRIGHT STATEMENT

The copyright laws of the United States (Title 17, United States Code) and of India (Copyright Act of 1957) govern the making of photocopies or other reproductions of copyrighted material including foreign works under certain conditions. In addition, the United States extends protection to foreign works by means of various international conventions, bilateral agreements, and proclamations.

Under certain conditions specified in the laws, libraries and archives are authorized to furnish a photocopy or other reproduction. One of these specified conditions is that photocopy or reproduction is not to be used for any purpose other than private study, scholarship, or research. If a user makes a request for, or later uses, a photocopy or reproduction for purposes in excess of "fair use," that user may be liable for copyright infringement.

These institutions reserve the right to refuse to accept a copy order if, in their judgment, fulfillment of the order would involve violation of the copyright laws of the United States or India.

వెంకమాంబ, తరిగొండ, 19th Cent.

శ్రీ వేంకటాచలమహత్మ్యము

చెన్నపట్టణము, 1928

Record no. 122

Veṅkamāmba, Tarigoṇḍa, 19th Cent.

Śrī Vēṅkaṭācalamahatmyamu

Cennapaṭṭaṇamu, 1928

Record no. 122

SUNDARAYYA VIGNANA KENDRAM
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampalli
Hyderabad – 500 044, Andhra Pradesh, India

Bibliographic Record Target

వెంకమాంబ, తరిగొండ, 19th Cent.

శ్రీ వేంకటాచలమహత్మ్యము / తరిగొండ వెంకమాంబ. - చెన్నపట్టణము : అమెరికన్ డైమండు ముద్రాక్షరశాల, 1928.

4, 214 p. ;21 cm.

Record no. 122

Veṅkamāmba, Tarigoṇḍa, 19th Cent.

Śrī Vēṅkaṭācalamahatmyamu / Tarigoṇḍa Veṅkamāmba. - Cennapaṭṭaṇamu : Amerikan ḍaimaṇḍu Mudrākṣaraśāla, 1928.

4, 214 p. ;21 cm.

Record no. 122

35 mm microfilm
Image placement: IA IIA IB IIB   Date filming began:

శ్రీతరిగొండ [illegible]యసూ[illegible]క.

కవితావిలా[illegible] [illegible]

తరిగొంథ మాశ్వాసము.

భక్తురాలిచే నారాశా

శ్రీ వేంకటాచలమాహాత్మ్యము.

5407

ఈ గ్రంథము,

శ్రీ వేంకటేశాష్టోత్తరశతనామస్తోత్రంబులతోడ జేర్చి

పండిత పరిష్కృతము గావించి

వేలూరు

కుప్పుస్వామి మొదలారివారి

అమెరికన్ డైమండు ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడినది.

చెన్నపట్టణము.

1928.

హఠయోగ్ర...
యోగవిద్య
శ్రీకృష్ణామృత...
ప్రెంతురాజ...
శ్రీసీతారాఘవ
పదునారురా...
సచ్చిదానంద బోధా...
ముముక్షు రాజహంస పరమ
హంససంవాదము 0.14.0
వేదాంతసారప్రశ్నోత్తరరత్నా
వళి యను గురుశిష్య సం
వాదము 1-0-0
దృగ్దృశ్యవివేకము 0-10-0
బ్రహ్మజ్ఞానచింతామణి యను
సుగుణాకరమహారాజుకథ 0-8-0
ఉపనిషత్సారరత్నావళి యను
శ్రీరామచంద్ర హనుమంత
సంవాదము 0-12-0
పరమాత్మలక్షణబోధిని 0-8-0
శుకబ్రహ్మకైవల్యము అను శ్రీ
శుకమహర్షి చరిత్రము 0-12-0
వేదాంతరహస్యదర్పణమను
జ్ఞానసుందరి వివేకసుంద
రికిం జెప్పిన నూతనవిచిత్ర
పతివ్రతలకథలు 0-10-0
బ్రహ్మవిద్యారహస్యము 0-2-0
...ంజలయోగశాస్త్రము 1-0-0

...రమ్య మను పుర
దీపిక 0-2-0
...నసుధాలహరి 0-8-0
...మప్రకాశిక తాత్ప 0-4-0
...బ్మోపనిషత్తు 0-1-0
...శివిశ్వేశ్వరసంవాదము 1-0-0
పంచదశ ప్రకరణార్థ సార
సంగ్రహము 1-0-0
పరమార్థసారము 0-2-0
శ్రీమదుత్తర రామాయణము పద్య
కావ్యము దళసరి కాలికో 2-0-0
రాజయోగరత్నాకరము తాత్ప
ర్యం దళసరి కాలికో 2-0-0
భాస్కర రామాయణము, పద్య
కావ్యము దళసరి కాలికో 2-8-0
ఇంగ్లీషు తెనుగు భాషాబోధిని 0-8-0
షట్చక్రవర్తుల యింద్రజాలపు
కథలు 0-8-0
అనుభవవైద్యశాస్త్రము
8 భాగములు 4-0-0
4 భాగములు 2-0-0
నాల్గుభామల ఒక్కబిలేరి 0-4-0
ఆరుభామల ఒక్కబిలేరి 0-4-0
భగవద్గీత నోరి గురులింగశాస్త్రుల
వారి టీకాతాత్పర్య
విశ్వరూపపటములతో 1-8-
అనుభవారోగ్యవైద్యశాస్త్ర 1-8-

...వార్దు అందుకో.,

చాకలపేట, మదరాసు

విషయసూచిక.

ప్రథమాశ్వాసము.

వేంకటాచలపురవర్ణనము. 3
షష్ఠ్యంతములు. 5
నైమిశారణ్యవర్ణనము. „
క్రీడాచలము గరుత్మపతుండు శేషగిరికి దెచ్చుట. 8
బ్రహ్మేంద్రాదికృత స్తోత్రము. 9
వేంకటాద్రినామములు. 13
హరి విటవేషధరుడగుట. 14
కుమారధారమహిమ. 18
హరి శంఖణరాజునకు బ్రసన్నుండగుట. 19
హరి ఆత్మారామునికిఁ బ్రసన్నుండగుట. 21
వేంకటాద్రి యుగభేదంబులఁ బ్రకాశించుట. 25
శ్రీరాములు వేంకటాద్రికి వచ్చుట, „
వైకుంఠగుహాప్రభావము. 28

ద్వితీయాశ్వాసము,

ఇంద్రాదులు సత్యలోకమునకు బోవుట. 33
బ్రహ్మేంద్రాదులు వేంకటాద్రికి వచ్చుట. 34
దశరథుండు వేంకటాద్రికి వచ్చుట. 35
వేంకటేశ్వరుండు బ్రహ్మాదులకుఁ బ్రత్యక్షమగుట. 38
శ్రీమన్నారాయణుని బ్రహ్మాదులు ప్రార్థించుట. 39
దశరథుండు స్తుతించుట. 42
బ్రహ్మోత్సవక్రమము. 45

తృతీయాశ్వాసము.

చక్రరాజవిజయము.
వైష్ణవధర్మము.

గోపీశ్వరాయనమః
పరంజ్యోతిషే
వైకుంఠపతయే
అవ్యయాయ
సుధాతనవే
యాదవేంద్రాయ
నిత్యయౌవనరూపవతే
తుర్వేదాత్మకాయ
ష్ణవే। అచ్యుతాయ
ద్మినీప్రియాయ
రాపతయే
రాపతయే। నిర్మలాయ
వపూజితాయ
తుర్భుజాయ
క్రధరాయ
త్రిధామ్నే
త్రిగుణాశ్రయాయ
నిర్వికల్పాయ
నిష్కళంకాయ
నిరాతంకాయ
నిరంజనాయనమః
నిరాభాసాయనమః
నిత్యతృప్తాయ
నిర్గుణాయ
నిరుపద్రవాయ
గదాధరాయ
శార్ఙ్గపాణయే
నందకినే
శంఖధారకాయ

అనేకమూర్తయేనమః
అవ్యక్తాయనమః
కటిహస్తాయ
వరప్రదాయ
అనేకాత్మనే
దీనబంధవే
ఆర్తలోకభయప్రదాయ
ఆకాశరాజవరదాయ
యోగిహృత్పద్మమంది(య
దామోదరాయ
జగత్పాలాయ
పాపఘ్నాయనమః
భక్తవత్సలాయ
త్రివిక్రమాయ
శింశుమారాయ
జటామకుటశోభితాయ
శంఖమధ్యోల్లసన్మం
జుళాయ
కింకిణ్యాఢ్యకరణ్డకాయ
నీలమేఘశ్యామతనవే
బిల్వపత్రార్చనప్రియాయ
జగద్వ్యాపినే
జగత్కర్త్రేనమః
జగత్సాక్షిణే
జగత్పతయేనమః
చింతితార్థప్రదాయ
జిష్ణవేనమః
దాశార్హాయ

దశరూపవతేనమః
దేవకీనందనాయ
శౌరయే నమః
హయగ్రీవాయ
జనార్దనాయ
కన్యా[illegible]తారేజ్యా
పీతాంబరధరాయ
అనఘాయనమః
వనమాలినేనమః
పద్మనాభాయ
మృగయాసక్తమానసా
అశ్వారూఢాయ
ఖడ్గధారిణే
ధనార్జనసముత్సుకాయ
ఘనసారలసన్మధ్యక
స్తూరీతిలకోజ్జ్వలాయ
సచ్చిదానందరూపాయ
జగన్మంగళదాయకాయ
యజ్ఞరూపాయ
యజ్ఞభోక్త్రే నమః
చిన్మయాయనమః
పరమేశ్వరాయనమః
పరమార్థప్రదాయ
శాంతాయనమః (మా
శ్రీమతేదోర్దండవిక్ర
పరాత్పరాయనమః
పరబ్రహ్మణే
శ్రీవిభవే నమః
జగదీశ్వరాయనమః

శ్రీవేంకటేశాష్టోత్తరశతనామావళి సమాప్తః.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యము

ప్రథమాశ్వాసము.

శ్లో॥ శ్రీకాంతాత్మ సరోజచండకిరణం శీతాంశుబింబాననమ్।
శ్రీకంఠాబ్జజ సన్నుతాంఘ్రికమలం చిన్మాత్ర మప్రాకృతిమ్।
లోకాతీతమనేక గోపయువతీ లోలంపరంసద్విగమ్।
సాకారం తరిగొండ శేషకుధరాధ్యక్షం భజేహంసదా॥

ఉ॥ క్షీరసముద్రమందునువిశేషమతిన్ జనియించికూర్మితో। వారిజనాభుదివ్యతరవక్షమునందువసించిపూర్ణకృం। గారవిలాసలీలలనుఖస్థితినొప్పుచుభక్తకోటికిన్। గారవమొప్పగానెపుడుగల్మిలనిచ్చుసిరిన్భజించెదన్. శా॥ శ్రీవిఘ్నేశునిక్షేత్రపాలకునజున్ శ్రీశంకరున్ దుర్గనున్। దేవేంద్రాదులనాశ్రయింపుదునుజిత్తేసత్తగానాత్మలో। భావింపన్ గుణిజూపినట్టిగురునుబ్రహ్మణ్యపాదాబ్జముల్ సేవింతున్వరవస్తుతత్త్వమునుదిన్ జింతింతునశ్రాంతమున్. శా॥ అక్షీణాక్షరపజ్క్తిరీతిమునుమధ్యాహ్నంబునన్ నాకుబ్రహ్మత్యక్షంబైగురునాదిపూరుషునిబ్రత్యక్షంబుకావించిచి।తానక్షేబ్రహ్మమటంచుజూపుచుదదర్థంబుంగృపంజెప్పినన్। రక్షింపంబనిబూనుభారతిని గీర్వాణిన్బ్రశంసించెదన్. చ॥ అలఘునభంబునుండివిమలాక్షరపంక్తులరీతివచ్చినే। నలనటజెందియున్నతటినాననమందువసించిజ్ఞానముం। గలుగగజేసిమానసవికారములందొలగించిజివ్వపై। నిలిచినటించుశారదనునిత్యముసన్నుతిసేయుచుండెదన్. శా॥ పంకేజాసనుడాలకించిఘనసత్త్వాపీణ్యమున్ దెల్పుచున్। శంకాతంకములేకతాళగతులన్ సద్వీణవాయించియే। గాంకున్ వాన్యమునేయనోపుముఖమందాహ్లాదమున్ జూపుది। వ్యోంకారాకృతియైనభారతినిసేనుష్టాంగినేవించెదన్. సీ॥ విప్రమాతృకలకువెలిపట్టుతెల్లకల్వలుగంధమాలికములనొసంగి। రాజమాతృకలకుగహినిగావులుమృగమదసుమశోణాగ్రమణులొసంగి। వైశ్యమాతృకలకుబచ్చపట్టులుచంద్రమరకతంబులుపొంత

మల్లెలొసగి । శూద్రమాతృకలకచ్చు గనల్లగల్వలునగరుమొల్లలునీరహార
ములిడి। యాసవాత్నేయి తేనెయువాసవమును । బొసగనర్పించికృతులుచె
ప్పుదురుకవులు। నేనొకటిసేరదరిగొండనృహరికృపను। భక్తిగ్రొమ్ముక్కుదమా
తృకాశక్తులకును. క॥ అలకాశినుండివెలువడి । వలనుగమాకొఆకునందవర
పురమందే। నెలకొనికులదైవతమై। యలరుచునుత్మ్మలుచౌడమాంబనుగొలు
తుర్. శా॥ నేవిజ్ఞానముమోసపోవుతఱిఁతానేవచ్చిసత్ప్రేమతో। ధావళ్యాకృ
తిఁజూపిమించిననవిద్యాచ్ఛేదముర్ జేసిను । ద్భావంబందువసించిలెన్సయగు
శబ్దశ్రేణినిచ్చేహయ । గ్రీవుర్ నత్కరుణాపయోధిమదిలోగీర్తించెదర్ నిత్య
ముర్. శా॥ అంతర్యంబుననుంచినంతతమనంతాఖ్యుంబ్రశంసించెదర్ ।
స్వాంతంబందుసువర్ణుడైనవినతాసత్పుత్రుభావించెదర్ । సంతోషంబలరం
గనెల్లపుడువిష్వక్సేనుసేవించెదర్। భ్రాంతుల్ద్రిరగబూర్వదేశికులసత్పాదా
బ్జముల్గొల్చెదర్. శా॥ ధాత్రిన్ దుష్టనిశాటులందునిమిసద్ధర్మంబురక్షించిశా
ర్యాటోపంబుపశాంతిజేసిఫణిపర్యంకంబునన్నిద్రితుం। డైయొక్కప్పగబవ్వ
ళించియునునర్వాధారుడౌగావునన్ । గూటస్థుండితడంచునెన్నుదుమదిన్
గోవిందరాజాహ్వయున్. మ॥ అలఘుత్వంబునరావణాదిఖలదైత్యాళిన్ విదా
రించిస । ల్లలితన్ సీతనుగూడియాత్మపురముల్లాసంబుతోఁజేరియు । జ్జ్వలప
ట్టంబునకర్హుడైనిలిచివిశ్వస్వామియైయొప్పుటన్ । గొలుతున్ సంతతమిష్ట
దైవమనుచున్ గోదండదీక్షాగురున్. శా॥ శృంగారాకృతితోడవచ్చిపదముల్
శృంగారసారంబుతో । డంగూఢంబుగజెప్పునీవనగ నట్టేజెప్పలేనన్నవన్ ।
ముంగోపంబునజూచి లేచియటనేత్రముకఱ్ఱంగమన్నించిత । చ్ఛృంగారోక్తు
లుతానెపల్కికొనునాశ్రీకృష్ణుసేవించెదన్. ఉ॥ కోరినశ్రీనివాసునకుగొంక
కనైజనివాసమిచ్చియా। వీరుడొసంగినంతపదివేలనిత్యృత్తిగనారగించుచున్।
గూర్తత లేకమూగివలెగుప్తతనుండువరాహదేవుడే । సారపరాత్మతత్త్వమనిస
న్నుతిసేయుచునుందుభృత్యునై. మ॥ తిరమైశ్రీయలమేలుమంగయురమందే
నిల్చిదీపింపగా। బరమైశ్వర్యధురంధరుండగుచునాపాలన్ గృపన్నిల్చినుం। ద
రధివ్యాకృతినప్పటప్పటికిమోదంబొప్పగాజూపిమ। ద్వరదుండైతగువేంకటా
చలపతిన్ వర్ణింతునశ్రాంతమున్. శా॥ శ్రీరమణీహృదీశ్వరునిచిన్మయమూ
ర్తినివిశ్వతోముఖున్ । క్షీరసముద్రశాయినివశీకృతమాయునిదివ్యకాయు
న్ని। సారతరార్థముల్దెలిపినత్కృపతోననుసేలుదేవునిన్ । గూరిమితోభ
జింతుదరికొండనృసింహునిదూరితాంహునిన్. క॥ అలసూర్యాదినవగ్రహ।
ములన్ప్రజాపతులయోగిముఖ్యులత్రిమతం। బులనుద్ధరించుధన్యుల । దల

తున్ మాతృభిలాషదద్దయువేడ్కన్. సీ॥ ఆదికవీశ్వరుండైనవాల్మీకికి వ్యాస
మౌనికిగాళిదాసకవికి । నతిజేసివరలబ్ధమన్నమాచార్యున కాంధ్రభాషాకవి
తావిధ్యులగుచు । మొనయునన్నయకుదిక్కనసోమయాజికిబోతరాజునకును
నితులైన । కవులకుబండితాగ్రణులకుబౌరాణికులకుభక్తినిమ్రొక్కుకొనుచు
నేను। వెంకటాచలమాహాత్మ్యవిభవములను । బద్యపంక్తినిరచియించిభక్తి
మెఱయ। శ్రీనివాసునిపాదరాజీవములకు । బొసగనర్పించెదన్ ముక్తిబొందు
కొఱకు. సీ॥ పండితాగ్రణులారప్రజలారయిపుడునా బాలభాషలవహ్యపడ
కవినుడి । తల్లిదండ్రులుచిన్నపిల్లలపల్కులాహ్లాదంబుగావింతురావిధమున।
మీరునాతప్పొప్పు లేరీతిగానైనగేలిచేయకచిత్తగింపవలయు । నాంధ్రగీర్వా
ణముహాకృతులుండగానిప్పుడీకృతివిననేలయనక । భక్ష్యములుమెక్కయావ
లబచ్చడియును। నంజుకొనినవిధంబుగానాప్రబంధ। మాలకింతురుగాకనునా
కచేత। నేనుజెప్పెదమీరువున్నించివినుడు. శా॥ నారీతిందగవిన్నవించెదగృ
పన్నాతండ్రులారావినుం। డారాజీవదళాక్షునత్కరుణనాయందుండునైనన్
మదిన్। సారార్థంబులనేర్పరించుకొనిభాస్వద్భక్తియోగక్రమ। శ్రీరమ్యంబు
గనాంధ్రరీతినిప్రకాశింపన్ గృతిన్ జెప్పెదన్. సీ॥ నాచిన్ననాటనోనామాలు
నైననాచార్యులచెంతనేజదువలేదు । పరగఛందస్సులో బదిపద్యములనైన
నిక్కంబుగానేన్నుసేరలేదు। లలితకావ్యనాటకాలంకారశాస్త్రముల్ వినులనై
ననేవినగలేదు । పూర్వేతిహాసవిస్ఫురితాంధ్రసత్కృతుల్శోధించివరుసగా
జూడలేదు। చేరితరికొండపురనారసింహదేవు । డానతిచ్చినరీతిగానేనిమిత్త।
మాత్రమైపల్కుదునుస్వసామర్థ్యమిప్పు । డరసిచూచినగానినాయందులే
దు. సీ॥ దారునిర్మితవీణనారూఢిబల్కించుగాయకపురుషునికరణిగాను । బు
రుషోత్తముడుదయాపూర్ణుడై నాజిహ్వ యందుదావసియించియరుదుగా
ను। బలికించుగావునభాగవతపురాణమమరనేద్విపదకావ్యంబుగను। ద్వాద
శస్కంధములుగజెప్పిహరికినమర్పించిశ్రీవేంకటాద్రిమహిమ। మవనివైరమ్య
పద్యకావ్యంబుజేసి। శ్రీనివాసునికేనసుర్పింతునంటి । నీగతోయధిదాటబో
యినవిధమున । నాస్వతంత్రతకిలబుధుల్ నవ్విపోర. గీ॥ నవ్వినసునమ్మతం
బనినన్నుబ్రోచు। చున్నశ్రీవేంకటేశ్వరుడున్నతముగ। నిరవుకొనియున్నవేం

—() వేంకటాచలపురవర్ణనము. ()—

కటగిరిపురంబు। నిపుడునొకకొంతవర్ణింతునెట్టులనిన. సీ॥ ఘనగోపురము
లుప్రాకారమంటపములుతేరులునత్పుణ్యతీర్థములును । గములాప్తకిరణ
సంకలితంబులైప్రకాశించుచుండెడిహేమశిఖరములును। బావనపరివారదేవ

శాలయములుమహిమనొప్పువిరక్తమఠవరములు। రంగదుత్తుంగమాతంగ
తురంగములొక్కమరొప్పుబహుసాధుగోగణములు। ముద్దుగాబల్కుశుకపిక
ములునుసిల। కంఠములునుమరాళసంఘములుమఱియు। ఫలచయంబులు
తులసికాదళసుమములు। క్రిక్కిఱిసియుండువేంకటగిరిపురమున. సీ॥ వేదశా
స్త్రపురాణవిద్యాప్రసంగవివేకభాస్వరులైనవిప్రవరులు। మహనీయసత్యధర్మ
పరాక్రమములచేభుజబలోన్నతులైనభూమిపతులు। రమణీయకృషియుగోర
క్షవాణిజ్యమువరసంపదలుగల్గువైశ్యజనులు। బ్రాహ్మణసేవాప్రభావజ్ఞులై
సుదానులునై మెలంగెడిశూద్రజనులు। తేరువీధులునమితశృంగారవనము।
లమలమందిరములుపంకజాకరములు। గల్గి మెలగగమర్త్యలోకంబునందు।
గీర్తిఁజేనొప్పువేంకటగిరిపురమున. సీ॥ ఘనభూవరాహదేవునకుదూర్పునశ్రీ
నివాసునకీశానభాగమందు। స్ఫటికసుకాంతిసోపానమధ్యమునందు మరకత
చ్ఛాయలమలకలొప్ప। బూర్ణమాశ్రీస్వామిపుష్కరిణిజనాఘములహరిం
పగమహాముఖ్యులైన। తీర్థవాసులుసర్వదేశాగతులకుసత్సంకల్పములుచెప్పి
సకలదాన। ధర్మశాస్త్రవివేకవితానములను। జెప్పివిత్తమునపుడుపార్జించి
హరికి। నర్పణముసేయువరతీర్థమాచరించి। యనిమిషులమాడ్కినతిశాంతు
రాఘ్యులగుచు. క॥ ఆపుష్కరిణికిబడమట। భూపతియగుకిటికిదూరుపునవేది
కపై। వ్యాపకజపతపములచే। దీపింతురుకొందఱచటద్విజులతిభక్తిఁ. సీ॥
మాళవనేపాళమళయాళబంగాళచోళకొంకణసింధుశూరసేన। సౌవీరకుంత
లకకకళింగకిరాతకోసలకేకయకుకురసాళ్వ। ద్రవిడపుళిందవిదర్భమహారా
ష్ట్రబర్బరాభీరాంధ్రపాండ్యమగధ। కాంభోజకొంకణకాశ్మీరముఖ్యదేశస్థు
లువేంకటాచలముజేరి। పుష్కరిణిలోమునిగిలేచిభూవరాహ। దేవునీక్షించి
వేంకటదేవుగాంచి। సకలవస్తువులర్పించిసంతసించి। యాడుచునుబాడుచుం
డుదురనఘులగుచు క॥ జలరుహసుమఫలపరిమళ। ములుమృగమదసార
భంబుమొగిధూపసు। దులుపునుగ్గుతైలగంధము। లలరుచువాసించువేంక
టాఖ్యపురమునఁ. ఉ॥ అప్పురమందుదివ్యతరహాటకకుంభవిరాజమానమై।
యొప్పువిమానమధ్యమునను త్తమపూరుషుడై మహాత్ముడై। యొప్పులకుప్ప
యైధరమహోన్నతుడైవెలుఁగొందుచుండుమా। యప్పుడువేంకటేశ్వరుడ
హర్నిశముఁగమలాసమేతుడై. గీ॥ అన్మహాత్మునిచరితంబులాదిమునులు।
సంస్కృతంబుగజెప్పిరాసరణినమ్మహరి। తెలియజేసినయంతనేదెనుగుగాను।బ
ద్యకావ్యంబురచియింతుభక్తిమెఱయ. క॥ హేమాంతకునకునం। గ్రా
మభయంకరునకఖిలకారణునకుశ్రీ। భూమీవరాహస్వామికి। గామితఫలదా

—() షష్ఠ్యంతములు. ()—

యకునకుకరుణానిధికిఁ. క॥ అక్షీణశౌర్యధైర్యా। ధ్యక్షహిరణ్యాక్షరాక్ష
సాధిపవక్షో। విక్షోభకనఖశిఖా। దక్షునకతిగోపవిభవతామ్రాక్షునకుఁ.
క॥ హారహారక్షీరదరశర। పారదనారదవిభావిభవగాత్రునకుఁ। సూరిమితో
బ్రహ్మోదుని। సారకృపఁబ్రోచినట్టిశాంతాత్మునకుఁ. క॥ చండతరశౌర్య
గౌరవ। ఖండీభరదరికిభక్తకలుషజలరుహా। ఖండతరకరికిశ్రీతరి। గొండన్న
కేసరికినాదుగుఱికిఁహరికిఁ. క॥ వేంకటగిరినాయకునకు। బంకజభవజనకు
నకునుబరమాత్మునకుఁ। శంకరవరమిత్రునకుగ। లంకవిరహితునకువాక్షు
లక్ష్మీపతికిఁ. వ॥ అంకితంబుగా నాయొనర్పంబూనిన వేంకటాచలమహా
త్మ్యంబునకు గథాక్రమంబెట్టిదనిన. సీ॥ జంబీరమందారసహకారమాలూ

—() నైమిశారణ్యవర్ణనము. ()—

రసాలరసాలహింతాలములును। వటబిల్వబదరికాశ్వత్థనందనకుందకురువకక్ర
ముకతక్కోలములును। నారికేళార్జునసారంగబంధూకపారిజాతాశోకపాట
లులును। గాదంబకాంచనకరవీరపున్నాగకోవిదారమధూకకుటజములును।
మొదలుగాగలబహువృక్షములుసులతలు। పూచికాచిఫలింపసంపూర్ణమగు
చు। సర్వకాలంబులందువసంతఋతువు। రమ్యమైయున్ననైమిశారణ్యమం
దు. క॥ సెలయేఱులుకమలాకర। ములుబహుకాసారబృందములుపూర్ణ
ములై। కలకాలమునేకవిధముగ। బొలుపై ప్రవహించునచటబుధసేవ్యము
లై. వ॥ అట్టి నైమిశారణ్యంబునందు శౌనకాదిమహామునులు సూతునివ
లన సకలపురాణంబులువిని తదనంతరంబున నొక్క శుభదినమందు సూ
తుంజూచి భూలోకంబున నూటయెనిమిది తిరుపతులుగల వందు స్వయం
వ్యక్తంబులు శ్రీరంగంబును, శ్రీముష్ణంబును, తోతాద్రియు, సాలగ్రామం
బును, నైమిశంబును, బదరికాశ్రమంబును, కాంచియు, వేంకటాచలంబు
ను, ఈయెనిమిది స్వయంవ్యక్తంబులగుంగావున నిందులో విశేషించి సక
లేష్టార్థసిద్ధిప్రదంబయిన స్థలంబెయ్యది దెల్పుమని మఱియు నిట్లనిరి.క॥ఘ
నముగసర్వారూపము। లనునారాయణుడుభూతలంబునభక్తా। వనుడై వి
ఖ్యాతినిబొం। దినసత్కథమాకునీవుదెల్పుముసూతా. మ॥ అనినఁసూతు
డునవ్విమేలుభళిమీరాసక్తితోబ్రశ్నచే। సినదీలోకహితంబుదీనవరలక్ష్మీ
కాంతుడుప్పొంగిమి। మ్మునునన్నుఁగడతేర్పుగావునమహాముఖ్యంబుగాజె
ప్పెదఁ। వినుడీతాపసులారచిత్తములరఁ వీనుల్వినోదింపగఁ. క॥ శ్రీవేద
వ్యాసులుకృప। చేవరునగదోచినవివచించెదవినుడా। దేవునిచరితములన్ని

యు। నావశమే తెల్పమానినాయకులారా. వ॥ అయిన నాకుదోచినంత విని పించెద నట్లన్న నెనిమిది స్వయంవ్యక్తంబులలో వేంకటాచలంబు ఐహికాముష్మిక ఫలదాయకంబగుంగావున నతిశయంబగుచుండు నీశ్వేతవరాహకల్పంబునందు హరి శేషాద్రియందు ప్రవేశించిన పుణ్యవృత్తాంతంబును వినుండని సూతుండిట్లనియె. సీ॥ నారాయణస్వామినాభికమలమందుమునుచతురాస్యుండుజననమొందె। సృష్టికాలమునందశేషభూతప్రపంచంబు నొప్పుగసృజనంబుజేసె। నున్నతుడై చతుర్యుగసహస్రంబునుజాగరణమునవిశ్వమునుబ్రోచె। నప్పుడాదిత్యానలానిలాంబుదపంక్తులొప్పుగావార్ధులదప్పకుండె।మహిమమీఱజతుర్దశమనువులందు। వెలుగుచునువిష్ణుదేవుండు విశ్వమెల్ల। బాలనముచేయగాబ్రహ్మపగలుజరిగె। బద్మజుడురాత్రిరాగానె పవ్వళించె. సీ॥ ఆబ్రహ్మనిద్రించినట్టిరాత్రివేళభానుడుగ్రకరాళిప్రబలజేసె। కాలానలజ్వాలకణములగ్రక్కగాస్థావరజంగమచయములడగె। ప్రళయవాతూలమంబరమావరించుచువిసవిసనమితమైవిసరసాగె। సంవర్తకాదిదుస్తర మేఘబృందంబుమిన్నుఘూర్ణిలనార్చెమెఱవులెసగె। ద్విరదకుంభనిభంబులైదీర్ఘగతుల। వర్షధారలుగురిసెనివ్వసుధనీటి। బరువునకునోర్వలేకలోపలికి గ్రుంగు।నపుడుహైరణ్యలోచనుడార్భటించి. వ॥ ధరణీతలంబును రసాతలంబునకుంగొనిచని యందు బహుకాలంబు క్రీడించుచుండె నంత బ్రహ్మదేవుండు క్రమ్మఱ మేల్కాంచిన సమయంబున హరి పునఃసృష్టి సేయింప నుద్యుక్తుండై శ్వేతవరాహ రూపంబు ధరియించి మహాజలంబులోనం జొరబడి పాతాళంబునకుంబోయి ధరణిం బైకెత్తుసమయంబున హిరణ్యాక్షుం డడ్డంబువచ్చి యుద్ధసన్నద్ధుండైన నతనితో ఘోరయుద్ధంబుచేసి నిజదంష్ట్రాగ్రంబున వానిశిరంబు వ్రయ్యలుసేయ దద్రక్తంబునంగలసిన ప్రళయజలంబు రక్తతోయంబుకరణిం గనిపించినంజూచి జనలోకవాసులు వెఱగంది నిజయోగదృష్టింజూచి హరిక్రోడాకారుండైచేసిన కృత్యంబు తెలిసి తత్ప్రభావంబును వినుతించుచున్నసమయంబున శ్వేతవరాహస్వామి నిజదంష్ట్రాగ్రంబున భూమింగుచ్చి పైకెత్తి దెచ్చినంజూచి దేవేంద్రాదులు వరాహస్వామికి బ్రణామంబు లాచరించి భేరీమృదంగాది వాద్యంబుల మ్రోయించి కుసుమ వృష్టిగురియించి యనేక ప్రకారంబులవినుతించి యిట్లనిరి. గీ॥ హరివరాహరూపయసురనుఖండించి। హెచ్చియిటకుధరనుదెచ్చినట్టి। నీవె ధరణినమరనిలుపుమీనీటిపై। ననగయజ్ఞఘోణిహర్షమొనగ. వ॥ నిజఖురంబుల మహాజలంబునడచి చదరంబుచేసి యానీటిపై భూమిని గుదురుగానిలిపి

జనలోకవాసులైన దేవేంద్రాదుల నాదరించి యథాప్రకారంబుగా మీమీస్థానంబుల నుండుండని నియమించి బ్రహ్మను మేల్కొల్పి పూర్వప్రకారంబుగ సృష్టింజేయుమని యాజ్ఞాపించి వీడ్కొనితలంగి సన్నిహితుండై మ్రొక్కుచున్న పక్షీంద్రుంజూచి యిట్లనియె. క॥ ధారుణినీటను మునిగిన। గారణమునదానినెత్తుకార్యముకొఱకై। ఘోరాకారముదాల్చితి। నారూపముజూచిలక్ష్మివగదెఖగేంద్రా. క॥ నారూపంబీభూమికి। గౌరవముగదోచినన్నుగామించెసునే। నీరమణినిమోహించితి। నారామామణికినొప్పననివిహగేంద్రా. క॥ ఈకిటినశరీరమునుమతి। యీకరణింబెరుగునటలునీవిశ్వతాత్ముల్। ప్రాకటదంష్ట్రయుగమిదె। భీకరతనుజూచిలక్ష్మిబెదరుఖగేంద్రా. క॥ ఆవైకుంఠపురంబున। కీవిధమునవత్తుఁబక్ష్మి నాయొకసఖ్యముగా। నీవెవ్వడనుచునడిగిన। శ్రీవిష్ణుడననుచుజెప్పసిగ్గుగరుడా. క॥ కావుననచటికినేరా। నీవిధముననైనధాత్రినాథాయకనిం। దేవసియించెదననవిని। యావిహగేంద్రుండు మ్రొక్కిహరికిట్లనియెన్. మ॥ దేవాధారుణినుద్ధరించుటకు బోత్రిత్వంబుచేకొంచిర। ఘోరీరుణబరిమార్చియద్భుతముగాక్షోణీతలంబెత్తుమీ। ప్రాపీణ్యంబిపుడాదిదేవతమహాభక్తిప్రశంసించునం। దేవంచేయుడునందియొంబువలదోదేవోత్తమాప్రొక్కెదన్. క॥ మీకనపాయినివైతగి। యాకమలాదేవివత్తుమండుండుసుమీ। సూకరరూపముజూపిన। నాకాంతకువెఱపుదోపదయ్యెమహాత్మా. గీ॥ మీరుసర్వజ్ఞమూర్తులుమీకుదెలియ। కున్నదేనాకుదోపకవిన్నపంబు। జేసితినినింకదేవరచిత్తమునకు। నమ్మకంబైనయదిలోకసమ్మతంబు. వ॥ అని గరుడుండు పునఃపునః ప్రణామంబులంజేసినంజూచి కరుణించి హరి యిట్లనియె. సీ॥ అనఘఖగేంద్ర నేనచటికిప్పుడురాముధరణిపైవసియించిదానవులను। మర్దించిసుజనులమన్నింతునికనీవుభోరునవైకుంఠపురము జేరి। వనధిజకడచనివార్తలొప్పుగజెప్పిక్రీడాచలముకొనిగెంటకిటుకు। రమ్మనఘమ్మనఖగరాజుహరికిమ్రొక్కివైకుంఠపురమార్గముఖమాందె। నవుడ కిటిరూపునవిష్ణుడీయవనిదిరిగి। తానువసియింపదగినస్థానమరసి। చూచుచునువచ్చివచ్చియెచ్చోటనిల్వ।సమ్మతముచేకయప్పుడాచక్రధరుడు. వ॥ గౌతమీనదికి దక్షిణంబుగా నలువదియోజనంబుల దూర్పు క్షీరసముద్రంబునకు బశ్చిమంబుగా నైదుయోజనంబులును దక్షిణంబుగానుండు సువర్ణముఖరికి నుత్తరంబుగానుండు దివ్యస్థలంబునీక్షించి గరుడాగమనంబున కెదురు చూచుచుండెనంత. సీ॥ గరుడుండువైకుంఠపురిజేరిశ్రీరమాదేవికిమ్రొక్కి ప్రార్థించితల్లికి। నోతల్లిహరివరాహాగ్రరూపముదాల్చిహైరణ్యనేత్రునిహ

తనిచేసి । యలరసాతలమునందంతట గ్రుంకినధరదంష్ట్రాగ్రమునయథాస్థా
నమునకు। దెచ్చిచక్కగనుంచియచ్చటనిల్వసంకల్పించినాడటుగాననటకు।
మొనసిక్రీడాచలంబుదెమ్మనుచునన్ను। బనుపగావచ్చినాడనీపర్వతంబు। నెత్తు
కొనిపోవుటకుసెలవిమ్మనాగ । సాగరజయిట్టులనియెనాశ్చర్యముగను. చ ॥

—() క్రీడాచలముగరుత్మంతుండు శేషగిరికి దెచ్చుట. ()—

హరికిటిరూపవైభవమునద్భుతమొప్పగనేనుజూచితిన్ । నరగునదోడి తెమ్మ
నినజాగిలి మ్రొక్కెఖగేంద్రుడిట్లనెన్ । గరుణనురమ్మటంచుబహుగావినుతిం
చుచునేనుబిల్చితిన్ । ధరణినివీడిరాననియెదానవహంతగజేంద్రగామినీ. గీ॥
సూకరోగ్రమూర్తిమీకుజూపినమీరు। వెఱతురంచుబల్కెవిష్ణువంచు।విహ
గనాయకుండువిన్నవించినసవ్వి। లక్ష్మియిట్టులనెనలక్షణముగ. గీ ॥ నేనుద
నకునెపుడునిత్యానపాయని । నగుచునుండుటెఱిగియద్భుతముగ । క్రొత్త
మాటలన్న క్రోడవిగ్రహుమాయ। వింతదోచెమదికివిహగనాథ. క ॥ తానే
రూపముదాల్చిన। నేనారూపముధరించినిశ్చలమతినై। పూనియురంబుననుం
డుదు।నానడవడినేనుక్రొత్తయయ్యెఖగేంద్రా. క॥ తానిచటికిరాకుండిన।నే
నచ్చటికైనవచ్చినిజముగగిటియే । యానందించుమహాత్ముని । మానితవక్షః
మునునుందుమహినిఖగేంద్రా. సీ ॥ పాఠీనమైతాను ప్రళయాబ్ధిపైనీదు నప్పు
డుతనవక్షమందె యుంటి । గూర్మరూపముదాల్చికొనియబ్ధిలోమునిగినప్పుడే
మనకతనయందెయుంటి । నంగుష్ఠమాత్రుడై యాకుపై శయనించినప్పుడునే
దనయందెయుంటి। జంద్రచంద్రికలకెచ్చటవేఱులేకయున్నటువలెనేదనయం
దెయుంటి। నిప్పుడెడబాసి యుండునేయెంతకైన । నిచటపరివారములతోడ
నగటికేను। వచ్చియాక్రోడవిగ్రహువక్షమందె । నిలిచియుండెదభయమే
మినిన్నుభాత్మ. క ॥ వేడుకలలరభూదేవికి। క్రోడాకారంబుదాల్చికులికెసిహరి
కిన్। క్రీడాచలమొప్పినదిది। యాడకెకొనిపోవుటొప్పునయ్యాఖగేంద్రా. సీ॥
అనిపల్కిపరివారమును దానునిజకళల్గొనర వైకుంఠమందుంచియొక్క। కళ
తోడ క్రీడానగంబుపై కెక్కిరందఱుతోడసిరియాజ్ఞదప్పకపుడు । గరుడుడాక్రీ
డాద్రినరుదుగాబెకలించికొనిశిరంబుననిడికొనిరయమున। ధరణికిదిగివచ్చుత
ఱినిబుప్పలశాఖలుయ్యాలలటువలెదూగగాను । గనకగిరిమీదనీలాద్రిగద
సియున్న। కరణిహేమాంగుడనగుగరుడుశిరము। నందుక్రీడాద్రియొప్పెమ
హాద్భుతముగ। గగనదిగ్భాగములుదివ్యకళలనెనసె. సీ ॥ చందనజంబీరచం
పకవకుళాదిఫలస్ఫుటలతలతో ప్రబలుదాని। గనకమహారత్నకాంతులచేమిం
చికనిపించునమితశృంగములదాని । గలకంఠశుకనీలకంఠమరాళాదివిహగ

కూజితములచెలయుదాని । గమలనీలోత్పల ప్రముఖపుష్పోజ్జ్వల రమణీయ
పద్మాకరములదాని । లాలితములైనసిద్ధస్థలములదాని । నమితముక్తులకా
టపట్టయినదాని । సిరినిపిల్లనుభరియించిచెలగుదాని । గాంచి శ్వేతవరాహ
విగ్రహుడునవ్వి. క॥ అచ్చెరువుగనాచెంతకు। వచ్చెనుసిరివచ్చెనిల్లు వచ్చెను
గిరియున్। వచ్చెనుబరివారమునా। కిచ్చటసంసారమింక హెచ్చెనటంచున్.
వ॥ వరాహస్వామి సంతసించుచున్నసమయంబున గరుడుండువచ్చి యామ
హాస్వామిచూపిన దివ్యస్థలంబునందు క్రీడాచలంబునుంచి దండప్రణామంబు
చేసిన సంతసించి వరాహస్వామి యుప్పర్వతంబెక్కి యాక్రీడాచలంబునందు
న్న స్వామిపుష్కరిణికి బశ్చిమంబున నిలిచియున్న సమయంబున బ్రహ్మరు
ద్రేంద్ర సురదిక్పాలక మునియోగి గరుడగంధర్వాది మహాత్ములువచ్చి
శ్వేతవరాహస్వామిని వీక్షించి సకల నిగమార్థ గుంభితోక్తుల బహుప్రకా
రంబుల యానంద బాష్పధారాకలిత నేత్రులై సాష్టాంగ దండప్రణామం
బులాచరించి జయజయశబ్దంబులుంజేసి ముకుళిత కరకమలులై మఱియు

—() బ్రహ్మేంద్రాదికృతస్తోత్రము. ()—

నిట్లనిరి. దండకము॥ శ్రీమన్మహాశ్వేత సత్క్రోడరూపాయ నిర్లేపబోధప్ర
దీప ప్రతాపోజ్జ్వలా శ్రీపభూపాహిరణ్యాక్షకాఠిన్యదేహాగ్రదంభోళిధా
రాసురాధారా ధాత్రీతలోద్ధార భర్మాద్రిధీరా జగత్పూర్వచిత్సారభూతా
భవాంభోధిపోతా సుమోక్షప్రదాతా గుణాతీత వేదార్థనిర్ణేత పూతాత్మ
ధాతా మహాపంచభూత ప్రభూత ప్రపంచాకరా శ్రీకరా సుప్రసన్నాత్మవై
మమ్మురక్షించుమీశా రమాధీశ నీసత్ప్రభావంబులెన్నన్ సహస్రాననుం
డైన దానోపునే మాకుశక్యంబె నీయుగ్రదంష్ట్రాకరాళాస్యమున్ నిన
టల్ వేడి చూడ్కుల్ మహాభీకరాకారముంజూడ మాకేయసాధ్యంబుగా
దోచె లోకంబులో మానవవ్రాతముల్ చూచిభీతిల్లరే తండ్రిమమ్ముద్ధరిం
పన్ సదాసౌమ్యరూపంబువే తాల్చి శ్రీభూమినీళానమేతుండవై దేవతిర్య
జ్మనుష్యాఖ్య జీవాళులం బ్రోచుచున్ సర్వనిత్యోత్సవంబుల్మహోత్కృష్టబృం
దంబులర్పింపగా దివ్యలీలాప్రభావంబులంజూపుచున్ మీరుక్రీడాచలంబం
దు వేంచేసియుండుం డహోపూర్ణకామా గుణస్తోమ దేవోత్తమా దేవ
తాసార్వభౌమా శిరీగొండధామా నృసింహాహ్వతాంహా వరాహావతా
రా నమస్తేనమస్తేనమస్తేనమః. ము॥ అనివారెల్లబహుప్రకారముల వేదా
త్తోక్తులం బ్రస్తుతిం। చినమోదించివరాహదేవుడుదయాసింధుండు బ్రహ్మా
దులన్ । గనిరుద్రాబ్జజముఖ్యులార వికృతాకారంబునేదాల్చితే । త్వష్టని

ఖండించితిభూమినె త్రితి మహాశోయంబులఁ దాచితిఁ. క॥ మీమీనుస్థాన ములఁ । దామోదముతోడ జేరియుండఁ బూర్వం। బేమాడ్కి మెలఁగుచుండు దు। రామేరలు నప్పుడుండు సమలాత్మకులై. శా॥ భూమ్యాదుల్మనసుజ్ఞ నప్ప కసదాపూర్వస్థితిఁ నిల్పునే । సౌమ్యత్వంబునసాగరాత్మజనుపత్స్థానమం దుంచెదఁ। రమ్యాకారమునొందిభూజనములఁ రక్షించియెల్లప్పుడుఁ।గా మ్యార్థంబులనిచ్చివారిభవదుఃఖంబుల్ నివారించెదఁ. ఆ॥ అనుచు వారికి ట్టులానతిచ్చివరాహ । దేవుడప్పుడుసౌమ్యదేహుఁడగుచు । వరకృపారసంబు వారిపైఁజిలికించి। శాంతచిత్తుఁడై ప్రశస్తముగను॥ సీ॥ క్రీడాచలముమీఁదఁగంట కున్నట్టిశ్రీస్వామిపుష్కరిణికిబశ్చిమముగ। భవ్యపుష్కరిణివాయువ్యకోణస మీపమందుజిత్రవిచిత్రహర్మ్యములును। దివ్యనీల స్తంభసవ్యహాటకకుంభ మకరతోన్నతముఖమంటపములు। భానుకోటిప్రభాపరిహాసకరరత్నగోపుర ప్రాకారకుడ్యములును । గలిగియప్రాకృతానిత్యకాంతికలిత । మహితమా యావిగూఢవిమానమందు। మెఱయుశ్రీభూమినీళాసమేతుఁడగుచు। శ్వేతశకి టినిల్చియొప్పెనీభూతలమున. వ॥ ఇట్లొప్పుచున్నవరాహస్వామినింజూచి బ్ర హ్మరుద్రాదులానందమగ్నులై యనిమిషదృష్టుల నీక్షించుచున్న సమ యంబున వరాహదేవుండు విమానంబుతోడ నంతర్ధానంబునొందె నప్పుడు బ్రహ్మాదులు జయజయశబ్దంబులుచేసి వరాహస్వామి తిరోహితుండైన ది క్కునకుమ్రొక్కి తత్ప్రభావంబులనొప్పగడుచు దమతమ నివాసంబులకుంజ నిరంత శ్రీభూనీళాదేవులును బరివారంబులును హరికి దండప్రణామంబులా చరించినంజూచి సంతసించి హరి సిరితోనిట్లనియె. క॥ సిరినీవున్నుగనుగో ని। వెఱచెదవనిరమ్మనుటకు వెఱచితినీవై । కరుణనునీళనుదోడ్కొని । పరివా రముతోడవచ్చువనిమేలయ్యెఁ. వ॥ అనినవినిసిరియిట్లనియె. తే॥ స్వామినిను బాసియెంతైనక్షణమునోర్వ। జాలనటుగానవచ్చితిజగతికిపుడు।తప్పునైరించి మమ్మునందఱినుబ్రోవు । మనినవవ్వుచుసిరికిట్టులనియెవిభుడు. క॥ భూమిం గలయగవెదకిన। నిమహితస్థలముదారకెనిచ్చ నిలువఁ।నామదికిష్టంబయ్యె ను। గోమలిమనకిప్పుడిదివికుంఠంబయ్యెఁ. సీ॥ ఈఫలద్రుమములుసప్రసూ నలతాళులీపుణ్యతీర్థములీవలతలు । మున్యాశ్రమంబులు మోతుస్థలంబులుధ న్యంబులైనభూదరణగములు । జూడజూడగనాకువేడుకజనియించెగాననిల్చితి నిందుమీననయన । భూలోకవాసులఁబ్రోవగాఁదగుకార్యమున్నదిగనుకనిం దుండవలెను।నాకునమ్మితముగురీతిసికుమదికి।నమ్మతంబైననిల్తునిచ్చటంచు।న నుగావినిసిరిదరహాసితవదన । యగుచునాథునీజూచియిట్లనియెనపుడు. గీ॥

మీరుసగవ్వజ్ఞులటుగానమీరునిల్వ। డన్నచోటనెనిల్చెదనుండఱముసు। చిం తమాకేల దేవమీచిత్తమింక। ననినలక్ష్మినిదనవక్షమందుఁజేర్చి. చ॥ అపు డువరాహవిగ్రహుఁడనంతకళాపరిపూర్ణుఁడైమహా । నిపుణతమీఱగాసిరిని నీళసుధారుణినాదరించుచుఁ । విపులపరాక్రమక్రమవివేకవిచక్షణులైనపార్ష దుల్। కపటములేకకొల్వగనఖండసుఖస్థితినొందెనిద్ధరఁ॥ తే॥ అనినదావ మలిట్లనిరయ్యనూత। స్వామిపుష్కరిణీప్రభావంబుమాకు । దెలుపవేయన్న నూతుఁడాదివ్యమునుల । గాంచియిట్లనిపల్కెనుత్కంఠమెఱయ. సీ॥ మును లారవైకుంఠమునసుండుక్రీడానగంబుపైస్వామిపుష్కరిణియుండి । వరగవ ప్రాకృతపరిమళోదకమైమహాపూర్ణమైయుండునచటసిరిని। భూనీళలనుగూ డిపురుషోత్తముఁడుజలక్రీడలాడుచునుండు వేడుకలర । గ్రీడాచలముతోడనీడ కుదిగివచ్చివిరజానమానమైధరణివెలసి। హరికిసమ్మతమగుచుగంగాదినదుల। కన్నిటికిమాతృదేవతైయఖిలజనుల। పాపములనుహరింపుచుదావనుడచి।యి ష్టకామ్యార్థములనుదానిచ్చుచుండు. వ॥ ఇట్టిస్వామిపుష్కరిణీతీర్థదర్శనపా నంబులచేతనే స్త్రీశూద్రజనంబునైనగడతేర్పు గావున విశేషించిస్నానసం ధ్యాదినిత్యనైమిత్తిక సకల కర్మాచరణులైన బ్రాహ్మణోత్తములపుణ్యంబిం తంతని చెప్పుట శక్యంబగుచుండు నదియునుంగాక పుష్కరిణీస్నానంబును నేకాదశీవ్రతంబును సద్గురుపాదసేవనంబును గల్గుట యత్యంతదుర్లభంబ గుచుండు సకల స్థావరజంగమంబులందు మానుషజన్మంబును బుష్కరిణీ స్నానంబును వేంకటాద్రియందు జీవించుచుండుటయు మిక్కిలి యతిశ యంబులగుచుండుగావున వేంకటాద్రిమాహాత్మ్యంబును బుష్కరిణీప్రభా వంబునుజెప్ప శక్యంబుగాదుగనుక సంక్షేపంబుగాజెప్పితి నింకనొక్కయితి హాసంబుసెప్పెద వినుండని సూతుండిట్లనియె. సీ॥ మునుతారకాసురుండ నువానిసేనానియదిమిచంపినబ్రహ్మహత్యచేత । బీడితుఁడైనిజపితృవాక్యమం గీకరించిగ్రక్కునవినిర్గమించిమునసి । యావేంకటాద్రికై యభిముఖుఁడైవచ్చు నప్పుడతనిబ్రహ్మహత్యజడిసి । యాకుమారువిడిచియార్చి చెచ్చెరదగ్గిపోయె నంతటతనపుత్రుండలరి। వేంకటాద్రికివచ్చివేవేగస్వామిపుష్కరిణిలోనగ్రుం కితెప్పునవరాహ । దేవువీక్షించిచాలబ్రార్థించిమ్రొక్కి । యపుడుకృతకృ త్యుఁడయ్యెవడాననుండు. ఉ॥ కావునవేంకటాచలమఘంబులకెల్లభయంక రంబునై। పావనమైనుపర్ణమణిభాస్వరమైధరణీసురాళికిఁ। జీవనమైతపోవన వశీకరమైయజరుద్రశక్రసం। సేవితమైనసమస్తులకుశ్రీకరమైపొగడొందునీధ రఁ. క॥ కల్యాణగుణమ్మునల। ధరణీధరమందునుండుదప్పక యొపుఁడు।

మరియింకెన్ని వచించిన । బరమార్థం బొక టెఱుఁగఁడఁ గండితులారా. క॥ ఘనమై
ప్రాకృతజనముల । కనులకు బాషాణపఙ్క్తిగా గనిపించుఁ । అనువుగ పుణ్యా
త్ములకును । గనకగిరీంద్రంబురీతిగా గనిపించుఁ. వ॥ అట్టి వేంకటాచలంబున నం
దుండి వరాహస్వామి జనులకు దృశ్యాదృశ్యుండగుచు వర్తించు నప్పర్వతం
బు భవతారకంబగుచుండు నిందులకు సందియంబు లేదు సత్యం బన్న సూతుం
జూచి శౌనకుం డిట్లనియె. ఆ॥ ఆవరాహదేవుఁ డాపర్వతేంద్రమం । దుండి యే
మి సేయుచుండె నవరి । కేమియిచ్చె వినుటకిష్టంబు పుట్టెమా । కావిధంబు దె
ల్పుమయ్య సూత. క॥ అనవిని సూతుం డిట్లనె । నన ఘుండు వరాహదేవుఁ డాగిరి
మీఁదఁ । ఘనతరముగ వసియించుచు । దనకాంతామణులతోడ దత్ద్వయము వే
డ్కఁ. సీ॥ వనవృక్షలతలచేత నా ప్రకాశించుచు నిరవయి తగు పొదరిండ్లయం
దు । నీలకాంతులచే తజాల కొప్పుచునుండు నలలితసాను దేశంబులందు । బరిమ
ళపుష్పములై ప్రవాలుచుండగా జెల్లునై తగు వర్ణశాలలందు । గనకమందిర
ములకై వడి దీపించు రమణీయగిరి గహ్వరములయందు । మెప్పుగా బ్రవాలు పుష్ప
శిఖుప్పలందు । వన్నెకెక్కిన సెలయేటి దిన్నెలందు । గాంతలనుగూడి చక్రియే
కాంతమందు । గ్రీడసల్పుచునుండు నాడాడ జెలగి. చ॥ వరఁగ నధర్మవాదులకు
పాటిజనంబుల నిగ్రహించుచుఁ । వరుసగ ధర్మచిత్తులను వర్ధిల జేయుచునుం
డు నెప్పుడా । హరికివి నైజసద్గుణములైనవిగావున నప్పుడప్పుడుఁ । ధరనవతార
ములెత్తుచుదాల్చుచునుండు సుధర్మకర్తయే. సీ॥ మాటిమాటికిని బ్రహ్మకు
రాత్రియైనప్పుడతడు నిద్రింపగా నఖిలగురుడు । తానందు మేల్కని తనకుక్షిలో
విశ్వమును దాచికొనియుండి వనజభవుడు । నిద్రమేల్కనగా నిఖిలకారణ
కార్యయుక్తసృష్టిని వానికొప్పగించు । రమణతో మీన వరాహాది రూపంబు
లటువంటి కాలంబులందు దాల్చు । దుష్టనిగ్రహము నరించు శిష్టజనుల । రక్షణ
ము సేయు నొక్క వరాహకల్ప । ముందు జక్రికి బ్రొక్కి పద్మాసనుండు । వినయ
ముప్పొంగ నిట్లని విన్నవించె. ఉ॥ శ్వేతవరాహరూపనను జేకొని విన్నప మాల
కించియా । భూతలమందు శేషగిరి పూజితమై తగు సందు మీరు వి । ఖ్యాతిగ నిల్చి
యున్నమిముగాంచి తరింతురు మర్త్యులందఱో । తాతయటంచు బల్కగ విధా
తను జూచి ప్రసన్నచిత్తుడై. ఆ॥ చక్రియిట్టులనియె జలజసంభవ నీవు । కోరినట్ల
నేను గ్రోడరూప । ధరుడ నగుచు శేషధరణీధరమునందు । నిలిచియుందు ననియె
నెనరుతోడ. తే॥ అనిన విని మ్రొక్కి చనియె బద్మాసనుండు । శ్వేతకిటి యానిమి
త్తంబుచేత శేష । శిఖరియందు నివాసంబుఁ జేసి జనుల । రక్షణము చేయుచుండు
బరాకు లేక । ఆ॥ అవికుంఠమందు నాదిత్యమండల । మందునగ [illegible]

సించు । నంతకంటె ముఖ్యమని వేంకటాద్రిపైఁ । జక్రధరుఁడు నిల్చె నన్నుతముగ.
సీ॥ అనిన దాపసులిట్టులనిరి శేషాద్రి క్రీడాద్రి వేంకటగిరి యనఁగ మూఁడు । నామ
ధేయంబులే మేము కారణములచేఁ గల్గెనవి యవి చెప్పుమనిన । వినిసూతుఁ డిట్ల
నె మునులార మూఁడభిధానంబులే కావు పూని చూడ । ధరణికొక్కొక్క నిమిత్త
మున నొక్కొక్క పేరు చెల్లుచుండును శేషశిఖరి కెపుడుఁ । గాన నాయా యువృత్తాం
తగౌరవములఁ । జూచి భావించి నా మదిఁ జోచినంత । విశదముగఁ జెప్పెద నుమీ
రు వినుఁడటంచు । సూతుఁ డిట్లనిపల్కె సంప్రీతి మెఱయ. క॥ చింతించిన యర్థ

—() వేంకటాద్రి నామములు. ()—

ము లిపు । డెంతని లేదనక జనులకిచ్చుచునుండుఁ । సంతోషముగా నిందున । జిం
తామణియను పేరు శ్రీగిరికొప్పెఁ. క॥ జ్ఞానంబిందు మకగల్గిన । మానవులందుం
డి కేనిమతిను జ్ఞానం । బానాట వృద్ధిఁ బొందును । దానఁ జ్ఞానాద్రియనఁగ ధర
పైనొప్పుఁ. క॥ అర్థముఖములగు కోర్కులు । సార్థకములు చేసి జనుల సంరక్షిం
పఁ । దీర్ఘముఁ గాందుంచుట నది । తీర్థాచలమనెడు పేర దీపితమయ్యెఁ. క॥ నిష్క
మతపోధనులకుఁ । బుష్కలముగ స్నానపానపూజలొనర్పం । బుష్కరిణులుగ
లవందునఁ । బుష్కరశైలంబనంగ భూమిని వెలసెఁ. క॥ మును వృషభాసురు
డనియెడి । యనిమిషకంటకుఁడు దానియందుండి తపం । బొనరించిన కారణము
న । నన ఘా వృషభాద్రి పేరనవనిన్ వెలసెన్. క॥ అనిమిషులు ముదంబునఁ గనుఁ । గొ
నఁగ దకిత ద్దిగ్గిని వ తకుంభములుంచుఁ । గనుక మహాశోభితమై । కనకాచలమన
డు పేర ఘనతఁ గమయ్యెఁ. క॥ నారాయణుఁ డనువిప్రుం । డారూఢిగఁ దపము సే
సి హరి మెప్పించెఁ । ధారుణిఁ దత్కారణమున । నారయ నారాయణాద్రియన
ఘనమయ్యెఁ. క॥ ఆవైకుంఠపురంబున । బావనమై యుండు దానిఁ బక్షీంద్రు
డు తేఁ । గా వచ్చిన కారణమున । శ్రీవైకుంఠాద్రియనఁ బ్రసిద్ధంబయ్యెఁ. క॥
నరసింహుండాదితి । సుతు నరునుగ ఖండించియచట నా ప్రహ్లాదుం । గ గుణను
బ్రోచిన కతమున । నరసింహగిరీంద్రమన్నకనామము గల్గెఁ. తే॥ అంజనాదేవి
తపము ముందచట జేసి । హానగ హనుమంతుఁ డనువరపుత్రుఁ గాంచె । నవుడు దే
వతలెల్లసహాయులగుచు । నాగిరికి నంజనాద్రి పేరమరనిడిరి క॥ మునుపు వరా
హనమూహాము । లసితము వతింపచు చోటనా హరికిటియే । యనువుగ నిల్చిన
కతమున । వనఘ వరాహాద్రి పేరనాసగ మొప్పెఁ. క॥ మును నీలుండను పేరిటి ।
వనచరుఁడా శైలమున నివాసము చేసెఁ । గనుక నీలగిరీంద్రం । బనగా విఖ్యాతిఁ
బొందెను దిధరణీశ. క॥ శ్రీకి నివాసం బై భూ । లోకములో మానవులువి
లోకింపమహా । శ్రీకయడై హరియుండుఁగ । బ్రాకటముగ శ్రీనివాసపర్వతము

వొప్పెన్. క॥ శ్రీనిసురగంబుననిడికొని । శ్రీనారాయణుఁడు ప్రజకు సిరులిచ్చుచు
నం। దానందించుచునుండెఁగ। నానందాచలమనంగ నగ్గిరి యొప్పెన్. క॥ శ్రీ
నతియానరగిరిపై। వానంబయియుండి విపులవైభవమునఁగన్। భాసిల్లుచునుం
డగనది। శ్రీనగ్గిరియునఁగనొప్పు క్షితిపై నెపుడున్. క॥ పోడిమిగా సిరిమొదల
గు। చేడియలనుగూడియచట శ్రీహరి వేడ్కన్। గ్రీడించుచునుండుటనది । క్రీ
డాచలమనఁగ ధరను గీర్తిఁగాంచెన్. క॥ గురుతరవైకుంఠంబున । నిరవుగను
న్నట్టి దానిని భూస్థలికిన్। గరటామంతుఁడు దెచ్చుట । నరుదుగ నది గారుడాద్రి
యనవిలసిల్లెన్. క॥ శేషాకృతితోడమరీవి। శేషత్వమునొందినర్వశేషునిదన
పై। భూషణముగనిడికొనుటను। శేషాచలమనఁగ భూప్రసిద్ధంబయ్యెన్. గీ॥
అధికధర్మములకు నాటపట్టయి ధర్మ। సిద్ధి ప్రజలు గలుగఁ జేయుచుండు । నందు
చే వృషాద్రియను నామధేయంబు। దానికొప్పుచుండు ధరణిమీద. ఆ॥ అమర
గావకారమమృతబీజము కట। ములును సంపదర్థములు వెలుంగు । నట్టిమాడు
గూడియమృతసంపదలిచ్చు। నందుచేత వేంకటాద్రియయ్యెన్. వ॥ ఇవ్విధం
బున బర్వతంబునకు గల్పభేదంబులచేత ననేక నామంబులు గలుగుచుండు
నప్పర్వత మాహాత్మ్యంబింతియని వచింప సురగురు చతుర్ముఖ షడాస్య స
హస్రముఖులకైన శక్యంబుగాకుండు శ్రీమన్నారాయణుం డట్టిపర్వతాగ్రం
బున వసించియుండి యందొకకాలంబున దద్గిరికి నుత్తరభాగంబునందు ర
మాసమేతుండై వనగిరిశృంగంబులందు వినోదంబుగా విహరించుచున్న స
మయంబున. సీ॥ భార్యలతోడ తాపసులొకకొందఱు శ్రీవేంకటాద్రిని జేరవచ్చి
కందమూలఫలాదికములును బహుపుష్పములు తీర్థములు చూచి మురిసియచ
ట। నిల్వ సంకల్పించి నిలయములల్పించి యర్మిలినుండి మహాధ్వరంబు । జేయు
చుండగ జూచి సిరినివిలోకించి హరియిట్టులనియె నోయబ్ధికన్య। జనులుగనరాని
యీమహాస్థలమునందు। జేరి మునులధ్వరంబు జేసెడువిధంబు । చూడుమిచ్చ
టననిద యాజూపి మరల। నిట్టులనియెను సంతోషమునను మడెంప. సీ॥ నతిచూడు
మని యజ్ఞశాలసదశ్శాలలవిగాక యిటుచూడు మగ్నిశాల । సఖియ హవిర్భాగ

——() హరి విట వేష ధరుఁడగుట. ()——

శాలపత్నీశాలయు జమానశాలలల్లనిగిచూడు। మదిమహానసగృహంబని యజ్ఞ
పాత్రములు పశుసు యూపస్తంభసమ్ముకులవియె । వారు బుత్త్విక్కులు వీరు సదస్య
ర్యులు సోమయాజితడది సోముదమ్మ। చక్కగా జూడుమీ మహాశ్రౌతకర్మ । చ
యములెల్లను నాయందె జనసమందె । గాననవసన్వరూపుండనైన నాకు।
బ్రీతిగా యజ్ఞములు బుధుల్సేతురిట్లు. గీ॥ వీరికర్మనిష్ఠ వేడుకగా జూడ। వలయు

నిపుడు యజ్ఞవాటమునకు। బోయి వారుసేయు పుణ్యవహోమయాగ। సరణి జూచు
టొప్పునింద్రవదన. ఉ॥ కావున వేశ్యచందమునుగైకొనుమీవు వహాయలెల్లం
గగా। నేవిటకానికై వడిసినిక్కుచు సొక్కుచు నచ్చియుచ్చటం । బావకగుండ
మందు పవభక్తిని బ్రాహ్మణులుంచినప్పుడే। నావవనారగించెదబుధావళిమె
చ్చగనీవుచూడగన్. సీ॥ అనవిని సిరిమందహాసాస్యయై కామ రూపిణియైకు
ల్కు చూపులెనగ। బంగజందురుకావిపావడపై జవ్వజిలుగుబంగరుపూలచీర
మెఱియ। ముత్యములుమ్మకురములున్మద్దుముద్దుగ గూర్పరంగు మించినపట్టురవి
కవెలుగ । గుచభారమునవడంకుచునుండుమధ్యమందురు మేఖలాబంధమొ
ప్పుచూపు। గనులగాటుక గంధలేపనమును। నుదుట గస్తూరితిలకంబనూననీన।
కుటిలకుంతలములు ముద్దుగుల్కబైడి । బొమ్మవడినొప్పెఁ బుడుసంపూర్ణకళ
ల॥ సీ॥ బటువుముత్యముల పావట బొట్టురాగిడిజడ బిళ్లలును గుచ్చులడరి వెలుగ
బంగారుకడియముల్పచ్చలచేకట్లురతినంపు వంకీల్కరములనమర । మగరాల
కమ్మలు వగడాల పేరులు చెవులను నఱుతను జెన్నుమిగుల। బ్రేళులనూర్మికల్పో
త్పౌఱు తెలిగులవిడు వనికాంతిచే వెలుగుచుండ। హంసచెక్కిన సత్తుముత్యము
లుగదల। జిలుతగజ్జెలమొలనూలు చిందుద్రొక్క। గాళ్లజిలుగజ్జెలందియ
ల్కపసి మొరయ। శ్రీవనితవిశ్వమోహినీదేవియయ్యె. క॥ శ్రీకాకు మె
ఱుపులన్నియు। నొక్కెడగుమిగూడినిల్చియున్నవిధముగా। గ్రిక్కిఱిసియద్భు
తంబుగ। మిక్కుటమైయుండె లక్ష్మి మేనిసుగాంతుల్. క॥ వరనరసిజముఖను
జేకొని। సుచిరముగదలకుబెళుకుజూపులతోనా। హరినివిలోకింపగహరి। చి
ఱునగవుసిరినిజూచి చెలువముమీఱన్. సీ॥ ఆకామినీమణి కనురూపముగ
జక్రిచక్కనిమనుజవేషంబు దాల్చె। సదిమొట్లననిననీలాంబుదవర్ణుండు నాజాను
బాహుండు ఫాలోదముఖుడు। నీలకుంతలయుక్త బాలేందుఫాలుండు కంబుకంఠుం
డు మంగళకరుండు । నీరజాక్షుండు గంభీరవక్షుడు సింహమధ్యుండు మన్మథసు
న్మథుండు। లలితసౌందర్యవిలసితోల్లాసకళిత। మందహాసితాధరుడు సుకుమా
రుడగుచు। గలికిచూపులలో నశృంగారరసము। పొనగికుల్కగ హరిజారపురు
షుడయ్యె. సీ॥ కనకపుష్పములనొప్పినగుసుంబాపాగ రాణింపగల్కితురాయి
మెఱియ । దావకట్టిన పూలదండలు భుజముపై వ్రేలియుచు మెఱయుచునాడి
యాడ। జల్వచేసిన పైడిజరిగంచుదోవతి చుంగులొప్పమేనిసొగసుజూప। జరి
మళగంధలేపనయుక్తవక్షమందాణిముత్యంబులహారమెఱియ। ముత్యముల
గెంపులను నీలములను గూడి। కాంతులను మించు పోగులు కర్ణములను। మెఱ
యుచును దూలియాడగా శిరశాలు । పమరవలెవాటు వేసియొయ్యారమొనగ

సీ॥ విలసితభ్రూలతావిక్షేపణంబులానిమిషపతిధనువునుజయింప। నుదుటి
గంధపుమక్కికనసినీలాభ్రమందోజయుపూర్ణశశాంకునొగిహసింప। దం
తాళికాంతికాంతగవజ్రములపజ్కిదీధితులనుమించిధిక్కరింప। గర్పూర
తాంబూలకలితాధరముబింబఫలరక్తినునుజూచి రిహసింప। మఱియువాసా
గ్రముననొప్పుమౌక్తికమున। కిరుగడలనిలకాంతులనెనసిసాగను। గానుపింప
గదగుమీనకట్టుమెఱయ। జెక్కుటద్దములనుగాంతిపిక్కటిల్ల. సీ॥ మేఘంబు
పైవెల్గమెఱుపులీగలవలెదగినబంగరుజన్నిదములుమెఱయు। తురిశాయు
ధంబుసిస్తుగవామహస్తంబుతోబట్టిధవళసత్త్రోయజమును। నంగరంబుల
కాంతులుప్పొంగుకుడిచేతలోఁలీలగాబట్టియూచికొనుచు। శరణాగతత్రాణ
బిరుదంబులనదగునందియల్పాదంబులందుమొరయ। మురిసినిటవేషధరుడై
సహాయహాయులుగ। జెలగివిటశ్రేష్ఠలెనుండుసిరినిగూడి। పాదుకలమెట్టికొ
నుచునాప్రబలయజ్ఞ। వాటమునుజూచువేట్కతోవచ్చుచుండె సీ॥ ఆహరి
నీక్షించియాగాధ్యులగువిప్రులితడెవ్వరోయనునిట్టులనిరి। వనితామణినిగూ
డివచ్చుచుండెడివాడుమహిమనొప్పువసంతమాధవుఁడో। నలుడొజయంతు
డోనలకూబరుండోనురేంద్రుడోచంద్రుడోయీశ్వరుండో। యీమహాటవి
కిప్పుడేలవచ్చిరోవీరికాంతులుగగనదిగ్భాగములను। జాలగప్పెనువిప్రుడో
క్షత్రియుండో। విప్రుడగుటకుయజ్ఞోపవీతచిహ్న। మమరియున్నదిక్షత్రియుం
డగుటకడు। చేతనాయుధమున్నదిసిస్తుజూడ। వినిక్కైవడినున్నాడువేశ్య
తోడ. ఆ॥ అనుచువారలందఱచ్ఛ్యతంబుగజూడ। వచ్చిశౌరియజ్ఞవాటముం
దు। జేరిద్విజులనడుమసిరితోడగూర్చుండి। విడెముసేయుచుండెవేడుకలర.
క॥ అప్పుడువానితనువుం। దొప్పినకస్తూరిగంధమూర్వీసురులన్। గప్పుచు
వాసింపగవా। రప్పురుషవరునిజూచియసిరీతిన్. సీ॥ ఓమహారాజనియూ
రేమిపిరేమియెవరుసితలయింద్రులిచటికి। వచ్చితివిప్పుడీవనమందునవనము
ల్చేయుచుండెదమునీచిత్తమందు। మాయందదయయుంచిమాముఖంబులకు
సహాయుడవై యనుఁవేధ। చోరవధయుమృగస్తోమంబుచేవేధదప్పించుమా
వంటితాపసులకు। వనమునతెశ్వనులెకావలయునకిడి। ధర్మపద్ధతిదప్పకధ్వ
రమునిచట। నిపుసేయించుమాచేతనిర్మలాత్మ। యనినజిరునవ్వునవ్వియిట్ల
నియెజక్రి। సీ॥ రాజనుగానుధరాసురుండనుగానుకడకువైశ్యుడనుశూద్రుడ
నుగాను। బలిదంష్ట్రులునుతెరుధనునాకొక్కనివాసంబులేదుసర్వస్థలములు।
సర్వరూపకునైచరియించుచుండుదునగుణుండనామవర్ణాశ్రమములు। లేవ
నిపల్కగానావిప్రులిట్లనిరయ్యమీవాక్కులర్థమిపుడు। మాకుదోపదునీచెం

తమచ్చికలర। నిపుడుగూర్చున్నలలితాంగియెవ్వతెనిన। మందహాసితాస్యుఁ
డగుచున్నమాధవుండు। వలికెనిట్లనివారితోప్రౌఢిమెఱయ. ఆ॥ నాకునేనకా
నినాకెవ్వరునులేరు। వొంటిగాసవగుచునుండజూచి। వనమునందుబుట్టివచ్చి
మోహినివలె। నన్నుబట్టెనీమెనాదిదయిత. క॥ మచ్చికనిపుడిరువురమును।
ముచ్చటగాగలసియుండిమునులగుమీరిం। దచ్చుగనుండుటగనుగొనివచ్చి
తిమిటుమిమ్ముజూడవరగుణులారా సీ॥ ఇచ్చోటమీరందఱేమేమిచేసినం
గతములొప్పెడిరీతులేమి। యౌదుంబరపుశాఖలమరగాశేపట్టివేర్వేఱసురల
నుబిల్చుటేమి। యీయగ్నికుండమేమీదారుపాత్రలేమీపశుహింసయేమి
న్నిమీగు। మనకుజెప్పుమటన్ననాకర్మనిష్ఠులిట్లనిరివహాయాగమాచరింప। న
మయమిదిగానవేదోక్తశాస్త్రవిహిత। మగువహాయాగమొనరించియువల
మీరు। మమ్మునడిగినకల్లసమ్మతముగాగ। జెప్పెదమువిందుగాకమాయ
ప్పయనుచు. తే॥ అవుడుసమ్మతిజేసియాగాధ్యులందు। హరినిగూర్చివహా
యాగమాచరించు। సమయమునశంఖచక్రచిహ్నములసచట। నందఱకుజూపి
వపానందిహరిగ్రహించె. చ॥ హరిపరమాత్మయచ్యుతుడనంతుడునిర్జరులెల్ల
జూడగా। గరములనందిమావపనుగ్రక్కునమెక్కగసంయమీశ్వరుల్। వపు
నగనందుజిత్తరువుగ్రవ్రాసినబొమ్మలరీతిభక్తిచే। బరవశులైరమేశుడగుపద్మ
దళాక్షునిజూచుచుండగా. వ॥ అప్పుడానారాయణుండు శ్రీవత్సలాంఛనాం
చిత విశాలవక్షుండును సకలదివ్య రత్నాభరణభూషితుండును సహస్రకో
టి మార్తాండప్రభాభాసమానగాత్రుండును సహపరిమళ మిళితాధరుం
డునునగుచు గరుణాకటాక్షవీక్షణుడై మునులంజూచి యధికతృప్తింజెందితి
ననిపలికి రమాసహితుండై తిరోధానంబునొందెనంత నవ్విప్రులు సంతసిం
చి హరిప్రత్యక్షంబుగా వపాగ్రహణంబుచేసినందున కృతార్థులమైతిమి జ
న్మంబులు సార్థకంబులయ్యెననిసంతసించి యజ్ఞంబునసమగ్రంబుగావించి య
వభృథస్నానంబులుచేసి కృతార్థులైరనిపలికి శౌనకాదులంజూచి సూతుం
డు మఱియునిట్లనియె. మ॥ మునుజాబాలిమునీంద్రుడీకథమహాముఖ్యంబు
గానాకుజె। ప్పెనునేనాయదిమీకుజెప్పితిగిసంప్రీతిన్ రమేశుండుచే। సినదిం
కొక్కవిశేషసత్కథధరన్ జక్రేతిహాసంబుగన్। వినుడాచందమటంచుసూ
తుడనియెన్ వేవేగమోదంబునన్. వ॥ యజ్ఞంబున వపాగ్రహణంబుచేసిబ్రా
హ్మణోత్తముల రక్షించినయనంతరంబున శ్రీమన్నారాయణుండు సుందర
సుకుమారశరీరుండై గిరికినుత్తరభాగమునందే విహరించుచున్నసమయంబు
నందొక్కనాడు. సీ॥ దేశాంతరాగతద్విజుడువృద్ధశరీరుడునులక్షణుండు

—() కుమారధారమహిమ. ()—

నాత్మసుతుని। గౌండిన్యుఁ డనువానిగానక యందందుఁ దా వెదకుచు వచ్చి దారిత
ప్పి। ఘనవేంకటాద్రిమార్గంబులోఁ జేరి మహారణ్యమున జొచ్చి యార్తిఁ బొంది।
చీకాకులిడఁ బ్రిమ్ముండై నేలబడు వేళ దనసుతుఁ జేర్కొని తల్లడించి। యోరి కౌండిన్య
యెందుఁ బోయితి వటంచు। బహువిధంబులుగ దుఃఖపడుచుఁ బలుక । దీనరక్ష
కుఁ డగునాదిదేవుఁ డతని। కెదురుగా వచ్చి కరుణతో నిట్టులనియె. తే॥ వృద్ధవిప్ర
వర్యా మహావిపినభూమి। కేల వచ్చితి నవనిలో నింక గొన్ని । దినములుండెడి
వో లేక దేహమిపుడె । విడిచిపోయెదవో దెల్పు విశదముగను. క ॥ అనవిని వి
ప్రుండిట్లనె। ననఘ శరీరంబుమీఁద నాశక్తియు లే। దని మిఘులరుణము దీర్పఁ గ।
వను బెట్లనుసందియంబు జనియించెనయా. క॥ ఆవార్తలు విని మాధవు। డా
విప్రునికరము బట్టి యచ్చటఁ గలయా। పావనతీర్థము జేర్చిన । నావసుధామరు
డుస్నానమచ్చట జేసెన్. వ॥ ఇట్లు స్నానము చేసిన శతవృద్ధ బ్రాహ్మణుం
డు వదియారేండ్ల బాలకుమారుఁడై షోడశకళాపరిపూర్ణుండై నిలిచియున్న
సమయమున హరి సహస్రాక్షుండును సహస్రపాదుండును సహస్రశీర్షుం
డును సహస్రబాహుండును నై యక్కుమారునకు బ్రత్యక్షంబైన జూచి
గగనంబుననుండి దేవేంద్రాదులు దేవదుందుభులు మొరయించి హరిశీ
ర్షంబున సుమవర్షంబులు గురియించి పొగడిరప్పుడు విశ్వరూపుండై సహరి
యవ్విప్రునిం జూచి నీకు ధనసమృద్ధియగు నింక దేవఋణంబు దీర్పుటకు నా
శ్రమంబునకుం జని యాగంబు సేయుమని యానతిచ్చి యంతర్ధానంబునొం
దె నవ్విప్రుండును నిజాశ్రమంబునకరిగె నివ్విధంబున వృద్ధబ్రాహ్మణుం
డీతీరంబునందు స్నానంబు చేసి బాలకుమారుండయ్యెం గావున నీధారాతీర్థం
బు కుమారధారయనగా బ్రసిద్ధంబగుఁ గాక యీతీర్థంబున త్రిమాసంబులు
జితేంద్రియుండై త్రికాలస్నానంబు లాచరించినవాఁడు వజ్రకాయుండై ముది
మి లేక సుఖించుఁ గాక యని నిర్ణయించి దేవతలు చనిరి. ఈకథ జాబాలిముని
శ్రేష్ఠుండే నాకు జెప్పెనని సూతుండు శౌనకాదులం జూచి మరియు నిట్లనియె.
సీ॥ వాల్మీకి నాకు పూర్వంబునందొకయితిహాసంబు జెప్పె నట్లనిన వినుఁడు । చం
ద్రవంశజుఁడైన శంఖణుఁడను రాజు కాలవశంబున బేలయగుచు । దనశత్రువుల
తోడఁ దానేలు రాజ్యంబు నెడబాసిపోయి రామేశ్వరంబు । జేరి యచ్చటరామ
సేతువందు మునింగి వచ్చి యామీఁద సువర్ణముఖరి । యందు గ్రుంకి తదుత్తర
మందు జాల। రమ్యతరమైన పద్మసరస్సు చెంత । జేరి స్నానము చేసి తత్తీరమం
దు। నిలిచి తాదనలోన నిట్టు దలఁచె నపుడు. చ॥ కటకట శాత్రవుల్గినిసి కయ్యము

చేసి మదీయరాజ్యమున్। దటువలె నాక్రమించిరి పుడన్నము వస్త్రముఁ గల్గు బెట్టు
నే । నటువలెనొ తుఱకష్టమున కీశ్వరుఁ డీగతి జేసెనింక మీ । దటిగతి యేమనుటం
చు బరితాపము చే విపులార్తిఁ బొందుచున్. వ॥ ఇట్లనేకవిధంబుల శోకాకులిత
మానసుండై కించిదున్మీలితాక్షుండై నిదురించినట్లు పరవశుండై యున్న సమ
యంబున నశరీరవాణి యిట్లనియె తే॥ నిర్మలాత్మ కమదియందు నీవు ధైర్య
ముందు చింతింపక చటికిను త్తరముగ । క్రోశదూరాన వేంకటకుధరవరము। వె
లుగుచున్నది యటకు వేవేగ బొమ్ము. వ॥ అప్పర్వతంబు మహాపన్నులకు గామ
ధేనువు చందము శోకార్తులకు గల్పవృక్షంబుకై వడి జింతితార్థంబు లిచ్చుచు
జింతామణియను పేరిట బ్రకాశమానంబై యున్నది నిర్హేతుకజాయమాన క
టాక్షవీక్షణుండై సకలజనార్తినివారకుండైన శ్రీయఃపతి యచ్చట వసి
యించియుండు నందు శ్రీస్వామి పుష్కరిణి సకలాఘనివారిణియై యిష్టకా
మ్యార్థఫలదాయినియై శుద్ధోదకపూరితంబై యుండు దత్పశ్చిమతటంబున
వాల్మీకభూధరంబుండు నందు నిల్చి త్రిసంధ్యంబునందు బుష్కరిణియందు
గ్రుంకులిడ షణ్మాసంబులు విజితేంద్రియుండవై నిష్ఠాగరిష్ఠుండవై శంఖచక్రగ
దాధరుండయిన శ్రీవేంకటేశ్వరుని భావించి షోడశోపచారపూజలు సమర్పిం
చుచుండుమంత శ్రీస్వామి ప్రసన్నుండై నిన్ను రాజ్యాభిషిక్తుం జేయు ననిపలి
కిన యశరీరివాక్కులు విని సంతసించి ప్రసన్నమనస్కుండయి లేచి వచ్చి వేంక
టాచలారోహణంబు చేసి చందనాగరుపున్నాగబీజపూరముఖ్యఫలవృక్షల
శాశోభిత బెను జమరీకస్తూరిమృగప్రముఖమృగావాసంబును శుకకలకంఠ
మయూర రాజహంసవిహారకూజితకలితంబును నయనానందకరంబు నైన వేం
కటాద్రిదర్శనంబు చేసి తన్మధ్యంబున దివ్యపరిమళోదకపూర్ణంబును శోణకమ
లనీలోత్పలపరివృతంబును మత్స్యకచ్ఛపప్రముఖ జలచర సంకులంబై న
స్వామిపుష్కరిణి దర్శనంబు చేసి తత్తీర్థమందు సంకల్పపూర్వకంబుగా త్రి
కాలస్నానంబు లాచరించుచు శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామి యవయవధ్యానంబు సే
యుచు షణ్మాసంబులు పూజించుచున్న యనంతరంబున. సీ॥ హారకుండలకిరీ
టాదిభూషణభర్మచేలకాంతుల బ్రకాశించువాఁడు। తులసికాదళపరిమళపుష్ప

—() హరి శంఖణరాజునకు బ్రసన్నుండగుట. ()—

హారవిరాజితసూక్ష్మోదరంబువాఁడు । తిలకాంకనిటలప్రదేశమందు నటించు
కమనీయకుటిలాలకములవాఁడు । శ్రీవత్సకౌస్తుభచిహ్నములు గలవాఁడు కరుణ
నొప్పినగొప్పకనులవాఁడు। శంఖచక్రగదాబ్జహస్తాలవాఁడు। సురమునంద
బ్దినుతిసంచివరగువాఁడు। నిరుగడలభూమినీళలనొప్పువాఁడు । దీనపాలన

మొనరింపదిప్పుడువాడు. వ॥ అప్పుడనేకసహస్రకోటి సూర్యప్రకాశసదృశది
వ్యవిమాన మధ్యప్రదేశమందుండి స్వామిపుష్కరిణిమధ్యంబుననిలిచి శం
ఖణమహారాజునకు బ్రత్యక్షంబైనసమయంబున బ్రహ్మరుద్రేంద్రప్రముఖు
లువచ్చి భేరీమృదంగాది మంగళవాద్యంబులు మొరయించి పుష్పవృష్టిగు
రియించి నృత్తగీతంబులుగావించి నిగమాంతసూక్తుల వినుతించుచుండిర
ప్పుడు శంఖణమహారాజు సాష్టాంగదండప్రణామంబులాచరించియిట్లనియె॥
సీ॥ దేవదేవమహాత్మ దీనరక్షకజగన్నాయక కరుణతో నన్నుజూడు। మునుపు
మాపూర్వులకొనరమిచ్చినపృథ్విశత్రువులకొప్పించివచ్చి। యతిదీనదశ
నొందినట్టినాకిప్పుడు ప్రత్యక్షమైతివి పరమపురుష। నాశత్రువుల ద్రుంచి నారా
జ్యమిప్పించుమనిన శంఖణునకిట్లని యెచక్రి। చింతవిడువుము రాజ సీవు జేరి। వ
ట్టభద్రుండవై యుండు భార్యతోడ। ననుచు జలజగంభీరోక్తి నానతిచ్చి। హ
గిరిరోధానమొందె నత్యద్భుతముగ. తే॥ అప్పుడా బ్రహ్మముఖ్యులు హరినిబొ
గడి। స్వామిపుష్కరిణీస్నానసత్ఫలంబు। హెచ్చియితనికి స్వామిత్వమిచ్చె నను
చు। జనిరి వారందరును నిజస్థానములకు. ఆ॥ శంఖణుండును నపుడు స్వామిపుష్క
రిణికి। మ్రొక్కి శైలమునకు మ్రొక్కి హరికి। మ్రొక్కి భార్యతోడ ముదముతో
గిరిడిగ్గి। పోవుచుండ నతని భూమియందు క॥ విమలుండగు శంఖణురిపు। లమి
తాశను రాజ్యసేలనోర్వన్యోన్యవిరోధములెనగ బోరిమడిసిరి। క్రమముగ నమ్మ
హికిరాజుగాపలెనుచున్. వ॥ తద్దేశవాసులు శంఖణమహారాజును వెదకు
చు గోదావరీతీరంబు జేరిరంత నమ్మార్గంబున శంఖణుండువచ్చి తత్తీరంబు
నందున్న నిజదేశవాసులఁ బరీక్షించి శత్రునాశనప్రకారంబు విచారించుకొని
కాంభోజదేశంబునకుబోయి శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రసాదంబున బూర్వప్రకారం
బుగా బట్టభద్రుండై నిజరాజ్యపరిపాలనంబు సేయుచుండె నదియునుంగాక
నింకొక్క యితిహాస వృత్తాంతంబుగలదది వినుండని శౌనకాదులతో సూ
తుండు మఱియునిట్లనియె. సీ॥ మధ్యరాష్ట్రమున నాత్మారాముడనెడు స
ద్బ్రాహ్మణుం డాఢ్యుండై యుండెనుండు। దేవభూసురపూజలేవేళ జేయుచు విహి
తధర్మజ్ఞుడై వెలయుచుండి। యటమీఁద బ్రారబ్ధ కాలవశంబున నానా
టనమసినంత। దానధర్మహీనుడై దారిద్ర్యమున నేమిత చకనాత్మలో దుఃఖప
డుచు। నిల్లువెల్వడి శ్రీ వెంకటేశుడున్న। పర్వతశ్రేష్ఠమునకథోభాగమందు। ధ
న్యమైయున్న కపిలతీర్థంబు జెంత। జేరి స్నానము చేసి తత్తీరమందు. క॥ కపిలే
శ్వరనదియుం। దపుడాస్నికసిష్ఠ యుటలేచి మహా। విపినములో పలజొర
బడి। చపలతనొకమార్గమందు శైలంబెక్కెన్. వ॥ తన్మార్గంబునందున్న కపిల

—() హరి ఆత్మారామునికి బ్రసన్నుండగుట ()—

తీర్థప్రముఖ నవ్రతదశతీర్థములయందు స్నానంబుచేసి నిర్మలచిత్తుండై పర్వ
తారోహణంబుచేయుచుండి తన్మార్గసమీపంబుననుండు గుహామధ్యంబు
న ధ్యానయోగపరిష్ఠుండై యున్న సనత్కుమారు సన్నిధానంబుచేరి సాష్టాం
గదండప్రణామంబులాచరించి నిలిచి ముకుళితహస్తుండై వినుతించి యిట్లని
యె. క॥ తాపసవర్యమహాత్మక। పాపాత్ముండనైన నన్నుబట్టు కృపతోడం।
జేపట్టి బ్రోవవలయును। నీపాదములకు నాకు నిర్మలహృదయా. క॥ దారిద్ర్య
ముచే తనువం। పారంబును విడిచివచ్చినరగునని స్న। జేరితినాకష్టపరశ్। వా
రించి సుఖంబు సేయవలయు మహాత్మా వ॥ అనినం దాపసవర్యుడిట్లనియె కా
యాసమిం కేల చేసిన పాపంబు నశించు కాలము దేవ వచ్చెన్ బాపమేమంటివా। వి
నుజన్మాంతరమందు మాధవుని సేవింపవివేకంబులే। కనులోభంబున దాన
కంటకుడవై గర్వంబుతో నిక్కుచున్. గీ॥ దానమిచ్చు వారిదానంబుగొనువా
రి। ననునరించియొకరిఁ నుండా కరి। గసరుపుట్టునట్టికల్లమాటలు నీవు చెప్పి దా
నహాని చేసినావు. క॥ ఆచారవిహీనుడవై। యేచోటను నైనగుడిచి హెచ్చగు జ
నులన్। జూవిహసించుచు నుంటివి। దాచితివర్థంబు నీవు దానములీకన్. క॥ ఆ
పాపచయంబిపుడా। కాపిలతీర్థమున గ్రుంకగా నశోలంగెన్। శ్రీపద్మాలయ
కృపచే। కీర్తిల్లను గావలయుననదెల్లంబటన్. క॥ వ్యూహమహాలక్ష్మి సదా। శ్రీ
హరివక్షస్థలమున జిరభూమంబై। మహాత్మ్యముతో నెలకొని। బాహుల్యము
తోడ సిరులు భక్తులకిచ్చున్. సీ॥ ఆవ్యూహలక్ష్మి వృత్తాంతంబు వినుదయాలో
లతరంగాక్షిలోకమాత। పూర్ణచంద్రనిభాస్య పురుషోత్తమప్రియ పద్మాల
యవిమలపద్మపాణి। వ్యూహభేదముల చేనొనరి మహాలక్ష్మియనగీర్తియనజ
యయనగనొప్పు। గారుణ్య దివ్యమంగళవిగ్రహాయై మహాదీనరక్షిణియగు
చునుండు। వినుము నాయాసముగభక్తవితతి సేయు। పాపచయమును దంచినం
పదలనిచ్చు। నామహాదేవిమంత్రమే నాప్తముగను। జెప్పెదను నీవుసద్భక్తిచే
జపించు. వ॥ అనిపల్కి యంగన్యాసకరన్యాసపూర్వకంబుగా లక్ష్మీమంత్రం
బుపదేశించి ధ్యానప్రకారంబు సాంగంబుగాజెప్పి వేంకటాచలంబునకరుగు
ము శ్రీనివాసుండు నీకు బ్రసన్నుండై నీయిష్టార్థంబులనిచ్చుం బొమ్మనియా
నతిచ్చి సనత్కుమారుడంతర్ధానంబునొందె నంత నాత్మారామాభిధానుం
డుభయభ్రాంతచిత్తుండై పులకితశరీరుండై యానందబాష్పధారాకలితనే
త్రుడై తద్గురుధ్యానంబుసేసి లక్ష్మీమంత్ర జపంబారంభించి జపించుచు
నాకాశగంగభూమికి దిగివచ్చు చందంబున విరజానది కెవడి బరమపావనంబు

లైన తీర్థంబులు శైలాగ్రమందుండి ప్రవహించుచు ధరణికి దిగివచ్చుచు
న్నంజూచి సంతసించుచు గృతస్నానుండై పర్వతారోహణంబు జేసి స్వామి
పుష్కరిణియందు గ్రుంకులిడి జపశీలుండై హరిని ధ్యానంబు సేయుచున్న
సమయంబున. సీ॥ ప్రాకారపఙ్క్తులుబహుమంటపంబులువివిధసత్కల్యాణ
వేదికలును। ఘనతరతప్తకాంచననిర్మితంబులైకొమరుమించుననేకగోపురము
లు। నమరేంద్రనిలయసౌధాట్టాలకంబులుసవసమాప్తికములచప్పరములు।
భానుకోటిప్రభాభాసమానసురత్నసహితంబులగునభాస్తంభములును। గలిగి
గంధర్వనగరసంకాశమగుచు। విధిశివేంద్రాదిసిద్ధసేవితమునగుచు। గీతనర్త
నవాద్యసంకీర్ణమగుచు। నమరునొకదివ్యసుధామధ్యంబునందు. సీ॥ కుండ
లాంగదరత్నకోటీరకౌస్తుభముఖభూషణములంగముల వెలుంగ। రమణీయ
కనకాంబరంబుచెంగులుజాఱబరిమళగంధలేపనముమెఱయ। నీలకాంతుల
నొప్పునిటలాలకంబులుబాలమిళిందాదివగిదివెలుగ। సురమునందరుడుగా
వ్యూహలక్ష్మిమెలంగశతకోటిమన్మథసదృశుడగుచు। నవుడుభూనీళలియుగడ
లంబడెలగ। బుండరీకాక్షుడుందున్నభూసురునకు। దయనుబ్రత్యక్షమయ్యె
నత్తఱినివిప్రు। డలరిసాష్టాంగదండంబులాచరించి. వ॥ ఇట్లుదండప్రణామం
బుచేసి వినుతింప నేమియుదోపక గద్గదకంఠుండైనిలిచి యనిమిషదృష్టి
నీక్షించుచున్న యాత్మారామునిజూచి నిర్హేతుకజాయమాన కటాక్షవీక్ష
ణుడై హరి యిట్లనియె. తే॥ నీకుభయమేలవ్యూహలక్ష్మికటాక్ష। మిపు
డునీయందుబొందినదింకమీద। నాయురారోగ్యమైశ్వర్యమమరునీకు। గల్గువి
జ్ఞాననిష్ఠయుగలుగువిప్ర. సీ॥ అనిపల్కిమాధవుండాబ్రాహ్మణునకప్పుడభ
యంబొసంగిబ్రహ్మదిసురులు। తనునుతింపగదిరోధానంబునొందెనయ్యవని
సురుండుభయంబునొంది। యీవార్తలిపుడానతిచ్చినజగధీశుడిందుండెనింత
లోనెంమజనెనో। తలచిచూచిననిదిదబ్బరోనిక్కమోకలగంటినోయనుకళవ
ళమున। గొంతసేపున్నవలనద్గురునికృపను। హరివరములిచ్చునదినిక్కమను
చుదలచి। సమ్మిగిరిదిగ్గితనమందిరంబుజేరి। సిరులనొప్పుచుదానముల్సేయు
చుండె. క॥ ఈకథయును బూర్వమువా। ల్మీకిమునీశ్వరుడుచాలమెచ్చుదలి
ర్పగ। నాకొనరగజెప్పినదే। మీకిటుసెప్పితినిసంయమిప్రభులారా. చ॥ అని
నవరాహపర్వతమహత్వముచక్కగనీవుదెల్పగా। వినుముదమొందెజిత్తమిక
వేడుకమీఱవికుంఠపర్వతం। బనవిలసిల్లునద్గిరిమహత్వముజెప్పుమటంచుమహా
నుల। త్యనఘులుసూతుజూచిపివులాకనుబల్కిరటంచుగ్రమ్మఱన్. సీ॥ ధీరా
త్మపదియేడుతీర్థంబులాశైలమందుండుఃనంటివింకామహిమలు। వేఱ్వేఱగరున

గావివరించిచెప్పుమీయమలాత్మసూతనీవనుచునడుగ। నామునీడిట్లనవర
సియాతీర్థమాహాత్మ్యంబులనుజెప్పనలవియగునె। పెద్దలునాకుజెప్పినరీతిగా
మీకుజెప్పెదవరుసగాజిత్తగింపు। డనుచుసూతుడుబాదరాయణునిదలచి। మ
ఱియునిట్లనిపల్కెనోమహాత్ములార। హరికళాంశజుడైకర్దమాఖ్యమునికి। బు
త్రుడైనట్టికపిలుండుపూర్వమందు. శా॥ ఆపాతాళమునందుసాంఖ్య వర
యోగాభ్యాసముం జేయుచుం। జావల్యంబునడంచియాకపిలుడుత్సాహంబు
తోలింగమం। దావట్లందగనిల్పియర్చనముసేయంగామహత్వంబుతో। దీపిం
చెఘనలింగమిద్ధరనుభేదించెన్మహాదీర్ఘమై. ఆ॥ అప్పుడొక్కకాలమం
దుసురలచేత। జనులచేతబూజగొనగదగిన। కారణంబువలనగపిలలింగము
నంగ। బెరిగివచ్చినిల్చెపృథ్విమీద. ఆ॥ నగరనందనులకుసద్గతినిల్చియుం। దు
న్నభోగవతిమహోన్నతముగ। వేగలింగమూర్తివెంటనేధరనుభే। దించివచ్చి
కపిలతీర్థమనగ. క॥ ప్రవహించుచుమనుజావళి। భవములహరియించిలోక
పావనియయ్యెన్। దివిజులునరులాలింగము। నవిరళసద్భక్తితోడనర్చింతురి
లన్. సీ॥ కపిలతీర్థోపరిగాజక్రతీర్థంబుప్రవహించుమును దేవపతియహల్యా।
నెనయుపాపమునీగనింద్రుడాచక్రతీర్థమునస్నానము జేసిధన్యుడగుచు। జనియె
దదుపరివిష్వక్సేనతీర్థంబుపుణ్యవృద్ధికిహేతుభూతమగుచు। బ్రవహించుచుం
డుపూర్వమువరుణాత్మజుండైనవిష్వక్సేనుడచటదపము। సలుపగామెచ్చిహ
రిశంఖచక్ర। యుగళమప్పుడిచ్చిపరివారయూథములకు। గర్తగానితనినుంచి
నకారణమున। నతనిపేరిటనాతీర్థమచటనుండు. క॥ పంచాయుధతీర్థంబులు।
నంచితముగదానికుపరియందొప్పునదీ। పించుఘనానలతీర్థము। మించితదూ
ర్ధ్వంబునందుమెఱయుచునుండున్. ఆ॥ పరగదానికుపరిబ్రహ్మతీర్థముమహా।
హాత్మ్యనడపనొప్పనందుగ్రుంకు। ప్రజలకునెల్లపుణ్యఫలమిచ్చుదానిపై। నప్త
మునులతీర్థచయమునుండు. ఆ॥ ఒకటికంటెనుర్వినొకటియుత్తరదశా। ధికఫ
లంబులిచ్చుతీర్థమహిమ। లింతయొప్పుచుండునెఱిగిబ్రహ్మదులే। చెప్పలేరు
నేనుజెప్పగలనె. క॥ మఱియింకొక్కవిశేషం। బరుదుగజెప్పెదనుబూర్వమం
దాకధరణీ। సురుడిలగలతీర్థములను। వరుసగనన్నియునుజూడవలయునటం
చున్. సీ॥ పోయెడితెరువందుబురుషోత్తముడువాడుకీయునించినిదురింపనవ్వ
ప్నమందు। బల్కెనిట్లనుచునోబ్రాహ్మణోత్తమ। నీవుదూర్ధ్వమువ్వేదకుమదిరు
గనేల। యదెచూడుమీపుష్కరాద్రిసమీపమందున్నదిదానియందొప్పుచు
న్న। పదియేడుతీర్థముల్పరమపావనములాతీర్థంబులందువిధిక్రమముగ। స్నా
నములుచేయువరునగానకలసిద్ధు। లమరగాన్నికుగల్గునీయర్థమంచు। నన్నెఱిం

పకుమనవినినంతసించి। భూసురుడు మేలుకొని లేచిబుద్ధియందు. తే॥ తలచెని
ట్లనిశ్రీరమాధవుడుస్వప్న। మందుజెప్పినగతిబుష్కరాద్రిజేరి। యచటితీర్థం
బులనుగ్రుంకియఖిలసిద్ధు। లేనుబొందెదననినిశ్చయించివచ్చి. వ॥ కపిలతీర్థం
బుమొదలుకొనిసప్తదశతీర్థంబులయందు విధిప్రకారంబుల స్నానంబులుచేసి
సకలసిద్ధులంబొందెదనని చెప్పి క్రమ్మఱనూతుండిట్లనియె తే॥ అరయగామూ
డుకోట్లునొక్కర్థకోటి। తీర్థములుగల్గియుండుసిత్రిభువనముల। యందుశ్రీవేం
కటాద్రిపైనఖిలతీర్థ। ములుగలిగియుండుగావునముఖ్యమయ్యె వ॥ ఇట్టివేం
కటాద్రికి బ్రదక్షిణంబాచరించి భూప్రదక్షిణంబుచేసినవారికి గల్గునంత
పుణ్యఫలంబుసిద్ధించు నింకనొక్కవిశేషంబుగల దదియెట్లన్న హలాయు
ధుం డావేంకటాద్రి శిఖరదర్శనంబుచేసి సకలతీర్థయాత్ర ఫలంబునుం బొం
దెనని వినియుంటి నదియునుంగాక ధర్మరాజాదిపాండుసుతు లరణ్యవాసం
బుసేయ నరుగునప్పుడు వారితో శ్రీకృష్ణుం డాప్తంబుగానిట్లనియె. సీ॥ పాం
డవాత్మజులార ప్రబలులయ్యునుమీరుకర్మవశంబునగహనములను। వసియిం
చుకాలంబువచ్చెగదా మంచికెట్లయినజయమునీకిత్తునేను । జింతింపవలవ
దుశ్రీవేంకటాద్రికిజిరభక్తితోబోయిక్షేత్రపాల। పాలితమైనట్టిపరమపావనతీర్థ
సాన్నిధ్యముననిల్చిస్నానపాన। జపములొనరించుచుండుడుసకలపాప। హరణ
మైపోవునటుమీదనరులగెలువ। వచ్చునని కృష్ణుడుపదేశమిచ్చిపనుప। నప్పు
డాపాండవులువేంకటాద్రిజేరి. ఆ॥ క్షేత్రపాలుడున్నసిద్ధస్థలమునందు। నిలిచి
స్నానపానసిద్ధలచట। నలువుచుండనొక్కసంవత్సరముచనె। నంతవేంకటేశు
డాదరమున. సీ॥ పాండవాగ్రజునిస్వప్నమునందుబ్రత్యక్షమైమహారాజమీ
రరులనెల్ల । నమయించియలఘురాజ్యమునేలుపొండనియానతిచ్చినశమనా
త్మజుండు । మ్రొక్కి గ్రక్కునలేచిముదమందిభీమార్జునాదులకాస్వప్నమువు
డుసెప్పి। తడయకభార్యతోదమ్ములతో వేంకటాద్రిచెచ్చెరదిగ్గియడవులందు।
వాసములుచేసియటుతఱివచ్చినప్పుడు।శత్రువులగెల్చిజయమొందిసామజాఖ్య।
నగరమునబట్టభద్రుడైసందనుతుని।ననుసరించుచునుండెధర్మాత్మజుండు చ॥
చ॥ గుఱుతుగబాండునందనులుగొన్నిదినంబులుభక్తియుక్తులై । రతిమిడి
నందునిల్చినకతంబునబాండవతీర్థమనంచు నె। త్తఱినరులెన్నుచుండుదురుదా
నిమహత్వముక్షేత్రపాలకుం। డెఱుగుమునీంద్రచంద్రపరులెవ్వరెఱుంగరికే
మిసెప్పుదుర్. వ॥ అదియునుంగాక స్వామిపుష్కరిణికి బూర్వదిగ్భాగంబు
న జరాహరంబును పాపఘ్నంబును రసాయనంబునను మూడుతీర్థంబులును
హరివసింపదగిన వైకుంఠపర్వత గహ్వరంబును అష్టలోహ ఘంటంబులు

ను గలిగియుండు నింతయు స్వామిపుష్కరిణికి ద్వావింశతి శరపాతదూరం
బున మాయాతిరోహితశక్తి యున్నిటినావరించించియుండుంగావున దత్తీ
ర్థాదులు బుధులకైనగన నశక్యంబులగుచుండునట్టి మహిమ నొప్పుచున్న
వేంకటాచలంబందు గుంటులు నంధులు మూకులు బధిరులు గొడ్రాండ్రు
ధనహీనులునైనవారు శ్రద్ధాగరిష్ఠులై హరియందు భజనధ్యానంబుచేసినిస్సం
శయులై నమ్మియున్నవారికి దదుపద్రవంబులు నివారితంబులై సుఖంబుగ
లుగు నదియునుంగాక తత్పర్వతంబునకు యుగభేదంబులచేత నొక్కొక్క

—() వేంకటాద్రి యుగభేదంబుల ప్రకాశించుట. ()—

విశేషంబుకలుగుచుండునదియెట్లనిన. సీ॥ ఆవేంకటాద్రిమహాద్భుతంబుగనొ
క్కతఱిశ్రీనివాసునికరణివెలుగు। నొకవేళగనకాద్రియొప్పునజావట్టునొకవే
శజ్ఞానముయుక్తమగుచు। గనిపించునొకవేళఘనమణిరూపమైకనిపించుభూమ
ణ్రమముగాను।కనిపించునొకవేళగలికాలమునయందుమఖాహాగిరిరీతిబ్రజకు
డోచు। నందుచేవేంకటాద్రిమహత్వమెఱిగి। చెప్పలేడింతయనియాదిశేషు
డైన। విబుధజనములుచెప్పగావినినయంత । జెప్పితినిగానినేనంతచెప్పలేను.
క॥ అనియిటుసూతుడుపలుకగ। వినిశౌనకముఖ్యులనిరివెంకటగిరిని। ద్గనతర
మహిమములెంతగ। వినినంబరితృప్తిలేదువీనులకనఘా. క॥ కావునపెద్దలు
దెల్పరి। శ్రీవేంకటగిరిమహావిచిత్రమహిమలన్। భావింపగవరునగని। వేడ
ఙ్కగజెప్పుమాకువిమలఖ్యాతా. గీ॥ అనినవారిమునిమునుచెప్పినట్టిరామ। చరి
తమిపుడేనుజెప్పెదసావధాన। మతినివినుడయ్యమరలనమ్మౌనివరుల। గాంచి
సూతుడుపల్కెనుత్కంఠమెఱయ. సీ॥ దనుజారిపూర్వంబుదశరథాత్మజుడన
జనియించిగాధేయుజన్నమమర। గాచిశంకరకార్ముకంబునుఖండించిజానకిచే
బట్టిజామదగ్న్యు। బలమార్చిసాకేతపట్టణంబును జేరిజనకాజ్ఞగైకొనిచనియ
రణ్యవాసంబుచేయరావణుసనుదనుజుండులలనుసీతనుదనలంకకేలమి। బట్టి
కొనిపోవరామభూపాలకుండు। రావణునిద్రుంచుకొఱకుసుగ్రీవులోడ। నాం
జనేయాదికపులతోనపుడువేంక। టాద్రిచెంతనెలంకకునరుగుచుండ. గీ॥ అం
జనాదేవి శ్రీవేంకటాద్రిమీద। నుండిరాముడుబహుళకపిలండములను। గూడివ

—() శ్రీరాములు వేంకటాద్రికి వచ్చుట ()—

చ్చుటగనిపైడికొండడిగ్గి। మొనసియెదురుగజనిరాఘవునకుమ్రొక్కి. కకు
త్సగురాముడువిష్ణుం। డనిమనసుననిశ్చయించియతిశయభక్తి।వినుతులు
సేయుచువచ్చుట। నినతేనిముదంబుమీఱనిట్లనివల్కె. ఉ॥ రామునకీర్తిగా
మబహురాక్షసయూథవిరామసద్గుణ । స్తోమదిసేంద్రవంశమునతో [illegible]

మరశాన్యభము। శ్రీమహితప్రభావమును శేషుడుసన్నుతిసేయులేడునే। నేమిను
తింపనేర్తుజగధీశ్వర మ్రొక్కెదనన్నుగావవే. సీ॥ ఈవేంకటాద్రిపై నేనువర్తింపు
దుగావునవాయందుగరుణనుంచి। వేంకటాద్రికిమీరువిచ్చేయుడనవినిశ్రీ
రాముడిట్లనవీరకపుల। తోడశీఘ్రింబె నదూరప్రయాణంబుకలిగియున్నది
కార్యఘటనమైన। వెనుకనీవనినట్లువేంకటాద్రికివత్తుమనగ దేవరదర్శనార్థమ
చట। గాచియున్నారుమునివరుల్గానవారి। జూడరావలెననుచునాచేడెపలుక।
సమయముననాంజనేయుడప్పటికివచ్చి। వినయమునమ్రొక్కియిట్లనివిన్నవిం
చె. గీ॥ దేవమాతల్లియంజనాదేవిమనవి।చేసినదిమీరువిన్నించిచిత్తగింపవ
లయుమెలన్నగపులెల్లనలసినారు। గనుకశ్రీవేంకటాద్రికిజనుటయొప్పు. సీ॥శ్రీ
జయనాశ్రమసిద్ధస్థలమునందుఫలసుమవృక్షముల్గలిగియుండు। గంధమూలా
దులుఘనపుణ్యతీర్థంబులుంగుండుగనుకనేడచటనిల్చి। యవలబోదగునంజనా
ద్రిదూరముగాదునప్రయాణమునకుమార్గమదియె। కటుగానమాతల్లి
యందుసత్కృపనుంచియటకురావలెనిపుడనగరాఘు। చంద్రుడజ్ఞాపనుతుని
లక్ష్మణునిజూచి। మందహాసితాస్యుడయిహనుమంతుడచట। వింటిరేయన్న
వారుభూవిభునిజూచి। దేవశ్రీవేంకటాద్రికిబోవవచ్చు. క॥ అనియిట్లుమనవి
చేయగ। ననిరాముడుసమ్మతించివేడుకగాన। య్యనిలతనూజునిసనరునగను
గొనియిట్లనియెజాలగౌరవమొప్పగ. ఉ॥ మారుతపుత్రనీమనవిమామదికిష్ట
మెయయ్యెనిప్పుడా।నారతరాంజనాఖ్యవంశైలనుమార్గమునందెపోదమా।
దారినివానరావళికిదప్పకచూపుమటంచుబల్కన। వీరుడునమ్మతించికపివీ
రులబిల్చిముదంబుమీరగ. ఆ॥ వేంకటాద్రిమార్గమంకితముగజూపిహ
రిసమూహవిభునియనుమతమున। రామలక్ష్మణులనురహిమీరభుజములం
దుంచికొనిబలంబువెంచినడచి ఆ॥ నిక్కివేంకటాద్రికెక్కుమార్గమునందు।
వరమునీంద్రులెదురువచ్చినిలిచి। బహువిధములరామభద్రునివినుతించి।యి
ట్టులనిరిమోదమినుమడింప. ఉ॥ రామనృపాలఘోరతరరావణశౌర్యవిశాల
ఖర్వము।శ్రామనురార్యయోగిజనతాపసపాలకృపాలవాలశ్రీ। భూమినుతా
త్మలోలపరిపూర్ణసుకీర్తివిశాలవానర। స్తోమముతోడవచ్చుమిముజూచికృతా
ర్థులమైతిమిద్ధరన్. సీ॥ చిరకాలమునసుండిశ్రీవేంకటాద్రిపైదపమొనర్చగనా
విర్భావచ్చి। రామసౌమిత్రులీరప్పు వేంకటశైలమునకువచ్చెదరునమ్మోద
మలర। వారువచ్చెడుదాకవదలకిచ్చటనుండిపచ్చినప్పుడుమీరువారినచట।
సంతోషమునజూచినత్కైలోకమునకురండుమీరనినకారణముచేత। నెదురు
జూచుచునుండిమేమిచటనిమ్ము। గాంచితిమిమాతపంబులిక్కడఫలించె। నిం

తయేచాలుసెలవిమ్మయిపుడుబ్రహ్మ। యున్నలోకముజేరనమోమహాత్మ।
మ॥అనినరాముననృపాలకుండువరమాహ్లాదంబుతోవారల। గనిమోతా
పసవర్యులారమిముసీకాంతారమధ్యంబునం। దోసరంగంటిమినంతనంబొద
వెమీరుత్సాహముప్పొంగగా। జనుడజ్ఞోపృవుడున్నచోటికనుచున్సంప్రీతి
తోబల్కగన్. క॥ ఆమానులుముదముండుచు। రామునిచేసెలవునందిర
యమునసపుడే। తామరసోద్భవులోకము। నామోదముమీరజేరిరనఘాత్మ
కులై. వ॥ తదనంతరంబున రామచంద్రుండు తత్పర్వతోత్తరమార్గంబునప
ర్వతారోహణంబుసేయుచుండి తన్మధ్యంబున యతుశావమోతుంబుచేసి
వచ్చి కందమూల ఫలభరితంబైన యంజనాశ్రమంబునందు నాకాశగంగన
మీపమున గపిసమూహములతోడ రామలక్ష్మణులునిలిచి తత్తీర్థంబునస్నా
నసంధ్యాదికృత్యంబులు నెరవేర్చిరి అంజనాదేవి ఫలపుష్పంబులుసమర్పించి
పూజింపగా రామలక్ష్మణులు సంతుష్టులై యంజనాదేవినాదరించి వీడ్కొని.
తదనంతరంబున సుగ్రీవాంగద నలనీల జాంబవత్ప్రముఖ కపిశ్రేష్ఠ పరివృ
తులై స్వామిపుష్కరిణికివచ్చి జయప్రదసంకల్ప పూర్వకంబుగా స్నానం
బుచేసి ఫలపుష్పభరితంబైన తత్తీరశృంగారవనమునందు సుఖాసీనులై తత్ప
ర్వతంబున వసియించియుండి దర్శనార్థంబుగావచ్చిన మునులకనేకఫలదా
నంబులుచేసి పుష్కరిణికి నైరుతిభాగంబున నీకపులు నిర్మాణించిన పర్ణ
శాలలయందు నిలిచియున్నసమయంబున నాంజనేయుండును ననేకమధుర
ఫల కందమూలాదులు తేనె పెరలు తెచ్చి సమర్పించిన బరివారంబులతోడ
రామలక్ష్మణులారగించి పరిపూర్ణులై యయోధ్యాపురంబునందున్నచందం
బున సంతసించుచున్నసమయంబున. సీ॥ ఘనుడాంజనేయుండుకపిసమూహ
ము నెల్లపిలిచియిట్లనియెసంప్రీతిమెఱయ। వనరులార యీవనపర్వతములం
దుజూతజంబూఫలవ్రాతములును। బనసపండ్లును ద్రాక్షపండ్లనుబదరికాఫ
లములారటిపండ్లుపాలపండ్లు। మొదలైనబహుఫలంబులుమిక్కుడానందము
నవిహరింపుడీవనములందు। ననినవినికపిబృందంబులపుడుచెలగి। ఫలమహీ
రుహములకెగబాకియార్చి। కావలసినట్టిపండ్లెల్లగఱచిమెక్కి। పేటులెగబాకి
బలుతేనెపెరలుదించి. వ॥ అప్పుడాకపివరులుప్పొంగి తేనెపెరలజించిప్రోవు
లుజేసి యాకుప్పలు పంచికొనిసబ్బురపాటుసజవ్వరించుచు నొండొరులతో
ప్పుచు ముక్కుచిట్లించుచు బ్రక్కలుగ్రోకుచు జెవులుబొంగ్రించుచు నొకరి
తోనొకరుకఱచుచు నొక్కరిచెవులనొక్కరు చప్పరించుచు బండ్లుగీటించి
కన్నులుమిక్కరించి కిచురింతలిడుచు గొండకొండకులంఘించుచు నిట్లనేకప్ర

కారంబుల బర్వతాకారులైనకపులు నిజజాతిచేష్టలుచేయుచునుండి యం దత్తరదిక్కు గుంపులైకూర్చుండి యొకరినిజూచి యొక్కరిట్లనిరి. క॥ బహు పర్వతములుచూచితి। మహామాయాపర్వతేంద్రమత్యద్భుతమీ। మహిమము లింతింతనిధర। నహినాథునికైన బొగడనలవియెతలపన్. క ॥ రామునికృపచే నిచ్చటి। కామోదముతోడవచ్చియఖిలఫలంబుల్। కామించిభుజించితిమివు। డేమేలొనరింపవచ్చునినకులపతికిన్. సీ ॥ శ్రీరాఘవునకపకారంబుచేయురావ ణునివాలములకోనణగజుట్టి। పట్టితెచ్చికరామభద్రునిముందఱబడవైతుమ నిమించిపలుకువారు। లాలవణాబ్ధిలోనాద్రికూటాద్రితోనాలంకదెత్తమింద నెడువారు। వక్త్రకంధరుడింకబాతాళమందున్ననీడ్చితెత్తుమటంచునెగరు వారు। గగనమందున్నజంద్రభాన్కరులతోడ। పమురనిటుపట్టితేవచ్చునెనె డువారు। నుబ్బితబ్బిబ్బులై నగుచుండువారు। కూరిమినిరామజయమునేకోరు వారు. వ॥ ఇవ్విధంబున నంజఉపలువిధంబులు బలుకుచులేచి విహరించు చుండి స్వామిపుష్కరిణికి నీశానభాగంబునం దొక్కగిరిగహ్వరంబు నీక్షిం చి గజగవయ గవాక్షగంధమాదన మైందద్వివిద ప్రముఖులైనవార ల య్యంధకారబిలంబు జొరబడి కిచకుట్లుకొనుచు బరిగిబరిగిపోవుచుండి యం దొక్క దివ్యజ్యోతినీక్షించి తత్సమీపంబునకరుగుచున్న సమయంబున. సీ॥ ఆగుహలోన ప్రహాటకనవరత్నగోపురప్రాకారకుడ్యతతులు। వజ్రకవాటము లై వైడూర్యమాణిక్యమకరతమాక్తికమంటపములు। ప్రాసాదముల్చిత్రభవన సమూహముల్పచ్చతోరణములుహెచ్చుమీఱ। హేమరథంబులుసామజా శ్వంబులువిహరింపదగుకతవిదులనొప్ప। విమలగానంబులునువ్వృత్తవివిధ వా ద్య। తతులుఘోషింపసౌందర్యవతులుమెలగ। వరచతుర్భుజులునుగదాధ రులుశంఖ। చక్రపాణులునచటనేసంచరింప. తే ॥ అమరియప్రాకృతంబైన మ హాప్రకాశ। మహిమచేనొప్పునప్పురమధ్యమందు। గాంచనాద్రినిభంబై ప్ర

—() వైకుంఠ గుహా ప్రభావము. ()—

కాశయుతము। భాసనంకాశమైనవిమానమందు. సీ॥ నీలాభ్రగాత్రుండునీ రజనేత్రుండునాజానుబాహుండునచ్యుతుండు। ఘనకాంబుకండునత్కంబు కంఠుడునల్లలితసదూషణాలంకృతుండు। శంఖచక్రగదాబ్జసహితహస్తుండు మహాత్ముండుపూర్ణచంద్రాననుండు। సురుచిరసుందరసుకుమారదేహుండు విమలసత్కారుణ్యవీక్షణుండు। ననుచుఘనభోగిభోగపర్యంకమందు। వాసి మీఱగగూర్చుండిశివాముపదము। ముడిచికొనికుడిపాదంబువుడమిమీద।నిం పుగ జూచియుండెలక్ష్మీశ్వరుండు. క॥ కరములురెండాఫణిపై। కరవుగమా

దికొనిలక్ష్మియెదపై వెలుగగ। ధరణియునీళయుభక్తిని। నిరుగడలవసించి పేదక్కనినయుగమింగులగ. వ॥ ఇవ్విధంబున సుఖాసీనుండైయున్న పరమపు రుషునకి గరుడసుందరీమణులు శ్వేతచ్ఛత్రంబులు నటచామరంబులువీవ సం దండుగుంపులుగూడి శంఖచక్రగదాపాణులును శ్వేతాంబరశ్వేతపుష్పమా లికాలంకృతులై పరివేష్టించికొలువ కోటిసూర్యప్రకాశుండై కొలువున్నపర మపురుషుని సంతోషమగ్నులైచూచుచున్న కపులనీక్షించి యందొకవేత్ర హస్తుండు తఱుమవచ్చిన భీతిల్లి మార్గంబునుగానక యందందు బ్రాకులా డుచు గికురించుచున్న కపులంజూచికరుణాయత్తచిత్తుండై యావేత్రహస్తుం డు మార్గంబుజూప నక్కపులామార్గమున నివలవచ్చి యాశ్చర్యంబునొం ది తమలోదాము వితర్కించి యిట్లనిరి. సీ॥ శ్రీరామచంద్రునికలగిగెల్వగ లేకరావణుండుగుహాంతరాళమందు। జేరిరాక్షసమాయలీరీతిగాజూపెననితో చుచున్నదిందనెడువార।లావక్త్రకంధుమాయలుగావుభావింపహరిమాయ గావలెననెడువారు। నీశంశయముదీరనీమాటుగుహలోనికరిగిక్రమ్మఱజూత మనెడువారు। మనముమాత్రమెపోరాదుమర్కటముల। నన్నిటినిగూడిపోవ చ్చుననెడివారు। నపుడుకలగంటిమిదిదబ్బులనెడువారు। నన్నృతమేలగునిక్క మయనెడువారు. వ॥ ఈప్రకారంబుల నంజఉన్నివిధంబుల సంశయించుచు నాగుహ మఱలజూడబోయిన గనబడకుండె నంతటవిస్మయంబొందుచు గపి సమూహంబులచెంతజేరి యావృత్తాంతంబుచెప్పిన గపులందఱుంబర్వగగు హాలువెదకి హరినిగనిన గుహానుగానకవచ్చి రామచంద్రునకు దండప్రణా మంబులుజేసి గుహావృత్తాంతంబువిన్నవించిన రామచంద్రుండు చిఱునవ్వు నవ్వియిట్లనియె. సీ॥ దేవర్షిరాజనదీమూలములుపరీక్షించినిర్ణయముగాజెప్ప రాదు। మహిమాఢ్యుడైనరమామనోహరుడిందుజరియించురీతిదబ్బరనరా దు।హరిగిరిమహిమముల్వారికితెలియునుగానిదేవతలకునైనదెలియబోదు।వేం కటాచలమందువివిధమహిమలుండుమించిపరీక్షింపమీకుతగదు। మంచిదైన సుగొందువేయిమాధవుండు। కరుణతోమీకుబొడసూపెగానమీరు। ధన్యులై తిరిపొండనిదయనుబల్కి। యలరిరాఘవుడాదినంబచటనుండె. క ॥ మఱునా డాశైలముదిగి। హరిబలములగూడిరాముడతిశూరుండై। త్వరగాజనిలవణాబ్ధి ని। గిరులిడిబంధించిమించికీర్తిజెలంగన్. చ॥ కపులునుదమ్ముడుంగొలువగా నటలంకకుబోయియచ్చటన్।విపులబలంబుతోసమరవీరులనెల్లవధించిధీరతం గుపితునిగుంభకర్ణునిలగూలిచిరావణుతోడబోరియా। చపలునిద్రుంచెరాఘ వుడునర్వమునులుస్సురలున్నుతింపగన్. సీ ॥ సీతనచ్చటబరీక్షించిరాముండుశే

పటివిభీషణుభక్తి మెచ్చి । యతనికిలంకలోన సురబట్టముగట్టి జానకిలక్ష్మణాన
హితుడగుచు। వానరసమితితోనరపుష్పకము నెక్కి రమ్యసాకేతపురంబు జేరి।
భరతశత్రుఘ్నులుభక్తితోగొలువగాబట్టాభిషిక్తుడై ప్రజల నెల్ల। నుచితకరుణ
నుబాలించుచుండెననిన। మానిపుంగవులనిరిట్లుమర్కటమును । పోయిగుహ
యందుజూచినపురుషుడెవడు । తెలుపుమనినసూతుడిట్లనిపలికెనపుడు. శా॥
వైకుంఠంబెడబాసి శేషగిరిపై వర్తించునారాయణుం । డాకాలంబుననాగు
హాంతరమునం దావానరశ్రేణికిన్ । జోకంబౌ నిజస్వరూపముకపుల్ సోద్యం
బుగాచూచిరా। లోకంబందువచింపగానెటిగిరీలోకంబులో మర్త్యులున్. వ॥
ఇవ్విధమున గిరిగహ్వరంబునందుండి హరి హరిసమూహమునకు వైకుంఠం
బుచూపినందున నాగుహ వైకుంఠగుహయన ప్రసిద్ధంబయ్యెనందునిత్యము
క్తులుసేవింప శ్రీభూనీళాసమేతుండై చక్రధరుండుగావున దవ్వైకుంఠాద్రి
జగత్ప్రఖ్యాతంబై యుండునట్టి వైకుంఠగుహాప్రభావంబును వినినవారికి గలి
దోషంబంటక పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిగలిగి మహదైశ్వర్యసంపన్నులై మో
క్షప్రాప్తులగుదురనినవిని శౌనకాదులు సూతుంజూచియిట్లనిరి. క॥ పంకజ
లోచనదనుజభ। యంకరమగుణాభిరామయవ్యయధామా। శంకరమిత్రశు
భాకర। వేంకటగిరిరమణమానివినుతవితరణా. మాలిని॥ కలశజలధిబాలాకాం
తశృంగారలీలా। సలలితగుణజాలానామసద్గానలోలా। ఖలదనుజవిఫాలా కా
లకర్మాదిమూలా। విలసితగుణశీలా వేంకటాఖ్యాద్రిపాలా॥

గద్య॥ ఇది శ్రీతరిగొండ లక్ష్మీనృసింహ కరుణాకటాక్ష కలితకవితా
విలాస వసిష్టగోత్రపవిత్ర కృష్ణయామాత్యతనూభవ వేంకమాంబా ప్రణీ
తంబైన శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యంబను వరాహపురాణంబునందు వేంక
టగిరిపురవర్ణంబును, నైమిశారణ్యవర్ణనంబును, శౌనకాదిమహామునులప్రశ్న
యు, బ్రహ్మదినప్రళయప్రకారంబున హరి శ్వేతవరాహంబై హిరణ్యాక్షుని
సంహరించి రసాతలగతయైనభూమిని యథాస్థానంబునందుంచుటయు, వరా
హస్వామి యనుమతంబున శ్రీభూమినీళలతోడ వైకుంఠమందున్న క్రీడాచ
లంబును గరుడుండుకొనివచ్చి భూలోకమందునిల్పుటయు, వరాహస్వామి
తత్పర్వతారోహణంబుచేసి యుందుండుటయు, బ్రహ్మేంద్రాదులువచ్చియా
స్వామికిమ్రొక్కి వినుతించుటయు, వరాహస్వామి శేషాద్రియందువిహరిం
చుటయు, పుష్కరిణీమహాత్మ్యంబును, వేంకటాద్రికినొక్కొకనిమిత్తంబు
నొక్కొకనామంబుగలుగుటయు, వరాహస్వామి క్రీడానగరంబునకునుత్త
రదిగ్భాగంబున విహరించుచుండి శ్రీపతియొకనాడు విటవేషధరుడయి

మునులయజ్ఞశాలయందు ప్రవేశించి వపాగ్రహణంబుచేయుటయు, దేశాం
తరగతుండయిన వృద్ధబ్రాహ్మణుని హరికుమారధారయందు స్నానంబుచే
యించి బాలకుమారునిగా జేసిపంపుటయు, శంఖణమహారాజునకు శ్రీనివా
సుండు పుష్కరిణియందు ప్రత్యక్షంబయిరక్షించుటయు, నాత్మారాముండ
ను బ్రాహ్మణునకు హరిప్రసన్నుండై భాగ్యంబునిచ్చుటయు, గపిలలింగ క
పిలతీర్థోద్భవంబులు, దక్కపిలతీర్థాది సప్తదశతీర్థప్రభావంబులును, తీర్థ
యాత్రవోవువిప్రునకు స్వప్నమందు హరిప్రసన్నుండై పుష్కరాద్రియం
దుగల తీర్థంబులజూపుటయు, ధర్మరాజాదు లొక్కసంవత్సరము వెంకటా
ద్రియందొక్క పుణ్యతీర్థంబునాశ్రయించియుండుటయు, యుగభేదములచే
త వేంకటాద్రిప్రకాశించు చిహ్నములును, రావణసంహారణార్థంబుగానరుగు
నప్పుడు రామచంద్రుండొక్కదినము వెంకటాద్రియందువసియించియుండు
టయు, వైకుంఠగుహయందు గపులకు బరమపురుషుండు ప్రత్యక్షంబగుట
యు ననుకథలంగల ప్రథమాశ్వాసము.

సంపూర్ణము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీవేంకటాచలమహాత్మ్యము - ద్వితీయాశ్వాసము.

క॥ వ్యాసమునీశ్వరహృదయని। వాసచిదుల్లాసదుగ్ధవారిధిశయనా। వా
సవవందితపదయుగ। భాసురతరిగొండనృహరిభవసురికారీ. గీ॥ విశ్వచర్యలె
ల్లవిశదంబుగానీవు। తెలిపినావుమాకు దెలుపగలవు। గానవిష్ణుకథలుక్రమము
ప్పగామాకు। దెలుపుసూతవిమలధీసమేత. క॥ మాయావియగుచువిష్ణుం ।
డాయాస్థలములవసించియతిభక్తులకున్। నాయకముగగనిపించుచు। నాయెడగ
నిపింపకుండునంటివిసూతా. సీ॥ అంజనాద్రిసమానుడయినశ్రీస్వామినం దె
వ్వరునిల్పినారిరవుచేసి । యెవ్వరుప్రార్థింపనీశ్వరుడచ్చోటనిలుకడగానిల్చెని
త్యుడగుచు। నారీతి దెల్పుసీవనిమునులడుగగానా సూతుడనియెనా వ్యాసమౌ
ని। చెప్పినకథమీకుజెప్పెద నెట్లన్న సనకాదియోగులశాపమంటి । జయుడు
విజయుండుదితియందుజననమొంది। కనకలోచనుడను హేమకశిపుడనగ। ధ
రణిపై బుట్టిసాధుబాధలనొనర్చు। నరగగిటియైహిరణ్యాలోచనునిద్రుంచి. గీ॥
అపుడుధర్మకశిపుడాగ్రహోదగ్రుడై। సాధుభక్తతతికిబాధజేసె । సందున

నృసింహుఁడై చక్రియాదైత్యు। కడుపుఁజించిదంష్ట్రోగ్రాకృతమునఁగ. సీ॥ పరమ
భక్తుఁడైనప్రహ్లాదురఁటించెనటులేగికనకాక్షుఁడాహిరణ్య। కశిపుఁడునటుఁగొంత
కాలంబునకుఁగుంభకర్ణరావణులనఁగాఁజనించి। రామచంద్రునిచేతభూమిపైఁబ
డుదాఁకబాధించుచుండిరిసాధువులను। గావుననింద్రాదిదేవతల్మానులునారా
వణునిదుర్గుణాళిహరికి। మనవిచేసెదమనిపోయిఘనసుధాబ్ధి। తీరమునుజేరిఁజ
లికిరోదేవదేవ। రావణునిబాధతప్పించినీవుమమ్ము। బాలనముసేయవలయు
నోపరమపురుష. వ॥ అని యివ్విధంబున క్షీరాబ్ధికి నుత్తరభాగంబుననిలిచి
దేవేంద్రాదిదేవతలును మహామునులును ననేకప్రకారంబుల వేదాంతగుం
భితోక్తుల వినుతించి మఱియునిట్లనిరి. ఉ॥ దేవసుధాబ్ధివాసబహుదీనదయా
పరచిత్తగింపవె। రావణనామధేయుఁడొకరాక్షసుఁడద్భుతపాపకర్ముఁడై। భూవ
లయంబునందుగృతిపుణ్యులనేలుచునుండువానినీ। వెవధియింపగావలయువే
ఱొకఁడెక్కడలేదుమాధవా. క॥ అనియిటువలెబహువినయముల। వినుతించిన
బలుకకున్నవిష్ణోపహాయుం। చనుధ్వనిసేయుచుబిలువఁగ। ఘనఘుండగువిష్ణు
ధూతయంబరవీధిఁ. గీ॥ వచ్చియిట్టులనియెవనజాక్షుఁడిందులే। దవనిమీఁ
దబర్వతాగ్రమందు। మెలఁగుచుండునటకుమీరేగుడిచోట। గలకలంబునే
యవలదుపొండు. క॥ అనివాఁడువలికిపోయిన। వినిమానులునురలుదేవవిభు
డాశ్చర్యం। బునుబొందుచునందుండక। చనిచనిశోధించిరిలఘుశైలముతె
ల్లఁ. వ॥ ఇట్లుశోధించి గిరులయందు హరినిఁగానక వైకుంఠమునందుండున
ని నిశ్చయించి యావైకుంఠ మార్గంబుపట్టి పోవుచున్నసమయంబున. సీ॥
శరదభ్రశుభ్రభాస్వరశరీరమునందు శ్వేతప్రకాశవిభూతియొఱయ। ధవళసం
పూర్ణచంద్రకళంకమునందగున ల్యవత్కృష్ణాజినంబువెలుఁగ। సురుచిరా
రుణజటాజూటంబుశిరమునదపనబింబంబుచందమునదోఁప। ననిశంబునారా
యణాష్టాక్షరినిదగఁబలికెడుపదగుపీకొనట్టిభుజము। మీఁదవహత్తించిశ్రీహరిమె
చ్చునట్టి। వీణెమీఁటుచుగానధురీణుఁడైన। నారదుడురాఁగఁజూచియానంద
మొంది। యింద్రుఁడమరసమేతుఁడైయిట్టులనియె. క॥ ఓనారద త్రిభువనముల।
మానకచరియింపునీవుమర్మంబులునీ। ధ్యానమునకుఁగనిపించును।గానమహా
త్ముఁడవునీవుఘనమునిచంద్రా. సీ॥ శ్రీశైలభూములఁజేరిరావణుఁడతిసాధుజను
లఁజూచిబాధపఱచుచు। గావునవానినేగతిన్నైనశ్రీరమావరుఁడేనిర్జింపఁగావల
యుఁగనుక। విష్ణుదేవునిమేము వెదకుచుక్షీరాబ్ధిఁజేరిమొంతనినుతించినమాకు।
బ్రత్యుత్తమేగాకపలుకులేపలుకకనావిష్ణుఁడుండఁగానంతలోన। జదలదానిల్చి
యొకశంఖచక్రధరుఁడు। హరియిచటలేఁడుభూలోకమందువిపుల। భూధరము

మీఁదనున్నాఁడుపొండటంచు। చెప్పిపోయెనువారిందుఁజేరినాఁడ. క॥ అప్పు
టనావార్తలువిని। వచ్చితిమందఱుమేమువనదుర్గములన్। హెచ్చుగ
వెదకితిమూహరి। యచ్చటఁబొడచూపకున్ననీమార్గమునన్. చ॥ దసుదరింది
తిమాదేవుం। డనువమనవైకుంఠపురమునందుండునొగా। వునరావణవృత్తాం
తము। వినుపింపఁదమనచటవారికివిబుధమునీంద్రా. చ॥ అనవిననారదుండని
యెనయ్యావైకుంఠమునందువిష్ణుఁడే। పునిగనిరోసినేనుబహులోకములఁజని
నొక్కపార్దుం।డనిరొవైకుంఠమువిడిచియాహరిభూతలమందుబల్మరిన్
నోసరగనొక్కదుర్గమునసుండునుబొమ్మనసద్భుతంబుగన్. క॥ కావునసచ
టికిమీరికఁ। బోవలసినదేమిదక్షపుత్రునికడకేఁ। బోపునమాఁజలఁడోదృత్తి। దివి
జరంబడిశివ త్తమిందరమనుచున్. గీ॥ దేవమానివల్కుదేవేంద్రమరమునీ

—() ఇంద్రాదులు సత్యలోకమునకు పోవుట. ()—

ముఖులుసత్యలోకమునకుఁబోయి। ఘనచతుర్ముఖములుకరచతుష్టయమును
గలిగియొప్పుచున్నకమలభవుని. సీ॥ కాంచిరచ్చటఁదత్తకనకాభ దేహుండులో
కవందితుండష్టలోచనుండు। మహనీయకుండలమండలుహస్తుండుబాలభాను
ప్రభాభాసితుండు।నళినయదివ్యపద్మాసనాసీనుండువరమునిజనపరివృతుం
డు। నిర్మలసత్కర్మనిష్ఠాగరిష్ఠుండువరమామృతధ్యానపరవశుండు। నగుచు
నామ్నాయధర్మశాస్త్రాదులందు। వింతవింతగమూర్తీభవించియుండఁగ। శేరి
సావిత్రిగాయత్రిభారతియును। గొలువఁగాఁగొల్వునందున్నజలజభవుడు. గీ॥
దేవతలనుమునులఁబొవించిచూడఁగా। నంతవారునతనిచెంతఁజేరి। ప్రముఖ్య
హస్తములనుముకుళించినిలువఁగా। వారిజాతదివలిఁ కనజభవుడు. క॥ ఎక్కడి
వచ్చితిరందఱు। నిక్కడకూర్చుండుఁడనుచునంతోషరుణా। చక్కగదమమున
న్నింపఁగ। నక్కడఁగూర్చుండవార్లకజుఁడిట్లనియెన్. గీ॥ అందఱీమాకుఁగుశల
మేయనుచునజుఁడు। పలుకవారిట్టులనిరిమీలలితకరుణ। వలనమాకెల్లఁగుశల
మేవఱకుధరను।జాలఁబుట్టినదిపుడొక్కసంకటంబు. వ॥ అదియెట్లన్నసురామ
ప్రేరితులై రాక్షసులు శ్రీశైలప్రాంతభూములందుఁజేరి జనులనుమునులననే
కప్రకారంబుల బాధించుచుండుదురెట్లనిన. క॥ మనుజులఁగబళింపుచునా।ర
నిశముబహుపాపకర్ములై గర్వములో। దనుమదమంతయుమేటిగ। మునుల
నుబాధించుచిపుడుమాధాత్మకులై, వ॥ ఇవ్విధంబున రాక్షసులబరిబోల్పనా
ధుబాధ గావించుచున్న రావణుండు నశింపక లోకంబులకు శుభంబుగలు
గదనిమఱియునిట్లనిరి. క॥ పాపాత్ముఁడగువానికి కావమువట్టఁగనుమముకాం
కాక్షులమై। తూఁగద త్రికరణప్రాణవనమ। శ్రీవరయోగాశయువరించెదగాదను

తుర్గ. సీ॥ వరసుధాంబుధియందు వైకుంఠపురమందు ద్రిభువనంబుల మేము తి
రిగి వెదకి। వచ్చితి మందెందు వాసుదేవుడు లేడు కావున మేము మీకడకు వచ్చి। శ
రణుబొందితిమి శ్రీహరి వసించు చునుండు చోటు మీరే మాకు జెప్పవలయు। సర్వ
జ్ఞులగు మీరు చక్రి విహారంబు లెఱిగియుందురు మాకెఱుగరావు। చెనగి తపము
లవిష్ణుఁ జూపి సిమాకు। నమితరోషము బుట్టించు నట్టి దనుజు। నడపదగు శక్తి
యుక్తులా హరి గలుగు। నంచు చేనింత వెదకితి మసురహరుని. క॥ అనివారంద
ఱు పలుకగ। వనజజుడిట్లని యెనిపుడు వాడెవ్వరిచే। తనుజావడు కాలము వచ్చి
నయపుడాకనరుడు వానిశిరము ద్రుంచుర్గ. క॥ దేవతలాదిగ నెవ్వరి । చేవ
ధ్యుడుగాక యెపుడు జీవించుటకై। రావణుడు ఉగ్రతపంబును। గావించెను వాని
గల్వగా దెవ్వరికిన్. సీ॥ దానికుపాయంబు నేను జెప్పెద మీకు శ్రీ వేంకటాద్రి
పై జేరియున్న। హరిని శరణుబొందుడతడు మీయార్తి నివారింపదలచి రావణుని
గొలకు। మనుజరూపంబునైనను దాల్చి వాని ఖండించి మిమ్మెల్ల రక్షించు మీకు।
చింతింపవలవదా శ్రీ వేంకటాద్రికి మీ వెంట నే వత్తు మీరు నేను। శ్రీనగంబున కే
గి దక్షిణముగాను। బోయి పద్మాత్తునవ్వూర్య భూధరంబు। నందు వెదకి మహా
త్ముడైనట్టి హరికి। మ్రొక్కి రాదగు పని మహాముఖ్యమిపుడు. తే॥ శ్రీవనితతో
డగూడి మాయావి యగుచు। ఖగమృగాదులయందుండి గహనములను। జాలవే
డుకతో గ్రీడనల్పుచుండు। నిందుచే నందు బోడచూపు డీశ్వరుండు. వ॥ అంబు
జసంభవుని కోర్కి విశేషంబుగల దదియెట్లన్నను దశరథుండు పుత్రార్థియై స్వా
మిపుష్కరిణి తటంబునందు దపంబు సేయుచుండు నప్పుడా దశరథునకు హరి
ప్రత్యక్షంబగు నందాక నప్పర్వతంబునందు నిరీక్షించుచుండుద మప్పుడ నా
రాజునకు బ్రసన్నుండైన హరికి మ్రొక్కి ప్రార్థింపుదమని దేవతలకు రహస్యం
బుచెప్పి బ్రహ్మ వేంకటాద్రికి నుత్తరభాగంబుననుండి హరిని వెదకుచు గిరి
ప్రదక్షిణంబు చేసి తదనంతరంబున. సీ॥ సంతానమందార చంపక వకుళ విఖ్యా
త ద్రుమవ్రాతమైనదాని। దిక్కులను స్వాదుపికకూటిల్లగ జేయు ఫలపుష్పవితతి
చే బ్రబలుదాని। శుకపిక ప్రముఖపక్షులు వినోదములుగాను పొంగి పలుకగా
వొప్పుదాని। ఘనగండభేరుండ కంఠీరవాది మహామృగధ్వనులమిన్నందుదా
ని। గరుడ గంధర్వ యక్ష కిన్నర గణంబు। లమరమూలగ డిసాను దేశముల దాని।
నదులు కొలకులాకరములు నానాముఖముల। నతిశయంబుగ విస్తీర్ణమైన గిరిని.

—() బ్రహ్మేంద్రాదులు వేంకటాద్రికివచ్చుట ()—

వ॥ కనుగొని బ్రహ్మముఖ్యులతి కౌతుక మొప్పగ నా గిరీంద్రమును। దొనరగ జేరి
యందలి యుత్తమ తీర్థములందు ద్రుంకుచుర్గ। వనఫలపుష్పముల్గొనుచు

వారిజనాభుని పూజసేయుచుర్గ। మునిశిత భక్తినచ్యుతుని జాడ కటకచ్చటనిల్చి
రందఱుర్గ. వ॥ ఇట్లునిల్చి స్వామిపుష్కరిణీ ప్రముఖ పుణ్యతీర్థంబుల నాశ్ర

—() దశరథుండు వెంకటాద్రికివచ్చుట. ()—

యించి తపంబులు సేయుచుండిరంత. సీ॥ దశరథుడటు మీద దనకు బుత్రులు
లేకవరి శాపమున నిజగురుని జేరి। మ్రొక్కి యిట్లని యెనో మునినాథ మీవంటి
గురువులుండగ నాకు గొడుకులేల। కలుగరు నేనేమి కర్మంబు చేసితిననిన వశిష్ఠు
డిట్లనియె రాజ। ఘనపుణ్యదశ వీనికలుప కర్మ మొకింత గలదు నందున సుతు
లలుగరైరి। గాన గర్మంబు నడప వేంకటనగమున। కరిగి పుష్కరిణీ స్నానమును
దినంబు। సేయుచును దత్తటమున వసించి తపము। నీవు నల్పము పావంబు పోవు
నవల. క॥ ఘనవంశోద్ధారకులగు। తనయులు పుట్టెదరు నీకు దావత్రయము। ల
నువేంకటగిరికిప్పుడె। మనమలవిగ జైనమగుట మంచిది భూప. మ॥ అనఘా
వేంకటనామధేయగిరియందంభోదిజాయుక్తుడై। వనజాక్షుండు మహావినోదము
లుగా వర్తించుచున్నాడుగా। పునసి పాపమడంచి నీకు వరపుత్రోత్పత్తి గావించు
నిం। కనుమానింపకుమన్న రాజువరమాహ్లాదంబుతో నిట్లనర్గ. క॥ ఆ వేంక
టగిరి యెక్కడ। బావనమై యుండునటకు బయనపులగ్నం। బీవేళ సెర్పతింపు
డు। పోవలె నచ్చటికి మౌని పుంగవ యనగర్గ. సీ॥ అపుడు వశిష్ఠుడిట్లనియె గంగా
నదికి దక్షిణంబుగా నానువర్ణ। ముఖరికి నుత్తరంబుగ నొక్క క్రోశదూరము
గ గంగకు దక్షిణముగ ద్వికశతి। యోజనదూరమందుండు వేంకటగిరి యందుగం
గానది కతిశయంబు। లగు పుణ్యతీర్థంబులమితమై ప్రవహించు నన్నిటికతిశయ
ము గుచుస్వామి। పుష్కరిణియొప్పు నదిదివ్య పుష్పలతలు। మధురఫలవృక్షము
లు మహామహిమ పమరి। సర్వకాలంబులందు వసంతఋతువు। లీలగాగాచి
పూచి ఫలించునచట. సీ॥ మేరునమానమై తేరుశృంగారించినటువలె శ్రీ వేంక
టాద్రియొప్పు। రమణీయమగు చైత్రరథము చందంబుగా గన్నులవందుపై గాను
పించు। కిన్నర గంధర్వ గీర్వాణభామినీగానన్మృత్తములందు గలిగియుండు। ఘ
నకులాచలముల గాంచినవ్వుచు హేమశిఖరాళిచే బ్రకాశించుచుండు। బాహ్య
తులు చూడ బాషాణపర్వతంబు। కరణిగన్పించునా శైలగౌరవంబు। శేషుడైన
నను వర్ణించి చెప్పగలడె। కన్య మునాకు దశరథ వెంకటాద్రిబయన। మీవేళ జే
య వలయుని దశుభలగ్నమావనుమతీశ. వ॥ యునినవిని నత్యుల్కరథుడు పురో
ర్థియగుచు నాగురునితోడ శ్రీగంగ కరిగియచట, దశరథుండు వంశాభి
వృద్ధి సంకల్పపూర్వకంబుగా గంగాస్నానంబు చేసి జపతపంబులును షోడశ
మహాదానంబులును జేసి యందుగ్రుంకుచు వచ్చి వచ్చి యుత్తుంగ శృంగనగము

తంబై ఫలపుష్పభరితంబై చైత్రరథసదృశంబై కొమరారుచున్న వెంకటాచలం
బునారోహించి తద్గిరిగహ్వరసానుదేశప్రముఖ సిద్ధస్థలంబుల నీక్షించుచువ
చ్చి తదనంతరంబున, సీ॥ పద్మసౌగంధికోత్పలప్రముఖాంబుజశ్రేణులందు ఝుంకా
రములను సేయు । వనజనాళంబుల భుజమృణాళంబుల కుంఠంబులంటనంటి
యాడ । మత్స్యకచ్ఛపముఖ్యమహనీయజలచరబృందంబులీదుచునంత
... । తుంగలు నుదుతులు భావస్వరములై తనుపింఛంబులన్ ...
రిచెను । ఆదిశరధుదప్పుడు చోద్యమంది । క్రముకృత తీరములనుండుమ
నివరులను । గాంధివత్భక్తి లోంగరకములను । లలితుండై మాద్విజా
చ్చుటవిలిచియుండె. తే॥ ఇట్లుగనిచి దశరథుండుచూచె పద్మకర్ణికతీరంబు
నం దనేక దివ్యఫలపుష్పవృతభరితంబులైన శృంగారవనంబులయందు దనే
కబ్బటారులను సిద్ధాసన సింహాసన భద్రాసన గోముఖాసన స్వస్తికాసనప్ర
ముఖాసనాసీనులై రేచకపూరక కుంభకయుక్త ప్రాణాయామంబులు సేయు
వారును ఆధారస్వాధిష్ఠాన మణిపూరకానాహతవిశుద్ధాజ్ఞా చక్రంబులయం
దున్న దళాక్షరంబుల నవలోకించుచు తత్తదధిష్ఠానదేవతలనుపాసనావిధా
నంబుగా తర్పించుచు నాడీశోధనంబుచేసి క్రమక్రమంబుగా మధాధారంబు
... సుషుమ్నా నాడీమార్గంబున నూర్ధ్వముఖంబుగా గమనించి వ
హ్మరంధ్ర కమలాంతర్గత సుధాబిందుపానానుభవంబునం బరవశులై చొక్కు
చుండువారును హృదయకమల కర్ణికామధ్యంబున నంగుష్ఠమాత్రుండై ప్ర
కాశించుచున్న పరమపురుషునిధ్యానించి తదనుభవంబున నానందించువా
రును సాంఖ్యతారకామనస్కయోగాభ్యాస పరవశులై యంతర్లక్ష్యమధ్య
లక్ష్యబహిర్లక్షణంబులు సేయువారును శ్రోత్రనేత్రనాసాపుట నిరోధంబుచేసి
యాత్మప్రత్యక్షప్రకాశంబు వీక్షించుచు దశవిధనాదంబులాలకించువారును
అంతర్లక్ష్యంబుగుండ యరగంటిమోపున స్వరూపధ్యానంబు సేయువారును
... శిరంబువంచి యూర్ధ్వదృష్టి గళామాత్రంబు నిల్పువారును
...దమిద్ధమనుటమాని యొకటిమాత్రంబై శేషించి కేవలాత్మరు భావం
బుసేయువారును స్థూల శరీరగ్రంథులు దదుపరి సూక్ష్మశరీరగ్రంథులు దా
టునట్టుగాభావించుచు దశకనిష్ఠాశ లంబికాయోగాభ్యాసంబుచేయువారు
ను ... ధ్యానముగ్నమకాంతపి ... యంత్రఖేచరీ ముద్రాభ్యా
సపరులై యోగానుష్ఠానపరులైనవారును నేకపాదస్థులై సవితృమండలమ
ధ్యవర్తియైన నారాయణవిగ్రహంబు నవలోకించువారును బంచాగ్ని మ
ధ్యంబున ... మహాఘోరతపంబు సేయువారును నృసింహోపాస

భంబును రామతారకంబును గోపాలమంత్రంబును వరాహమంత్రంబును
వాసుదేవద్వాదశాక్షరంబును నారాయణాష్టాక్షరంబును శుద్ధప్రణవమం
త్రంబును విద్యాదిసప్తకోటి మహామంత్రంబుల న్యాసధ్యాన పూర్వకంబు
లుగా నేకాగ్రచిత్తంబున జపంబులుసేయువారును శ్రీమన్నారాయణ విగ్ర
హంబును భావించుచు షోడశోపచార పూజలు సమర్పించుచు నారాయ
ణమంత్ర పారాయణులైనవారును వ్యాఘ్ర కృష్ణాజిన వల్కలాంబరులై
శాకాంబుపర్ణకందమూల ఫలాహారులునై యిట్లనేకవిధంబుల గర్మజ్ఞాన
భక్తి వైరాగ్యజపతపహోమాది సకలసత్కర్మనిష్ఠులైయున్న మహాముని
జనులమధ్యంబునందు. సీ॥ అలఘుచతుర్బాహువులు చతుర్ముఖములు కాని
... కన్నులు వనలనదృశ । తనువుదీపింప గాధ్యానయోగనిష్ఠనూని పద్మా
సనాసీనుడగుచు । ననుపమనారాయణాష్టాక్షరీ జపకలితుండై నాశికాగ్రము
పదృష్టి । హత్తించిస్ఫటికసదక్షమాలికచేత బట్టిచిత్తముబిగబట్టిచక్ర । పా
ణిపదములయందుంచి పరమభక్తి । చేభరన్యాసయోగనంసిద్ధుడగుచు ।
వనజసంభవుడుండగాగనివసిష్ఠ । సంయమీంద్రుడు చాలనాశ్చర్యమొందె.
ఉ॥ ఆమునులందఱచ్చట మహాద్భుతనిష్ఠనుండు రీతులన్ । దామరసోద్భవుం
డుపరతత్త్వవివేకవిచారశీలుడై । యామధుసూదనున్ హృదయమందుగనుం
గొనినిశ్చలత్వమున్ । భూమిపుడాత్మనద్భుతము బొందుచు జూడవసిష్ఠుడిట్ల
నెన్. తే॥ దశరథేశ్వర యీమహాతాపసులను । గూడిపద్మజుండిచట నెక్కు
వతపంబు । సేయుచున్నాడుగావున శ్రీశుడింక । నమరవీరికి బ్రత్యక్షమగుట
నిజము. తే॥ ధన్యుడగుసర్వలోకపితామహుండు । భక్తిమెఱయనివాతదీపం
బువలెను । దానుజలియుంపకున్నాడుగాన సజాని । మెచ్చిప్రత్యక్షమగును
లక్ష్మివిభుండు. ఉ॥ కావునదివ్యపుష్కరిణికామ్యఫలప్రదయుంచునమ్మియో
భూవరనివతిత్వరగబుష్కరిణీ జలమందు గ్రుంకిన । శ్రీవరభక్తినిష్టనుజపం
బొనరింపుమటన్న నవ్విధా । శ్రీవిభుడిట్లనన్ బరమ దేశికరబ్జజమీవుసెప్పవే.
సీ॥ అనిన శ్రీవేంకటేశాష్టాక్షరీమంత్రమావశిష్టుండు పుత్రార్థియైన । దశర
థేశ్వరునకు దయనుపదేశంబుసేయగా నృపతివసిష్ఠమునిని । బూజించినా
ర్పుండిపుత్రార్థియై మహాకష్టుండై జపమందుచేయుచుండె । నప్పుడుశుచి
భూతుండై వసిష్ఠుడు తపమొందిక్కుగావించుచుండెనంత । మున్నుఘూర్ణిల్లగా
నవమేఘబృంద । ముఱిమినట్లమహాధ్వని యొకటిపొడమె । నాధ్వనికిధ్యానపర
వశులైనబ్రహ్మ । దేవముఖ్యులు కన్నులందెఱచిరపుడు. తే॥ దశరథుండు
...గంటిభార్యాముఖ్య । లైనమరలతోమునులతో నలరిప్రముల్ । నప్పుడు

ంశాభివృద్ధినీకగునటంచు। నంతట నారాజ దీపించిరద్భుతముగ. క॥ ఆకాశం
బునఁ బొడమిన। భీకరగర్జనంబు చెవుల భేదించినదం। దీకాలమభ్రఘోషం।
బీకరణిని బుట్టఁ దగిన హేతువదేమో. క॥ అనియందఱు గగనదిశం। గనుఁగొ
నుచుండఁగ ననేక కపులాప్తులుగా। డినయట్లుల నతిదేజము। గనిపించెను
దానిఁ జూడఁ ఘనతరముగుచుఁ, క॥ జ్వలనగ్రహనక్షత్రము। లలఘుతటిల్లతల
నేకులకుఁ జంద్రులతోఁ। గలసినగతినమితద్యుతి। విలసితముగ నభమునిండె
విస్మయకరమై. క॥ ఎక్కడఁ జూచిన కాంతులు। క్రిక్కిఱిసినఁ జూడలేక గీర్వా
ణముఖుల్। తక్కఁగ కన్నులు మూసిరి। యక్కడ నేమూచుచుండెన జడతిభ
క్తిన్. సీ॥ అప్పుడు గోటిసహస్రమార్తాండ ప్రభానిభంబైన విమానమందు।
బొనగ ననేక గోపురములనేకంబులైన ప్రాకారముల్ హర్మ్యములును। లలి
తంబులైన నీలస్తంభములు బహువటు వజ్రవద్వారబంధములును। భర్మక
పాటముల్ భానురవిద్రుమమంటపంబులు దీర్ఘమందిరములు। కాంచనోన్నత
గోపురకలశములును। భూరిమరకతములనొప్పు తోరణములు। ఘనతరధ్వజ
ములు పతాకలును మెఱయ। బంచవర్ణద్యుతులనొప్పు పట్టణమున. తే॥ పుష్ప
మాలికా కహారము భూరికళశ। జాలములనంటి గాలికిందూలియాడఁ। గలికి
చిల్కలు శిఖికలకంఠములును। గులికిపలుకుచునందందుఁ గుసిసిమెలఁగ. వ॥

—() వేంకటేశ్వరుఁడు బ్రహ్మాదులకుఁ బ్రత్యక్షమగుట. ()—

ఇవ్విధంబున నొప్పుచున్న పట్టణమధ్యంబున సభామంటపంబును దన్మధ్యం
బున సహస్ర మణిస్తంభయుక్తంబైన క్రీడామంటపంబు ప్రకాశించెఁ దన్మంట
పచతుర్ద్వారంబులయందు ద్వారపాలకులు నిలిచియుండు రప్పురంబునందు
రంగత్తుంగ రమాతంగతురంగ సంఘంబులు మెలంగు రాజవీధులను నవ
యౌవనాలంకృతసుందరీ జన సమూహంబులును మెలంగుచుండుదురీ ప్ర
కారంబున ననేకచిత్రవిచిత్ర కలితంబైన దివ్యవిమానంబు వీక్షించి యగస్త్య
వసిష్ఠ ప్రముఖులయిన మహాఋషులు సీక్షించి బ్రహ్మ యిట్లనియె. చ॥ ముని
వరులార మజ్జనకు ముఖ్య విమానలసత్ప్రకాశమా।. దినకరచంద్రపావకుల
దీధితులన్ హసియించుచున్ మహా। ఘనతరమై నభోదిశను గప్పుచుచున్నది
చూతమంచున। య్యనిమిష తాపసోత్తముల నంతఁ గోబిల్చి ప్రమోదచిత్తుఁ
డై. సీ॥ అంబరమార్గమందరిగి విమానపూర్వద్వారమునఁ జొచ్చి వనజభవుఁ
డు। పోవుచుండఁగఁ జూచి పురుహూత ముఖసురసంయముల్ దశరథచక్రవర్తి।
యుఁ జడుపోయిన మార్గమందా విమానంబునందు బ్రవేశించియుచటఁ విష్ణు।
నంతకాంతరములందరుఁ దగానువదఱుచు భయభక్తులెనఁగ నా బ్రహ్మముఖులు।

వాసుదేవుని వీక్షించు వాంఛమించ। మనములుప్పొంగ నాస్థానమంటప
ముల। లోఁ బ్రవేశించిరప్పుడా లోకకర్తయైన నారాయణుండు దయాళుఁ
డగుచు. వ॥ క్రీడామంటప మధ్యంబున నవరత్నఖచితంబైన పద్మపీఠంబు
నందుఁ బ్రాకృత ప్రకాశుండై. సీ॥ మకుటకౌస్తుభరత్న మకరకుండలములు
ఘనమేఖలాంగద కంకణములు। వరలసన్మాలికా వైజయంతులు దీప్తినమరు
గ్రైవేయకహారములును। కలితదక్షిణకరకమలంబు పావనచరణంబులర్చిం
పఁ దెరువుచూప। వామహస్తాంబుజము కటిసీమనొప్పఁ। దక్కినటువంటి
రెండుహస్తముల శంఖ। చక్రయుగళి ప్రకాశింపఁ గాంతిమెఱయఁగ। సర్వతో
ముఖుడై దయాస్వాంతుడగుచు. క॥ హరిముదమొందుచునుండిన। తతినా
హరివక్షమందు దగుభూషణమై సిరి వెలుగఁగ నిరుగడలను। ధరణియునీళయును
సించితద్దయు మెఱయన్, సీ॥ నీలమేఘమునందు నిలిచిన క్రొక్కారు మెఱుపు
రీతిని సిరియురమునందు। కుడిభాగమున నీళ యెడమభాగంబున భూదేవి బహు
రత్నభూషణములు। బంగరంచుఁ గనుంబావస్త్రములు దాల్చి కుటిలాలకం
బులు నిటలములను। వీలఁగా జాలమిళింద పఙ్క్తుల వెలిఁయింపఁగ గస్తూరితిల
కములును। గనులఁగాటుక గంధలేపనములమర। వరకిరీటంబులను విరిసరులు
గదల। జంద్రబింబనిభాస్యలా చక్రధరుని। గొలచి మెలఁగుచు సంతోషకలితు
లయిరి. వ॥ ఇవ్విధంబున నతికోమల తులసీదళచ్ఛాయ దేహకాంతినొప్పుచు
దక్షిణహస్తంబున నీలోత్పలంబు పూనియున్న భూదేవియు విద్యుల్లతానమా
నయై ప్రకాశించి కరంబుల శుభ్రకమలంబులు బట్టియున్న శ్రీదేవియు గమల
కర్ణికాసన్నిభయై దీపించి వామకరంబున శోణాంబుజంబు ధరియించియున్న
నీళాదేవియు హరినొఱసి మురియుచుండఁగా దక్షిణపార్శ్వంబున ఛత్రచామరం
బులు పట్టి సుందరీమణులు గొలచియున్న సమయంబున శ్రీనివాసుండు గరుణా
కటాక్షవీక్షణుండై బ్రహ్మేంద్రాదులకు బ్రత్యక్షంబయ్యెనప్పుడు కమలగ
ర్భాగస్త్యవసిష్ఠాది మహామునులును సనకసనందనాది మహాయోగులును నిం
ద్రాది దేవతలును శ్రీమన్నారాయణునకు సాష్టాంగదండప్రణామంబులు జయ
జయశబ్దంబులును జేసి పులకాంకితశరీరులును గద్గదకంఠులును సంతోషబా
ష్పధారాపూరితాక్షులునై కరంబులు ముకుళించి యిట్లనిరి॥ దండకము॥ శ్రీ
మత్పరాకాశ శేషాచలాధీశ మంగాముఖోల్లాసమాసిం[illegible]న సంపూ

—() శ్రీమన్నారాయణుని బ్రహ్మాదులు ప్రార్థించుట. ()—

ర్ణశృంగారసద్భక్తమందారమాధుర్యవాగ్వైభవా గుణాతీతనాస్వార్థి
నిర్ణేకసన్నోతసంధాత శ్రీభూమినీళాసమేతాంబుజాతాక్ష పాతీనకూర్మాది

తక్రోదరూపాన్నకంఠీరవావామనారామరామామహాసీరహస్తాయశోదార్య
శాబుద్ధకల్కిప్రభావోజ్జ్వలాకార కాలాంబుదాభప్రకారాద్భుతానందలీలావ
తారానిరాకార వేదాంతసారాబ్ధి గంభీరహేమాద్రిధీరా వికారాకరాపార
సంసారదూరాదిదాకార కారుణ్యపూరాగమాగణ్య పుణ్యానుగుణ్యాసదా
క్షిణ్యహైరణ్యనేత్రాదిదైత్యేశ్వరారణ్య దావానలజ్వాలదేవేంద్ర ముఖ్యా
మరశ్రేణి పారానుశీలా సువర్ణాభచేలారమాలోల విశ్వాదిమూలా మహా
యోగి జాలాత్మకంజాతరోలంబ బింబాధరాకంబుకంఠా నిరాలంబగోవిం
ద నందాత్మజాగోపబృందావనాదివ్యబృందావనా వాసకందర్ప సౌందర్య
మందస్మితాజ్ఞావమానాననానంద కందాముకుందా గదాశంఖచక్రాద్య
నేకాయుధాఘోరసంక్రాంత కాదీనశుండాలసంరక్షకాఖండచండప్రతాపాల
పక్షోండలాలంకృతాజాండ భాండోదరానంత శాంతవ్యయాపాఘనిర్లేపని
ర్వాణ మార్గప్రదీపారణోద్ధామలోకాభిరామాఘనశ్యామసంపూర్ణ కామా
మహాశత్రుభీమాజితక్రూరభౌమా మునిస్తోమ దేవోత్తమాదేవతాసార్వభౌ
మానదామిమ్ము సేవించుమంచుల్లగక్షింపుమీకాత్యగొండధామానృసింహా
నమస్తేనమస్తేనమః॥ వ॥ అనియివ్విధంబున వినుతించి మ్రొక్కుచున్న బ్రహ్మా
దులం గరుణించిచూచి హరిమేఘగంభీర భాషణంబుననిట్లనియె. ఆ॥ వనజ
గర్భనీవువచ్చినపనియేమి । చెలువుమునినబ్రహ్మదేవుడలరి । సురలవినుతిచేసి
మధుసూదనునిజూచి । యిట్టులనియామోదమున నుడివె. సీ॥ దేవదేవపరా
త్మదీనరక్షక విన్నవించెదమనవియాలించివినవె । యా విశ్రవఃపుత్రుడైనరావ
ణుండుమహాఘోరతపము మున్నాచరించి । సురయక్షకిన్నర గరుడగంధర్వ
ప్రముఖులచేనుడియనిముఖ్యవరము । అడిగెలేదన కూరకావరంబులువాని
కిచ్చితివందున హెచ్చివాడు । లంకలోనుండి బాహుబలమున హెచ్చి । భటు
లబురికొల్పి శ్రీగిరిప్రాంత దేశ । ములజరించుమహాసాధువులకుహింస । సేయు
చున్నాడు వాడువశించిపో. ఆ॥ నరములడుగువేళ వాడుమానవునిచే । మడి
యకుండు వరమునడుగలేదు । గాననవానికంతకాలంబువచ్చిన । తఱినివాని
ద్రుంచునరుడటంచు. క॥ సరసిజగర్భుడుపల్కిన । హరిదరహాసితాస్యుడగుచు
నప్పుడగస్త్యున్ । గరుణనుజూచి మహాముని । వరనీవిపుడిచటికేలవచ్చితివ
నగా: ఉ॥ అప్పుడగస్త్యమహానిగమలాత్ముని సన్నుతిచేసియిట్లనెన్ । మెప్పొ
రిగొన్న గర్వమున మూర్ఖదశాస్యుడు మర్త్యకోటులన్ । చెవ్వానద్రుం
చుగాసజనదీనదశన్ గనలేకతత్క్రియమం । బిప్పుడు మీకుజెప్పదగు హేతు
వుగల్గగవచ్చితిట్లునా. ఆ॥ పక్తికంఠు ద్రుంచిప్రజలనురక్షించి । మమ్ముగా

వుమనుచుమహానివరుడు । విన్నవింపగాను వినినవ్వినవకాది । యోగివరుల
జూచి శ్రీగురుండు. ఆ॥ ఆదియోగులగుచు నానందముననుండు । వారు
మీరునిటకు వచ్చినట్టి । హేతువేమొ తెల్పు డిపుడనన్న సనకాది । యోగు
లిట్టులనిరి యోమహాత్మా. క॥ అంతర్యజ్ఞానాత్ములనం । తతమును జూచు
చున్న నదివ్యగ్రహముల్ । వింతగ గర్మాత్ములగను । భ్రాంతిని వచ్చితిమి మేము
పరమపదేశా. చ॥ అనిసనకాది యోగివరులాత్మ రహస్యవిచారలక్షణం ।
బొనసినయోగ మార్గరతిహెచ్చినసూక్తుల విన్నవింపగా । వినిముదమొంది
నవ్వుచును విష్ణుడు జిష్ణునిజూచి నీవువచ్చినపనియేమి మాకిపుడ చెప్పుమటన్న
మహేంద్రుడిట్లనెన్. సీ॥ యజ్ఞేశ యజ్ఞాంగ యజ్ఞభావన యజ్ఞ కర్మఫలప్రద
నిర్మలాత్మ । మాధవమాపితా మహానుడునగస్త్యుండు మనవిచేసినరీతి నవిశ
మవని । యందురావణుడు దురాత్మకుడై మము బాధించు శ్రీనగప్రాంతము
లను । మునిమనుష్యాదుల మూర్ఖుడై వేధించు వారినిమర్దింప నవ్వాడు
లేడు । దేవరయమునవాని మర్దించిసకల । జనులమానులమమ్ము రక్షణము
సేయు । శక్తియుక్తులు మీయందుజాలగలవు । గానమేమెల్ల దుగ్ధసాగరము
నందు. ఆ॥ మిమ్మువెదకి వెదకిమీరందు లేకున్న । విపినగిరులయందు వెదకి
మాడు । లోకములవికుంఠ లోకంబునందును । వరసి వెదకి వెదకి నేటి
కిచట. క॥ మీపాదంబులుగంటిమి । తాపముచల్లాఱెభూత దయదలకాత్రన్ ।
బాపాత్ముకుడురావణు । నీవట్లనడంచిమమ్ము నేలుముకుందా. సీ॥ క్షీరసాగర
మును శ్రీవికుంఠమునెడ వాసిమీరీ శేషపర్వతమున । వసియించి యుండి
యొవ్వరికంగనిపింప కిచ్చటనే యుండుహేతువేమి । యిందెమీరుండగా నీ
లోకవాసుల మించిరావణు గాఱించుటేమి । దుష్టులమర్దించిశిష్టుల రక్షించు
మహనీయసత్కీర్తిమఱచుటేమి । పరమపూరుషమమ్ము నెప్పటివిధమున ।
బాలనముసేయు బనిబూనిపక్తికంఠు । నడపవేయనిమ్రొక్కగా నంబు
జాక్షు । దబ్జజాదులజూచియిట్లనియె నగుడ. చ॥ జలజజముఖ్యులార మిము
సత్కృపమీఱగ సేనద్రోచెదన్ । ఖలుడగురావణాసురుని గాలమురాగని
నేనద్రుంచెదన్ । జెలగుచునబ్ధిదాటి దశశీర్షుడు క్రమ్మఱ నిందువచ్చినన్ ।
దొలగనధంచినేనదర దోలెదనెమ్మదినుండుడందఱున్. చ॥ అనిహరిపల్కు
చున్నతఱి నానిటలాక్షుడువచ్చి విష్ణుదే । వునివినుతించియిట్లనియె భూరి
కృపాబ్ధివికుంఠపట్టణం । బునువిడనాడివచ్చి ఫణి భూధరమందు వసించి
యుండియున్ । మనుజులకష్టదుర్దశల మాన్పకతేరగ దాగియుందురే. సీ॥
మర్త్యలోకమునకు మనుజాకృతులవేద దప్పింపశేషభూధరమునందు । నిలి

చిభూప్రజలకునీవు ప్రత్యక్షమై యున్నరాక్షసులురాకుందురిటకు। వారురా
కుండిన ధీరాత్ములై మానవుల నిన్నుసేవించుచుందురిచట। బావగనీగిరి
భూలోకవైకుంఠ మగుచుండునిదుబాయ కనికమేను। నిలుతుభూలోకమం
దికనేనునిల్వ। దగినస్థానమొకటి సిద్ధముగను దెల్పు। మిరవురముభూమియం
దుండమింకననగ।నిందిరాధీశ్వరుడు నవ్వియిట్టులనియె ఉ॥ ఓవరమౌనినిచట
నుండుటనమ్మతమయ్యెనాకు నీ। వీవటువర్వతేంద్రమున క్రిందదిశ వసియిం
చియుండునీ। ప్రావునజేసిభూప్రజలు భక్తిని గొందఱునిన్నుగొల్తురీ। వీవని
సేయుమన్నగిరిజేశుడు నమ్మతివొందెనయ్యెడన్. క॥ హరిహరులిభూతలము
న। నిరవుగనుండుటకు నజనురేంద్రాదిమునుల్। పరమానందములొగ జెం।
దిరిదశరథుజూచి వానుదేవుడువల్కెన్. ఆ॥ దశరథేశనీవు తావములనుజూడి।
యిటకువచ్చినట్టి హేతువేమి। దెలుపుమనిభక్తి దీపింపగాగాన। శేశ్వరుండు
శ్రీరమేశుజూచి. వ॥ కరకమలంబులుముకుళించి యనేకప్రకారంబుల విను
తించి యిట్లనియె. తే॥ విశ్వకారణవిశ్వాత్మ విష్ణుదేవ।నంతశాంతానందవిగ్రహ
చక్రపాణి। మిమ్ముజూడగమదినెంది మీకటాక్ష। మిపుడుగామించివచ్చితి
నిందిరేశ. ఆ॥ ఎవరికొఱకుబద్మ కేంద్రముఖ్యులుతవం। బిపుడుసేతురవరి
యిష్టనూక్తు।లెపుడువినదలంతు రవరిప్రత్యక్షంబు। కోరుచుందురట్టి గురుడ
వీవ, గీ॥ విష్ణుదేవనకల వినుతసంహారణా। రణపురత్రయంబు నణచినట్టి।
సాధనంబెమీకు సాధనంబగుమీప్ర। భావములుగదరమ బ్రహ్మకైన. ఆ॥
సృష్టికర్తల్ల శ్రీస్వామినీదుసిం।హాజ్ఞమీఱవెఱచి యనవరతము। వారివారి
వనుల వాతుచేయుదురునీ।కంటెనధికులేచట గలరుకలవ. గీ॥ నాశరహితమై
యనాదిప్రకాశమై। బట్టబయలనుండు వరమపదము। మీనివానమయ్యె।

దశరథుడు స్తుతించుట.

గానమీనసర్వజ్ఞ।తత్త్వమెఱిగెపొగడ దరమెనాకు. సీ॥ దేవదేవపరాత్మధీనుడ
వైయుక్కుమనవిచేసెదనునమ్మతినివినుడు। మీరిచ్చినటువంటిభూరిభాగ్యంబు
లుగలిగియున్నవివంశగారవంబు। నిలువగాదగుపుత్రికలు లేరుగావునజింతబుట్టె
నదినాచిత్తమందు।బుత్రహీనునకునత్పుణ్యలోకములు లేవనువేదపూరుషుం
డెందువలన।దావమొందుచువచ్చినేమీపదములు।నమ్మిసేవించితినిగాననమ్మ
తముగ। నత్యధర్మపరాక్రమ శక్తిమతులు। గలుగుపుత్రులనొసగవే కమల
నాభ. క॥ అనిదశరథుండిటుపలుకగ। వినిమవమునవంతసించివిష్ణుండపుడి।ట్లని
యనుజన్మాంతరమున।ఘనపాపముచేసినావు గావునసీకున్. తే॥ పుత్రకులుగల్గ
కరణభావయ్యనిక।వినిమవంబునలజ్జించి వేగధైర్య।కలితుడైవ దశరథుడు

ధక్కుకన్నుమరల। నిందిరాధీశ్వరునిజూచి యిట్టులనియె. సీ॥ నారాయణ
ఖ్యాత నాపూర్వజన్మమందేనుజేసిన పాపమెంతయున్న।నట్టిపుడుదయించి
నపుడంధకారంబు వశించునటువలెనాయఘంబు। మిము జూచినప్పుడేనశించి
పోయినదినా కింకపాపంబులేదట్లనైన।నిపుడునాశప్పులనీరీతి నెన్నక పుత్రుల
నిచ్చినన్ బుణ్యగతిని। మీరెపొందింప వలయునో నీరజాక్ష। యనిభరన్యా
సమువ్వాడా హరిపదంబు। లందుజేర్చిమహాదీను డగుచునిలిచి। యున్నదశ
రథుజూచి వద్మోదరుండు. వ॥ అప్పుడునిర్హేతుకజాయమానకటాక్షవీక్షణామృ
తబిందుబృందంబు లానృపతియందు జిలికియిట్లనియె. సీ॥ దశరథేశ్వరనీకు
దావత్రయంబింక బనిలేదునేననీపాపములను। హరియించి నిన్నుగృతార్థుని
గాజేసి బాహుబలాఢ్యులై ప్రబలిధరను। నానమాంశులునై వ నలుగురుకొడు
కుల నీకిచ్చెదనునమ్ము నీపురంబు। జేరియచ్చటనీవు శ్రీఘ్రంబుగాబుత్ర కా
మేష్టిగావింపు క్రమముగాను। నన్ను నీవునుతించిన నాల్గుశ్లోక। ములకునే
నంతసించితి ముఖ్యవరము। లిచ్చితికబొమ్ము నీభూమికినకులేక। యనినవిని
వ దశరథుడు శ్రీహరికి మ్రొక్కి. వ॥ అనేకవిధంబుల వినుతించి మరల
సెలవుగైకొని బ్రహ్మాదులకు మ్రొక్కి దీవనలంది నిజగురుసిష్ఠ సహితుండై
యయోధ్యాపురంబుజేరి పుత్రకామేష్టి ప్రయత్నంబుసేయుచుండెనంత. ఆ॥
జలజగర్భనీవు. నత్యలోకముబాసి। యిచటనుండనింక నుచితముగున। నేను
గొంతకాలమీనగమందుండు। నీవు సేరుమింకనీపురమున. క॥ అనిపలికినహరి
పలుకులు। వినికమలజుడేమి యనక విన్నదవములో। దనతలలువంచియుండిన।
గనినహరియిట్టులనియె గారవముప్పన్. గీ॥ కొడుకనీవుమదినికోరినకోరిక।
లిచ్చెదను శిరంబులెత్తి యడుగు। మనినబ్రహ్మదేవుడా హరిపాదపద్మ।
ములకుమ్రొక్కిలేచిపలికనిట్లు. సీ॥ జనకమీరిప్పుడీ శైలాగ్రమునసట్లు
నిలిచియున్నారట్లనే జనులకు। గనిపించుచుండెద గల్పాంతపర్యంతమది
దేలయునిన నీయవనిమీద। జనియించు మనుజులనిత్య శౌచాచారముల
వీడిచెడుదురు కలియుగమున। నటుగానయముడు మహానారకములందు బడ
గూల్చి తిట్టుచుబాధబెట్టి। యువలవిడిచిన దుఃఖమగ్నాత్ములగుచు। బుట్టి
గిట్టుచునుందురీభూతలమున। వారిగడతేర్ప నిచటనెవ్వరును లేరు। శ్రీ
మహాస్వామి మీరెరక్షింపవలెను. సీ॥ కలియుగంబునయందు గలిగెడి మను
జులల్పాయు వ్వహితులు దురాగ్రహులును। గఠినులులోభులు కాముక
ల్వంచకులోగ్రధులు జడమతుల్ త్రిప్తతంబును। బరదనా సక్తులు వరవతిరతు
లునిర్భాగ్యులు గర్వులు పాపమతులు। సాధుదూషకులు మాత్సర్యసంగ

లితులుజారులుచోరులుసకలపాప। కర్మలుచేసిపడిపోయి కష్టదశలఁబొందు
దురు గానవారిని బ్రోచుకొఱకు। మీరు వెంకటగిరియందె మెలఁగుచుండి।
వారినెల్లను రక్షింపవలయుదండ్రి. చ॥ అనవిని విష్ణుడిట్లనియె నారకుమార
మదీయమానసం। బునఁగలయర్థమీవుబహుముఖ్యముగా వినిపించితందుచే।
ఘనతరమైన భూతదయగలిగినవాడ వటంచుమెచ్చితిన్। జనహితకారియైన
ఫణిశైలమునం దెవసింతు బద్మజా. గీ॥ సకలతీర్థములకు స్వామివియైనట్టి।
పుష్కరిణి వైకుంఠపురము నుండి। వచ్చియీనగమున వసియించి యుం
డగా। బా వమెట్లుబొందు బ్రజలనింక. సీ॥ ఆవైకుంఠంబు నందైరమ్మ దాఖ్య
చేదీపించునత్పుణ్య తీరములకు। నదియునుగాక గంగాధి తీర్థములకు స్వామి
యైయీశేషశైలమందు। ఘనముగా నుండు పుష్కరిణిలోభక్తితో స్నాన
ముల్ చేసినజనులకెల్ల। సకలపాపంబులు సకలరోగంబులు సమసిపోవును
గల్గుసంపదలును। భూమిలోపల వారలకామితార్థ। ములను నేనిత్తుఁజింతింప
వలదునీవు। సంతసించుచునుండు మోజలజగర్భ। యనినఁజక్రినిఁజూచి యిట్లని
యెనజుడు. క॥ దనుజులు భూలోకంబున। వనదుర్గము లందుడాగివచ్చి చల
ముచే। మనుజుల బాధింపుదురటు। గనుక నుదద్వైధమాన్పగావలెసిరీ। తే॥
అనినవినిచక్రమును జూచియంబుజాక్షు। డనియెగుము దాదివీరుల సమర
గూడి। వివిధసాధనములతోడ వేగబోయి। రాక్షసుల ద్రుంపుమోచక్ర
రాజయిప్పుడె. సీ॥ అనవినియాచక్రముఁజ్ఞాక్షునకుమ్రొక్కికుముచాదివీరులగూ
డివెడలి।ప్రళయకాలాభీలభానుబింబమురీతి సరభసంబుగ బోయి సకలదుర్గ।
దిగ్దేశములనుండు దేవకంటకులపై గవిసిపోరాడి యాగ్రహము బెంచి।
యారాక్షసుల ద్రుంచియఖిల దేశంబులు కుదురించి వేగముకుందుచెంత।
నిజబలంబులతో వచ్చినిలిచి మ్రొక్కి। స్వామిరావణబలముల సంహరించి।
తిమి బ్రోవుమనవినివాసుదేవు। డప్పుడుచక్రముచేపట్టి యజునిజూచి. ఆ॥
అజుడనీవుచెప్పి నటువలెఁజక్రంబు। చపలదానవులను సంహరించె। జనుల
కొఱకు నీవుజాలినొందకు మింక। బొమ్మటన్న నజుడుపోకయుండె. వ॥
ఇట్లున్నవిరించినిజూచి హరిమఱియు నిట్లనియె. క॥ వనజజనే బొమ్మనినను।
సనరుహజాల విపుడు నీమదిలోగో। రినకోరికయేమనినను। వినివద్మజు
డిట్టులనియె వినయము తోడన్. సీ॥ దేవమీరును మాదేవి నావిన్నప
మాలకింపవలెన దెట్లనినవినుడు। వెంకటగిరిమీద విఖ్యాతినుండ మీ
కున్నత మైనరథోత్సవంబు। చేయింపవలెనదిచిత్తగింపుడటంచు విన్నవించిన
మహావిష్ణుడలరి। సిరితోడసమ్ముతించిన బ్రహ్మనంతోడ భరితుడై ముని

వరుల్మరులు దాను। నదిమొదలుగా బ్రయత్నంబులచట జేసి। విశ్వకర్మను
రావించి వివిధచిత్ర। పురమునిచ్చట నిర్మింపుభూధరంబు। చుట్టుపట్టునరది
యింపుపట్టణములు. చ॥ అనవినివిశ్వకర్మవిపులాద్భుత చిత్రవిచిత్రరీతులన్।
బెనుపుగదత్త హేమపుటభేదనముల్ రచియించివిమ్మటన్। ఘనతరమేరు
తుల్యముగ గాంచనరత్నరథంబుదీర్చియి। చ్చినగనివద్మజుండు నిజచిత్తము
నందుముదంబు నొందుచున్. క॥ ఘనుడగు విఖనసుఁడనుముని। గనుగొని
వైఖానస ప్రకారమునూతం। బులకనుకూలతగలిగిన। మునికలగ్నంబు
వెదకిచూడుమునీంద్రా. సీ॥ అనిబ్రహ్మపల్కగా నావిఖనసుడిట్టులని యాగ
న్యారాశియందు సూర్యు। డమరబ్రవేశించినట్టి మాసమునఁజిత్రాఖ్య నక్ష

బ్రహ్మోత్సవ క్రమము.

త్రంబునందుశాస్త్ర। మభిమతంబుగసద్ధ్వజా రోహణముచేసి యుత్తరాషా
ఢరథోత్సవంబు। గావించిశ్రవణ నక్షత్రమందె తీర్థవారి జేయింపగా వలయు
ననుచు। విఖనసుడువల్కవిని బ్రహ్మవేగలేచి। తక్కకపుడుత్సవ ప్రయ
త్నంబుచేసి। సకల దేశాధిపతులనుత్సవము జూడ। బిలువనంపించె జారుల
బ్రీతి నరయ. వ॥ అప్పుడుచారులు పోయివారి మహోత్సవప్రయత్నంబులు
వినిపించిన వారుసంతసించి ద్రవిడకర్ణాటకురు కుకుర కేకయకోసల గర్జర
మహారాష్ట్ర మగధమాళవ శూరసేన సుధేష్ణచోళనేపాళ మళయాళ
పాండ్యబంగాళ పాంచాల కొంకణవిదర్భ ఒంకణసౌరాష్ట్ర సౌవీరకేకిరా
తయుగంధరాంధ్ర విదేహమత్స్యపులింద చేదిత్రికర్త సింహసింధులాట
ఘోటకాంభోజగాశ్మిరాదిదేశాధీశ్వరులు తీవ్రగతులరథగజతురంగాందోళి
కాదివాహనంబులెక్కిసకుటుంబులై వచ్చుమార్గంబుల యందనేక జనంబు
లన్నసత్ర నీరాగారంబులును జలువచప్పరంబులు నిర్మించి యన్నో
దకవస్త్రభూషణ ఛత్రచామర పాత్ర పాదుకావాహనాది దానంబులు
చేయగా గ్రహించి సంతసించుచు బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్యశూద్ర జనంబు
లందనేకులైన భక్తులు గోవిందేతి నామంబులు గడించుచు వేంకటాచలా
రోహణంబుచేసి యనేకంబులయిన విడుదులయందు నిలిచితదనంతరంబున
పుష్కరిణియందు స్నానంబుచేసి శ్రీవరాహస్వామి సేవించి మ్రొక్కి కాను
కలుసమర్పించి శ్రీనివాస దర్శనంబుచేసి యనేకవస్త్రభూషణ ధనరాసులు
సమర్పించి మ్రొక్కిసేవించుచుండ సంతసజుండు విష్వక్సేనునిబిలిచి యిట్ల
నియె. క॥ వినుసేనాధిపమజ్జన। కునకు మహోత్సవములచట గొనసాగింపం।
బనులన్నియు సమకూర్పను। జనులుండల మొక్కయనగ సంతసమొప్పన్.

సీ॥ అప్పుడు సేనాపతియారికజనకు ప్రొక్కియందల మెక్కి సానందముతగుచు తనపరివారములనుగూడి తిరువీధులందు జరించుచు నందటికిని। దగువనుల్ని యమిుంచిధాత చెంతకువచ్చి యంజలిగావించి యచటచేయ। దగువనుత్సే యుంవదానాథ్యుడై యుండె। నావిఖనసుడు దానంతమీద। నమరమృత్సం గ్రహంబు పుణ్యాహవాచ। నంబుగావించి వరకౌతావంబులమరు। పాలికలను దధాన్యముల్పరగగూర్చి। యొప్పనాగమవిహిత మంత్రోక్తముగను. వ॥ మాత్రయం ధంకురార్పణంబును నైవేద్యాదికృత్యంబుల నెఱవేర్చి యమ్మ ఱునాడుదయంబున బుణ్యాహవాచన వాస్తుహోమగరుడ ప్రతిష్ఠా గరుడహోమ భేరీతాళతాళన కంకణధారణార్చక బహుమానాదికృ త్యంబులొనరించి మఱియును. సీ॥ వారికి భూమికినీళ కబ్ధికన్యకునూత నాంబరాభరణంబు లర్పణములు। జేసిశృంగారము ల్చేసిహాటకరత్నదీధితు లొప్పనతిరుచయందు। వేంచేపుసేయించి వివిధమంగళ వాద్యములుభూన భోంతరములనునిండ। మ్రోయుచు నుండగా ముందఱ దిగ్బలిగజల్లు చుండగాధ్వజపటలిబు। ప్రబలచక్రము సేనాధిపతియునడువ। మునులు సనకాదియోగులు మునసిపొగడ। ఛత్రచామరములుబూనిసకలదేవ। వితతి గొల్వంగనిటు తిరువీధులందు. సీ॥ అఖిలవైభవముల నానందనిలయంబు వలప్రదక్షిణముగా వలినభవుడు। శ్రీహరి వేంచేపు చేయించుకొనిరాగ విఖనసుడట శాస్త్రవిహితసరణి। దప్పిపోనీక చిత్తను ధ్వజారోహణమొన రించియారాత్రి ఘనతరముగ। భానగనావాహనముచేసి పూర్తమైన। దీక్ష మెఱయగనగ్ని ప్రతిష్ఠచేసి। సకలదైవత్య పారమాత్మికములనగ। దిగిన హోమమునొనరించి తక్కుకవుడు. సీ॥ వాహనసత్రవరదినవారాదినిత్య హోమంబులన్నియును నడిపి। దిగ్బలితోగూడ దివ్యచక్రంబును వేంచేపు సేయించివేడుకలర। దఱుచుగా భేరీమృదంగాదిశుభవాద్యముల ఘోషణ ములు దిఙ్ముఖములందు। మ్రోయగా నాబ్రహ్మముఖ్యరథమువెంట నతి శయశేషవాహనముమీద। శ్రీనివాసునినుంచి విభూషణములకు। బూర్వవీథి ప్రదక్షిణంబుదనరక। సేవకులతోడ వేంచేపుచేసియజుడు। హరినిస్వస్థాన మున చేర్చి నంతమీద. వ॥ ఇట్లునవకలశ పాలికారాధన నైవేద్యహోమ చక్రబలిప్రముఖనిత్యకృత్యంబులు దినదినంబులు నెరవేర్చుచు నలఘుశేష వాహనోత్సవంబై మఱునాడు దయంబునందు లఘుశేషవాహనోత్సవం బును నారాత్రి హంసవాహనోత్సవంబును మూడవదినంబు దయంబున సింహవాహనోత్సవంబును నారాత్రిముత్యపు పందిరివాహనోత్సవంబును

నాలవదినంబు దయంబున సర్వభూపాలోత్సవంబును నారాత్రికల్పవృక్షోత్స వంబును నైదవదినంబు దయంబున మోహిని వేషధరుడైనహరి సాం దోళికోత్సవంబును నారాత్రి గరుడోత్సవంబును నాఱవ దినము దయ మందు హనుమద్వాహనోత్సవంబును నాసాయంకాలము వసంతోత్సవా నంతర మైరావతోత్సవంబును సప్తమదినోదయమందు సూర్యప్రభోత్సవంబు ను నారాత్రిచంద్రప్రభోత్సవంబును ఎనిమిదవదినంబుదయంబున షోడశ మహాదానాదివిహితకృత్యంబుల నడిపించి మఱియును. సీ॥ ఘనతరోన్నత ముగాగనకాద్రితుల్యమై రంగునిగ్గులనొప్పు రథమునందు। నలవుగా శ్రీ భూమినీళలతోగూడ హరినుంచి బ్రహ్మాదులలఘురథము। సాగించుచుండ గావకిలదిక్పాలకుల్ గరుడ గంధర్వకిన్నరగణములు। సిద్ధవిద్యాధరుల్ సేవింప వేదదుందుభులు మ్రోయగమహాద్భుతముగాను। పారిజాతసుమర బులాబ్రహ్మరథము। పైనరరఖాదులట జల్లిపాడియాడి। కనులపండువగా జూడగాధరిత్రి యందుగల మానవులు వెంకటాద్రిమీద. సీ॥ ధీరయతుల్ హానుదేవుని విజ్ఞానమురుచిర భక్తులజాడగాను। సువసిమత్తులు చెప్పుచో స్మార్తులు హరించిత్స్వరూపముగ లక్షింపగాను। దత్వవాదులను భేదసిద్ధి సారమీదేవతోత్తముడని తెలియగాను। మునసిదేవాంతరంబు లొనరంగ జదువువైష్ణవులు మాధవభక్తిసలుపగాను। జెలగిహరికీర్తనలుకవుల్ చెప్ప గాను। బండితులువిని శ్లాఘించుచుండగాను। బ్రాహ్మణస్త్రీలుపాటలుపాడ వారికి। సయ్యమున మంగళారతు లియ్యగాను. సీ॥ పరమభాగవతులు [illegible]పాడుచు నుప్పొంగియాడుచు నుండగాను। గరములుద్రిప్పిభోగ స్త్రీలుమురా[illegible]తలుగా నృత్యములసలుపగాను। గ్రమముగావరదిమాగధ సూతబృందము ల్పురుషోత్తమఖ్యాతి పొగడగాను। శిరములగలిసిముద్దెచ్చ కొరదయుభక్తులొక్కడ ప్రేంఖణల్లొత్తగాను। మునసిగొందఱు గోవింద యనుచుభక్తి పరవశత్వముచెమించి పలుకగాను। రథముపై దండులనురాగ యుక్తినతోలు। మేడలపై నుండిచల్లగాను. వ॥ ఇట్లనేకు లనేకప్రకారంబు లగా వినోదించుచు వినుతించుచు భక్తిసల్పుచుండగా గనకకమలసుగంధ పుష్పముక్తికవారంబులతోడ దులదూగుచు మెరునమాణంబైన తేరా నందనిలయంబునకు బ్రదక్షిణంబుగావచ్చి యథాస్థానంబునందు నిలిచినంత శ్రీవేంకటేశ్వరుండు శ్రీభూమి నీళాసమేతంబుగారథంబుడిగ్గి బ్రహ్మరుద్రా దులతోడ గళ్యాణమంటపంబునందు బ్రవేశించి నిత్యహోమాది కృత్య ములనెఱవేర్చి సకలదేవగణములచేత బూజితుడై ధ్వజారోహణము

మొదలుకొని యారగించిన ప్రకారంబుగా ఘృతసూపాన్న ముద్గాన్నతి
లాన్నశాల్యన్న మరీచాన్నమాషాన్న గోధూమాన్నములును బులిహోగిర
ముగుడాన్న పరమాన్నదధ్యన్నములునతిరసంబులు వడలుమనోహరంబులు
మొదలయిన వివిధభక్ష్యంబులును సమర్పించిన నారగించి తృప్తుండయ్యె
బ్రహ్మాదులును నారగించి పరితృప్తిబొంది శ్రీనివాసునినుజ్ఞ్చ శ్రవంబు
నందుంచి విమానప్రదక్షిణంబు సేయించి కల్యాణమంటపంబునందు వేంచే
పుసేయించి యథాస్థానమందుంచి పూర్ణాభిషేకంబుచేసి క్రమ్మఱచక్రత్తా
ళ్వారునుహరి శ్రీభూమినీళలను దిరుచయందు విమాన ప్రదక్షిణంబుగా
స్వామిపుష్కరిణీతీరంబున వేంచేపుసేయించి కొనివచ్చి వరాహస్వామి
ముందటి మంటపంబులోనునిచి పంచామృతస్నపనంబును దిరుమంజనం
బును జక్రస్థాపనసైవేద్య క్రమంబులును నాచరించి బ్రహ్మాదులవభృథస్నా
నంబులు జేసిరప్పుడు వారలంజూచి శ్రీనివాసుండు చేయెత్తియిట్లనియె. సీ॥
బ్రహ్మరుద్రాదిదిక్పాలకులందఱు నామాటవినుడు నిర్ణయముగాను । శ్రవ
ణంబునందు నాచక్రంబుతోగూడ స్వామిపుష్కరిణిలోస్నానములను। నల్పు
వారలుపూర్వజన్మంబులనుజేయు పాపంబులనుబాసి భాగ్యవంతు । లై యి
హపరములయందు సుఖింతురు నావల్కునిజముగా నమ్ముడనిన । శంక
రుండువద్మజుం డిదినత్యమనుచు । బల్కిరటుమీద సకలవైభవములెసగ।
శ్రీనివాసుడు కోవెలజెందియచట । బొసగు కల్యాణమంటపంబున వసించె.
వ॥ మఱియువిఖనస ప్రముఖులు ప్రమాణయాగ నిత్యహోమాదికృత్యంబు
లొనరించి పల్నినమేతముగా హరిని విమానప్రదక్షిణంబు సేయించి
క్రమ్మఱనిజస్థానంబునందుంచి బ్రహ్మదిదిగ్దేవతాబలీయు నుద్వాసనంబును
ధ్వజావరోహణంబును నంకురారోపణంబును సంపూర్ణహోమం
బును గలశోద్వాసనంబును శ్రీస్వామియందు బ్రధానకలశావాహనంబును
గావించిరప్పుడు శ్రీనివాసుండు విఖనసునకు బహుమానంబుచేసి కనక
రత్నఖచితంబైన సభామంటపంబునందు శ్రీభూనీళా సమేతంబుగా సకలది
వ్యభూషణ కనకాంబరపరిమళ గంధపుష్పమాలికాలంకృతుండై బ్రహ్మరు
ద్రేంద్రమునియోగీశ్వర ప్రముఖులును సకలదేశాధీశ్వరులయిన రాజులును
బరివేష్టించికొలువసకల వైభవంబులంగీకరించుచు గరదీపికానహస్రంబులు
ప్రకాశింప హేమసింహాసనాసీనుండై కొలువుండి బ్రహ్మనుజూచి సంతసించి
యిట్లనియె. క॥ కమలజనీసంకల్పము। క్రమముగ ఫలియించె మానకలితుడ
నైతిగ । ఘనహితముగనీయుత్సవ । మనుసగ బ్రహ్మోత్సవాఖ్య నవనిగ

వెలయుగ. చ॥ స్థిరమతితోడ నీవిచట జేసిన దివ్యరథోత్సవంబుగా । న్వరము
గుభక్తినిచ్చటికివచ్చుచుజూచుచు నుండువారలు । స్తరభవఘోర వారి
ధిని దాటి సుఖింతురువారి నెల్లనే । గరుణను బ్రోచుచుందునిది గట్టిగనమ్ము
విధాతసిద్ధిగ. శా॥ నారూపంబుమనంబునం దలపుచుం నాకీర్తనల్ సల్ప
దుచుం । వేరేచింతలులేక నామొదమహావిశ్వాసముం నిల్పుచుం । శ్రీర
మ్యంబగుభక్తి పెంచినసునర్చిం చెవ్విధానంబుచే । నారాధింపదగుపూజ
సేయుజనులందాసక్తి నేనుండెదం. సీ॥ వారియాపదల నివారింతుభక్తి
తోవారికి గోరినవరములిత్తు । ధనరత్నవస్తువాహన ధాన్యసంతానములనిత్తు
నదిగాక మోక్షమిత్తు । నామీదసద్భక్తి నాటించు జనులకుదోడునీడై యిల్లు
తుదను జేతుం । సంతసమ్మునవారి కంతఫలమిత్తునమ్మ జాలనివారి సమ్మజే
తు। నీస్థలంబునభక్తితో నెవ్వరయిన । నన్నవస్త్రగృహపాత్ర లార్య
జనుల । కొనరగాదానములు సేయుచున్నధన్యు । లనుభవింతురుభాగ్యంబు
లవనియందు. వ॥ అనిపల్కి రుద్రేంద్రాదులజూచి మఱియు నిట్లనియె. సీ॥
అమరకన్యారాశి కబ్జమిత్రుడువచ్చి నప్పుడిట్లుత్సవంబాచరింప । వలయు
మీరందఱువచ్చి వేడుకగాను ప్రతివత్సరంబును భక్తిమెఱయ । నీమహో
త్సవమందఱిచ్చట నడిపించుచుండుడీ యిచటనుందునింక । వనిరాజులనుబిల్చి
యవనీశులార ఖీరేడావికొకమాఱు నీడజేరి । ధరణిపై మీకు గల్గినద్ర
వ్యమందు । న్నాలుగవపాలుగొనితెచ్చి నాకునిచ్చి । బూరి సామ్రాజ్యముల
మీరుపొందుచుండు । డనుచుహరిభూమిపతుల కిట్లానతిచ్చె. సీ॥ మఱినిట్టు
లసియె నిర్మలపుణ్యకర్మముల్ పలయ నల్పుటంచు విప్రులకును । మఱువ
కల్లపుడు బ్రాహ్మణకుటుంబముల సంరక్షింపుడని మహారాజులకును । ద్వి
జలననుసరించి విహితవాణిజ్యముల్ వసుధసల్పుడటంచు వైశ్యులకును ।
విప్రులనెల్ల సేవించుచు దాసులై సుఖియింపుడనుచును శూద్రులకును ।
నియమములుచేసియందఱు నిరతులచటు । వరుసగాబుష్పతులసికా వనము
లమర । నిర్మితములుచేయుడీ నిఖిలధర్మ । కరణులనుదప్పకుండుడీ శాంతు
లగుచు. వ॥ అనియిట్లుచాతుర్వర్ణంబులవారికి దగిన సకలధర్మంబులనుపదే
శించి వస్త్రభూషణచందన తాంబూలంబులు సన్నిధియందు బహుమా
నంబుగాసప్పించి మీమీస్థలంబులుచేరి మగిడిమదీయోత్సవంబునకు రావ
లయునని నియమించినవారందరును హరికిబ్రణమిల్లి తదాజ్ఞాధారులై వేంకటా
చలంబుడిగ్గి తమతమదేశంబుల జేరిరంత హరివిరించి ప్రముఖులజూచి మఱి
యునిట్లనియె. సీ॥ బ్రహ్మాదులార నావలు కాలకింపుడీ యీవేంకటాద్రియందే

స్వర్గమున । ధరణీసురలకన్న దానంబు చేసిన నేదృప్తిఁ బొందిమున్నింతు వారి । పతిగాక
సకలవిద్యాదానములు సేయువారును మఱి వారి వంశజులును । వారి వంశజు
లును వారి వంశజులు బుణ్యలోకంబులను బొందగలరు । మొనసి బృందావ
నము దీర్చి ముఖ్యమైన । తులసియందుంచి తద్దళంబులను నాకు । భక్తితోన
ర్పణము సేయు ప్రజలకెల్ల । స్వర్గసామ్రాజ్యమిత్తు నిశ్చయముగాను. వ॥ ఈ
ప్రకారంబుగా నొక్క తులసిదళంబునకు ఫలంబద్భుతదివ్యపురంబులు స్వ
ర్గభోగంబను భవించిన యనంతరంబున వారికి ముక్తిపదంబిత్తుగావున నీవెంక
టాద్రియందు సకలదివ్య పుష్పవనంబుల నిర్మించి తత్పుష్పంబులు సద్భక్తి
పూర్వకంబుగా నాకర్పించుచు నహంకారవిముక్తులై యుపశాంతులైన వా
రికి మోక్షంబు నిత్తునదియునుంగాక ప్రత్యహంబును భక్తిపూర్వకంబుగా
షడ్రసోపేతాన్నంబు యథోచితంబుగా నాకు సమర్పించిన సకలలోకంబులు
తృప్తిఁ బొందునని యిట్లనేకప్రకారంబుల గర్మజ్ఞానభక్తిధర్మసూక్ష్మంబులు
బ్రహ్మాదులకానతిచ్చి బ్రహ్మకిట్లనియె. సీ॥ జలజసంభవ నీవు సత్యలోకము
వాసి నా కొఱకిచట నివ్వాళ్ళు నిలిచి । బ్రహ్మోత్సవాఖ్యచే బ్రబలు మహో
త్సవమిచట జేయించితి వీందువలన । వసుధజాభూనీళలును నేను సంతోషభ
రితులమైతి మీ ఫణినగమున । నిలిచియుండెద మింక నీకు వరంబు లేమిత్తు
నన్నను భారతీశుడనియె । జనక ననుమున్న మన్నించినదవ్వరంబు । లిచ్చియు
న్నారు నాకిప్పు డేమికోదువ । యిక గిరోధాన మొందక నిచట నెపుడు । నిలిచి
యుండుడి నన్ను మన్నించి తండ్రి. క॥ నరకంబులబడనియ్యక । నరులను మీ
రిచట రక్షణము చేసినదే । వరమింతకన్న వేఱొక । వరమేలను నాకు భక్తవర
దముకుందా. సీ॥ అనవిని హరియిట్టులనియె నీమాట సమ్మతము నాకింకనుమ
తము గలదు । వినుమది నాయందు విశ్వసించుచు భక్తి నల్పుచునున్నట్టిసా
ధువులను । బాధించువారు మద్బ్రాహ్మణసమానులైనను నిగ్రహింతు నిర్ణ
యముగాను । నన్ను వ్వరేమియున్నను సేనుసహియింతు భక్తజనులనన్న దాళ
లేను । బహుదుర్విషయుండు నన కాదినంయములకు । మించిచేసిన యపకృతి
గాంచమైన । గొప్పదైనవారలను నేలగూల్చినట్టి । పరణి నేనన్న మాటకు సాక్షి
గాదే. ఉ॥ భాగవతాపచార మతిపాపముగావున నట్టిద్రోహముల్ । లోగ
కచేయువానియము లోకము తో బడద్రోతువానినే । నేగతి బ్రోతునింక మరి
యున్ని యుక్తంబుల జేసివచ్చినీ । వేగతియంచునన్నిచట వేడనదీనుని బ్రోతుబ
ద్మజా. క॥ పరభక్తులనిందించిన । నరులను గురుదూషకులను నమ్మినవారిన్ ।
నెఱిచినపాపాత్ములను । నరకంబుల ద్రోతుగాని నావదమియ్యన్. సీ॥ అతి

యదంభదర్పాద్యభిమాన దురాచారఘోరదురాగ్రహముల । నసురరిం
పిన మర్త్యులాసురాంశజులుగావు నసురాంశజులైన జనుల నెల్ల । బాధింతు
కటువంటి పాపకర్మ్ముల నేని శిక్షింపనగు పనిసిద్ధమిలను । దుష్టులమర్దించి దుర్వ
బలయినట్టి శిష్టుల నెల్ల రక్షించుకొఱకు । నేను శేషాచలమునందు నిలిచియుం
దు । సత్యలోకమునకుబోయి సకలసృష్టి । నీవుగావించుచుండుము నిన్ను నే
ను । బ్రోచుచుండెదనిక లేచి పొమ్ము బ్రహ్మ. వ॥ అని బ్రహ్మకానతిచ్చియిం
ద్రునితో నిట్లనియె. ఉ॥ పాకవిరోధి నీవు సురపఙ్క్తుల నెల్లనుగూడి వేడుకన్ ।
నాకము జేరి యచ్చట ఘనంబగు బాహుబలంబు బెంచిము । ల్లోకము లేలు దై
త్యులకులోగి చలింపకుమింక మీదటన్ । నీకు జయంబు నిచ్చెదను నెందుది
నుండు సురాదినాయకా. ఆ॥ అనుచు విష్ణుదేవుడనిమిషపతికిట్టు । లానతిచ్చి
నయ్యమలర శివుని । గాంచి మందహాస కలిరాస్యుడై స్నేహ । మొనయుభావ
మొసగనిట్టులనియె. శా॥ గౌరీనాయక నామహోత్సవములం గల్పించు మీ
రందఱిం । దారూఢంబుగ జేరిచూచితిరి నేనానందముం బొందితిన్ । నీరా
హ్యాద్రికి నీవు పోయి యచటన్ నీభక్తబృందంబులన్ । ధారాళంబుగ బ్రోచు
చుండు మతిసద్ధర్మస్థితిన్ శంకరా. సీ॥ వైకుంఠముకంటె వరసుధాంబుధికంటె
లలిదివాకర మండలములకంటె । ధన్యమైనట్టి శ్వేతద్వీపముకంటె శేషాచ
లంబు విశేషముగుచు । వాసిగా భూలోక వైకుంఠ మననొప్పుచున్నది గనుక
నేనుందునిందు । నచటికి దూర్పున నచ్చియున్న సువర్ణముఖరీతీరంబున
మొనసి నీవు । నొనర భూలోక కైలాస మనగనొప్పు । చున్న పుణ్యస్థలంబు
నందుండుమనుచు । జెప్పియప్పుడగస్త్యుపేక్షించియిట్టు । లనియె శేషాచలే
శ్వరుడాదరమున. తే॥ పరమపావనకుంభసంభవమహాత్మ । నీకు సమ్మత
మగుచోట నిమ్మమిఱయ । జిరతరంబుగదపమొప్ప జేయుమనుచు । జెప్పిన
నకాదిమునుల లక్షించి పలికె. తే॥ యోగివరులార మీరు విరాగసుహిత ।
సరసిజ్ఞానామృతము గ్రోలి యెపుడు దృష్టి । నొందియిచ్చావిహారులై యుం
డుడనుచు । నమ్మతంబుగ బల్కె యాచక్రధరుడు. వ॥ అపుడు బ్రహ్మేంద్ర
రుద్రకుంభసంభవసనకాదులకివ్విధంబున నానతిచ్చి శ్రీభూనీళాసమేతంబు
గా నంతర్విమానంబునందు బ్రవేశించెనంత బ్రహ్మ తన వాహనంబెక్కి
సత్యలోకంబు జేరె నింద్రుడైరావతంబెక్కి స్వర్గంబునకరిగె రుద్రుండును నం
దివాహనంబెక్కి శేషగిరిదక్షిణంబుగా గపిల[illegible]మార్గంబున[illegible] కైలాసం
బుచేరె నగస్త్యప్రముఖులైన మునులును సన[illegible]యోగులును స్వామిపు
ష్కరిణికి నుత్తరభాగంబునందుండు పాపవినా[illegible]

పుణ్యతీర్థంబులందు గ్రుంగుచు పాపవినాశనోత్తర భాగంబునందు గొందఱు మునులు తపంబు సేయుచుండిరి అందుఁగొందఱుమఱియు బుణ్యతీర్థంబులా శ్రయించి తపంబులొనరించుచుండిరి బ్రహ్మోత్సవక్రమంబగు నీబ్రహ్మో త్సవప్రకారంబు వ్రాసినచదివినవినినవారలకు నాయురారోగ్యైశ్వర్యాభి వృద్ధికలుగునని చెప్పి సూతుంజూచి శౌనకాదులిట్లనిరి. క॥ సుందరవిగ్రహ ఘనతర । మందరగిరిధర సమస్తమానిహృదబ్జా । నందకర వేంకటాచల మందిరసురరాజవినుత మాయాతీతా. మాలిని॥ సురుచిరగుణవిహారా శు భ్రకీర్తిప్రచారా । వనజలధిగభీరా దానవారిప్రహారా । దురితచయవి దారా దుఃఖసంసారదూరా । గురుతరగిరిధీరా క్రూరగర్వాపహారా.

గద్యము.

ఇది శ్రీతరిగొండనృసింహ కరుణాకటాక్షకలితకవితా విచిత్రకృష్ణ యామాత్యతనూభవ వెంకమాంబాప్రణీతంబైన శ్రీవేంకటాచల మహా త్మ్యంబను వరాహపురాణంబునందు దేవేంద్రాదులు క్షీరాబ్ధిప్రముఖస్థల ములయందుహరిని వెదకుటయు దదనంతరంబున నారదప్రేరితులయి బ్ర హ్మలోకంబున కరుగుటయు బ్రహ్మతోడ దేవేంద్రాదులు హరినివెద కుటకు వేంకటాచలారోహణంబు చేయుటయు దశరథుండు వశిష్ఠయుక్తుం డై వేంకటాద్రికి వచ్చుటయు పుష్కరిణీతీరంబున బ్రహ్మాదులు తపంబుసే యుటయు శ్రీవేంకటేశ్వరుండు విమానంబుతో బ్రహ్మాదులకు బ్రసన్నుండ గుటయు స్వామిని బ్రహ్మాదులు వినుతించుటయు బ్రహ్మాదులకు హరిప్రస న్నుండై భాషించుటయు దశరథుండు హరినిస్తోత్రంబు సేయుటయు శ్రీని వాసుండు దశరథునకు వరమిచ్చి యయోధ్యకు బనుపుటయు బ్రహ్మో త్సవ ప్రకారంబునను కథలుంగల,

ద్వితీయాశ్వాసము - సంపూర్ణము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యము - తృతీయాశ్వాసము.

(చక్రరాజవిజయము.)

శ్రీకరనిర్జరమానివ। శీకరసద్భక్తబృందచిత్తవిహారా । రాకేందువదన శుభకర ప్రాకటతరిగొండనృహరి పాపవిదారీ. సీ॥ ఓసూతమేము బ్రహ్మో త్సవక్రమము సత్యాశ్చర్యముగ వింటిమిపుడువిష్ణు । చక్రంబు బహుచోర

సంఘంబులను నిగ్రహించెనంటివి వారి నెట్లుద్రుంచె । నారీతివివవేడుకైనది దెల్పు నీవనిననూతుండు సంయములజూచి । మునులారవినుడియా ఘనచ క్రమాహాత్మ్య మెఱిగిచెప్పుటకు నేనెంతవాడ । నైనజెప్పెదనోకకొంత యనుచుబల్కె। మఱలనిట్లన చక్రంబు మాధవాజ్ఞ । దానుశిరసావహించి సంతసముతోడ । నరిగిఘనరాజవేషంబు నపుడుదాల్చె. సీ॥ పటిమమీఱి సహస్రబాహుడై మకుటాద్రి రత్నభూషణములు రక్తవర్ణ। చేలంబులను దాల్చి కాలాగ్నిసదృశుడై దంష్ట్రికరాళవక్త్రంబుమెఱయ । విపులరథం బెక్కి వివిధసాధనముల ధరియించివెడలి గంధర్వగణముల । లఘుముద్గర పట్టసాద్యాయుధములు గైకొనితనవెంటను గూడినడువ । గుముదుడనువా డుజ్వాలాముఖుండు సకల । సైన్యపంక్తులనడిపింప సామజాశ్వ । వార ములతోడ ఘనరణభేరిమెఱయ । నిఖిలవాద్యరవంబులు నింగికెగయ. వ॥ ఇట్లనేకవైభవంబుల సంగరోన్ముఖుండై చక్రరాజశేఖరుండు శేషాచ లంబుమొదలుకొని పూర్వసముద్ర పర్వతంబున నప్పర్వతంబులనాక్రమిం చుకొని సకలసాధుల బాధించుచున్న చోరసమూహంబుల వెదకివెదకి కు టుంబములతోడ సంహరించి దేశబాధనివారించిన చక్రరాజ సాన్నిధ్యం బునకువచ్చి తద్దేశవాసులైన సాధుజనులువినుతించి యిట్లనిరి. తే॥ ఓమహా రాజయీభూమి కొక్కప్రభువు । లేనికతమున బహుసాధుమానవులను। జాలవేధించు చోరులజంపినీవు । బ్రోచితివి మమ్ము నెల్లనో పుణ్యపురుష. క॥ ఎక్కడనుండియొ యిచటికి । మక్కువతోవచ్చినీవు మాజీవనముల్ । దక్కించినపుణ్యాత్ముడ । విక్కడనే నిల్చియుండుమెపుడు మహాత్మా. సీ॥ అనిపల్కుసుజనుల నాదరించుచు జక్రరాజుతద్భూమికి రాజనొకని। వెదకి పట్టముగట్టివిప్రులు మొదలయిన మంచివారలను రక్షించుమనుచు । వా నికినియమించి శ్రీనివాసాద్రికిమనుజులు రాదగుమార్గములను । దగనేరు పఱచి యాదారులయందు ధర్మాత్ములనుంచి మహాద్భుతముగ । నచట జయభేరి వేయించి యపుడువెడలి । కరులుహయములు రథములుకాల్బల ములు । మొనసికొల్వగ వాద్యము ల్మ్రోయుచుండ । శౌర్యకార్య ధురీ ణుడై చక్రరాజు. సీ॥ సంతోషభరితుడై సరభసంబుగమించి వివిధదుర్మా ర్గులవెదకొనుచు । బటిమనాగ్నేయ దిగ్భాగంబునకువచ్చి చోరులవినరణ భేరినచట । మొరయించుచునుమున్ను మూర్ఖులై విప్రుల బాధించుచున్నట్టి పాపమతుల । పై దాడివెడలి యార్భటముసేయుగవారు వైశ్యాంశజులు గాను ధైర్యమునగ । నాయుధంబులుపూని ఘోరాట్టహాస । కలితులయినిల్చి

మించినసంగరముసేయ । బూనిరుభయబలంబు లుప్పొంగియార్వ । బోరు
చుండిరియప్పుడద్భుతముగాను. క॥ జ్వాలాముఖకుముదాదులు । నాలోనెడ
దాకియట్ట హాసముతోడన్ । గాలాంతకసన్నిభులై । యాలంబొనరించి
త్రుంచి రసురాంశజులన్. క॥ తక్కినయాదనుజాంశజు । లక్కడబడియున్న
శవములటుద్రొక్కుచుబో । నిక్కుచు జనిగంధర్వుల । గక్కనముననగొట్టి
రమితగదలఘటకులై. క॥ అప్పుడు గంధర్వజను । ల్తీవ్రశశస్త్రాస్త్రములను
ధరియించిచలం । బుప్పొంగగరిపుబలముల । బోవ్యూహమబడగూల్చి రథిక
రోషోద్ధతులై. వ॥ అప్పుడు హతశేషులయిన చోరులుతమదొరలకు దమ
బలంబులు పడినక్రమంబు జెప్పిన చోరప్రభువులు స్థలదుర్గ వనదుర్గంబుల
యందుండి త్రిపురంబులందున్న రాక్షసబలంబులకైవడి ననేక మాయలబ
న్నుచు విడివడియార్పుచు గరవాలశూలముద్గరభిండివాల పరశుపట్టసశర
చాపపరిఘాద్యనేక సాధనంబులుగొనివచ్చి గంధర్వబలంబులపై గవిసిన
గంధర్వులు నొక్కుమ్మడిచోరప్రభు సంఘములనెదిరించి నడచి యధికచి
త్రవిచిత్రంబుగా ఘోరయుద్ధంబు సేయుచుండిరప్పుడు భేరీప్రముఖరణవా
ద్యఘోషణంబులును గంధేభఘీంకారంబులును దురంగ హేషారవంబు
లును రథనేమిభీకరశబ్దంబులును దుములంబై దిక్కులుపిక్కటిల్ల నప్పుడు
బయబలంబులయందు నొండొరులశూలంబున గ్రుచ్చియు. ఖడ్గంబులనతి
కియుగదలనడచియు ముసలంబులనత్తి నడినెత్తులదరగొట్టియు నివ్విధంబు
నబోరుచున్న ధరణీతలంబున రక్తంబుప్రవహించుచుండె నప్పుడుచోరనా
యకులువిజృంభించి గంధర్వులందఱు నాసమయంబున జ్వాలాముఖుండగు
చక్రరాజేంద్రునకు నావృత్తాంతంబు చెప్పినవిని యతండు రోషభీషణాకా
రుండై త్రిపురాంతకుండైన కాలరుద్రునికైవడి నాగ్రహోదగ్రుండై యే
నూఱుచేతుల నేనూఱు కార్ముకంబులుపూని తక్కిన యేనూఱుకరంబుల
ఖండకాండంబులు గ్రహించి ప్రత్యాలీఢపాదుండైనిలిచి ధనుర్జ్యాఘోష
ణంబులుచేసి శత్రుసమూహంబులమీద ననేక ఘోరబాణవర్షంబులుగు
రియించిననలిగిదునిగియు నష్టంబులునయిపడినబలంబులవిడిచి చోరనా
యకులు మొనసిల్వక పాఱిపోయి తమ తమ దుర్గస్థలంబులందుడాగిరంత.
ఆ॥ చలముమీఱనపుడు చక్రరాజేంద్రుడా । గ్నేయనామధేయసాయకంబు ।
వింటగూర్చివేగ విమతజనంబుపై । విడువదచ్చరంబు విపినములను. క॥
విడివడికాలిచిమునుతడ । బడిడాగినవీరచోర వీరపఙ్క్తులనెల్లన్ । దదయుక
బన్నముసేసిన పుడమియునెవ్వేడిసేత బొగలుచునుండెన్. వ॥ ఇవ్విధంబున

నిర్బీజంబుగా శత్రునాశంబుచేసి యమితవృష్టిగురియించి భూమినిశీతలత్వం
బునొందించి ధర్మాధ్యక్షుండనువాని నమ్మహికి రాజునుగాజేసి ధర్మస్థితి
ప్రజలబాలింపుమని నియమించి తదనంతరంబున. సీ॥ చతురంగబలములు
సందడించుచు గొల్వధీరుడై దక్షిణదిశకుమరలి । వనదుర్గములయందువరు
సగావెదకుచు జిక్కినచోరుల మొక్కవడిచి । వచ్చుచునుండగా నచ్చట
నుండిన సజ్జనులనెల్ల నాచక్రరాజు । వీక్షించితమపాలి యీశ్వరుండీతడను
ధను రక్షింపవచ్చెననుచు । వారుముదమందుచుండగా బోరదలచి । లేచి
యపుడంకవంక పుళిందులనడు । వారుముగ్గుర బిడాలుడన్ వాడొకండు ।
చాలుకుండనియెడువాడు సరభసమున. వ॥ నానావిధంబులైనగదా కుంత
ముసలముద్గర శరచాపఖడ్గప్రముఖ సాధనంబులుగొని యనేకచోరబలంబు
లతోడ జక్రరాజున కెదురునడుచుచు దమలోదామిట్లనిరి సీ॥ ఈరీతిగామన
కెదిరించినిలిచిన యరులనేనేత్రుంతుననియెనొకడు । గంధేభములదురంగ
సమూహములనెల్ల నవనిపై నేగూల్తు ననియెనొకడు । గములుగావచ్చిన
కాల్బలంబులనెల్ల మొనసినే నేత్రుంతుననియెనొకడు । ప్రబలరథంబెక్కి
ప్రభువుచందమున వచ్చినవాని మడియింతు ననియెనొకడు । కరులహయ
మితిలేనికాల్బలముల । రథముపైనుండి నిక్కడిరాజుతోడ । నిపుడునేనొ
క్కడన సమయింతుననుచు । మూఢుడై చాలుకుడుమించి మొనసపలికె. వ॥
ఇట్లుపంచమహాపాతకులైనయుంగవంగపుళింద బిడాలచాలుకులనియెడి దై
త్యాంశసంభవులు ప్రచండోదండబలంబున జక్రరాజబలంబున కెదురునడి
చినజూచి హుంకరించి స్ఫులింగాక్షుండును బలాధ్యక్షుండును జ్వాలాకే
శుండును గాలాంతకుండును రణఘ్నుండును జక్రరాజును మతంబునగర
వాలశూలముద్గరభిండివాల కాండకోదండ ప్రముఖాయుధంబులు పూనిని
జబలంబుల బరబలంబులపై బురికొల్పుచునంత ప్రముఖులైన పంచమహా
పాతకులంజూచి యిట్లనియె. సీ॥ పాపాత్ములార సద్బ్రాహ్మణోత్తములను
జెరిచియాచారము ల్చెరిచివారి । జీవనంబులనెల్లజెఱచి యజ్ఞంబులుచెరిచి
ధర్మమునిట్లుచెరిచినట్టి । మీకంతకాలంబె మొండొడ్డవచ్చె నింకెక్కడదా
గెదరిపుడుమిమ్ము । ఖండించిమీమేని కండలుకంక గృధ్రములకుసకలభూ
తంబులకును । బొసగనాహారములనిచ్చి భూసురులను । మేమురక్షింతుమిక
మీద మీబలంబు । సాగదెదిరించిరంమని శౌర్యమునగ । బలికివిడిచిపడి
యుటవారిపై నగవిసి. వ॥ అతిభీషణాకారులై యస్త్రశస్త్రంబులనొప్పించిన
దలంగిపోక నంకవంకాది రాక్షసాంశసంభవులు ముసల గదాద్యాయుధం

బులుగొని స్ఫులింగాదులమీఁదబడి యతిఘోరయుద్ధంబుసేసిరందు స్ఫులింగాక్షుండంకుడను బరిమార్చె బలాఢ్యుండు వంకుడను వానిం ద్రుంచె జ్వాలాకేశుండు పుళిందుడనువానివధించె గాలాంతకుండు బిడాలుండనెడి శూరునిఖండించె రణఘ్నుండను చాలకుండను శాత్రవునిసంహరించెనివ్విధంబున దెగిపడిన యంకాదుల బలంబులువిఱిగి పారివనదుర్గంబులండాగినంత వారిభటులార్భటించుచు గ్రమ్మఱచక్ర రాజబలంబులపైఁగవిసిన చక్రరాజానుమతంబున హయశిరుండు తదల్పంబులపై నర్ధచంద్రబాణప్రయోగంబుచేసి యాదటినిరెండేసిఖండంబులు గావించెనపుడు హతశేషులు వెఱచి మఱచిపోయి గుహారణ్యంబుల డాగిజూచినంజూచి చక్రరాజేంద్రుడు చిత్రబాణప్రయోగంబుచేసిన తద్బాణంబు గిరివనదుర్గస్థలంబుల డాగియున్నరిపుబలంబు జేసివచ్చెనంత దక్షిణభూమి నిష్కంటకంబయ్యెనప్పుడు దేవతలు చక్రరాజుశీర్షంబున గుసుమవర్షంబులు గురియించి యనేకప్రకారంబుల వినుతించియిట్లనిరి. సీ॥ చక్రరాజోత్తమ సకలపాపాత్ముల సమయించియిచ్చటసాధువులను । రక్షించితివి నీపరాక్రమంబింతని శేషాహియైనను జెప్పగలఁడె । పరగ శేషాద్రికి బశ్చిమోత్తరమ్ములఁజోరులు క్రూరులున్నారు నీవు । వారినిఖండించి వసుధామరాదిసజ్జనుల రక్షింపుమో చక్రరాజ । యనుచు బ్రార్థించి దేవతలనిరి నిట్లు । చక్రమచ్చోట శత్రుశేషమునునిలువ । కంతమొందింపగాఁజూచి నంతసించి। బ్రాహ్మణులువచ్చి యాచక్రరాజుగాంచి. సీ॥ వినుతించిపలికిరో విమలాత్మయీ దేశమందు ధర్మాత్ముఁడైనట్టిరాజు । గలుగనికతనదుష్కర్ములై చోరులుబాధించుచుండిరి బ్రాహ్మణులను । నీవుమాపాలిటిదేవుడవైవచ్చి సకలపాపాత్ముల సంహరించి । మమ్ముఁరక్షించితిమ్మహిని బాలింపగా దగినట్టిరాజునిద్దరనునిలువు । మనుచువారెల్ల బ్రార్థింపనపుడుచక్ర । రాజుతద్దారుణికిదగురాజునొకని। నిలిపిధర్మంబుదప్పక నీవుజనుల । పాలనముసేయుమని చెప్పి బ్రాహ్మణులను. తే॥ కాంచియిట్లనె మీరుసత్కర్మనిష్ఠు । లగుచుసవనములొనరింపు డయ్యాయనుచు । జెప్పగావారలంద ఱాశీర్వదించి । వీడుకొల్పగ నారాజవీరుడపుడు. వ॥ దక్షిణప్రాంత గహనంబుల మధ్యంబులయందు వేంకటాద్రికి జనులువచ్చుటకు మార్గంబుతేర్పఱిచి యామార్గంబులందు సుజనులైనవారిని బాలింపమని యచటిరాజునకు నియమించి తదనంతరంబున. సీ॥ అందుండిసకలసైన్యావళులగూడి జయభేరివేయించినంతసించి । వయనమ్మైనైరృతి ప్రాంతదేశములందు గదలిపోవుచును దుర్గస్థలముల । శోధించిశోధించి చోరుల

నెల్లనుబాధించిచంపుచుబశ్చిమమున । కరిగిమహోన్నతుండై నిజగంధర్వబలములతో నందు నిలిచినకదన । భేరివేయించి యప్పుడభేద్యవిపుల । విపినదుర్గస్థలంబుల వెదకివెదకి । చోరులనుద్రుంపగా జోరకారులరి । చెదరితమదొరకుఁగువాని జెంతజేరి. క॥ మ్రొక్కుచునిట్లనిరధిపా । యొక్కఁడనుండియుదళంబులిప్రాంతములక । గ్రిక్కిరిసిచోరవరులను। దక్కక ఖండించెవనగదష్టోష్ఠుండై. సీ॥ శివునిగూర్చితపంబు జేసితానవరిచే శూలనివరము గైకొనినవాడు । బహుచోరులనుగూడి పర్వతాగ్రములందుఁజేరి సాధుహింసించువాడు । బలమదోపేతుఁడై బాటసరులఁగొట్టి యమితవిత్తముగూర్చినట్టివాడు । కాలకింకరులనగా దగినకిరాతబలములఁజేబట్టి ప్రబలువాడు । వనములందు రిపుఘ్నుఁడనువాడుగన్న । కొడుకు వనకర్తయనువాడు క్రోధమునఁగ । నిక్కిపొంగుచు నక్షౌహిణీబలంబు । గూడవిడిపచ్చి యాక్రోశమునఁగ. క॥ పలుకులుగొమ్ములు తుడుములు । బలముగ వాయించికొనుచు బతివీరులసై । సులుకకపడిపోరుండని । సెలవియ్యగదప్పళములు చెదరకగుమిగై వ॥ తలంగగ గదాకుంతల ముసలాద్యాయుధంబులుగొని చక్రరాజబలంబున కెదురునడచె నప్పుడనేక సాధనంబులుగొని చక్రరాజభటులు వనకర్తదళంబులపై గవిసి యతిఘోరయుద్ధంబుసేసి యక్షౌహిణికిరాతబలంబునతిత్వరితంబుగా సంహరించిరంత రక్తంబువెల్లివిరిసి యేఱులైపాఱుచున్నంజూచి వనకర్త క్రోధరక్తాక్షుండై నిజసేనాధిపతియైన జ్వాలాహితుండనువాని నీక్షించియిట్లనియె. సీ॥ అనఘాయశూరులైనట్టి యక్షౌహిణిభటులనుజంపిరి పరుసభటులు । కావుననీవేగికరవాలశూలాది సాధనంబులవారిజంపుమనుచు । దవదారయైన కానవకర్త చెప్పగానపుడు జ్వాలాహితుడాయుధముల । గైకొనియుష్ట్రాళిగట్టిన రథమెక్కినరథనుఁడై వచ్చి చక్రరాజు । బలముపైబడగా బడబాముఖాఖ్యు । జూచియాచక్రరాజమహాశూరవర్య । రణమునసునీవు వోయికిరాతవిభుని । దళపతినిగొట్టిగూల్చుమిద్ధరణియందు. క॥ సరిగానిసీచజనముల । సరిగానంచికొనిపో రహస్యముగాదీ । వరగిమహాత్వరితముగా । బోరిగొనుమీ పాపమతుల బుణ్యాచరిత్రా. క॥ అనిచక్రరాజుపలుకగ । వినియొకబడపాముఖుండు విపులాయుధముల్ । గొనియాజ్వాలాహిత । ఖ్యునిరథమునువిఱిచి వానిగూర్చు ధరిత్రిగ. ఆ॥ అవుడవిష్ణుచక్రమను నామధేయుంబు । గల్గుచక్రమొత్తు గహనకర్త । యనెడువానిమీఁద కనుపగానాచక్ర । మతనిశిరముదఱిగి యతనిగూల్చె. వ॥ ఇవ్విధంబున బడబానలంబు సముద్రోదకంబును ద్రావినచం

దంబును గానకర్ణసహ్యంబును జక్రరాజశస్త్రాస్త్ర సంఘాతంబునంహ రించె దద్భూమినిష్కంటకంబై ప్రకాశించెనప్పుడు చక్రరాజేంద్రుడరణం కంటకవృక్షంబులనరికించి సకలభక్తజనంబులు శేషాచలంబునకు వచ్చుటకు దగిన మార్గంబుల నేర్పరించి తన్మార్గప్రాంతంబుల బుణ్యాత్ములయిన జనంబులనునిచి తజ్జనంబుల బాలింపదగినరాజునకు బట్టంబుగట్టి ధర్మపరి పాలనంబుసేయుమని నియమించి తదనంతరంబున. సీ॥ చక్రరాజేంద్రుడు జయభేరి వేయించి చతురంగబలములు జతనుగొలువ। ధీరుడై వాయవ్య దిశనుండుచోరుల సమయించుచునువచ్చి శౌర్యమెసగ। గంకణరాక్షస గాఢాంధకారంబుగట్టమెసట్టి యుత్తరపుదిశకు। నప్పుడేమరలి సహస్రార్క కిరణములకరణి దీర్ఘసహస్రకరములమరు। చండరెండవచండ మార్తాం డుడనగ। నొప్పుచును వేంకటాద్రికి నుత్తరముగ। నుండుకొండలనడుమ మ హోగ్రుడగుచు। శరభసంబుగనిల్చె నాచక్రరాజు. వ॥ అప్పుడాచక్రరాజునీ క్షించిభీతినొందకొండలరాక్షసులుతమదొరయయిన భేరుండునిచెంతజేరియి ట్లనిరి. సీ॥ చండప్రతాపభేరుండప్రభుస్వామి వినుమద్భుతంబుగా వీరుడొక డు। చతురంగబలములజతగూడియున్నాడు కాలాగ్నిరుద్రులబోలినాడు। ఖ్యాతిగానొకవేయిచేతులు గలవాడుఘనరక్తచేతముల్ గట్టినాడు। హార కిరీటకేయూరముల్ ధరియించి యొక్కనతేరుపైనెక్కినాడు। మించిభానుని గతిబ్రకాశించినాడు। నాడుభయదాంగుడగుచునున్నాడటంచు। జెప్పగావిని భేరుండుడప్పుడటకు। రక్కసులతోడజనిమహారౌద్రమెసగ. క॥ ఆచక్రరా జగనుగొని। యాచోటికిదాన రాజనుచెండుం। డేచినకింకలుమించిన। శాచరులంజూచివలికెశౌర్యోద్ధతులై. శా॥ ఓరక్షోవరులారచూచితిరవీడు త్స్వాతిశయమెమించిన। న్నారూఢావహమందు గెల్వుటకునేడా సన్నద్ధైవచ్చి నా। డీరాజుగ బరిమార్చి రావణునకేనిష్టంబుగావించినా। భేరుండాఖ్యను ధారుణీతలమునన్ జెంపొందగాజేసెదన్. వ॥ అనిప్రతాపంబులువలికినిజచ తురంగబలంబులచక్రరాజు చతురంగబలములపై బురికొల్పెనప్పుడు చక్ర రాజబలంబులు ఘోరంబుగరణభేరి వేయించి యట్టహాసంబునట్టిట్టుచెదర కమిట్టిపడుచు గొట్టవచ్చిన భేరుండబలంబుపైగవిసి తొడిబడకవిడివడకదువ డిగయ్యంబుజేయుచుగరవాలశూలకుంతములసల భిండివాలపరశుతోమరప ట్టసపరిఘాద్యనేకదివ్యాయుధపాణులై యొండొరులనఱుకుచుబాయుచుడా యుచుదఱుముచునుఱుముచు హుంకరించుచు బింకంబులుపలుకుచుగొట్టు చుదిట్టుచు బెదవులుగఱచుచు మానంబులువడివెలుచుగోలలుగీటింపుచుజం

డ్లుగొఱుచుకన్నులు బిక్కరించుచుగొక్కరించుచు దిక్కరించుచుగక్కసిం చుచునొండొరులసగ్గించుచుదగ్గించుచునార్భటించుచు గిలారింపుచునిట్లనేక ప్రకారంబుల దక్షిణోత్తరసముద్రంబులభంగి బొంగిపొరిమీరితొడలుమెడ లునుగరంబులుసురంబులునుసరంబులుశిరంబులును నడుములు దెగిపడినవా రునుపొరపెట్టువారునుబొరలువారును ప్రాణంబులువిడిచినవారును విడవ జాలకయేడ్చువారునుగలిగి రణక్షోణీపూచినమోదుగు చందంబున దోచు చుండెనప్పుడురక్తప్రవాహంబువెల్లివిరిసి భోరనిపాఱుచుండెనందు దెగిపడి నకరంబులుమీనంబులుపదంబులుగర్కటంబులుమిగిలిపడినతలపుఱ్ఱెలుకమ ఠంబులుజెదరిపడినచర్మఖండంబులు శేకంబులుకూలిన గజతురంగంబులు దీవులుభగ్నంబులైపడినచామరంబులుజలపక్షులు శ్వేతచ్ఛత్రంబులుడిండీర ఖండంబులుతునిగిపడిరక్తంబులో దేలుచున్న శిరోజాలంబులు శైవాలంబులు గాగనొప్పుచున్నరక్త ప్రవాహంబునుగాక గృధ్రాదిఖగంబులావరించియు న్నజూచి యనేకభూతభేతాళపిశాచరంబులు చక్రరాజుచేసిన సమారాధనం బునకురంజిరండనియొండొరులంబురికొల్పుకొనిపోయితద్రణభూమినీక్షించి సంతసించిదమలోదామిట్లనిరి. సీ॥ చక్రరాజేంద్రుడిందిక్రియెముంబునసమా రాధనమొనరించెరారో యనుచు। బిల్చుచుగండలుంబ్రేవులు మొదటితో భుజియించుచుండెడిభూతములును। పలుమాఱురక్తంబుతెలపుఱ్ఱెలనుముం చిహాంచినానమునేయు భూతములను। గడుపులునిపురుచుగఱ్ఱున బ్రేవుచు బొరలియాడుచునుండుభూతములును। గలిగిరణభూమియద్భుతక్రమముగా ను। విపులమైయుండ నప్పుడువిష్ణుచక్ర। రాజుభేరుండుజూచి యాగ్రహము జేసె। నప్పుడా గ్రహోదగ్రుడనగుచుమించి. వ॥ క్రమ్మఱయుద్ధసన్నద్ధుం డై యెదిరించిహతశేషబలంబుతో వచ్చినజూచి చక్రరాజేంద్రుడు గను బొమలుముడివెట్టి కన్నుల విస్ఫులింగంబులుచెదర భేరుండునిజూచి హుంక రించె నప్పుడాహుంకారధ్వనికి ధరణికంపించెనా సమయంబున. సీ॥ ఆకా శముగలెదిగంతముల్ గ్రుంగెను ఘనశైలములు గడగడవడంకె। భువనసం త్రములగతుల్ దప్పె ఘోరాకారులైన దైత్యులగుండెలదరసాగె। బ్రహ్మాం డభాండంబు వగిలినయట్లుండె విపరీతవాయువుల్ విసరసాగె। నప్పుడు చ క్రమహారాజు పావకుడనువానిబుట్టించి యరులపైకి। బంపెనాపావకుడు శత్రుబలములమీద। నతిరయంబున వహ్నిమహాస్త్రమేసె। నపుడు మేను లుమఱుచుచు నసురవరులు। తామతెసలో పోరాడిధరనుబడిరి. గీ॥ చ క్రరాజావిధముజూచి జాలినొంది। యిది యధర్మముగను కనీవికరమును।

మించనియ్యకయు సంహరించుమనిన । పావకుడు దానిమరలించి ప్రజ్ఞమె
యి. క॥ దనుజులపైపెంపొందగ । మునువిడువగ నదియువారి ముక్కల
కెవులన్ । మునుకొని తత్తిగిసరోషము । పెనగొనభేరుండుడవుడు భీకరవృ
త్తిన్. సీ॥ పావకుండను వానిపైబడవచ్చిన నప్పావకుడు మారుతాస్త్ర
మేసె । మూడుయోజనముల మొనయుదేహముతోడ నమరభేరుండు న
య్యనిలశరము । గొనిపోయి వెంకటకుధరంబుచుట్టు ముమ్మాఱుగాద్రిప్పిం
చిమహినివేసె । గుళ్ళియున్నటువంటి కూష్మాండమననిపైబడిన కైవడిరా
క్షసుడునుసగి। పోయెనాచక్రమాబలంబులనుద్రుంచి। వైచెనట దేవతలు
పుష్పవర్షములను । చక్రరాజశిరంబుపై జాలనించి । వచ్చియాచక్రరాజ
నుమెచ్చియనిరి. గీ॥ చక్రరాజనీవు సకలదుర్మార్గుల । సంహరించిసాధుజ
నులనెల్ల । బ్రోచినందువలన బురుషోత్తమస్వామి । సంతసించె నింకశాంతి
బొందు. వ॥ మహాత్మా నీప్రభావంబుపొగడ బ్రహ్మాదులకుశక్యంబుగాదు
కావున దుష్టులనిగ్రహించి శిష్టసంరక్షణంబు చేసితివింక గదన సన్నాహం
బుజాలించి శాంతిబొంది శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామి సన్నిధానంబున కరుగుమ
నిచెప్పి దేవతలుచనిరంత చక్రరాజయుద్ధంబునబడిన చతురంగ బలంబుల
నిజయోగ ప్రభావంబున బ్రమ్మజీవితులంజేసి కరుణాకటాక్ష వీక్షణామృ
తబిందు సందోహంబుల వారియందు జిలికించిన వారు శాంతిబొంది పూ
ర్వప్రకారంబున జక్రరాజునను వర్ణించి కొలిచియుండిరప్పు డుత్తరదిగ్భా
గంబునందు శ్రీవేంకటాద్రికి భక్తులురాదగినమార్గంబులేర్పరించి తన్మా
ర్గంబులయందు బుణ్యాత్ములై సజ్జనుల నిలిపి వారల సంరక్షించుటకు సం
దార్క్షుని రాజుచేసి శ్రీవేంకటాద్రికివచ్చు భక్తజనుల నాదరించుచుండు
మని నియమించి యీశానదిగ్భాగంబునజిక్కి చెదరియున్నచోరులనిర్జిం
చియన్నదిక్కులయందు నిష్కంటకంబులజేసి దేశంబుల శాంతి బొందించి
బ్రహ్మాది సకలంబులతోడ శ్రీవేంకటాద్రికివచ్చి స్వస్వరూపంబున నంతర్వి
మానంబులో బ్రవేసించి హరిదక్షిణకరంబునందు పిలిచియుండె నిట్లు దేశం
బులు సురక్షితంబులై సనినుకి స్వామికి మహోత్సవంబులు సాగుచుండెన
నిచెప్పిన సూతుంజూచి బ్రహ్మాదిశౌనకాదు లిట్లనిరి. సీ॥ శ్రీనివాసస్వామి
చరిత్రపవిత్రము ల్లలితకర్ణరసాయనములు । గనుక మేమెంత విన్నను
దృప్తిలేదు శ్రీవేంకటేశ్వరుడిట్లు వెలసి శేష । గిరిమీదనుండియే క్రియలం
దునడిపించె నెవ్వరెవ్వరికి నేమేమియొసగె । దెలియగా కృతయుగత్రేతా
యుగ ద్వాపరముల యందంతటనే క్రమముగాదె । తెలగి వర్ణించుచుం

దును కలియుగముల । నేవిధంబులనుండు నాయీశ్వరుండు । నల్పుచుండి
నచరితము ల్సమ్మతముగ । దెలుపవే సూతసత్కృతధీసమేత. మత్తకోకిల॥
అనిముదంబున శౌనకాది మహాఋషీశ్వరు లందఱున్ । వనజనేత్రుచరి
త్రముల్వినువాంఛతోడను బ్రశ్నచే । సినవినీతుడు సూతుడిట్లనె శ్రీరమేశు
దలంచుచున్ । వినుడువంయములార చెప్పెద వేంకటేశవినోదముల్. వం
చచామరము॥ వరావరస్వరూపుడైన పంకజాక్షుడాఢ్యుడై । యరాతివీరు
ల్వధించి యద్భుతక్రమంబుగాన్ । సురేంద్రముఖ్యులెల్ల జోద్య
మందిచూడగాన్ । ధరామరాదిభక్తులన్ ముదంబుమీఱ బ్రోచుచున్.
ఉ॥ భూతలమందునిల్చి పరిపూర్ణుడు తానగుచుండియున్ జన । బ్రాత
ముచూడ శేషగిరి వాసుడ సంగగజంబులందు ప్ర । ఖ్యాతినిబొంది భక్త
జనులందఱుగొల్వగ వారికెల్ల స । ప్రీతివరంబులిచ్చి బహుబొట్టగనుండుర
మాసమేతుడై. సీ॥ ఆవెంకటేశ్వరు డయదుగాగలి యుగంబున ఘనమా
నము ద్రనుధరించి । యచట సర్వావిగ్రహంబు కైవడిగాను గర్మనేత్రము
లకు గానవచ్చు । భక్తులతోనైన బ్రత్యక్షమును మాటలాడడు స్వప్నం
బులందుడగిన । మాటలొప్పగ జెప్పు... చూడేసును వేళ కవ్వలజానుగు
మాయావియగుచు । మానవులకెల్ల దనయందుమరులుగలుగ । జేసివారల
విత్తమార్జించుకొఱకు । వారికొక భీతిబుట్టించి వారిచేత । యాకలొప్పిం
చికొని వారిబ్రోచునవల. క॥ మోక్షముగోరుచు దేహ । పేక్షనుమదిరోసి
విడిచిపెట్టుచదనునే । వీక్షించుభక్తజనులకు । సాక్షాత్కారముగ జూపు
సత్స్వగ్రహమున్. సీ॥ వైకుంఠమునసుండి వచ్చియున్నవిమాన మెక్కనగా
వారికొక్కవేళ । దగజూపునప్పు డంతర్ధానమొందించు నానంద నిలయం
బునందునిలిచి । మొనసియున్నటువలె జనులకుగనుపించునంతర్విమానంబు
నం దెయుండు । నావిమానము దేవతావళులకుజూపు దీపించునరులకు జూ
పకుండు । కొసగమనుజులచే బాహ్యపూజలందు । గుప్తముగ దేవపూజ
గైకొనుచునుండు। నర్థులుతను జేరికోరినవరములిచ్చి। మహిమముల జూపు
చుండు రమావిభుండు గీ॥ అల్పదానమైన నధికంబుగాజూచి । స్వల్పపూ
జనైన సంతసించి । పుణ్యమోక్షములను బొందించుభక్తుల । నెన్నవశమె
వేంకటేశమహిమ. క॥ ఘనవేంకటగిరి మహిమం । బును దలపుచువచ్చి
బ్రొక్కుపుణ్యాత్ములకున్ । మనముల గనిపించుచు । నెనసినదయతో
దవరములిచ్చుచు నుండున్. సీ॥ అప్రాకృతుండు దావైప్రాకృతిసిరీతి దేశ
ప్రజలవెంట దిరిగితిరిగి । తనమీద మోహంబు జనియింపగాజేసి ప్రేమ

చూపుచు వారిబిలిచిపిలిచి । నయభయంబులతోడ వాగ్దండలిచ్చుచు విరా
పాపములు ముదువులు దెత్తుటంచు । బలుకుచు వారివెంబడినంటి యుల్లె
లుదెప్పించుకొనుచునుధీరుడగుచు । వారప్పుడువచ్చిసకలోత్సవములువెంక
టాద్రిమీదను జడిపింతు రాధ్యులగుచు । నవుడు వారినిమెచ్చి భాగ్యంబు
లిచ్చి । మరల బంచుచునుండు నమ్మహాగురుడు. తే॥ అట్టి యుత్సవకా
లంబులందు సకల । నిర్జరులువచ్చి పుష్కరిణీజలమున । స్నానములుచేసి
వేంకటేశ్వరునఖిల । పుష్పముల బూజసేతు రద్భుతముగాను. ఆ॥ సారది
భక్ష్యభోజ్య చోష్యలేహ్యాదులంబు । లర్పణంబుసేయు నేర్పుమీఱగ । నా
రగించునవరక్తినను గసిపింప । నిత్యాదాక్రమంబు నీశ్వరుండు. తే॥ మాని
తంబగు మాయావిభూనమందు । దాను నిజరూపముననుండిధరనుగృతక ।
కాంచనానందనిలయ మందంచితముగ । ఘనశిలావిగ్రహమురీతిగానుపించు.
సీ॥ స్వల్పదానమునకె సంతుష్టుడయి వారి కాయురారోగ్య భాగ్యాది
వివిధ । వరములనిచ్చుచు వారిసరక్షించు నతి నీచజాతివారైనగాని । భక్తి
తో శరణనిపర్వతంబునుజూచి నిలిచి మ్రొక్కినమునున్నించిబ్రోచు । గర్మా
ధికారులుగాని యోషి ద్విజశూద్రులకును భక్తి సుస్థిరముగ । వేంకటేశుని
చరణారవిందయుగళి । యందు విస్తారముగ బట్టునందువలన । మాధభ
క్తుల గలియుగమున విశేష । కరుణతో బ్రోచుచుండు వేంకటవిభుండు.
క॥ సాధువు కలియుగమిలవయి । సాధువులంగనలుశూద్రజనతతిగనుకా ।
బోధమసంబున దానికి । మాధవుడోడగూర్చి బ్రోచుమచ్చికమీఱన్. క॥
కావున గలియుగమున యం । దేవిధమున్నైన వెంకటేశ్వరుచెంతన్ । భూ
వలయమున జనింపను । దేవతలేరుదురు సుధీయుతులగుచున్. వ॥ కృ
తత్రేతాద్వాపర బులయందు బెక్కువేలయేండ్లు తపంబులు చేసినహరి
ప్రసన్నుండగుట దుర్లభంబుగాన గలియుగంబున ముహూర్తమాత్రంబు
నిశ్చలుండయి ధ్యానించిన శ్రీస్వామి సులభంబుగా బ్రసన్నుండగుచుండు
నటుగనుక గలియుగం బుత్తమంబని ద్వీపాంతరముల నుండు వారును న
కలదేశవాసులును గలియుగంబున బ్రకాశమానుండయిన దేవుండు లేడు
పుష్కరిణీతీర్థ సమానంబయిన తీర్థంబులేదది సత్యంబు కృతయుగాది
మూడుయుగంబుల వెంకటాద్రి కనకమయంబుగానుండి గలియుగంబున
శిలామయంబుగా జనులకు గనుపించుచుండు దద్గిరియందు వసించియున్న
శ్రీనివాసస్వామి లీలావినోదవిహారంబుల నంతంబులై యుండుం గావున
మీకు సంక్షేపంబుగా జెప్పితి నట్టివెంకటాద్రియందు నిలిచి యాచార్యన

మాశ్రయంబు గలిగి విష్ణుభక్తులైన వైష్ణవులంజూచి వైమానికులు సంత
సించుచుండుదు రన్యమతస్థులయినను శ్రీవేంకటేశ్వరునియందు భక్తినల్పు
చుండు దురట్టి వారును గృతార్థులగుదురు కలియుగంబునందు జనులతి
శయ విత్తార్జనపరులై యనేకదుర్గుణంబుల నాశ్రయింతురుగాని వారిని
నిశ్చలులై యేకాగ్రచిత్తంబున ధ్యానింపజాలరు ధ్యానించిరేని శ్రీనివా
సుండు ముక్తి కరతలామలకంబుగా జూపుచుండు నంతటికి వైష్ణవధర్మం
బుత్తమంబని చెప్పిన సూతుంజూచి శౌనకాదు లిట్లనిరి ఉ॥ ఖ్యాతిగ శ్రీని
వాసుడతిగౌరవమొప్పగ వేంకటాద్రిపై । భూతల వాసులన్ గృపనుబ్రో

—— (వైష్ణవధర్మము.) ——

చిన సత్కథవింటిమిందుచే । మాతపముల్ఫలించినవి మంచిదివైష్ణవధర్మ
మంటివో । సూతయిదీయ ధర్మములజొప్పడజెప్పుము సన్నుతంబుగన్. మ॥
అనినన్ సూతుడుసమ్మతించి మునివర్యాళిన్ విలోకించి యి । ట్లనియెన్
ధాత్రినిబ్రథిఘోణి ఘనదంష్ట్రాగ్రంబుతో నెత్తితె । చ్చినమీదన్ ధర
ణీసమేతుడగుచున్ శేషాద్రియందుండగా । నొనరందత్కిటిజూచి భూమి
యవు డత్యుత్సాహ మొప్పంగగన్. తే॥ ఇట్టులనియెను గిటిరూపయీ
శ్వరేశ । నిర్మలములైన వైష్ణవధర్మములను । జెప్పుమన్నను భూమినీక్షించి
యజ్ఞ । పోత్రియిట్లనిపల్కె సంపూర్ణదయను. సీ॥ వైష్ణవధర్మము ల్వేరు
వగానన్నియు జెప్పవేనిపుడు సంక్షేపముగను । జెప్పెదనట్లన్న శ్రీవైష్ణవా
చార ధర్మంబులలిగోప్యతరములరయ । విశ్వాసహృదయులై వినినవారికి
బర గతులుసిద్ధించు నిమ్మార్గగాను । గురుడెధర్మంబు సద్గురుడె పరమగతి ।
గురుడాత్మయని నమ్మియొనినవారి । భూరిదురితమునశియించి పోవుగనుక ।
నెవిధమునను గురుమర్మమెఱిగి భక్తినలుపగాదగువారు వైష్ణవులటంచు ।
జెప్పదగియుండు లోకప్రసిద్ధిగాను. తే॥ ఎన్నిపాపము లొనరించి యున్న
గాని । సద్గురునిజేరి శరణన్నసమయమందె । భూరిదురితము నశియించిపో
వుగురుని । శిష్యుడే పాపమూవల జేయరాదు. వ॥ అదెట్లనిన గురుకటా
క్షంబులేకయున్నప్పుడు తెలియకచేసిన పాపంబులను గురుండు పరిహారం
బుచేయనేర్పు నాచార్యానుగ్రహంబు గలిగినవెనుక దెలిసితెలిసి చేసిన
పాపంబుల గురుండు నిగ్రహింపలేడుగావున దత్పాపంబులు గురునిబొందు
నని తెలిసి బుద్ధిమంతులైనవారు పాపభీతులై యుండవలయు పాపోద్విష్ణు
డగురుండని తెలియవలయు మనుష్యమాత్రుండని చూచిరేని నుత్తమగతి
సిద్ధింపనేరదు సంసారసముద్రంబులో దిగబడిపోవుచున్న సమయంబున ను

త్రముశాస్త్రధర్మంబను హస్తంబునబట్టి వాసిలేవనెత్తి మోక్షమార్గంబనే తీరంబుననిలిపి తనకుపకారంబుచేసిన గురునికి దాను బావంబు నేయకుండుటయు ప్రత్యుపకారంబగుచుండు నాచార్యు లెట్టివారనిన జెప్పెదవినుమని వరాహస్వామి భూదేవినిం జూచి మఱియునిట్లనియె. సీ॥ న్యాయమార్గమునందె నడవడిగలవారలెలమి ధర్మాధర్మమెరుగువారు। పుణ్యసత్కర్మతపోనిష్ఠులగువార లతిశాంతహృదయు లైనట్టివారు। మదియందహంకార మమకారదంభ దర్పాదిదుర్గుణముల నడచువారు। ప్రారబ్ధ కలితాఘఘోర సంసారదావానల కీలలకళుకువారు। నవని నిందాస్తుతులకు మానావమానం। ములకు దగ్గక హెచ్చక భూతదయయు। ముఖ్యగుణమును హృద్భావమునుబరోప। కారమును గల్గు గురువులే ఘనులటంద్రు. సీ॥ అట్టియాచార్యులకనుగుణులగు శిష్యు లెట్టివారనిన నీవింకవినుము। విశ్వాసమును భక్తివినయంబు శాంతియు గమనీయమగుగుణము గలుగువారు। సకలమంత్రాంతర సాధనాంతరముల బోందు బరాఙ్ముఖులైనవారు। సర్వభారంబులాచార్యులపాదంబు లందుంచి నిశ్చలులైనవారు। సనిశమును బాపభీతులయినట్టివారు। గురుశిక్షలేహరియని నమ్మికొనినవార। మాయలనువీడి శుశ్రూష సేయువారు। ధరను సచ్ఛిష్యులను చెప్పదగినవారు. వ॥ ఎవ్వరేని యుముముక్షులగుచునవారి కజ్ఞానంబను సంసారబీజంబు నశింపవలెనది నశించినను అహంకార మమకారాదులు విడువవు అవి వీడినను దేహాభిమానంబువదలదు అదివదలినను స్వస్వరూపజ్ఞానంబుపుట్టదు అదిపుట్టినను అయిశ్వర్యభోగాపేక్ష మానదు అదిమానినను అర్థకామాది రాగద్వేషాదులువీడవు అవివీడినను బారతంత్ర్యప్రకారంబు గలుగనేరదు అదికలిగినను శ్రీవయిష్ణవత్వంబుచేకూఱదు అదిచేకూఱినను సాత్త్వికపరిగ్రహుండు గాడు సాత్త్వికపరిగ్రహుండైనను భాగవతపరిగ్రహుండు గాడు భాగవతపరిగ్రహుండైనను అనన్యార్హ ప్రయోజకుండుగా డనన్యార్హ ప్రయోజకుండైనను అనన్యార్హ శేషభూతుడుగాడు అనన్యార్హ శేషభూతుడైనను అనన్యార్హ శరణుండుకాడు అనన్యార్హ శరణుండయినను అధికారపురుషుండుగాడు అధికారపురుషుండయినను సప్తాతురి కధకారియగును. సీ॥ అట్టిశిష్యుల కాచార్యులుపదేశమిచ్చి గ్రహించురీతెట్టులనిన। శ్రీవయిష్ణవాచార చిహ్నానుకరణంబుగా నుపదేశించి కరుణజెంచి। యష్టాక్షరీమంత్రమతిశయంబంత కన్నను మంత్రమెందు లేదనుచు జెప్పి। నారాయణుడె మహానన్నతుడతని నియమించినట్టి దేవుండు లేడనుచు బలికి। పట్టుగాద్వయ

చరమప్రపత్తిభక్తి।నిష్ఠలనుజెప్పి హరినిధ్యానించువిధము। జెప్పి యుప్పుభరన్యాసచిత్సుఖంబు। నందుబొందింతు రాచార్యులైనవారు॥ సీ॥ చక్రాంకనాచార్యసంశ్రయణంబైనవెనుక గామాదుల విడిచిపెట్టి। తలపులోనెపుడహంకారమమతలు లేక విజనస్థలములందు విమలులగుచు। మితభోజనంబును మిత సుషుప్తియుమిత సంభాషణంబు లాచార్యభక్తి। యతిశాంతము పరిగ్రహంబు నారాయణ విగ్రహధ్యాన వివేకగుణము। లభ్యసింపంగమానసం బమలమగుచు। నిలుచుహరి యందెమదియిట్లునిలచెనేని। యున్నతంబగు విష్ణుసాయుజ్యపదవి। నొందుదురు వైష్ణవ శ్రేష్ఠులుర్వియందు॥ తే॥ వేంకటేశుడనగునాకు వేడ్కమీఱ। వివిధపరిచర్య లొనరించి విశ్వసించి। చెలగియాచార్యశుశ్రూషచే యునట్టి। నిర్మల శ్రద్ధవైష్ణవధర్మమతివ॥ సీ॥ వరగురువుల గన్న నస్త్రభూషణముల ప్రీతిరెట్టింప నర్చించువారు। నాసక్తితో దదీయారాధనంబులు దంచితంబుగ నడిపించువారు। దేశికశ్రీపాద తీర్థప్రసాదముల్ హెచ్చుగా నెంచిగ్రహించువారు।పట్టయిన శేషత్వపారతంత్ర్యంబు జీవాత్మధర్మములనియెరువారు। తగనితామస రాజసద్వయమునడచి। యొనరసాత్త్వికనిష్ఠులై యుండువారు। శాంతియును భూతదయయును సత్యవాక్య। ములును గలవారు వైష్ణవుల్మానరచూడ॥ వ॥ అనిన విని భూదేవి వైష్ణవధర్మంబునకు సంతసించి జ్ఞానభక్తివైరాగ్యంబులు గలవారు కర్మంబు లనేక్రమంబున నాచరింపవలయు ననినవరాహ స్వామియిట్లనియె॥ సీ॥ భూసురవిజ్ఞాన భక్తివైరాగ్యము ల్గలిగన వారునుగర్మములను। విడువగాదగదదివేదోక్తమార్గంబు గానసల్పంగగు కర్మములను। స్నానసంధ్యాదులుశ్రవణముల్నిజశక్తి కొలది సల్పంగగు కోర్కివిడిచి। హరికర్పితంబని యాచరించిన జాలసంతుష్టుడగునదె సత్ఫలంబు। గనుకవిప్రులు వేదమార్గక్రమమున। జన్మములు చేసి రేనియీశ్వరుడుమెచ్చి। యిష్టఫలముల దావారికిచ్చుచుండు। నందుచేయజ్ఞములు చేతురార్యులెల్ల॥ వ॥ ఇవ్విధంబున మదాజ్ఞాధారులై నిష్కామసత్కర్మంబు నాచరంప వలయు నట్లాచరింపక మదాజ్ఞోల్లంఘనంబు చేసినవారు దోషయుక్తు లగుదురు గావున సద్బ్రాహ్మణులు యజనాది షట్కర్మంబులు నాచరింపుదు రందు గొందఱు బ్రహ్మచారి గృహస్థ వానప్రస్థ ధర్మంబు లాచరించి తత్త్వజ్ఞులై సన్యసించి కర్మముక్తులైన ప్రణవోచ్చారణంబు సేయుచు నివ్విధంబున సన్యాసవిధి గొన్నియబ్దంబు లాచరించి పూర్ణజ్ఞానోదయంబైన పిమ్మట విధివత్తుగా దండ కమండలువులు విడిచి యవధూతాశ్రమం బంగీకరించి శీతోష్ణ సుఖదుఃఖాది ద్వంద్వాతీతుండై సచ్చిదానంద నిత్యపరిపూర్ణ బ్రహ్మోను

సంధానంబు జేయుచుండ నలయు నట్లు చేసిన వారు బ్రహ్మ సాయుజ్యంబు
నొందుదురని చెప్పి వరాహస్వామి మఱియు నిట్లనియె॥ సీ॥ వెలది బ్రహ్మంబు
రెండువిధములై యుండు బరాపరములనం బ్రబలునందు। బరమక్షరంబవర

జీవబ్రహ్మ ప్రశంస.

మక్షరంబీక్షరంబు జీవుండక్షరంబు విమల। కూటస్థుడనబడు బొటింపబరమా
త్ముడతడె పరమేశ్వరుండతడె గురుడు। పురుషోత్తముడు సర్వపూర్ణుడా బ్రహ్మాంశ
జుండనదగిన జీవుండవిద్య। నట్టి పరిమితి లేని దేహంబులందు। జొచ్చి వెడలుచు
బహుమోహశోకవార్ధు। లందుమునుగుచు దేలుచు నహము బెంచి। భూరి
కర్మములొనరించి పుట్టుగిట్టు॥ వ॥ అట్టి జీవుం డవిద్యోపాధిచేత బిన్నుండగు
ననేక దేహంబు లెత్తుచుండు నందుగొన్ని దేహంబులందుండి మిక్కిలి పాప
కర్మంబు చేసి యధోగతులం బడుచుండు మిక్కిలి నిష్కామపుణ్య కర్మంబులు
చేసి యూర్ధ్వగతిబొందు బుణ్యపాపమిశ్రకర్మంబులు చేసి సుఖదుఃఖంబులను
భవించుచు మర్త్యలోకంబున బుట్టుచు గిట్టుచునుండు నందు గొందఱు కా
మభోగాసక్తులై మరియును॥ ఉ॥ కామముచే గ్రతుప్రముఖ కర్మములొప్పుగ
నాచరించిను। త్రామపురాది లోకముల దక్కక చేరి సుఖంబులొందియం। దేమ
ఱియున్న బుణ్యతతులెప్పుడు నాశమునొందునప్పుడే। భూమిని బుట్టి క్రమ్మఱి
నుఱోవుచు వచ్చుచునుందురెప్పుడుః॥ వ॥ అందుగొందఱు యోగాభ్యాసని
ష్ఠులై సత్పదంబు నొందుదురనిన విని భూదేవి యిట్లనియె॥ తే॥ ఘనతరము
లయిన యోగప్రకారములను। దేవ సత్కృపతో నాకు దెలుపవలయు। ననుచు
బ్రార్థింప ముదమంది యావరాహ। దేవుడిట్లనె నా భూమి దేవికపుడు॥

అష్టాంగయోగము.

వ. యోగమార్గ క్రమం బెట్లనిన గురూపదేశ క్రమంబుగా యమనియమా
సనప్రాణాయామ ప్రత్యాహార ధ్యానధారణ సమాధులనియెడి యష్టాం
గయోగంబులభ్యసింపవలయు నందు యమం బెట్టిదనిన॥ సీ॥ జగతి యహిం
సయు సత్యమస్తేయంబు బ్రహ్మచర్యం బార్జవంబు క్షమయు। నతిశయధృతి
మితాహారముల్ శౌచంబు నీపదియమముల వెంటసనిన। సకలజీవులకు క్లే
శంబు పుట్టింపకున్నట్టి చందమహింస యనగబరగు। నవనినందఱికిష్టుడై ద
బ్బరాడకున్నట్టి చందము సత్యమన్న ధనము। కోరి మాయల బన్నిగైకొన
దలంప। కుండుట స్తేయ మనబడు నొరుల సతుల। మాత్రుభావనగా జూచు
మతము బ్రహ్మ। చర్యమన నొప్పుచుండునో సరసిజాక్షి॥ గీ॥ పాషదయభూ
తమైత్రియార్జవమనంగ। నకుటిలత్వమగుః క్షమయనగనొప్పు। ధృతియ
నగ ధైర్యమనదగు మితపుభుక్తి। యనగ మితభోజనము శౌచమనగ శుద్ధి॥
వ॥ యమంబీపది విధంబులం జెప్పందగు నింక నియమంబు లెయ్యవియనిన

యోగశాస్త్రరతియు సత్పాత్రదానంబును సంతోషంబును లజ్జయు వ్రతం
బును మఱియును ఆస్తిక్యంబును నీశ్వరార్చనంబును దపంబును జపంబన
నొప్పు నీదశవిధంబులయిన నియమంబులందు వాదాస్పద శాస్త్రంబులు
దరపోషణార్థంబని నిరసించి మోక్షప్రద శాస్త్రంబు లభ్యసించుట యోగ
శాస్త్రరతియగు దనకు బ్రాప్తంబైన ధనంబు గురుద్విజాదులకు సమ
ర్పించుచుండుట పాత్రదానంబగు లాభాలాభ శుభాశుభ సంయోగవి
యోగమానావమాన స్తుతినిందాదుల మోదఖేదంబులు లేకయుండుటె
సంతోషంబగును సుజనసాంగత్యంబువల్ల దనదుర్గుణంబుల దాదలచి తన్ను
దానిందించుకొని దుర్గుణంబుల మాని సుగుణంబు లభ్యసించుటె లజ్జయగు
దాసంకల్పించి సేయు మోక్షసాధనంబు విడువక యాచరించుటె వ్రతంబగు
దాజేయు యోగంబునకు రోగదారిద్ర్యసంశయ శాస్త్రవాద రసవాద
దుర్జనసహవాసాది విఘ్నంబులు వచ్చినను జలింపకుండుటె బుద్ధియగు మత
భేద పురాణేతిహాసాది సద్గ్రంథంబులను శ్రద్ధతో జూచి సారార్థ గ్రహ
ణంబు సేయుటయె యాస్తిక్యంబగు నతితేజోమయంబైన యీశ్వరస్వ
రూపంబును గురుముఖంబుగా నెఱిగి హృత్కమలమందు మనంబున ధ్యా
నించి పూజించుటె యీశ్వరార్చనంబగు గురువాక్యంబు సత్యంబుగా న
మ్మి చెప్పిన నియమంబు తప్పక కష్టంబున కోర్చినపుడె తపంబగు జప్యాజప్యం
బులయందు దనకు గురుం డుపదేశించిన మంత్రంబు నిశ్చలుండై విడువక
జపించుట జపంబగు నీపదియు నియమంబులగు నిట్టియమనియమంబు లిరు
వదియు సంతశ్శుద్ధి ప్రదంబులగుం గావున వీని నభ్యసించి యంతశ్శుద్ధినొంది
కీటాదిజంతువులు మెదలకుండునట్టి నిజనస్థలంబునందు జేలాజిన కుశోత్త
రంబుగా నాసనసుఖంబు నిర్మించి యందు నాసనంబు లభ్యాసంబు సేయువల
యు నవ్విధం బెటన్నను॥ సీ॥ పద్మాక్షి విను మెనుబది నాల్గులక్షలై నట్టి యా
సనములం దతిశయములు। నలువొప్ప నెనుబది నాల్గాసనంబులం దధికంబు
లష్టాదశాసనంబు। లటువంటి యష్టాదశాసనంబులలోన నతిశయించినవి
సిద్ధాసనంబు। భద్రాసనంబును బద్మాసనంబును సింహాసనంబునా జెప్ప
దగిన। నాలుగాసనములయందు జాల మేటి। యనగనొప్పుచునుండు సిద్ధాం
సనంబు। పొలతి యష్టాదశాసనంబుల విధములు। వినుము వేఱ్వేఱ జెప్పెద
విశదముగను॥ వ॥ స్వస్తికాసన గోముఖాసన వీరాసన కూర్మాసన కుక్కు
టాసనోత్తాన కూర్మాసన ధనురాసన మత్స్యేంద్రాసన పశ్చిమస్థానా
సన మయూరాసన సిద్ధాసన భద్రాసన పద్మాసన మతాంతర పద్మాసన
సింహాసన శవాసనంబులను నీయష్టాదశాసనంబులందు స్వస్తికాసనం
బెట్లన్నను॥ తే॥ తరుణి విను జానుజంఘ కాంతరములందు। బదములొది

కిలగానుంచి పదిలపఱిచి । యున్నదిస్వస్తికాసనం బౌనరుగోము । ఖాసనం
బెటులన్న బద్మాక్షివినుము॥ వ॥ ఎడమకాలిమడమ కుడివీపుప్రక్క గుడి
కాలిమడమ యెడమవీపుప్రక్కగా మోకాటిమీద మోకాలుకదియనుంచి
కూర్చున్న నిదిగోముఖాసనంబగు నొకపాదము తొడక్రింద నొకపాదము
తొడమీదనునిచి కూర్చున్ననిది వీరాసనంబగు నాధారమున కుభయ
పార్శ్వముల రెండుకాళ్ల మడిమెలుకదియ హత్తించి చక్కగా గూర్చున్న
నది కూర్మాసనంబగు బద్మాసనంబుగాను మోకాళ్ళ మడమల సందుల
జేతులనుదూర్చి హస్తములనేలనూని పద్మాసనంబు పైకెగసినట్లుండుట
కుక్కుటాసనంబగు నిట్లు కుక్కుటాసనస్థుడై యుండి రెండుచేతులను మె
డను బట్టుకొనికూర్మమువలె వెలికలబడియున్నను దానకూర్మాసనంబగు
బాదాంగుష్ఠముల రెంటిని రెండుచేతులధనురాకృతిగావీపువెనుకగా జెవుల
కుసరిగాబట్టి యుండుట ధనురాసనంబగు నెడమతొడమొదట గుడిపాద
ముపెట్టికొని పెడమరలబడియున్న దీనివల్లను జఠరాగ్ని ప్రకాశించి కుక్షి
రోగమునశించును అభ్యాసమువల్ల గుండలినిమేలుకొల్పును బురుషునకు
దండస్థిరత్వంబుకలుగునిది మత్స్యేంద్రాసనంబగు - భూమినానునట్టుగా
రెండుకాళ్లు చక్కగాసాచి నడుమువంచి మోకాళ్ళమీద లలాటం
బుంచి రెండుచేతులు సాచి రెండుకాళ్ళ వ్రేళ్లురుండుచేతుల బట్టియున్న
దీనివల్ల వాయువు పశ్చిమ మార్గముగా నడుచును జఠరాగ్ని పుట్టికడుపు
పల్చనై రోగములు నశించును ఇదే పశ్చిమతాణు వాసనం బగు హస్త
ములు రెండు నేలనూని మోచేతులు రెండు నాభి యిరు ప్రక్కలనుంచి
ముఖము మీదికెత్తి రెండుకాళ్లుసాచి నెమలితోక బైకెత్తికొని యున్న
దీనివల్ల నుదరగుల్మాది రోగములు నశించి జఠరాగ్ని ప్రకాశించి విష
మునైన జీర్ణముచేయు నిదిమయూరాసనంబగు - నెడమకాలిమడమమూ
లాధారమందును గుడికాలిమడమ లింగస్థానమందునుంచి యేకాగ్రచిత్త
ముగా శిరోగ్రీవాభుజంబుల జక్కగానునిచి నడుమునిక్కించి భ్రూమధ్యా
వలోకనంబు సేయుచున్న దీనివల్ల మోక్షద్వార కవాటభేదంవబగునిది సి
ద్ధాసనంబగు లింగస్థానోపరి యెడమ మడమనునిచి దానిపై గుడిమడమ
నునిచిననిదియె మతాంతరసిద్ధాసనంబగు నిదియెవజ్రాసనంబు నిదె
ముక్తాసనంబు నిదెగుప్తాసనంబగు మడమలు రెండునండాధఃప్రదేశ లింగ
పార్శ్వములనుంచి రెండుపార్శ్వములు రెండుచేతులబట్టి కదలకుండిన దీని
వల్లవిషములు సమస్తవ్యాధులు హరించును నిది భద్రాసనంబిదె గోరక్షా
సనంబగు నెడమతొడమీద గుడిపాదము కుడితొడమీద నెడమపాదము
నునిచి వెన్నుగుండగుడిచేత నెడమతొడమీదనున్న కుడిపాదముబొటన

వ్రేలినిబట్టియటువలెనే వెన్నుగుండ నెడమచేత గుడితొడమీదనున్న యె
డమపాదము బొటనవ్రేలినిబట్టి హృదయమందు జుబుకంబునునిచి నాసి
కాగ్రంబు చూచున్న దీనివల్లవ్యాధులు నశించును నిది పద్మాసనంబగు
నెడమతొడనడుమ గుడిపాదము వెలికలనునిచి కుడితొడనడుమ నెడమ
పాదము వెలికలనునిచి హస్తములు రెండును రెండుతొడలమీద వెలి
కలగానునిచి నాసాగ్రమందు లక్ష్యంబునునిచి దంతమూలమున నాలుక
హత్తించి వక్షమందు జుబుకంబునుంచి మెల్లనివాయువును నిలిపియున్నదీ
నివల్లసర్వవ్యాధులు నాశనమా నిదిమాతాంతర పద్మాసనం బిదెముక్త
పద్మాసనంబగు హస్తములు రెండుహత్తించి చిత్తమందుధ్యానంబుసేయు
చు నపానవాయువు నూర్ధ్వముగానడుపగా గుండలీశక్తియుక్తమై నిలిపిన
ప్రాణవాయువునువిడువగా నతిశయమైనజ్ఞాన బోధకలుగును దీనివల్లనా
డీ ద్వారములందు వాయువునిల్చును ఈవిధమునసే మరణమునొందినము
క్తులగుదురిది వద్ధపద్మాసనంబగు లింగాండోభయ పార్శ్వములయందు
నెడమకాలిమడమ దక్షిణపార్శ్వము కుడికాలిమడమ యెడమపార్శ్వము
న నునిచిచేతులు గుండుమోకాళ్ళ మీదుగాసాచివికసింపబడిన వ్రేళ్లుగా
నునిచియున్న దీనివల్లమూలోడ్యాణ జాలందర బంధత్రయాను సంధా
నంబుకలుగు నిదిశ్లేషమైన సింహాసనంబగు భూమియందు శవమువలె వెలి
కలగా కాళ్ళురెండు బొటనవ్రేళ్లుసరిగా గూర్చున్నట్లుగా సాచికొనిహస్త
ములురెండు వక్షమందుగదయనుంచి పండుకొనియున్నదీనివల్ల సమస్తాస
నములు వేసియున్నబడలికతీరు నిదిచిత్తవిశ్రాంతి సాధనమైయుండు నిదిశ
వాసనంబగు నీక్రమంబుగా నాసనాభ్యాసంబులుజేసిన నాడులువశీకృతం
బులై దేహంబునకు జనలఘుత్వంబులు గలిగి సర్వరోగహారంబగు శరీరం
వశవర్తియగుంగావున దీనిసాధించిన యనంతరంబునప్రాణాయామంబును
సేయవలయు నదెట్లన్నను ప్రాణవాయువు నుద్దేశించుచంద్రనాడిచేత పూ
రించి యథాశక్తిగానిలిపి తీరుగా సూర్యనాడిచేత మెల్లగా యుదరమును
బూరించి శాస్త్రప్రకారంబుగా గుంభకమునుధరించి తీరుగా చంద్ర
నాడిచేతను విడువవలెను ఏమార్గమున విడుచునో యామార్గమునసే పూ
రించిధరింపలెను మొదటిమార్గమునకంటె రెండవమార్గమున త్వరపడక
మెల్లనేవిడువవలెను ఇడయందు బూరించికుంభించి పింగళనాడినివిడిచి తి
రుగాపింగళనాడిని బూరించి కుంభించి యిడయందువిడువవలెనుఈక్రమం
బుగాసూర్య చంద్రనాడులచేత వాయువును ఎంతయుక్తమో అంతవిడిచి
యెంతయుక్తమో అంతనిండించి యెంతయుక్తమో అంతనిలుపవలెను
ఈక్రమంబునజేయు రేచకపూరకకుంభత్రయంబు లొక్కప్రాణాయామం

బగు నుదయమధ్యాహ్న సాయంకాలార్ధరాత్రములకాలమున కిరువదిచొ
ప్పున కుంభకములు మెల్లమెల్లనే యెనుబదివనుక దినమునభ్యసింపవలెను
ప్రాణనిరోధ మగుచుండగాను జెమటపుట్టినట్లాయెనా గనిష్ఠంబగు వడకు
పుట్టినట్లాయెనా మధ్యంబగు మాటిమాటికి పద్మాసనం బెగసినట్లాయెనా
యుత్తమంబగు నిట్టియభ్యాసంబునబుట్టిన చెమటమర్ధనంబు చేయుగా దను
వునకు ధృఢత్వంబుపుట్టు ఈ ప్రాణాయామముచేతను మూడు నెలలు
మీదట నాడిశుద్ధిగలుగును ఇది ప్రాణాయామంబగు నింక ప్రత్యాహారం
బెట్లన్నను॥ సీ॥ శ్రీగురుబోధ విశేషతగలబుద్ధిచే మానసమును సుస్థిరము
జేసి। యామదియందింద్రియావాప్తులడగింప నందొవ్వగానిల్చు ననిలగ
తులు। కమఠమంగములను గలవనియ్యకకుక్షి యందుదాచినరీతి నఖి
లవిషయ। కరణానిలముల జక్కగబట్టినిల్పగా నదియె ప్రత్యాహారమనగ
బరగు। దాన దేహంబుసుస్థిరత్వంబునొందు। దీపితంబుగ నేకాగ్రదృష్టి
నిలుచు। దీనిసాధించియటమీదధ్యానయోగ। మెలమిసాధింప వలెనది
యెట్టులనిన॥ తే॥ రోషదుర్భావవైకల్య దోషములను। గపటవంచనము
లవీడిగర్వమడచి। సద్గురూక్తులు వినుచును శాంతుడగుచు। నెపుడుక
రువలినూని సర్వేంద్రియముల॥ చ॥ అపుడుపసంహరించి గురుడానతియిచ్చి
నలక్ష్యముద్రలం। దుపముగ మానసంబునిడి యొండొకచింతయు లేకచిత్త
ముఖ్య। జపలతబొందనియ్యకను షడ్విధసంజ్ఞలనూనిలోనదా। నెపుడుజ
లింపకున్న నుతికింపొనరించెడి ధ్యానయోగమై॥ వ॥ ఇది ధ్యానయోగంబ
గునింక ధారణాయోగంబుల జెప్పెద నెట్లనిన జరణాది జానుపర్యంతంబు
పృథ్వీతత్వంబగు దదధిదైవతంబైన బ్రహ్మసులకారయుక్తంబైన వాయు
ధారణాభ్యాసంబునధ్యానింపబృధ్వీజయంబుంగలుగు జాన్వాదినాభిపర్యం
తంబు జలతత్వంబగు దదధిదైవతంబై విష్ణునివికారయుక్తంబైనవాయు
ధారణాభ్యాసంబున ధ్యానింపం సలిలజయంబుగలుగు నాభ్యాది కంఠప
ర్యంతంబగ్నితత్వంబగుదధిదైవతంబైన రుద్రునివర్ణ యుక్తంబైనవా
యుధారణాభ్యాసంబున ధ్యానింప నగ్నిజయంబు గలుగు గంఠాదిభ్రూ
మధ్యపర్యంతంబు వాయుతత్వంబగుదదధిదైవతంబైనమహేశ్వరుని య
కారయుక్తంబయి వాయుధారణాభ్యాసంబున ధ్యానింప బవనజయంబు
గలుగు భ్రూమధ్యాధిబ్రహ్మరంధ్రపర్యంతంబాకాశతత్వంబగుదదధిదై
వతంబయిన బిందుమయగగనశరీరుండైన సదాశివుని ఆకారయుక్తంబ
యిన ప్రాణపవన ధారణాభ్యాసంబున ధ్యానింపదన్మయత్వంబును గగన
జయంబును గలుగు నిట్లు ధారుణియువారుణియు నాగ్నియు మారుతియు
వ్యోమియునన బంచధారణాభ్యాసంబున బంచభూతజయంబుగ

లుగునివ్విధంబున॥ తే॥ ధ్యానమభ్యాసమొనరింప దలగకపుడు। మాన
సమునిల్చుమదినూని మతియునిల్చు। బుద్ధినిలచిన నానందపూర్తిగలుగు
నదియెధారణ యంద్రు యోగాఖ్యులవని॥ వ॥ ఇదిధారణా యోగంబగు
నింకసమాధి యెట్లనన్న ఆసన జయంబునను గుంభసిద్ధచేతను నిర్మలం
బయిన జ్ఞానభాను ప్రకాశంబుచేత మాయాంధకారంబునడంచి ప్రకాశిం
చుమానసంబు నాత్మాకాశంబు నందుగూర్చితన్మయత్వంబునొందిశాంత
వర్తనుండైన సంయోగవియోగ సుఖదుఃఖంబు మఱువబ్రహ్మపద ప్రా
ప్తివలననిశ్చలానందభరితంబైన స్వానుభవబోధయేసమాధియగునియ్య
ష్టాంగయోగాభ్యాసంబు జేయువారికి నీసమాధియే ఫలితార్థంబగునట్టివా
రుబ్రహ్మపదంబునొందిరి నివిస్తారాష్టాంగయోగంబులగునింకమంత్రలయ
హఠరాజయోగంబులు గలవనిన వరాహస్వామికి మ్రొక్కి భూదేవియిట్ల
నియె॥ గీ॥ దేవయష్టాంగయోగము తెలియవింటి। రమ్యతరమంత్రలయహఠ
రాజయోగ। ములను నామీద దయయుంచి తెలుపుమనిన। శ్వేతకిటి
భూమిదేవినీక్షించి పలికె॥ వ॥ ఇంక మంత్రయోగవిధానంబు జెప్పెద నెట్ల

మంత్రయోగము.

నిన॥ సీ॥ పూనివిసర్జన స్థానంబునందుండు నాధార కమలంబునందువశష।
లనునాలుగైన రేకులయందు దీపించు విఘ్నేశుడచ్చట వెలుగుచుండు।
దానికినంగుళ ద్వయముపై నుత్పత్తికైన స్వాధిష్ఠాన మందుబవమ। మ
లలకావలనుండు నదియాఱుదళములందఝడుండునుత్పత్తికాఖ్యుడగుచు।
మెఱసి యష్టాంగుళములకు మీదడాది। ఫాంతవర్ణావళినిగూడిపదిదళ
ముల। నొప్పుమణి పూరకము నాభినుండువిష్ణు। డచటదాస్థితికర్తయై
యమరుచుండు॥ సీ॥ పదియంగుళములకు బైహృదయస్థానమం దనాహత
పద్మమమరుగాడి। కాంతవర్ణంబులుండగ బదిరెండైనదళములచే నొప్పు
దానియందు। నధికుడై లయకర్తయైనరుద్రుండునావలబదియునురెండంగు
ళముల। పైవిశుద్ధంబుండు భావింప గంఠంబు నందున నాల్గు పదాఱుద
ళము। లందువెలుగు సదాశివుండచటనుందు। దానిమీదటనాజ్ఞాభిధా
నచక్ర। మునహాకారక్ష కారంబులోన నునచట। నున్నతంబుగ బరమా
త్మయొప్పుచుండు॥ సీ॥ అటదానిపైన సహస్రారకమలంబు శీర్షంబునందు
భాసిల్లుచుండు। నదియమృతస్థానమగు దేహవృక్షంబునకుమూలమైగు
రునకునివాస। మగునిడాపింగళం దేకవింశతి సాహస్రారములు మఱిషట్చ
తంబు। లైనస్వాసములు ప్రాణాపానకలితంబులై హంసలై యజపాఖ్య
నొందు। నట్టి శ్వాసలు గణపతి కారునూఱు। జలజసంభవ విష్ణురుద్రుల
కుసంఖ్య। దప్పకాజేసి వేలు సదాశివునకు। నొగిపరాత్మకుగురున కొ

క్కొక్క వేయి॥ వ॥ ఈక్రమంబుగా సప్త కమలంబులందు హంసలు చొక్కుచున్నప్పటి కాలక్రమం బెట్లన్నను॥ సీ॥ ఆధారమునహంస లాఱునూ రర్పితం బగువేళ కొకటియరైన గడియ । పదినాడులునగుబరగ స్వాధి

లయయోగము.

ష్ఠానమం దారువేలైన హంసలొనర। నర్పితంబగు వేళ కగునుషోడశఘటి కలునర్ధఘటికవిగడయలుబది । క్రమముగా మణిపూర కమున కాఱ్వేలై నహంసలర్పిత మగునపుడుగదియు। నాఱునరగడియవిగడియలునుజటియు। నగునునాహతమున హంసలాఱు వేలు । నర్పితంబగుతఱి బదియాఱునర లు । గడియలొక పదియైలవి గడియలగును॥ సీ॥ ప్రకటవిశుద్ధంబునకు వేయుహంసలు నర్పితంబగు వేళ కగును రెండు । గడియలునగమైనగడియ వదాఱు విగడియలు హంసలక్కడికి నాల్గు । నాగ్నియందు సహస్రహం సలర్పితమగునపుడు రెండరగడియలువిగడియ । లునుబదాఱు నుహంసలు నునాలుగగు సహస్రారంబు నందుసహస్రహంస । లర్పణముగాగ రెం డునరైన గడియ । లలవిగడియలు పదియాఱుహంసలొక్క । నాలుగ గుచుండు నీరీతిననుదినంబు।జనుగునరువదిగడియలై జనులకెల్ల॥ వ॥ ఇవ్విధం బునను దయోద్యదయ పర్యంతము నడుచుచున్న నిరువదియొక్క వేయి న్నూఱు హంసలు నిజమయినంజగు నిట్టి యజపాగాయత్రి మహా మంత్రంబు గురుముఖంబుగా నెఱిగి యరుణోదయంబున శుచియై పద్మా సనాసీనుండై కూర్చుండి నాసాగ్రావలో కనుండైన సప్తకమలాది దేవ తలకు న్యాసధ్యాన పూర్వకంబుగా నర్పణంబు సేయుచుండుట మంత్ర యోగంబగు నింకలయయోగం బెట్లన్నను విజనస్థలంబుల భద్రాసనాసీ నుండై కూర్చుండిదిగువనాసికాగ్రమునుజూచుచుబైనదున్నది సాధించుచు బైనాసికాగ్రంబుజూచుచు దిగువనున్నది సాధించుచు రెండుతర్జనుల చేత రెండుకర్ణద్వారంబులును రెండనామికలతో రెండునాసికాద్వారములును బంధించి శిరంబువంచియేకాగ్రమనస్కుడై తెలివితో నూర్ధ్వంబుగాజూడ నది రాదాయంత్రంబును ముద్రయగు దన్ముద్రాభ్యాసంబు చేయుచున్న బ్రహ్మరంధ్రంబునందు బ్రణవనాదంబుదశవిధంబుగా మ్రోయుచుండునది యెట్లన్నను మొదటజినీగతియు రెండవది తరంగఘోషంబుమూడవదిఘం టారవంబు నాల్గవదివేణునాదంబు నైదవదివీణాస్వనంబు ఆఱవదిభేరిధ్వని యేడవదితాళధ్వని యెనిమిదవదిశంఖారవంబు తొమ్మిదవది మృదంగశ బ్దంబు పదివదిప్రణవనాదంబు మేఘనాదంబు కరణివినంబడు నిట్లు క్రమ క్రమంబుగా నాదానుసందానంబు సేయనందు నవనాదంబులు లయించి దశమంబైన మేఘ నాదంబున శ్రవణసహితంబుగా మనంబునునిచి

నిర్వ్యాపారంబుగా నిలిపి బాహ్యంబునుఱచునేని యమ్మానసంబుతోడ బవనంబందులీనంబగు నిదినాదలీలానందకరంబైన లయయోగంబగు నిం క హఠయోగంబెట్టిదనిన రాజపరిపాలితంబైన సుభిక్షరాజ్యమందుహఠ యోగమంటపంబునిర్మించి యందుండి యభ్యాసంబు సేయవలయు నదె ట్లన్నను సుగంధపుష్ప ఫలభరితంబైన వనమధ్యంబు గాలిచొరకుండ సూక్ష్మ ద్వారయుక్తంబైన మంటపంబునిర్మించి దినదినంబును గోమ యంబున శుద్ధిసేయించుచు నందువసించి యతిశయించిన యుప్పు పులుసు కారమును జేదువగరు వస్తువులను నవతలదిలతైలములును నజాదిమాం సమత్స్య మీనంబులును రేగుపండ్లును మిక్కిలి పనరాకు కూరలను దధిత క్రకులుద్ధములును శర్కర మొదలయిన స్వాత్వికాహారంబులును గ్రహింప వలయు దాభుజింపదగిన యన్నంబు నాల్గుపాళ్లుచేసి యొకపాలువిడిచిమూ డుపాళ్లీశ్వరప్రీతిగా భుజించుచు ద్రిఫలంబు లౌషధంబుగా గ్రహిం చుచు బ్రాతస్స్నానోపవాస వ్రతస్త్రీసాంగత్యాది దేహప్రయాసంబులు విడిచి యనలార్కొదింతంబులైన కాకలంబడక శీతవాతంబులందుండక యోగ షట్కర్మంబు లాచరింపవలయు నది యెయ్యవి యనిన ధౌతికర్మ వస్తికర్మ నీతికర్మ త్రాటకకర్మ నహాళీకర్మ కపాలభాతి కర్మంబులన నా ఱుగలవందు ధౌతి కర్మం బెట్లన్నను॥ తే॥ వినుముమృదు వస్త్రమొకనా ల్గువ్రేళ్ల వెడుపు । పొనగబది యైదు చేతుల పొడవుగలిగి । నట్టివస్త్రంబు, తేటనీళ్లందు దడిపి । మెల్లమెల్లగ లోనికి మ్రింగవలయు॥ సీ॥ అటుమ్రిం గి యావలనతి వేగమునదీసి యటుమీదవింశతి హస్తసంఖ్య । గలవ స్త్రమును మెల్లగా ద్రిగమింగుచు దీయుచునుండగా దీపనంబు। గలుగవ పానమ్ముగంత నాళముగుండ వెడలింపబైత్యంబు వెడలిపోవు । నదియభ్య సింపగా నక్షిరోగములు కాసశ్వాసముఖరోగ చయములడగు । గురు ముఖంబుగ గానిమర్మమరథధౌతి । గజకరణి యననొప్పునీ కర్మమొనర। నభస్యింపగ వాయువులన్నితనకు । వశములై నిల్చు నందునో వారిజాక్షి॥ వ॥ ఇక వస్తికర్మం బెట్లన్నను నాభిపర్యంతముగా నీళ్లయందు జొచ్చి అ ధోద్వారమందు క్రోవియుంచి కుక్కుటాసనస్థుండై గూర్చుండి యపా నవాయువుచేతను జలమును మీదికినెగయజేర్చి తిరుగనధోద్వారముప నాజలమునువిడిచుచున్న దినశూలలు గడ్డలుమహోదరాలు వాతపిత్తశ్లే ష్మముల వల్లబుట్టిన సమస్త వ్యాధులును బోవును సప్తధాతు చక్షురా దింద్రియాంతఃకరణప్రసన్నతయు శాంతియు తుత్తునుంగలిగి సర్వదోష భయములను బోగొట్టునిది వస్తికర్మంబగు నింక నీతికర్మం బెట్లన్నను జానె డుపొడువుసూత్రము మలినములేని నేతిలోదడిపి ముక్కుగోళములచే బీ

ల్చి నోటవెడలదియ్యగా దీనగఫశోధనమై దివ్యదృష్టియుగలుగు నిది నేతి కర్మంబగు నింక త్రాటకకర్మంబెట్టిదనిన గదలని చూపుచేత సూక్ష్మమైన గండిని యేకాగ్రచిత్తముగలవాడై కన్నీరుపొడమిన దనుక జూడగా దీన నేత్ర రోగములుపోవు నిదిబంగారు పెట్టెవలె గోప్యము చేయదగినది యి ది త్రాటక కర్మంబగునింక నహుళీకర్మం బెట్టిదనిన దీవ్రమైన వేగమునగడుపునగుడి యెడమగా ద్రిప్పగాదీన కడుపులో మందాగ్నివిడిచి దీపనంబు గలిగి పాచనాదులుగలిగి ఆనంద మిడిసమస్తరోగ దోషములను బోగొట్టును హఠయోగమునకు శ్రేష్ఠమైయుండును దీనహుళికర్మంబగునింక గపాలబాతికర్మంబెట్టిదనినలోహకారకుడుకొలిమితిత్తులూదినట్లు రేచకపూరకంబులుచేయగాదీనగఫదోషమునుపోవునిదికపాలబాతికర్మంబగు నీక్రమంబు గాధౌతివస్తినేతిత్రాటకనహుళికఫాలభాతియనుషట్కర్మంబులు క్రమంబుగానభ్యసింప రోగరహితంబులై నాడులు నశవృత్తులగుచుండునప్పుడు సిద్ధాసనాసీనుండై కూర్చుండి రేచకపూరక కుంభకయుక్తంబైన ప్రాణాయామపూర్వకంబుగాషణ్ముఖీముద్రాభ్యాసంబు చేయుచుండునదితదనంతరంబు ననుషుమ్నానాడికిగారణమైనమూలాధార బ్రహ్మరంధ్రంబుగలదుఆరంధ్ర మేతత్త్వమనియుంద్రిపింగళానాడులు ముఖమనియుజెప్పదత్కారణంబుచే నమృతంబుస్రవించు నయ్యమృతంబు స్రవించిపోవుటచే మనుష్యశరీరమునకు మృత్యువు గలుగును దదమృతము నిల్పుటకై మడిమచేత యోనిస్థానంబును లెస్సగానొత్తిపట్టి గుదమునూర్ధ్వముగానెగయనొత్తి యపానవాయువును మీదికాకర్షించి బలాత్కారంబుననూర్ధ్వంబుగా నాకుంభనంబుసేయ నదిమూలబంధంబగు దీనిచేతబ్రాణాపాన వాయువులును నాదబిందువులును నైక్యమై యోగసిద్ధిప్రదంబగు నపానవాయువు మీదికెగసియగ్నియందు బొందుచుండగా నప్పుడగ్నిజ్వాల వాయువుతో గూడి పొడవుగావృద్ధిబొందు నప్పుడగ్నిపురుపా వాయువులు ప్రాణవాయువును బొందు నివ్విధంబున దేహమందు బుట్టినయగ్ని మిక్కిలి ప్రజ్వరిల్ల నందు నిద్రించిన కుండలీశక్తితపింపబడి మేల్కాని కట్టెచేత గొట్టబడిన భుజంగస్త్రీవలెనిశ్వాసంబుపుచ్చి చక్కగా సుషుమ్నాద్వారము బ్రవేశించి శాంతమై బ్రహ్మనాడి నడుమబొందుగనుక దదభ్యాసంబు జేయుచున్న మూలశక్తియాకుంచితంబగు మధ్యశక్తిమేల్కను నూర్ధ్వశక్తిపాతంబును నొందవుపవనుండు మధ్యమార్గంబుసంజననోపు నదియును గాక మూలంబాకుంచితంబై నాభినొత్తినది యొడ్యాణబంధంబగు గంఠంబు సంకుచితంబై చుబుకంబు రొమ్మునొత్తిన నదిజాలంధరబంధంబగు మూలంబాకుంచితంబైనప్పు డపానవాయువెగయునంతలో హృదయమందున్న ప్రాణంబుదిగి

నాభియందపానునిం గలయునప్పుడు కుంచితంబైన నాభిని వెనుక నొత్తిన ప్రాణాపానంబులు కలసివెన్నంటి పోవునంతలో గంకనికుంచనం బడచిన యమృతమందద్ధంబైన కుండలింబడనూకి మధ్యబిలంబునం జారబడిచి న్మయత్వంబునొందు నప్పు డంతరానాళంబు నిశ్శబ్దంబగు గంఠముద్రవనంబు దాగినిల్పగా సర్వపరిపూర్ణ పరిభావన సిద్ధించు నీప్రకారంబుగా నాకుంచిత కంఠ నిరోధంబొదవినప్పు డమృతంబగ్నిలో బడక స్వానుభూతికి లోకువై ప్రాణిని నిశ్చలానందంబు నొందించు నదియునుం గాక॥ సీ॥ వర యోగియగువాడు వజ్రాసనమునుండి నయమొప్పగా వామనాడిచేత। నాలోనగుంభించినట్టి మారుతమును మెల్లనె విడిచి యామీదమరల। దక్షిణనాడిచే తనువెలుపలి వాయువును మెల్ల నేలోనీ కొనరదీసి। యప్పుడు కేశ నఖాగ్రపర్యంతంబు నరికట్టి కుంభకంబచట జేసి। వామనాడిని విడువ నవ్వలగపాల। శోధనంబగు శ్రమవాత బాధలడగు। గొమ్మయిది సూర్యభేదనకుంభకంబు। కోరివినుమింక నుజ్ఝాయికుంభకంబు॥ సీ॥ తగనోరుబంధించి తనముక్కు గోవుల నుంచివాయువునుబూరించి కంఠ। మునధ్వనిబుట్టించి మొనసిహృదబ్జంబుదాక లోనికిదీసితనువునందు। ప్రాణునిగుంభించి పరగ నిడానాడిచేతను విడువగా శ్లేష్మహరము। ననుజఠరాగ్ని మహావృద్ధియగుధాతు గతరోగములునేడు గ్రమముగాను। నడచు చుండిన గూర్చుండి యనుదినంబు। గోప్యముగనిట్టి యుజ్ఝాయికుంభకంబు। క్రమముగా జేయదగునుసీత్కారమనెడి। కుంభకంబేను జెప్పెద గొమ్మవినుము॥ తే॥ వసితనాసాపుటములచే వ్యావరింప। బడినసీత్కారమనెడు కుంభకము ముఖము। నందు జేయగనిద్రయు నాకలియును। దెలియకుండును స్వచ్ఛంద దేహుడగుచు॥ వ॥ అదియెట్లనిన నాడికచేతనుచెక్కిళ్ల చేతను వాయువును సదాపానముసేయగా నతడాఱునెలలకు సకలరోగరహితుడై యోగినీ చక్రసమానశక్తిగలవాడై రెండవవామదేవుం డనదగియుండునిది సీత్కారకుంభకంబగు నింకసీతళియనుకుంభకంబు జెప్పెద నెట్లన్నను॥ తే॥ యోగిరసనంబుచేత వాయువునుమెల్ల। గానుబూరించిపూర్వ ప్రకారముగను। గుంభకముజేసి నాసికాగోళమునను। విడువబహురోగబాధలు వీడిపోవు॥ వ॥ ఇదిసీతళకుంభకంబు నింకభస్త్రికా కుంభకంబ జెప్పెద నెట్లనిన పద్మాసనాసీనుండై యుదరగ్రీవంబుచక్కగానిలిపి నోరులెస్సగా మూసి ప్రాణవాయువును ముక్కుచేత వ్యాపింపిజేసి వేగవిడిచి బ్రహ్మరంధ్ర పర్యంతంబు వ్యాపించిన మేఘధ్వనితోగూడ గూడి వాయువును హృదయ పద్మపర్యంతమించుకించుక నిండించివిడిచితిరుగా నాప్రకారంబుగానె పూరించివిడిచి మఱియునారీతినెపూరించుచు రేచించుచు గ్రమ్మఱ గొలిమితిత్తు లూదినట్లు

చించి పూరించుచు దేహమందున్న వాయువును బుద్ధిచేత జలింపచేయు
చుండగా నెప్పుడైన బడలికపుట్టిన గాలిచేతగడుపునిండిన సూర్యనాడిచేత
వాయువును విడువగా బడలికదీరును గడుపును జలుకనగు నప్పుడంగుష్ఠా
నామికలచే ముక్కు బిగబట్టి వాయువునుగుంభించి యిడానాడిని విడిచినవా
తపిత్తశ్లేష్మములు నశింపగా జఠరాగ్ని ప్రకాశించుచు సకల నాడీ మలవి
మోచనంబగు బ్రహ్మవిష్ణురుద్రగ్రంథులు ఛేదింపబడునిదిసుఖప్రదంబైనభ
స్త్రికాకుంభకంబింక భ్రమరికాకుంభకంబుజెప్పెద నెట్లంటేని॥క॥ పురుష
మిళిందధ్వనివలె।మఱిమఱిపూరించి భృంగియానందముతో। నరుదుగజేసి
ననాదము।కరణిని రేచింపవలయు గ్రమముగనెపుడున్॥క॥ యీరీతినభ్యసిం
చిన। వారలకానందమూర్ఛవరచిత్తమునం। దారూఢిగజనియించును। గౌ
రవమగునిదియెభ్రమరికాకుంభకమా॥ వ॥ ఇంకమూర్ఛాకుంభకంబుజెప్పె
దనెట్లన్నను॥ తే॥ రహినిభూరించిజాలంధరంబునొనర। బట్టియునితర సద్బో
ధవుట్టిలోన। నిలిచిజీవునిజొక్కించి నించుచుండు। నది మనోమూర్ఛయను
కుంభకాఖ్యనొందు॥ వ॥ ఇంకకేవల కుంభకంబు జెప్పెదనెట్లన్నను రేచక
పూరక కుంభకంబులు విడిచి స్వభావంబుగా మారుతీ ధారణంబు జేసి
నిజ బోధానంద మగ్నుడై చొక్కియున్నదే కేవలకుంభకంబగు నిట్టికుం
భకం బభ్యసించు సిద్ధుడైన వానికి ద్రిలోకంబులందు దుర్లభంబైన కా
ర్యంబులేదు సర్వస్వతంత్రుండై యుండు నిట్టి హఠయోగంబు యమని
య మాసన ప్రాణాయామాద్యష్టాంగయోగ త్రిబంధాష్ట కుంభకము
ద్రాది సాధనంబులచేత నీయోగంబు ద్వాదశాబ్దంబు లభ్యసింప సిద్ధియ
గు నదియెట్లంటేని ప్రథమాబ్దంబునందు రోగ రహితుండగు ద్వితీయా
బ్దంబున గవిత్వంబు జెప్పు దృతీయాబ్దంబున విషజయుండగు జతుర్థాబ్దం
బున క్షుత్తృష్ణానిద్రాలస్యంబుల జయించు బంచమాబ్దంబున వాక్సిద్ధి
నొందు షష్ఠాబ్దంబున ఖడ్గాభేద్యుండగు సప్తమాబ్దంబునభూమి సంటకుం
డు నష్టమాబ్దంబున నణిమాద్యష్టయిశ్వర్య సంపన్నుడగు నవమాబ్దంబు
ననభోగమనుండగు దశమాబ్దంబున మనోవేగుండగు నేకాదశాబ్దంబున
విశ్వవశత్వంబు గలవాడగు ద్వాదశాబ్దంబున సాక్షాదీశత్వంబు నొందు
నిక హఠయోగంబు జెప్పెద నదిసూక్ష్మాష్టాంగయోగ పూర్వకం
బుగా నభ్యసింప వలయు నెట్లనిన॥ సీ॥ ఆహారనిద్రాదు లాశేంద్రియ
వ్యాప్తులడచి శాంతత నొందనదియమంబు। నిశ్చల గురుభక్తి నిస్సంశయ
ము సుయోగానుక్తి తృప్తి యేకాంతవాస। పరతయు వైరాగ్య భావం
బు కరుణ నిగ్రహమును నియమంబు సహజ సుఖము। నొనగు నాసనము
నందుండుట నిస్పృహత్వంబు నొందుటయు నాత్మను మనంబు। నది

మిళుదిరించి నిల్పుటే యాసనంబు। ప్రకట రేచక పూరకకుంభకసమేత।
మైన శ్వాసలలోన బ్రయత్నముగను। గుదుర జేసిన యదిరుద్ధకుంభకము
గు॥ వ॥ ప్రాణుని స్థిరంబుగా నిలిపి ప్రపంచం బనిత్యంబని తలంచుటే ప్రా
ణాయామంబగు నంతర్ముఖంబైన నిర్మల చిత్తంబున జైతన్యజాలంబుల
నడచుటయు బహుప్రకారంబులై జనియించు మనోవికారంబుల నేర్ప
రించి ద్వికార గ్రాసనంబుచేసి మనంబును నిర్వ్యాపారంబుగా నిలుపుటే
ప్రత్యాహారంబగు స్వస్వరూపాను సంధాను భావంబుచే ద్వితీయతార
హితాత్మాను భవంబున సర్వ ప్రపంచంబు నాత్మగా నెఱింగి సకల భూత
దయాసమత్వంబున నిత్యతృప్తిం జెంది యుండుట ధ్యానంబగు నంత
ర్బాహ్య ప్రకాశం బేకంబుగా స్వతేజోమయంబుగా బరతత్వంబు నుద్దే
శించి తదీయధారణంబు జేయుచు జిత్తంబును జునిగి పోనీక నిలుపుటే
ధారణంబగు దద్ధారణాభ్యాసంబునం జిత్తంబేకాగ్రంబగు నప్పుడు జీవా
త్మ పరమాత్మయందు జలశర్కరన్యాయంబుగా గలిసి యఖండబోధనె
దుటే సమాధియగు నిట్టిసూక్ష్మాష్టాంగంబుల బ్రకాశించు నారాజయో
గంబునకు లక్షణంబుసంక్షేపంబుగా జెప్పెదనెట్లన్నను హంసాక్షర సిద్ధా
సనకేవల కుంభకనాదములను నీనాల్గింటివలన రాజయోగంబు బొప్పునం
దు సాంఖ్యతారకామనస్కములన ద్రివిధములుండు నందు సాఖ్యంబెట్టి
దనిన॥ సీ॥ పంచతన్మాత్రలు పంచభూతంబులు పంచీకృతంబులై ప్రబలు
చున్న। సకలేంద్రియంబులు సర్వవిషయ జాలములు గుణత్రయకామ
ముఖవికార।ములుగాను ధనువులు మూడునుగా నవస్థలుగాను దగన
న్న దలచి యెఱుగు। నటువంటి యెఱుక నే నని నిశ్చయించి విక్షేపావర
ణములు జిదిమివైచి। తాను దనలోనె తనుదాను దలచితలచి। యన్నిటికి
మీద శేషించి యచలవృత్తి। నుండు టది సాంఖ్యయోగమై యొప్పు
చుండు। గురుముఖంబున నీయోగ మరయవలయు॥ వ॥ ఇవ్విధమున
సాంఖ్య బెఱింగి తారకం బభ్యసింపవలయు నదెట్లన్నను॥ క॥ అరగ
న్నులతో నైనను। మురనలరగ రెండు కనుల మూసియు నైనన్। బర
మాత్మను లోచూపున। గురిగా నీక్షింప వచ్చు గురుభక్తుండై॥ తే॥
చంద్ర సూర్యాంతరములందు సహజముగను। వెలుగుతారకములయం
దు విమలబిందు। సమర గూర్పగ నదితారకాఖ్యయోగ। మైప్రకాశిం
చు లక్ష్యత్రయంబు నగుచు॥ వ॥ అదిబాహ్య మధ్యాంత ర్లక్ష్యమువలన
నొప్పునందు బాహ్యలక్ష్యం బెట్లన్న బహిర్నాసికాగ్రావలోకనంబు మ
నోమారుతంబులం గూడి స్థిరంబుగా నిల్పునందు జతురంగుళ ప్రమాణ
మున నైల్యమును షడంగుళప్రమాణమున ధూమ్రమును నష్టాంగుళ ప్ర

మాణమున రక్తమును దశాంగుళ ప్రమాణంబున దనరంగ ప్రభయును
ద్వాదశాంగుళ ప్రమాణమున పీతప్రకాశమునగు నీ యయిదు పంచ
భూత వర్ణంబులై యెదుటం దోచునప్పుడుడపాంగ దృష్టుల వెనుకగూర్చి
శీర్షము మీదికి జొనుపుచు నిశ్చలచిత్తుండై చూడనందు జంద్ర ప్రభ
గానవచ్చు నదియునుంగాక॥ తే॥ కర్ణనాసాపుటాక్షి మార్గముల వ్రేళ్ల ।
నమర బీడించి చిత్తంబు నచటనిల్ప । ప్రణవ నాదంబు వినవచ్చు
ప్రకటదీప । కళలునవరత్న కాంతుల గానవచ్చు॥ వ॥ ఇది యాత్మప్రత్య
య ప్రకాశంబైన బహిర్లక్ష్యంబగు నింకమధ్యలక్ష్యవిధం బెట్లన్నను॥ గీ॥
కంటిపాపల రెంటినిగదలనీక । మానసములోన భ్రూయుగ మధ్యమందు।
జొనిపి తన్మధ్యమున నుండు సూక్ష్మబిలము। లోఁ బ్రవేశించి చూడనా లోన
నపుడు॥ క॥ మెఱపులు నక్షత్రంబులు తరణీశశిప్రభలుభూత తతివర్ణము
లు । న్గరువలి నెనయుచు లోపల । బరిపరి విధములుగ మెఱయు భావము
లోనన్॥ వ॥ మఱియునిరవధికంబగు నాకాశమును గాఢాంధ కారంబైన
మహాకాశమును గాలాగ్ని నిభంబైనపరాకాశంబును నధికప్రకాశంబై
న తత్త్వాకాశమును గోటి భాను సంకాశంబైన సూర్యాకాశంబును
నగు నియ్యాకాశ పంచకంబు నవలోకించు నతండు తన్మయుండై నిర
వకాశ సదృశుండగు నిది మధ్య లక్ష్యంబగు నింక నంతర్లక్ష్యం బెట్ల
న్నను॥ క॥ ఆపావకచంద్రార్క । వ్యాపకమై పంచభూత వర్ణకలితమై ।
యాపోజ్యోతి రసంబిల । రూపాశ్రయ మగుచునుండు రూఢప్రజ్ఞా॥ క॥
చతుర్మధ్యం బునబర । మాక్షరహైరణ్యసచ్చిదమృతాంకురముల్ । సా
క్షిగ బాహ్యాంతరముల । నీక్షించుచు నిత్యసుఖము నెనయుచునుండున్॥
క॥ ఆయమృతాంకు రయుగళము । నాయకమైస్ఫటిక రుచుల నైల్యంబు
గను । ఛాయలనెనయుచుబవర । స్థాయినినెలవగుచు జీవతారకమ
య్యెన్॥ వ॥ నీరహస్యంబు సద్గురూప దేశక్రమంబుగా నెఱిగిబాహ్యాంత
రములకు నడిమి శృంగాటకంబునం దాకారదీపితరగ్రనీ వారశూకాణు
వగున గుణపంచకంబు నీక్షించుట తారకాంతర్లక్ష్యంబగు నదియునుం.
గాక సరస్వతీ నాడిచంద్ర ప్రభానిభంబై మూలకందంబునందుండి దీ
ర్ఘాస్థి మధ్యంబున బిసతంతుకైవడి విద్యుత్కోటి సంకాశంబయి బ్రహ్మ
రంధ్ర పర్యంతంబు వ్యాపించి యూర్ధ్వగామినియై సర్వసిద్ధిప్రదయగు ద
త్స్వరూపంబు నాత్మయందు భావించుచు పాలోర్ధ్వ కోట్లాటమండలం
బున స్వస్వరూపమందు లక్ష్యంబుంచి చూచుటె పరమాంతర్లక్ష్యంబ
గు నివ్విధంబున॥ మ॥ అనిశంబున్ భవతారకాఖ్య వరయోగాభ్యాసమున్
చేయగా । మనమున్ మారుత మంతరంగ సుఖమర్మజ్ఞత్వమున్ బొందు

నందనుకూలంబగు నంతరాత్మ పరమాత్మానందమున్ బొందునిం। కొన
రంగానమనస్కయోగ విధము న్నుత్సాహియై చెప్పెదన్॥ సీ॥ ఆయా
శ్రమములగు నలహంస మార్గంబులకు గుడియెడమల లలితనీల । కాం
తులదగును దగజ్యోతులందు భాస్వరతర దర్పణ చ్ఛాయలమర । వెలు
గగా దన్మధ్యములయందుసూక్ష్మాతి సూక్ష్మంబులైనట్టి సుషిరములను ।
మానసంబున నిల్ప నూని యంతర్లక్ష్యమును బాహ్యదృష్టి నిమ్ములఘ
టించు। నదియె ఘనశాంభవీముద్ర యగుచునుండు। రెండుజాముల దను
కగూర్చుండిదీని। నభ్యసింపగ మానసం బవనిగతుల । నిలుచు నేకాగ్ర
భావము నిలుచునపుడు॥ సీ॥ వినుకులబలుకులన్ వివిధ చిత్రమునైన తల
పుల దనయందె నిలిపికొనుచు । నటపరమాత్మయం దంతరాత్మను గూ
ర్చి తానందె లీనమై తగనివాత । దీపంబుకైవడి దేజరిల్లుచు నిస్తరంగాబ్ధి
వలెనంతరంగమందు । గనడొకరూపంబు వినడొక శబ్దంబు మొనసినఖే
చరీముద్రనంటి । యచలితానంద రసమగ్నుడగుచుజొక్కి । పరమనో
న్మనియున్మన్య వస్థనొంది। చలనరహితా మనస్కంబ జాడ్యనిద్ర। యోగ
నిద్రయు నారాజయోగిపొందు॥ వ॥ ఇట్టిరాజయోగికి జాగ్రత్స్వప్నసు
షుప్తితుర్య తుర్యాతీతలంబులను బంచావస్థలుంగలవవి యెయ్యవి యనిన
జతుర్వింశతి తత్త్వాత్మకంబైన దేహంబు తాగానని పంచవింశకుడైన దే
హితానని దెలిసినదిజాగర్తగు మనంబు నింద్రియ బృందంబుతోడనాత్మ
యందు బొందించి ధ్యానింపగా నమ్మనంబు సర్వవిషయ వాసనాసంగర
హితమై బాహ్యాంతరంబుల మెలంగు కేవల బహిర్ముఖంబుగాక తన్ను
దాను దరుచుచుండుటె స్వప్నంబగు నిదియభ్యసించుచున్న మనంబు
బాహ్యమందు విస్తరిల్లకసుస్థిరంబై మాయాజాలంబనిత్యబనిసత్యవస్తువం
దుబొందుచున్నప్పుడు బహిర్జ్ఞప్తినచ్చిన నదెప్పు ననంతర్ముఖంబై జగం
బనిత్యంబుగా నాత్మ సత్యంబుగా నెఱింగి నిత్యబోధనొంది యుండుటే
సుషుప్తియగు జీవేశ్వరభావంబులనొందు నాత్మయందు నిలిచినమనంబు
బాహ్యాభావనారహితంబై పరంబును భావించును భావించి నిట్లు పురు
షపురుషోత్తమ భావంబునలన నుభయాత్మకంబయిన చైతన్యంబునం
బొందియమ్మనంబు విషయ వాసనావిముఖంబయిన సర్వేంద్రియవ్యాప్త
లతోడ దేహాభిమానంబువిడిచి విరక్తిమార్గంబున సంసారబంధ విము
క్తమై యాత్మానుభవామృత పానంబునంజొక్కి తన్మయంబయి స్వతం
త్రతబాసి యాత్మ పరతంత్రంబగుచుండు నంతజీవుండు స్వతంత్రుండై
యీశ్వరాధీనుడగుచుండగా నీశ్వరభావంబు సత్యంబగు నప్పుడు సర్వ
మయుండైన పరమేశ్వరునియందు మనంబు పరవశంబగుచుండునప్పుడా

త్మయెందాక మనోదృశ్యంబగు నందాకమనోన్మని యగునప్పుడు ద్రష్టృ
దృశ్యంబులు లేక తానుతానై ధ్యానపరహితంబయి చిన్మాత్రంబైన యెఱుక
తానే సత్తామాత్రంబగుచుండు నప్పుడు మనంబు కనదు లేదనరాకుండు
నది యున్మన్యవస్థయైన తుర్యంబగునది స్వారాట్టను బరమపదం బగు
చుండు నందు సహజంబుగా మానసంబు సకలేంద్రియ ప్రాణానిలంబు
తోడ లీనంబగు నిదియ మనస్కంబయిన తుర్యాతీతంబగుచుండు కల
దు లేదనరానిదై ఘటాకాశంబు మహాకాశంబునం బొందినట్లైకంబయి దే
శకాల కార్యకర్తృ కారణగురుత్వ లఘుత్వాద్యవస్థలు తోపకుండు న
ది సహజామనస్కంబగు బట్టువిడుపు లేనిదై చెప్పజూపరాక సహజభా
వంబయి యున్నదది యజాడ్య నిద్రయగు గడగడరాని నిస్తరంగసముద్రం
బు తెఱంగున నాద్యంతరహితంబయిన నభంబుకరణి నింతింతనరాక నం
తట నిండి మలయజమందు గంధంబును వృక్షంబునం దనలంబును నిక్షు
దండంబునందు మాధుర్యంబును క్షీరంబునందు ఘృతంబును దిలలందు దై
లంబు నెట్లుండునట్లు చరాచరప్రపంచంబునందు బరమాత్మ పరిపూర్ణంబయి
యిదమిదమనరాకుండుట యది యోగనిద్రయగు నిదియంత సాధకున కనుభ
వంబుగా నదియనుభవించిన యోగికి ననుభవైకవేద్యంబగుం గాని వాక్కున
జెప్పగూడదది యెట్లంటేని॥ శా॥ బ్రహ్మంబవ్యయవస్తువౌన నెడి శాస్త్రంబెప్పు
డుఁబల్కుచు౯। బ్రహ్మోహమ్మనునంతమాత్రముననే బ్రహ్మంబుగానేర్చునే।
బ్రహ్మంబైన గురుస్వరూపముమది౯ భావించిభావించితా। బ్రహ్మంబైన
టువంటి కాలముననే బ్రహ్మంబనం గూడునే॥ వ॥ ఇట్లవాఙ్మానస గోచ
రంబయిన బ్రహ్మానుభవంబె రాజయోగంబగు ముందుచెప్పిన మంత్రల
యాది యోగంబుల యనుభవక్రమంబెట్లంటేని॥ సీ॥ మంత్రయోగంబుచే
మారుతసంచార దేహమర్మంబుల దెలియవచ్చు। లయముచే దనలోని
లలిత ప్రణవనాద సూత్రంబుమదినూని చొక్కవచ్చు। హఠముచే జరను
రోగాళిని మృత్యువు౯ గెడించి ధీరుడై గెలువవచ్చు। సాంఖ్యయోగంబు
చే సకలేంద్రియ వ్యాప్తులరయుచు దన్నుదానరయవచ్చు। తారకముచే
తదనువులో దానువెలుగు। చున్నరీతినిగనవచ్చు నుచితిమైన రాజయోగం
బుచే పరబ్రహ్మమందు। బొందియుండగవచ్చు సంపూర్ణడగుచు॥ సీ॥ వి
నుమంత్రయోగి కన్నను గొప్పలయయోగి లయయోగి కధికుడు లాసి
ద్దైన।హఠయోగియగుచుండుహఠయోగికన్నను సరసమానసుడైన సాం
ఖ్యయోగి। యధికుడౌ వానికన్నను తారకాయోగియధికుడగుచు నుండు
నతనికన్న। సాంఖ్యతారకముసంగ్రహించుకొని వైరాగ్యభావనగొప్ప
రాజయోగి।యుత్తమోత్తముడని చెప్పనొప్పునతని। కన్నగొప్పవైష్ణయోగి

లేదవనిమీద। నతడుసంసార మందున్న నడవినున్న। సకలనిర్లేపుడగు
చుండు శాంతుడగుచు॥ వ॥ అట్టి రాజయోగి లక్షణంబులు మఱియు నెట్లం
టేని॥ సీ॥ తనుకాంతియును బురుత్వంబు వాఙ్మాధుర్య మును మితిభాష
ణంబులును భూత। దయవివేకమును శాంతము మితాహారంబు మానస
స్థైర్యంబు మైత్రిగుణము। గలవాడు రాజయోగనిష్ఠుడంబరమధ్యస్థకల
శంబు మాడ్కి లోన। వెలినిండునంటక వెలుగునంబుధిమధ్య గతకలశము
రీతిగానులోను। వెలసిబరిపూర్ణుడై నిండివెలుగుచుండు। వాడునొక వేళ
సంసారి వలె నటించు।నొనరనొక వేళ వైరాగ్యమొందుచుండు। వాని
యనుభవమెఱుగ రెవ్వరుధరణి॥

క॥ ధర్మాధర్మములొల్లక। కర్మాసక్తుండుగాక కాంక్షానక౯। నిర్మల
భావుండగుచును।మర్మజ్ఞతనతడు మెలగుమనుజులలోన౯॥ క॥ ప్రాజ్ఞుండై
దేహముతో। నజ్ఞానులయందు మెలగునందున నాయో।గజ్ఞునిమది తెలియ
కనే। యజ్ఞానులునింద జేతురాగతిగనుక౯॥ తే॥ దూషణము జేయువా
రికి దొల్లియతడు। జేసియుండిన పాపము జెందుచుండు। భూషణము
జేయువారికి బుణ్యఫలము। నెపుడుపొందగ నిర్లేపుడగుమనతడు॥ సీ॥ పె
ద్దవన్న నహించు బెంచి హెచ్చడుచిన్న వనినదగ్గడుభాగ్య మతిశయముగ।
గలిగిననుప్పొంగిగర్వింప డొకవేళ దనకు లేవడియైన దగ్గిపోడు। ప్రారబ్ధ
మనుభవింపక తీరదనియసహ్యముగ దుఃఖసుఖంబు లనుభవించు। నబ్జప
త్రంబులోనంటనిజలబిందువట్లసంసారమం దంటకుండు। జగతిగలబం
ధమూలంబు తెగినదాని। వచ్చికొన్నాళ్లు నిలిచినపగిది దేహ। మూలమ
గుగారణావిద్య మొదలు తెగిన। నాయువుష్షువచ్చియున్ననాళ్లంగముండు॥
చ॥ అటువలె గారణంబు తెగినప్పటికైనను గార్యజాలవి। స్ఫుటతనుయు
గ్మముండు బంపూర్ణచిదాత్మువకారి గాకతకుష్ఠటముల నాశ్రయించిగు
ణకర్మములం దెపుడంటి యుండక౯। నటలని రోసియొన్నటికి సాక్షి
గనుండు సుఖస్వరూపమై॥ సీ॥ అలబుద్ధియును జిత్త మాయహంకృతి
మానసంబును బుత్విగ్గణంబు కాగ। ప్రణవవర్ణంబు యూపస్తంభమును
గాగ ఘ్రాణాదిశేంద్రియపంక్తియుచట। బశుసమూహముగాగ బాసురా
నాహత నాదంబువిహిత మంత్రంబుగాగ। బాసగదత్పశువుల బోధాగ్ని
లో వేల్చి జ్ఞానామృతము సోమపానముగను। ద్రావిచొక్కుచు మోక్ష
కాంతాసమేతు।డగుచు వేదాంతసూత్రంబు లనెడికర్మ। తుండలంబులు
వెలుగ ద్రికూటమార్గ। మందుసా[illegible]త ప్రముఖమిత్రులలరికొలువ॥ సీ॥ ప్ర
కటితాచారముల్బంధకమ్ములుగాగ దశశమాదులు సుచక్రములుగాగ

ప్రాణపంచకము నేర్పడిగాడిగాగ ననూనహృద్వచసంబు నొగయుగాగ । వరకర్ణనేత్రములాహ్వానంబులుగాగ రహివివేకంబు సారథియుగాగ । దగునిష్క్రియత్వమే త్యాగధ్వజముగాగ బ్రబలయోగ రథంబుపైన నెక్కి । పోయినడిమి సరస్వతింబొందిగంగ యమునయును నిల్చునాల్గుమార్గము లనడుమ । నవబృథస్నానమొనరించి యాత్మసోమ । యాజియననొప్పుచుండునీయవనిమీద॥ ఉ॥ ఇంతటయోగపూరుషుడు హెచ్చడుతగ్గడు సంతతంబునే । శాంతమునన్వసించు దనయందుబరాత్మనుజూచుచుండున । ద్భ్రాంతులుతన్నుదిట్టినను బక్కున వారినిదానుదిట్టడీ । శాంతుడు రాజయోగిఘనసద్గురుడంచు వచింపగాదగుః॥ సీ॥ అటువంటి దేశికుండిటువంటి యోగంబునింతింత శిష్యునకియ్య రాదు । శిక్షించికాంతిపరీక్షించి తనశిక్షకొప్పిన వారికే చెప్పవలయు । దనశిక్ష కొప్పని తామసాత్మునకు దత్వంబు జెప్పిన వాడునంబుడగుచు । వేషభాషలచేత విఱ్ఱవీగుటకావాడు తత్త్వజ్ఞుండుగాడుగనుక । దొలుతనే శిష్యుడగువాని దుర్గుణముల । జూచితిట్టుచు గొట్టుచుసుగుణములను । జెప్పగావలె దనశిక్షకొప్పకున్న । నూరకయు శాంతిబొంది తానుండవలెను॥ తే॥ అంతియేకాని దుర్గుణుండైనవాని దాబరీక్షింపశిక్షింపదలచె నేని । వానిదుర్మార్గములు తనమానసమున । నిలిచి కోపముబుట్టించు నిక్కముగను॥ క॥ కోపంబెవ్వరికైనను । దాపముబుట్టించుగనుక దామసశిష్యుః । జేపట్టదగదుపట్టిన । దాపత్రయహేతువగును దన శాంతిచెడుః॥ క॥ దుర్గుణముల విడువక ష । డ్వర్గంబునుగూడినట్టి వాడతిశయదు । ర్మార్గుండగు వైరాగ్యము । భర్గుడు సెప్పినను వాడు వట్టుగవినునే॥ వ॥ ఇంక సచ్ఛిష్యుడెవ్వడనిన సాదన చతుష్టయసంపన్నుడై వంచనలేక మదరచోర క్రూరగుణంబులు విడిచి పరమశాంతి గలవాడై మోక్షాసక్తుడై గురుసేవచేసి తదనుగ్రహంబునకు బాత్రుడైనవాడు దేహాభిమానంబు విడిచి ప్రణవ పూర్వకంబుగా వేంకటేశాను స్మరణంబు జేయుచు నిజయోగ ఫలంబున సుషుమ్నా ద్వారంబు బేధించికొని యర్చిరాది మార్గంబునంజని పరంబునం జెందునట్టియోగాభ్యాసంబు జేయలేకున్న నత్యంత గురుభక్తి గలవాడై తత్కటాక్షంబున భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యంబునభ్యసించియు పశాంతిబొంది జ్ఞానని యహంకరింపక యుండవలయు నదెట్లన్నను॥ క॥ జ్ఞానాహంకారంబే । మానవులను జెఱుచుగాన మతిమంతులుతత్ । జ్ఞానాహంకారంబులును । మానుచును శాంతులగుట మంచిదిగాదే॥ క॥ ఉపశాంతి లేని మనుజుల । జపతపములు యోగవిధులు సవనాదులిలః । గపటములై చెడుగావున । నుపశాంతియు పరమధర్మ ముత్తములకు॥ తా॥ జ్ఞానభక్తివైరా

గ్యయోగంబులకు ననేక విఘ్నంబులు గలుగుచుండు తద్విఘ్న నివారంబగుట కొక్క యుపాయంబుగలుగు నెట్లన్నను వేంకటాద్రియందు ననకసనందనతీర్థం బతిగోప్యంబయి యుండు నరులకు దెలియరాకుండు దత్సమీపమందు బాపవినాశని తీర్థతీరంబు సిద్ధస్థలంబయియుండు మార్గశీర్ష ద్వాదశీదినం బరుణోదయకాలంబున స్వామి పుష్కరణీ స్నానంబు సేయుచు త్రయోదశీదినంబుమొదలుకొని సనకసనందన తీర్థంబున గ్రుంకుచు బునఃపునర్వేంకటేశ్వర దర్శనంబుచేయుచు శ్రీమదష్టాక్షరీ మంత్రజపంబుసేయుచు యోగాభ్యాసంబు జేయుచున్న విఘ్నంబులు నశించు యోగంబులు సిద్ధించు బాపవినాశన తీర్థ సమీపంబున నతిగుప్తంబైన కాయరసాయనం బను పుణ్యతీర్థంబు గలదు తత్తీర్థంబు పానంబుజేసిన దేహంబు దివ్యంబగు బరీక్ష తత్తీర్థపానంబున దేహంబు సిద్ధి నహించునటువలె దృఢకాయుండైనవానికి శ్రీవేంకటేశ్వరునికైంకర్యంబు జేయుటె పురుషార్థంబగునట్టికైంకర్యంబు శక్తివంచకుండై చేయకుండిన స్వామి ద్రోహియనందగుంగావున సదా శ్రీవేంకటేశ్వరకైంకర్యమే సేయుచుండవలయునని వరాహస్వామి భూదేవికుపదేసించిన క్రమంబు వ్యాసమునీంద్రుండు తెలిసి తదుపదేశక్రమంబునాకానతిచ్చె నావృత్తాంతంబు మీకుంజెప్పితిననినసూతుంజూచి శౌనకాదులిట్లనిరి॥ ఉ॥ సూతమహానుభావ పరిశుద్ధములై తగుయోగమర్మముల్ । ఖ్యాతిగభూమి దేవికి నఖండకృపఃగిటిసెప్పగామహా । ప్రీతినిబాదరాయణుడు పెంపువహించి గ్రహించినట్టివా । గ్వ్రాతమునీకు జెప్పటను వాసిగజెప్పితినీవుమాకహో॥ సీ॥ సంతోషమయ్యె వేదాంతవేద్యుండైన వెంకటేశార్చనావిభవములను । మాకు దెల్పుమటన్న మది

శ్రీవేంకటేశ్వరాష్టోత్తర ప్రభావము.

సంతసించియా సూతు డిట్లనియెసంప్రీతి మెఱయు । ననఘాత్మలార మీరడిగిన విధముగా ఘనుడైన సేషుని గపిలగురుడు । ముదముతో నడుగని మ్మునగ శేషుడనెనిట్లు మునినాథ వినుమది ముఖ్యముగను । గురుతరంబు హరిప్రీతికరముపరమ । గోపనీయమనుమదితాశపాపహారము । రమ్యమష్టోత్తర శతంబు రమ్యఫలద । మగుచు దీపించునది యెట్లు ననినవినుడి॥ గీ॥ స్వర్ణదిని బుట్టినట్టి సువర్ణకమల । జలముగొని దెచ్చి వెంకటేశ్వరుని బ్రహ్మ । దేవుడష్టోత్తర శతంబునై వెలుంగు । నామముల బూజజేసి సానందుడగుచు॥ తే॥ ప్యాఖుచే సర్వలోకపితామహుండు । సకల కామ్యార్థముల నందిసంతసించె । నట్టియష్టోత్తర శతంబునైననామ । ములబఠించుట కెవరైన ముందుగాను॥ వ॥ ప్రణవ పూర్వకంబుగా శ్రీవేంకటేశాష్టాక్షరీ మహామంత్రంబు న్యాసయుక్తంబుగా జపంబుజేసి హరికి సమర్పించి తదనంత

రంబున ధ్యానావాహనార్ఘ్య పాద్యాచమన స్నాన వస్త్ర యజ్ఞోపవీత గంధాక్షతంబులు సమర్పించి వేంకటేశాష్టాక్షరీమంత్రంబు జపించి శ్రీవేంకటేశాయనమ యని యష్టోత్తర శతనామంబుల నుచ్చరించుచు పాదాది శీర్షపర్యంతంబుగా సర్వాంగార్చనంబు జేసి ధూపదీపనైవేద్య తాంబూల సువర్ణ పుష్పకర్పూర నీరాంజన మంత్రపుష్ప ప్రదక్షిణ నమస్కారంబులు సమర్పించుచు దదేక ధ్యాన నిష్ఠుడైన భక్తునకు శ్రీవేంకటేశ్వరుండు ప్రసన్నుండై యైహికాముష్మిక ఫలంబులనిచ్చు నీయష్టోత్తరశతంబతిగోప్యంబగు శ్రద్ధాభక్తులుగలవాడై గురువిశ్వాసంబుగలిగి తద్గురుముఖంబుగా దెలిసి పఠించినవాడు కృతార్థుడగునంచు జెప్పెనని సూతుండు శౌనకాదులతో మఱియు నిట్లనియె॥ చ॥ కపిలమునీశ్వరుండడుగగా మును శేషుడు సమ్మతించి ని। ష్కపటముగా నుదత్క్రమముకర్దమపుత్రునకొప్ప జెప్పెనా। కపరిమితప్రభావుడగు నాకపిలుం డుపదేశమిచ్చె మీ। కిపుడెఱిగించితిన్ వరమునీశ్వరులార తదీయగోప్యముల్॥ క॥ ఈయష్టోత్తర శతమును। బాయనిసద్భక్తితోడ బారాయణముల్। జేయుమహాసాత్త్వికులకు। నాయహిగిరి

నైమిశారణ్యమునులు వేంకటాద్రికి వచ్చుట.

వాసుడిచ్చు నవ్యయపదముల్॥ చ॥ అనవిని శౌనకాదులు మహాద్భుతమందుచు వేంకటేశ్వరుం। గనుగొననిశ్చయించుచు నఖండతరంగుభక్తిచేత నేమనుటకుదోపకున్న విధమిప్పుడు సూతుడు సూచి యిట్లనెన్। మునివరులార మీకిపుడు ముచ్చటగానికనేమిసెప్పుదున్॥ తే॥ తెలుపుడన సూతుజూచి యాదివ్యమునులు। పలికిరిట్లని వేంకటపర్వతంబు। చూడవలెననిమాకు బల్వేడుకాత్మ। లందుజనియించె శ్రీవేంకటాద్రిమహిమ॥ క॥ వినిమా శ్రవణంబులు తృ। ప్తినిబొందెను నేత్రములకు బ్రేమ ఘనంబై। జనియించెను వేంకటగిరి। కనుగొనివచ్చెదము సూతకరుణోపేతా॥ మ॥ అనియమ్మానులు వల్కసూతుడు మునీంద్రాళిన్ విలోకించియి। ట్లనియెన్ దాపసులార మీరచటకింకాలస్యముల్ జేయకం। జనియా వేంకటశైల శృంగమును నాశ్చర్యంబుగా జూచియం। దొనరన్ శేషగిరీశ్వరుం గనుడిపొండుత్సాహముప్పొంగగన్॥ మ॥ అనియా సూతుడు వేంకటాద్రి విభవం బా శ్రీనివాసోన్నతం। బును సామిత్వము నొందుతీర్థమహిమంబుల్ భూవరాహాఖ్యనొం। దిన నారాయణుచిహ్నము ల్మఱియు దద్దివ్యప్రభావంబులన్। వినిపింపన్ విని సంయముల్ చెలగి యవ్వేళం బ్రయాణంబులై॥ సీ॥ గౌతమజాబాలి శక్య పాంగీరస శ్రీవత్సకౌత్సులై త్రేయపులహ। కణ్వగార్గేయ మృకండుభరద్వాజ కౌశిక దేవలక్రతుపులస్త్య। ముఖులైనట్టి సన్మునులంద ఱానైమిశారణ్యమును వీడియపుడు గంగ। సాన్నిధ్యమున జేరి స్నానంబు లొనరించి యటజనిగౌతమియందు గృష్ణ। వేణి

యందును గ్రుంకి యావిమలమార్గ। మందుగల పుణ్యతీర్థంబులందు గ్రుంకు। లిడుచు సద్భక్తితో వేంకటేశుజూచు। వాంఛతో వచ్చియమ్ముని వరులు నెల్ల॥ వ॥ శ్రీవేంకటాద్రికి ప్రదక్షిణంబుగా గపిలతీర్థంబునకు వచ్చి తత్ప్రముఖంబులయందు గ్రుంకులిడుచు వేంకటాచలారోహణంబుచేసి మేరుగిరిసమానంబులై సువర్ణప్రభలనొప్పుచున్న శృంగసమూహంబులను నవరత్నకాంతిస్థగితంబులైన సానుదేశంబులను ఫలపుష్పభరితంబులైన పుణ్యవృక్షసమూహంబులను గంగాసమానంబులైన యనేకపుణ్యతీర్థంబులను శుకపికకలకంఠ మరాళమయూర ప్రముఖవిహంగ సమూహంబులను సింహవ్యాఘ్రవరాహప్రముఖ మృగగణంబును గరుడగంధర్వ యక్షకిన్నర సమూహంబులను వినోదంబుగా జూచుచు నందుగల పుణ్యతీర్థంబులయందు స్నానంబులు సేయుచు సామగానంబులొనరించుచు వచ్చి యప్రాకృతజలపూరితంబును గనకకమలకల్హారపరివృతంబునైన స్వామి పుష్కరిణినిదర్శనంబుచేసి సభామంటపంబునందు నిలచి శ్రీవేంకటేశ్వర దర్శనంబుచేసి మ్రొక్కుచు బులకాంకురితశరీరులై యానందబాష్ప ధారాపరిపూరితనేత్రులై గద్గదకంఠులై వేదవేదాంతగుంభితోక్తుల ననేకప్రకారంబులుగా వినుతించి తదనంతరంబున॥ సీ॥ శ్రీనివాసుని జూచి యానందపరవశు। లై జడల్జీరాడ నాడియాడి। యిదమిద్ధమన నేరకెన లేని ముదముతో నిందిరేశ్వరుచెంత నెగిరియెగిరి। భగవదావేశసంభరితాత్ములై నిల్చి చక్కగా జందులు ద్రొక్కి త్రొక్కి। ఘనపదక్రమజటాకలిత సర్వంబుల సకలవేదంబులు చదివిచదివి। నిలిచి నిష్ఠాగరిష్ఠులై నిరుపమాను। డైన శ్రీస్వామి సౌందర్య మాసచేత। గనులపండువుగా జూచి మనములచట। మగ్నములుచేసి భక్తిన మ్మానివరులు॥ క॥ అష్టోత్తరశతనామము। లిష్టముగా నుచ్చరించి హేమాబ్జముల న్। సృష్టిస్థితికారణు నా। శిష్టులు పూజించి పురుషుడు చిత్తములలరన్॥ సీ॥ అప్పుడు కోటిసూర్యప్రకాశాంగుండు నాజానుబాహుండు నచ్యుతుండు। పరిపూర్ణచంద్రబింబసమానవదనుండు మందస్మితాస్యుండు మాధవుండు। సలలితమకరకుండలయుక్తకర్ణుండు మణికిరీటోజ్జ్వల మస్తకుండు। శ్రీవత్సలాంఛనాంచితదివ్యవక్షుండు లలితపీతాంబరాలంకృతుండు। శంఖచక్రధరుండు వనజపత్ర। లోచనుండు పరాత్ముండు లోకకర్త। యైన నారాయణుండు దయాళుడగుచు। మానులనుజూచి పలికె సమ్మతముగాను॥ చ॥ మునివరులార మీరిటకు ముచ్చటగా నను జూడవచ్చినం। దునబహుభక్తిపూర్ణులనితోచెను మీకు వరంబు లేమియి। త్తునదగ దెల్పుడండటును దూరము వచ్చితిరంచు బల్కగా। వినిఘన తాపసోత్తములు వేంకటనాథుని జూచి మ్రొక్కుచున్॥ సీ॥ పలికిరిట్లని పరబ్రహ్మస్వరూప। వాఙ్మనసాతీతుడవైన నీవు।

వైకుంఠమునుండి వచ్చి వేంకటగిరి యందున్ననిన్నుమే మనిశమాత్మ।లం
దుజూచుచునుండు మాదివ్యమంగళవిగ్రహుండవు శ్రీవేంకటాద్రి।యందు
జూచితిమిచర్మాక్షులతో నింతె చాలుమాకు వరంబు లేలనింక। కరుణతో
మాకు మోక్షమార్గముజూపు । వలసినదె కాని మఱి వేఱెవరమునొల్ల ।
మనిననారాయణుడు దరహాసితవదను । డగుచుమహానుల జూచియిట్లనియె
మగిడి॥ మ॥ మునులారాబరిపూర్ణకాములు మహాముఖ్యుల్ జగత్పావను
ల్।గనుక మీరువరంబు లొల్లమనినిప్కామత్వముల్ బొందినం। దుపసం
తోషము బొందితిన్ బరమశాంతుల్ మీకుగానుర్యర్థముల్ । పనిలేదా
త్మల మద్గుణానుభవమే పాటింపుడ శ్రాంతముల్॥ క॥ మీమనములు నే
దెలియుట । కై మేలు వరంబులడుగు డంటినిమీని । ప్కామత్వము
గంటినిమీ। కీమీదటమత్పదంబు నిచ్చెదబ్రీతిన్॥ క॥ ఘనతరకామ్యార్థ
ములను। మనుజులకొసగుచును విపులమహిమాఢ్యుడనై। యనుపమమగు
బ్రహ్మోత్సవ। మొనరగనంగీకరించుచుండెద నిచటన్॥సీ॥ మొనసికన్యా
మాసమునమహోత్సవమిందు మాకజుడొనరించినాడుగనుక । వానినంక
ల్పంబువరుసగా నేవృద్ధిబొందింపదలచి యీభూప్రజలను।గొండకురప్పించి
కోరువరములిచ్చి యఖిలభోగంబు లిందనుభవింతు । నిట్టిబాలీల బట్టు
గాథలపుచు భజనచేయుచునుండు భక్తజనులు । దూరముగనున్న దగ్గ
ఱజేరియున్న । వారికిష్టార్థములనిచ్చి వారివాడ । నగుచు రక్షించుచుం
దు దేహాంతములను । బుణ్యగతిని వారికోపుణ్యులార। క॥ అనిహరి పలి
కిన పలుకులు । విని ముదమందుచును మహానివిభులటంవారిన్ । వి
నుతించుచు బంచాబ్దము । లొనరగ శేషాద్రిమీదనుండి వేడ్కన్॥ క॥
అటుపిమ్మట మహానుల వేం । కటగిరి నాయకుడుసూచి కరుణనుమీరి ।
చ్చటనుండ నేలనాశ్రమ । మిటమీదట జేరుడో మునీశ్వరులారా॥ సీ॥ అని
యప్పుడానతిచ్చిన వేంకటేశ్వరునకు శ్రీభూనీళలకును మ్రొక్కి । వీడిపో
వుటకు గాళ్ళాడక హరిమోములోచనోత్సవముగా జూచిచూచి। యానంద
బాష్పంబు లక్షుల నెడలగా నిగమాంతసూక్తుల బొగడిపొగడి।తనియకా
స్వామిసుందర రూపమునుజిత్త నీరజాతములందు నిలిపినిలిపి। తన్మయత్వం
బు నొందియాతపసులప్పు । డాయనంతునివిశ్వమోహనుని బాయ । జాల
కండుండి యందఱు జాలిచాల । నొందగా నిట్టులనియె బద్మోదరుండు॥
తే॥ పరమమునులారనిర్గుణబ్రహ్మమైన। నేనుసగుణవిలాసమున్నానవులకు।
జూపి రక్షింపదలచి యిచ్చోట నిలచి । యుండినట్లుండు నంతట నిండి
యుండు॥ఉ॥ కాళునమద్వియోగమిలగల్గదుపూర్వవివేకికింతటన్। నావిమల
స్వరూపమును నాటగజూపుచు నుండుగానన । ధ్యానవశేత వాడునను

గట్టిగనంతట జూచుచుండుమీ। రావిధముల్ గ్రహించిచనుడక్కడనిక్కడ
నేనయుండుదుర్॥ తే॥పుణ్యతమమైన నైమిశారణ్యభూమి। కరుగుడనిమౌని
వర్యుల కానతిచ్చి । మౌనముద్రను ధరియించి శ్రీనివాసు । డప్పుడర్చా
కృతినినిల్చెనద్భుతముగ॥ తే॥ అప్పుడందు శిలావిగ్రహంబుకరణి । నమరి
యుండిన శ్రీవేంకటాద్రివిభుని జూచిమునిநాయకులుచాలజోద్యమంది।
పూర్ణభావనచే హరిబొగడిరపుడు॥ శ్లోకములు॥సరోజపత్రలోచనంసు సా
ధులోకపాలనం । చరాచరాత్మక ప్రపంచసాక్షి భూతమవ్యయం। పురా
రిపద్మజామరేంద్రపూజితాంఘ్రిపంకజం । స్మరామి వేంకటేశ్వరంచసాగ
రాత్మజేశ్వరం॥౧॥పురాణపూరుషంనమ స్తపుణ్యకర్మరక్షణం। మురాసురా
దిదానవేంద్రమూర్ధజాలశిక్షణం। ధరాధరోద్ధరంప్రశాంతతాపసాత్మవీక్ష
ణం।స్మరామి వేంకటేశ్వరం। చసాగరాత్మజేశ్వరం॥౨॥శరాసనాదిశస్త్రబృం
దసాధనంశుభాకరం।ఖరాఖ్యరాక్షసేంద్రగర్వ కాననోగ్రపావకం।నరాధి
నాథవందితం నగాత్మజాత్మ సన్నుతం । స్మరామి వేంకటేశ్వరంచ సాగ
రాత్మజేశ్వరం॥3॥ సురారిశౌర్యనిగ్రహం । ధరామరామశోషణం। సు
ధాతరంగభాషణం । స్మరామివేంకటేశ్వరం చసాగరాత్మజేశ్వరం॥౪॥
అనియివ్విధంబున వినుతించి హరికిబునః పునః ప్రణామంబులుచేసివెంక
టాద్రిడిగ్గిగపిలతీర్థమార్గంబునకరిగి బ్రదక్షిణంబుగానరిగి నైమిశారణ్యం
బుజేరియచ్చట సూతుంజూచి యిట్లనిరి॥ క॥ సూతానీ కరుణనువి । ఖ్యా
తిగ శ్రీవేంకటాద్రి కరిగితి మచటన్ । బ్రీతిని నీవెఱిగించిన । రీతులమే
మెల్లదగ్గిరినిగంటిమయా॥ శా॥ ఓహోనీయకలంకవాక్కులకు మాకుత్సా
హముల్ బుట్టెనీ । మాహాత్మ్యం బధికంబు చూడ నిలసామాన్యండవే
సూతమా । తోహైచైత్రతగినట్టి చిత్రములు సంతోషంబుగా జెప్పిన ।
ట్లాహైరణ్య గిరీంద్ర మందుగల వైనంబెట్లు గన్గొంటివో॥ సీ॥ భర్మాద్రి
కరణి నప్పర్వతంబున్నది చైత్రరథము రీతిసద్వనంబు । గనుపించు చున్న

మునులు నైమిశారణ్యమునకు జనిసూతునుతించుట.

ది ఖగమృగాదులు జాతివైరముల్విడిచి యవ్వనమునందు । జరియించు
చున్నవి స్వామిపుష్కరిణి సంపూర్ణమై యున్నది భూవరాహ । దేవుడాప
డమట దీపించుచున్నాడు తద్దక్షిణంబున దప్తహేమ । కుంభములనొప్పు
చుండెడిగోపురములు । మణులచేనొప్పు ప్రకార మంటపములు । నమరి
యున్నవి తన్మధ్యమందుదివ్య । కాంతినొప్పు విమానంబుగంటిమయ్య॥
శా॥ మేమాదివ్యవిమానమధ్యమునలక్ష్మీకాంతునీక్షించితి। త్సాక్షివ్యం
బవనిల్చి మ్రొక్కితరినాశ్చర్యంబుగానంతలో । నేమో మేము శరీరముల్మ
రచియుండింతి నలక్షింపకా।స్వామింజూచుచునాడు చుండితిమిమానంతో

ముప్పొంగగ౯॥ క॥ అటువలెనాడితిమాపి। మ్నటహరినర్చించితిమి స
ధానమునం। గుటిలత లేకను శ్రీవేం। కటపతిమాట్లాడె జలదగంభీరము
గా౯॥ క॥ ఆమధురోక్తులువినుచును। మేమచ్చట నుండ మాకుమిత్రునిరీ
౯। నైమిశమునకరుదెండని। యామాధవు డానతిచ్చియర్చాకృత్తియై॥
॥మానముద్రనుధరియించి మగిడినూట। లాడకుండిన జక్రిమాహాత్మ్య
ముచట। జూచియాగిరిడిగ్గియిచ్చోటికిపుడు। వచ్చితిమి మేముసద్గుణ వ్రాత
హూత॥ క॥ నీవెరిగించినచిహ్నము। లావేంకటగిరినిగంటి మహాహాయవినీ।
బావమునకుగనిసించెనో। నీవేచూచితివా సూతనిఖిలఖ్యాతా॥ సీ। అనిన తాప
పో త్తములంవఱు ప్రీతితో నదుగగాసూతు డిట్లనియెనపుడు। ముసలారమా
హవ్య మునికటాక్షము గల్గినది మొదల్గాసకలార్థములును। బోచునామదికి
నాదొడ్డతనముగాదు బాదరాయణుని ప్రబావమింత। గావునను గొప్ప
గాజూడబని లేదుమీగుధన్యాత్ములిమ్మెయినినన్నుగరుణమీరగ నడిగినకత
ననేను। జిత్తమందిటు భావించి చెప్పినాడ। నంతియేకాని శ్రీవేంకటాద్రియం
దు। జూచిచెప్పితినని మీకుదోచవలదు॥ గీ॥ తారశీకరసికతావితానముల
ను। గణుతిసేయగవచ్చు వేంకటగిరీంద్ర। నాయకునిలీలలన్నినిర్ణయముగా
ను। శేషుడైనను లెక్కించిచెప్పగలడె॥ క॥ శ్రీకర వేంకటనాథుని। ప్రాక
టచరితములుకొన్ని భవహరములుగా। నాకుదోచినరీతిని। మీకు౯
జెప్పితిసంయమిప్రభులారా॥ సీ॥ ఈకథవ్రాయువా రదిచిదివెడువారువిశ్వా
సయుక్తులై వినెడివారు। నాయురారోగ్య భాగ్యములననుభవించి పు
ణ్యాత్ములగుదురు భూతలమున। గమలాప్తచంద్రనక్షత్రంబులున్నంతకాల
మీకృతిశుభకరముగాను। దరిగొండహరియైనయురగాద్రిపతికృప భూలో
కమునవృద్ధిబొందియుండు భూవరాహప్రభువునకుసత్పుణ్యనిధికి। లక్ష్మికినిమ
ఱిభూనీళలకునుహరికి। శేషగిరికినిదరిగొండ శ్రీనృహరికి। మంగళముగల్గవల
యునో మహామునులార॥ క॥ అనిసూతుడుసద్భక్తిని। మనమలరగ వేంకటాద్రిమా
హాత్మ్యంబు౯। వినుటకుగోరినశౌనక। మునివరులకు జెప్పెనధిక మోదము
మీఱ౯॥ క॥ శ్రీవిభ్రాజితచరితమ। హావిభవోన్నతజగత్త్రయ ప్రఖ్యాతా।
శ్రీవేంకటగిరినాయక। పావనతరిగొండనృహరి భవదురితహరీ॥ మాలిని॥
సరసిజదళనేత్రా సన్మునిస్తోత్రపాత్రా। సురవనవర చైత్రా శోకవల్లీలవి
త్రా। సురుచిర[illegible]త్రా సూరిచిత్తాబ్జమిత్రా। దరహాసితసువక్త్ర ధారుణీ
[illegible]కళత్రా॥

గద్య.

ఇది శ్రీతరిగొండ [illegible]సింహ కరుణాకటాక్ష కలిత కవిత్వ విచిత్రక
[illegible] వేంగమాంబా ప్రణీతంబైన శ్రీవేంకటాచ

మాహాత్మ్యంబను వరాహపురాణంబునందు జక్రరాజదిగ్విజయం బను
శ్రీవైష్ణవధర్మప్రశంసయు విహితసత్కర్మప్రకారంబును యమనియమా
దియోగాభ్యాసక్రమంబును శ్రీవేంకటేశాష్టోత్తర శతనామ ప్రభావం
బును నైమిశారణ్యవాసులైన మహామునులు వేంకటాద్రికి వచ్చుటయు
శ్రీవేంకటేశ్వరుండామునులకు బ్రత్యక్షుండై భాషించుటయు నమ్మును
లు వేంకటేశ్వరదర్శనంబు జేసి తదాజ్ఞాధారులై క్రమ్మఱ నైమిశారణ్యం
బు జేరుటయు నందుసూతుంగనుంగొని వినుతించుటయు మునిసహితంబుగా
సూతుండు శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారికి మంగళశాసనంబు జేయుటయు
నను కథలంగల.

తృతీయాశ్వాసము - సంపూర్ణము

శ్రీరస్తు.

శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యము - చతుర్థాశ్వాసము.

భవిష్యోత్తర పురాణము.

శా॥ శ్రీనారాయణమాత్మ మూలమనఘం శ్రీవత్సవక్షస్స్థలం। నా
నాస్థావరజంగమాత్మక జగన్నాథం ప్రధానాశ్రయం। ధ్యానధ్యేయమ
చింత్యమవ్యయపరంధర్మ స్వరూపంసుపూ। ర్ణానందం తరిగొండ శేషశు
ధరాద్యక్షం భజేహంసదా॥ ఉ॥ శ్రీరమణీ మనోహరుని శేషశయానుని
సర్వశత్రుసంహారుని ధీరు౯ నఖశిఖాహతరాక్షస వక్షుని౯ సహా। స్రార
సరోజహాసుని బదానతదైత్యకుమారపాలకు౯। గోరిభజింతు నేను
దరిగొండ నృసింహుని శోషితాంహును౯॥ చ॥ కలశపయోనిధింబొడ
మి కల్మల వంటలకాటపట్టునై। జలరుహనాభవక్షమున సాంద్రవిలాస
మున్వసించు యు। జ్జ్వలతరశుభ్రతోయది నివాసతటిల్లత మాడ్కి
యానిరి౯! వెలయుదలంతు మోక్షపదవీపరిణాహమతి౯ మదాత్మలో౯॥
చ॥ ధిలసితమౌక్తికప్రభల వెల్గుసితోత్పల దూళి కా[illegible]
చు నాథునిలసత్క నకధ్యుతులీను మేనితో। న[illegible]
క మాలిక భాతియుండుమే। ల్వాలదుకనాది[illegible] నిలవేమేయు। గొల్చెద
మానసిద్ధికై॥ శా॥ సర్వజ్ఞుం దశమద్గుణం [illegible] భావ్యాభ్యాత్త్మ[illegible]
మణ౯। నిర్వాణ ప్రదుడై వినాయకుని వా[illegible] నిల్పుచు౯

గీర్వాణాంధ్ర కవీంద్రుని౯ దలచి యతీశాత్మ జోద్ధోల్లస । త్పూర్వాచా
ర్యుల పాదపంకజములం బూజింతువాక్సిద్ధికై ॥ క॥ పంకజహిత శశినే
త్రక । లంకరహిత మోక్షదక్ష లక్ష్మీరమణా । శంకరవిధి సన్నుతపద ।
పంకజ తరిగొండనృహరి పాపవిదారీ॥ సీ॥ అనియిష్టదేవత నాత్మాబ్జమందు
భావించి సేవించి శ్రీవేంకటాద్రి । మాహాత్మ్యమందావరాహ పురాణంబు
ముప్పది యధ్యాయములను దొలుత । మొనసి మూడాశ్వాసములు చేసి
యావరాహస్వామి కర్పించి యంతమీద । రహినీభవిష్యోత్తరపురాణ
మున శ్రీనివాసవిలాసముల్వసుధమీద । బ్రజకు దెలియుటకై పద్య పణితి
గాను । నేనురచియింతు దరిగొండనృహరికరుణ । నీపుడుమీరాకథాక్ర
మంబెట్టులనిన। వినుడినాయందుదయయుంచి విబుధులార॥ ఉ॥ శ్రీకరనై
మిశాటవినిశిష్టమునుల్పరమాద్భుతంబుగా। బ్రాకటభక్తిమీరగవరాహపు
రాణమువిన్నమీదను। శ్లోకునినూతునే మరలజూచుచు వేంకటశైలమిద్ధ
ర౯-జోకగనేయుగంబుననుశోభితమైపొగడందు జెప్పవే॥ వ॥ అనినవినిసూ
తుండిట్లనియె మీరునన్నడిగినప్రకారంబుగాజనకుండుశతానందునడిగినన
తనికతడుచెప్పినపూర్వేతిహాసంబుజెప్పెదననిమఱియునిట్లనియె॥ సీ॥ వినర
య్య మునులార విశ్వాస మొప్పగా ఘనతరత్రేతాయుగంబునందు । జన
కుడు నిర్మలస్వాంతుడై శాంతుడైయిలమిథిలాపురం బేలుచుండి । తన
తమ్ముడగు కుశధ్వజ డనియెడివాని సుతులకు దాగన్న సుతులకొప్పు ।
పతులను దనలోనె భావించి వెదకుచు దొరకునే తగిన బంధుత్వమిలను।
నలువురగు కన్యలకు నరనాథసుతులు । నలువు రొకరయింట యున్నను
నతిముదమున । వారికీ బాలికల నియ్యవచ్చుననుచు । జింత జేయుచునుం
డగా నంతలోన॥

క॥ చనుదెంచె శతానందుం । డనుసంయమివిభుడు మోదములరగ
నపుడా । జనికుండమ్మునిగనుగొని। వినయంబున లేచిమ్రొక్కి విశ్వాసము
తో౯॥ గీ॥ అచట నమ్మునికర్ఘ్యపాద్యాది విధుల। బూజగావింప నమ్మౌని
పుంగవుండు। నజకు గూర్చుంట నియమించి సంతసించి। చెలగి నృపుచింత
భావించి పలికెనిట్టు॥ తే॥ మానవాధీశ సీతకు మ్మాండవికిని । నూర్మిళకు
శ్రుతకీర్తికి నొగివివాహ । యత్నములు సేయవలయు నింకతిరయమున।
వెలదులకు [illegible] వెదకవయ్య॥ సీ॥ అనిమునిపల్కగా విని మిథిలే
శ్వరుం [illegible] నపుడు । సంయమీశ్వర నేను సవనంబుగా
వింప భూమిద్రవ్వింప న[illegible]ముగాను । ధరలో జనించెగదా సీతలో
[illegible] నామ[illegible]దోచి । యున్నదియిపుడిట్టి యుర్వీతనూజ
[illegible]పునకు దగు [illegible] । సీతచిహ్నము లన్నిలక్షించిమా[illegible]

శ్రీరమాదేవి యంశబసిద్ధమిట్టి। సతికి హరి యంశగలవాడెపతిరయమున।
గావలయునట్టి పురుషుండుగలడె ధరను॥ క॥ హరిపూర్ణాంశుండై ధర। నర
పతి జనియించియున్న నామందిరమం । దిరవుగ నుండెడి శ్రీశం। కరచాప
ముద్రించు ముజ్జగంబు లెరుగగ౯॥ చ॥ హరియతడంచునెంచదగు నంచు
బరీక్షకునై ముదంబుతో। సరవిని మీఱలెల్ల వినశంకర కార్ముకమద్భు
తంబుగా। విఱిచిన శక్తిమంతులకు వేడ్కనుభూమిజ నిత్తునంచునే। నరు
డుగ బల్కితి౯ ధరను నట్టిమహాత్ముడు పుట్టియుండునే॥ సీ॥ అనగా శతా
నందు డాజనకునిజూచి పలికె నిట్లని మహీపాల వినుము । భూమిజకను
వైన పూరుషశ్రేష్ఠుండు పుట్టినాడీ చింత బొందవలదు। గరమొప్పుచున్న
నల్వురుకన్యలకుదగి యొకరాజు కొమరులీయుర్వీమీద । నలువురున్నారు
నిర్ణయముగా-వారు నీ బాలి కామణుల జేపట్టుకొఱకు। వేంకటాచల మ
హిమల౯ వినుముకొన్ని । లన్ని నీకుఫలించు బ్రహ్మాదులైన । దిక్పతు
లునెల్ల వేంకటాద్రిప్రభావ । మమలులైవిని కృతకృత్యులైరి భూప॥ వ॥
కావున నచంచల భక్తిపూర్వకంబుగా వేంకటాద్రి ప్రభావకథ వినినవారి
పాపరోగ దారిద్ర్యాది దుఃఖంబులు నశించు సకల శుభంబులు సిద్ధించు
నప్పర్వతంబు కృతయుగంబున వృషభాద్రియనబ్రసిద్ధంబైయుండు త్రేతా
యుగంబున నంజనాచలంబన విఖ్యాతింబొందు ద్వాపరయుగంబున శేష
శైలంబన నొప్పుచుండు గలియుగంబున వేంకటగిరియనందగియుండునని
నయాశైలంబునకు నిప్పుడు చెప్పిననామంబు లెట్లుగల్గెననినృపాలుం డడి
గిన శతానందుం డిట్లనియె॥ సీ॥ వృషభాసురుండును వీరుడాకొండపై జేరి
మానుల హింసజేయుచుండె । నట్టిబాధలు వరాహస్వామితో జెప్పవలె
నంచు వాకిళ్ళవచ్చి మ్రొక్కి। ప్రార్థించి పలికిరో పరమాత్మయీశైలమున
వృషభాసురుం డనెడువాడు । పాపాత్ముడై మమ్ము బాధించుచున్నాడు
గావున మీరుశీఘ్రముగవాని । సంహరింపు డటంచును శరణుబొంది। నట్టి
తాపసులనుగాంచి యనియెనిట్లు। నిర్భయంబుగ మీరిందు నిలిచియుండు।
డసురు నిక బట్టిశిక్షింతు నార్యులార॥ క॥ అనికిటివారినపుడు వీ । డ్కొన
గా మును లరిగి శైలగుహాలందు భయం। బునువిడిచి తపంబులు కావిం।చ
నఘుని హరిదలచుచుండి రచలాత్మకులై॥ తే॥ దేవరిపుడునుదుంబురు తీర్థ
మందు। మూడుకాలములను స్నానములనుజేసి । చిత్తములరగ రాశనృసిం
హ మంత్ర । జపము జేసి నృహరి పూజ సల్పు[illegible]చుండె॥ వ॥ తత్పూర్వకాంతం
బున నిజశీర్షంబు ఖడ్గంబుతో ఖండించి[illegible] హరికర్పించుచుండగా నా
స్వామికరుణవలనదెగిన దానవశీర్షంబు [illegible] గంతము జదుకుచుం
డు నివిధంబున బంచసహస్రాబ్దంబులు చే[illegible]పూజ మెచ్చి వరాహస్వామి

కరాళ నృసింహరూపంబున వానికి బ్రసన్నుండైనం జూచి వృషభాసు
రుండు సముత్కరించి కేశవానంద గోవింద శ్రీనివాసాదినామంబులగీర్తిం
చుచు ననేకవిధంబుల వినుతించుచున్న నక్తంచరుంజూచి నారసింహుం
డిట్లనియె॥ క॥ వినుదానవ నీమతమును। గని మెచ్చితి వరముతెవ్వి గావలెనన
గా। విని వృషభాసురుడపుడా। మనుజమృగేశ్వరుని జూచి మందతననియె॥
సీ॥ పరమాత్మనాకంబు బ్రహ్మలోకము మోక్షమైన నేనొల్ల ఘోరశిఖి
క్షు। నడిసెత నీవు దశావతారములెత్తినప్పటి బలము నీ విప్పుడిదట। రొ
క్కడ వేత్రాల్పి చక్కగానాతోడ సమరంబు సేయు మో స్వామి యనిన। వి
నివాని యవివేకమునకు నవ్వుచు విష్ణుడనెనిట్లు కదనభీక మిడిగితీవు। గా
గనిచ్చెదవమ్మన్న దానవుండు। నట్టహాసంబు జేయుచు నార్భటించి। సిద్ధముగ
వచ్చి యుద్ధసన్నద్ధుడైన। గర్జనము జేసి వానిపై గవిదిసె నృహరి॥ వ॥ ఇవ్విధంబున
వృషభాసురుండును విష్ణుదేవుడును సింగంబుల భంగి పొంగి నింగి కెగురుచు నే
లనిల్చుచు గాలాంతకోపమానులై యొండొరులం డాయుచు బాయుచు
గదాకుంతముసలముద్గర శూల భిండివాలాది వివిధాయుధంబుల గొనికరికరి
హారిహారి గిరిగిరి పారిపారి బోరి బోరసి పెరసి పోరుకరణి ననేకప్రకారంబున వెడి
విద్యుత్పుడమి గడగగ వడంకన దుగులిడుచు వడిచెడక బడలక కడు వాడి జలంబులద
డబడక పిడుగులు పడవడ వృన దొడరి పెద్దబొబ్బలు వెట్టుచు నొక్కరొక్కరిని
వెక్కిరించుచు గొక్కరించుచు దిక్కరించుచు గక్కసంబుల నిక్కి హుంకా
రంబులు సేయుచును నహంకారంబులం బెంచుచు డీకొని తాకులాడు
చు గేకలు వేయుచు లోకభీకరంబుగా సుయిముడు దయిముడు గండ
శిలలు చెండువడి తండోపతండంబులై బెడ బెడ బోరలి వచ్చి మొండు బండల
పై బడి రెండేసి ఖండంబులగుచుండగా గొంతకాంధకుం జంగున నెగిరి లం
ఘించుచు నిట్లనేకవిధంబుల బహుకాలంబు భండనంబు సేయుచుండె శం
దమనాన సమయంబున మలగుదీపంబు మిక్కిలి వెలుగుచూపినచందంబున
వృషభాసురాంగబలంబు ప్రచండోద్దండంబై నిండి నరకంఠీరవుని మించి
కబళించుటకై వడింగానవచ్చినంగని తొలగుపడి సురలు నభోమార్గమునుండి
నరహరి విజయంబునుగోరుచుండ రక్తప్రవాహపూరుషుం డుప్పొంగి కొ
వ్వరించుచున్న రక్కసుని గనుంగొని యొప్పుచు దివ్యుని గరుడవాహన
[illegible]ంబై సహస్రాయుధంబులు ధరించి వానిపై బడి పట్టి కొట్టవచ్చినంజా
చి రాక్షసుండు మిట్టిపడి విష్ణువు వదలక పట్టిట్టు జనుచు నఖండలాది నిర్జ
ర భ్రాంతికరంబైన తనమాయాబలంబున ఖగ[illegible] సహ
స్రభుజంబు సహస్రాయుధధరుండై సత్ప్రతివిష్ణురూపధారిని నిర్మించి నా
రసింహునిపై బురిగొల్పె నప్పుడమ్మాయావిష్ణురూపంబు మహావిష్ణు

నెదిరించి పోరవచ్చినం గాంచి చక్రియదిరాక్షసమాయగా నెఱింగి నిజమా
యం జెరచి దనుజమాయానిర్మితవిష్ణురూపంబును మాయంబు సేసి నవ్వు
చునిట్లనియె॥ సీ॥ చపలరాక్షసనన్ను సరిజేసి కొనిపోరవలసి పోరితివింతవా
డవీవు। నను గూర్చి జపము మున్నాచరించుటను జంపజాలక దయనింతగాల
మిట్లు। గడపుచునుంటినింక సహింప నది యేల యనిన మాయావిష్ణువును
సృజించి పురిగొల్పితివి వాని పాడవెల్ల జెడిపోయె నెక్కడదాగెద వింకమీద।
జూడుమా సాహసంబైన నేడు నకల। శత్రుభీకరమైన నాచక్రవహ్ని। కిచ
టనీ శీర్షమాహుతినియ్యకున్న। నుర్విపై నేను నారసింహుడనుగాను॥ తే॥
అని ప్రతిజ్ఞ జేసి చక్రమందికొనిన। జూచి వృషభాసురుడు పరిశుద్ధుడైన।
భక్తితో నారసింహుని పాదయుగళి। ముందుబడి శరణాగతుండై నుతించి॥ వ॥
క్రమ్మరనిట్లనియె దేవా నీచక్రప్రభావం బింతంతని చెప్ప బ్రహ్మాదులకు
శక్యంబుగాదట కీర్తి యంబరీషాదిరాజులకు విజయంబు లిచ్చునట యది
యుంగాక భవచ్చక్రకృతపులైనవారలకు బునర్జన్మంబు రావట కావున నిట్టి
చక్రంబుచే దెగి ముక్తిబొందెద నిప్పర్వతంబునకు నా నామధేయంబిడుం
డని ప్రార్థింపగా నాస్వామి సమ్మతించి వాని మెచ్చి యాలింగనంబిచ్చి మో
క్షంబొసంగి యిప్పర్వతంబు కృతయుగంబున వృషభాద్రియను బేర బ్రకా
శించుం గాక యని పలికె నప్పుడా స్వామి శీర్షంబున దేవతలు పుష్పవర్షంబు
లుగురియించి వినుతించి నాకసంబునకరిగిరంత గుహాంతరంబులందున్న ము
నులు వచ్చి సన్నుతింపగా మీరు నిర్భయంబుగా నిందుండుడని యానతిచ్చి య
ద్దేవుండు తిరోధానంబునొంది భూదేవీసహితుండై యిచ్ఛావిహారియై యుం
డెనని చెప్పిన శతానందుం జూచి జనకుండిట్లనియె॥ సీ॥ మునినాథ వృషభాద్రి
యనుదాని కంజనాచలమను పేరెట్లు గలిగె ననఘ। నాశతానందు డి
ట్లనియె గేసరియను వనచరోత్తము భార్య తనకు సుతులు। గలుగకుండగ
మంతగ ఋషీశ్వరుని జేరి మ్రొక్కి యిట్లనియె నో మునివరేణ్య। పుత్రహీను
లకెందు బుణ్యగతులు గల్గవను వేదపూరుషుండందువలన। వరకుమారుడు
నాకు గావలయునందు। కేటుతపము జేతు మీరానతీయుడనుచు। నంజ
నాదేవి ప్రార్థించి యడుగగాను। విని కరుణ నతడప్పుడా వెలదికనియె॥ తే॥
పొలతి యిచ్చోటి వంపకు పూర్వముగను। జనగ నేబదియైదు యోజనములం
త। మార్గమందు నృసింహాశ్రమస్థలంబు। గలదు దానికి యామ్యదిగ్భాగమం
దు॥ వ॥ ప్రకాశించుచున్న నారాయణాది ప్రదేశంబులందు బరమపావని
యైయొప్పుచున్న స్వామి పుష్కరిణికి నుత్తరంబుగా క్రోశమాత్రదూరం
బున నాకాశగంగాప్రవాహంబున్న దిక్కున జేరి త్రికాలస్నానంబు లా
చరించుచు ద్వాదశాబ్దంబులు తపంబు సేయుచుండు మంతసుతుండుదయిం

యుద్ధంబు మీఱఁగ జేసినఁ గకవికనొంది లోకములు మనవు। గాన నీకొకయు
క్తి నేను జెప్పెద శేష వినుమది యెట్లన్న గనకనగము। నందుబుట్టిన వరవేంక
టాద్రి చుట్టు। చుట్టుకొని ఫణములు బిగబట్టియుదుము। చుండు వాయుపుత్రు నా
పైఁ డికొండి నగర। మీఁటగా దొడ్డ వాడె సమీరుఁడనుచు॥ సీ॥ పలికె పవన నీవా
పన్నగేంద్రుఁడు చుట్టి। పట్టియున్న గిరిని బట్టి పైకి। నెగర మీఁటగా నో హె
చ్చునీ వటుమీఁట। లేక యున్న హెచ్చు లేదు నీకు॥ వ॥ అని విష్ణుం డానతిచ్చిన
విని మహాప్రసాదంబని మ్రొక్కి పవన శేషులిద్దఱు జని వేంకటాద్రిఁ జేరి
రందు బన్నగేంద్రుఁ డప్పర్వతంబు చుట్టునుం జుట్టుకొని సహస్రఫణంబులన
డుమం బిగంబట్టియుండె నంత వాయుదేవుండు నిజశక్తి పెంచి యగ్గిరి పై వీచు
చుండె నివ్విధంబున॥ క॥ కొడిబడక నిలుదు మెఱయుచు। విడివడి వగవగదు శై
లవితతులఁ బుడుబల్। గడగడ వడకుచు నంతట బెడబెడ బొరలాడఁ జూచి భీతాత్మ
కులై॥ క॥ అప్పుడు బ్రహ్మేంద్రాదులు। దప్పక గుమిగూడి మారుతునిఁ జేరఁగ టె
కిం। దప్పటముగు లిడుచుఁ జని। తెప్పున నిట్లనిరి చాలదిగులుం బడుచున్॥ సీ॥ ఓ
వాయుదేవ నీవుత్పాత హేతువై విసరుచుండుటకిది వేళగాదు। చాలించుగ
ల్పాంతసమయమందిటు సేయవలయు నిప్పుడు వీవవలదు నిలుపు। మునివారు ప్రా
ర్థింప ననిలుఁడా గోషంబు విడువక మాటిమాటి విసరఁ జూచె। పవనునితో సమస్వ
భావంబు గనిచని శేషాహి చెంగట జేరి వినుతి। జేసి యిట్లని పలికిరో భానురాత్మ।
నీబలం బెక్కువై నది నీరజాతు। డెఱుగు గౌరీ మనోహరుం డెఱుగు మేము నె
ఱుగుదుము నీ ప్రభావంబు నెన్నదరమె॥ వ॥ అని బహువిధంబుల బ్రార్థించిన శే
షుండు పట్టినపట్టు విడువకుండినం జూచి బ్రహ్మేంద్రాదులు మఱియు నిట్లనిరి॥
క॥ వినుమో భుజగకులాధిప। కినిసి మహాశక్తి హేమగిరివరతనయున్। ఘన
ముగ బిగబట్టిననిన్న నిలుదుగ దలింపవో పదయ్య మహాత్మా॥ క॥ అనిలుండని
కోడదనీ। వనిలున కోడవు జగమ్ములదరిన శిలవ। బనివచ్చెను కావున
నీ। ఘనరోషము నడచి పరుల గావు మహీంద్రా॥ చ॥ అరయఁగ లోకమూఢు
లంచు విదనాడుము సాత్త్వికమూర్తివై యనవి। ష్ణునిపదమాశ్రయించి వర[illegible]
ద్ధుఁడవై వివినీకు క్రోధమే। లనునిజశుద్ధసాత్త్వికబలంబున నీవు [illegible]
ఘనఘనమై త్రివిక్రమాకారునకు గాలికి గెల్పు నొసంగ మేల్పగున్॥ వ॥ అని యనేక
ప్రకారంబులఁ బ్రార్థింపగా శేషుండు కరుణార్ద్రచిత్తుండై లోకరక్షణంబు జే
యుటకై యొక్క ఫణం బెత్తె నప్పుడప్పవనుండు పాప్పంగి తెఱపిన ప్రాణంబు [illegible]
దూన ప్రవేశించి నబలంబు కొలది వీచుచు నంగుష్ఠంబంత కొండ [illegible]
చ్చి యమ్మూర్తి పైకెగర మీఁటుటయప్పుడు వేంకటాద్రి గాలపెటుంబు [illegible]
గంగానదికి [illegible] ద్వాదశయోజనదూరంబున [illegible]
[illegible] యోజనముల దూరంబున మ। సువర్ణముఖి। [illegible]

సార క్రోశ దూరంబున నొప్పు పుణ్య కాననంబునందు దన్ను జుట్టియున్న శే
షునితోఁ డంబడియె నివ్విధంబున శేషునోడించితినని సంతసించుచు బవనుం
డుని జేచ్చ జనియె జగంబులు కుదిరియుండె నంత శేషాహి తానోడుటకు
జింతించుచుండగా బ్రహ్మేంద్రాదులువచ్చి శేషు నాదరించిరందు బ్రహ్మ
యిట్లనియె॥ సీ॥ విను శేష మారుతంబున కోడితినటంచు జింతింపవలదు నీచిత్త
మందు। వేంకటగిరిని నీవంకితంబుగ గూడి యవని పై నుండు నీయందు జక్ర
పాణి వసించి నిన్బాలించునని పల్కె విని ఫణీంద్రుండు చాల విన్నగుచు। బలి
కెనిట్లని నేను పవనునితో బంతమాడి యోడుటను నాయందు దప్పు। గలిగె
గర్వంబు బడంగెనా గర్వమింత। సేసెనిక నేల నాయందు శ్రీధరుండు। నిలుచు
నని పల్కి చాలగ కన్నీరు నింప। జూచి శేషునితో దమ్మిచూలి పలికె॥ క॥ వి
ను ఫణివర నీపై నా। వనజదళాక్షుండు కృపను వచ్చి వసింపం। బని నే వెదకెద
నికని। మ్మనమున జింతింపవలదు మరుదశనేంద్రా॥ మ॥ హరి నీయందు వసిం
చి యుండడని నీకా చింతనం బేలమున్। దరచక్రాయుధుఁ డిందు రాదగు ప్ర
యత్నం బేను గావించెదన్। గిరిరూపంబుననుండు మోడితినినా ఖేదంబు వర్జిం
పుపం। కరువాత్మున్ మదిలో దలంచుచును సౌఖ్యం బొందు నాగాధిపా॥
క॥ హరిని చటికి రప్పించుట। కరయగనే బూటకాపునై తి నటంచున్।
సరసిజగర్భుడు శేషుని। శిరముల పై నివిరి నమ్మ జెప్పె గరుణతోన్॥ వ॥ అ
ప్పుడా శేషునికి నివ్విధంబుగా నభయంబిచ్చి వీడ్కొని యింద్రాదుల నిజ
స్థానంబులకుఁ బంపి విరించి సత్యలోకంబు జేరె నంత శేషుండు సాగిలబడి వై
కుంఠపతికి సాష్టాంగదండప్రణామంబు జేయుచు బర్యంకాకారంబు నొం
దెనప్పర్వత ప్రమాణంబు జెప్పెద నెట్లన్న దశయోజన విస్తీర్ణంబై ముప్ప
ది యోజనంబుల నిడివి గలిగి యుండునట్టి శేషాఖ్య నొందిన మహాగిరి ఫణాప్ర
దేశంబు వేంకటాద్రియు మధ్యప్రదేశం బహోబిలంబును బుచ్ఛప్రదేశంబు
శ్రీశైలంబగుచుండగా సర్వక్షేత్ర సర్వతీర్థమయంబగుచు సకలఫలద్రుమ
పుష్పలతా శోభితంబైన నానావిచిత్రధాతు ప్రకాశంబగుచుండు నయ్యా
ద్రియందు సురబృందంబులు తరుబృందంబులై ఋషిసమూహంబులు మృ
గసమూహంబులై పితృగణంబులు ఖగగణంబులై యక్షకిన్నరులు పాషా
ణంబులై యుండగా శేషునకు వరంబిచ్చి పోయిన పరమేష్ఠి శేషాద్రియందు
వెంచేసి యుండుడని వరాహస్వామిని బ్రార్థింపగా నద్దేవుండు వైకుంఠపుర
మందున్న క్రీడాద్రి గరుడుని చేత దెప్పించి శేషాద్రియందుంచి తానందు వసి
యించియుండగా నా స్వామికి బూర్వభాగమందున్న శ్రీస్వామి పుష్కరిణి
గంగాది పుణ్య తీర్థంబులకు జన్మస్థానంబై మకరమత్స్య కచ్ఛపాది జలచరా
వాసంబై కమలకుముదాది పుష్పశోభితంబై సరోవరంబని చెప్పనొప్పుచుం

దునప్పుష్కరిణియందు గ్రుంకులిడి జనులుపాపరహితులయ్యెద రదియునుం
గాకధనుర్మాసంబునశుద్ధద్వాదశీదినంబరుణోదయంబు మొదలుకొనియారు
గడియలపర్యంతంబుగంగాదినదులాపుణ్యపుష్కరణి యందుగలసియుండు
నట్టిపుణ్యకాలంబునందాతీర్థంబులో శ్రద్ధాపూర్వకంబుగా స్నానంబుల చేసి
నవారుమోక్షార్హులయ్యెదరదియునుంగాకత తీర్థతీరంబున శ్రాద్ధంబులుచే
సిన వారిపితృదేవతలమృతపానంబుజేసినంత తృప్తింబొందిస్వర్గంబున నృ
త్తంబులు చేయుచున్నదు రదియునుంగాక నారాయణుండను బ్రాహ్మణుం
డాతీరంబున గ్రుంకు లిడుచుండి హరిదివ్యధామంబున నొప్పెం దె నిది శేషా
ద్రిప్రభావంబింక వేంకటాద్రి ప్రభావం బెట్లంటేని ॥సీ॥ చెప్పెదవినవయ్య
శ్రీకాళహస్తిలో జూడ బురందర సోమయాజి। తనయుడై నట్టి మాధవ
నామధేయుండు తనకర్మవశమునందనకుభార్య।యగుచంద్ర రేఖను జగలు
రతికి బిల్వనయ్యింతి ప్రీతితో నకటపెద్ద। లింటనుండగ బగలీరతితగదంచు
బహువిధంబుల జెప్పినట్టువడక। తలగిపోవుచునుండగాదాళజాల।కతడు ప్రా
ర్థింపగాబతియాజ్ఞ మీఱ। దగనిధర్మం బెఱింగియు ధవునిమోము। జాలి
తో జూచి పల్కెనాచంద్ర రేఖ॥ వ॥ దేవతార్చనాగ్ని హోత్రాదిసత్క్రి
యలాచరించు సమయంబున దివాక్రీడ కూడు నేయని యనేక విధంబుల
నదిజెప్పినవినక బలాత్కారంబు జేయుటతిని జూచి సతిమీరు నమిత్కృశ
తులరై పుష్పార్థముగా నదీతీరవనంబునం దుండుడు నేనచ్చటి కునకంబు
దెచ్చుటకై కలశంబుగొని వచ్చెదనచ్చట మీసంకల్ప పూర్తియగుంగాక
యని సమ్మతిపఱిచిపంపగా నతండరిగి సువర్ణముఖరినదీ తీరంబునందున్న
పుష్పవనంబు జేరె నచ్చటికంతకమున్నగా వచ్చిస్వర్ణభూషణ శ్వేతాం
బరాలంకృతయై యొక్కకాలు ముడిచికొనియొక్కకాలిబొటన వ్రేలు నేల
గ్రుచ్చి యెత్తుచు మోకాలిమీద జుబుకంబునుంచుకొని దీర్ఘనీల కుంత
లంబులు మెఱయగా గూర్చుండి యున్న పద్మినీజాతి చండాలస్త్రీనిజూచి
యవ్విప్రుండు మోహించె యట్టి సమయంబున దనభార్య వచ్చినంగాం
చి నీగుణ పరీక్షకై రమ్మంటినంతియే కానిదినా క్రీడకూడునే నొప్పదు
సేయుని చెప్పి దాని నంపించి యాచండాలస్త్రీ సమీపమునకు బోవుచుం
డగా బ్రాహ్మణుం జూచి లేచి మ్రొక్కియతిదూరంబుగా బోవుచున్నవా
డునుదాని వెంబడించిపోవుచుండగా నాభూసురుం గాంచి యదివెఱచియి
ట్లనియె॥ సీ॥ ధరణీసురేంద్ర నేడవ్విగా జనుచున్న నీవంటి కిటురానునీతి
గాదు। నన్నెవ్వరిని యెంచినావు నేనెఱుగ జండాలి నంచు వచింపజాలి
నొంది। యామహీసురు డిట్టులనియె నీవిపే రేమి చెప్పవెయన్నగనాచేడవా
ని। గసినన్నుగుంతల యనిపిల్తురిట్లనీవడగుచు నను జేరకవల బొమ్ము।నీవు

నా డగ్గరకురాకు నీచజాతి। దాననని పోవుచుండగా దానుదాని। విడి
చి పోలేక మఱి మఱి వెంటనంటి। భ్రాంతితో నిట్టులనియెనా బ్రాహ్మ
ణుండు॥ తే॥ భామనీవంటి సుందరి బ్రహ్మదేవు। డంత్యజాతినిబుట్టించి య
డవి యందు। గాచి నటువంటి వెన్నెల కరణిజేసె। నిందుకావిధినే మం
దు నిందువదన॥ క॥ లవణాబ్ధిజ రత్నములను। దివిజులు శిరముల ధరించు
తెఱగున నేని। న్నవనిని వరియించెద నని। వివరించి భయంబు విడిచి వి
ప్రుండనగ॥ చ॥ వినియది భీతినొందుచు వివేకముతో ద్విజుమోముజూచి

చండాలస్త్రీ బ్రాహ్మణ సంవాదము.

యి।ట్లనియెను జారకాంతను మహావిష సర్పమునంటియొవ్వరై।ననుగడతే
ఱినారె నినునమ్మిన భార్యను వీడినన్నుబొం। దిననిహాముష్మ బరంబు చె
డుధీరతతో జను బ్రాహ్మణోత్తమా॥ వ॥ మహాత్మా స్త్రీపురుషజాతి ద్వ
యంబును నిర్మాణంబు జేసి నాలుగు జాతులు నిశ్చయించి యేజాతి పురు
షుడాజాతిస్త్రీని బాణిగ్రహణంబుజేసి స్వభార్యయందు సంతానంబు వడ
సి పరస్త్రీ సంగము నపేక్షింపక యుండవలయునవి ధర్మశాస్త్రంబులు బో
ధించుచుండగా నీవట్టి ధర్మంబులు దెలిసియును జండాలస్త్రీ సంగమం
బున కొప్పవచ్చునే బ్రాహ్మణుండవై పుట్టి గర్భాదానాదిషోడశ కర్మం
బుల నాచరించ నర్హుండవై యుండి నీవు నన్నంటుట దగదదియెట్లన్న నీదే
హంబు వేదపూతంబైనది నీశ్రోత్రనేత్ర నాసాపుట జిహ్వాపాణి పాదంబు
లు పుణ్యకథా శ్రవణ భగవద్దర్శన హరిపాదార్పిత తులసీ పుష్పాఘ్రాణ
వేదాధ్యయన దాన తీర్థయాత్రాది సత్క్రియలచేత బవిత్రములైనవి
మదీయ శ్రోత్ర పంచేంద్రియంబులు దుష్కథా శ్రవణాది దుష్క్రియల
చేత నపవిత్రంబులయినవి కావున నాదేహ సమాగమంబు నీవు గోరవ
లదని కోకిల స్వరంబుతో ధర్మశాస్త్రవివేక ప్రకారంబులుగా బలుకుచు
న్న కుంతలను జూచి తాళజాలక నవ్విప్రుండు దానిం గదియంబోవగా
బాప భీతిచే నదిరోదనంబు సేయుచు దిగ్దేవతాదుల నుద్దేశించి యీబ్రా
హ్మణుండు పాపజాతినైన నన్నుబొంది కులహీనుండై నరకంబులో బడ
నుద్యుక్తుం డగుచున్నాడు నావలన దోషంబులేదు మీరందఱిందుకు
సాక్షులని తలగి పోవుచుండగా నెఱిగి దాని సమీపంబున నిలిచి యాద్వి
జుడి డిట్లనియె॥ తే॥ భామ వెఱువకవిను నాతపంబుచాల। నేడుఫలియిం
చెనటుగాన నిన్నుజూడ। గలిగె నందున మన్నించి కామసుఖము। నియ్య
వే యున్నదని భీతి నిట్టులనియె॥ చ॥ కటకట బ్రాహ్మణోత్తముడ కామ
సుఖంబును గోరితేని సం। కటపడనేల నీగృహము గ్రక్కున జేరి స్వకీయ
భార్యనే।నటుముద మొప్పగూడుననుసంటిన దోషముగానని పున।న్నెటువ

లె నంటగోరితి విదేమి యపభ్రమ పుట్టెనిచ్చటన్ ॥ క॥ చండాల స్త్రీ నెన యుట । వండిత నీకేలతగును బ్రాహ్మణ కులమున్ । బెండువడ జేయనేటికి । టుండుము నన్నంట రాకు మోహో విప్రా ॥ క॥ అనియది వెనుకకు జనగా । గనివిప్రుడు కులముమించి కామాంధత్వం । బొనరగ దట్టంబగుచును । గనులను నెగదట్టదాని గదియం బోవన్ ॥ వ॥ అప్పుడా కుంతల యుతనిజూచి నీజననీ జనక గురుదైవంబుల తోడె నన్నంటరాకు మనుచుండగా వాడువినక దాని బట్టికలసె నంత నదియతనిజూచి విప్రా నీవు కులభ్రష్టుండవైతివింక యజ్ఞోపవీత పరిత్యాగంబు చేసి చండాల జాత్యాహారుండవై నన్నుగూడియుండుమనిన వాడందుల కొప్పి కృష్ణవేణీ తీరంబున జేరి ద్వాదశాబ్దంబులు కామోపభోగంబుల ననుభవించె నంత గుంతల మృతిబొందగా మాధవుండు దుఃఖాక్రాంతుండై యొంటిగాదిరుగుచుండి తనమనంబున నిట్లని వితర్కించె ॥ సీ॥ గురుతరంబగు బ్రహ్మకులమునందు జనించి కోరి చండాలినిగూడి ఘోర । పాపంబు జేసితి బతితపావనుడైన శ్రీహరి నన్ను రక్షింపవలయు । ననుచు బశ్చాత్తాపములబొందు తఱిభక్తు లయిన రాజులు వేంకటాద్రియాత్ర । పోవుచుండగ వారితో వాడు సనివారు భక్షించియుందందు బాఱవైచినట్టి యెంగిలది నుచు దేహాభిమాన । దంభములవీడి కపిలతీర్థమున కరిగి । గగనగంగోయనగ శేషనగమునుండి । క్షితినిదుమికెడి జలము నీక్షించి మ్రొక్కె ॥ వ॥ అప్పుడా పుణ్యక్షేత్రంబునందా రాజులు క్షౌరంబు సేయించికొనునప్పుడు తానును క్షౌరంబు జేయించికొని వారు పిండ ప్రధానంబులు సేయుచుండగా జూచి తానును మృత్తికతో బిండ ప్రదానంబు జేసిన వాని పితృదేవతలా మృత్పిండంబులచే దృప్తిబొందిరని వినిని జనకుండిట్లనియె ॥ క॥ చండాలాంగన వెనయుచు । నుండిన కులహీనుదూర్తకుండు కటా విప్రుండనబరుగు నెబెట్టిన । పిండలంబులుగొనిరె వానిపితృదేవతలున్ ॥ క॥ అనగ శతానందుండిట్లనె జనకా కపిలతీర్థమందు మొదటనే మునిగిన పుణ్యము చేగై । కొనిరా పిండములవారు కొంకకనచటన్ ॥ సీ॥ ఆపుణ్యమటులుండెనదిగాక మఱియొక్క మహిమ జెప్పెద వాడుమఱుదినంబు । వరుసతో వేంకటగిరి యెక్కుచున్న దత్పర్వత స్పర్శచే బ్రాహ్మణుండు । చేసిన పాపంబు శిథిలమై వడకుచు వానియందుండ కవాంతమయ్యె । నప్పుడా ఘోర పాపారణ్యమును వేంకటాద్రిప్రభావ సుండగ్ని యగుచు । గాల్చుచుండగ గగనదిగ్భాగములను । బొగలుమంటలు నెగసెనప్పుడు జయుండు । వామదేవాదులీక్షించి వచ్చి దివిజమార్గమునసుండి యాశ్చర్యమగ్నులగుచు ॥ ఉ॥ అప్పుడు వేంకటాచల మహామహిమంబున వాగ్నిరూపమై । తప్పక విప్రుపాపమును దగ్ధము జేసె నటంచు మూదమున్ । గొప్పగ నెంచి శీర్షమున గొల్లగ బువ్వుల వానసింపియం । దొప్పగ

జూచుచుండి రజుడుర్వీకి దాదిగివచ్చి నవ్వుచున్ ॥ ఉ॥ వానిశిరంబు మూర్కొనగవాడు కృతార్థుడనైతినంచు నం । దానలినోద్భవున్ బొగడియుంజలిజేసి భయంబు మీఱగా । దీనతనొందియిట్లనియె దేవవివేకము లేక పాపమున్ । నేనలనాడు చేసి యతినీచుడనైతి నికేమి చెప్పవే ॥ తే॥ అనుచువాడార్తిబొంది యిట్లడుగ నజుడు । పలుకు నిట్లని విప్ర నీపాపమెల్ల । భస్మమైపోయె సంశయపడకుమింక । వేంకటాద్రికి నీవె వేవేగబోయి ॥ సీ॥ స్వామిపుష్కరిణిలో స్నానంబు జేసి యాభూవరాహ స్వామి పూజసల్పి । మ్రొక్కి నీవీదేహమును విసర్జింపుము తదనంతరమున భూతలమునందు । ధన్యతబొండవడాహిత్రవంశ్యజుండగు వీరుని సుతుడై జనించి । నట్టి సుధర్మునకాత్మసంభుడవై వసు ధననారాయణవనపురమున । నిలిచి హరిభక్తినెదనుంచి నిర్మలతను । దొండమండల దేసమఖండధర్మ । మార్గమున నేలుచుందురమా విభుండు । పెండ్లియాడును నీసుతన్ బ్రేమమెఱయ ॥ తే॥ లక్ష్మియంశమధరలో నలక్షణాంగి । యైన సుత నీకు గల్గు శ్రీహరికి దాని । బ్రీతితో నిచ్చి ముదమున బెండ్లిజేసి । యవలవైకుంఠ పురిజేరుమనుచు నపుడు ॥ వ॥ బ్రహ్మ మాధవునకివ్విధమున వరంబులిచ్చి వానివీడ్కొల్పి యీపర్వతంబునకు వేంకటాఖ్య సార్థకంబయ్యెనని సంతోషించె నంత నాబ్రహ్మరుద్రాదులు నిజస్థానంబుల కరిగిరని చెప్పగావిని వేంకటాఖ్యకృషర త్రయార్థంబు జెప్పుమనిన జనకుంజూచి శతానందుండిట్లనియె ॥ క॥ నిను వేమమ్మను పావేందన । మునుగటయుగ శాకురాగ్ని ముఖ్యంబైకా । ల్చెనుగావున వేంకటగిరి । యను పేరా యద్రికొప్పెనవనీనాథా ॥ సీ॥ మొనసి ప్రాతఃకాలమున లేచి వేంకటాద్రి స్మరణము జేయుధీరులవని । గ్రమముగా నూఱుగంగా స్నానములు మఱి సేతుయాత్రలు వేయిచేసినంత । పుణ్యఫలంబులన్ బొందిసుఖింతురీ కథమద్గురుండగు గౌతముండు । నాకు జెప్పినరీతి నీకు జెప్పితి నిదివినినవారికి శుభవితతులొదవు । వసుధనిహపరసుఖములు వలసినట్టి । వారలీకథవినవలె వాంఛచేత । ననిశతానందముని చెప్పనందువలన । జనకుడా వేంకటాద్రికి జనదలంచి ॥ వ॥ హిత మంత్రిప్రముఖులందోడ్కొని శతానందునితోడ వేంకటాద్రికి వచ్చి స్వామిపుష్కరిణిలో గ్రుంకులిడుచు భూవరాహ శ్రీనివాస స్వాముల సాన్నిధ్యంబున గొన్నిదినంబులు వసియించి క్రమ్మఱమిథిలాపురంబు జేరి నిర్విఘ్నంబున వేంకటాద్రి దర్శనంబు జేసిన పుణ్యంబుచే నటరామచంద్రుండు శంకరధనుర్భంగంబు జేసి సీతను బరిగ్రహించెనంత సౌమిత్రి యూర్మిళను భరతుండు మాండవిని శత్రుఘ్నుండు శ్రుతకీర్తినిబరిగ్రహించిరప్పుడు వేంకటాద్రిమహాత్మ్యంబు వినుటందునకోర్కె ఫలించెనని జనకుండు సంతసించుచుండె శతానందుండు తపోవనంబునకరిగెనని చెప్పిన

సూతులంజూచి శౌనకాదులిట్లనిరి॥ క॥ కమలాసనునురథోత్సవ। మమరం
గ శ్రీవేంకటాద్రి యందాహరికి। విమలుండై చేసెగదా। కమలాక్షుండచ
టనెంతకాలంబుండెఁ॥ క॥ అనవినియాసూతుం। డిట్లనియెను శ్రీవేంకటా
ద్రియందాఢ్యుండై। వనజాక్షుడు కలియుగమణ। గినదనుకఁ విపుల శే
షగిరిపై వేడ్కఁ॥ సీ॥ ప్రాకృతజనులలోపల మెలంగుచు భూమియందున్న శ్రీ
వేంకటాద్రివిభుడు। పరగనప్రాకృత ప్రబలచేదీపించి మహీరాబ్జకాంతుల
మెచ్చకుండు। బహురత్నగోపుర ప్రాకారసౌధముల్మానయు చతుర్ద్వార
ములునుగలిగి। మహనీయమరకత మణితోరణములచే గొమరొప్పుచున్న
వైకుంఠపురము। దలచియచ్చటినిత్యముక్తులునుదాను। జూడగోరుచు శే
షాద్రిశుభ్రఘోణి। నొప్పుగానేలుమని చెప్పియొప్పగించి। మించియా
మానిగూఢవిమానమెక్కి॥ వ॥ శ్రీభూనీళాసమేతుండై హరివైకుంఠపురం
బుజేరియందున్న నిత్యముక్తులజూచి యాదరించి యప్రాకృతమణిమయాం
తఃపురంబులో శేషతల్పంబునందు వసియించియుండెనంత శేషాద్రియం
దున్న వరాహస్వామి విశ్వకర్మనిర్మితపట్టణం బంతర్ధానంబు నొందించియి
చ్ఛావిహారంబుగా వర్తించుచుండె పిమ్మటవృషభాసురునితో యుద్ధంబుజే
యంజనియెనివ్విధంబునగొన్ని యబ్ధంబులు జరిగినవెనుక నొక్కనాడునా
రదుండు వేంకటాద్రికివచ్చి శ్రీనివాసుడు వైకుంఠంబు జేరిన వృత్తాంతం
బెఱింగిసత్యలోకంబునకుంబోయి బ్రహ్మదేవునికి నమస్కరించియిట్లనియె॥
తే॥ తండ్రివినుచక్రి శేషభూధరము శుభ్ర। ఘోణ కొప్పించి తానువైకుం
ఠపురము। జేరెననగా నజుండతిచింతనొంది। యేమియును దోవకళని
తోనిట్టులనియె॥ క॥ వినునారద భూలోకం। బున శేషాచలమునందుబురు
షోత్తముడుం। డినకాలముననదద్భా। జనులతిపుణ్యాత్ములైరి సాత్వికులగు
చుఁ॥ సీ॥ ఆస్వామివైకుంఠమందు గ్రమ్మఱజేరినందుచే శ్రీవేంకటాద్రి
మీద। నేనుసంకల్పించి నెనరుతోగావించి నట్టిరథోత్సవం బావరాహ।
దేవుడొక్కడు సమర్థింపనాడా। శ్రీనివాసు డందుండగా వలయుగనుక। వ
సుదేవ దశరథవర తేజములదిం। త్రిణీ వృక్షముగదీర్చి నిలుపుచు నట। స
రగ దేవకికళను గౌసల్యకళను। బుట్టగాదీర్చి యుంతునా పుట్టలోని। శ్రీనివా
సుడు వేగజేరేయుపాయ। మీవుగావింపుమెట్లైన దేవమౌని॥ క॥ వనజా
క్షుండాగిరిజే। రినపిమ్మటిహరికినాటి రీతినిదిరుగా। నొనరరథోత్సవము
చ్చట। జనహితముగ నేనుజేతు శాశ్వతగతులఁ॥ సీ॥ క్షితిమీదనిప్పుడు
శ్రీనివాసుడు లేనికతనమానవులు దుష్కర్ములగుచు। గలిమాయనొంది
సత్కర్మముల్ శ్రద్ధతోజేయ లేరికమీద శేషగిరికి। మరల శ్రీహరి వచ్చి

మనుజుల నెల్లరక్షింప నుపాయంబు జేయకున్న। జనులపాపంబుల శ
మశుండుగని నారకములందు దోయించు గానభూత। దయమనంబున
నుంచి మాధవుడు శేష। పర్వతముజేరు నట్టియుపాయమీవు। సేయుమ
నవిని సురముని శ్రేష్ఠుడలరి। యజునిపాదంబులకు మ్రొక్కియాదరము
న॥ సీ॥ శరదభ్రశుభ్రలసత్కాంతి నిజదేహమందు రప్పింపగా నరుణవ
ర్ణ। కలితజటాజూటకళలుప్ప తిల్లగా లలిబూర్ణచంద్ర కళంకమనగ।
నొనరకృష్ణాజిన మురుకటి యందొప్ప మధ్యభాగమునందు మౌంజివెలు
గ। మెఱుపుదీగెను దానుమెచ్చక నురమందువగినబంగారు జన్నిదము
మెఱయ। నారదుడు లేచియప్పుడా నళినభవుని। యనుమతిని జాహ్న
వీతీరమందు జేరి। క్రతువులచ్చటనొనరించు కశ్యపాది। సంయమముల నెల్ల
నీక్షించి సాదరముగ॥ తే॥ వీణమీటుచు గానధురీణుడైన। వరమునీంద్రుం
డుఘనయజ్ఞ వాటమునకు। రాగకశ్యపముఖులు నారదునిజూచి। విహిత
రీతిని బూజించివినుతి జేసి॥ క॥ తనతో వారిట్లనిరో। యనిమముని నీవువచ్చి
నందునమాకుఁ। ఘనతరసంతోషంబొంద। వెనుగదయున నారదుండు
వేడుకననియెఁ॥ గీ॥ మౌనివరులారమీరెల్లమఖములిచట। లలిని గావించి
యజ్ఞఫలంబులెవరి। కర్పితంబులు గావింతురావిధంబు। దెలుపుడన్నమును
లునందియమునొంది॥ వ॥ అప్పుడా భృగుమునీంద్రునితోడ దమలోతా
ముపిత్కరించుచు యజ్ఞ ఫలభోక్తయైన దేవుని నేర్పరించి చెప్పుటకుదో
కప యూరకుండిన నారదుండు వారలం జూచి॥ సీ॥ మౌని తాప్టా
క్షరీ మంత్రార్థము వీణముందుబల్కించి సానందుడగుచు। పలికెనిట్లని
ప్రజాతులార మీరుసత్క్రతువులు చేసిలోకములయందు। విలసితముగ
బ్రజావృద్ధి జేసితిరి మేలయ్యె మోక్షప్రదుడైన దేవు। డజుడొహరుండోవి
చారించిము క్తిప్రదం బైనయట్టియామూర్తియందు। సవనఫలములనర్పించి
సంతసింపు। డనుచుహిత మొప్ప జెప్పివీడ్కొనె విపంచి। తంత్రులనుమీటు
చునుబరతత్వమాత్మ। యందుజూచుచు నిచ్ఛావిహారియగుచు॥ వ॥ అమ్ము
నీంద్రుడు త్రిలోకసంచారంబు జేయుచుండెనజుండు శేషాద్రియందువల్మీక
తింత్రిణీవృక్షంబుల నిర్మాణంబుసేసియుంచె దదనంతరంబ॥ వ॥ ఘను
డై నారదుడన్నవాక్యములనాకర్ణించి భావించియ। మ్మునులెల్లఁ గుమి
గూడి తామతమలోమూర్తి త్రయంబందుమిం। చినమోక్షప్రదుడైనవే
ల్పునుబరీక్షించే యుపాయంబులె। ట్లనియోచించి భృగుండు నేర్పుగన
నింకా మూర్తిచందంబులఁ॥ వ॥ అనినిశ్చయించి త్రిమూర్తులయందు ము
క్తిప్రదంబైన మూర్తిని విచారించికొని రమ్మని భృగుమునీశ్వరునంపగా
నప్పు డమ్ముని సత్యలోకంబునకుంబోయి తపోజనపరివృతుండై కొలువు

న్న బ్రహ్మ నీక్షించి మ్రొక్కి యాబ్రహ్మకూర్చుండు మనకమున్న కూర్చుండినజూచి యభుని మనంబున గోపంబువొడమె నప్పు డాకోపంబు న డంచికొని విధాతమాట్లాడకుండినంజూచి యీబ్రహ్మరజోగుణస్వరూపం బిట్టిది యిట్టిరజోగుణప్రధానుండై నవాడు మోక్షప్రదుండుగాడు గావున నితనికి భూలోకంబునం దాలయంబు లేకుండునని నిశ్చయించియాభృగు మునీంద్రుండు దిగ్గున లేచి కైలాసంబునకుంబోయి పార్వతీసమేతుండై క్రీడించుచున్న శివునిముందర నిలిచినంగని పార్వతిలజ్జించె నప్పుడా శివుండు గనియీతఁడిట్టిరహస్యస్థలంబున కిమ్మునిరావచ్చునాయని క్రోధరక్తాక్షుండై చూచుచుమాట్లాడకున్న త్ర్యంబకు నీక్షించి యీరుద్రుని తమోగుణ స్వరూపంబిట్టిది యిట్టితమోగుణప్రధానుండై నవాడు ముక్తిప్రదుండుగా డీతనికిశరీరపూజ లేక లింగపూజయగుంగాక యనినిశ్చయించియందుండి వైకుంఠంబున కరిగియమ్మునీంద్రుడు శేషతల్పంబునందు రమాసమేతుండై శయనించియున్న శ్రీనివాసునివక్షఃస్థలంబునందునిజపదంబెత్తితన్నె నప్పుడాహరి దిగ్గున లేచియమ్మునికి బ్రణామంబు జేసియర్ఘ్యపాద్యాది విధులంబూజించికూర్చుండితన్నుదన్నినయమ్ముని పాదంబుతనతొడపై నిడికొని యొత్తుచుమందస్మితవదనుండై యాభృగునీక్షించి ఇట్లనియె॥ సీ॥ వరమునీశ్వరమీరు వచ్చుట తెలియకయూరకెపవళించియుంటిగనుక। నపచారినైతినా యందు మీరలుగనుక యుగకృపనామీదనుంప వలయు। నాయుపచారంబునకుదగుశిక్షకై యెఱిగితన్నితిరినాకిష్టమయ్యె। గఠినమైనట్టివక్షమునందు దన్నమీపదమెంత నొచ్చెనోయెదనుదాకి। యిందులకు నేమిసేయుద నిప్పదంబు। కోమలంబైన చిగురుటాకునకు మించి। యధిక మృదువైనకత న మీరెదనుదన్ని। నప్పుడురమునకింతైన నొప్పిలేదు॥ క॥ వనజముదాకినచందం। బున మీపదఘాతమెదను భూషణమయ్యెన్। ఘనమగుకతినోరస్థల। మెనయగ దాకినపదాబ్జ మెట్లుండెనొకో॥ వ॥ అనిపలికి యమ్మునీంద్రుని పాదప్రక్షాళనంబు చేసి తత్తీర్థంబు శిరంబునవహించి మఱియు నిట్లనియె॥ క॥ వరపుత్రతీర్థరేణువు। లిరవుగ శిరమునధరింతు నీనాటికి మీ। చరణంబురమున సోకగ। ధరణీసురవర్య నేడు ధన్యుడనైతిన్॥ చ॥ అనిహరి పల్కగాభృగుమహామునిసంతసమంది మానసం। బునభయభక్తులుం బొడమ భోగిశయానునిమోముజూచి ల। జ్జను దలవాంచి యిట్లనియె శాశ్వత సద్గుణమూర్తి వీవుగా। వేనను బ్రోచితిందు నిఖిలోన్నతినిన్ను నుతింప శక్యమే॥ వ॥ అని వినుతించి హరిని వీడ్కొనిచని గంగానదీతటంబున గ్రతువు లొనరించుచున్న కశ్యపాదిమునివరుల చెంతఁజేరి యజరుద్రుల రజస్తమోగుణస్వరూపంబులను హరిశుద్ధసత్వగుణస్వరూపంబును దాను బరీక్షించి

వచ్చినవృత్తాంతంబు లమ్మునులకు వినిపింపగా వారు సంతసించి నారాయణుండొక్కడె మోక్షప్రదుండని నిశ్చయించిసకల క్రతుపుణ్యఫలంబులా స్వామికి సమర్పించివిష్ణుధ్యానంబు సేయుచుండిరంత॥ సీ॥ వనజాక్షునాభృగు మునిదన్న నప్పుడా హరివక్షమందుండి నట్టిలక్ష్మి। తన్నుపాదమునందుదన్నినభృగునిపై నలుకరెట్టింపగా హరికిమ్రొక్కి। పలికెలిట్లని పరబ్రహ్మస్వరూపుడ వనినమ్మి నీవక్షమందునిలచి। యిరవుగా నుంటి నేడీ వరపురుషుడై నటువంటి మునిదన్నె నద్భుతముగ। నతడుదన్నుట సంతోషమయ్యెనీకు। నాకుగోపము పుట్టియున్నది మునీంద్రు। నేమి నేననగా మదికింపుగాదు। గానదపమాచరించెద కమలనాభ॥ క॥ మానసమున మీపదములు। ధ్యానింపుచు నెచటనైన దపమొనరింపన్। జ్ఞానము నాకిపుడొసగుము। నేనీవ దమందె నిలుతునిర్మలమతినై॥ క॥ అనుచునుమానతిరోషం। బునశిరమరవాంచిపల్కబురుషోత్తముడా। వనజాతనయనుగనుంగొని। మనమలరగ నిట్టులనియె మచ్చికమీరన్॥ క॥ సిరినీ వామునిదన్నుట। కరమరగాజూడ వలవదమ్మునిపాదం। బురమున సోకుచుబహుశుభ। కరమగునీవలుగవలదు కమలదళాక్షీ॥ చ॥ అనవినిలక్ష్మి యిట్లనియె నాత్మలనాత్మవు విశ్వకారణుం। డనినిను బూజసేయకిపుడక్కట యీడకు వచ్చితన్నెన। మ్మునికిక నేమిగల్గునతి మూర్ఖుడు వానితలంపనింకనా। మనమున కింపుగాదు బహుమానము జేసితినీవు కేశవా॥ సీ॥ తనతండ్రియైనవి ధాతనీకుసుతుండు తానావిధాతకు దనయుడయ్యె। దనకుబితామహుండనియెంచిపిన్నపెద్దంతరముఖజూడ కదరదన్నె। నదియటులుండ నిమ్మదిగాక పరమాత్మ వనినిన్ను దెలియ లేకజ్ఞుడయ్యె। నటువంటిమునిపాదమిటునీయురంబుపై సోకినంతటద నిచ్చోటనిలువ। దగదునిన్నెటనైన జిత్తంబునందు। నిలిపిపూజింపుచుండులే నీతినాకు। సెలవొసంగుము జగదీశ చిత్ప్రకాశ। యనుచు సిరిపల్క హరియిట్టు లనియెనగుచు॥ సీ॥ సుదతివిరించి నాసుతుడాభృగుడు పౌత్రుడట్టిబిడ్డకుబిడ్డడైనవాడు। తన్నిననెఱుగదుపిన్నవాడని నేను గూర్మిదలంపక కొట్టదగునె। కడుపులోపల బిడ్డ కాలదన్నె నటంచుదల్లి క్రమ్మఱవాదిదన్న వశమె। జీవకోటులను గుక్షిని నుంచుకొని నసేనట్టిదోషములసహింపకున్న। నెవరు సైరించి ప్రోచెదరిదియుగాక। బ్రహ్మపుత్రుడతండు సద్బ్రాహ్మణుండు। తాపసోత్తముడదిగాక తత్త్వవేది। నిజముగాభక్తి నాయందు నిలిపినాడు॥ ఉ॥ భక్తుడు నాకతిప్రియుడు భక్తునికేను బ్రియుండ గానినా। భక్తుడునన్నుదన్నుటకుభావ్యుడుకాడని నింద సేతురే। ముక్తుడతండుమానిజపదంబు ఖ్యుడు మూర్ఖుడుగాడుగాన। భక్తులుమానికాంతయందుమానిజవమఖ్యుడు ... భామినీ॥ క॥ అనివిష్ణుం డనుటకు సిరి। కను ... నంతుము నాయురమందు ...

గవగెం బెనగగోవ కలితాననయై । మనమున ననహ్యాపడుచును । దనపతి
కిట్లనియె వినుము తామరసాక్షా॥ క॥ పరపురుష పదస్పర్శం । బరుదుగ ని
టసోకుచోట హరి నేనికనం । దొరయక యుండితినైనను । వరపాతివ్రత్య
ధర్మ వరలక చెడదే॥ సీ॥ ఇక నేలనాకు నీకెడబాటుగల్పించు వారివంశజులై
న వారలెల్ల । ననిమిషారులకాప్తులై నిర్జరాహితు లగుచుండవలయు బ్రా
హ్మణులుగలిని । దారపుత్రాదుల దాముబోషించుట కొఱకు యాచకులు
నయ్యెదరుగాక । నిత్యకర్మములగొన్నిటి వీడినీచుల బొందుగా నాశ్రయిం
పుదురుగాక । పేదలై బార గడుపుల బెంచి సకల । విద్యలమ్ముచు ధరను
జీవింతు రెన్న । ననుచువిప్రులకీరీతి నాదిలక్ష్మి । పరగ శాపములిచ్చి యా
హరిని జూచి॥ సీ॥ తన్నినవిప్రుని దండింపకంపితి వటుగానపితికి వాడను
చు నెంచి । జులుకదనంబుగాజూచినిన్నెందైన గొల్లవాడైననుగొట్టగలడు ।
ధరనాడు వారైన దట్టించినీమీద నవ్వుచుతాళ్లతో రువ్వగలరు । విను
మ్లేచ్ఛునీరీతి వినిసడ్డసేయక నింతినిన్నిల నాక్రమించగలరు । తొలుతబుట్టిన
నీశాంతితుదకునన్ను । నిన్ను నెడబాపె నెందైన నిన్ను జిత్త । మందుబూజిం
చుచుండె దనం తెగాని । నీయురంబున నేనెట్లు నిల్తునధిప॥ సీ॥ అనిపల్కి
కిలికించితాపాదపద్మయై దానమితాననయగుచులక్ష్మి । నిజపదాంగుష్ఠంబు
నేలవ్రాయుచుజింత నెనయుచుండగచూచి నెనరుదాచి । కారణమ్మూహించి
క్రమ్మఱమాట్లాడకున్న విష్ణునిజూచియుదధికన్య । హరితనుమన్నింపక ఱమఱ
జేసినాడీజాలిమాలనా కేలయింక । యనితలంపుచువైరాగ్యమగ్గలింప । గమల
నాభుని హృదయపంకజమునందు । జక్కగానుంచికొని మ్రొక్కిచనిరయ
మున । రమ్యతరమైనకొల్లాపురంబు జేరె॥ క॥ ఆకొల్లాపురవాసులు । శ్రీకమ
లాదేవినచట జిరతరభక్తిన్ । బ్రాకటముగబూజింపగ । శోకతొ నందుండె
లక్ష్మి సుస్థిరమతియై॥ వ॥ ఈక్రమంబుగా లక్ష్మీనారాయణులకు బొడమిన
ప్రేమకలహంబను వ్యాజంబున లక్ష్మి కొల్లాపురంబు జేరెనని చెప్పిన విని
శౌనకుండు పశ్చాత్తాపంబునొంది సూతుంజూచి యిట్లనియె॥ శా॥ శ్రీనా
రాయణు డీప్రకారముగ సాక్షీరాబ్ధిజన్ బాసి యా । భూనీళాసతులందు
మోహమతి సంపూర్ణంబుగానుంచి యం । దానందించుచునుండెనో సిరిని
నిత్యం బొప్ప భావించుచున్ । దీనత్వంబునుబొందుచున్ వగచెనో ధీరా
త్ముడై యుండునో॥ క॥ అని యాశౌనకుడడుగగ । వినిసూతుండిట్టులనియె
విష్ణుడుసిరిపై । నెనరుమనంబున బెనగొన । దనలోనిటుదలచెవిరహతాపము
మీఱన్॥ సీ॥ ఆదేవముని వేంకటాద్రిపై నేలేనితప్పువిరించితో జెప్పనేల ।
యజుడు నారదునంప నతడు మానులచెంత జేరి మూలప్రశ్న చేయనేల ।
తత్పరీక్షకుభృగుతాపసేంద్రుడువచ్చి ధైర్యంబుతో నన్నుదన్ననేల । యది

చూచి నాకునిత్యానపాయినియైన బామనన్నిపుడెడబాయనేల । కటకటా
యేమిసేతు నీకర్మగతికి । గాలమెంతటి వారైన గడవలేరు । పద్మమందిర
నన్నెడబాయుకొఱకు । గలిగెనద్భుతముగ నెన్నికారణములు॥ తే॥ మంచి
దిదియొకకొదువగ నెంచనేల । చంద్రబింబమునందున్న చంద్రికవలె ।
విమలరైయె లక్ష్మినాయందె వెలుగుగాని । పగనుననువీడదెందు సౌభాగ్య
లక్ష్మి॥ క॥ సిరిహృదయములోనేనెపు । డిరవుగవసియించియుండి యిందిర
నమరన్ । మరలన్ నాహృదయముపై । దిరముగనుంచికొనిప్రోతు త్రిజ
గములొప్పన్॥ సీ॥ తోయధికన్యకాస్థూలదేహం బిప్పు డెందున్నగాని నా
యందుసూక్ష్మ । తనువొప్పుచున్నది దానిచేజింత లేదైన లోకవిడంబనార్థ
ముగను । మొనయుసర్వజ్ఞత్వమునుదాచి శ్రీరమావనితను వెదుకగావలయు
నిపుడు । నేనూరకుండిననిర్దయుండని కొందఱందరుగాన నెయ్యమున జేరి ।
కొలువరనిపార్షదులకు వైకుంఠపురము । నొప్పుగా రక్షణముసేయుచుండు
డనుచు । జెప్పి భూనీళలకు వారినొప్పగించి । మరలనిట్లనితలచె నమ్మాధ
వుండు॥ వ॥ ఇవ్విధంబున గొంతకాలము జరిగినపిమ్మట నమ్మహాలక్ష్మిని
మద్వక్షంబునం దుంచికొందునని నిశ్చయించి భూనీళలంజూచి బుజ్జగించి
రమాదేవిని వెదకిచూచి క్రమ్మఱనిచ్చటికిదోడ్కొనివత్తునని వారితో జెప్పి
సమ్మతపఱచి వైకుంఠంబువిడిచి మరల వేంకటాద్రికివచ్చెనని చెప్పిన సూ
తుంజూచి శౌనకాదులిట్లనిరి॥ క॥ శ్రీవనితామణినరయుచు । శ్రీవైకుంఠం
బువిడిచి క్షితిపైనుండెన్ । శ్రీవేంకటగిరి జేరిన । శ్రీవిష్ణుండంత నేమిసేయు
చునుండెన్॥ సీ॥ అనిమునులడుగగా నాసూతుడిట్లవినుడాదివిష్ణుండు వేంక
టాద్రి । జేరియచ్చటనుండు శ్రీవరాహస్వామికిని బుష్కరిణికిదక్షిణమున ।
విలసిల్లుతింత్రిణీవృక్షమూలమునందు మేయుచునున్నవల్మీకవివర । మందు
బ్రవేశించి యయుతవత్సరములం దెవరికిగనిపింపకిరవుగాను । బుట్టలో వెల్గు
చుండగా భూతలమున । దప్ప కిరువదియెనిమిదో ద్వాపరాంత । ముంద
గలియుగ ముదయించె నపుడు చోళ । రాజు భువినేలుచుండె ధర్మంబు
మెరయ॥ వ॥ అట్టికాలంబులందు పర్జన్యుడు కాలవర్షంబు గురియించు
చుండు భూమి సకలసస్యంబులబండించుచుండు గోవులు బహుక్షీరంబులి
చ్చుచుండు బతివ్రతలైనస్త్రీలును సతీవ్రతులైనపురుషులును మాతాపితృ
భక్తింగల పుత్రులను గలుగుచుండుదు రట్టి కలియుగాదికాలంబునందు
గొల్లాపురంబుచేరియున్న లక్ష్మి శ్రీహరి వైకుంఠంబు విడిచి శేషాచలంబు
మీద దింత్రిణీవృక్షమూలస్థవల్మీకంబునందు వసియించియుండుచందంబు
భావించి తెలిసిజాలినొందుచు దనమనంబున నిట్లనివితర్కించె॥ క॥ నాకొఱ
కంబుజనాభుడు । వైకుంఠమువిడిచిపోయి వల్మీకములో । నేకాకియగుచు

నందపు । డాకొనినాడేమి సేతు పకటాయనుచున్॥ క॥ చింతించుచు నేనా
హరి। చెంతకు జేరినను నన్ను జేకొనునని నన్। బంతమువిడువందగదని। స్వా
తంబుననిశ్చయించి జాలివిడువక॥ తే॥ వేగగొల్లాపురంబును విడిచిగొల్ల।
పాలతికై వడినొంటిగాబోయిచోళ। రాజసతియున్న మణిమందిరంబుచెంత।
జేరి హరికిక నెటుతృప్తి జేతుననుచు॥ వ॥ మనంబున దలంచుచున్న సమయం
బున మహాలక్ష్మిభావం బజుడు తెలిసి రుద్రుం దోడ్కొనివచ్చుచు యప్పట
ధేనురూపంబు ధరియించె నది యెట్లన్నను॥ సీ॥ కపిలవర్ణంబుతో గరమొ
ప్పుదేహంబు మంగళకరమైన శృంగయుగము। కాటుకకనులు సింగారింపు
చెవులును నల్లనై మెఱసెడి నాసికయును । గురుతరకంఠంబు గోపురంబు
దరంబు తగుదీర్ఘవాలంబు తళుకుచూపు । ద్విరదతుండములట్ల దీపించు
తొడలును బూర్ణకుంభాభమై పొసగుపొదుగు । బటువులైనట్టి కదళికా
ఫలములట్ల । నునుపుగా నొప్పు నాల్గుచన్నులునుగలిగి । క్షీరవారిధిలో
బుట్టి చెలగునట్టి । కామధేనువువలె లక్ష్మికడచునిల్చె॥ తే॥ వామదేవుడు
నటుదానివత్సమగుచు । ధవళ రూపంబు మెఱయ నాతల్లి చెంత । పాలు
ద్రావుచు నెగురుచు బాల్యలీల । లరుదుగా జూపగాజూచి యాదిలక్ష్మి॥
చ॥ కమల జశంభు లిక్రమముగా హరికిష్టము జేయకోర్కెతో । సమ
లిన ధేనువత్సకములైన విధంబుమనంబు లోపలన్ । గ్రమముగనందుదా
నెఱిగి గ్రక్కునరెంటిని దోలితెచ్చిపెం । పమరగదూడ నావునటనమ్మెద
నంచువ చించుచుండగన్॥ క॥ వినిచోళనృపాలునిసతి । తనబిడ్డకు బాలు
దాను ద్రావించుటకా । వనితకు గోరినవిత్తం । బనుపమమతినిచ్చి కొని
యెనావుం దూడన్॥ వ॥ ఇట్టుకొని మున్నుత మకుండిన ద్విసహస్రధేను
గణంబులలో దోల చోళునకొప్ప గించెనంత మహాలక్ష్మి యిప్పుడీయజ
హరుల్ ధేనువత్సరూపంబులం ధరియించి వల్మీకవాసియైన వాసుదేవుని
పోషించెద రింకనాకుజింత లేదీస్వామియెందైన సుఖించుచుండు నే నాకు
సంతోషంబనితలంచి క్రమ్మఱగొల్లాపురంబున కరిగెనంత బ్రహ్మస్వరూ
పంబైన ధేనువు దినదినంబును॥ క॥ గోవులలో మేయుచుజని । శ్రీవేంకట
శైల మెక్కి క్షీరంబునుదా । నావాల్మీకములోపలి । శ్రీవిష్ణున కర్పణం
బు చేయుచునుండెన్॥ క॥ హరియాక్షీరము గ్రోలుచు। బరమానందంబు
నొంది బ్రహ్మనురుద్రున్ । మురియుచు మెచ్చుచునుండిన।తరిజోళనృప
లు భార్యతనయులకొఱకై ॥ తే॥ మున్నుతాగొన్న దూడతో మొదవునవ
దు।సదనమునకొప్ప దెప్పించి సాధ్వి గోవు।గాంచిమేనల్ల నివురుచుదాన
దాని । పిండిబోయిన బాలు లేకుండగాను॥ గీ॥ తానుదనమదిలోనిట్లుదలచె
నావు।పొదుగు భావించి చూచిన బూర్ణకలశ । మట్లనుఱయుచు నుం

యుండదద్భుతముగ । బాలు లేకున్నదిది యేమి పాపమనుచు॥ వ॥ ఇవ్విధం
బున జింతించి యాదివ్యధేను వందులత్యరబునుంచి కొన్నిదినంబులు పరీ
క్షించిపిండబోయిన బాలు లేకుండెనందున దద్గోపాలకునిపిలిపించి యిట్లని
యె॥సీ॥గోపాలయిపుడింత గొప్పావు పొదుగులో బాలు లేకుండెడి పాప
మేమి । నీవతణ్యములోన త్రావినావనవిని గొల్లడిట్లనియెనీ గోవుపాలు।
నేద్రావ లేదుదూడే త్రావెగాబోలు ననగ మాయింటనున్నట్టి దూడ ।
ద్రావునేనీవింత దబ్బరాడితివంచు నయ్యెంతికోపింప నదిరివాడు । పలికె
నయ్యావు పొదుగంది పట్టిత్రావె। నేమెనేనొక్క కర్మంబునెఱుగననగ।
నేమహీపతిసతి వానినిజెఱిచికట్టి । వేసికొట్టించి యావేళ వెడలనంపె॥ తే॥
అపుడు వాడేడ్చుచునుజని యావుగముల। వెంట దాబోయియాగోవువెం
టనంటి । పోవగానది ఫణిరాజ భూధరంబు । మీదికెగ బాఱిపోయి వ
ల్మీకమందు॥ గీ॥ పొదుగుదిగ జారవిడచి యాపుట్టధేను । వందుక్షీర
మునిండంప నవ్విధంబు। గోపకుడు చూచితనచేతి గొడ్డలెత్తి।గోవునడినె
త్తిపై మించికొట్టబోయె॥ఉ॥అప్పుడువిష్ణుదేవుడమహాసురధేనువునాకునిత్య
ముగ్।దప్పకదుగ్ధమిచ్చిననుదల్లివిధంబునబ్రోచెనట్టిగో। విప్పుడుగొల్లచేమ
డియుబెట్టుసహింపగవచ్చునంచుదా। దెప్పుననైజమస్తకము ధేనువుశీర్షము
మీదనిల్పగన్॥సీ॥ గొల్లవాడెత్తినగొడ్డలిహరిమస్తకంబులో జొరగరక్తం
బువెడలి। తక్కకప్పుడు సప్తతాళవృక్ష ప్రమాణంబున నూర్ధ్వముఖంబు
గాను।బొంగుచుదిగజాఱిభూమిపై బడజూచిగోపకుండదరుచుగూలిమడిసె।
నదిజూచిగోవు శేషాద్రిచెచ్చెరడిగ్గితనచోళభూపతిసభకుబోయి । నేలబొర
లుచునఱచికన్నీరునింప । ధేనువునుగాంచి యారాజదిగులునొందె। నవ్వి
డా మొదవందుండ కరుగదాని । జాడనేచారులను బంపె జనవిభుండు॥ వ॥
అప్పుడాచారులమ్మొదవువెంటనంటిపోవ నాగోవు వేంకటాద్రికివచ్చి వల్మీ
కంబుదగ్గరనిల్చె నంతలో జారులాదిగిపోయి పుట్టలోనుండిరక్తంబెగురు
టయు గోవందునిల్చుటయు గోపాలకుండు పడియుండుటయుంజూచిభీతిల్లి
చోళరాజునుజేరంబోయి తద్వృత్తాంతంబు విన్నవింపగా విని దిగ్గునలేచి
యారాజు పల్లకిలో గూర్చుండి పరివారంబుతోడ వేంకటాద్రిమీదికివచ్చి
యందునడిచినవిపరీతంబునకు వెఱగుపడి తనమంత్రులంజూచి యీవాల్మీ
కంబునం దిట్టిరక్తంబు వెడలుటకు గోపకుండుబడుటకు గోవుకన్నీరునించు
చుండుటకు హేతువేమని వితర్కించుచున్న సమయంబున॥ సీ॥ వనజదళా
క్షుడావల్మీకమందుండి యపుడతిరక్తసిక్తాంగుడగుచు । గన్నీరువెడలగద్గద
కంఠుడై శంఖచక్రములేచ్చవట్టిసరభసముగ। లేచియారాజునుజూచియిట్లనివ
ల్కెనోరిపాపాత్మనేనాదిగిపుట్ట। లోడాగియుండగానేడుమీగోపాలుడీశకు

వచ్చినాకెపుడుపాలు। నెనరుతో నిచ్చు సురగవి నెత్తిమీఁద।గొట్టిచంపెదనని
పొంచిగొడ్డలెత్తి క్రూరుఁడై నాశిరంబుపై గొట్టినాఁడు । ఘోరపాపముచే
వాఁడుగూలినాఁడు॥ సీ॥ వినురాజదిక్కెక్కడయు లేక తల్లిదండ్రులు లేక నాలు
బిడ్డలును లేక । బంధువులును లేక బలు పేదవాఁడనై పరదేశినై వచ్చి ఫణిన
గంబు । పై నుండుపుట్టలోపల జేరియుండగా దల్లిచందమున నీధర్మసురభి।
క్షీరంబులిచ్చి రక్షించుచునుండగా నీపశుపాలుండు నేఁడుదీని। బడటమున
జంపవచ్చినపాపఫలము । వాఁడనుభవించెవాఁడునీవాఁడుగనుక । దొడరినను
గొట్టినటువంటిదోషఫలము । నీవనుభవింపుమిట్లన్ననీచదశను॥ తే॥ పొంది
ధరనుబిశాచమైపొమ్మటంచు । శాపమిచ్చినవినిమరిదాపమొంది । తామ
హార్తంబు మూర్ఛిల్లి ధరణిమీఁద। వ్రాలియటమూర్ఛదెలిసిభూవరుఁడు
లేచి॥ వ॥ అందు లీలామానుషవిగ్రహుండై నిలిచియున్నహరికిసాష్టాంగ
దండప్రణామంబులాచరించి ముకుళితకరకమలుండై గద్గదస్వరంబునగన్నీ
రునించుచు నాస్వామినిజూచియిట్లనియె॥ చ॥ కటకట దేవ నే నెఱిఁగికష్టము
నీకొనరింప లేదు దు । ర్ఘటమగుశాపమిచ్చినను గష్టములో బడ వేసితీవు నే ।
నెటువలెనోర్చియుందు జగదీశ్వరనాయెడ బ్రేమనుంచి వి। స్ఫుటతరమైన
శాపమిఁకఁబోవను పాయమునీవ సేయవే॥ చ॥ అనినృపుఁడార్తుఁడై వలుకనబ్జజ
నాభుఁడువాసిజూచిబల్ । నెనరు నిట్లనెన్ నృపతి నీయెడనేరము లేనిరీతి నే
నొనర నెఱుంగకన్ భ్రమసి యూరక శాపమునీకొసంగితిన్ । దనరగనాఁడు
వాక్యమిఁక దప్పదుగావున నేమి సేయుదున్॥ చ॥ భుజగగిరీంద్ర మందొదిగి
పుట్లమఱుంగున డాఁగియున్నన్ । గజబిజి జేసికాలగతిగష్టమునాకొనరించె
నందుచే। నిజము నెఱుంగ లేకయతినీచుఁడనై సుజనుండవైనన్ । గుజనుని
గాదలంచి యతిఘోరపు శాపము నీకొసంగితిన్॥ సీ॥ వసుధ నీశాపంబు
వారింపగాలేను విపులవాత్సల్యంబు విడువలేను । గాననీపై నుండు కరుణ
మహాదుఃఖ కరమయ్యెబైశాచగతినిబొంద। లేక నావలననే నీకుదుఃఖము
గల్గె నిరువురకునుఖేద మేకమయ్యె । గలియుగమున్నంత కాలమీశాపంబు
ననుభవించుచునుండు మవనిమీఁద । 'నరసుఁడాకాశరాజను జనవిభుండు ।
దనకుసుతయైనపద్మావతినిముదమున । బ్రేమమీఱఁగనాకిచ్చి పెండ్లి సేయు।
నపుడుమకుటము నాశీర్షమందునిలుపు॥ వ॥ అట్టి కిరీటం బెట్టెదనిన నూఱు
బారువులకనకంబుతో దీర్చితుల లేనిజీవమణులుహత్తించియుండుబ్రతిశుక్ర
వారంబును దప్పింపక యమ్మకుటం బాఱుగడియలు శిరంబునన్ ధరింతు నప్పు
డుమదీయాత్ములందానందబాష్పంబులు ధరియించు నయ్యాఱుగడియలు
నీవు సుఖయింపుచుండుదువుగాక యనియానతిచ్చినవిని చోళరాజుశాపగ్ర
స్తుండై చనియె నంత హరిపుట్టలో బ్రవేశించి శిరస్ఫోట నాయాసంబునకు

సహింపంజాలక బృహస్పతిని మనంబునస్మరింపగా నాగురుండును వల్మీకంబు
కడకువచ్చిన [illegible] దీనవదనుండై హీనస్వరంబున దన కందునడిచిన
వృత్తాంతంబంతయుంజెప్పి హరి మఱియు నిట్లనియె॥ సీ॥ ఓదేవదేశికసాద
రంబుగవినుకాలకర్మములును గ్రహగతులును । గూడినందున గోపకుఁడు
నడినెత్తిపై గొడ్డుగొడ్డలినెత్తిగొట్టెగనుక। నొప్పిమెండైనది తెప్పునసౌష
ధంబివ్వుడేభావించిచెప్పుమనిన । సురగురుండదివినిశోకాకులస్వాంతుఁడగు
చు నిట్లనియె మహాత్మనీకు । గాలముఁ గర్మముఁ గ్రహగతులుగలవె ।
నీమహిమమనుష్యులెఱుగరు నీకె తెలియు । నైనమంచిదినన్నుమందడిగితీవు ।
గాన జెప్పెద నొకమందు కమలనాభ॥ తే॥ పట్టుగావినుజిల్లేడుపత్రియొత్తి।
పాలలోనద్దినెత్తిపైపట్టిరాయ । నందిడిన నొప్పి శాంతమౌననుచుజెప్పి।
హరికిబ్రణమిల్లి సురగురుండరిగెనంత॥ సీ॥ హరిగురుడెఱింగించినట్టిమందా
గాయ మందు బెట్టుచునుండెననగనవ్వి। శౌనకాదులుచాల జాలినొందుచు
సూతునీక్షించివెఱగంది యిట్లులనిరి। ఘనరోమహర్షణమునిపుత్రతింత్రిణి
భూజవృత్తాంతంబు పుట్టవిధము । మొదలైనవృత్తాంతములు చెప్పుమీకథ
వినవేడుకైనదివిశ్వమెల్ల। లలిని బుట్టించు రక్షించు లయమొనర్చు । నట్టి
సర్వజ్ఞులకు లేని యాపదెల్ల । గలిగె నిదివిన్నమదివెన్నకరణిగరగు । చున్న
దదిదేటగాజెప్పుమోమహాత్మ॥ క॥ అనివారడుగగ సూతుడు । వినియునిట్ల
వల్కెనాది విష్ణుచరితముల్। ఘనరస గూఢార్థంబులు। గనుకన్ వివరించి
చెప్పగావశమగునే॥ వ॥ అయిన నాకు దోచినంత జెప్పెద నెట్లన్నను దశ
రథుండును కౌసల్యయు దేహవిముక్తులగు కాలంబునం దారామచంద్రుని
యం దత్యంతమోహంబునుంచికొని చనిన కారణంబున బద్మసంభవుండు
భావించి తదృణానుబంధానుసారంబుగా రామకృష్ణ రూపంబులకు గార
ణంబైన హరి కిరవుగానుండుటకై దశరథు తేజంబు తింత్రిణీ వృక్షంబుగా
కౌసల్యాదేవి తేజంబును వల్మీకంబుగా వేంకటాద్రియందునిర్మించె దత్క్రి
మంబుగావసుదేవదేవకులును దేహముక్తికాలంబుల శ్రీకృష్ణస్వామియందు
బుత్రవ్యామోహంబునుంచికొని చనిన ఋణానుబంధంబుల నెఱిగి దశరథ
స్వరూపంబైన తింత్రిణీతరువందు వసుదేవుని తేజంబును కౌసల్యాస్వరూ
పంబైన వల్మీకంబునందు దేవకీదేవి తేజంబు నిలిపె నందు నారామకృష్ణా
భిధానకలితుండై నవిష్ణుడాకాలంబునమాతృగర్భంబునందున్నశిశువుకరణి
బదివేలవత్సరంబులాపుట్టలోవసియించియుండెగావున దశరథుండె తింత్రిణీ
వృక్షంబు కౌసల్యయే వల్మీకంబు లక్ష్మణుండే శేషపర్వతం బయోధ్యా
పురంబే తద్[illegible] పుణ్యకాననంబు సరయూనదియే స్వామి పుష్కరిణి
రామచంద్రుండె వల్మీకవాసియైన శ్రీనివాసుఁడగుచుండు ననంతరంబున

వసుదేవుండె తింత్రిణీభూజంబు దేవకీదేవియే వల్మీకంబు బలభద్రుండె పన్నగాచలంబు మధురాపురంబె వేంకటనగరంబు యమునానదియె శ్రీస్వామిపుష్కరిణి యాదవులె మృగంబులు గోపికలె ఖగంబులు కృష్ణుండె వల్మీకవాసియైన వేంకటేశ్వరుం డగుచుండగా మఱియు శ్రీవైకుంఠంబు నిగమమయంబైన శేషాచలంబు విరజానదియు సువర్ణముఖరి నారాయణుండే లీలామానుషవిగ్రహుండైన శ్రీనివాసుండుగాగ నచ్చట ననేకముక్తబ్రహ్మలనేకఖగంబులై యనేకముక్తరుద్రు లనేకమృగంబులై సనకసనందనాదులువనచరోత్తములై వర్తించుచుండగా బరమపురుషుండైన వేంకటేశ్వరుండందువిచిత్రలీలావినోదంబుల గ్రీడించుచున్నఁడియు దనకుశరీరబాధగలిగినట్టు మాయగా నటించినాఁ డింతియేకాని యా మహానుభావున కాబాధ లేదు మీరు నెమ్మదిగా వినుం డాస్వామిదర్శనంబు జేయ నిశ్చయించినవారు సకలసత్కర్మసిద్ధులం బొందుదురని చెప్పి సూతుండు మఱియు నిట్లనియె॥ శా॥ వైకుంఠంబునువీడి శేషగిరిపై వల్మీకగర్భంబులో। శ్రీకాంతుండువసించి జేసిన మహాచిత్రంబులం వింటిరిం। కాకంజాతుఁడు మర్త్యుఁడై నరులతో నాట్లాడినట్లెప్పుడుఁ। జోకల్ తార్కికుఁడై ఘటించినకథల్ చోద్యంబుగా దెల్పెదన్॥ మ॥ విబుడానిర్ఝరదేశికుండు హరికిన్ వేనొప్పివారింపఁజె। ప్పినపాల్గూడియుదెచ్చి గాయముపయిన్ బెట్టెహితుండొక్కఁడై । నను లేకుండఁగనేమి సేతునని శ్రీనారయణుండార్తుఁడై। తనమందప్పుడు దానెదెచ్చుటకు బ్రాతఃకాలమం దొక్కఁడే॥ సీ॥ అరుగునప్పుడు వరాహస్వామి వృషభాసురునితోఁడ బోరాడి దునిమివైచి । యవల భూదేవితో నఖిలపర్వతగుహాసానుశృంగములందు సంచరించి । బహువత్సరములకు బన్నగాద్రిదలంచి మరలవచ్చుచున్న మార్గమందు। నరుని చందమున శ్రీహరినిల్చియుండగా గనిననరుడనియసుర క్కసుఁడొక్కండు। హెచ్చితనతోడ బోరాడవచ్చెననుచు। నటలుఝళింపించి యట్టహాసంబుచేసి। దిగ్గజంబుల చెవులు భేదించుకరణి। ఘుర్ఘురారావము నరించె ఘోరముగను॥ క॥ ఆరభసంబున కలుకుచు । నారాయణదేవుఁడుజికినడుమొకపొదలో। భోరునడాగినగనియా। దారినిగిరిదేవుడరిగిదర్పముమీఱన్॥ క॥ ఘోరాకారుండగుచును। గోరలుగీటించికొనుచు కొబ్బునబొదలో। దూఱినఘోణింగనియపు। దూరకెరొయొకమూలవిష్ణు డొదుగుచునుండెన్॥ సీ॥ ఇట్లొదుగుచుగన్నీరునించుచుండగా। తనదీనదశంజూచి దనుజుండు గాఢు దనుజాంతకుండని తెలిసి నిష్కారణంబుగా నతనియందు గ్రోధించితినని మనంబుగరఁగ వరాహస్వామి తానును బాష్పపూరితలోచనుండై యందున్న లీలామానుషవిగ్రహుని చెంతజేరి తోడకుమని యిట్లనియె॥ సీ॥ వైకుంఠమందుబాసి వచ్చి యిగతియైతి సిరియురంబున లేని చిత్రమేమి। మానవాకృతినిందుబూనియుండెడిదేమి తలమీద గాయంబు తగులుటేమి । యుడిచినబలముతో నొదుగుచుండుటదేమి కన్నుల బాష్పముల్ గారుటేమి । నేఁజెప్పినప్పుడు నిల్చిపల్కకనాకు లోఁగినట్టడవిలో దాఁగుటేమి । వింతగాదోఁచుచున్నదీ విధమునాకు । దెలుపునిక్కముగానంచుఁగలకనొందె। యడుగనటలేక దీనాస్యుఁడగుచునతఁడు। కిటివిభునిజూచిపల్కెలక్ష్మీవిభుండు॥ సీ॥ విను ఘోణిరూప నావృత్తాంతమంతయు సిరినురస్థలినుంచి శ్రీవైకుంఠ । మందునేనుండగా నద్భుతంబుగవచ్చి భృగుడుదా నాఱొమ్ము నగ్గితన్నె। నాయురమందుండినట్టిరమాదేవి పరపూరుషునిపదం బోరయుచోట । నిలిచియుండననటంచు నలుకతో గొల్లాపురంబున కరిగి వైరాగ్యమొందె । గాన సంసారసౌఖ్యంబు నేనురోసి । నీకడకువచ్చివిపుల వల్మీకమందు। గుదిరియుండగనిందొక్క గొల్లవాడు। గొడ్డటను నడునెత్తిపై గొట్టినాడు॥ క॥ ఆగాయము మానెడికొఱ । కాగీష్పతిమందుసెప్పెనయ్యాపథమే । నీగిరిమీదన్ వెదకుచు । వేగమెనినుగంటినిచట విమలశరీరా॥ క॥ తలగాయమునొప్పింపగ। బలుహీనుడనైతిగానబలవంతుడవై। చెలగుచునను రొప్పిననే । నలుకుచు బొదజేరిడాగి యుంటిమహాత్మా॥ ఆ॥ శరుణమీఱనీవు కలసిమాట్లాడితి । వందువలన డెందమందు బూర్వ । మున్నచింతదీఱెనన్ను నీవానిగా । జెంతనుంచుకొనుము శ్రీవరాహ॥ ఆవైకుంఠమునొల్లక। నీవేనేననుచుజాల నెనరెనయగనీ। దాపుననుండితి నెక్కడ । నీవుంటివిచూడలేదు నేనిందనుచున్॥ సీ॥ హరియపు డడుగగా నావరాహస్వామి పలికెనిట్లనుచు నీపర్వతమున। వృషభాసురుడు చేరివిడి వడిశ్యామాక ధాన్యమెందుండినఁ దాగ్రహించి। కొనిపోవు గనుకనా క్రూరానురునితోడబహుదినంబులుఘోరబండనంబు। జేయుచునుంటినమ్మాయరాక్షసుండెందుజిక్కకనేయుండిచిక్కగనుక। వానిశిక్షించియిచటికివచ్చినిన్ను । నేనుఁజూచితి నన్నునునీవునిపుడు। గాంచితివినీకు నాకుసఖ్యంబు గలిగె । నిండుచేమోద మొదవెనో యిందిరేశ॥ ఆ॥ అనివరాహదేవు డాప్తుడై పల్కగా। వినిముదంబునొందివిష్ణుడనియె। నవనిగలిగియుగాంత మందాక గిటిదేవ। నివసింపజోటునీవుచూపు॥ సీ॥ అనిచక్రిపలుకగా వినివరాహస్వామి యిదియేమి యనిసంశయించి పలికె। హరివిను పేదలకాశ బెట్టగరాదు వలనొప్పగా బలవంతులకును। దావియ్యరాదైన ద్రవ్యమిచ్చితివేని కొలిచినూఅడుగుల కుతలమిచట । నీకిత్తుననిపల్క నాకంజలోచనుం డిట్లనెలక్ష్మినన్నానసియున్న । ధనమునీకిత్తునిపుడు శ్రీతరుణియలిగి। గొల్లపురమును జేరెనుగూర్మిలేక।పుడమిఁగొనుటకు నూకలవడిగ దెత్తు। బ్రజలయాచింతినియిందుబ్రతుకవలయు॥ చ॥ అనిహరిపల్కగావిని మహామహుడైన వరాహ దే

వుడి। నిట్లనియెన దేటిమాటలిపుడర్థమొనంగక భూమినియ్యన। న్ననుగిటిజా
చిమాధవుడు నవ్వుచుని ట్లనియెఁ ధరాతలం। బొనరగనీ యధీనమగుచు
న్నది కొంచెము నాకొసంగవే॥ సీ॥ ఎంతయునిచ్చిననంతలో నేనుండిజీవ
నోపాయంబు జేయుకొంటకు। బంచామృతస్నానమంచితంబుగ దినదినము
సేయింతుతీర్థములయందు।మునిగిముందుగనీకు ౹మ్రొక్కి కొన్కలొసంగిజన
నియమంతునుజనుల కెల్ల। నదియుగాకను దొలుత నీకన్నమిచ్చి। యవ
లనేను భుజించెదననినసమ్మ। తించికిటిదేవుడా వాసువు వేడచట। గుదురమూ
అడుగుల భూమి కొలిచియొసగె॥ వ॥ ఇవ్విధంబున వరాహస్వామి హరి
నాదరించి శేషాద్రియందునిలిపె నప్పుడయ్యిరువురిశీర్షంబులందా దేవతలు
పుష్పవర్షంబులు గురియించి యనేక ప్రకారంబుల వినుతించి రప్పుడు
కిటిదేవుండు తన చెంత బాకరాణియై యున్న వకుళమాలికె నవ్వాసు
దేవుని చెంతనుంచి యన్నపానౌషధాది సర్వోపచారంబులు సేయుచుండు
మనినియమించెనప్పుడా వకుళమాలికహరికి శ్యామాకాన్నంబును దేనెయు
భోజనంబుగావించుచుగాయంబున కౌషధంబిడుచునవ్విధంబునబోషింపు
చున్నంతనంతసించిమున్ను ధేనువత్సరూపంబుల ధరించిపుట్టులో నున్నచక్రికి
బాలిచ్చి తృప్తిబొందింపుచున్న బ్రహ్మరుద్రు లంతర్థానంబునొందినిజస్థా
నంబులంజేరి రంత శ్రీనివాసుండా గిరియందు సకల వినోదంబులు సేయు
చు భక్తిహీనులకు మోహకుండై పరమభక్తులకు సకలసిద్ధిప్రదుండై
రాక్షసులకు భయంకరుండై దేవతలకు వినోదంబు జూపుచు శిరస్ఫోట
నాయాస విముక్తుండై దివ్య సౌందర్యలీలా మానుష విగ్రహుండై తల్లి
చెంత ముద్దులు చూపుబాలకునివిధంబున వకుళమాలిక చెంత నటింపు
చుండెనని చెప్పినవిని శౌనకాదులుసూతుంజూచి యిట్లనిరి॥సీ॥ వకుళమా
లిక యొక్క వరచరిత్రంబు మాకెఱిగింపు మనసూతు డిట్టులనియె। శ్రీయ
శోదాదేవి చిన్నికృష్ణునియందు బుత్రవాత్సల్యంబు పొసగనుంచి। కాల
గతిని జెందగా దద్ఋణాను బంధమును భావించి విధాతవకుళ। మాలికయ
నెడి నామము నిచ్చి పుట్టించి భూవరాహస్వామి పొంతనిలిపె। నప్పుడా
కిటి దేవుడా యతివనొనర। జక్రధరుచెంత నిలుపగా జననికరణి। నాద
రించుచు దెచ్చి తానౌషధంబు। బెట్టి తలగాయమును మాన్పె బ్రేమమీఱ॥
ఉ॥ శ్రీరమణీ విభుండచల శేషగిరీంద్రమను మీదనిల్చివి। స్వైరముగా
వినోదముల సల్పుచు నొప్పుచునుండి పూర్ణశ్శృం। గారవిశేష లీలలసుఖ
స్థితి నొప్పిన రాజకన్యనం। దారసి పెండ్లియాడ సురలందఱు మెచ్చగు
నంచు బల్కగా॥ సీ॥ వినిమానులా సూతునొనరంగ నీక్షించి పలికిరి
ట్లని రమాపతికి దగిన।కన్యాకామణి యెందుగలిగె దానికి తల్లిదండ్రులు

న్నలు దమ్ములెవరు। నీవావిధములన్ని సావధానంబుగా జెప్పుమిప్పుడు
విచ్చి కనటంచు। నడుగగా సూతుడిట్లనె నిర్వదెనిమిదో ద్వాపరాంత
మున భూతలమునందు। వెలయు కలియాదియం దొప్పవిక్రమార్క।ము
ఖ్యరాజులు జనియించి ముదముమీఱ। భూమినొనరగ బాలించి పోయి
స్వర్గ। లోకమున జేరి రొనర భూలోక మణులు॥ వ॥ తదనంతరంబున జం
దుకుల పాండవ బాహ్రిత వంశంబునందు సువీరుండనురాజు దయించిభూ
మినిబాలించుచుండి సుధర్ముండను పుత్రుంగాంచి కొంత కాలంబున కత
నికి బట్టంబుగట్టి సద్గతింబొందె నంత సుధర్ముండు భూమి పాలించుచుండె
నట్టికాలంబున మున్ను వేంకటాద్రికి వచ్చి పాపవిముక్తుండయి బ్రహ్మచే
త వరంబుల వడిసిన మాధవ నామధేయ బ్రాహ్మణుండు తత్పూర్వ తారో
హణంబుచేసి స్వామి పుష్కరిణిలో గ్రుంకులిడుచు వరాహస్వామి సాన్ని
ధ్యంబున తపంబుజేసి యచ్చట శరీరంబు విడిచి సుధర్మరాజుకు జ్యేష్ఠపు
త్రుండై పుట్టియాకాశరాజన బ్రసిద్ధుడై యుండె బూర్వం బామాధ వా
ఖ్య విప్రుని భార్యయైన చంద్రరేఖ పతిస్మరణంబు జేయుచు దద్దేహంబు
విడిచి క్రమ్మఱ జనించి ధరణీ దేవియనుపేర నొప్పుచుండగా సుధర్ముడా
కాశరాజునకా ధరణీ దేవిని వివాహంబు జేసెనని చెప్పి సూతుండు మఱి
యునిట్లనియె॥ సీ॥ తక్కకన వలను ధర్మరా జొక్కనాడడవి లోపల వేట
లాడి బడలి। యచ్చట నొకపంక జాకరంబున కేగి సుకుమార నాగకన్య
కనుజూచి। మోహించి బహువిధములదాని బ్రార్థింప నదియొడం బడక
యిట్లనియెరాజ।నీవుమానవుడవు నేనాగకన్యకనౌదు గాసదాంపత్య మేక
రణి నమరు। బొమ్ము నీత్రోవ నని పల్కి పోవదాని। వీడజాలక మఱి
మఱి వెంటనంటి। చాలవేడగనాకన్య జాలినొంది। యవలఖో లేక నీతె
వ్వడనగ నృపతి॥ క॥ తనకులమును గోత్రముపే। రునుదా బ్రభువగుట
యును నిరూఢిగ దెలుపగ। విని యానాగకులాంగన। మనుజేశ్వరు మో
ముజూచి మఱియిట్లనియెఁ॥ సీ॥ భూనాథననునీవు పొందిన బుత్రకుండుర
గలోకంబు నందుది తుడగుచు। దనతండ్రి యెవ్వడన్నను వానికప్పు డే
మనిచెప్ప వలయు నోజనవరేణ్య। యనగ సుధర్ము డిట్లనియె నీకుసుతుం
డు గలిగి నస్సదగిన కాలమందు।నాపేరు చెప్పినిర్ణయముగా బంపింపుమే
నర్ధ రాజ్యంబిచ్చియతని బ్రోతు।ననుచు దనముద్దుటుంగర మూనవాలు।గా
ముదంబున నానాగకన్యచేతి। కిచ్చి యానందమున దానినెనసిచొక్కి।
పొమ్ముసీవని యటరాజు పురముజేరె॥ తే॥ పట్టుగా నాగకన్య గర్భము
ధరించి। నాగ లోకంబునకు బోయిననుపు ఫణీంద్రు। డావిధముదాను
దెలిసి యేమనక శార। ణంబుభావించి మదిసంతసంబు నొందె॥క॥ఆకన్య

క కంధరుడగ । శ్రీకరుడగు చక్రవర్తి చిహ్నంబులతో । ప్రాకట శుభల
గ్నంబున । జోకగ భుజగంబులలర సుతుడుదయించెన్ ॥ తే॥ పూటపూ
టకు దగువృద్ధి బొందిబాలు । డమ్మ మాతండ్రి యెవ్వ డటంచు నడుగ ।
నాగకన్యక వినిలోన నగుచు దనయు । నెత్తిముద్దాడి లాలించి యిట్టులని
యె॥ తే॥ తనయ నీజనకుండును ధర్మరాజు । ధారుణీ తలమున బ్రసిద్ధంబు
గాను । పాలనము సేయునటకు నిర్భయుడవగుచు । బోవలసి యున్నసు
ఖముగా బొమ్ము పుత్ర॥ ఉ॥ అచ్చట నర్థరాజ్యము మహా ముద మొప్ప
గ నాథుఁ డుండునీ । కిచ్చును ధర్మపద్ధతిగ నేలుము నన్ను దలంపు చుండు
మిం । కిచ్చట గార్యమేమియట కేగి సుఖంబున నుండుమంచు బా । ల్యమ్మకు
మీఱ జెప్పి చనుమార్గము తేటగ జూపె సమ్మతిన్ ॥ వ॥ అప్పుడబ్బాల
కుండు మహామహుండైన నాగరాజు మొదలుగాగల భుజంగంబులకు
మ్రొక్కి దీవనలంది తనతల్లికి దండప్రణామంబు జేసి వీడ్కొని పాతాళబి
లమార్గంబున వచ్చుచుండగా నతని జననియు పుత్రవాత్సల్యంబు చేత నబ్బాలకుం
దోడ్కొనివచ్చి భూమిపై జేర్చి మున్ను సుధర్మరాజు తన చేతికిచ్చియున్న ము
ద్రుటుంగరంబక్కుమారుని చేతికిచ్చిన నతండు ప్రేలందొడగి తల్లికి బునఃపున
ప్రణామంబులు చేసిన నది దీర్ఘాయుష్మంతుడవై హరిభక్తుడవై చక్రవర్తివై
వృద్ధిబొందమని దీవించి శిరంబు నివిరి చెక్కిలి ముద్దుగొని వీడ్కొల్పి తా
నుజాలి నొందుచు పాతాళలోకంబున కరిగె బాలకుండు నారాయణపుర
ంబు జేరి సుధర్మరాజ సమీపంబునకు బోయి మ్రొక్కగా నయ్యర్భ
కుంజూచి నృపాలుం డిట్లనియె॥ సీ॥ ముద్దుబాలక నాకు మ్రొక్కి నిల్చితివి
యెవడవు తలిదండ్రు లెవ్వరనుచు । నడుగగా డింభకుండళుకింత లేక యో
వరనాథ నాతల్లి నాగకన్య । తండ్రి సుధర్మభూవరుడని నిష్కర్షగా జెప్పి
ముద్రుటుంగరము జూపె । నాముద్రికనుజూచి యతడు మంత్రిపురోహి
తాప్తజన బంధుమిత్రాదులకును । నందనుని జూపి ముచుదాను నాగకన్య ।
నెనసి యుంగర మిచ్చి వచ్చిన విధంబు । లన్నియును దెల్పి తనపుత్రు నాద
రించి । ప్రేమతో దొండమానుడన్ పేరు బెట్టె॥ వ॥ తదనంతరం బాతొండ
మానునకు నుపనయన వివాహంబులు చేసి యప్పుత్రుల నిరువురం జూచి
సంతసించుచుండి కొంతకాలంబున కాకాశరాజునకు బట్టంబుగట్టి తొండ
మానుని యువరాజు జేసి సుధర్మభూపాలుండు ముక్తిబొందె నంత గగన
నృపాలుండును దొండమానుండును భిన్నోదరులై యుండియు సహోదరుల
చందంబున నత్యంత మైత్రిగలవారై నారాయణపరాయణులై సుజ్ఞాన
యుక్తులయి యుండి రందు జ్యేష్ఠుండగు నాకాశరాజు తనకు సంతతిలేక
[illegible] ... తికినమేమి నరించి యిట్లనియె॥ సీ॥ నర్ధుత

వరనాథునం తానలాభంబు గలుగకుండుటకేమి కర్మములను । జేసితి నారీతి
జెప్పుడన్నను మహీపతికిట్టులనియె గీష్పతి ముదమున । నీవుపాపము లెన్ని
గావించియుండిన బరిహారమగుట కుపాయమొకటి । చెప్పెద నెట్లన్న స్థిర
భక్తితో బుత్రకామేష్టి గావింపు క్రమముగాను । సుతులు పుట్టెదరని చాల
హితము మీఱ । బలుకగా విని మ్రొక్కి భూపాలుడచట । జెలగి యజ్ఞ
ప్రయత్నముల్ చేసి కనక । హలముతో భూమిదున్నించె నాథ్యుడగుచు॥
చ॥ అటువలె భూమి దున్నగ సహస్రదళంబులు గల్గియొప్పు వి । స్ఫుటతర
పద్మమందు బొడసూపిన జూచి నృపాలకుండు నే । డిటువలె నబ్జమీ ధరణి
నెట్లు జనించెనటంచు జూడ ద । త్పుటతరకంజమధ్యమున బాలికగన్పడె
నద్భుతంబుగన్ ॥ ఉ॥ అప్పుడు దానిజూచి నృపుడార్యుల నెల్లను బిల్చి భక్తి
తో । నొప్పుగ బద్మమధ్యమున నుండెడి కన్యను వారికేర్పడన్ । దప్పక
చూపుచుండగ ముదంబున నందశరీరి యిట్లనెన్ । మెప్పుగ దీని బెంపు మిక
మేలు ఘటించును నీకు భూవరా॥ చ॥ అనియశరీరివల్కగ మహాద్భుతమంది
నృపాలకుండు మె । ల్లన కమలస్థకన్యకను లాలన జేయుచు గారవించుచున్ ।
జని తనమందిరంబునకు సంతసమొప్పగ జేరి భార్యకం । దొనరగ బిడ్డనిచ్చి
బహుళోత్సవము ల్నడిపించి యిట్లనెన్ ॥ గీ॥ వినుమ యోనిజయైనట్టి తనయ
నిపుడు । నీకు దేవుడు దయనిచ్చె నెనరుగాను । సంతసించుచు బోషింపు
చంద్రవదన । యనిన ముదమొంది పెంచె నయ్యతివ సుతను॥ క॥ తద్దయు
నా తలిదండ్రులు । ముద్దుగదగ బెంచుచున్న మురిపములారన్ । ముద్దులు
సూపుచు జిలిబిలి । సుద్దులు చెప్పుచును వేడ్కజూపుచునుండెన్ ॥ సీ॥ ఆ
కన్య తనయింటికరుదుగా వచ్చిన ఘనలక్షణమున నాకాశరాజు । భార్య
గర్భము దాల్చె నార్యులెల్లను మెచ్చ నైదవనెల శుభావహముగ । సీమంత
మారాజు సేయించె నటమీద బొలుపొందిన నవమాస పూర్తిగలిగె । దశమ
మాసంబున ధరణి గన్యారాశి యందు ప్రవేశించి నపుడు శుక్ల । పక్ష దశ
మియు రోహిణి ప్రకటశుక్ర । వారమును గూడి నటువంటి వరదినంబు ।
నాటిసంధ్యను గగన భూనాయకునకు । నందనుడు పుట్టె లోకులానంద
మొంద॥ వ॥ అప్పు డారాజేంద్రుండు సంతోషమగ్నుడై స్నానంబు జేసి
యనేక బ్రాహ్మణులకు నవధాన్యంబులను ధనంబును సహస్ర ధేనువులును
బదివేల తురంగంబులను ఛత్రచామరాది సకలవస్తువులను శాస్త్రప్రకా
రంబుగా దానంబు జేసి నిజగురుపూజ గావించి తదనంతరంబున సుతునకు
వసుధానుండను నామంబిడి సుతకు బద్మావతియను పేరు బెట్టి యనేకసహస్ర
బ్రాహ్మణ భోజనంబు జేయించి పుత్రుని పుత్రికను గారవించి పోషించు
చుండగా దినదిన ప్రవర్ధమానులై క్షీరసాగర రాజమందిరమధ్యంబున

లక్ష్మియు జంద్రుండును బ్రకాశించు చందంబున నాకాశరాజగృహాంగణ్యం
బున బద్మావతియును వసుధానుండును వెలుంగుచుండి రంత నా నృపాల
కుండు కొన్నియబ్దంబు లయ్యెరువురకు సకల విద్యాభ్యాసంబు జేయిం
చుచు గుమారున కుపనయనంబు జేసి పద్మావతికి దగిన విభుండు కల్గునే
యని చింతించుచు గురునకు నమస్కరించి యిట్లనియె॥ సీ॥ పుణ్యాత్మ గురు
చంద్రపుత్త్రికా మేష్ఠి మీయనుమతితో జేతుననుచు నేను । వసుధదున్నించప
నవ్వసుమతిలో బద్మమరుదుగా బుట్టె నయ్యబ్జమందు । బాలిక దొరకగా
బద్మావతీ నామధేయంబు నిడితిని దీపితముగ । నటువంటి భామిని కనురూపు
డై నట్టి పురుషుండు దొరకునే భూతలమున । ననుచు నా రాజు చింతింప
నపుడు గురుడు । పలికెట్లని నృపతినీ షట్టికిలను । దగిన పురుషుడే కన్య
సిద్ధంబుగాను । సంతసించుచునుండుమో జనవరేణ్య॥ మ॥ అనియాదేశికు
డానతిచ్చినదె యందా రాజు పద్మావతిన్ । గని సంతోషనిమగ్నుడై మురి
యుచున్ గారాముగా బెంచుచున్ । ఘనదివ్యాంబర భూషణావళులు శృం
గారించి ముద్దిచ్చియ । త్తనయన్ సూనుని జూచిచూచి మదిలో దానెప్పు
డుప్పొంగుచున్॥ క॥ తనుబుణ్యాత్ముడనుచును । మనుజులు గొనియాడ
నతడు మహీధర్మముగా । మనమలరగ నేలుచు నిజ । వనితామణితోడ సౌఖ్య
వనధిన్ దేలెన్॥ సీ॥ అపుడు పద్మావతి నానందముగ బెండ్లి యాడెదనని వేం
కటాద్రివిభుడు । భావించుచుండగా బద్మావతికి నవయౌవన కాలంబు నవ
తరించె । నంతలోపల నువసంత కాలము వచ్చె శృంగారవనములు చిగురులెత్తె ।
గోరకంబులతోడ గుసుమ వికసించె దగిన శలాట బృందములు వొడమె ।
నంతలో నెఫలింప గానచట నచట । గుములుగా గూడి కోవెలల్ గూయ
సాగె । నతిశయించుచు నళులు ఝంకృతులొనర్చె । గలికి చిలుకలు సొంపొం
గి పలుకసాగె॥ సీ॥ చిగురుటాకులు మెక్కి చెలరేగు పికములు మేలు పూదేనియ
లొ్రోలు నళులు । పరిపక్వఫలముల గొఱికు శుకము లబ్జనాళము లెక్కు మరా
ళములును । సందడింపగను నానందకరంబులై వలనొప్పు శృంగారవనముల
న్ని । మెఱియ బద్మావతి మేడపై నుండియా సుమవనంబుల నెల్ల జూచిచూచి ।
వనవిహారము తా జేయవలయుననుచు । జెలులతో ముచ్చటాడి మచ్చికలు చే
సి । మేడదిగివచ్చి తల్లిసమీప ముందు । జేరి యిట్లని పలికెనా చిగురుబోడి॥
తే॥ జననిశృంగార వనములాశ్చర్యముగను । గనకసౌధంబు మీదికి గాను
పించె । గాన జెలులును నేను నక్కడికి బోయి । దెచ్చెదము నీకు బుష్పము లె
చ్చుగాను॥ చ॥ అనవిని తల్లి యిట్లనియె నమ్మను మంబులకీవు వోయినన్ । గ
నిజను తెల్లన వ్వెదరుగాన వనంబుల కేమనిన్నుబం । వసు జెలికత్తెలన్నరువ
భాసుర పుష్పములింటికిన్నపుడే । ఘనముగ దెచ్చియిచ్చెదరు కానిరొ కన్న

జలంబు సేయుచున్॥ క॥ రంతులు సేయుచు బాలిక । గంతులు వేయుచు
భుజింపక యపానువుపై । జింతించుచు బవళింపగ । నంతట వనసుతను బిలిచి
యాదరమొప్పన్॥ వ॥ అక్కుందరదన మందస్మితవదనారవిందయై యా
సుందరిని బుజ్జగించి యిట్లనియె॥

సీ॥ వనమునకీవు వోవలదన్న నలిగితివై నమంచిది లెమ్మనుచు లేపి ।
చెలులను బ్రాహ్మణ స్త్రీలను బిలిపించి తోలగనీయక సుతతోడు గూర్చి ।
చక్కని పల్లెములో సకల వస్తువులును జెలుల కందిచ్చి యందలములోన । దను
త నుంచి మోదంబుతో నంపగ నయ్యింతి వనమునకరిగి యచట । రమ్యతర
మైన కమలాకరంబు చెంత । నందలము డిగ్గి తాను నందందు దిరిగి । విరులు గో
సెదనని చాల వేడ్కనొంది । వనవిహారము జేసె నవ్వారిగాను॥ వ॥ అవ్విధం
బెట్లన్నను॥ సీ॥ చెలగి పువ్వులు గోసి చెలులపై బడనేసి కిలకిల నవ్వునా కీర
వాణి । మాటిమాటికి గోసి మధురఫలంబులు చెలులకందిచ్చు నా చిగురు
బోడి । లాలించి బేలించి నీలకంఠములతో మేలంబులాడు నా నీలవేణి । రా
యంచగమివలె నా యెడ నటియించి సారెకు సోలు నా జలజపాణి । కోరికో
వెలలట్లు దాగూజితంబు । జేసి జొక్కుచు బలుమాఱు చిలుకగములు । సరణి
బల్కుచు భృంగినీచయము రీతి । గానమొనరించు నందందు మీననయన॥
క॥ మొల్లలు పొన్నలు పొగడలు । మల్లెలు సంపంగివిరులు మందారములున్ ।
గొల్లలుగా గోయుచు నం । దుల్లాసము మీఱ రాసు లుర్విన్నించున్॥ క॥ ఒ
య్యారంబున నడచుచు । గయ్యాళించుచును పుష్పఘనతరలతలన్ । జ
య్యన నొప్పూను మురియుచు । నుయ్యాలలు చెలులతోడ నూగుచు నుం
డున్॥ క॥ వింతగ మోదుగు పూల । వసంతము జేయించి చెలుల జతగూ
ర్చుచు । బల్దంతపు చిమ్మన గ్రోవుల । బంతంబున జిమ్మిచిమ్మి పకపక నవ్వున్॥
క॥ మెప్పుగ ధరపై రాలిన । పుప్పొడి దెప్పించి మించి పోలతుల మీదన్ । గు
ప్పుచు రొప్పుచు ముద్దులు । సెప్పుచు కమలాకరంబు జేరుచు వేడ్కన్॥ తే॥ చెల
గుచును విప్రవనితులతో జెలులతోడ । వేడుకలు మీఱగా జలక్రీడలాడి ।
తీరముల జేరి యందఱి చేరబిలిచి । చేరలూడ్పించె నట మీద జెలియ లెల్ల॥ సీ॥
తరుణికి మృదుల వస్త్రంబుతో దడియొత్తి పట్టుపావడ మొలకట్టె నొకతె ।
చలువైన వలిపెంపు సరిగె పువ్వుల చీరె పట్టుపావడ మీద జుట్టె నొకతె । ము
లపూల వడ్డాణము సదనుమధ్య మందంచితంబుగను బంధించె నొకతె । బర్ణ
సమ్మేళమై మెఱుగు పట్టంచు చందురు కావిరవికదా దొడిగె నొకతె । భాసుర
ముల్లైన సూత్ర నాభరణములను । మొనసి సర్వాంగములనుంచి మురిసె
నొకతె । కుప్పశేఱియు ముంగలి రేకులను గూర్చి । పూవరులు చుట్టుమను
జెడ వేసె నొకతె॥ సీ॥ తిలకంబు నుదుటిపై దిద్ది వాల్గన్నులదీరు గా గాటుకదీ

ర్చెనొకతె। పరిమళ గన్ధమాశాలి కామిని మేననానందకరముగా నలదె నొకతె। దిక్కులవాన నల్చిక్కటిల్లగమ్ముల్లవిరుల వీవనలతో విసరెనొకతె। గద్దెపై నపుడున్న కన్యముందర దేట నిలువుటద్దము దెచ్చి నిలిపెనొకతె। సఖియకిటువలె సర్వోపచారములను। జెలులు జేయగ బ్రాహ్మణ స్త్రీలకెల్ల। బసపుకుంకుమవిరి సరుల్ఫలములొసగి। మొనయుభక్తినినర్పించి మ్రొక్కె కన్య॥ వ॥ అప్పుడా సువాసినులా పద్మావతిని దీవించిన పంచభక్ష్య పరమాన్నంబులందఱికి భుజియింపజెట్టించి తానును భుజించి లేవకరంబులు గడిగికొనివచ్చి యూవిలాసవతి శృంగారవనమధ్యంబున జెలులునిర్మించియున్నవిరులపానుపుమీఁద గూర్చుండియందఱికివిడియంబులిప్పించి తానువిడియంబు

పద్మావతితో నారదుండు భాషించుట.

బు జేయుచున్న సమయంబున॥ క॥ ఆవనమునకద్భుతముగ। దేవమునీంద్రుండు రాగదిగులొందిచెలుల్। నీవెవ్వడనగమునివరు। డావెలదులకిట్టులనియె సాదరమొప్పఁగ॥ క॥ వరుడనుగానీనృపతికి। గురుడను నేననగ లేచిగురుతరభక్తిన్। సరగునబద్మావతియా। స్తరణముమునికిచ్చి మ్రొక్కెదాపసుడంతన్॥ తే॥ వనజలోచననీకువివాహసిద్ధి। వేగగల్గునటంచుదీవింపఁరాజ। కన్యకామణిసంతోషకలితయగుచు। వొదిగిసిగ్గునమాట్లాడకున్న జూచి॥ సీ॥ అమ్మనివల్కెనోయమ్మనామీఁదనీక అమఱివలదురమ్మనుచుబిలిచి। కూర్చుండనియమించికుస్తరించుచుహస్తమందిమ్మనంగనయ్యబ్జవదన। వలికెనిట్లనిమునిప్రవరమాతండ్రినీవైచూడుమనుచు నాహస్తమనుచు। జేసాచిచూపగా జెలునవ్వనగుచు నత్తనసియూకొమ్మ హస్తంబుబట్టి। తరుణికిట్లనివలికె వీకరమునందు। ఘనసులక్షణవిమల రేఖలుజనించి। యున్నవిది తేటగావినుగన్నతల్లి। చెప్పబూనెదననిమ్మునిశ్రేష్ఠుడనియె॥ తే॥ స్వస్తికముపద్మమునుఛత్రచామరములు। యవకులిశరేఖలాదిగానఖిలశుభద। రేఖలున్నవిచూడుమీరీతులనుచు। జెప్పివెఱ్ఱెఅనలికిమ్ముచ్చికనుజూపి॥ తే॥ మరలనిట్లనెగిసలయ మార్దవంబు। గలిగియుండెడి నీవామకరమునందు। గాంతి నొప్పుచుఘనసుమాంగల్య రేఖ। మెఱయుచున్నది చూడుమా మీన నయన॥ క॥ ఈ రేఖాబలమున శ్రీ। నారాయణ దేవుడింక నాయకుడగు నీ। కోరిక ఫలియించును నీ। పారమవలెనంతనమున నలరముప్రీ॥ సీ॥ అనుచు బద్మావతి కమ్మౌని సర్వాంగసౌందర్యకలితలక్షణములన్ని। గురుతుగాజెప్పివీడ్కొనిచనెనాదినం బంబుజాక్షుడు వేంకటాద్రిమీఁద। నుదయకాలంబునం దొనరగా భుజియించికడు వేడ్క బసిడిచల్లడముదొడిగి। కొనలందు ముత్యాలకుచ్చులొప్పినదట్టి ముద్దుగుల్కగనడుమున బిగించి। కురులు సవరించి విరులతో గొండెగట్టి। మేలుబందురు గావి రుమాలుజుట్టి। సలిగెకమ్ముల శుభ్రవస్త్రంబు వల్లె

వాటుగా వేసిభూషణావళులుదాల్చి॥ క॥ తిరుమణి తిరుచూర్ణము తగ। మెఱయలలాటమున దీర్చి మెచ్చుగుగందం। బురమున నలది యెపుడుబం। గరుజన్నిదముఱుత వెలుగగా ముదమొప్పన్॥ సీ॥ కనకమయము మైన సున్నపుకాయవక్క। లాకులనుబట్టువస్త్రమం దమరగట్టి। కక్షమందుంచి కోదండకాండములను। జూచి చేపట్టై నంతలో జోద్యముగను॥ సీ॥ దై

శ్రీనివాసుడు మృగవేటలాడుట.

వయోగంబున దనసమీపంబున కురుతర జవనాశ్వమొకటి వచ్చి। నిలిచినదానిపై నీశజాక్షుం డెక్కిచని వనగిరులందు సంచరించి। సారంగభల్లూకచమరీశరభసింహ శార్దూల ఖగమృగ సంఘములను। వేటాడుచుండెనావేళ నందొకమదకరి శౌరి నెదురించె గహనమందు। హరి యపుడుదాని సమయింప నరుగ గజము। పర్వతము డిగ్గినుఱుక వెంబడి నిజక్రి। తఱుమగానది యూజనార్దంబు వోయి। చెలగి పద్మావతీదేవి మెలగువనము॥ గీ॥ చెంగటను చేరి ఘీంకృతి చేయ జూచి। చెలగి పద్మావతీదేవి చెంతనున్న। చెలులుభీతిల్లి చెట్లచాటులనుడాగి। వరగనొండొరులను బిల్చివలికిరిట్లు॥ సీ॥ అతివలారాచూడు డద్భుతంబుగనేడి యేనుగు వచ్చె నింకెటులమ్మ। కన్నులు దెఱచి చక్కగదాని జూడకతలలునేలకు వంచి తలగరమ్మ। నడుమపద్మావతి నిడికొంచుజుట్టును నెరసితలంగక నిలువరమ్మ। మనకెట్టులైన సమ్మతమె పద్మావతి మెలవుగారక్షింప వలయునమ్మ। యనుచుజూచుచు నుండగానంత లోన। ఘనతరంబైన గుఱ్ఱంబుగాన వచ్చె। దురగమును జూడు దానిపై బురుషుడొకడు। నెదుట నిల్చెను సతులెల్ల బెదరిజూడ॥

వ॥ అంత నద్దంతి తనుదఱుమవచ్చిన హరినిజూచి మఱియొఱుక వెరవు దోపక తిరిగి కరంబుపై కెత్తిదండప్రణామంబుగా వించినం జూచి కరుణించి యాచక్రిత ఱుమక నిలచెనంత॥ క॥ హరితను మన్నింపగనా। కరివరుడటుపోయి విపుల గహనంబులలో। జొరబడె నంతట నిచ్చట। సరసిజనాభుం డుపొదల చాటునడాగెన్॥ వ॥ అంత నవ్వనంబు నందుండి చూచుచున్న కాంతలా దంతిని హయంబును దత్తురగా రూఢుండైన పురుషునిం గానక నెఱుగుపడి తమలోడా మిట్లనిరి॥ సీ॥ అక్కలారా చూడ నిక్కడ గజతురంగములు పూరుషుడుండె గానమిపుడు। మాయ గానున్నదిమహిమ యేమను వారమది పట్టికల్లపొమ్మనెడువారు। భ్రాంతి బొందితి మంచుపకపక నగువారు కలగంటి మోయని పలుకువారు। సొలసి నిద్దురలేక కలదాకలనువారు నహహా యిదాచిత్రమే మనెడువారు। నంద అన్నివిధంబున నవగనవ్వి। చెలగి పద్మావతీదేవి చెలులబిలిచి। యొకట

నప్పటివలెనె గూర్చుండి జోడు । చేడెలను గూడి చదరంగ మాడు
చుండె॥ సీ॥ శృంగారవనినిట్లు చెలులతో చదరంగ మాడుపద్మావతి నద్భు
తముగ । గాంచిత భ్రూపరేఖా విలాసములన్ని పొదల మాటునజూచి
పోసగజక్రి । తనమదిలోదాని తలచె నిట్లనుచు నీతరళ లోచన చక్క
దనముచూడ । రతికన్నవిమల భారతికన్న మఱియు పార్వతికన్న శ్రీర
మావనితకన్న । నతిశయించిన యందంపు సతిగదాయి । దెట్లునను
జూచి మోహించు నిపుడటంచు । దలచి యాయింతి యవయవములను
జాల। బొందుగా జూచి మదిలోన బొగడెనిట్లు॥ సీ॥ పాదజంఘోరు పుల్ప
ల్లవ కాహళపత కరంబుల భంగపరచిమించు । గటిమధ్యకుచయుగ్మ
గౌరవంబులుచక్ర మృగ కంతుకంబులనోగి హరించు । హస్తకంఠమనో
హరాననంబులు కంజకంబు సోములను దక్కగ జయించు । భాసురా
ధరదంత నాసికంబులు బింబఫలకుంద తిలపుష్పములహసించు । నింత
చక్కని లలితాంగి నెచటమున్ను । చూడలేదీవనంబులో జూచినాడ ।
నిట్టి సుందరినజుడు తానెట్లుదీర్చె । ననుచు మెచ్చుచు మఱియు
నిట్లని తలంచె॥ సీ॥ కర్ణనేత్రభ్రూయుగములు శ్రీకారాబ్జ పత్రకందర్ప
చాపముల గెల్చు । గాంతిసౌరభ నీలకుంతలంబును హేమపాటలజం
భర ప్రభలనడచు । గమనభాషణ నిరీక్షణములు కలహంస కలకంఠ
మదనాస్త్రములనదల్చు । కాంతిసుస్మితగాన సరణిలీలా కౌముదీవీణలను
జాల దిక్కరించు । నహహ యీకాంతరూపంబు నవనిమీద । హాటకము
మెత్తగాదంచి యమృతరసము । బోసిమెదిచి మహాద్భుతతంబుగ నజుండు।
నేను మెచ్చుటకై దీర్చి నిలిపెనేమొ॥ క॥ అటుగాకుండిన నిజముగ । నిటు
వంటి శరీరకాంతు లింతులకిలలో । నెటుకల్గును గల్గవు వి । స్ఫుటతపమిది
చేసియున్న పుణ్యముచేతన్॥ సీ॥ కమలాసనుడు నవ్యకాంతిపుంజంబుతో
నతులిత సౌందర్యవతిని దీర్చి । కమలమందిడగ నాకాశరాజునకిది నాకో
అకై చిక్కినదినిజముగ । గావున దీనిశీఘ్రంబుగానే పెండ్లియాడెదనని
మోహమగ్గలింప । నంత బద్మావతిచెంతకు మెల్లగాబోవుచు నందందు
బూలుగోసి । పొలతి నీకిటుతలబ్రాలు పోతుననెడి । సైగగా బుష్పములు
వెదచల్లికొనుచు । సంతసించుచు నాచాన చెంతజేర । నపుడు భీతిల్లి
యాలేమహరినిజూచి॥ తే॥ వసిడిచెరగులరవసెల్ల పైనవేగ । బాదువుగా
గప్పికొని పూలపొదమఱుగున । నిలిచి యళుకుచు బెళుకుచు చెలులజూచి।
చిలుకవలె ముద్దుగుల్కుచు బలికెనిట్లు॥ చ॥ అరమఱ లేక రాజసుతులాడు
చు నుండెడి చోటికీగతిన్ । బరపురుషుండు రాదగదు భామినులార
భయంబునొందితొం । దరపడనేల రావలదు దవ్వుగ బొమ్మనుడంచు

మించి యా। త్తరుణివచింపగానపుడు ధైర్యముతో హరిగాంచి రొప్పుచున్॥
క॥ ఆపద్మావతికడ్డం । బాపాలతులునిచి హరికి నగపడకుండన్ । వ్యాపిం
పుచు జలమునవా । శ్రీపతి నీక్షించిచాల చిడిముడిపడుచున్॥ సీ॥ పలికి
రిట్లని రాచపట్టి యిందుండగా బరుడనీకింతైన భయము లేక । వచ్చితివిప్పు
డావలబొమ్ము పొమ్మని తఱుమవచ్చిన జక్రధరుడు నవ్వి । మీనలోచన
లార మీరాజకన్యను వలచి నేమాటాడ వచ్చినాడ । మీకేల నీమాట
లాడకబొండన్న నళికి పద్మావతి చెలులనెల్ల । బిలిచి చుట్టమువలె మీకు
బెదరుచూపి । పలుకుచున్నాడు శబరు డీపాపమేమి । వీనిబంధువులెవ్వరో
వీడెవండొ । వీనికులగోత్రములు మీరు విశదముగను॥ గీ॥ నడుగుడనిరాజ
సుతపల్క నపుడుచెలులు । చక్రధరుదిక్కుదిరిగి యోశబరనీకు । దల్లి
దండ్రులు నెవరుగోత్రంబుకులము । జెప్పుమని వారలడుగగా శ్రీధరుండు॥
ఉ॥ వారినిజూచి యిట్లనియె వారిజలోచనలార యిచ్చటన్ । గూరిమిమీఱ
నాకులము గోత్రముచాలుగ నింకజెప్పెదన్ । సారెకు రొప్పుకన్నృపుని
చక్కనిబిడ్డకు నాకుసఖ్యమున్ । మీరు ఘటింపజేయుడిక మీకుప్రియం
బులు నేనుజేసెదన్॥ సీ॥ అనిచక్రి మరలనిట్లనె మాకులంబిల శీతాంశు
కులము వసిష్ఠగోత్ర । మగుతండ్రి వసుదేవు డాదేవకియెతల్లి యగు హాల
పాణి మాయన్నగారు । లలితురాలైనచెల్లెలుసుభద్రాదేవి పావనుండైన
గాండీవి మఱది । ధర్మరాజాదులు తగుబంధుజనులన్న తెఱవలునగుచు
నీదేహమెల్ల । నలుపిదేమన్న విష్ణుండు నవ్వివలికె । గృష్ణపక్షము నడి
రేయి గినిసితాడి। నపుడుపుట్టితిగనుక దేహంబు నీల। మయ్యెనందున నను
గృష్ణుడనిరి బుధులు॥ క॥ నాకులగోత్రము లిప్పుడు । మీకెఱిగించితిని
గనుక మెండొడ్డక మీ । రీకన్యకులముగోత్రము । నాకానరగ చెప్పుడనగ
నగిచెలులెల్లన్॥ తే॥ అనిరి చంద్రకులస్థుండు నత్రిగోత్ర । జనితుడాకాశ
రాజను జనవిభునకు । బుత్రికామణియైపుట్టి భూతలమున । బెరిగి పద్మా
వతీసంజ్ఞ బరగెననిరి॥ తే॥ నీటుమీరగ దనచిన్ననాటనుండి । యొనర
మాతోడ నాటాడుచుండుమాకు । సకలవస్తువు లిప్పించు సఖ్యమెసగ ।
నెవుడు నీసతికృపను మమ్మేలుచుండు॥ చ॥ అనవిని విష్ణుడిట్లనియె నంబుజ
లోచనలార మిమ్ము నె । ల్లను గృపనేలుచున్నను విలాసిని సఖ్యముగోరి
వచ్చితిన్ । ఘనముగ నన్నుగూడుమని గట్టిగ మీదొరపట్టి కిప్పుడే । మన
మలరంగజెప్పు డనుమానముసేయకు డంచు బల్కగన్॥ క॥ వినిపద్మావతి
రోషం । బున జెలుల గ్గిలిచి కోపమున దిట్టుచునా । వనజాక్షుని గను
గొని యి । ట్లనియె నిషాదేంద్రదూర మరుగుము వేగన్॥ సీ॥ అనిన
విష్ణుం డిట్టులనియెనో లలితాంగి నిష్ఠురంబేలనే నీకునాకు । మార్ధవంబుగ

మంచి మాటలాడుము నేను జెలగికన్యాపేక్ష గలిగి యుటకు । వచ్చితి నను నీవు వరియించుటకు దగు పాత్రుడనేగాని బరుడగాను । బాత్రదానముసేయ ప్రభువున కిహపర సౌఖ్యముల్గలుగు నీజనకుడౌనట । నేను నినుగాంచి నప్పుడే నిన్నునాకు । నమ్మతిగ దాన మీదగు చంద్రవంశ । సంభవుడ నన్యుడనియెడి సంశయంబు । వీడినను గూడుమనగ నవ్వొలది పలికె॥ క॥ నీవునిషాదుడవయ్యును । పావిరి ఘనచంద్రకులము వాడననుచునట । గావలసి పలికినావిపు । డావల బొమ్మెదుటనుండ కలిమూ ధాత్మా॥ సీ॥ తగవెఱుంగక తప్పుదారిసుద్దులుసెప్ప కరుగుమాతండ్రి నీవనినమాట । విన్నను సంకిళ్లు వేయించు గొట్టించు నంతకుమున్నె నీవరుగుమనిన । హరియిట్టులనియె నాయందధర్మం బేమి నేబ్రహ్మచారిని నీవు కన్య । వటుగాన నినువివాహము జేసికొన ధర్మమేకాని యిదియధర్మంబు గాదు । నీవు నాయందు దయనుంచి నిష్ఠురముగ । బలుకకిప్పుడె నన్ను జేపట్టుమనిన । గనుబొమ ల్ముడిబెట్టుచు గన్నులెఱ్ఱ । జేసి యాభామ చక్రి నీక్షించిపలికె॥ క॥ ఓరి నిషాధుడ నీ పీ । క్రూరపు మాటంటి వైన గొట్టింపకపో । నూరక నీ త్రోవన్ జను। మారడి బడ నేలయన్న హరియిట్లనియెన్॥ క॥ చుట్టపు దానవటంచును । గుట్టుగ నేనిన్ను వేడికొని నందునటన్ । గొట్టింపకు మన్యులచే। గొట్టిన ననునీవె పట్టికొట్టుము తరుణీ॥ సీ॥ అని చక్రి పలుకగా నతివ యిట్లనియె నీవీలీల మోదుగు పూలువేసి । పలుమాఱు నాకుగోపంబు బుట్టించెద విక జీవితేచ్ఛ లేదేమొ నీకు। ఛీపొమ్మనగ హరి చిఱునవ్వునగుచు నిట్లనె జనించినవారుచచ్చుట నిజము గనుక జంకేమినన్ గలసినపిమ్మట జగతినుండిన మేలే చనిన మేలె।రమణినా కందుకై విచారంబుగలదె।వినుముతలచినపనిదైన వెనుక నీవు।పట్టికొట్టినదిట్టిన భయము లేదు। నీవిపుడు వేగదయజూడు నీరజాక్షి॥ వ॥ అనినవిని పద్మావతియిట్లనియె॥క॥ నాకడనిటు ప్రేలుటనా। కాకనృపాలుండెఱుగ నంతటని న్నీ।లోకములో మననీడిపు।డాకష్టం బేల దూరమరుగుము కుమతీ॥వ॥అనినవిని హరి యిట్లనియె॥ సీ॥ పుట్టినవారెల్ల బోవుటనిజమైన నెఱుగుదు నేనునిన్నట్టులైన। విడువనుమాతండ్రి విమలధర్మాత్ముండు గానన్ బాధింపడైన గాని।భయము లేదైనను బాధించు నేనియు నెట్లయిన నతండునన్నిచ్చినాకు। బెండ్లిసేయునటంచు బ్రీతితో బలుకనవ్వనిత యిట్లనె కంచి వరదరాజు।వెలయు కావేటిరంగడు వేంకటాద్రి। నాయకుండుండగానీకు నన్నుదాన।మీడు మామతండ్రినీకేలయిట్టి బ్రాంతి।పో నీషాదుడనీ బాల్య బుద్ధివిడిచి॥వ॥ అనినవినిచక్రియిట్లనియె॥ క॥ పోపొమ్మని మొగమాటం । బీపట్లను నీకులేక హెచ్చుగ నాపై। గోపము జేసితివికనిను। జేపట్టక విడిచిపోను శీతాంశుముఖీ॥ క॥ అన

గాపద్మావతియి। ట్లనెదలిదండ్రులను విడిచియకటానీవి । ట్లనురాగ భాజనుడవై। చననేలనిషాదపోరజాలింబడకన్॥వ॥ అనినవిని శౌరి యిట్లనియె॥ చ॥ వినుసతి నీవువాకిటు వివేకముసెప్పితి వెంతజెప్పినన్। వనజ భవుండు నానుదుటవ్రాసినవ్రాతఫలంబుదప్పునే। నినువరియించిపిమ్మటను నేనెటువోయనగాని క్షేమమే। గనుకనిజంబుగాను నినుగాగిటజేర్పకపోను మానినీ॥వ॥ అనిపల్కి యంచునకువచ్చినం జూచి పద్మావతి యాగ్రహించి కన్ను

పద్మావతి హరిమీద ఱాళ్లుఱువ్వించుట.

లెఱ్ఱజేసిధిక్కరించియటుముఖంబై చని చెలులంబిలిచి దుర్మార్గుండైనయీ నిషాదునిమీద ఱాళ్లు విసరివేయుడ్డని సెలవిచ్చె నప్పు డప్పొలతులుపొంగి తెప్పుతెప్పున ఱాళ్లందికొని సూటితప్పనీక తురగారూఢుండైన హరిమీద గుప్పలుకుప్పలుగా శిలావృష్టిగురియించి ఱొప్పుచున్న నప్పద్మాక్షుండు తప్పవని వచ్చెనని యుఱుకు చున్న నబ్బోటులు వేయుఱాళ్లపోటులు నాటఘోటకంబు దాటిపోనేరక నేలంబడియె నంతశ్రీకాంతుండు హయంబువిడిచి విభ్రాంతుండై చింతించుచు రివ్వురివ్వునవచ్చు ఱాళ్ల వేటులుతప్పించుకొనుచు దలవిరియబోసికొని దిశలంజూచుచు నిలువనేరక పరుగెత్తుచు నుత్తరాభిముఖుండై వేంకటాచలంబున కెగబ్రాకిపోయి తనకు నివాసంబైన వల్మీకంబులో బ్రవేశించి వకుళమాలికనిర్మించిన విరులపానుపు మీద బ్రళయకాలంబున మహాజలంబుపై వటపత్రంబుమీదబవ్వళించిన పరమపురుషుని చందంబున శయనించియుండె నంతనిక్కడ వనమధ్యంబునందున్న చెలులంజూచి పద్మావతి యిట్లనియె॥సీ॥ చెలులారమాతల్లి చెప్పినమాట నేవినక నేడీవనంబునకువచ్చి । యనుభవించితిగష్టమమ్మ నేజెల్ల నీపు ష్పవనములకింకరాను। జాలునిచ్చోటను శబరుడాడినమాట లిప్పుడమ్మకు మీరు సెప్పవలదు । చెప్పినమనకెల్ల సిగ్గుపాల్లగునంచు బలికి యందలమెక్కి చెలులతోడ । గుసుమఫలముల బట్టించికొని రయమున । బోయిమాతమందిరముజేరి పువులుపండ్లు । తల్లికందిచ్చి యంతతామల్లెపూల। పాన్పుపై జాలనలయుచు బవ్వళించె॥వ॥ అనిచెప్పిన హరిచర్యలువినినవ్వారు తదనంతరంబున హరియేమి ప్రయత్నంబు జేసెనని శౌనకాదులడిగిన సూతుండిట్లనియె॥ చ॥ మునివరులారమీకిపుడు ముచ్చటమీరగ నేనుజెప్పెదన్।విను డుహరాత్మ్యగుండు హరివిష్ణుడుమర్త్యునిరీతిగాముకుం।డనదగి మోహతాపము ననారట మొందుచు బవ్వళించియే। మనగముసుంగువెట్టికొని యార్తునికై వడిజంత జేయుచున్। తే॥ వేడినిట్టూర్పువిడుచుచు వి మలపాన్పు।పైనబొరలుచు విరహిని వగిదినున్న। వకుళమాలిక యచటికివచ్చి హరిని। గాంచియిట్లనిపల్కె నత్కరుణ మెఱయ॥ శా॥ అన్నా వేంకటలెమ్ములెమ్మిపు

దునీవాఁకొంటి వాలస్యమే । మధ్నంబునఁ బరమాన్నభక్ష్యమును సర్పింప
నేఁదెచ్చితిఁ । జెన్నొందఁ భుజియించు నీవనఁగనా శ్రీస్వామి మాటాడ
కఁ । గన్నీరూరక నించుచుండఁగ రమాకాంతుఁ డవిలోకించుచుఁ॥ సీ॥ విక
లత్వమును బొందివకుళమాలికయిట్టు లనియెనాతండ్రినీవా ర్తిఁబొంది। కను
లనీరిటునింపఁగాఁ గారణం బేమి యీరోదనమునకు హేతువేమి । పగలునిద్దు
రవోవఁదగదనియెనునీకు తెలిసియునిపుడునిద్రించుటేమి। విపులధైర్యస్థైర్య
వితరణంబులనిందుఁబోవిడిదీనతఁబొందుటేమి। లేచికూర్చుండినాదిక్కు లెస్స
జూచి । నీమనంబున గలచింత నిశ్చయముగ। జెప్పుమనిబుజ్జగింపగా శ్రీధ
రుండు । మాఱుపల్కకబుసబెట్టుచూరకుండె॥ వ॥ ఇవ్విధంబునమాఱుమా
టాడకయున్న హరినిజూచి వకుళమాలికభీతిల్లి మఱియు నిట్లనియె॥ చ॥ అ
డవికివేటఁబోయి విపులాద్భుత ఘోరమృగాళినచ్చటఁ । బొడగనిభీతినొంది
తివా భూతముసోకెనో లేకతాళ్లపై।వడిచెడజాఱిమ్రొగ్గితివా వాగులలోఁబ
డిలేచివచ్చితో। కొడుకనిజంబుజెప్పుమిక గొబ్బుననొక్కచికిత్సచేసెదఁ॥
సీ॥ పడిలేచినదియేని బుద్ధియైనను మేన బూసగదైలము వేసి పిసుకవలయు।జ
ఱ్ఱాతిమీఁదఁగ్రచ్చఁ జాఱిమ్రొగ్గిన బొందుగా వేనీళ్లు పోయవలయు । నది
గాకభూతమెందైనసోకినభూతిఁ దెప్పించబట్టిమంత్రింపవలయు । మృగభీతి
హృదయమందాగి సోకినట్లైన నెట్టననడిపీపు దట్టవలయు । నిట్టినాల్గుచికి
త్సలందేచికిత్స । జేతునది నీవునిజముగా జెప్పుకొన్న । దెలియఁగానది మన
ములో దిగులుదీరు । నున్నదున్నట్లు చెప్పుమఁ గన్నతండ్రి॥ తే॥ అనుచు
నాపాదశీర్ష పర్యంతమప్పు । డొనరనివురుచు జెమటతో నుష్ణమైన ।
దేహమందున్న బలుతాళ్ల దెబ్బ కదుము । లంటిచూచి మహాభీతి నతివ
పలికె॥ సీ॥ ఓతండ్రీ నీమేన నుష్ణపుస్వేదంబు పొంగుచు నీరీతిఁబుట్టుటేమి।
మృదుశరీరమునందు మెండుగాఁదాళ్ళ దెబ్బలు నాటియున్న దీపాపమేమి ।
ధీరుండ వయ్యును దీనదశను బొంది నీవిట్లుకన్నీరు నించుటేమి । కలిగిన
రీతి నిక్కముగ దెల్పుమటన్న మాటాడవిపుడింత మౌనమేమి । యనుచు
గప్పిన వస్త్రంబున వలదీసి । యొప్పుగాలేవనెత్తి కూర్చుండబెట్టి । వేగ
గదుములదాదోఁచి వేఱువస్త్ర । మొకటిపైగప్పి చందనంబాఁదలనలది॥
క॥ చల్లనిజలముల గన్నులు । మెల్లగదానిమిరి నిమిరిమేకొల్పుచుమే ।
లొన్నల్లలు గ్రుచ్చిన మృదుతర । పల్లవముల విసరి విసరి బడలికఁదీర్చెఁ॥
క॥ హరికిటు బడలిక దీరిన । తఱివకుళా దేవిచాల దయఁదళుకొత్తఁ ।
బరమాన్నము భుజియింపుము । వరసుతయని పిలువశిరము వాంచివలు
కక॥ క॥ పంకజలోచనుఁడుండఁగ। నంకటపడివకుళ చాలజాలిని బల్కెఁ ।

సంకుచనము జేసెనవిటు । వేంకటనీ మదినిదేమొ వింతజనించెఁ॥ మ॥
ననియా భామిని వెండియుఁ బలికెనీ వాకాన యందేడనై । ననుసౌం
దర్యవిలాస విభ్రమకమళానై పుణ్యముల్గల్గుకాం । తను మోహంబునఁజూచి
వచ్చితివా చిత్తంబందుద్రూపమే । ఘనమైనిల్చెనో నీయురస్థలము
నఁ గామాస్త్రము ల్నాటెనో॥ సీ॥ నాతండ్రి నీవుగన్నదికిన్నరాంగ
నో గీర్వాణ కాంతయో గిరులయందు । గమనించు చెంచితోఁ గంధర్వ
కాంత యోవన దేవతయొ లేకవగలగుల్కు । సూర్వశియో మేనకో సర్వ
గుణములం దగినరంభో తిలోత్తమయొ ఘృతాచో । పూనియీపది మందిలో
నెవ్వరిని జూచి నీవువచ్చితివయ్య నిక్కముగను । జెప్పుమని పల్కదలవంచి
శ్రీధరుండు । పలుకకూరకకనుల బాష్పంబులొల్క । జేటుపడుచున్న
చక్రినీక్షించి వకుళ । మాలికాదేవిభీతిల్లి మరలననియె॥ తే॥ మోహినీ
భూతమేమైన ముందునిలిచి । కనుల బొడకట్టిపోయెనో గహన మందు ।
గామినీభూతమెందైన గదసినిన్ను । బట్టెనో తెల్పు కొడుకనిబద్ధిగాను॥
క॥ అటుగా కుండిననాతో । నిటువలె మాటాడకుండ నీవిధమునసం।
కటపడ వెన్నడు దీనికి। గటకటనీకేచికిత్స గావింతునయా॥ క॥ ఒకమాట
నాకుజెప్పక। వికలాత్ముడ వగుచుఘన వివేకముగాబ। ల్కకనీవుండగనా
మది। గకవిక బొందినది నాకుగతి యేమింకఁ॥ సీ॥ మానిపై నీవిటు మాట
లాడకయున్న నిక్కడమనకుది క్కెవ్వరింక । నావరాహస్వామి కైననీవృ
త్తాంత మెఱుగజెప్పక దీరదింకమీఁద । నంతరస్థైలనా శాస్త్రంబుగానీ మది
నిగలిగినచింత దెలుపుమపుడు । నానావిధంబుల నేనువిచారించి నీచింత
తీర్చెద నిశ్చయముగ । నన్నునఱమఱగా జూడకన్న నీవు । బ్రతికి యుం
డిన నేనిందు బ్రతుక గలను । లేకయుండిన దేహంబు నాకువలదు। నేను
నీవున్నచోటనే నిలిచియుందు॥ సీ॥ కన్యకాదీక్ష నిష్కర్షగా బూనినేగురు
నిష్ఠనుండగా బరమగురుడు । పుణ్యాత్మనీవంటి పుత్రరత్నంబును గనక పెం
చగనిచ్చె ననుచునిన్ను । నెఱనమ్మియుండగా నేడునీవిచ్చోట శోకించు
విధమేను జూడలేను । నామీఁదదయయుంచి నీమదిగలకోర్కె జెప్పుతీర్తు
మాట దప్పననుచు । జేతిలోజెయ్యివెట్టి మచ్చికనుశిరము । నిమిరియాచ
క్రధరుని కన్నీరుదుడిచి । తానుకన్నీరు నింపన త్తరుణిమేను । మదినిభా
వించ కరుణించి మాధవుండు॥ చ॥ కనుగవ మెల్లగా దెఱచి కామవికార
ము మానసంబులో । బెనగొననిట్లనెఁ జననిప్రేమను నీవడుగంగ జెప్పె
దఁ । వినుమొక వారణేంద్రమటవిఁ బొడనూపఁగ దానివెంబడిఁ । జన
గిరిదూరగా నెదుటజల్లనిపుష్పవనంబుగన్పడెఁ॥ క॥ ఆవనమందొకసుంద
రి లావణ్య విలాసకలితలక్షణ వతియై । భావజు బాణముకైవడి । గావి

ద్యల్లతికరీతిగన్పడె నెదురఁ॥ సీ॥ ఆకాంతపాదంబు లమలపల్లవములు జంఘికల్వాఱుఖలఁ సఖియతొడలు। కదలికా స్తంభము ల్కటిసైకతంబు మధ్యముగగనంబు హ స్తములుశోణ। కమలము ల్నెఱుగు నూగారుచీమల బారుకలికికుచములు బంగారుగిండ్లు। గళముశంకంబు చక్కని చెక్కు లద్దము ల్తేనెకెమ్మోవి తేనెబావి। దంతములు మొల్లమొగ్గలు తళుకు చెవులు। శ్రీలునాసి కతిలపువ్వ మాలతాంగి। కనులు బలుగండు మీన ములు కన్నుబొమలు। కళలచేసాగసైన సింగాణివిండ్లు॥ తే॥ చంద్రబిం బన మానంబుసతి ముఖంబు। మెఱపుతుమ్మెద్ద తెక్కలమ్మెలతకురులు। జననియా కామినీమణిచక్కదనము। జెప్పలేడజుడైననే జెప్పగలనె॥ చ॥ తలపునిజంబుగాను వినుదానికి నాకుబ్రియాను బంధమిం। కెలమినిగల్గనేని పతినేలుచునుండెద లేకపోయినఁ। నిలుపసహింపదిందు జననీతలగా యముమాన్పి నట్టిని। న్నిలనెడబాసి పోవుటకు హేతువుగల్గు నటంచు నాత్మలో॥ శా॥ నేచింతించెద నంతసంబొద వనానీరేజ పత్రేక్షణఁ। వే చేపట్టకతాళ లేనిపుడు నీవేదాని శీఘ్రంబుగా। నాచెంతం గృపమీఱ జేర్చుమెపుడా నందించుచుఁ దానితో। నీచోటఁ దగనిల్చి యుండె దమఱిం కేచ్చోటికిఁ బోవకఁ॥ చ॥ అని హరి పల్కగా వకుళ హాటక చేలుని మోముజూచి యి। ట్లనియె గుమారనీవుగనినట్టి లతాంగికులమ్ము గోత్రముఁ। వినవలె దల్లిదండ్రుల వివేకము దానివివేక మొప్పుగా। గనవలెబెండ్లి యాడదగుకన్యకయైన వరింపగాదగుఁ॥ గీ॥ దానిపేరేమి యున్నసుస్థానమేది। చెప్పుమేర్పడ నేబెండ్లి నేతుననుచు। వకుళమాలిక బల్కనవ్వాసుదేవు। డిట్టులనియె మహా మోహమినుమడింప॥ సీ॥ జనని తత్కులము నిశ్చయముగావిను సుధాకరునికులస్థుడాకాశరాజు। తనకు సంతతిలేక ఘనపుత్రకామేష్టి దనరగావింప నిద్ధరణినొనర। దున్నింప నవనిలోదోయజం బుదయించె నాతోజయంబున గామృగాక్షి। గనిపిం పగాదెచ్చి గగనాధిపుడు పెంచె ధరనుబద్మావతిదానిపేరు। పరగదానికి నాకు దాంపత్యమజుడు। నిశ్చయముచేసియుండె నానేనుబ్రతుక। గలను లేకున్ననిచ్చోట పెనుపగలనె। వనితవై కుంఠపురిజేర వలయు॥ గా॥ వ॥ అంబా వినుమకన్యకామణి లక్ష్మీసమాన యగుం గావున జన్మాం తరపుణ్య పరిపాకియయిన పురుషునికే లభించు గాని తక్కినవారికి లభిం పదు అదియేమో మత్పుణ్యపరిపాక కాలంబున నక్కన్యక నీక్షించి సంభాషింప గలిగె నట్టిసుందరిని జూచి విడిచివచ్చితిని నింక నాకనొక్కెద కంబు లాళింపందగదిది సత్యం బప్పద్మావతి నాయందు విరోధించి నామీదశిలల బురిగొల్పి శిలావృష్టి గురియించె నట్టిరాళ్ళ దెబ్బలకు

నిర్వహింపక కురంగంబునకై వడి యప్పుడు నేను తెప్పున పరువెత్తివచ్చి యీపర్వతంబుజేరి పునర్జీవితుండనైతి నజుండిట్టి సౌందర్యవతిని బుట్టించి కట్టడిబుద్ధిచ్చి నాకింతకష్టంబుబెట్టె మత్పాపంబింతకులోచేసెదదనుసారం బుగా బ్రహ్మమున్నక్కాంతకును నాకప్పుడ ఘటనంబుచేసె గావున నిప్పుడు నీవు నాకు సహాయంబుజేసి యక్కన్యక నాకులభ్యయగు నుపా యంబు జేసితివేని మజ్జననీజనక సహోదరాదిధవులును మద్భక్తులైన ప్రహ్లాద నారదాది పరమ భాగవతోత్తములును నీవ యని నిశ్చయించెద ననేక గోభూహిరణ్యాది సప్తదానంబులు జేసిన వారి కెంత పుణ్యంబు గలుగు నంతపుణ్యంబు మాంగల్యధారణంబు జేయించిన వారికి సిద్ధిం చుం గావున నీవు నాచేత బద్మావతికి మాంగల్య ధారణంబు జేయింపు మని మఱియు నిట్లనియె॥ గీ॥ తగిన శుభలగ్నమున నాకు దానికీవు। పెం డ్లిసేయించినప్పటి ప్రీతినాకు। గలుగదే లోకమందైన గనుకవేగ। నా వివాహము జేయింపు నీవటంచు॥ మ॥ హరివేడ్కఁ వచియింప నవ్వకుళ నెయ్యంబొప్పగా బుత్రకా। పరమాశ్చర్యముగా ధరాతలములో బద్మం బునం దట్టిసుం। దరి పుట్టందగు హేతు వేమిపుడు మోదంబొప్పగా నాకు నీ। వరలేకఁ దగజెప్పుమన్న విని పద్మాక్షుండు తా నిట్లనెఁ॥ సీ॥ పొలు పొందె వినుతల్లి పూర్వకాలంబున ఘనతర త్రేతాయుగంబునందు। దశ రథేశ్వరునకు దనయుండనై పుట్టి గాధేయుసవనంబు గాచిశివుని। చాపంబు

రామకథ హరివకుళకు జెప్పుట.

ఖండించి జనకాత్మజను బెండ్లియాడి సాకేతాఖ్య మగుపురమును। జేరి మజ్జనకాజ్ఞ శిరసావహించి సీతను లక్ష్మణుని దోడుకొని వనముల। కరిగి యుండంగ నొక్క మాయామృగంబు। నరుగ జానకి జూచి నెయ్యమున దాని। దెమ్మనుచు నన్ను లక్ష్మణ దేవునంపె। నపుడు రావణుడను దైత్యు డటకువచ్చి॥ సీ॥ ధరణిజనెత్తి రథంబుపై నిడికొని జనగ రామా యని జనకపుత్రి। విలపింప నెవరందు విడిపింప లేకున్న నపుడు హావిర్భుకుం డతని కడకు। జేరి దశగ్రీవ సీతగాదీకాంత మఱియెవ్వరనిన సమ్మతిని వినుము। చెప్పెద రాముడా సీతనునాచెంత జేర్చివిప్రాంగనఁ సీతవలెనె। జేసియుం దుంచి చనియె నీస్నేహమేను। గోరిచెప్పితి నిటువంటి గుట్టటంచు। శాంత ముగ జెప్పి సీతవేషంబు వేద। వతికిగల్పించి తెచ్చి రావణున కిచ్చె॥ క॥ ఆమూఢుం డగు రావణుడామైథిలి నచట విడిచి యావేదవతిఁ। గామిం చితోడుకొని చని। యేమఱక నశోకవనిని హితముగ నుంచెఁ॥ క॥ రామాయని శోకించుచును। డామైథిలి రీతి నచట దల్లడపడుచుఁ। నేమము విడువక యుంచుక। యాహూ..ని చెఱను నిల్పి యడలుచునుం

డేఁ॥ క॥ అనలుఁడు తనపతి చెంగట । నొనరఁగ జనకజను డాఁచియుండఁగ
నేనా । యనిమిష వైరిని దునుముట । కనిమిషపతి సుతుని ద్రుంచి య
జ్ఞాప్తునతుఁ॥ సీ॥ చేపట్టి క్షీరాబ్ధి జెచ్చెరబంధించి కదసిరావణకుంభ
కర్ణముఖ్యు । లగు రాక్షసుల ద్రుంచి యందరుమెచ్చుటకై యందు జెర
నుండినట్టి సతిని । గాంచి నీవగ్నిలోఁగా ప్రవేశించి వచ్చినగానినిన్ను జేకొ
ననటంచు। బల్కఁతి నయ్యింతి పావకముఖమందు సురుచిరభక్తితోఁ జొచ్చి
యుండె । నప్పుడిద్దరు సీతలై యగ్నియందు। నిలిచియుండఁగ జనకజ నేను
బిలిచి । చేడెనీవలెనీచెంత జేరియున్న । కమలలోచన యెవతె నిక్కముగ
దెల్పు॥ సీ॥ అనవిని సీతయిట్లనె దశాస్యుఁడు నన్ను దెచ్చునప్పుడు నేను
దిగులువొంది । వరగనిఁ జేర్కొని మొఱవెట్టగా విని యనలుండు తన
చెంత నప్పుడున్న । వేదవతినిదెచ్చి విబుధాహితున కిచ్చి నను దనలో
డాచికొనియె వేద। వతిలంక జేరి రావణునిచే హింసల బడియె నాకొఱకు
సౌభాగ్యవతియు।నిన్నుఁగోరి తపము నెఱియొనర్చినకన్న।గనుక నీభావమందు
సత్కరుణనుంచి । ప్రేమమీరగనిద్దాని బెండ్లియాడు । మనఁగ నేనందు
కొప్పకిట్లంటినపుడు॥ గీ॥ పడతి విను మేక పత్నీవ్రతుడను గనుక । నిపుడు
నే బెండ్లియాడనీ యిందుముఖిని । రమణ నొప్పఁగ దేహాంతరమున దీని ।
వేడుకలరఁగ నే బెండ్లి యాడవలెను॥ వ॥ అదెప్పుడన్నను నిరువదెనిమి
దవ ద్వాపరాంతకలియుగమం దనేకభక్తసంరక్షణార్థంబుగా వేంకటా
ద్రియం దవతరింతు నప్పు డీకన్యకను బెండ్లియాడెద నంతపర్యంతంబు
బ్రహ్మలోకంబునం దీకాంత వసియించి యుండవలయు బిమ్మట నేను వెంక
టాద్రియం దుదయించి నప్పుడీభామ భూమియం దుద్భవించు నప్పుడేనుబ
రిగ్రహించెద॥ క॥ అనిపలికితి నీగోప్యం । బనిమిషులకు నీకు దెలియునది
యును గాకఁ । జనకజకును వేదవతికి । ననువొందగ దెలియ నీరహ
స్యము జననీ। సీ॥ పరులెందు వినని యీపరమరహస్యంబు నీకు జెప్పితి
నేడు నెనరుమీఱ । మదినుంచు మటుమీఁద మహిమమీఱఁగ నేను వహ్ని
యం దా వేదవతినినిలిపి । ఓరతరకరుణ నాసీతను మెచ్చి చేపట్టి విభీషణు
పట్టమునట । గట్టిసౌమిత్రితో గపులతో సాకేతపట్టణంబును జేరి ప్రజల
నెల్ల । బాలనము జేయుచుండ నక్కాల మట్ల । జరిగె నటమీఁద నేన
ద్వాపరమునందు । మొనసి వసుదేవునకు గృష్ణుఁడన జనించి । యుంటి
వల్మీకమందీవ నుదయమైతె॥ గీ॥ అనుచు వకుళకు బూర్వ వృత్తాంత
మట్లు । శౌరి వినిపింప నయ్యింతి సంతసించి । వేదవతి పూర్వవృత్తాంత
మాదరముగ । జెప్పుమన విని పల్కె నా శ్రీధరుండు॥ సీ॥ వినువకుళా దే
వినపూర్వకథ నీకు వినుపింతు నెట్లన్న విప్రకన్య । యగు వేదవతినను

మగనిగా గామించి తపము జేయగజూచి దనుజవిభుడు । తా దానిగామిం
పగా దేహమందాశవిడిచి యాలలితాంగి విశ్రవసుని । తనయునిగాంచి
సిద్ధంబుగా హరిచేత నినునేనె చంపింతునని ప్రతిజ్ఞ । బలికియనలంబులో
జొరబడగ దాని । బావకుడుదాచికొనియుండి పంక్తిముఖుడు । సీతగొని
పోవు నప్పుడా చెలిని వేగ । సీతకన్నను సుందరస్త్రీని జేసి॥ సీ॥ తా వేగగొని
వచ్చి దనుజాధిపతికిచ్చి పొమ్మని మాయగా భూమిసుతను । నాదరంబెసఁగ
స్వాహాదేవికడనుంచె నా వేదవతిలంక కరిగి పంక్తి । వదనునినా చేతవైపు
గా జంపించి తనపంతమీడేర్చికొనిరయమున । వహ్నియందుండిన వసు
మతీసుతనునాకడ జేర్చి బ్రహ్మలోకమునకరిగి । ఘనతపము జేయుచును
గొంతకాలముండి । యవల బద్మములో జొచ్చి యవనిలోనె । చేరి యా
కాశనృపతికి జిక్కెనాకు। మరులుపుట్టించినను దానుమఱచెనబల॥ మ॥ అని
యమ్మాధవుడా ప్తతఁ తనదువృత్తాంతంబు పద్మావతీ । జననంబుఁ విని
పింప నావకుళ శ్రీస్వామిఁ విలోకించి యి । ట్లనెనో దేవ మహానుభావ
మునునేనజ్ఞానినై మానవుం । డని బాలుండనియుంటి నెమ్మినిను బ్రహ్మాం
బంచు సేవింపకఁ॥ శా॥ నీవే బ్రహ్మనుగన్నతండ్రివి మహా నిర్వాణ
సంధాతనీ। వేవిష్ణుండవు రామచంద్రుడవు నీవే కృష్ణదేవుండవీ । వేవేదా
ద్యనుపర్వతోముఖుడవీవే కర్తవుఁ భోక్తవీ । వేవిశ్వంబు వరాహదేవుడ
వు నీవే శేషశైలాధిపా॥ క॥ తోయజలోచన మదినీ । మాయనుగన లేక
నాకుమారుడననుచుఁ । నీయందు ప్రేమనుంచితి। నాయీశుడవనుచు దెలి
యనైతి మహాత్మా॥ సీ॥ అన విని విష్ణుడిట్లనియె నిచ్చటనీవె తలగాయ
మును మాన్పితల్లి వలెను । బోషింప నీఋణంబును దీర్చు టెట్లకో యని
నేనుజింతింతుననుచు వకుళ । మాలికపై విష్ణుమాయ తెప్పున గప్పి పుత్ర
వాత్సల్యసద్బుద్ధినిచ్చి । మరలనిట్లనియెనమ్మా వివాహమునాకు జేయ
మీవనుచు మచ్చికలు జేసి । తక్కకిప్పుడ పెండ్లిపెత్తనము జేయ । బోయి
రమ్మనిపలుకనా పొలతిహరిని । గాంచి పుత్రకయిప్పుడా కన్యయున్న।దివ్య
పురమెట్టి దారీతి దెలుపవయ్య॥ తే॥ అనగ హరి యిట్టులనియె నీయద్రిది
గువ । బోసగ నమరావతీపురంబోయనంగ । నున్నతంబై ప్రకాశించు
నొక్క నగర । మట్టిపురివిభవము వినుమెట్టిదనిన॥ సీ॥ వేదవేదాంగ ప్రవీ
ణులై వేదాంతవేత్తలై వెలసినవిప్రవరులు । ప్రజలబాహాశౌర్యపటి
మాహత్మారాతిపంక్తులై వెలగు భూపాలమణులు । మణికాంచనోజ్జ్వల
మందిరాంగణనటద్వనజమందిరులైన వైశ్యఘనులు । ఘనధరాసుర
పాదకంజాతసేవైక శుభధురంధరులైన శూద్రజనులు । గలిగివిలసిల్లు
గోపురకలితలలిత । రత్నకాంతిపరిభ్రాంతి రాజహంస । పథనిరోధకసాల

విభ్రాజమాన । మై ప్రకాశించు నారాయణాఖ్యపురము॥ ఉ॥ అప్పుర
మేలుమేలుగ మహాఘనుడై గగనక్షితీశ్వరుం డెప్పుడు ధార్మికుం డిలనభీష్ట
సుఖప్రదుడంచు సజ్జనుల్ । మెప్పుగ నెన్నుచుండగను మీరిన భక్తిని
భుక్తిముక్తులం । దొప్పినవాడటంచు బుధులున్నతి సన్నుతి జేయుచుండ
గన్॥ సీ॥ సప్తాంగముల వెలిసవరించియాత్మ యందష్టాంగసరణిపై నాస
బెంచి । బైటిశాత్రవకోటిపటిమంబు నిర్జించి యంతర్విరోధుల నణగ
నొంచి । బాహ్యపుణ్యనదీప్రభావంబునీక్షించి యాంతరనదులపై నాత్మ
నుంచి । వెలుపలిచక్రముల్ వేడ్కతో బాలించి సారిదిలోచక్రముల్ చూ
డనెంచి । దీనజనఘనమానసాధీనవిష్ణు । చరణకంజాతసంజాతసారమదు
కారాయమానమనస్కుడై రహించుభువిని। నెమ్మదిగ నేలు నాకాశనృపవరుం
డు॥ తే॥ తొండమానుండు పరమభక్తుండుముద్దు । తమ్ముడగు పుత్రకుడు
వసుధానుడనెడు । బాలకుడు ధరణిదేవికి భార్యపుత్రి । సరసమానసపద్మ
సంజాతయనుచు॥ చ॥ అనగగనక్షితీశ్వరుమహావిభవోన్నతిచక్రి దెల్పగా ।
విని వకుళాఖ్యభామసరవిన్ గిరిడిగ్గుట కెద్దిమార్గమో । వనజదళాక్షుడె
ల్పుమనివైపుగనందడుగంగమాధవుం। డోనరగనిట్లనెన్ జననియొప్పగ జె
ప్పెదనాలకింపవే॥ వ॥ మాతాయిమ్మార్గంబున బర్వతంబుడిగ్గి యచ్చట
బావనప్రదంబై ప్రవహించుచున్నపుణ్యతీర్థంబునందుగ్రుంకులిడితత్సమీ
పంబున గపిలమునిచేతబూజలందుచున్న శివలింగంబునీక్షించి మ్రొక్కి
శ్రీనివాసునకు శీఘ్రంబుగా వివాహంబు చేయుమని యాశివునిం బ్రార్థిం
చి యవ్వలంబోయి శుకాశ్రమంబుజేరి యిందున్న శుకయోగీంద్రునకు
నమస్కరించి యగస్త్యాశ్రమంబుజేరి యమ్మునికి వందనంబు జేసి యగ
స్త్యనిర్మితంబైన శివాలయంబునకుబోయి శివునకు దండంబుసమర్పించి
యందున్న స్త్రీజనంబు ననుసరించి తన్మార్గంబున నారాయణపురంబుజేరి
తద్రాజపత్నిసమీపంబున కరిగి నాకు బద్మావతి యనుకూల యగునట్లు
మాట్లాడుమనిన విని వకుళమాలిక యిట్లనియె॥ సీ॥ విను దేవవారునీవృత్తాం
తమడిగిన బొసగనేనేమి సెప్పుదునటంచు। వకుళమాలికబల్క వాసుదేవుం
డిట్టులనియె నోయమ్మవారడిగిరేని । వరచంద్రకులులైన వసుదేవదేవకుల్
ధరణిపై నాతల్లిదండ్రులనుము । బలభద్రుడన్న సుభద్రసోదరియను
గోత్రమెన్న వసిష్ఠగోత్రమనుము । సరస నక్షత్రమేమన్న శ్రవణమనుము ।
లలిత యౌవన సౌందర్య కలితుడనుము । మానఘనుడను భవవిహీనుం
డనుము । భువిని బద్మావతికి దగుపురుషుడనుము॥ వ॥ అని చెప్పి పోయి

వకుళ నారాయణపురంబున కరుగుట.

రమ్మనె నప్పుడు దేవమాయానిర్మితతురంగం బాహరిసన్నిధిం జేర నంత

వకుళమాలిక సంతసించి హరియాజ్ఞాధారిణియై తత్తురంగారోహణంబు
జేసి గిరిడిగ్గి శ్రీనివాసు డాజ్ఞాపించినప్రకారంబుగా నందున్న పుణ్యతీర్థం
బున గ్రుంకి కపిలేశ్వరు బ్రార్థించి మ్రొక్కిపోయి శుకునకు నగస్త్యునకు
మ్రొక్కి యగస్త్యనిర్మితశివాలయంబుచేరి శివునకు మ్రొక్కి కూర్చుండి
యుండి తద్దేవాలయంబులో నిలిచియున్న కన్యకాజనంబులం దొక్క
కన్యకం బిలిచి యిట్లనియె॥ క॥ చెలినీవెవ్వరిదానవు । చెలువొప్పగ జెప్పు
మనిన జింతించుచునా । మెలతుకదాపకయపుడా । కలకంఠినిజూచి మెల్ల
గానిట్లనియెన్॥ సీ॥ ఆకాశరాజుగన్నట్టి పద్మావతి చెలికత్తెననగ మచ్చికను
వకుళ । మాలికదాని గ్రమ్మఱజూచి నీమోము చిన్నబోయినదేమి సెప్పు
మనగ । నాభామవలికెనిట్లమ్మనీతోనెట్లు సెప్పుదుననగ నా చెలినిజూచి ।
వకుళయిట్లనియె దాపక నీమదినిగల్గు చింతమెల్లగ నాకు జెప్పుమనగ ।
నదియు మెల్లనపల్కెనోయమ్మ నిన్న । వనవిహారంబు గావింప వాంఛ
నొంది । మనుజపతి సుతమమ్ము దోకొని వనమున । కరుదుగావచ్చె
నందు మేమందఱము నా॥ సీ॥ ఆట్లాడుచుండగా నంతలో నటకొక్క శబ
రుండువచ్చె నాశ్చర్యముగను । వాడెట్టివాడన్న వనదాభవర్ణుండు లలిత
సద్భూషణాలంకృతుండు । నాజానుబాహుండు నబ్జపత్రాక్షుండు
పర్వేందువదనుండు భాసురుండు । గంభీరవక్షుండు ఘనకంబుకంఠుండు
మహనీయమన్మథమన్మథుండు । ఘనతరంబైన వరఘోటకంబుమీద ।
నెక్కిశరచాపధరుడై యహీనశౌర్య।కలితుడై వచ్చి మారాజకన్యచెంత ।
జేరి యేమేమొమాటలు చెప్పుచుండె॥ వ॥ అప్పుడాశబరునిమీద నక్కన్య
కామణి కోపించి శిలలటువ్వింప నతండెక్కిన తురంగంబు నేలం బడియె
నతం డుత్తరాభిముఖుండై చనియె నంత బద్మావతి నిజమందిరంబు జేరె
నక్కిరాతవిభుని దృష్టి దాకెంగాబోలు నక్కన్యకామణికి మహాతాప
జ్వరంబువచ్చె నందున బద్మావతిమాట్లాడక తపించుచున్నం జూచి తండ్రి
యైన గగనాధిపుండును దల్లియైన ధరణీదేవియును సుతను దొడలపై నిడు
కొని బహుప్రకారంబుల ఖేదపడుచు దజ్జ్వరతాపనివారణంబు జేయుటకై
బృహస్పతినిరావింపగా నమ్మహాత్ముడు వచ్చినంజూచి లేచి యర్ఘ్యపాద్యాది
విధులం బూజించి కనకాసనాసీనుం జేసి యాబృహస్పతి కా పద్మావతిం
జూపి కన్నీరునించుచు నానృపాలుం డిట్లనియె॥ సీ॥ దేశికపద్మావతికి మహా
తాపజ్వరంబురాగా బిడ్డరాత్రినిదుర । పోక తాపంబుచే బొరలుచునుండె
మీరిదిమాన్ప నౌషధంబీయవలయు । ననవిని గురుడిట్టు లనె నోనృపాల
యీబాలామణికి బ్రాణభయము లేదు । చింతింపవలదు చెచ్చెరరుద్రునికి
నభిషేకంబు విప్రులచేత నిపుడె । నీవుచేయింపుమనిపల్క భూవిభుండు ।

బ్రాహ్మణుల నిచ్చటికిఁబంపి ఫలసుమములు । మొదలుగాఁగలవస్తువు లివ్విధిత ముగను। మొనసి మాచేతనంపించె ముదితనీవు॥ క॥ ఎక్కడనుండీప్రొద్దున। నిక్కడికేపనినిమిత్తమే తెంచితివా । నిక్కము నుఁ జెప్పుమన విని । మక్కువతో నిట్లువకుళమాలికవల్కెన్॥ సీ॥ వినుమోలతాంగినే వేంకటేశ్వరు దాసి నొకపనిగల్లగా నుదయమందె । పైనమైవచ్చితి బట్టణంబికజేరి యంతఃపురంబున కరిగియచట । నాధరణీదేవికాప్తవాక్యము జెప్పవచ్చితి ననగ నవ్వనితవలికె । నభవునకభిషేక మగునంత కిచ్చోట నిలిచియుండుదువేని నేనునిన్ను । దోడుకొనిపోదు నన వానితోడుకొఁటకు । వకుళ యచ్చటనుండె నవ్వలఫణీంద్ర । శైలపతియప్పడతిమీఁది బాళిచేత । దీనుడయ్యును మదినిఁజింతించుచుండె॥ వ॥ అనిచెప్పిన సూతుంజూచి శౌనకాదులు మఱియు నిట్లనిరి॥ క॥ సోమదివాకరలోచన । దామోదర శంఖచక్ర ధరభవహరను । ధాత్రీమోద్ధర సద్గుణవర । శ్రీమద్వేంకటగిరీంద్ర జితదనుజేంద్రా॥ మాలిని॥ సురుచిరగుణధామా శుభ్రసత్కీర్తికామా। మురదనుజవిరామా మోక్షకల్యాణసీమా । గురుతరశుభనామా ఘోర దేవారిభీమా । ద్విరదకుముదసోమా దేవతాసార్వభౌమా॥

గద్య॥ ఇది శ్రీతరిగొండలక్ష్మీనృసింహ కరుణాకటాక్షకలిత కవితావిలాస వసిష్ఠ గోత్రపవిత్ర కృష్ణయామాత్యతనూభవ వేంగమాంబాప్రణీతంబైన శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యంబను భవిష్యోత్తరపురాణంబునందిష్టదేవతాప్రార్థనంబును, శౌనకాదుల ప్రశ్నయు, జనకశతానంద సంభాషణంబును, శేషమారుత సంవాదంబును, శేషాద్రిప్రమాణభావంబును, మాధవాఖ్యవిప్రునికథయును, వేంకటేశ్వరుండు క్రమ్మఱ వైకుంఠంబు జేరుటయు, జేరిన చందంబు నారదుండజునకు జెప్పుటయు, నారదుండు త్రిమూర్తిపరీక్ష జేయించుటయు, భృగుండు త్రిమూర్తి పరీక్ష జేయుచుండుటయు, హరితో లక్ష్మి ప్రేమకలహంబు జేసి కొల్లాపురంబు చేరుటయు, హరివైకుంఠంబు విడిచి క్రమ్మఱ శేషాద్రియందు వల్మీకంబులో జేరియుండుటయు, బ్రహ్మరుద్రులు ధేనువత్సకంబులై వచ్చి వల్మీకగర్భమందున్నహరిని దృష్టిఁబొందింపుచుండుటయు, చోళరాజు అంగన గోపకుని దండించుటయు, హరిశిరంబున గోపకుండు గొడ్డంటనేయుటయు, చోళరాజునకు జక్రి శాపంబిచ్చి పంపించుటయు, గీష్పతి హరి కౌషధంబు జెప్పుటయు, శౌనకాదుల పశ్చాత్తాపంబును, వల్మీకతింత్రిణీవృక్ష పర్వత ప్రభావంబులును, వరాహ శ్రీనివాస సంవాదంబును, కిటి హరికి స్థలంబిచ్చుటయు, వకుళమాలికా వృత్తాంతంబును, నాకాశరాజు వృత్తాంతంబును, బద్మావతి భూమియం దుదయించుటయు, వసంతఋతువర్ణనంబును, పద్మావతి

వనవిహారంబును, పద్మావతితో నారదుండు భాషించి పోవుటయు, శ్రీనివాసుండు వేటలాడుటయు గిరిడిగి హరికరినీక్షించుటయు, వనమధ్యంబున బద్మావతినిజూచి హరివర్ణించుటయు బద్మావతిచెలులతో హరి తన వృత్తాంతంబు జెప్పుటయు, హరిపద్మావతితో శృంగారోక్తులుగా సంభాషించుటయు, పద్మావతికలహించి చెలులచేత హరిమీఁద ఱాళ్లురువ్వించుటయు, జక్రిపరువువాఱి శేషాద్రి జేరి వల్మీకంబులో జొచ్చుటయు, బద్మావతినిజగృహంబునకరుగుటయు, హరి విరహతాపంబు నొందుటయు, వకుళతో హరి విచారంబు సెప్పుటయు, రామకథ హరివకుళకు జెప్పుటయు, వేదవతీవృత్తాంతంబు వకుళకు స్వామి వినిపించుటయు, నారాయణపురవర్ణనంబును, వకుళ నారాయణపురంబునకు బోవుటయు, వకుళపద్మావతిచెలితో సంభాషించుటయు నను కథలం గల చతుర్థాశ్వాసము - సంపూర్ణము.

శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యము - పంచమాశ్వాసము.

విశ్వాతీత గుణాకర । విశ్వోద్ధర విష్ణుదేవ వేదవిహారా । విశ్వేశ్వర సురపూజిత । శాశ్వతతరిగొండనృహరి జనహితకారీ॥ ఆ॥ సూతవకుళ దంద శేషాద్రిదిగిపోయి । నపుడు విష్ణుదేవు డద్రిమీఁద। నుండియేప్రయత్నమొనర జేయుచునుండె । చెప్పుమనఁగసూతు డప్పుడనియె॥ తే॥ వినుడు మునులార హరిచేయువింతలన్ని । చెప్పెదనుమీకు దెట్లన్న శ్రీధరుండు । వేంకటాచలమందుండి వేడ్కగాను । దానుతనమదిలో నిట్లుదలచెనపుడు॥ సీ॥ వకుళనుసేనా వివాహప్రయత్నంబు జేయనంపితివారి జేరియచట। నెళవుగా మాట్లాడ నేర్చునో నేరదో పురుషులవనులౌను బాలతిచేత । బడుచుగల్గినవారు పట్టుగానామూల మెఱుగరుగనుక నాకియ్యమనుచు । బొమ్మన్ననటుమీఁద బోగూడదచటికి మొదటిసంధానమే కుదురవలయు । నను చు యోచించి సర్వజ్ఞుడయ్యునరుని। కరణిచింతించియవల శీఘ్రముగ లేచి। యప్పడతిజూడగోరి మోహంబుచేత । దాళజాలకయొకవిచిత్రంబు జేసె॥ ఉ॥ అవ్విధమెట్టులన్న వినుడబ్జదళాక్షుడు జీర్ణవస్త్రముల్। నివ్వటిలంగగట్టికొని నేరుపుగానొకపాత్రకుప్పసం । బవ్వలనొప్పగాదొడిగి యవ్వవిధంబు ననొంగిలేచుచున్ । నవ్వుచుగొండడిగ్గి తననాణెములోకులకెల్ల చూపుచున్॥ సీ॥ దంతంపుసొమ్ములు తగుబండిగురిగింజ దండలొప్పుగ మెడనిండ మెఱయ। నీరజోద్భవు నేడు నెలలబాలునిజేసి యాదరించుచు బ్రక్కనంటిగట్టి। నంకుటుంగరములు బొంకంబుగా బెట్టి దగచేతనొక్క బెత్తంబునట్టి। ఘునికొనినవధాన్యములునించియొకబుట్ట శిరమునందిడికొని శీఘ్రముగను। జోయునారాయణాఖ్య సత్పురము జేరి। చెలగియాయ్యూరి యమ్మలక్కలను జూచి। యొఱుకయొఱుకోయనుచు నెలుగెత్తిపలుక। వినిపురస్త్రీలుదాని

బల్వింతగాను॥ తే॥ మురిపమున జూచిపలకిరో ముసలిదాన । గద్దెజెప్పుము
మాకు నిక్కముగననుచు। బలుకగానంతలో రాచచెలులువచ్చి। యెఱుక
తనుజూచి వేడ్కగానిట్టులనిరి॥ క॥ దిట్టముగా నోయెఱుకత। నెట్టనమా
కోర్కె జెప్పనేర్చితివైనన్ । బట్టుపటావళులిచ్చెద । మెట్టిది నీ యెఱుక
జెప్పు మెఱిగెదమనగన్॥ క॥ యెఱుకతయిట్లనియెనునా । యెఱుకయజీవ
నము జనుల కెల్లనెపుడునా । యెఱుకయ శుభదముశాశ్వత । మెఱుకయ
సకలప్రపంచ మెఱుకేనేనున్॥ సీ॥ విను(డునాయెఱుకెట్టి దనియంటిరేని
యీ పంచభూతములఁ బుట్టించునెఱుక । సరసజాగ్రత్తకు స్వప్నంబునకు
దుద మొదలుతానై మూట గుదురునెఱుక । దండిగాబ్రహ్మాండభాండతండ
ములందు నిండికుండలినంటి యుండునెఱుక। మొనసియాపోజ్యోతి నెనసి
తాదనలోనె నిలిచియానందించి వెలుగునెఱుక। యిట్టియెఱుకెవ్వ రెఱుగ
రాయెఱుకనిజము । యెఱుకనేర్చినవారి కాయెఱుకనేను। జెప్పెదనుకాన
మీకు నేజెప్పెదనిన । జెలులువిని ధరణీదేవిచెంతకరిగి॥ తే॥ పలికిరిట్లని
తల్లియీపట్టణమున కొనరనెఱుకలసానివచ్చినదిదాని । నిటకురప్పించి
సుతకష్టమేవిధమున । దీరునో తద్రహస్యంబు తెలియనడుగు॥ మ॥ అని
యాకాంతలువల్క రాజసతి నెయ్యంబొప్పగా దానిదో। డ్కొనిరాబొం
డని పల్కగానరిగి యాకొమ్మన్ విలోకించిర। మ్మనుచున్ గొప్పగ నెంచి
వారువరహూహ్లాదంబుతో నందుబి । ల్చినవేరాకయ బిడ్డడేడ్చె ననుచున్
జేదట్టిలాలించుచున్॥ ఉ॥ ఆకురవంజియిట్లనియె నాడకురమ్మని పిల్వవచ్చి
నా। రాకొనినాడుబిడ్డడిపు డమ్మలనక్కల నేడనైననే। జోకగజేరివార
లకు సోదె నిజంబుగ జెప్పకుండినన్ । నాకడుపెట్ల నిండునని నవ్వుచు
బల్కుచు మూల్గియిట్లనున్॥ సీ॥ భాగ్యవంతులు వారు బలుపేదరాలనే
నటుగాన నెటువత్తు నటకు నిపుడు। నాబొక్కి నోరును నరసినవెండ్రుకల్
గొప్పకడుపు పెద్దదొప్పచెవులు । గూనివీపునుబండి గురిగింజదండలు
దంతంపుసొమ్ములు వింతగాను । గనుగొని మణుల బంగారుసొమ్ములు పెట్టి
యున్నవా రందు నవ్వుదురు గనుక । నాకుసిగ్గగు నారాచనగరికేను ।
వచ్చుటకు గార్యమేమిరావలెనెపేద । తెలవలైనట్టివారికే నెఱుకజెప్పి।
పొట్టసాకుచునుండెద భూమిమీద॥ తే॥ అనిన వారిట్టులనిరి మాయమ్మ
కెఱుక । నిజముగా నీవుచెప్పిన నీకురత్న। భూషణములిచ్చి బంగారు పుట్ట
మిచ్చి । పొమ్మనును నీక విప్పింప బూటమేము॥మ॥ అనివారాసతి కార్త
లై పలికి నెయ్యంబొప్పగా దానదో । డ్కొని యంతఃపురమందు జేర్చి
రచటన్ కూర్మిన్ ధరాకాంత దా । నిని బంగారుపీటపై నునిచి మన్నిం
పంగ నీక్షించియు । ట్లనె నా సోదెలసానీ నవ్వుచు ముహూర్తంబు దీపింప

గన్॥ తే॥ వనిత నీవుభాగ్యవతివి నేబలుపేద । దానగావ నాకు దనయు
నకును । బాలుబువ్వపెట్టి మేలైనవిడెముచే । తిచ్చియడుగు మెఱుక మె
చ్చుగాను॥ క॥ అప్పుడు క్షీరాన్నంబును । తెప్పునబిడ్డడునుదాను దినిలేచి
ముదం । బొప్పగ ధరణీదేవిని । గప్పురవిడె మిమ్మటంచు గ్రక్కున నడి
గెన్॥ సీ॥ ఆయెఱుకలసాని కాధరణీదేవి విడెమిచ్చి పలికెనో వెలదిమీది ।
యేదేశమిలను మీయిండ్లేడనుండు మీ యూరుపేరేమి మాయూరికేల।
వచ్చితిననగ నవ్వనితను జూచి సోదెలసానినవ్వుచు బలికెనిట్లు । తరళాక్షి
మావంటి యెఱుకవారలకిండ్లు వాకిళ్లుగలవె యీవసుధమీద । గుడిసె
లాడాడగావించి కొన్నిదినము। లుండిపోయెడివారల కూరుదేశ। మేలమీ
యూరిదయితల కెఱుకచెప్ప । వలసివచ్చితినిచటికో వారిజాక్షి॥సీ॥ ఎఱుక
వారలకెల్ల గుఱికట్టుగానిల్వ నొక్కచోటున్నది నిక్కముగను । నదియేడ
నన్ననాల్గారుసు బదియుబంగ్రెండు పదారును రెండునైన । శృంగపఙ్క్తుల
చేత నింగి కెగురుచునుండు నాలుకొండలకు మీదైనకొండ। వేయిశృంగ
ములొప్పు వీక్షింపదగుకొండ మూడేరులనుగూడి మొనయుకొండ ।
నాల్గుగ్రోవలకును నట్టనడిమికొండ । పాము తనలోననుండగా బ్రబలు
కొండ । కరువలిని దనలోనిల్పి మెఱయుకొండ। తొంటిమాపెద్దలున్నట్టి
దొడ్డకొండ॥ క॥ ఆకొండమీదనిక్కము । మాకాపురమెపుడు నెలగ
మఱిజీవికకై । లోకుల కెఱుకలునెప్పుచు । జోకగబ్రతుకుదుమునీవు
సోదెలడుగుమీ॥ క॥ చెప్పెదము తెండుముత్తెము । లిప్పుడు దెప్పించు
మనుచు నెఱుకతతనతో । నొప్పగ బల్కగనాసతి । యప్పుడు ముత్య
ముల దెచ్చి యచ్చట నుంచెన్॥ తే॥ పసిడిచేటలోని పండ్లుమాత్తికములా ।
గద్దెపొలతిసూచికరముసాచి । ముత్యములనుబిసికి మూడురాసులుచేసి ।
మధ్యరాసియందు మదినినిల్పి॥ వ॥ అప్పుడు ముమ్మాఱు చెయ్యెత్తి
మ్రొక్కి మనంబున గంగాది పుణ్యతీర్థంబులను గాశిగయాప్రయాగ
ప్రముఖ పుణ్యక్షేత్రంబులను హరిహరబ్రహ్మాదిదేవతలను బరాశక్తి
ప్రముఖా ద్యనేకశక్తులను దలంచి నిలిచి మ్రొక్కి మఱియు నిట్లనియె॥
క॥ వినుధరణీసతి యిచ్చటికి । నెనువుగ దేవళ్లువచ్చి నిలచిరి నీవిం। కను
దక్షిణతాంబూలంబు నొసంగుము మొక్కగద్దె బుట్టకు తరుణీ॥ వ॥అనిన
విని దక్షిణతాంబూలంబు బెట్టి గద్దెబుట్టకు మ్రొక్కి యెఱుకలసానితో
ధరణీదేవి యిట్లనియె॥ తే॥ కొమ్మనామదిలో నేను గోరినట్టి । కోర్కె
నిజముగ జెప్పు నీకొడుకునకిట । వందలిచ్చెదనీకు దివ్యాంబరంబు ।
లిచ్చెదను దబ్బరాడకో యెఱుకలమ్మ॥ క॥ అని పలికిన ధరణీసతిగనుఁ గొని
యెఱుకత యిట్లులనియె కొడుకా మదిలో । న నమానింపకుమిప్పుడు ।

ఘనముగ నీకోర్కె జెప్ప గలసేసుమిన్నా॥ వ॥ అని పలికి తన కెదురుగా
ధరణీదేవిని బసిడి గద్దెమీద గూర్చుండు మని తనచేతి బెత్తంబు గొన
నయ్యింతిచేతికిచ్చి విఘ్నేశ్వరా వీరభద్రా మళయాళభగవతీ మధుర
మీనాక్షీ యేకామ్రాయాక్షీ కామాక్షీ కనకదుర్గాంబ కాశాంబ
జ్ఞానాంబ కొల్లాపురిలక్ష్మి మీరందరువచ్చి వాక్కియ్యరే వాక్కియ్యరే
యని ప్రార్థించి మఱియు నిట్లనియె॥ క॥ దిక్కులుచూడక సతినా। దిక్కు
నీవిపుడుచూడు దేవరతోడే। నిక్కము జెప్పెదనీకని।మక్కువ నాయెఱుక
లమ్మ మఱి యి ట్లనియెన్॥ వ॥ అవ్వోయవ్వ నీతలంచిన తలంపు మే
లౌతుందట దేవుళ్లు బలుకుతుండారు తలంచినతలం పేమంటావా చెప్పేటా
వింటావంటమ్మ బిడ్డంటే కడుపుసూపుదు తోడబుట్టంటె భుజంబు సూ
పుదు అట్ల తోడబుట్టు కడుగ లేదు ఇట్లా బిడ్డ కడుగు తుండా నెదుండి
ఆబిడ్డ ఆడబిడ్డో మొగబిడ్డో అంట అడుతుండావె కొడకా యిది ఆడ
బిడ్డంటే చెవిసూపుదు మొగబిడ్డంటె గడ్డంబు సూపుదు ఇదిగో అట్ల
మొగబిడ్డ కడుగ లేదు యిట్లా ఆడబిడ్డ కడుగుతుండావె దుండమ్మా
అవ్వో యవ్వ యిప్పుడు నీ ఆడబిడ్డ కొక్క చింతపుట్టి వుండాది ఆచింత
యేమంటే చెప్పే వినవే దుండి నిన్నటిదినం నీబిడ్డ పుష్పవనంబులో
నొక్క తురగారూఢుం డైన నల్లనయ్యనుజూచి మోహించి యుండాదే
దుండి ఆ నల్లనయ్య యెక్కడ వుండాడు యేవూర వుండాడం టవగవే
కొడకా యిదిగో యీమూల వుండాడంటె తెలియ లేదంటె కొడకా
తెలియ లేదంటే దుండి యిదిగో యిక్కడికి వాయవ్యభాగమందు పడగ
లతో మెఱయుచున్న బంగారు కొండమీదనే వుండాడే యివ్వా వా
డెవడంటె బొల్లి నామంబులు పెట్టుకొని బొల్లిపిట్టమీద నెక్కి కొల్ల
కాడై యెల్లదిక్కులు దిరిగే నల్లనయ్య తల్లివాడు నిబద్ధిగాను శ్రీమన్నా
రాయణుండే వాడు నరుండుకాడె వోయమ్మ వాడు నీబిడ్డను పెండ్లియా
డవలెనంట వుండాడు నీబిడ్డయును వాని పెండ్లియాడవలెనంట వుండాది
కాగా వానికి దీనినిచ్చి పెండ్లి చేసితే నీబిడ్డ సుఖముగా వుంటుండాది
లేకుంటె దానికి బలుకష్టము వస్తుండా దని చెప్పిన విని ధరణీదేవి యెఱు
కతను జూచి యిట్లనియె॥ క॥ ఓయెఱుకత నీమాటలు। మాయగ దోచి
నది మనుజమానినులమనా। రాయుడు పెండ్లియాడిన। దీయులతో
గలదె చూడ నచ్చట నైనన్॥ సీ॥ అనివింతగానవ్వి యానతిబల్కగా విని
యెఱుకలసాని వేడ్కనవియె। నాస్వామిమదకరి నదలించితరుముచు వచ్చి
నీసుతయున్న వనము జేరి। కనకులగోత్రము ల్దనకొల్పి నీముద్దు చిన్నారి
బిడతకు జెప్పినాను। నీసూతు రది విని నిబ్బరో త్తులంబల్కి యతి జక్క

వచ్చిన హాయముమీద। తాళ్లురువ్వింప నేల గుఱ్ఱంబుపడియె। నతడు
మన్నించియా వేంకటాద్రిజేర।ముగ్ధకటుమీద ఘనశాఖ మూర్ఛదా
క। విరహతాపజ్వరంబుచే వేగసాగ॥ తే॥ ఆజ్వరము మాన్ప వేఱెలే
దౌషధంబు। కమలనయనుడుని మోము మీకన్య కిచట। జూపు డటు
జూపినపుడె మీసుతకు వచ్చి। నట్టి తాపజ్వరంబు చల్లాఱిపోవు॥ తే॥ ఆ
నుచు బల్కిన కొఱవంజి నతివజూచి। కమలలోచను డేడ మాకన్యయేడ।
నతనిచూచుటయెడ మోహజ్వరంబు।పోవుటెడ నిదేమొ నీబూటకములు॥
వ॥ అన విని దప్పదు నామాట దప్ప దవ్వోయవ్వ॥
సీ॥ ఇక గొంతదడవున కిచటికి పెండ్లిపెత్తనము జేయుటకు మో
దంబుమీఱ। నా వేంకటేశ్వరు డంపగా నొక్క కన్యకవచ్చునప్పుడు నాని
జంబు। తెలియునీకిపుడెంత తెలియ జెప్పినగాని తెలియ లేదో ధరాదేవి
నీకు। తెలిసినప్పటికి నన్ బిలిపించిబహుమాన మిప్పింపుమిప్పుడే మియ్య
వలదు। నాకిపుడు నీవు సెలవిమ్ము నీకొమార్తె। పెండ్లి కిచటికి వత్తునా
బిడ్డతోడ। మగువ నే నీకు జెప్పిన మాటనిజము। దబ్బరా నేఱు నీముద్దు
తనయనడుగు॥ వ॥ అవ్వోయవ్వ కడుపుసూటికొఱకు దబ్బరాడితి నని
సంశయించినా విది కల్లగాదు తరకటబరకటముగాదు తబ్బిబ్బుగాదు తను
కుగాదు బుసుకుగాదు టాటోటుగాదు ఆడంబరముగాదు నామాట నా
గద్దె బుట్టతోడె నాబుడుతనితోడె నిజమా నిదియని నమ్మజెప్పి దిగ్గున
లేచిపోయి పరమపురుషుం డైన శ్రీనివాసుండు నిజరూపంబున వేంక
టాద్రిజేర నరిత ధరణీదేవి యాశ్చర్యంబు నొందుచు బద్మావతిచెంత జేరి
యి ట్లనియె॥ ఉ॥ అమ్మ యిదేమి పద్మ యిపుడారట మొందుచు బవ్వళించి
బల్। సొమ్మసిలింత ప్రొద్దునకు జోకగ లేవవు నిన్నుజూచి నే। నమ్మదిన
ట్టులుండు నిక నీమదిలోపల గల్గుచింత ని। క్కమ్ముగ దెల్పు నీకలికి కన్నుల
నీరిటు నుండ నేటికిన్॥ క॥ నేవలదన్నను నిలువక। నావనమున కరిగి నిన్న
యాట్లాడగనిన్। భావించుచు గనిరెవ్వరు। నీకావరిని గంటి వదట నీరజ
నేత్రా॥ తే॥ నేను తల్లినిబిడ్డవు నీవు నాకు। గాన నఱమఱ పల దందు
గలిగినట్టి। వింతదాపక నికజెప్పు వెఱువనేల। ననిన గన్యక మాటాడ
కడలుచుండె॥ వ॥ ఆ కన్యక యివ్విధమున। శోకింపగ జూచి ధరణి చోద్య
పడుచునీ। కీకరణిగ నతిదుఃఖము। రాకకు గతమేమిదెల్పు రాకేందుము
ఖి॥ తే॥ అమ్మ నిజముగ ధరమీద నాపుత్రిక। నాకెవరులేరు నాకన్న
నీకులేరు। నన్ను నఱమఱచూడక యున్నమాట। దాపకను జెప్పు నాకు
మాతంద్రితోడ॥ చ॥ అనియిటు లానబెట్టి సుతనప్పుడు మెల్లగ లేవనెత్తి
తా। ననుపమమైన ప్రేమను నిజాంకతలంబున నుంచి శీఘ్రము। నేన

రుష చేతదువ్వుచును నెవ్వగ లాలన మెంత జేసినన్ । దనతలవంచి పల్క
నిసుతన్ ధరణీసతి జూచి క్రమ్మఱన్॥ ఆ॥ పట్టి నీవు సేయు పాపంబుగాదిది।
పరగ నేను జేయు పాపమింత । జేయుచున్న దేమి సేయుదు ననుచుగ। న్నీరు
తానునింపు చూరకుండె॥ సీ॥ ఆరీతి తనకోలు కార్తిబొందినతల్లి నావడం
తుక చూచి తావమొంది । కనుల బాష్పములొల్క గానిట్టు లనియె నో
యమ్మపుష్పవనంబునందు నేను । నఖులతో నాట్లాడుసమయమ్మందచటికి
దివ్యపూరుషు డొక్క తేజిమీద । దగనెక్కి వచ్చి న న్నెగదిగ చూడ
గా నేనుగోపించి మన్నింప కతని । ఱాళ్లరువ్వింప నేల గుఱ్ఱంబు వడియె।
నత డెచట జేరినాడో నే నది యెఱుంగ । నతనిసుందర మైన దేహంబు
కనుల । గట్టినట్లిప్పు డున్నదే కన్నతల్లి॥ క॥ అని పద్మావతి పలుకగ । విని
ధరణీదేవి సుతను వీక్షించి మనంబున మోదము ఖేదము బెన । గొన
లజ్జించియును ముద్దు కూతురి కనియెన్॥ సీ॥ నాతల్లి యీచిన్న నాడు నీ
కిటువంటి బుద్ధియేల జనించె బువ్వుబోడి । వనమున కేగి యా వనపురుషుని
జూచి వలచెనందురు నిన్ను వనజపాణి । పుట్టిపుట్టక తొల్లి పురుషన్వరూ
పంబు నీకెట్లదెలిసెనే నీలవేణి । వానికులంబేమొ వానిపై నీకింత మరులేల
గలిగెనే మధురవాణి । కటకటా మానథవుదునిక గన్నతండ్రి । నీమనో
వ్యథ నిజముగా నేడువినిన। జింతచే దలయెత్తలే కెంతమదిని । గుందునో
దీని కెటు సేతు గుందరదన॥ క॥ వనమున సుందరపురుషుని । గనుగొని
మదిలో వరించె గగనాధిపు బి । డ్డని లోకులు నిందించిన । వినవలసితి
మేమి సేతు విధియిటు చేసెన్॥ క॥ లోకం బంతయు మాయను । మూా
కుడు లే దతని నేల మోహించితివే । మాకును నీకును ధరపై । నేకర
ణిన గీర్తివచ్చు నిటువలె నైనన్॥ సీ॥ అనియిట్లు పలుకగా నపుడు పద్మా
వతి హరిపూర్వవృత్తాంత మాత్మయందు । దలచి యిట్లనియె నో తల్లి
మీకపకీర్తి వచ్చున నెడుచింత వలదతండు । మనుజమాత్రుడటంచు మది
దలంచినావేమొ మనుజుండుగాడు రమావిభుండు । పురుషోత్తముండు సం
పూర్ణప్రకాశుండు సర్వజ్ఞుడాద్యుండు శాశ్వతుండు। మానవాస్వామియం
దునా మానసంబు । కుదిరి నిలిచినదిదినాకు గొదువగాదు । నాకొఱకు
భూమి నపకీర్తిమీకు లేదు । కావలసినట్టి పనియింక గాక పోదు॥ వ॥ జ
ననీ వినుము మేమహామహునిచే దివ్యచక్రంబు కౌరవబలంబుల ద్రుంచి కరి
నగరంబున ధర్మరాజును బట్టభద్రుం జేసి తత్పురసంరక్షణంబు సేయు
చుండు నేమహాత్ముని శంఖారావంబు దైత్యబృందంబునకు భయాస్ప
దం బై దేవతల కానందంబు నిచ్చుచుండునట్టి శంఖచక్రధరుండైన పరమ
పురుషుండు లీలామానుషవిగ్రహుండై నిన్నవనంబున నాకు ప్రత్య

క్షంబయ్యె నప్పుడు నేనిమ్మర్త్యలోకానుసారంబుగా నద్దేవుని ధిక్క
రించి ఱాళ్లురువ్వించి తఱిమించితి నయ్యపచారం బేను జేసినందు కమ్మ
హావిష్ణుండు నన్ను రక్షించునో రక్షింపడో యను సంశయంబున భయంబు
నొంది కన్నీరునించుచుండుటే కాని కామవికారవ్యాపారం బెఱుంగ నా శ్రీని
వాసస్వామి దివ్యమంగళవిగ్రహంబు నాకు గ్రమ్మఱ బ్రత్యక్షంబైన జీవిం
చుచుండెద గాక లేకపోయిన నిమ్మహియందు నిర్వహింపజాల నని పల్కి
బాష్పధారాపరిపూరితాక్షియై పూబాన్పుమీద మరల గ్రాలినం జూచి
ధరణీదేవి యిట్లనియె॥ సీ॥ అమ్మపద్మావతి హరిభక్తి నీచిత్త మందింతగా
నిలిచినందువలన । నీకోర్కి సిద్ధించు శోకింప వలదింక నాచక్రి నిను బెండ్లి
యాడుననుచు। నేటగ్గా నాకధర్మదేవత నాకడ నెరుగ జెప్పినమాట లేలతప్పు
దప్పదిప్పుడు నీవు ధైర్యంబుతో నుండుమని చెప్పుచుండగా నంతనటకు ।
గ్రమముగా విప్రముఖ్యు లగస్త్యలింగ । మునకు రుద్రాభిషేక మింపుగ
నొనర్చి । వరగ నాతీర్థమును బూలు పత్రిపండ్లు । కోరి గైకొని రాజుాచి
వారితోడ॥ తే॥ చెలులతో ముచ్చటాడుచు స్నేహమొప్ప । వకుళమాలి
క వేడ్కగా వచ్చె నపుడు । ద్విజులు రుద్రాభిషేక సత్తీర్థ మమర। బరగ
బద్మావతీదేవి పై నజల్లి॥ తే॥ పొసగు మంత్రాక్షతంబులు పూలుపండ్లు।
వెలయ నా రాజసుతకు దీవించి యొసగి । వీడుకొనిచనిరటుమీద వేగవ
కుళ । మాలికలు జూచి సంతోషమగ్న యగుచు॥ క॥ ధరణీదేవి రయం
బున। బెరిమె నువకుళను సురత్నపీఠముమీదన్ । గరమర్థినునిచి పద
దములు । పూరియుచు దాగడిగి పూజ ముందుగ జేసెన్॥ సీ॥ అటుమీద
భక్తినిట్లనియె మహాదేవి యెందుండి వచ్చితి విచటి కిపుడు । వచియింపు
మనగ నవ్వకుళమాలిక యిట్టు లనియె నోయమ్మ శేషాద్రినుండి । వచ్చితి
ననగ నెవ్వరిదాన వని ధరణీదేవి యడుగగా నిరతమేను । ధర వేంకటేశ్వ
రుదాసినై యుందు నాస్వామి పంపించగా వచ్చి యిచట । జేరినానని
వకుళమచ్చికను బలుక । వినిమహీపతి సతి యేమిపనికి నీవు । వచ్చినావని
యడుగగా వకుళ పెండ్లి । పెత్తనము సేయ వచ్చితి ప్రేమమీఱ॥ క॥ అని
పలికిన వకుళను గను। గొని ధరణీదేవి యెవరికొఱ కిప్పుడు నె । త్తనమిచట
చేయవచ్చితి। వనియడుగగ వకుళ యిట్టులనియెను వేడ్కన్॥ సీ॥ వినుధరణీ
దేవి వేంకటేంద్రునకు మీ వరకన్య నడుగనే వచ్చితి నిటు। తక్కక మీరి
య్యతగు నన్న గులగోత్రములు దెల్పు తల్లిదండ్రుల నా దెల్పు । మనిధరణీ
దేవి యడుగగా వకుళ యిట్లనియె గులంబు శీతాంశుకులము । గోత్ర
ముప్పవసిష్ఠగోత్రంబు దేవకిజనని శూరసుతుండు జనకుడనుచు । జెప్పి
ననువవ్వవకుళ నీక్షించి ధరణి । పలికె నిట్లని సౌందర్యభాగ్యగుణ । శీల

ములచేటగా నీవు చెప్పుమనగ । వినిముదంబున వకుళయిట్లనియె మరల॥
సీ॥ సతినీవుమాస్వామి సౌందర్యమడిగిన మహినొప్పు మన్మథమన్మథుం
డె । పట్టుగా నమితసౌభాగ్యంబు నడిగిన జెప్పశక్యంబె లక్ష్మీవిభుండే ।
సుస్థిరంబైనట్టి సుగుణంబులడిగిన గురుతరానంతసద్గుణగణుండె । శీలం
బు నిపుడు మెచ్చికొను నీవడిగిన వేదోక్తసద్ధర్మవిహారుండె । కనుక
సౌందర్యమును సుభగత్వగుణము । లమలశీలము నామ్నాయసమితి
దెలిసి । చెప్పవందు రేనేమి సెప్పనేర్తు । నమ్మ మీకన్యకామణి
కబ్బునతడు॥ మ॥ అని యాభామిని పల్కగా ధరణి నెయ్యం బొప్పగా
శ్రీరమా । వనితారత్నము చెంతనుండగను మావానూత్నినిం బెండ్లి
యా । డను విష్ణుండు దలంచెనంట విదియెట్లానిశ్చయం బంచునా ।
కనుమానంబును దోచెవిన్న మనుజుల్ హాస్యంబుగా నెన్నరే॥ సీ॥ అని
ధరణీదేవి యనుమానముగబల్క వకుళ యిట్లనియె నపార్థితనయ ।
కొల్లాపురము జేరి యెల్లభక్తులను సంరక్షించుచున్నది వక్షమందు । క
మలయిప్పుడు లేదుగావున మీకన్యనీక్షించి చక్రిమోహించినాడు।మీరు
మీకన్యను నారాయణునకిచ్చి చెలగి వివాహంబు జేయుడనుచు । జెప్పి
కొల్లాపురము సిరి చేరినట్టి । పూర్వవృత్తాంత మతివకు బొసగజెప్పి ।
వేదవతి పూర్వవృత్తాంత మాదరముగ । బట్టుగా జెప్పి సమ్మతిపఱచి
మరల॥ తే॥ పలికె నిట్లని వకుళ మీపట్టియైన । పద్మపద్మాలయాంశ సం
భవ యటంచు । నబ్జదళలోచనుడు పెండ్లియాడ దలచి । నాడు మది
సంశయింపక నేడుమీరు॥ గీ॥ పెండ్లిముచ్చటగా జేసి వేడ్క జూడు। డింత
భాగ్యంబు గలుగునే యెవరికైన । మీరు బహుపుణ్యములు చేసినారు
గనుక । నల్లుడయ్యెను మాధవుం డహహయనుచు॥ తే॥ తాను సం
తోషమును బొంది ధరణి మదికి । సంతసంబును బుట్టించి సతిభయమున।
నేనువచ్చిన పనినీవు నృపతికిపుడె । మనవి సేయుము లెమ్మపొమ్మనగ న
పుడు॥ మ॥ ధరణీదేవిముదంబుతో నరిగిచింతంబొందుచున్నట్టి భూవరునా
నందమునీ ... ... శుభవార్త ల్క్రమంబొప్పగా । మురిపంబుప్పతిలం
గజెప్పివకుళ ... ముఖ్యంబుగాజూపెనం । ... లేకావకుళ ... నృపాలకుడుతా
ముందాదరించె ... గృహా॥ సీ॥ అప్పుడు వకుళ దానాకాశనృపవరు నీక్షించి
రాజనీయింటికేను । వచ్చి చెప్పినశుభవార్తలన్నియు ధరణీదేవి విని
వచ్చి మోదమొసగ । జెప్పగా దగవింటి రిప్పుడె పెండ్లిలగ్నంబు [illegible]
ననిశ్చయంబు జేయు । డనిపల్క శుభవార్తలాకాశనృపతిదా విని పర
మానందవనధి దేలి । పలికె నిట్లనివకుళ నాపట్టికో ... । బుట్టినటువంటి
నాచింత ... నిన్ను । ... యాప్తురాలవై । మాకి

వరులేరు నీమేలుమఱువశమె॥ వ॥ అనియివ్విధంబున వకుళమాలిక ననే
కవిధంబుల వినుతించి పద్మావతిచెంతకరిగి లేదనత్తి తొడపై నిడికొని
శిరంబునివిరి చెక్కిలిముద్దువెట్టుకొని చుబుకంబుపుణుకుచు లాలించి
యిట్లనియె॥ క॥ వినుపద్మావతి నీమన । మున నిక జింతింపవలదు ముద్దుగ
ములపా । వనమొనరించుచు నుండెడి । వనజాక్షునకిచ్చి నినువివాహము
సేతుర్॥ వ॥ అని పద్మావతికి సంతోషంబుగా జెప్పి తదనంతరంబున నిజ
గురుండైన బృహస్పతిని ధ్యానింపగా నతండు వచ్చినంజూచి లేచి యత
నిని మణిపీఠంబునందుంచి యర్ఘ్యపాద్యాదివిధులం బూజించి నమస్క
రించి కూర్చుండి వకుళమాలిక వేంకటాద్రినుండి వచ్చి నెప్పిన వివాహ
శుభవాక్యంబులు సవిస్తరంబుగా జెప్పిన విని గురుండు సంతసించి
యానృపతి నీక్షించి యిట్లనియె॥ సీ॥ అరయ నీపురికి నుత్తరభాగమందు
బంచక్రోశదూరాన జనహితముగ । బ్రహ్మానుసంధానపరుడైన శుక
యోగి యున్నా డతని నిట కుచితులైన । వారిచే బిలిపింపవలెనన్న విని
రాజు తమ్ముని బంపించి తడయకపుడె। శుకునిబిల్పింపగా నకలంకచిత్తుడై
యామహాత్ముడు రాగనపుడు నృపతి। లేచి రత్నాసనంబిచ్చి లెస్సపూజ ।
జేసి మ్రొక్కగ నృపుని నీక్షించి కరుణ । నతని గూర్చుండ నియమించి
యమరగురుని । జూచి ముదమంది వేడ్క నాశుకుడు పలికె॥ క॥ సుర
గురువర నన్నిచటికి । గరుణను బిలిపించినట్టి కార్యమునాతో । ద్వరగా
జెప్పుం డన విని। గురుడు ముదంబొదవ నాశుకున కిట్లనియెన్॥ సీ॥ విను
శుకయోగీంద్ర ఘనుడైన వేంకటేశ్వరుడు పద్మావతి వలచి తా౯యు। బెండ్లి
యాడెద నను ప్రేమ రెట్టింపగా వకుళమాలికయను వనజముఖిని । దక్క
క పెండ్లిపెత్తనము జేయుటకు నేడంపించినాడు పన్నెండుకోటి ... ।నృపతి
పిల్పింపగా నేనువచ్చితి నీవు వచ్చితి విపుడు భూవరునకేమి । సెప్పవలె
నన్నగురుని వీక్షించి శుకుడు । పలికె నీరాజపుణ్యప్రభావమునను । పద్మ
గల్గిన దిట్టి సౌభాగ్యవతికి । దగడు మనుజుండు శ్రీరమాధవుడె తగున॥
తే॥ అని నృపాలక నీవు మహాతపంబు । చేసి యీకన్య నిలను గాంచితివి
పుణ్య । ఫలము సిద్ధించె నిపుడ యీపద్మగంధి । ప్రేమమీఱగ హరికిచ్చి
పెండ్లిసేయు॥ చ॥ అని శుకయోగి పల్కగ మహాముదమొంది నృపాల
పుంగవుం । డనియె గురుండునీవు శుభదంబగు లగ్నము నేర్పరించి పొం
తనములు చూడుడన్న విని తక్కక నాశుకుడుం గురుండు పెం । పొన
రగ బొంతనంబులు మహోన్నతలగ్నమునందు జూచుచున్॥ వ॥ అప్పుడు
నక్షత్రాను గుణంబుగా యోనికూటంబు నాడీకూటంబును మాత్రయో
గంబును మొదలయిన దశవిధంబు లగు పొంతనంబులు జూచి రాజు

నకు నమ్రతంబుగా జెప్పిరంత నానృపాలకుండు సభామధ్యంబున భుజంగ
భర్తయగు శ్రీనివాసస్వామివారికి పద్మావతినిచ్చి పెండ్లి జేసెద నని విశ్వ
యించి పలికి బృహస్పతిని జూచి మఱియు నిట్లనియె॥ సీ॥ హరికిఁ నమ
స్కారమనుచు వ్రాయించెద నన విని ధిషణు డిట్లనియె నృపతి। యాస్వా
మిమాననీయుండై నీసుతను బెండ్లి యాడదలంచి నాడందు వలన। మొనసి
నమస్కారమని వ్రాయగూడదు మేలుకాశీర్వాదమే యటంచు। శుభ
పత్రిక వ్రాసి యంపించుమని సమ్మతంబుగబల్క నా ధరణీవిభుడు। తనుజ
పుత్రకళత్రాదులైన బంధు। జనులు ప్రార్థింపగా సభాస్థానమందు। ప్రా
కటంబైన బంగారుతేకుమీద। మంచిలగ్నంబునందు వ్రాయించె నిట్లు॥
సీ॥ శ్రీమదఖండలక్ష్మీప్రసన్నేత్యుక్తగుణాలంకృతులై సదుల్లాసులైన। యఖి
లాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకులైన సర్వజ్ఞులైన శ్రీస్వామివారి। కాకా
శనృపుడాయు రారోగ్యపుత్రపౌత్రాభివృద్ధులు గల్గునట్లుగాను। నేడు
దీవించితి నేటిదినంబున గుశలంబు మాకు మీ కుశలమరయ। వ్రాసి
పంపింపవలయు నావ్యాసనుతుడు। గురుడు జెప్పగ నీకు నాకూతురైన।
పద్మావతి నిచ్చిచేసెద బరిణయంబు। చిత్తగించు చిదుల్లాస శ్రీనివాస॥
వ॥ అని శుభపత్రిక వ్రాయించి హరిద్రాలేపనంబు జేయించి బృహస్పతి
చేతికిచ్చె నాలిఖితంబు చూచి గురుండు శుకయోగీంద్రుని చేతి కిచ్చిన
నతండు చిఱునవ్వునవ్వి యానందింపంగని యాలిఖితంబు శ్రీనివాసస్వామి
వారికి సమర్పించి ప్రత్యుత్తరంబు దెచ్చుటకు మీరే యోగ్యులని పలికిన
శుకయోగీంద్రుండు పరమానందంబు నొంది యాలిఖితంబు చేకొని
వేంకటాచలరోహణంబుచేసె నప్పు డమ్మునిరాక కెదురు చూచుచున్న
శ్రీనివాసుం డెదురుగాబోయి శుకుం దోడ్కొనివచ్చి తింత్రిణీవృక్షమూ
లంబున దాను రచియించియున్న పుష్పపీఠంబునం దుంచి యిట్లనియె॥
క॥ ఓ యోగీశ్వర సత్కృప। నీయెడకిటు మీరువచ్చు టిదిమేలయ్యెన్।
మాయావిరహితనావని। కాయో పండో నిజంబుగా దెల్పుమయా॥
క॥ అనగా మందస్మితుడై। విని శుకయోగీంద్రు డనియె విశ్వాత్మక మీ।
ఘనచిత్తమందు దలచిన। పని కాయగ నిలుపనేల పండై యొప్పెన్॥
వ॥ అని శుకయోగిపల్క నపుడబ్జనయనుండు సంతసించి యమ్మునికిని
మస్కరించి తనముచ్చటలొప్పగ కొన్ని చెప్పగా। వినిమునియు నిందిరాపతు
డు వేడ్కనుదాగొని వచ్చినట్టియా। ఘనశుభలేఖ మచ్చికను గంజదళా
క్షున్కి చేతికిచ్చెన్॥ క॥ అప్పుడు హరియాపత్రిక। తప్పక తాజదివి దెలిసి
తద్దయుగయుపుడ। గొప్పముగలితకులసై। నొప్పగ గోవగోటు లిఖిత
మొనరగవ్రాసెన్॥ సీ॥ బాదరాయణసుతుగా బట్టుగా విను మని నారసి

రుహాక్షుండు చదివె నిట్లు। శ్రీపూర్ణ రాజపూజితుడైన ధర్మతత్పర
సుధర్మ సుధర్మపరమతులగు। సామ్రాజ్యకలితరాజశ్రీగగనరాజు వారికి శే
షాద్రివల్లభుండు। వందనంబులు నేటివఱకు మకుశుభంబు వసుధ మీకు
శలంబు వ్రాసిపంప। దగును వైశాఖమున శుక్లదశమినాటి। శుక్రవారంబు
రాతిరి శుభముహూర్తమునకు మాబంధుమిత్రుల మొనసికూడి। వత్తు
మచటికి పదివేలవందనములు॥ సీ॥ అని తానువ్రాసి యున్నటువంటి లిఖి
తంబు పాలుపొంద జదివి నత్పుష్పహార। ముసు శుభరేఖను మునిచేతికి
నొసంగి నవ్వుచు నాలింగనంబొనర్చి। వినుతించి హరిశుకు వీడ్కొల్పగిరి
డిగ్గి నరగనారాయణపురము జేరి। యాకాశరాజున కాలిఖితంబిచ్చి యత
నిచే సత్కృతుడై గురునకు। హరి వచించిన శుభవార్త లపుడు సెప్పి।
మహిమచేనొప్పునై జాశ్రమంబు వేగ। జేరెనంతట నాకంబు జేరగురుడు।
పురము గై సేయదలచి యాభూవరుండు॥ వ॥ పరిచారకుల నియమించె
నందు ధరణీదేవి వకుళమాలికకు దివ్యాంబరాభరణంబు లిచ్చి వీడ్కొ
ల్పిన శేషాద్రికివచ్చి శ్రీనివాసు నీక్షించి యాయింతి యిట్లనియె॥ సీ॥ నా
తండ్రి వేంకటనారాయణపురంబునకుబోయి వచ్చితి సకలశుభము।
లొదవె వివాహమహోత్సవంబునకు నే నేమిపనులు సేతు నిచటననిన। విని
హరివల్కె నో జనని యీ పెండ్లి పెత్తనము జేసితివింక ద్రవ్యమేది। దెచ్చె
దవె నేడ దెత్తు దీనికుపాయ మేమి నాకెఱిగింపు మిప్పుడనిన। వకుళమా
లికపల్కె సర్వనిధితనయ। నిచ్చుటకి బిల్వనంపిన హెచ్చుగాను। ధనము
నీకిచ్చు ననిన మాధవుడు వకుళ। మాలికనుజూచి పలికె నో మాతవినుము॥
సీ॥ వనజాలయను బాసి వచ్చి యిచ్చట బెండ్లి యాడెద ననిన నా కావ్య
ముగను। ధనమిచ్చునే సిరి యనిపల్క తలవాంచి చింతింపవకుళ శ్రీ శ్రీని
వాసు। సీక్షించి వారితో చెంతో భరమ్ముగా జెప్పివచ్చితిని నీవిప్పు డిట్లు।
చింతనొందిన నేమి సేయుదు నీమాట లావరాహస్వామికైన జెప్పి। తక్క
కేమైన నొక ప్రయత్నంబు జేయ। వలయు నిపుడూరకుండి వివాహము
నకు। వారు పిలుపించినపుడు ద్రవ్యంబు లేక। పెండ్లి కేరీతి బోదమో
బిసరుహాక్ష॥ క॥ అనియావకుళమహాభయ। ముసబలుకగ నవ్వి చక్రి
ముచ్చటగా నిట్లనియె వరాహస్వామిని। ధనమిపుడీ వడిగిరమ్ము తల్లి
రయమునన్॥ వ॥ అని హరివినోదంబుగా జెప్పినం జని వకుళమాలిక
వరాహస్వామిచెంత జేరి నమస్కరించి యిట్లనియె॥ సీ॥ శ్రీవరాహస్వామి
శ్రీనివాసుడు పెండ్లి యాడదలంచినా డర్థమిచట। లేదువివాహము లీలగా
నగ నిందు కేయుపాయముచేత మింకమీద। బదులు నిచ్చెదువారు
భాగ్యవంతులు వారితో సరిగా దులదూగవలయు। నదిమాని వేంకటు

డామహీపతిగన్న కన్యకు మెడబొట్టు గట్టదలచి । నాడితండ్రిట్లు చేసిన వరులు
నవ్వ । పోదు రటుగాన నీవైన సభూరిధనము । పొనగ నొడగూర్పు మనఘ
నాభావశాహ । దేవుడానతి నీక్షించి ధీరుడగుచు ॥ సీ॥ పలికె నోవకుళ ని
ర్భయముగా నీవుండు మా శ్రీనివాసుని కర్థమిచట । దక్కువగాదు మోదం
బుతో నూరక చూచుచునుండుము చోద్యములను । నీవు చెప్పక మున్నె
సేనామహాస్వామి యులఘుచరిత్రముల్ దెలిసినాడ । మొనసి నే నానంద
ముగ జూచుచున్నాడ నీకేల నీచింత నెమ్మదిగను । హరికథను నిల్పి
యుండు బ్రహ్మాదులిటకు । వచ్చి చేతురు చక్రి వివాహమనుచు । జెప్పి
వీడ్కొల్పగా బోయి శ్రీనివాసు । జేరికిటి యన్న మాటలు సెప్పె వకుళ॥
వ॥ అంత రమాకాంతుండు సంతసించి స్వాంతంబునం దనంత గరుడుల
స్మరించె నప్పుడుప్పొంగి యప్పన్నగేంద్రుండును బక్షినాయకుండును
వేంకటాద్రికి వచ్చి చక్రికి దండప్రణామంబు లాచరించినం జూచి రెండు
శుభలిఖితంబులు వ్రాసి వారల కిచ్చి యిట్లనియె॥ ఆ॥ గరుడ నీవు వోయి
కంజసంభవునకు । లిఖితమిచ్చి నైజ నిఖిలబంధు । సహితముగ గుటుంబ
సంఘంబులతో వచ్చి । చెలగి నాకు బెండ్లి సేయుమనుము॥ క॥ పొమ్మని యా
విహగేంద్రుని । సమ్మతిగా బనిచి శేషశర్వునిబిలువన్ । బొమ్మ కుటుంబ
యుతమ్ముగ । రమ్మను నాపెండ్లిజూడ రయమున శివునిన్ ॥ వ॥ అని
నారాయణు డంపగా నపుడు శేషాఖ్యుండు శ్రీకంఠు బిల్వనుబోయెన్
ఖగనాయకుండు డెగసి యావాణీశ్వరుం జేరినా । వ్వని యాపత్రిక చేతికిచ్చి
ననజుం డచ్చోటనుండే మహా । మునులెల్లన్ వినదావచించె నిటు సమ్మో
దంబు దీపింపగన్ ॥ సీ॥ శ్రీరస్తు బ్రహ్మకాశీర్వాద మహిగిరిమీద మాకు
శుభంబు మీకుశలము । వ్రాయించి పంపింపవలయును దర్వాత సురుచిర
వైశాఖశుక్లదశమి । శుక్రవారమునాటి శుభముహూర్తంబున గగనాధి
పతిసుతగ్రహముగాను । కలియుగంబున గరగ్రహణంబు చేసెద మిమ
యకుటుంబ సమేతముగను । రాదగు నీవారి దోడ్కొని రయముగాను ।
వచ్చి సాగింపవలె వా వివాహమనుచు । వ్రాసియుండిన లేఖ యావనజ
భవుడు । చదివి శిరసావహించి యాశ్చర్యముగను॥ వ॥ అప్పుడక్కమ
లాసనుండు శ్రీనివాసస్వామివారి వివాహమహోత్సవంబునకు సకుటుం
బులై రావలెనని దిక్పాలక ప్రముఖులకు శుభలేఖలు వ్రాయించి
పంపించి తాను సకలదివ్యాభరణాలంకృతుండై సావిత్రీగాయత్రీసరస్వతీ
సమేతుండై హంసవాహనం బెక్కి చతుర్వేదపారాయణులైన మహ
ర్షులం దోడ్కొని మంగళవాద్యంబులు ఘోషింప ఖగేంద్రునితోడ వేంక
టాద్రికి వచ్చె నప్పుడు శ్రీనివాసుండా వాద్యరవంబులు విని లేచి బ్రహ్మకెదు

రుగా బోయె నప్పుడు హంసవాహనంబు డిగ్గి విరించి చక్రికి నమస్కరించి
నం జూచి విష్ణుం డజునిమీద బుత్రస్నేహం బగ్గలింప ముహూర్తద్వ
యంబు గద్గదకంఠుండై మాట్లాడక నజునాలింగనంబు జేసి తోడ్కొని
వచ్చి తింత్రిణీ వృక్షమూలప్రదేశంబునం దుంచి సింహాసనంబుమీద
గూర్చుండి భృగుమునీంద్రుడు తన్ను దన్నినవ్యాజంబున లక్ష్మి కొల్హా
పురంబు చేరినది మొదలుకొని తా ననుభవించిన కష్టములును బద్మా
వతిని పరిణయం బొటకు బుట్టిన హేతువులును గ్రమంబుగా విరించితో
జెప్పుచున్న సమయంబున॥ సీ॥ శేషుండు కైలాసశిఖరికి జని చంద్రశేఖరు
నకు శుభలేఖయిచ్చె । నజునకు వ్రాసి యున్నటువలె వ్రాసినపత్రిక
గిరిజయున్ బ్రమథగణము । లరుదుగా విన శివుండా జాబు జదివి గ్రక్కున
లేచి పార్వతిగూడి దివ్య । భూషణాంబరములు పొలుపుమీర ధరించి
వృషభవాహన మెక్కి వివిధవాద్య । రవములుప్పొంగగా ఫణిరాజుతోడ ।
బ్రమథగణములు గొల్వ శ్రీవన్నగాద్రి । జేరవచ్చుచు నుండగా శివుని
రాక । తెలిసి సమ్మోదమున వాసుదేవుడపుడు॥ వ॥ అందున్న బ్రహ్మ
తోడ లేచి శివుని కెదురుగా బోయినం జూచి నందివాహనంబు డిగ్గి
రుద్రుండా చక్రికి నమస్కరించె నారాయణుండా రుద్రునాలింగనంబు
చేసి యతని దోడ్కొనివచ్చి మణిపీఠంబునం దుంచి తన పూర్వవృత్తాం
తంబు శంకరునకు జెప్పుచుండె నంతలో సకుటుంబులై తమతమ పరి
వారంబులతోడ నిజవాహనారూఢులై యింద్రాదులు వచ్చి శేషాద్రి
చేరి హరిబ్రహ్మలకు బ్రణామంబులు చేసిన వారు వారి నాశీర్వదించి
రంత శ్రీనివాసుండు శేషగరుడుల బిలిచి వారిచేత నింద్రాదులకు విడి
దానము లిప్పించి కుశలము లడిగి తెలిసి తదనంతరంబున నందఱి
జూచి యిట్లనియె॥ సీ॥ ఇంద్రాదులార నే నీకలియుగమందు గగనాధి
పతికన్యకను ముదమున । నఱలేక పాణిగ్రహణము జేసెద నిది మీకెల్ల
సమ్మతమే యటంచు । నడుగగా వారంతటబ్జాక్షు నీక్షించి పరమ
సంతోషసంభరితు లగుచు । శ్రీకాంత యీపని మాకెల్ల సంతోష
మని రటుమీద దేవాధిపతిని । గాంచి హరి యింద్ర యీవిశ్వకర్మతోడ
రమ్య నారాయణాఖ్యపురంబు జేరి । భూరిభవనము నిర్మింపు పొమ్మ
టన్న । విని యతడు ఫణిగిరిడిగ్గి వేగబోయి॥ వ॥ తత్పట్టణసమీపంబున
విశ్వకర్మ చేత మరకతమణితోరణాలంకృతంబు గాగ నొకమందిరంబు
నిర్మాణంబు జేయించి యతనిం దోడ్కొని క్రమ్మఱ వేంకటాద్రికి వచ్చె
నప్పుడు శ్రీనివాసుండు పిలువ దగువారిని బిలుచుటకు ముఖ్యునకు
బ్రత్యుత్థానాదికృత్యంబు లాచరించుటకు సన్నద్ధుడై స్వయంపాకంబు

చేయుటకు పావకునకు జలాకర్షణంబు చేయుటకు వరుణునకు గంధకస్తూరి
ప్రముఖపరిమళంబుల దెచ్చుటకు గంధవాహునకు ధనదానంబు చేయు
టకు కుబేరునకు దీపప్రకాశంబు నెఱపుటకు నిశాకరునకు గావలయు
పాత్ర లొసంగుటకు వస్తువులకు బనులజాగరూకతతో దండించి చేయిం
చుటకు దండధరునకును నియమించె, నంత వసిష్ఠుండు వరాహస్వామి
సాన్నిధ్యంబున యజుశ్శాఖోక్తక్రమంబుగా గృహయజ్ఞ ప్రయత్నంబు
జేయించె నంత బద్మసంభవుండు వివాహపీఠంబునిర్మించి పార్వతీప్రముఖ
సువాసినులచే సంపెంగతైలంబును బసుపు మొదలయిన మంగళ
ద్రవ్యంబులును బంగారుపళ్లెరంబులతో దెప్పించి యందుంచి హరిని
జూచి యభ్యంగనస్నానానంతరంబున బుణ్యాహవాచనంబును నిష్ట
దేవతాప్రార్థనంబులు మిగుల దేవప్రతిష్ఠయు సాంగంబుగా జేయ
వలయుం గావున శీఘ్రంబుగా నభ్యంగనోత్సవంబునకు రావలయు నని
ప్రార్థించిన హరి చింతాక్రాంతుండై బ్రహ్మతో ని ట్లనియె॥ క॥ విను
పద్మజ కొల్లాపుర। మున శ్రీసతి యున్న దిపుడు ముచ్చటగాన। వ్వన
జాలయ రాకనునే। నొనరగ నభ్యంగనమున కొప్పందగునే॥ తే॥ కార
ణం బిట్టు లుండగా గార్యమటుల। బుట్టనేటికి సిరి యల్గిపోయె నిపుడు।
ప్రీతితో నట్టి సఖరాక పెండ్లియాడ। దగదు తనకంచు లక్ష్మినే తలచి
తలచి॥ సీ॥ హరిరోదనము సేయ నబ్జజాదులు భీతిచేత నుత్తరమును సెప్ప
లేక। చూచుచు నుండగా జోద్యమందుచు రుద్రు డిట్లని పలికెనో యింది
రేశ। శుభకాలమున నింత శోకింపదగ దిది లౌకికహాని యూలక్ష్మినిటకు।
ప్రేమతో దోడ్తనే పిలిపింపవలె నది మాని సన్మంగళ స్నానవేళ। దాత
ఖరీవిధమున రోదనము జేయు। చున్న వారింప శక్తులిం దొరలు గలరె।
మదిని ఖేదము విడిచి యీమంచిలగ్న। మందె గూర్చుండు పీఠ
మం దంబుజాక్ష॥ క॥ అని రుద్రుం డాలగ్నం। బున హరి కభ్యంగ
నంబు ముఖ్యముగా జే। యను హెచ్చరికగ లెమ్మన। విని శంభుని
జూచి యాదివిష్ణుం డనియెన్॥ సీ॥ శంకరబాలభాషలు పల్కకిక వారి
వారి దుఃఖంబులు వారికెఱుక। పరులకు దెలియవా బ్రహ్మప్రళయ వేళ
బరదేశినై వటపత్రమందు। నే నుండినపుడను నిత్యానపాయిని
యగుచు నాహృదయమం దంటియున్న। కమలాలయను గాల గతిచేత
నెడబాసి యేకాకినై యుంటి నిన్నినాళ్ళు। నా కపుడు మది నొక చింత
లేక యుండె। నిపుడు నేను వివాహోచ్చనసయుక్తతన। గలిగి యుండటు
నిచ్చట క్రాంత యొకతె। తక్కు వైనందుచేత ఖేదంబు వచ్చె॥ సీ॥
ననధిజారాక వివాహంబు కాగూడ దని యొప్పరైన నాకాప్తముగను।

జెప్పుదు రని యుంటి జెప్పరై రెవరిందు గావున మదికి దుఃఖంబుపుట్టె। నని
హరి పల్క బ్రహ్మాదులు భీతిల్లి ముకుళితపాణులై ముందు నిలిచి। పలికి
రిట్లని రమా భామరాకయు పెండ్లి యిప్పుడు సాగింప నొప్పు దనుచు। సిరిని
బిలుపింపు డని మీకు జెప్పవెఱచి। యుంటి మవచార మయ్యె నయ్యుదధి
కన్య। రాకయుండిన బెండ్లి గారా దటంచు। మీకుతోచిన దే మాకు మే
లుభక్త్రి॥ చ॥ సిరినిపుడైన నిచ్చటికి శీఘ్రముగా దగబిల్వనంపుడం। దటికి
ది సమ్మతంబనగ దామరసాక్షుడు సంతసించియిం। దిరనహి పర్వతంబు
నకు దెప్పున దోడ్కొనిరమ్ము పొమ్మనెహో। నరసిజమిత్రయున్న విని
చక్కగ మ్రొక్కి దివాకరుం డనెన్॥ సీ॥ హరి నేను గరవీరపురమునం
దుండెడి శ్రీరమా సతి కేమి జెప్పవలయు। నానీతు లెఱుగింపు డనవిని న
ష్టసైంధవుని వీక్షించి మాధవుడు నవ్వి। జలజాప్తవినుము మాజలధికన్య
కు మ్రొక్కి యబ్జనాభుడు వేంకటాద్రిమీద। నొదిగి యశక్తుడై యున్నా
డు నినుజూడ వాంఛింపు చున్నాడు వచ్చి మోము। జూడు మని మీకు జె
ప్పుచున్నాడటంచు। నిజముగా దెల్పు మిది విన్న నెనరుమీఱ। వచ్చు
నిచ్చటి కారమావనిత యనుచు। జెప్పి హరియంపగా భాను డప్పు డరిగె॥
తే॥ శ్రీసతికి మ్రొక్కి పల్కె నోసింధుపుత్రి। చక్రియిప్పు డశక్తుడై జాలిబడు
చు। శేషగిరిమీద నున్నాడు శీఘ్రమునను। నేడునినుజూడవలయు నన్నాడు
తల్లి॥ క॥ అనియానూర్యుడువలుకగ। వినిభీతినిబొంది లక్ష్మి వేగరథముపై।
నొనరగ నెక్కి గగనపథ। మునజని శేషాద్రికరిగె మోహముమీఱన్॥ క॥ అ
ప్పుడు బ్రహ్మేంద్రాదులు। తప్పక సిరివచ్చు టెఱిగి తమవాద్యతతుల్। తె
ప్పున మొరయించుచుజని। రొప్పుగ సంతోషమొదలసురులై యుండన్॥ సీ॥
శ్రీలక్ష్మినీక్షించి చిరతరభక్తితో మ్రొక్కితోడ్కొనివచ్చి రక్కరగను। పా
ర్వతీభారతీప్రముఖాంగనామణు లాదిలక్ష్మికి మ్రొక్కి యాదరించి। రపు
డాదివిష్ణుండు కపటనాటక సూత్రకారుడు లక్ష్మిని గారవించి। యటుమహా
ర్తద్వయ మూశచేలక్ష్మి కంఠాలింగనము జేసి లాలనముగ। రత్నపీఠంబు
మీద శ్రీరమణినుంచి। తానుగూర్చుండి సిరికి వాదంబుగలుగు। నట్టిమాట
లు కొన్ని రహస్యముగను। జెప్పిమన్నించి పలికె మచ్చికనుమరల॥ క॥ శ్రీవ
నితామణినాపై। నీవలుగుట మొదలుగాను నేటిదనుకనిం। దేవేళ నిన్నెతల
చుచు। నీవల్మీకంబులోన నిరవుగనుంటిన్॥ ఆ॥ గొల్లడిటుకువచ్చి గొడ్డంట
నడిన త్రి। పగలగొట్టినపుడు బాధపడుచు। నుంటినన్ను జాలనూరడించు
మనిందు। వకుళకన్నతల్లి వలెన బ్రోచె॥ సీ॥ వటుకుఠారముతలపైనా
టినావేళ బాధకు నేనోర్చి బ్రతికినట్టి। మహిమ యేమనిన నీమంగళసూత్ర
రన్నమహిమయేకాని నామహిమగాదు। వనజాక్షి నీపతివ్రతనిష్ఠచే నేను

జీవించి తిన్నియు జెప్పనేల । నది యిటులుండ నిమ్మాకాశనృపతి కన్యక
నన్ను మోహించె నందువలన । బ్రేమమీఱఁగ నేఁడాని బెండ్లియాడ । మది
దలంచితి నీవు సమ్మతముగాను । బెండ్లియాడుమటన్న నే బెండ్లియాడు ।
వాఁడవలదన్న నేనా వివాహమొల్ల ॥ వ ॥ అని పద్మాక్షుఁడు పల్కఁగా మ
నములో నాశ్చర్యముఁ బొందుచుఁ । వనజాతాలయ పల్కె నిట్లు హరి
యావామాక్షి మోహంబుచే । నిరుగామించెనొ దాని నీవిపుడు మన్నింపఁ
బ్రయత్నంబులిం । దో నరఁ జేయుటఁ జూచితిఁ మదిని నే నుపొంగితిం గేశ
వా ॥ సీ ॥ కమలాక్ష మంగళకరముగా బసపుజాభింపుగా దొలుత బంపింపకీవు ।
మొగినన క్తుఁడనని మోముఁ జూచుటకు రమ్మని నన్ను బిలిపించినందువలన । భీతి
ల్లి వచ్చితి ఖ్యాతిగా నేవచ్చు రీతి రానైతి సంప్రీతి మొఱయ । నేఁదొల్తవచ్చినకే
పెండ్లికిపుడొప్ప ననిసంశయించితివందు చేత । నింత పని చేసితివి మంచి దీవి
వాహ । కారణముచేత నైన నిక్కడికి నన్ను । నేఁడు పిలిపించినందున నీము
ఖంబు । గంటినాకింతయే చాలు గమలనాభ ॥ గీ ॥ వసుధపై నీవు పెండ్లి కా
వలయుననిన । నేను విఘ్నము సేతునే నీకు నేను । గలిగియును లేకయుండెడి
కారణంబు । చేవివాహేచ్ఛ బుట్టె నీచిత్తమందు ॥ క ॥ నాకిది సమ్మతమైనది । నీ
కీసంశయము వలదు నెమ్మదిగానిం । దాకన్యను జేపట్టుము । జోకగ నీసుఖమె
నాకు సుఖము మహాత్మా ॥ క ॥ నీవు మనుష్యునికై పడి । గా వేంకటశైలమె
క్కి గాయపడిన ని । న్నీవకుళ వచ్చి ప్రోవగ । జీవించితి విం తెచాలు జిన్న
యరూపా ॥ ఉ ॥ నాకిపు డేమి గావలయు నాఁడు భృగుం డెడబాపె నిన్ను న ।
న్నో కమలాక్ష నేనచటనుండిన నీమహనీయరూపమే । జోకగ భావమందుని
చి చూచి సుఖించెదఁ గాని వేడ్కఁగా । నాకలికిఁ న్వరించి ముఖులందఱు మె
చ్చఁగ బెండ్లియాడవే ॥ క ॥ అనికన్నీరొల్కఁగ సిరి । తనశిరము అవాంచియున్న
దామరసాక్షుం । డనుమానించు చులక్ష్మిని । కనుగొని యిట్లనియె జాలగనికర
మొప్పఁగ ॥ సీ ॥ సిరినీవు మదిలోన జింతింపవలదు నీకన్న నాకాప్తులెందైన లే
రు । నీవె నా దైవంబు నీవె నా ప్రాణంబు నీవె నా భాగ్యంబు నిశ్చయముగ । గా
వున నా పెండ్లి నీవిప్పుడొప్పి చేసిన మేలె చేయకుండినను మేలె । నా కేమిగా
వలె లోకవిడంబనార్థంబుగా నీ ప్రయత్నంబు నేఁడు । కాలకర్మానుగుణముగా
గ్గలైననుచు । దానుగన్నీరు నించిన ధవునిఁ జూచి । పల్కె నిటు సిరి దేవ యీపా
మరంబు । నీకుఁదగదని చాలమన్నించి నగుచు ॥ సీ ॥ హరి నాదరించి బ్రహ్మ
దులనీక్షించి యిదియేమి యాలస్యమెల్లవారు । లేచి మీమీ పనుల్ నూ
చి చేయుచు చక్రికభ్యంగనము జేయుడనుచు లక్ష్మి । యానతియ్యగ నందఱ
న్నియనుత్సేసి కవుడబ్జజుండు ఖగాధివిభుని । బన్నగేంద్రానిలప్రముఖులఁబం
పించి పుణ్యతీర్థములనాభుజగగిరికి । గలశములతోడ దెప్పించి క్రమముగా

ను । గుంకుమముగల్పినాల్గు దిక్కులను బెట్టి । మ్మాత్రములు దాని చుట్టును జు
ట్టుడనుచు । నతఁడు సెప్పగ గిరిజాముఖాంగనలును ॥ తే ॥ మంగళస్నానము
లు చేసిరంగు మీఱ । వస్త్రభూషణములు దాల్చి వచ్చి దీప । కలశముల్నంగ
శారతుల్కరములందు । బట్టి కల్యాణములు వేడ్కఁబాడిరందు ॥ ఉ ॥ పాదు
చు దొల్తబద్మజుఁడు పల్కినరీతిగ నాల్గు దిక్కులఁ । జోడిమి కుంకుమంబిడిన
పుణ్యశుభోదకకుంభముల్తగఁ । వేడుక మీఱనుంచి సరవిఁ వరసూత్ర
ముఁ జుట్టి యైదువల్ । జోడుగ దానిమధ్యమున శోభితసన్మణిపీఠముంచగఁ ॥
ఆ ॥ అజుఁడు పెండ్లిపీఠమందు గూర్చుండుఁడో । స్వామియనగ జక్రిజలధికన్య ।
దిక్కుఁ జూడ వాసుదేవుని మోమెత్తి । చూడకాదిలక్ష్మి బోధ్యముగను ॥
సీ ॥ చెక్కిటఁ జెయిచేర్చి శిరమువంచి పదాంగుష్ఠమున సున్నలవని మీఁద ।
వ్రాయుచు మదిజింత జేయుచు నెమ్మోము చిన్న జేసికొని యందున్న వేడ్క ।
లై నజూడక యుండినట్టి రమాసతి దాఁ జూచి హరియిట్లు దలచె మదిని । నే
బెండ్లియాడుటకీ పద్మముఖి చింత జేయుచున్నది యేమి సేతు నింక । నను
చు యోచించి వేసట ననుసరించి । వారకన్నుల నారమావనిత మో
ము । సారెసారెకు జూచుచు జాలినొంది । పద్మసంభవు నీక్షించి వ
లికె జక్రి ॥ సీ ॥ దాత యీ పెండ్లియత్నమునకు నేనొప్పినందుచే దప్పునా
యందుగలిగె । గాన నాకీపెండ్లి గావలసినదేమి నేనొల్లమీఱెల్ల నేఁడు కద
లి । పోయి మీమీపురంబులు చేరుఁడెప్పటివగిది వల్మీకగర్భంబునందె ।
నిలిచెద దల్లిదండ్రులు లేనిపరదేశివానికి బెండ్లిగావలెనె యిపుడు । దిక్కులకు
నేను దిక్కునై దిక్కులేక । నొంటిగా నిల్చి తేరకామింటనుండి । మంటిపై
వ్రాలి పొట్టకై మానవులను । జేరి యాచించి బ్రతుకు సిద్ధమయ్యె ॥ తే ॥ ఇ
ట్టినాకు వివాహేచ్ఛ పుట్టదగదు । గనుక నభ్యంజనము నొల్లననిన బ్రహ్మ ।
దేవు డందరు శ్రీస్వామి దిక్కుఁ జూచి । పాదపద్మములకు మ్రొక్కి పలికిరి
ట్లు ॥ వ ॥ దేవా మహాలక్ష్మి మీకు నిత్యానందదాయినియైన పత్నియైయుం
డి నేను మన్మథుండును బుత్రులమై తక్కినరుద్ర వవనేంద్రాదులు మనుమ
లై మునిమనుమలై వృద్ధిబొందుచుండగా నందఱికి నాధారభూతులై కూ
టస్థబ్రహ్మంబైన మీకు విచారంబేల యని సాభిప్రాయంబుగా బల్కినవిని
హరియిట్లనియె ॥ సీ ॥ దయను నా చేతను దాంబూలమిపుడిచ్చి నన్ను దీవించు
మానందమెసఁగ । నాకిప్పుడభ్యంజనంబు జేసెడివార లెవరంచు జింతతో
వెనసికమల । నీరునింపగ వారి నెమ్మోము పిరివన్న జూచుండగదనుమ్మిచూ
లిసంజ్ఞ । శనిరమ్మనగ నా శ్రీలక్ష్మి హరిచెంత జేరినవ్వుచు రెండు చేతు
లపుడు । పట్టి లేపగదనమడి బుట్టియున్న । చింతవిడిచి మనమున వసిష్ఠము
ఖ్య । మునుల కప్పుడు మ్రొక్కి దీవనలనొంది । యొనరపీఠంబు మీఁద గూర్చుం

డెశౌరి॥ వ॥ అప్పుడరుంధతీప్రముఖసువాసినులు శోభనంబులు బాడు
చుండగా మంగళవాద్యంబులు మ్రోయుచుండగా నమ్మహాలక్ష్మితోడ
బార్వతియు సావిత్రియుసరస్వతియు గుంకుమోదకంబులు పైడిపళ్లెరంబుల
నించి పాటబాడుచు నారతులిచ్చిరంత రమాదేవి మంగళాక్షతంబులు ల
లాటశీర్షంబులందుంచికర్పూరతాంబూలంబా స్వామి చేతికందిచ్చి దీర్ఘనీల
కుంతలంబులచిక్కు విడిపించి పైడిగిన్నెలోనిసంపెంగ తైలంబు జేరసిండబట్టి
కొనిదీర్ఘాయుష్మంతుడవై యష్టపుత్రవంతుడవై చతుర్దశభువనంబులకు నేక
ఛత్రాధీశ్వరుండవై వృద్ధిబొందుమో మహాస్వామియని యాశీర్వదించియ
భ్యంగనంబు జేసికర్పూరకస్తూరిహరిద్రాచూర్ణంబుపునుగు తైలంబులో గ
లిపినలుగు పెట్టి పరిశుద్ధోదకంబుల నభిషేకంబు జేసి కృతార్థురాలనైతినని
సిరిమనంబున సంతసించె నంత బార్వతీసావిత్రి గాయిత్రిసరస్వతి యానలు
గురురాలుగు కలశంబుల గుంకుమోదకాభిషేకంబు జేసి లక్ష్మితోడ దత్తీ
ర్థంబుపుడిసిళ్లబట్టి శ్రీరామరక్షయనిదీర్ఘాయుష్మంతుడవుగమ్మనిశిరంబునకు
చుట్టిచల్లిరంత॥ సీ॥ సావిత్రిదెచ్చివస్త్రములియ్యగాసిరితడియొత్తిము స్తకస్థల
మునివిరి। చక్కగాజిగికురుల్ చిక్కుమెల్లగబట్టి విడిపించిజాఱుగాముడియొ
నర్చె। హరిదళములదాల్చెనటగౌరియొసగగనంబుధికన్యధూపంబునిచ్చె।
శ్రీసరస్వతిదెచ్చి చేతికియ్యగ లక్ష్మివరరత్నభూషణావళుల దొడిగె। ము
కురమటుమీద గాయత్రి మొనసిచూపె। రతియు శచియును వరచా
మరములువీవ। బవనుసతి ఛత్రమొప్పగా బట్టినిలిచె। గంగపాదుకలొసగె
శ్రీకాంతుడపుడు॥ తే॥ పాదుకలు మెట్టికొనుచు నాబ్రహ్మసభకు। నడచు
చునువచ్చిసింహాసనంబుమీద। సమరగూర్చుండిమునిముఖ్యులలరిచూడ।
సొగసుగావిడెముధరించుచుండె చక్రి॥ వ॥ బ్రహ్మనుజూచిలక్ష్మికభ్యంగన
మంగళస్నానంబును జేయింపుమనినబద్మజుండువోయి బార్వతీభారతీప్రము
ఖసువాసినుల బిలిచి మజ్జనని కభ్యంగనంబు జేయుండని నియమించిసిరిని
పీఠంబుపైగూర్చుండుమనినశిరంబువంచి విరించితో రమాదేవియిట్లనియె॥
క॥ వనరుహభవనేనభ్యం। గనమొల్లను స్నానమిపుడు గ్రక్కున జేతు।
అనసిరిపల్కినవాక్యము। వినినంశయమొంది యాదివిష్ణుండనియె॥ సీ॥ అబ్ధి
జనీవిప్పు డభ్యంగనస్నాన మొప్పకుండిన వివాహోత్సవంబు। నేనొల్లన
ని పల్కగానవ్వికొని రమాసతి యూరకుండగా శైలకన్య। మొదలుగానం
దున్నముత్తైదువలు సిరి కభ్యంగనము జేసి యవుధు వసులు। నలుదెచ్చి బె
ట్టి స్నానము వేగ జేయించి తడియొత్తినవవస్త్రతతులనొసగి। కురులుకీల్గొం
టుగాజేసివిరిసరములు। చుట్టి కుంకుమతిలకంబు బెట్టి నుదుట। గనులగా
టుకదీర్చె శ్రీగంధమలది। వరుసగా రత్నభూషణావళులు దొడిగె॥

పెండ్లిపాటలు పాడినంప్రీతిసిరిని। దోడుకొని వచ్చి యాచక్రిజోడుగాను।
వారుగూర్చుండ బెట్టిరవ్వేల ఫణీంద్ర। శైలపతియాసతిని జూచి సంధ్యవా
ర్చె॥ వ॥ ఆ సమయంబున వసిష్ఠాది మహామునులును సనకాదియోగివరు
లును నింద్రాది దేవతలును గరుడగంధర్వాదు లానందంబున లక్ష్మీనారా
యణుల నీక్షించుచుండగా నిదిశుభలగ్నం బంచునందున్న జ్యోతిర్విదులు
సెప్పగావిని వకుళమాలిక పసుపుకుంకుమ మొదలైన మంగళద్రవ్యంబులు
పైడి పళ్లెరంబుతో దెచ్చి స్వామిసన్నిధియందుంచి హరి కలంకారంబు
జేయుమని సిరికి జెప్పినవిని లేచి విజేశ్వరునకు శృంగారంబు జేసె నంత కుబే
రుండు దివ్యరత్నభూషణాంబరములు దెచ్చి లక్ష్మికందిచ్చె నప్పుడా భూష
ణాబరంబు లా స్వామి కలంకరించి రమాదేవి సంతసించెనంత వసిష్ఠకశ్య
పాత్రి ప్రముఖమహామునులకు జక్రిలోకవిడంబనార్థముగా నమస్కరించె
నా సమయంబున వసిష్ఠుండు॥ తే॥ ముత్యములజతురశ్రమముగ వివాహ। వేది
కను వేగరచియించి వేంకటాద్రి। పతినిసతినుంచితత్పూర్వభాగమందు। హో
మకుండమునిర్మించినేమముగను॥ వ॥ యజుశ్శాఖానుక్రమంబుగా వైఖానస
సూత్రోక్తంబుగా బుణ్యాహవాచనాది శుభకృత్యంబు లాచరించి సభా
తాంబూలంబులిప్పించి తదనంతరంబా హరినిజూచి కులదేవతయెవ్వరనియ
డిగిన బాండవులకు మాకు శమీవృక్షంబే కులదేవతయని చక్రివచింపగా
విని వసిష్ఠుండు శమీవృక్షంబెందుండు నని యడిగిన గుమారధారాతీర్థ
సమీపంబునందున్నదియని కుంభసంభవుండుచెప్పె నంతమంగళవాద్యం
బులు మొరయ బ్రాహ్మణులతోడ నరిగి హరిశమీవృక్షంబునకు బ్రదక్షిణ
నమస్కారంబులు చేసి పూజించి నిర్విఘ్నంబుగా వివాహము నెఱవేర్పు
మని ప్రార్థించి తద్వృక్షశాఖను గ్రహించి శిరసావహించికొని వచ్చి
మాకులదేవత నిచ్చటనుంచవలయునని యోజింపగావిని నారదుండువరా
హస్వామిసాన్నిధ్యంబునం దుంచవచ్చుననిన సమ్మతించి వచ్చి కిటిదేవాను
మతంబున దత్సాన్నిధ్యమందు ముక్తాతండులంబులమీద గులదేవతను
నిల్పి తదుపరినూతనవస్త్రయుగ్మంబునుంచి పూజించి యం దఖండ దీపం
బు బెట్టించి మ్రొక్కి క్రోధస్వామి నీక్షించి యిట్లనియె॥ సీ॥ శ్రీవరాహ
స్వామి నీవు భూదేవిరావలయు నిప్పుడునా వివాహమునకు। బైనమైరమ్మ
న్న బలికెనిట్లనిపోత్రి క్షేత్రమంతయు ఫలించినదిగనుక। రాదీరదిపుడు
నిర్ణయముగ నామారు వకుళయ పెండ్లికి వచ్చుబొమ్మ। మనవుడు నటులైన
నాసతియెట్లుడు పోయివచ్చెదమని పల్కి మచ్చికలర। నవలబ్రహ్మనుజూచి
ప్రయాణభేరి। నీవు వేయింపుమని పల్కగా విరించి। నేడుసంతర్పణంబిక
నిలిపిచేసి। పోవుదము రేపెపదుమాల ప్రొద్దుపోదు॥ వ॥ అని పలికిన య

జుంజూచి హరి యిట్లనియె॥ ఆ॥ దేశకాలను దెలియకీ యత్నంబు। నీవు సేయబూని నావుతలచి। నపుడుదొరకునే పదార్థంబులద్రిపై। ననినజక్రి కిట్టులనియె శివుడు॥ క॥ చేసినయత్నము పూర్తిగ। చేసిగదా మేలునిపుడు చెందవలయునే। డీసంతర్పణ జేయక। గాసిలి యిపుడటకు పోవ గారాదుహరీ॥ చ॥ అని యభవుండునుం దనకు నప్పుడు సెప్పగ నవ్వికొం చున। వ్వనజదళాక్షు డర్థమును వార్ధిజనందడుగంగ బూని సిగ్గునమగ వాడనై సతినిగోరి వరాలిపు డిమ్ము నాకటం। చును బతిమాలనే ననిన శూలిని బ్రహ్మనుగూడి గ్రక్కునన్॥ వ॥ వల్మీక సమీపంబున బార్వతీ భారతీ ప్రముఖ సువాసినుల మధ్యంబున గూర్చుండియున్న లక్ష్మితో జెప్పకపోయి పుష్కరిణీతీర వరాశ్వత్థవృక్షచ్ఛాయయందు గూర్చుండి కుబేరుని దగ్గఱికి బిలిచి యేకాంతంబుగా హరి యిట్లనియె॥ సీ॥ ధనదా వివాహ యత్నము నేనుజేసితి విత్తంబు లేదిప్పు డబ్ధిసుతను। నా పెండ్లి కిపుడు ధనం బిమ్మనుటకును నాకు సంకోశమైనది రయమున। నీవు ద్రవ్య మునిమ్ము నేవడిపత్రంబు వ్రాసి యిచ్చెదను సంవత్సరమున। కొక మాటువడ్డినీ కొప్పించుచుండుదు గలియుగాంతమున నిష్కర్షగాను। మొదలుదీర్చెద నీమాట మోసమనుచు। దలచివేదనవలదు విధాతనొ కని। శంభు నొకనిలిఖిత మందుసాక్షి జేసి। వ్రాసియిచ్చెద నన ధననాథు డపుడు॥ సీ॥ పలికెనిట్లనుచునో పద్మాక్షమీకృప నిపుడు గల్గిన ద్రవ్య మెంతయైన। నిచ్చెదగాక వడ్డియ్యనేటికివివాహంబైనజాలు మాకందఱికిని। యిదిమహాసంతోష మింతకన్నను లాభ మెక్కువేమనిన బత్మీశ్వరుం డు। నవ్వియిట్లనియెదానము నేనుగొనుటకుదగదని వడ్డిపత్రంబు వ్రాసి। ప్రేమతో నింవాసంగెద రామకొంకి। నిష్కములు శీఘ్రముగనిమ్ము నిర్మ లాత్మ। యనిహాసగజెప్పి శ్రీవేంకటాద్రి విభుడు। పద్మజునిశంభునీక్షించి పలికెనిట్లు॥ చ॥ అజహరులార యీ కలియుగాంతము వచ్చెడుదాక ధనవ్య మా। భుజగగిరీంద్రమందు బరిపూర్ణవిలాసము లద్భుతంబుగా। నుజ నులకెల్ల మెచ్చుగనుజూపి వరంబులనిచ్చి విత్తమున్। నిజముగసంగ్రహిం చియటనేను గుబేరునకప్పుదీర్చెదన్॥ తే॥ మీరు సాక్షిరులనిపల్కి భూరిక నక। పత్రికప్పుడు దెప్పించి పంక్తులమర। దడయకప్పుడె వ్రాసివిధాతచేతి। కిచ్చివచియింపు మన నజుం డిట్లు సదివె॥ సీ॥ శ్రీకరలీల స్వస్తిశ్రీజయా భ్యుదయాష్టావశద్వాపరాంతమందు। గల కలినాది వేంకటనాయకుడు ధనపతికొసంగిన వడ్డిపత్రమిట్లు। యనినను నా వివాహామునకు నీచేత నప్పుగాగైకొని నట్టిరామ। టంకినిష్కములు కోటియు జతుర్దశలక్ష లందుకు వడ్డిసహస్రనిష్క। ములను బ్రతివత్సరముదీర్చి మొనయుకలి

యు। గాంతమున నేను గైకొనినంతవిత్త। మియ్యగల వార మజరుద్రు లిందుకిపుడు। సాక్షులశ్వత్థుడిచ్చట సాక్షినిజము॥ తే॥ ఇట్లని మాసమ్మ తిని వ్రాసియిచ్చినట్టి।స్వకరలిఖితంబుననుముచ్చటగనువ్రాసి।నట్టిపత్రంబు పద్మజుండమరజదివి। శంకరునిచేతికియ్యగా సమ్మతించి॥ వ॥ అప్పుడాలి ఖితంబా శివుండుగైకొని కుబేరునికిచ్చె నప్పుడా ధనేశ్వరుండు పత్రంబుచే కొనిహరి కానిష్కంబు లెంచియిచ్చిన గ్రహించియాహరి క్రమ్మఱగు బేరునివ శంబుగానాధనంబునుంచికావలయుపదార్థంబుల దెప్పింపుమనియానతిచ్చి నధనదుండాహరియాజ్ఞధారియై మంగళసూత్రాది భూషణాంబరంబును దండులాదిపదార్థంబులను దెప్పించె నంత స్వామివారుపావకునితో ద్వరగా పాకప్రయత్నంబుజేయుమని చెప్పుటకు షణ్ముఖునంపింపగా నరిగి పాకంబు జేయుమని హరిసీతో జెప్పుమనెననవిని పాత్రలు లేక నెట్లుసేతుననిహుతా శనుండువల్కగా మరలంజని సేనాని శ్రీనివాసునకా వార్తవిన్నవింపగానాల కించి బ్రహ్మాదులు వినుచుండగా నవ్వి నారాయణుం డిట్లనియె॥ సీ॥ పర దేశిపెండ్లికి బాత్రలెందుండు నిం దమరు పుష్కరిణి దివ్యాన్నపాత్ర। పరిశోభితంబైన పాపవినాశమే శుద్ధోదకమునకు శుద్ధపాత్ర। యాకాశ గంగయ యన్నపుపాత్ర గోగర్భంబ పరమాన్నగుప్తపాత్ర। గురుతరం బైన తుంబురుకోన చిత్రాన్నపాత్ర శాకముల నేర్పరచిసేయ। బాత్రఘన దేవతీర్థంబుభక్ష్యములను। గోరికావింప బాత్రకుమారధార। పచ్చడులు సేయు నగుపాత్ర పాండుతీర్థ। మనుచుజెప్పుము హవ్యవాహనునకనఘ॥ వ॥ అనిహాస్యవినోదంబుగాబలికినవిని యాస్వామికి నమస్కరించి యష్టవసు వులకుయపాత్రల దెప్పించి యొసంగి రందగ్నిదేవుండు శీఘ్రంబుగాపా కంబుజేసి భోజనప్రయత్నంబు జేయింపుడనినవిని హరికార్తికేయునిబిలిచి బ్రాహ్మణభోజనంబునకు పాండవతీర్థంబు మొదలుకొని శ్రీశైలపర్యంతం బు జదరంబుజేయించి సభవారితో స్నానంబులుచేయుండని చెప్పుమనగ న తడాపనులుజేసె నప్పుడమ్మునిముఖ్యులు స్నాన సంధ్యాది సత్కృత్యంబు లాచరించిపంక్తులుసాగి కూర్చుండగా పద్మాక్షుండజుంబిల్చియనర్పితాన్నం బు బ్రాహ్మణయోగ్యంబుగాదు కావున నహోబిలనారసింహులకు దేవ తార్పణంజేయు మనగావిని పద్మజుండు శుచీభూతుండై నృసింహాకుల దేవు నర్చించి ధూపదీపనైవేద్యంబులిచ్చి వైశ్వదేవబలిహరణాదినిత్యకర్మం బు లాచరించె నప్పుడు శ్రీనివాసు డాజ్ఞాపింపగా బవనుండుకదలి పర్ణంబు లుంచి పాత్రాభిఘారంబు జేసివచ్చె నాసమయంబునందు గమలజుండేకో విష్ణుర్మహద్భూత మ్మనుమంత్రంబునంజేసె, దేవతలు కొందరు ధూపారా త్రికలుచేకొనిపంక్తి ప్రదక్షిణంబుజేసివచ్చి రాసమయంబునందు గమల

జగదేకోవిష్ణుర్మమదుర్భ్యాతమ్మను మంత్రంబుసాంగంబుగా జెప్పి శుభాక్షతో
దకంబు విడిచి సర్వంబును శ్రీకృష్ణార్పణమస్తని యందఱికాపోశనంబు లి
య్యగాబుచ్చికొని గోవిందనామభజనంబు జేయుచు పరాహ భూదేవతల
తోడ నందఱుభుజించుచున్న వరుణదేవుండందఱికి నుదకంబొసంగె మన్మ
థుండు నాంజనేయుండుపంక్తులవెంబడిదిరుగుచు బ్రొద్దుపోయినది సావ
కాశముగాభోజనంబులుచేయుండని యుపచారంబులు చెప్పుచుండగా సభ
వారుభక్ష్యభోజ్యలేహ్యచోష్యపానీయంబులచే బరితృప్తిం బొంది యజ
నిచే నుత్తరాపోశనంబులు దీసికొని లేచి వదనపాణిపాదప్రక్షాళనాచమనం
బులుచేసివచ్చి తమస్థలంబునందుగూర్చుండి వారు వేదఘోషణంబుచేయ
శ్రీనివాసుండుసభా తాంబూలంబులిప్పించి ద్విజులకొక్కొక్కనిష్కం
బును ఋషులకు రెండేసి నిష్కంబులు చొప్పున దక్షిణలిప్పించి సభా
నమస్కారంబులుచేసి యాశీర్వాద మంత్రాక్షతంబులుగైకొని పుత్రకళ
త్రాది పాత్రులతోడశిరసావహించె నంత హరిహరబ్రహ్మేంద్రాదులు ని
జభార్యాసమేతులై భుజించినపిమ్మట దక్కిన హవ్యవాహన వచచరప్రము
ఖులారగించి లేచిరి బర్జన్యుండు పాకపాత్రలు పరిశుద్ధంబును చేసెనంత॥
తే॥ హరివివాహంబునకు వచ్చినట్టిబ్రహ్మ। ముఖ్యులందరు భోజనములను
జేసి। రింక నిచ్చట నాకుండ నేమిమేరు। భూధరంబున నాదిక్కుపోయివ
త్తు॥ తే॥ చంద్రనీవింక వేంకటాచలముమీద। సకలసురముని ముఖ్యులుసం
తసించు। కొలకు వెన్నెల సంతతసేలపుమనుచు। జెప్పిచనినట్ల నపరాద్రి
జేరెనినుడు॥ సీ॥ అబ్జబాంధవు డిట్టులపరాబ్ధి గ్రుంకగా నపుడహాగిరినుండు
నట్టిలక్ష్మి। మొదలైనసతులను ముచ్చటగాజూడ హేమాంబరము ధరి
యించిపద్మ। రాగభూషణములు రక్తచందనమును బనుపుకుంకుమదా
ల్చి భక్తిమెఱయు। బశ్చిమాశాకాంత పైనమైవచ్చెనో యనగసంధ్యారా
గమతిశయిల్లె। నందుచే బార్వతీప్రముఖాబ్జముఖులు। మణులభూషణముల
శక్తిమములుమించె। బక్షులారత్నములుసూచి ఫలములనుచు। మొక్కుట
కుబోరుచుగతిజెట్లమీద ప్రాలె॥ తే॥ విపులనీలాంబరము నిండవిమలమౌక్తి
కములగుమిగూర్చి శేషనగంబుపైన। గట్టినటువంటి చందురాకరణిదార। క
లనుగూడినభంబు ప్రకాశమునగె॥ సీ॥ జలధినుప్పొంగించి జలరుహావం
క్తులనీక్షించి నోళ్లుమూయించియించి। కుముదసంతతులను బ్రమదంబునొం
దించి తొలగక శుభకాంతులను గాంచి। విరహాలనలము ంచి విరసముల్గలి
గించి చక్రవాకుల వేడ్కలాక్రమించి। చీకటిగబళించి చిగురుటాకులదీవ
ములమాడ్కి వెలిగించి మునసిమించి। చలువచీరలు సాన్నుదేశములనిండ।
బఱచినటువలె వెన్నెల ప్రబలజేసి। పూర్వదిక్సతి నీక్షింపమునయుక్తతె

సరగవచ్చుచునుండెనా చంద్రుడంత॥ చ॥ వనగిరిసాను శృంగముల వారి
జసంభవుడాదిగామహా। మునులు శివుండు దిక్పతులు మోహాములుప్పతి
లంగ గామినీ। జనముల గూడియుండగను శౌరిమహానియమంబుతో సిరిన్।
నెనరుననక్షమందిడక నేలరచించు జిగుళ్ళపాన్పులన్॥ ఆ॥ వకుళవద్దలక్ష్మి
వల్మీకవివరంబు। చెరతశౌరియు వసియించిరొక్క। రొకరినంటకుండుటుం
టపాగసికలం। కమునుబొంది రోషకలితుడగుచు॥ క॥ నాతోడబుట్టివెలసి
న। శ్రీతరుణీమణిని వేఱుజేసినదనుజా। రాతికి నేనుపకారము। జేతునె
నేననుచు జాలసిడిముడిపడుచున్॥ తే॥ చెలువమలరగ హరియురస్థలినిభోగ।
లీలవెలయగమునుపవ్వాళించులక్ష్మి। రాగవిరహితయై కొండరాతిమీద।
నిపుడుశయనించియున్నదే నెట్లసూతు॥ సీ॥ చెనటియై భృగుడుచేసినపనిక
లిగికొల్లాపురమందున్న లక్ష్మినిటకు। మొదటబిల్పింపక మోసంబుజే
సిమాయలువన్నితనకు దలంటువేళ। బిలిపించనికనైన ప్రేమమీరంగను
రమనుంచుకొని యుండునరచునమ్మి। వచ్చితిశ్రీరమావనితనాహరి తెలం
జేసిన విధముజూచితిని గనులు। చల్లనాయెను నేను నాచలముదీఱ।
నేమిజేయుదునని క్రోధ మినుమడింప। శ్రీశునేత్రాబ్జముల నిండ శీతకిర
ణ। తతినిపుడు సొన్నిముకుళితములను జేసి॥ తే॥ రెండుజాములదనుకనీరీతి
మేను। మఱచిశయనింపు మోహభావమఱదియుచు। హెచ్చిహిమకిరణు
డు శాపమిచ్చెనేమొ। యనగహరినిద్ర జెందు దేహంబుమఱచి॥ తే॥ తలిరు
బాసుప్పై విశ్వతైజనులను। గడచిప్రాజ్ఞునిదాటి యఖండతుర్య। మందమ
రబొంది తదతీతమైన సుఖము। ననుభవించుచునుండె బద్మాక్షుడచట॥
క॥ అంతటవనరులపై శ్రీ। కాంతామణినిదుర జెందగా జూచిమహా। వింతల్
వెలవెలబోవుచు। సంతోషము లేక చిక్కసగమగు పగిదిన్॥ సీ॥ శుక్లపక్ష
మినాటి సోము డాలోచించి తలచెనిట్లని రమాతరుణికిచట। నలుకదీరిచి
వక్షమందుంచికొనియుండక ఆజేసిగగనరాజేంద్రసుతను। దా బెండ్లియాడ
నుదయాలేక విష్ణుండు దలచెదగా యావిధాతమ్ముఖులు। నిపుడైననురము
నంటిందిరనిడికొని ప్రోలుచురదు వివాహమేలయనక। పెద్దలై శౌరికిక మీ
ద బెండ్లిచేయ। వచ్చినందున వీరిని వనములందు। జీకటిని ద్రోసిపోయె
దగాక యనిన। చందమునబశ్చిమాబ్ధికి చనుచునుండె॥ చ॥ తమవిటుడ
ల్లిపోవగను దారలుఖిన్నదనంబు నొందుచున్। గ్రమముగ జంద్రుతోడు
తనుగ్రక్కున బోవుచునుండెనప్పుడే। కుముదము లాప్తుడేగుటకు గ్రూరుడు
వచ్చుట కార్తిబొందుచున్। భ్రమయుచు నప్పులందొడుగు భావముగా
ముకుళించె ఖిన్నలై॥ ఉ॥ అప్పుడు ఛంద్రుడేగ నికనంబుజ మిత్రుడుజాము
శేయికే + తెప్పునవచ్చువాడు చను దేరకమున్న విరించి ముఖ్యులన్। ద

వ్వక చూడవచ్చునని దామసి నల్లని చీరగట్టితా। నొప్పుచుబోయెవోయ
నగనుబ్బుచు జీకటిఁ గ్రమ్మె కొండపై॥ సీ॥ ఆచీకటిని జూచియుద్రిధూపము
దాల్చు పన్నగేంద్రుడు నిజఫణములెత్తి। హరిహరబ్రహ్మాదులంగనలను
గూడి యుండగా జీకటిందుండదగునె। యనిఫణామణులమహాప్రకాశము
జేసి నాడొకోయసురీతినగముమీద । జ్యోతిర్లతావళుల్ చూపట్టెహే
మాద్రికీ వలదట్టమై హెచ్చియున్న। చీకటిని పట్టికొట్టెదగాక యనుచు।
నలుకదీపింప నరుదెంచె ననినరీతి । మిహిరుడుదయగిరీంద్రసమీపమున
కు । వచ్చుచుండగ దిమిరంబు లెచ్చు వెలిచె॥ చ॥ జలరుహసంభవాదు
లను సంతసముప్పతిలంగ వేంకటా । చలమున జూచుచుంటినిదె సప్త
తురంగుడు వచ్చు నిచ్చటన్। నిలిచిన గొట్టునోయనుచు నీచతమంబపరా
ద్రిదారినే । కలగుచుబోయెనన్నిటుల గాంచనశైలముగాటుకొందగన్॥
గీ॥ హారని లేపి పెండ్లికంపించుటకుశుభ్ర।వస్త్రమును ధరించి వసుధపైకి ।
ప్రజ్ఞకాబ్జనేత్ర భక్తితో వచ్చునో । యనగదూర్పువెల్ల నాయెనంత॥ గీ॥
వసుపుసున్నము బంగారు పళ్లెమందు । జలముతోగల్పి వేంకటేశ్వరున
కార । తిచ్చుటకు ఛాయ యను భామ దెచ్చెననగ । నమరతూర్పున సరు
ణోదయంబునయ్యె॥ క॥ మక్కువతో హరిపెండ్లికి । గ్రక్కున బోవలయు
ననెడి కైవడినపుడే । చక్కనియుదయాచలమం । దెక్కెదివాకరుడు వేంక
టేశ్వరమొమ్మున్॥ తే॥ జూడగా జంద్రకిరణవిస్ఫూర్తిచేత । నచట నా
రేయిముకుళించి నట్టినేత్ర । జలజములు సూర్యకిరణసంస్పర్శవలన । వి
కసితములయ్యె నని నట్లు విష్ణుడపుడు॥ తే॥ కనులు దెఱచి వీనోద్దమై కమల
ముఖము । జూచి సంతోషచిత్తుడై లేచి యచట । నలినజాభవముఖుల
పైనములుచేయ । మనగవినిచని విహగేంద్రుడట్లజేసె॥ గీ॥ హెచ్చుమిత్రు
డు తముప్రోవవచ్చినపుడు । శత్రుడగుచంద్రుడలుకతో జనుటవలన । స
వ్వెనోయను విధముగా నళినసమితి । సరసమొప్పగవికసింప సాగెనంత॥
క॥ సరసిజములలో రాతిరి । చెఱలుండినయళులు లేచి జిరజిర మనియు ।
త్తటిగమలంబుల బాదలెడి। కరణిసఝుంకృతులొనర్చికదియుచునుండెన్॥
తే॥ కలకలధ్వను లెసగ ఖగంబులెల్ల । శౌరిపెండ్లికి రమ్మందునరభసము
గ । బొసగదిగ్దేవతల బిల్వబోయినటుల । జెలగి కూయుచు సకలదిక్కు
లకుచనియె॥ ఉ॥ శీతనిజప్రకాశమును బెంచుచు వృక్షలతాదిదిక్ప్వర ।
వ్రాతములందు గప్పుచును వచ్చుదివాకరు జూచిలేచియా । ధాతృముఖా
మరార్యులను దావనులున్ హరియున్ శివుండు వి।ఖ్యాతిగనుండుపుష్క
రిణి గట్టునజేరి యథాక్రమంబుగన్॥ శా॥ స్నానార్ఘ్యాదిక నిత్యనిర్మల
విధుల్ జాగ్రత్తగా దీర్చిరం । దానారయణుడెందమించు నికటెం డంచు

స్ప్రియాణంబులై । యానందంబున భార్యలన్ సుతుల నెయ్యంబొప్పతో
డ్కొంచురా । గానాగేంద్ర గిరీశుచేర్కొనుచు సత్కల్యాణమున్ పా
డుచున్॥ శా॥ ముత్తైదుల్సనుచుండగా ద్విజులు తాముస్ నాల్గువేదంబు
లె। త్తైత్తెంతోరభసంబుగా జదువ నందింద్రాణి దేవాంగనల్ । ముత్తెం
బుల్విరులున్ శుభాక్షతములున్ ముఖ్యంబుగాబూనుచున్।జిత్తంబుల్మొద
మొంద సేసలిడిరా శ్రీస్వామిశీర్షంబునన్॥ ఆ॥ హేమరథముమీద నిందిర
పుష్పరథంబుమీద వకుళ తార్క్ష్యవాహ । నంబుమీద జక్రి నందిపైరు
ద్రుండు । హంసవాహనంబునందు బ్రహ్మ॥ సీ॥ ఎక్కెరిపుహుతాతు డిభ
మందునదగరుపై ననలుండుమహిషంబునందు యముడు । నరునిపైనైరు
తుం డిరవొందు మకరంబుపై జలేశుడుజింకపై బవనుడు । హయముపై
ధనదుండు నవలత్క్కినవారు వారివారికి దగు వాహనముల। యందుబత్ని
యుక్తులగుచు గూర్చుండిర త్తరి హరిముందఱ ధాతచనగ । గుడినిరుద్రుం
డు శ్రీనతి యెడమదిక్కు । వెనుక శరజన్ము డరుదుగా వివిధవాద్య ।
రవము లతిశయముగ నంబరంబునిండ । తగుబిరుదులెత్తి మాగధు లొ్బ
గడుచుండ॥ తే॥ గొడుగు శేషుడుబట్టగా గుడియెడమల । సమరిపవనుడు
ఘనచామరములు వీవ । భక్తిమెఱయగ సేనాధిపతిముదమున । నాల
వట్టము పట్ట శేషాద్రిడిగ్గి॥ వ॥ నేల యీనినచందంబున నెరసి కపిలతీర్థ
మార్గంబునం జనిచని శుకాశ్రమంబునకు బోవుచుండగా వ్యాసాత్మజుం
డాస్వామి కెదురుగా వచ్చి తోడ్కొనిపోయి సుస్థలంబునందుంచి నిజ
యోగప్రభావంబున సకలబదార్థాకర్షంబు జేసి హరిహరబ్రహ్మాదులకు
విందు సేయించి నయ్యష్టమినాటిరాత్రి హరి గంధర్వ యక్షకిన్నర గా
నంబు లాలకించుచు రంభాద్యప్సరస స్త్రీలనృత్యంబు లీక్షించుచు సామ
గానంబులు విని విని చొక్కి కుసుమశయ్యలయందు విశ్రమించి లేచి
యమ్మరుదు నారాయణవనపురసమీపంబున కేగ నాకాశరాజు హితమం
త్రి పురోహిత సహితంబుగా జతురంగబలములతోడ నాచక్రి కెదురుగా
వచ్చి పూజాలింగనాది సత్కృత్యంబు లాచరించి వీథిప్రదక్షిణంబుగా
దోడ్కొని వచ్చి విడిదియందుంచి హరితమంబున నిజమందిరంబు జేరి
తొండమానుని శౌరి సాన్నిధ్యంబునకు బంపింపగా నతం డరిగి యచ్చట
హరిహరబ్రహ్మాదులకు భోజనంబు చేయించి తాంబూలంబు లిప్పించి
నిజగృహంబున కరిగె నచ్చట గురువాక్యానుసరణంబుగా నాకాశనృపతి
మంగళస్నానంబు జేసి నాదినవగ్రహయజ్ఞము మొదలయిన వివాహ
కృత్యంబు లాచరించె నంత॥ సీ॥ అస్తమయము గాగ హరితోడ విడిదిలో
బ్రహ్మరుద్రాదులు బవ్వళించి । నిదురించి రావల నుదయపర్వతముపై

నరుణోదయం బయ్యె నపుడె లేచి । యందఱు స్నానసంధ్యాది కృత్యం
బులు నెఱవేర్చి రటుమీఁద హరియు స్నాన । సంధ్యాదు లొనరించి సం
తోష మొసగ వసిష్ఠ సంయమిని వీక్షించి పలికె । నేను లక్ష్మియు నజు
డును నీవు వకుళ । మాలికయు భుక్తిగొనక నేఁడుముప నుండ । వలెఁగదా
కన్య నొసఁగెడి వారియింట । గగననృపుడు ధరాదేవి కన్యకయును॥ తే॥
తొండమానుండును బురోహితుండు నైన । సురగురుండు భుజింప
కచ్చోటదగిన । నియమమున నుండవలెగాని నిలిచినట్టి । వారలందఱు
భుజియింపవచ్చు గనుక॥ వ॥ త్వరగా బ్రాహ్మణభోజనంబు జేయింపం
దగు ననిన విని వసిష్ఠుండు కుబేరున కావృత్తాంతం బంతయుం జెప్పి పంప
గా నతం డరిగి యుపవాస నియమ సంతర్పణ ప్రకారం బాకాశరాజునకు
జెప్ప నానృపాలుండు సమ్మతించి మధ్యాహ్నంబునకు బ్రాహ్మణ సంత
ర్పణంబు జేయించి యొక్కొక్క నిష్కంబు చొప్పున దక్షిణయు దాం
బూలంబు లిప్పించి ప్రొద్దుగ్రుంకిన పదుమూడుగడియలకు ముహూర్తం
బు గావలయు గనుక దగు మంగళద్రవ్యంబులు వివాహమంటపమం దుం
చుండని పరిచారకులకు నియమించి పురోహిత బంధుమిత్రానుజులతోడ
ధరణీదేవి సువాసినులతో దోడ్కొని సాయంకాలంబున హరి యున్న
విడిదికి బోయి నక్షత్ర సమూహ పరివృతుం డైన సుధాకరునిచందంబున
బ్రహ్మ రుద్రాదుల మధ్యంబున రత్నపీఠంబునందు గూర్చుండి యున్న
హరిని జూచి యానందించి వసిష్ఠాదిమునులం జూచి స్వామివారిం దో
డ్కొని మీరందఱును రావలయు నని ప్రార్థించె నప్పుడా వసిష్ఠుండు శ్రీ
స్వామివారిని బూజింపుమని చెప్పిన విని ధరణీదేవి సంకోచంబుతో నరుం
ధతిని మున్నిడికొని భయభక్తు లెసగ స్వామికి దివ్యవస్త్రాభరణ చందన
తాంబూలంబు లర్పించి పుష్పహారంబు కంఠమందునుంచి కృతార్థురాల
నైతినని సంతోషించె దొండమానుండు సభాతాంబూలంబు లిప్పించె
దదనంతరంబున॥ సీ॥ ఐరావతముమీఁద హరిని శ్రీసతినుంచికొని రాజవీ
థులం గోరిరాగ। వివిధంబు లగు చతుర్వేదఘోషణములు ఘనయక్షగం
ధర్వగానములును । మిన్నంది ఘోషింప మెఱయుచు రంభాది సతులునృ
త్తంబులు సల్పగాను । ఘనతర కరదీప గగనబాణంబులు పెక్కుదిక్కు
లను దీపింపగాను । సకలదిక్పతులును బద్మసంభవుడును । గొలువగాఁ జ
క్రి సంతోషకలితుడగుచు । నిర్మలుం డగు నాకాశనృపతి నగరు । సేరు
టకు వచ్చి మందిరద్వారమందు॥ తే॥ నిలువ మంగళవాద్యము ల్మెరసి
మెఱయ । దొండమానునిభార్య సంతోష మొసగ । నైదువలతోడ సేవ
ట్టి హరికి సిరికి నిష్టముగ మంగళారతులిచ్చె నపుడు॥ తనకును సిరి కార

తులి । చ్చినవారికి పీఁడిములను జీనాంబరముల్ । ఘనమతి వరనిష్క
ములును । జనుపఁగ నిప్పించె నాకుబేరుని చేత౯॥ వ॥ అంత నా శ్రీనివా
సుం డై రావతంబు డిగ్గి లక్ష్మికరంబు బట్టికొని బ్రహ్మరుద్రాదులతోడ నం
తఃపురంబులో బ్రవేశించి కల్యాణమంటపంబులో జతురస్రరత్న వేది
కలయం దున్న హేమసింహాసనంబుమీఁద లక్ష్మీసమేతంబుగా గూర్చుం
డగా శాస్త్రోక్తంబుగా నాకాశరాజు నిశ్చితార్థంబు జేయించె నంత॥
సీ॥ అమర పద్మావతి కనసూయ మొదలైన నైదువలెల్ల సన్మోద మొసగ।
భాసుర నూతనాభరణంబులును నవ్యచేల చందన పుష్పమాలికలును।
గాటుగ కుంకుమక్రమ మొప్పగా నలంకారంబు జేసి శ్రీ గౌరిచెంత।
నుంచి పూజలను జేయించిరి ఋషులు కన్యావరణము జేసి రచట నవల।
సుతను దీవించి మంగళసూత్రము ఱుతగట్టనా ధరణీదేవి కన్యతోడ। గూడ
నైదువలను దోడుకొని వివాహ। మంటపము జేర వచ్చి సమ్మదముగాను॥
తే॥ తూర్పుముఖముగ సుతనుంచె దోయజాక్షు। డచటఁ బశ్చిమముఖముగా
నలరుచుండె। నలఘుమంగళవాద్యంబు లన్నిదిశల। నురుతరంబుగ ఘో
షించుచుండె నంత॥ క॥ గడియారము చూచుచు నిప్పుడిదె శుభలగ్నమను
చు బురుహూతాదుల్। తడయక చెప్పగ నృపుడ। క్కడ హరిసాన్నిధ్యమునకు
గ్రక్కున వచ్చె౯॥ సీ॥ అచ్చట దగు వివాహక్రియలు వసిష్ఠమౌని చేయింప
గ్రమముగ జేసి యపుడు। నూతనధర్మయజ్ఞోపవీతముల్ ధరియించి కంకణ
ధారణంబు। జేయించికొని యున్న శ్రీహరిపాదపద్మముల బంగరుపళ్లెరము
ననుంచి। తపసులు పురుషసూక్తము పఠింపగ పుణ్యతీర్థ మానృపుభార్య
దెచ్చియొసగ। భూవరుడు శుభ సంకల్పపూర్వకముగ। హరిపదంబులు గడి
గి యాయమలతీర్థ। మపుడు శిరసావహించి భార్యాత్మజాది। బంధుమిత్రుల
శిరములపై నజల్లి॥ సీ॥ ఆచక్రి కాచమనార్ఘ్యముల్మధుపర్క మిచ్చి పద్మా
వతి నల్లబిలిచి । జగదీశుడవలనుండగ నిర్వురకుమధ్యమున దెరగట్టించి
మొదటనిల్చి । యనుమతంబున నృపు డత్రిగోత్రజను వీరశుమానాథపు
త్రిక సుధర్మ । రాజాత్మజుడ నభోరాజాఖ్యుడ నేను నాకన్యనిచ్చెద నీకు
గరుణ। నగ్నిసాక్షిగ జేపట్టు మంబుజాక్షు। యనగ విని చక్రి సంతోష మతి
శయింప । సకలసురమునిముఖ్యులుసాక్షి గాగ । నావసిష్ఠానుమతి నిట్టులని
యెనపుడు॥ వ॥ వసిష్ఠగోత్రోద్భవ సూరసేనాత్మజ వసుదేవపుత్రుండనై
వాసుదేవాభిధానంబునొంది శ్రీ వేంకటేశ్వరుండనైన నీ యత్రిగోత్రసం
జాతయైన పద్మావతి నగ్నిసాక్షిగా పాణిగ్రహణంబు జేసెద నని పల్కిన
విని [illegible] హరికిని వరదక్షిణకోటినిష్కంబులు సమర్పించి తదనంత
రంబున దివ్య[illegible]భ వస్త్రంబులు [illegible] రత్నకలిత శతభారకిరీటంబును

నాలుబారువులదియు నేబదిబారువులదియు నిరువదియిదుబారంబుల
దియు నీ ప్రకారంబుగా మూడుబంగారుకంబెలను నవరత్నఖచిత
పతకహారంబు లారునొక్కటియు మఱియు నొక్కదివ్యమౌక్తికహారం
బును నింబఫలప్రమాణంబులైన ముత్యాలపోగులు రెండుజోళ్లును వెల
లేనిభుజకీర్తులును నాగాభరణంబులును నలుపై నాలుగవరంజి నందిటి
తాయతులును వజ్రపద్మరాగకాంతుల నొప్పిన ద్వాత్రింశద్భారకంక
ణంబులును వీరముద్రాద్యంగుళ్యాభరణంబును బంచాశద్భారకనకకటి
సూత్రంబును గంఠాదిపాదపర్యంతం బావరించిన యేకాదశశతభారవజ్ర
కవచంబును నష్టాదశభార కనకమయ పాదుకాయుగ్మంబును పరిమళ
గంధ పారిజాతపుష్పహారంబులును శ్రీనివాసున కలంకారంబు జేసి
ఋషులు మంగళాష్టకంబులు చదువగా కుశపుష్ప హిరణ్యాక్షతోదకం
బులు చేపట్టి కనకరత్నాభరణభూషిత యైన కన్యకను హరికి ధారాదత్తం
బుజేసి యానందబాష్పపూరిత లోచనుండై ధర్మార్థకామమోక్ష సంక
ల్పంబులయం దీ కన్యక ననువర్తించి రక్షింపవయ్యా యో స్వామీ యని
ప్రార్థింపగా విని హరిమహాప్రసాదంబుగా తద్వాక్యంబు నంగీకరించె నంత
మాంగల్యకంకణధారణంబులును వధూతారోహణంబును బ్రధానహో
మంబును సప్తపదాతిక్రమంబును లాజహోమంబును నరుంధత్యాది
పతివ్రతావలోకంబును స్థాలీకనంబును నివి మొదలైన వివాహకృత్యం
బులను సురగురువసిష్ఠాత్రి ప్రముఖులు నెరవేర్చి రప్పుడు రాజేంద్రుండు
షోడశమహాదానంబులు చేసి గంధాక్షతపుష్పంబు లొసగి పూజచేసి
ఫలదక్షిణాతాంబూలంబులు సకలజనుల కిప్పించె నంత॥ సీ॥ బ్రహ్మ
రుద్రాదుల పంక్తులనడుముగా బేరైన నవరత్నపీఠముంచి । హేమవజ్ర
కలితదీపస్తంభములమీద బహుళమాణిక్యదీపముల బెట్టి । పైడిపళ్లెర
మందు భక్ష్యభోజ్యాదిపదార్థముల్వడ్డించి రప్పుడు శౌరి । పద్మజబద్మా
వతినిదానుభయపార్శ్వములనుంచికొనిముచ్చటలుమీర । విందు విం
దులు ముదముతో నారగించె । నందరును తృప్తులై లేవహస్తపాత్ర ।
శుద్ధిగావించుకొని మహానుభావులెల్ల । పీడెములు చేసి సవరించి వేడ్క
మెరయ॥ గీ॥ నిదుర జెంది సూర్యుడుదయింపగా లేచి । హరివారిపనుల బా
రువారు। చేసి రాజసుతకు సిరికిజక్రికిన్ । లొనర బెట్టి రట్లు దివసమునను॥
సీ॥ నలుగులు నామెతవంబులు బువ్వముల్ సంతర్పణాదులు సాంగ
ముగను । నడుపుచు మూడవనాడు వాకిట జేసి నలుగుదు నాల్గవనాటి
రాత్రి । ముందరితో శౌరి హరిబువ్వము భుజించి [illegible]
జాముకాత్రి । తలదవగా [illegible] గావించె

హంతవహనతు। బ్రముక్కలిడి తనచేతికి జిక్కినట్టి । కనకకలశముగొని
దొంగతనముగాను । బారుగువారిల్లు సేరెనప్పుడు రయమున । నగజమొ
దలైన యైదువుల్నగుచు లేచి॥ గీ॥ అందఱునుగుమిగూడి యాయబ్జవతిని।
దోడుకొనిపోయి మోహము దొడరజంద । నంబు నలదించి పుష్ప
హారంబుగంఠమందు నిడజేసి తాంబూల మమరజేత॥ వ॥ పట్టుకొనుమని
లజ్జమాని సాతోదరమ్ము గోపంబేలయని యడిగించి యిప్పించి రంతఁ
చ॥ అనవిని పెండ్లికూతురు మహాభయభక్తులు మానసంబునన్ । బెన॥
గొన హాసచంద్రికలు బింబనిభాధరమందుఁ గ్రమ్మగాఁ । గనుఁగవ బెళ్కు
ముద్దుఁ గులుకంగ నిజేశుని మోముజూచి ల । జ్జయుదలవాంచి చిల్కవలె
జాణతనంబున నవ్వుచిట్లనెన్ ॥ సీ॥ ఆత్మేశ చోరుఁడవై నీవుమాచెంబు దెచ్చి
నావదియేమి చెప్పవోయి । మఱియజ శివులముందఱఁ జిన్నవని నీవుచేసి
నదేచాలు చెప్పవోయి । అలలక్ష్మికిని నాకుఁ దలవంపుపని నీవు చేసిన
కతమేమి చెప్పవోయి। ఘనసాకబలికాలమునఁ దేఱ కీయల్కఁ జేసివచ్చిన
దేల చెప్పవోయి॥ తే॥ దేవపెండ్లికి నీవప్పు దీసినట్టి । ద్రవ్యమున కీడుగా
దొంగతనముజేసి । తెచ్చితివిచెంబు దీనిచేఁ దీఱదప్పు। రమ్ము మేమీయ
గలము వరాలుసామి॥ ఆ॥ గొల్లలిండ్ల నీవు గొల్లబెట్టుచుఁ బాలు వెన్న
దొంగలించుచున్న బుద్ధి। విడువకూరివారి వేశ్మమునందిట్లు। చెంబుదొంగ
లింపఁ జెల్లదోయి॥ వ॥ అని యనేకవిధంబుల ప్రియవచనంబులు। పల్కి
ప్రార్థించిన హరి చిఱునగవునఁ బద్మావతికరంబుఁ బట్టికొని తన తొడ
యందు గూర్చుండ బెట్టికొనిన నందలి జనులందఱు మందహాసంబు
లొనర్చి రంత హరి పద్మావతికరంబు పట్టికొనఁగ నందరు విభవంబున
వివాహమందిరంబునకుంగొనివచ్చిన నతండు మంగళస్నానపూర్వకంబు
గావస్త్రభూషణాలంకృతుండై రత్నపీఠంబుమీద లక్ష్మీపద్మావతిసమేతుం
డై కూర్చుండియుండె॥ సీ॥ అటనాకబలిదేవతార్చనంబులు నీలమణిభావ
ణంబును మధురఫలము। లార్యుల కొసగుటలైదువలకు శూర్పదానముల్
సేయుట తఱిని వేడ్క। లమర వసంతోత్సవము వధూవరులు మేల్పాన్పు
పైనుండి దంపతుల పేరు । లడిగి చెప్పగ వినివినోదము లిచ్చుటయు నచ్చట
నొప్పు నాందీవిసర్జనంబు । మొదలుగాగల శుభకృత్యములను దేవ ।
దేశికాత్రివసిష్ఠులుధీరమతులు। వరుసగా నడిపించి రావలనృపాలు। డందు
బ్రహ్మాదులకు మునం బతికయింప॥ వ॥ దంపతులకు నభ్యంగనస్నానంబుల
ను చేయించి వస్త్రభూషణ చందన పుష్పంబులచే దంపతిపూజలు సేయిం
చి వ ప్రసాదంబుగా నందఱికి భోజనంబు పెట్టించి తాంబూలంబులిప్పిం
చె నంత [illegible] కాలంబుగాగ నలంకారయుక్తంబగు నైరావతంబుమీద

హరిని సిరిని బద్మావతిని నుంచి సకలోత్సవంబులతో వీథి ప్రదక్షిణంబు చే
యించికొని వచ్చినిజమందిరంబున జేర్చి కృతార్థుండనైతినని సంతోషించె
నమ్మఱునాఁ డరుణోదయంబున హరి ప్రయాణోన్ముఖుండై పద్మావతినిబం
పుడనినవిని పత్నీసహితుండై గగనభూపాలుం డిట్లనియె॥
సీ॥ శ్రీశేషగిరివాస శ్రీసతితోడ మీరొక్కమాసరంబైనసుండుడిచట। నను
చు బ్రార్థింపగా హరియిట్లులనియె నిందుండగూడదు పనులుండు నచట।
ననగబద్మావతి నంపించువిధమెట్లు పసిబిడ్డయగుగాని ప్రౌఢగాదు। గాన
నేనిపుడంప లేనన్న వినిచక్రి సిరిఁజూచికనుసన్న జేసెనపుడుచక్రిభావంబు
దెలిసి యాజలధికన్య। తాను గగనాధిపతిజూచి తండ్రియజ్ఞ। పతిని హరి
వెంటబంపింపవచ్చు నదియె। మాకు సంతోషమగు జింత మీకువలదు॥
సీ॥ వకుళమాలిక తల్లినలె బ్రోచు నచ్చోటనన్యులెవ్వారు లేరనియనేక।
రీతులుగాసిరి ప్రీతితో జెప్ప నమ్మనుజేశ్వరుండు సమ్మతమునొంది। సిరి
కిని దనయకును మఱియు దివ్యాంబరాభరణంబు లిప్పించి భార్యచేత।
గడువేడ్కముత్యాల నొడిబ్రాలుగట్టించి హేమాంబరము హరికిచ్చి వకు
ళ।మాలికకు భూషణంబులు చేలలిచ్చి।యొప్పగాసిరి కాబిడ్డనొప్పగించె।
హరియు వసుధానుడనుభావమఱది కచట। దాను గప్పిన దివ్యవస్త్రంబు
నొసగె॥ క॥ గగనాధీశ్వరుడంతట।జగదీశ్వరుచెంత నిలిచి సద్భక్తుండై।ని
గమాంతగుంభితోక్తుల। బొగడుచుమఱియిట్లులనియెబుణ్యాత్మకుడై॥సీ॥
పెద్దకాలమునుండిబిడ్డలులేకుండి కాంచితి తొలుత నీకమలనయన। మొన
సియీకన్యగల్గిన విశేషముచేత వసుధానుడుదయించెవానిమీఁదు।పాలింప
వలయు మాపద్మావతీదేవి నిచ్చితిగనుక మీ రింకమీద। జిరకృపనీళ్ల ముం
చిన బాలముంచిన భారంబు మీదని బాష్పములను। గన్నులను నించి
మఱిపల్కకున్నజక్రి। గగననృపతినిజూచి సత్కరుణమీఱ। పలికె నిట్లని
మామ మీపట్టికొఱకు। జింతసేయకు డేను రక్షింపగలను॥ గీ॥ పెద్దవై
తిరి మీరుసంప్రీతి నపుడు। జాల నామీఁద నుంచి నిశ్చలత నొందు। ద
ఖలసౌఖ్యము గలుగు మీకనుచు గృపను। బలికె బద్మదళాక్షుండు పైన
మయ్యె॥ వ॥ అప్పు డాకాశరాజు శాలితండులంబు లిన్నూఱుభారంబులు
ను ముద్గఖండరంబులు ముప్పదిభారంబులును ఇక్షుతింత్రిణీఫలంబులు న
లువది భారంబులును సహస్రక్షీరభాండంబులును సహస్రఘృతభాం
డంబులును దివ్యసితశర్కరాఘటంబును ఆవ జీలకఱ మెంతి యింగువ మి
రియాలు లవణంబును వార్తాకకదళీకూష్మాండకందమూలాది శాకంబు
లును జూతామలక ప్రముఖ ఫలంబులును దశమధుఘటంబులును వనే
కకదళీపర్ణంబులును హయగజవృషభంబుల పైనిడి శ్రీనివాసార్పితంబు

గాదత్తంబుజేసె దాసీజనశతంబును ద్విశతదాసజనంబును దశసహస్రధే
నువులును దివ్యాంబరాభరణ పర్యంక ద్రవ్యోపకరణంబు లనేకంబులు
త్రికరణంబుగా నిచ్చి హరి సాన్నిధ్యంబునకు గ్రమ్మఱవచ్చినంజూచి లేచి
శ్రీనివాసుండిట్లనియె॥సీ॥అవనీశమీసుత కరణంబు తగుమాత్రమీవలెనిం
త మాకేలననగ। నాకాశనృపు డిట్టు లనియె లక్ష్మీశ మీకేమి తక్కువ
గాదు హెచ్చుగాను। బూని మీకియ్యను నేనెంతవాడను గలుముల చెలి
మాకుగరుణ మెఱయ। నిచ్చినదిచ్చితి నింతమాత్రంబైన గైకొనుడని ప
ల్కి కరము మోడ్చె। నపు డగస్త్యాశ్రమంబున కరుగవలయు। నబ్జవతినం
పుడనుచు బద్మాక్షుడనగ। విని నృపాలుడు తనసుత వేగబిలిచి। యమ్మ
నీపతితోడ నీవరుగు మిపుడు॥ చ॥ అనితనతండ్రి బల్క నపుడంబను దెప్పున
గాగలింపగా। నెనరున బిడ్డనెత్తి ధరణీసతి కన్నుల నీరునింపుచున్। మన
ముగరంగముద్దుగొని మచ్చికమీరగ గారవించి యి। ట్లనియె విచారమే
ల నిపుడబ్జవతీ సిరిచెంతనుండుమీ॥ సీ॥నాకన్న నెక్కువగా కమలాదేవి ని
ను గారవించి మన్నించుచుండు। నదిగాక వకుళ నిన్నాదరించుచుభక్తి
చేగృపనచట బోషింపుచుండు।హరిసిరినిను నొక్కసరణిగా నీక్షించి యిం
పు సొంపెసగ బాలించుచుండు। బతిభక్తి నెదనుంచి పద్మమందిరతోడ
వేంకటగిరిమీద వెలయుచుండు।మేమువచ్చెద మచటికి బ్రేమమీఱ। నీవు
వచ్చెద విచటికి నేడుచలము। చేయవల దని శ్రీలక్ష్మిచేతికిచ్చి। మఱియు
నిట్లని పల్కెనిందిరను జూచి॥ క॥ అమ్మాసిరి పద్మావతి। నిమ్మధుసూదను
నికిచట నిచ్చితి గనుకన్। సమ్మతముగ నాసుత మీ।సొమ్మైనది చాల
గరుణ జూడుము తల్లీ॥ సీ॥ ఆటలాడుచు నుండు నబల యౌవనిపాట తె
లియగదు తప్పొప్పు తెలియగ దిపుడు। కావున మీరు చక్కనిబుద్ధు లిక
జెప్పి నడుపగా దీర్చికోవలయు దయను। నామఱుంగున నిన్నినాళ్లుం
డె నిపుడు నీమఱుగున జేరె నేమఱక ప్రోవు। బిడ్డలు లేక నే బెద్దగాలం
బుండి కాంచితినీకన్యకనుధరిత్రి। బెంచినీచేతికిచ్చితిబిన్నదనుచు। నెట్ల బ్రో
చిననీభారమింక నేను। జెప్పవలసినదేమి నీచిత్తమనుచు।నవుడుకన్నీరునింపని
ట్లనియెలక్ష్మి॥మ॥ధరణీదేవిముదంబునొందుమిపుడీతాపంబునీకేలనే। మఱి
కన్నన్ను నుసీసుతన్ గరుణతో మన్నించుభారంబుయా। హరియందున్నది
చింతనీయ కిపుడీ యబ్జాక్షి నంపించుమన్న రగాజూడకు మేనునీకుసుత నేయుం
చున్ దలంపందగున్॥ వ॥అని మఱియు ననేకవిధంబుల నాదరించినసంత
సించి ధరణీదేవి పద్మావతితో నిట్లనియె॥ గీ॥ వినవె నాముద్దుపట్టి వివేక
యుక్తి। హరికి సిరికిని శ్రీవేంకటాద్రిమీద। గొంటకను సేవజేసినకీర్తి
బొందు। పొమ్ముసిరివెంటననిబాల బుజ్జగింప॥ క॥ అప్పద్మావతితల్లిని।

దవ్వకకనికనుల బాష్పధారలువెడలఁ। దెప్పలకడము సేయుచు। నప్పుడు
సిరితోడవిభుని కభిముఖయయ్యెఁ॥ వ॥ అంత శ్రీనివాసుండు సిరినిబద్మావ
తినిదోడ్కొని గరుడవాహనారూఢుండై బ్రహ్మాదులతోడనగస్త్యాశ్రమం
బునకుబోయి బ్రహ్మరుద్రాదుల కాదినంబందు విందుసేయించె నమ్మఱు
నాడు విధిశివప్రముఖులు శ్రీనివాసాజ్ఞాధారులై మ్రొక్కి తమతమ నివా
సంబుల కరిగిరంత కొల్లాపురంబునకు సిరి ప్రయాణంబై హరి కిట్లనియె॥
తే॥ దేవకరవీరపురి జేరఁబోవలయును। గరుణతో సెలవిమ్ము శీఘ్రముగనవిన।
వినిశిరమువంచివిన్ననై విష్ణుడపుడు। పద్మమందిరకరముచే పట్టిపలికె॥ సీ॥
ఇందిరనన్నునీవెడఁబాసిపోను గాల్లాడునే నిన్నుబొమ్మననునాకు। నోరాడు
నేనీవునూతనబంధులవతె సెలవిమ్మంచువలుకదగునె। పద్మావతినినీవెపాలిం
పవలయునీచిఱుతను నేనుపోషింపగలనె। యకటనీవిందుండకరిగినధనదుచే
దీసినరుణమేనుదీర్పగలనె। నన్నునరమఱగాజూడకెన్నటికిని। గర్తవై యుం
డుమనిపల్కగాసుధాబ్ధి। కన్యదరహాసితాస్యయై కమలనాభు। నింపుమీఱ
గనీక్షించి యిట్లులనియె॥ మ॥ సకలజ్ఞత్వముదాచిదివ్యమహిమల్ చాలిం
చిపద్మావతిఁ। బ్రకటాసక్తిని బెండ్లియాడితివి సౌభాగ్యంబు నీకిచ్చినే।
నికనెందుండినజింతలేదననునీ విందుండు మంచుఁ వచిం। పకపంపింపుము
వచ్చెదన్మరలనోప్రాణేశశీఘ్రంబుగన్॥ చ॥ అనవినివిష్ణుడిట్లనియె నంబుధి
కన్యక నేనురాముడై। జననముఁబొందియున్నతఱిజానకివై ఘనలంకలోనము
న్నొనరుచునున్న వేదవతి నొప్పి వివాహము జేసికొమ్ము నీ। వనిసరహాస్య
సూక్తిహృదయంబుననున్నదొ లేదొ మానినీ॥ మ॥ అనలంబందుబలింపకఁ
నిలిచి నీకార్తంబుగా మేలుచే। సినయా వేదవతీవధూమణియ రాజీవంబు
లోనుండగా। గనియాకాశనృపాలుడీసతిని బల్గారాముగా బెంచెనీ। వని
యున్నట్టివిధంబుదప్పకవివాహంబైతిబద్మావతిఁ॥ శా॥ నేనీవాక్యముమీఱ
రాదనుచునీనీ రేజపత్రేక్షనే। యానందంబుగ బెండ్లియాడితిని నింకనోన్యన్య
భావంబుగా। దీనిఁ బాలన మొప్ప జేయుటకు నీదేభారమైయుండగా। నైనం
బైతివి తేరక త్తైవలె నాపై మోహముఁ నిల్పకఁ॥ ఉ॥ పావనమూర్తియైన
మునిపాదమునాయురమందుసోకగా। నీవపుడల్గిపోయితివి నిన్నెడఁబాసినజాలి
చేతనే। నాబలవన్నియుఁ విడిచియార్తినిబొందుచువచ్చిపుట్టలో। నీవఱదా
కనుంటి నిపుడిందుముఖీనిసుగంటిగ్రమ్మఱఁ॥ చ॥ ననువిడనాడి దూరముగ
నాటివిధంబుననుండనేల పం। పునముకముందుభామమణిమపోలికనుండుము
శేషపర్వతం। బున విహరించుచుండుటకు మెచ్చుటకైనదిగాన [illegible]।
య్యమనిలుముచ్చటఁ మీరలనావలబోవగనేలభామినీ॥ మ॥ అదినాకాముబు
దానతిచ్చినమహాయానంబుతో లక్ష్మియు। ట్లనెనో [illegible] గుండునీయుర

మునం బజ్ఞానినైయుత్నిన్నినం। దున నచ్చోటనసింపకఁ దొలఁగిబల్గారంబుగా
నిల్చినే। ననిశంబుఁ మదిగుందుదానని నేముందుఁ ద్రిలోకేశ్వరా॥ శా॥
కాలంబెగతిజేసె నాభృగునంగా గారణంబేమికఁ। జాలా నాయెడన
త్కృపఁ నిలుపుమో స్వామీ మదంబొప్ప నిం। దీలావణ్యవిలాసినిఁ
గరుణతో నింపొందగా ముందున। న్నేలేరీతిగ నేలునామది కిదే యిష్టం
బుప్రాణేశ్వరా॥ క॥ శ్రీరాముడ వీవైనపు। డారయగా నేను సీతనై వేద
వతిఁ। గూరిమితో శేకొనుమని। గారవమున జెప్పియుంటి గావున వే
ద్యఁ॥ ఆ॥ వసుధయందు వేదవతి యుబ్జవతిగాగ। నీవు పెండ్లి యాడినావు
గనుక। గొదువ లేదుమదిని గోరి యీలలితాంగి। యందె సకలసుఖము
లనుభవించు॥ వ॥ అని సమ్మతంబుగా బల్కి పద్మావతిని గారవించి హరికి
సంతోషకరంబుగా సేవ జేయుచుండు మని యనేకప్రకారంబులుగా బుజ్జ
గించిచెప్పి వకుళమాలికనీక్షించి బాలికామణి నాదరణంబుతో బోషింపు
చుండుమని నియమించి హరికి మ్రొక్కి రమాదేవి కొల్లాపురంబు జేరి
చక్రిని హృదయకమలమం దిడికొని సుఖస్థితినుండె నంత వేంకటేశ్వరుం
డగస్త్యునీక్షించి యిట్లనియె॥ తే॥ సంయమీశ్వర వేంకటాచలము జేర।
మేముపోయెదమని బల్కగా మునీంద్రు। డనియెఁ షణ్మాసపర్యంత మహి
గిరీంద్ర। మెక్కుదురె పెండ్లికొమరులో యిందిరేశ॥ క॥ అనఘా షణ్మా
సంబులు। జనువంతకునిచటనుండు సంతోషముగా। నన విని వేంకటగిరి
పతి। దనసతితో నచటనుండె దద్దయు వేడ్కఁ॥ వ॥ అంత గొన్నిమాసం
బులకు గగవన్నృపాలుండు వైకుంఠంబున కరిగిన వసుధానుండు వైదిక
కృత్యంబులు సాంగంబుగా నాచరించె నటుపిమ్మట దూతముఖంబున
నవ్వార్తవిని నారాయణపురంబునకుం జనిన యచ్చ్యుతుఁ జింతమున్న వసు
ధానుని తొండమానుని విచారించి దుఃఖోపశమనంబు జేసి యగస్త్యాశ్ర
మంబునకువచ్చి తండ్రికొఱకు దుఃఖించుచున్న పద్మావతి నాదరించుచుం
డె ననిన సూతుంజూచి శౌనకాదు లిట్లనిరి॥ సీ॥ ఆకాశరాజు శ్రీహరిపదం
బును జేర విమలుడై పోయిన వెనుకనతని। తమ్ముడు దనయుడిద్దఱునుండి
రందుబట్టార్హు డెవ్వండయ్యె నావిధంబు। జెప్పుమన్నను సూతుడప్పుడిట్ల
నియె నో మునులార నృపతితమ్ముడుధరిత్రి। తనదైన దననృపతనయుండు
దమతండ్రి యేలినరాజ్యమే నేలవలయు। ననగ విని తొండమానుండు
నాగ్రహించి। పలికె నిరుపుర మునునీదుఖండనంబు। జేయుదము నీవు
మించిగెల్చినను బృథ్వి। నీదినే హెచ్చి కెమ్మిన నాదిధాత్రి॥ క॥ అనియుత్త
[illegible]। [illegible] గుడు [illegible] బలములఁ। [illegible]
[illegible]। వసు [illegible]॥ సీ॥ వ

సుదేవ సుతనేను వసుధానుడీక్షితి కొఱకింక ఘోరసంగరము జేయ । వలె నాకుదోడు రావలె నిరోగనవ్వి తనమదినిటు దాను దలచెశౌరి । తొండమానున కేను తోడుగా బోయితి నైనపద్మావతి కడుకపుట్టు । తనతమ్ము డగు వసుధానుని తట్టునే నుండినసతి చాలనుత్సహించు । దొండమానుం డు పరమభక్తుండునాకు । బరగ వసుధానుడన్యుడే బావమఱది । కనుక నిరువురితోడ సఖ్యంబుపొసగ । జేయవలె దీనికిక నేమి సేతునకట॥ ఉ॥ అనియోజింపుచు దొండవానునపు డయ్యబ్జాక్షుడీక్షించియి। ట్లనెనోమామ మహాజియందిపుడుతోడై నేను నీదిక్కువ । చ్చినబద్మావతితోడ బుట్టుకొఱకై చింతించుచుండుగ మదిగా । నినువీడందగ దెట్టులైనజయమే నీతట్టుగా నుంచెదగ ॥సీ॥ అనిరహస్యంబుగా నతనికా ప్తతజెప్పి సమ్మతంబుగ దనచక్రమిచ్చి । పంపించె నటుమీద బావ మఱదివచ్చి తనకు దోడడుగగా వినిరయమున । లేచి యావకుళమాలికకు బద్మావతి సందొప్పగించి నెయ్యంబుమెఱయ । బావమఱదితోడ బైనపై నారాయణాఖ్యపురంబున కరగియచట । భండనము జేయ జతురంగబలములందు । గోలువగా బావమఱదిని గూడిసమర । భేరివేయించె నప్పుడా భూరిరవము । తొండవానుండు విని మహోద్దండుడగుచు॥ క॥ శరచాపంబులు గైకొని విరివిగ రణభేరి తాను వేయించుచునా। హరికిని వసుధానునకును । సరగున నెదురేగినిలిచె సరభసమతితోగ॥ వ॥ అప్పుడు హరియును వసుధానుండును గనకరథంబులెక్కి వీరులై నిల్చియున్నంజూచి తొండవానుండు తన రథంబుపై నుండి నిజచతురంగబలంబు లంబరబలంబులపై బురికొల్ప నప్పు డుభయబలంబు లుప్పొంగి రథంబులమీద రథంబులును గజంబుల మీద గజంబులును ఘోటకంబులమీద ఘోటకంబులును గాల్బలంబుల మీద గాల్బలంబులును బడి నొండొరుల కరవాలంబులం ఘుళిపించి నరుకుచు ధనుష్టంకారంబులు సేయుచు జండకాండంబు లేయుచు గాయాతు గుదియులనదుముచు గుంతంబుల గ్రుచ్చుచు ముద్గరంబుల నొత్తుచు జక్రంబుల దఱుగుచు న్మపలంబులెత్తి కొట్టుచు శూలమ్ముల గుమ్ముచు నివ్విధంబున విడుతక పూర్వపశ్చిమ సముద్రంబుల భంగి బోంగి పోరుచుండి రందు దొండవానునిబలంబులు మొనకు నిల్వక యఱుకుచున్నం జూచి యాతండు విజృంభించి నిలునిలుండని నిలిపి తాను వసుధానుని రథంబుపై ఘోరబాణంబులను వేసి నవ్వసుధానుం డతండేయు చండకాండంబుల ఖండించె తొండవానుండు చండప్రచండుడై యనేకశిలీముఖంబు లేసి వసుధానుని నొప్పించె నప్పు డా వసుధానుం డనేక ఘోరాంబు వృష్టి తొండవానునిపై గురియుచుండగా నతండు రోషభీషణాకారుండై

హరి యొసంగిన చక్రంబవ్వసుధానునిపై నేసెనప్పుడా చక్రంబు ప్రళయార్కబింబంబుచందంబున నతనిమీదికివచ్చుచున్నంజూచి హరియ తనికడ్డంబుగా నప్పు డాచక్రంబు శ్రీశ్రీనివాసునిపై బడిన మూర్ఛాక్రాంతుండై యరదంబుపై నొరిగినజూచి భీతిల్లి తొండవానుండు శస్త్రాస్త్రంబులువిడిచి నిజరథంబు డిగ్గిహరిరథంబు మీదికి జని పన్నీటగన్నులం దడుపుచు దాలవృంతంబు బూనివిసరుచుండె నప్పుడావసుధానుండును బాష్పపూరితాక్షుండై యరదంబుడిగ్గి హరిరథంబుపై కరిగి కప్పురంబు పలుకులు నమలి చెవులలో నూదుచుండగా శ్రీనివాసుండు పెద్దప్రొద్దునకు మాయామూర్ఛ దెలిసి లేచి కూర్చుండినం జూచికరంబులు మొగిచితొండవానుం డిట్లనియె॥ క॥ హరినేవసుధానునిపై । నరిభీకరచక్ర మేసి నపుడడ్డముగా । సరగుననిలిచితివందున । బొరిచక్రముదాకమూర్ఛ బొందితివకటా॥ క॥ నీకపకారము జేసిన। బ్రాకటపాపంబునన్ను బాయుటకొఱకై । జోకంగాశికి బోవలె । నాకిప్పుడు సెలవొసంగు నలినదళాక్షా॥ క॥ వసుధానునికొగిపట్టము । వసమీరగ గట్టుజనుల బాలించుటకై । వసుమతినే నికనొల్లను । వసుదేవాత్మజ యొసంగువైరాగ్యంబుగ॥ క॥ అనవినిహరి వసుధానుని। గనుగొని యిట్లనియెనిన్ను గాంచినజనకుం। డనఘుండై పరలోకం। బునకేగెను బిన్నతండ్రిపుణ్యము కొఱకై ॥ క॥ ఘనగంగానది కరిగెద। ననుచున్నా డిందు కిప్పుడా లోచనయిం।పొనరగ జెప్పుమునీవన। వినివసుధానుండు పలికెవినయము మీఱగ॥ సీ॥ హరినీవునన్ను బ్రోవ నడ్డంబుగారాగ సరువమచక్రంబు నిన్నుదాకె। నపుడుమూర్ఛిల్లితి వటువంటి పాపంబు నికనీగనేన రామేశ్వరమున। కరిగెద నగ్రజుడై వట్టిమాతండ్రి పట్టంబుపినతండ్రి కట్టుకొనుట । లోకసమ్మతమిది నాకునునంతోష మటు వలెనేచేయు డనినశౌరి । వినియగస్త్యునిశుకుని వేవేగనటకు । బిలువనంపించివీరు చెప్పినవిధములు। వారికెఱిగించి యెటు సేయవలయుననిన। నవ్విహారిట్టులనిరహోనలిననాభ॥ సీ॥ కాశిరామేశ్వరగతులువీరగు టేల యన్నదమ్ములపాళ్ల నరసిమీరు । గగనాధిపునిపాలు తగబంచి యీవసుధానునకిచ్చియు ధర్మముగను। దొండవానునిపాలు తొండవానునకిచ్చి సమ్మతపరుపుడిచ్చుటనటంచు। నమ్మునుల్ పల్కగా హరిసుధర్మునిసొమ్ము రెండుపాళ్లుగ జేసి తొండవాను । నకుసగంబిచ్చినగము నిర్ణయముగాను । గగనపతిసుతునకొసంగి తగవుదీర్చి । హరివీడ్కొనియట నబ్జపతిని జేరి । హరిసుఖస్థితినుండగా నంతనచట॥ గీ॥ అర్ధరాజ్యమును వసుధాను డమరనేలు। చుండగానర్ధరాజ్యంబు తొండవాను। డేలగాబుణ్యపరిపాక కాలమొదవె। నప్పుడానృపుడాత్మ నిట్లని తలంచె॥ ఉ॥ వేంకటనాయకుండు ప్రభవిష్ణుడుగానినరుండుగా

డునే। మంకుగుణంబుచే మనుజమాత్రుడటంచు దలంచుచుంటినా। పంక
జనేత్రుదివ్యపదపద్మములన్ నెఱనమ్మిభక్తితో। నింకనిజంబుగానతని హేమ
సుమంబుల బూజజేసెదన్॥ క॥ ఆపరమాత్ముడు మనుజుండై పద్మావతిని
గూడి యల్లునివలెనే। కాపట్యముతో మెలగుట। లీపట్లన్ దెలిసెనింది రేశ్వ
రుడతడే॥ సీ॥ అనియగస్త్యాశ్రమంబునకు వేగమెవచ్చి శేషాద్రిపతిచెంత
జేరిభక్తి। తాత్పర్యమొప్పగా దండప్రణామంబు జేయగా నృపునిగీక్షించి
చక్రి। నవ్వియిట్లనియె నో నరనాథనీకునే వల్లుడనై యుండి నపుడునాకు।
మ్రొక్కుదురేయన్న ముకుళితహస్తుడై యానందమున దొండవానుడని
యె। మాధవా నీవునాయందుమాయగప్పి। పలుకవలదింక మీపాదభక్తి
నిచ్చి। ననుగృతార్థునిగా జేయు మనగనగుచు। ఫణిగిరీంద్రుడు విశ్వరూ
పంబుజూపె॥ వ॥ అట్టి విశ్వరూపంబుజూచి తొండమానుం డిట్లని నుతించె॥
దండకము॥ శ్రీమద్రమాధీశ జీమూతసంకాశ కాలత్రయాతీత కంజాతసం
జాతతాతాజగత్రాత వేదార్థనిర్ణేత భూతాత్మ సీతాధిపా సద్గుణవ్రాత
పూతావనీజాతనాథా శచీనాథదాతా మహాఘోరదైత్యాద్రిదంభోళిధా
రా సహస్రారసంచారభర్మాద్రిధీరా సుధాసింధుగంభీర మంధాచలోద్ధార
నారాయణానంత నీపాదముల్ భూమి పాతాళమై శీర్షభాగంబు నీక్షింపగా
సత్యలోకంబునై మధ్యదేహాంగము ల్నద్యలోకంబులై నేత్రముల్ సూర్య
శీతాంశులై శ్రోత్రముల్దిక్కులై నాసికాగ్రంబు నాసత్యయుగ్మంబునై
జిహ్వనీరప్రభుండై మహాకుక్షియంభోధిబృందంబునై నాడులెల్లన్ ప్రవా
హంబులై రోమముల్ వృక్షజాలంబులై శల్యముల్ సర్వశైలంబులై కేశపా
శంబులున్ మేఘజాలంబులై ప్రాణముల్గంధవాహుండునై బాహులింద్రా
దులై దివ్యగుహ్యేంద్రియంబుం ప్రజానాథుడై వృష్ణిసద్వీర్యమై నుస్తనం
బెన్నగాధర్మమార్గంబునై వెన్నుధర్మంబునై సారవాగింద్రియం బగ్నియై
దంష్ట్రలుం దండహస్తుండునై మించె నిత్యాదిచిత్రంబులీ వేళనీయందుగ
న్పింపగా మిక్కిలిన్ వేయుశీర్షంబులున్ వేయునేత్రంబులున్ వేయుఫాలం
బులున్ గోటికోట్యర్కసంకాశపూర్ణప్రకాశంబుచే నొప్పు నీవిశ్వరూపం
బు నేజూడశక్తుండనే దేవపూర్వస్థితి న్నీమహాసౌమ్యరూపంబునే జూపి
రక్షింపుమీశా చిదాకాశ శేషాచలేశా తిరీగొండ నత్పట్టణాధీశ్వరా నార
సింహప్రభూ శ్రీనివాసానమస్తేనమస్తేనమస్తేనమః॥ వ॥ అనియనేకప్రకారం
బులవినుతించినసంతసించి పరమపురుషుండైన శ్రీనివాసుండు విశ్వరూపం
బును దిరోధానంబునొందించి క్రమ్మఱ సౌమ్యమనుష్యశరీరధరుండై తొండ
మానునిజూచినవ్వియిట్లనియె॥ క॥ మామా నేనువినోదము। గామనుజుడనగు
చు వేడ్కగామీకన్యన్। ప్రేమమున బెండ్లియాడితి। నీమీదగృహస్థధర్మ

మేనువహింతున్॥ క॥ అమరగ వేంకటశైలా। గ్రమునందునయమునదివ్య
కనకమయముగా। విమలంబగుమణిభవనము। క్రమముగగావింపువిశ్వకర్మ
కుశలతన్॥ సీ॥ దేవాలయముగాన దీర్చింపుమెట్లన్న గుదురుగా నొకరెం
డుగోపురములు। ద్వారసప్తకమును దగు వాస్తుశాస్త్రప్రకారంబుగాను
వేంకటగిరీంద్ర। మందుగట్టించినన్నందుంచినీవు ప్రకాశనిజేయు మీకలి
యుగమున। మునుపానగంబుమీదనునీవుద్రవ్యనబావికట్టడమును బాగు
మీఱ। బొనగగట్టించుమనగనద్భుతమునొంది। బావి నేనెన్నడాస్వర్ణపర్వ
తమున। ద్రవ్యలేదని నృపుడన్న నవ్వియతని। గాంచియిట్లనిపలికె శ్రీకాం
తుడపుడు॥ క॥ మనుజేశ్వరజన్మాంతర। మునసీవొనరించుధర్మములమఱచి
తివే। యనుమానించెదవదినే। వినుపించెద నిచటనీవు వేడుకమీఱన్॥ క॥
వినువైఖానసవంశం। బునసుద్భవమైన విప్రముఖ్యుడువిమలుం। డునుశాం
తుడుసద్గుణగణుడనఘాత్ముడుగోపినాథుడనుఘనుడిలపై॥ తే॥ కృష్ణలీలల
వినిచొక్కి గెంటకతని। కలియుగాదినిబూజింపదలచి చోళ। దేశమున కేగి
యచ్యోటధీరుడగుచు। దపము జేయుటకై కుశస్థలినినిలిచి॥ సీ॥ శ్రీకృష్ణరూ
పంబుచిత్తమందుంచితపంబు జేయగనుగోపాలవేష। ముల నేనుబ్రత్యక్షము
గనిల్చి వరమేమికావలెననిపల్కగానతండు। పరమాత్మకృష్ణరూపంబుతో
మీరుండవలెనేను బూజింపవలయునట్టి। సద్వరంబియ్యుమో స్వామి
యంచునచింప నతనికిట్లంటి శేషాద్రియందు। శ్రీనివాసుడననగాబ్రసిద్ధి
బొంది। యుందునన్నందు బూజింపుచుండుకృష్ణ। వేషమునబూజగొన
నిదివేళగాదు। గాననిక లేచి వేంకటగ్రామమునకు॥ చ॥ జనుమనిరంగదాసు
డనుసజ్జనుడొక్కడుదారిలోపలన్। గనబడువానిదోడుకొని కాననభూముల
దాటిపోవగా। గనకమయాద్రిముందర ప్రకాశముగాగనిపించుచుండు నీ।
వునునతడేగనేనచటనుండి ప్రసన్నుడనయ్యెదన్ గృపన్॥ గీ॥ శూద్రుడై
నట్టి రంగదాసుండు పుష్ప। తులసికాదళములను సంతోషమొసగన్।
దెచ్చి నీచేతికిచ్చు సందేహ మాత్మ। నుంచకవిగొని పూజించు చుండు
నన్ను॥ ఉ॥ అచ్చట గృష్ణలీలల మహామునియొప్పగ నీకు నిత్యమున్।
మెచ్చుగ జూపుచుండునటుమీదట నైనను నీకులస్థులే। యచ్చట జేరి
నన్నపుడు నర్చన సేయుచునుండ సద్వరం। బిచ్చితి నమ్ము నుంచు వచి
యించి యదృశ్యుడనైతి భూవరా॥ సీ॥ వరవిప్రుడందుండి వచ్చుచుండగ
రంగదాసాభిధానుడు దారియందు। జతగూడగా శేషశైలమా యిరు
వురుచేరి నన్నచట నీక్షించి మ్రొక్కి। రారంగదాసుడే యచ్చట నొక
బావి త్రవ్వి గట్టున బూలతోట వేసి। తాను శ్రీతులసికాదళసుమంబు
లొసంగు భూసురుండవి గొని పూజసేయు। నావిధంబుగ గొన్నియేండ్ల

రిగ నవల । సకలజనమోహనంబౌ వసంతఋతువు । వచ్చె నాదాసుడ డవిలో వరసుమములు । బుట్టలోనుంచికొనివచ్చి పుష్కరిణిని॥ తే॥ జలక మాడెడి గంధర్వసుతుల జూచె। నపుడు చిత్తంబు గలగ వీర్యంబుజాఱె। నందుకపవిత్రగాత్రుడ నైతినచుచు । బుష్కరిణిలోన గ్రుంకి తెప్పునను బోయి॥ సీ॥ కుసుమముల్ క్రమ్మఱగోసి తెచ్చిన నందుగోపినాథుడుచూచి కోపమెనగ । స్వామినిబూజించుసమయంబునకు బూలు తులసి దేవైతివి దుష్టచిత్త।గర్వించి చెడితివిగావున నిందుండకరిగి యధోలోకమందుబుట్టు। మనిశపింపగను వాడదరి శోకింపగా నే జాలినొంది మన్నించిపిలిచి। దోష భోగ్యుడ వేనీవు దుఃఖపడకు।రంగదాసరి నీమనోరాగమింత। జేసె బ్రాహ్మణ శాపంబుసిద్ధముగను । నేనివారింప లేనట్లుగాన నిపుడు॥ గీ॥ పుష్కరిణి లోనెమునిగి యీబొంది విడువు। మట సుధర్మమహీపతియందు జేరి। నాగ కన్యకగర్భంబునం జనించి ; ధారుణిని దొండమానుడన్ పేరుగలిగి॥ సీ॥ వసుధ నేలుచును నావాడవయ్యెదవు సిద్ధముగ నాసేవ వ్యర్థంబుగాదు । చింతింప కిపుడు నేజెప్పిన పనిసేయు మన రంగదాసుడం దట్లచేసె । న తడు నీవై పుట్టి హితము రెట్టింప నా భక్తుడ వైతివి పార్థివేంద్ర। పూర్వ జన్మమున నేర్పుగ నీవు ద్రవ్విన బావి యిందున్నది భద్రముగను। జక్క జేయింపు మికనది శాశ్వతముగ । నుండునే దాల్చి విడుచుచు నుండు పు ష్ప।ముల ధరించుట కదిధర ముఖ్యముగను । జాగు శుభమూర్తి తొండ వాన్ చక్రవర్తి॥ చ॥ అని హరియానతిచ్చిన మహాద్భుత మొంది నరాధి నాథుడి । ట్లనియె మహానుభావ సకలాత్ములయాత్మవు నీవగాన నా । జ ననము పూర్వజన్మగతి చాలుగ జెప్పితి వాదిదేవ నే । మనుజుడగాన నీ త్రిగుణమాయ నెఱుంగుదునే పరాత్పరా॥ క॥ అని బహువిధములుగా నిటు । వినుతులు గావించి హరిని వీడ్కొని యపుడా । జనపతి సంతో షించుచు । ఘనభక్తి చెలంగ విశ్వకర్మను గొనుచున్॥ వ॥ వేంకటాద్రి జేరి తామున్న ద్రవ్విన భావికి కట్టడము గట్టించి స్వామివారికి దేవాల యంబునిర్మింపు మనిన విని యావిశ్వకర్మ శిల్పశాస్త్రప్రకారంబుగా ప్రా కారత్రయంబును గోపురద్వయంబును సప్తద్వారంబులును నాస్థాన మంటపంబును ముఖమంటపంబును గోశాలయును ధాన్యశాలయును మహానసగృహంబును వస్త్రభూషణ పరిమళ ద్రవ్య గృహంబులును వైవాహిక మంటపంబును దైలఘృతకూపంబులును భక్ష్యశాలయును నైవేద్యశాల యును నన్నశాలాగ్రంబున భూతీర్థ కూపంబును నిర్మిం చి యన్నిటికి మధ్యప్రదేశంబున దాళవృత్త ప్రమాణోన్నత విమానం బు రచియించి తదుపరి శాతకుంభంబునుంచి విశాలవీథిత్రయంబుగా

వించి వేంకటాద్రికి వరుస వచ్చుటకు యోజనమార్గ సోపానంబులుం నడుమ నడుమ మంటపంబులును నీరాగారంబులును నిర్మించి సకలప దార్థాకర్షణంబు జేయించి యాయాగృహంబులం దుంచి గిరిడిగ్గి హరి చెంతజేరి మ్రొక్కి యిట్లనియె॥ మ॥ హరి మీసత్కృపచేత వేంకటగిరీం ద్రాగ్రంబునన్ మీకు మం । దిరమై యున్నది మీరు మీసతియునందే నిల్చి యుండుండుమి । మ్మఱ లేకిప్పుడు కొల్చి కింకరుడనై యం దుండె దన్ నిత్యమో। పరమాత్మా యని తొండమాను డిటులన్ ప్రార్థింపగా వే డుకన్॥ క॥ ఘనవైఖానసవంశం । బున నుద్భవుడైన విప్రముఖ్యునితో డన్ । వనజాక్షుడు శుకకుంభజు । లనుదోడ్కొని వేంకటాచలము మా ర్గమునన్॥ క॥ వచ్చుట కుద్యుక్తుండగు । టచ్చట వసుధానుడెఱిగి యజ్ఞా త్మునకున్ । హెచ్చుగ బద్మావతికం । దిచ్చెద నని భూషణములు హే మాంబరముల్॥ తే॥ తెచ్చి వారలకర్పించి దీనవదను । డగుచు నుండగ జూచి యిట్లనియె జక్రి । చింత నీకేవల సుధాన శేషగిరిని। నిలిచియుండె దమని పల్కె నెనరుమీఱ॥ తే॥ మరల నిట్టు లనియె మచ్చిక నార్యుల । నాదరింపుచుండు మబ్జవతిని । జూచుకొఱకు దండశూకాద్రికెపుడైన। వచ్చి పోవుచుండు వసుధనేలు॥ వ॥ అని సమ్మతంబుగా జెప్పి వానివీడ్కొ ని పద్మావతీసమేతంబుగా దొండమానుం దోడ్కొని మంగళవాద్య ములతోడ వికృతినామసంవత్సరంబున బాద్యమిదినంబునునశ్వనీనక్షత్రం బుగురువాసరంబుగూడినశుభదినంబునాడు సాయంకాలంబున వేంకటాద్రి ని వైఖానసబ్రాహ్మణునిచేతవైఖానసాగమోక్తంబుగాబుణ్యాహవాచనా నన్యంబులాచరింపించి స్థిరలగ్నంబునస్థిరోభవయని బ్రహ్మఋషులు పల్కు చుండగా శ్రీనివాసుండానందనిలయంబులో ప్రవేశించెనప్పుడు బ్రహ్మేంద్రా దులుసుమవృష్టిగురియించి శ్రీనివాసుని చెంతజేరినుతించిరందువైఖానసద్వి జులుసుమవృష్టిగురియించి శ్రీనివాసుని చెంతజేరినుతించిరందువైఖానససద్వి జుండుద్వారపాలకులనిల్పి యథాక్రమంబుగా హరినిపూజించెనప్పుడు హరి పద్మపీఠంబుమీద బాదంబును నిలిపి కటిప్రదేశంబున వామకరంబునుంచి దక్షిణపాదప్రదేశంబును దక్షిణకరంబుతో జూపుచు బ్రహ్మాదులజూచియి దిపరమపదంబని పలికె నంత బద్మజుం డాహరిసాన్నిధ్యంబున రెండఖండ దీపంబులుంచి యింద్రాదులతో నిట్లనియె॥ సీ॥ ఎందాక గలిధర్మ మిద్ధా త్రియందుండునందాక దీపద్వయంబునుండు। నెందాక దీపంబులిరవందునం దాక మహనీయదివ్యవిమానముండు । గలియుగంబడగిన మలుగుదీపంబు లు నపుడు విమానమీయవని ద్రెళ్లు । నవ్విమానమువడినప్పు డీవేంకటే శ్వరుడు నావైకుంఠపురము జేరు । నంతగృతయుగ ముదయించు నవనిమీ

ద। ధర్మదేవతనాల్గుపాదములనడచు। మూడుయుగములు వైకుంఠమునవ
సించి। కలిని శేషాద్రిజేరు వేంకటవిభుండు॥ క॥ అని బ్రహ్మపల్కు-వల్కులు।
వినిముదమును జొందియాదివిష్ణుండిచటన్ । వనజజనాకురథోత్సవ। మను
వందగజేయుమరలననజుడంతన్॥ వ॥ అట్టి ధన్యుండై యున్న తొండమాన్
చక్రవర్తిచేతవైఖాన సాగమోక్తంబుగా నుత్సవప్రయత్నంబులు సేయిం
చి పూర్వప్రకారంబుగా గన్యామాసంబునం దంకురార్పణధ్వజారోహణ
వివిధవాహన రథోత్సవతీర్థవారిప్రముఖకృత్యంబు లాచరింపంజేసి బహు
భక్ష్యబహువిధాన్నవైవేద్యంబుల రప్పింపనిర్ణయించి సర్వంబును శ్రీనివా
సార్పితంబని మ్రొక్కి హరియాజ్ఞాధారియై యింద్రాదుల నిజస్థానంబులకం
పి తానును సత్యలోకంబు జేరె నంత తొండమానుండు హరికిసకలోత్సవంబు
లుసాగింపుచు నిజరాజ్యపాలనంబు జేయుచుండె నందొక్కనాడు॥ సీ॥ శ్రీకర
మతినివసిష్ఠగోత్రుడు కూర్మడను బ్రాహ్మణోత్తము డటకువచ్చి। తొండ
మానుని జేరి తొలుతగార్యార్థియై యాశీర్వదించి యిట్లనియె రాజ। విను
భార్యతో జాహ్నవీయాత్రబోవగా భార్యకుగర్భంబు ప్రాప్తమయ్యె। బంచా
బ్దములవాడు బాలుండుతల్లిని వీడినా వెంటరా లేడుగనుక। ధర్మసంకటమై
నది త్రతిసతిని। సుతునినిందుంచిపోయెద సుస్థిరముగ। నిరువురకు సన్నమి
ప్పించియీస్థలమున। నీవు బాలించుచుండు మో భూవరేణ్య॥ మ॥ అనియావి
ప్రుడుపల్కగా నృపుడు నీవారీతినిందుంచిపొ। మ్మనగా గూర్మడు నమ్మి
యాత్రజనెనందా విప్రభార్యాసుతుల్। మనుజేంద్రుండొకమూలగేహము
న నేమంబొప్పగానుంచితె। ప్పునవార్నెల్లకు జీవనంబచట సంపూర్ణంబు
గానుంపగన్॥ ఆ॥ బహువిశాలమైన భవనంబులోనంత। విప్రభార్యయుం
డెవిధివశమున। వీథితలుపుచిలుకు వేసియుం దెవ్వడో। యుత్తికెనంతవిప్రత
రుణి లేచి॥ ఉ॥ వాకిలితీయుడంచవలి వారినిబిల్చినవారిపీనులన్। సోకకయుం
డెనప్పలుకు జోద్యమునొందుచు విప్రభామనే। నేకరణిందరింతు హృదయే
శ్వరు డిచ్చటనుంచె నంచుబల్। శోకమునొందుచున్ దిశలుచూచుచున
చ్చటనుండెనయ్యెడన్॥ ఆ॥ ఆఱు నెలలవత్యమై పోయెనటుమీద। కూడు
లేకచాలగుందికుంది। బెండువడికృశించిబిడ్డలిద్దరుతాను। ప్రాణములను
విడిచిపడిరిధరను॥ చ॥ ఘనుడగుతొండమానుడిటుకర్మవశంబున విప్రకాం
తనం। దొనరగ నుంచుటన్ మఱచి యుండగ గాశికిబోయి బ్రాహ్మణుం।
డునుదనుజేరి పుత్రిసుతుదుర్ సతియేడనటంచు పల్కగా। వినిమదిభీతినొం
ది నృపవీరుడుచారులనంపెనత్తతిన్॥ ఉ॥ చారులువోయి విప్రసతిసంతతి
తోడనశించుచందమున్। ఘోరునజూచి వచ్చి నృపపుంగవు వీనులలోన జె
ప్పగా। నారటమొంది దుఃఖమువ డంతరమందొకమూలదాచియా। భూప

హుణుండునొచ్చుచుదపోధనువిప్రునిజూచియిట్లనెన్॥ సీ॥ వినుబ్రాహ్మణోత్త
మవేంకటేశ్వరుదర్శనార్థమైమాయింటి యాడువారు। చనగాపతివ్రతయన
కొప్పమీభార్యవారితో శ్రీశ్రీనివాసుజూడ। బోయిన దికవచ్చు భోజనకృ
త్యంబు సాగింపుచుండు మిచ్చటనటంచు। సమ్మతిగాజెప్పిసామగ్రినిప్పించి
పంపించియచ్చట బగలుగడపి। రాత్రికాగానె బిలముమార్గమునబోయి। వేం
కటేశ్వరుచరణారవిందయుగళి। చెంతబాష్పములొల్కగా నిల్చెనృపతి।
నిందిరాధీశ్వరుడు చూచి యిట్టులనియె॥ సీ॥ రాజేంద్ర నీవింత రాత్రికాల
మునవొక్కడ విందువచ్చినకార్యమేమి। సెప్పుమేర్పడనన్న శ్రీనివాసున కి
ట్టులనియెనృపాలకుండంబుజాక్ష। పాపాత్ముడై నేను బ్రాహ్మణస్త్రీవధ జే
సితి నన్ను రక్షింపవలయు। ననుచుదత్కృత్యము దుఃఖాక్రాంతుడై చెప్ప
గా హరిపల్కె భూనాథవినుము। మించిపోయిన పని కింక మిడుకనేల।
యెండిపడియున్నదట్టంబు లిచటికిపుడె। నీవుదెప్పింపుమనగ నానృపుడు
భటుల। బట్టితెప్పించెతత్కళేబరములటకు॥ వ॥ అంతశ్రీనివాసుండుతొండ
మానునితోడ నక్కళేబరంబుల బట్టించికొని స్వామి పుష్కరిణికి బూర్వది
గ్భాగంబునందున్న దివ్యసరోవరంబునకుబోయి తత్తీర్థంబునందా కళేబరం
బుల ముంచియెత్తినప్పుడమ్మువ్వురు పునర్జీవితులై లేచిరంత దేవతలుపుష్ప
వృష్టిగురియించి యప్పుణ్యతీర్థంబున కస్థితీర్థంబను నామంబిడి రందు తొం
డమానుండు సంతసించిహరినినుతించె నంత శ్రీనివాసుండు నిజస్థానంబు జేరి
కలియుగంబున జనులతో బ్రత్యక్షంబుగా మాట్లాడిన నిట్టి ధర్మసంకటం
బులు పుట్టుంగావున నింక మాట్లాడదగదు చెప్పదగుమాటలు స్వప్నంబు
లందు జెప్పెదగాక యని మౌనముద్రధరించె దొండమానుండు మృతులై
బ్రతికిన యమ్మువ్వురుని గూర్మని కొప్పగించె నప్పు డవ్విప్రుడు భార్యా
పుత్రపుత్రికలంజూచి యెందుబోయితిరని యడుగగా నబ్భార్య యిట్లనియె॥
సీ॥ స్వామి నేనేమని చర్చించిచెప్పుదు మహనీయమగు విష్ణుమాయచేత।
బుణ్యమార్గంబున బోయిబ్రహ్మాదు లున్నట్టిలోకంబుల నన్నిచూచి। వచ్చి
తిననియెనవ్వల గుమారుండిట్టులనియె నో తండ్రి నే నద్భుతముగ। బోయి
సప్తద్వీపములను దోయధులను కైలాసగిరిని శంకరుని జూచి। యలరివ
చ్చితి ననియె నయ్యాడు శిశువు। పలికె నిట్లని దాత నే బర్వతముల। సకల
వనముల దేవరాక్షసగణముల। వరుసగాజూచి వేడ్కతో వచ్చినాను॥ క॥
క॥ అని యాముగ్గురు తమతమ। యనుభవముల జెప్పి రప్పుడావాక్యము
లన్। వినివెఱగున విప్రుండి। ట్లనియెన్ మీపుణ్య మతిశయంబై యొ
ప్పెన్॥ ఆ॥ అనుచువారితోడ నరుగ నుద్యుక్తుడై। యుండు రీతి దెలిసి
తొండమాను। డపుడు భూషణంబు లంబంబులు వారి। కిచ్చె ద్విజుడు

నృపుని మెచ్చి లేచి॥ తే॥ రాజు నాశీర్వదించి భూరమణ మేము। పోయి
వచ్చెద మని పల్కి సతిని। బాలకుల దోడుకొనిపోయి చాలముదిని। సంత
సించుచు నిజనివాసంబు జేరి॥ క॥ తోషించి సతిని బిడ్డల। పోషించుచు
దానుముక్తి బొందెడికొఱకై। శేషాచలపతి మహిమవి। శేషముగా
బ్రజకు దెలియ జెప్పుచు నుండెన్॥ సీ॥ అనవిని మునులెల్ల నాశ్చర్యమును
బొంది యిట్లనిపలికి రిదేమివింత। యీకళేబరములు నిలమీద బడవైచిపోయి
లోకాంతరంబుల జరించి। గ్రమ్మరవచ్చి తద్ఘటములలో జొచ్చి యాకూర్మ
నకు వారలచటగనిన। వింతలు సెప్పిన విధము తేటగ జెప్పు మనవిని సూతు
డిట్లనియె వారు। స్థూలములను విసర్జించి సూక్ష్మతనువు। లందు వెలుగుచు
నుండి లోకాంతరముల। స్వప్నముల గన్నవింతల చందముగను। కూర్మున
కు వారు సెప్పి రాగుఱుతు లెఱిగి॥ ఆ॥ బ్రహ్మమందు జీవపంక్తులు కర్మసం।
స్కారలింగదేహకలితులగుచు। నంబరమున దిరుగునట్టి పక్షులలీల। స
కలలోకములను సంచరించి॥ వ॥ ఆవల దమ ఋణానుసంధానురాగంబుగా
గర్మసంస్కారంబులతోడం గూడి యరుణరూపులై గగనాంతర్గతవాయు
పథంబున బడి సూర్యకిరణోదిత మేఘబృందంబులం బొంది వృష్టిమా
ర్గంబున సకలౌషధీజాలంబులం జొచ్చియున్న రూపంబునొంది పురుషవీర్య
స్వరూపంబై స్త్రీగర్భంబులందు బ్రవేశించి స్థూలదేహంబులం ధరించి నవ
మాసంబులందుండి వెడలి బాల్యకౌమార యౌవనవార్ధకాంతరంబు లంద
నుభవించిన కష్టసుఖంబుల మరలం జెప్పనలవి పోదు రటుగాక నీము
వ్వురు కాలపరిపాకంబు గాకనే యన్నంబు లేకయ నశించిన స్థూలదేహం
బులందుండక సూక్ష్మదేహంబుల నవలంబించికొని లోకాంతరంబులం
జరించి హరికటాక్షంబువలన నప్పుణ్యతీర్థంబునందు బ్రవేశించి పరిపూర్తి
నొంది పూర్వస్థూలదేహంబులం దే మరలం జేరినందున వారి కాలోకాంతర
వ్యాపారంబులు హృదయంబులందుండి నిద్రజెంది కలలంగని మేల్కాంచి
నవుల కాకలలు చెప్పినచందంబున వారాక్రూరునకు దమవిహారంబు చెప్పి
రిదియంతయు విష్ణుమాయావిలాసంబులని తెలియందగు నీయితిహాసంబు
విన్నవారి పాపంబులు నశించి పుణ్యాత్ము లగుదు రని చెప్పిన విని శౌన
కాదులు సూక్ష్మజ్ఞానదృష్టి చేత జీవతత్త్వానుభవప్రకారంబు తెలిసి సూ
తుంజూచి మరల నిట్లనిరి॥ సీ॥ నీవు సెప్పిన సూక్ష్మనిర్మలభావంబు తెలిసె
నో సూత సందియము దీరె। నదియటులుండ నిమ్మాకూర్మ దరిగిన వెనుక
నృపాలుండు వేంకటాద్రి। పతి నెవ్విధంబున భక్తుడై పూజించె నారీతి సె
ప్పుమింకనినమునుల। గనిసూతుడిట్లనె జననాయకుండు భూమి నేలుచు శ్రీ
వేంకటేశ్వరునకు। దాసుడై ప్రతిదినంబును దప్తహేమ। కమలములు

గొని బిలము మార్గమునబోయి। తులసికాదళహారపంక్తులసువర్ణ। పు
ష్పముల వేంకటేశ్వరు పూజచేసి॥ ఆ॥ అవల మరలి పోవునపుడు కుమ్మర
వాడు। మంటిపూలు తులసి యింటదీర్చి। దారుమూర్తియందు దానమ
ర్పింపగా। నట్టిమంటిపూలు హరిని జేరు॥ క॥ వనజాక్షుండాసుమముల। తన
యందేదాచుచుండు ధరణీంద్రునకున్। గనబడనీక కులాలుని। తనమదిలో
మెచ్చుచుండు దద్దయు వేడ్కన్॥ సీ॥ రాజు జేసిన పూజ రాజసంబని మెచ్చ
కుండి మృత్కుసుమంబు లొక్కనాడు। భూనాయకుడు తను బూజ జేసెడి
వేళ జూపెనా మృత్ప్రసూనములను। గాంచి నేనితని బంగరు పూల బూజిం
తు నీమంటిపువ్వులిం దెవ్వ డుంచె। నని సంశయించుచు నబ్జాక్షునకు మ్రొ
క్కి పలికె నిట్లనుచు నోపరమపురుష। నేసమర్పించు సుమముల నేల ద్రోసి।
మంటిపూ లిందు బెట్టిన మనుజుడెవడు। దెలుపు మని నృపు డడుగ న ద్దేవ
దేవు। డమ్మహీపతి కప్పుడిట్టు లనియె నగుచు॥ తే॥ అనఘ యిచటికి క్రోశ
ద్వయార్ధ మార। మందొకడు కుర్వకగ్రామమందు కలడు। ధరగులాలుడు
భీమాభిధానుడధిక భక్తుడీల బేదవా। డందు బ్రతిదినంబు॥ ఉ॥ కుండలు చే
సి చేసియొక గూటను బెట్టుచునప్పుడప్పుడున్। రెండు కరంబులం బులిమి రేగిన
మృత్తికచేత బుష్పముల్। దండిగ జేసినావలెనె దారుకరూపము నేర్పరించి
తా। నిండినభక్తి బారగను నిత్యము నర్చన జేయుచుండగన్॥ సీ॥ ఆపుష్పముల
ను నేనంగీకరింతు నిట్లనుదినంబని పల్కినపుడు నృపతి। వెఱగునొందుచు హరి వే
వేగ బూజించి బిలము వెల్వడిపోయి భీముచెంత। జేరిన రాజు నీక్షించి కులాలు
డిట్టనె మహారాజ నీవద్భుతముగ। శూద్రగృహమునకు జొచ్చి వచ్చుటకేమి
పనియానతిండన్న జనవిభుండు। పలికె నిట్లని భీమ నీభక్తి శేష। శైలపతి మెచ్చి
నాడు నిశ్చయముగాను। నీవు చేసిన సద్భక్తి భావరీతి। తేటగా నాకిపుడు నీవు
తెలుపుమనఘ॥ చ॥ అనినగులాలుడిట్లనియె నయ్యనృపాలక శూద్రజాతి
వాడను బహునీచకర్ముడ జడత్వమనస్కుడ నేను విష్ణుభా। వనిగనినీకు జెప్ప
గలవాడనె భూపవరేణ్య యంచున। య్యనఘుడు పల్కుచున్నతఱి నంబర
మార్గమునందు ధీరుడై॥ తే॥ గరుడవాహనమెక్కి వేంకటవిభుండు। భీము
డున్నట్టిచోటికి బ్రేమమీఱ। బోయి రావోయి నీవహో పుణ్యపురుష। నీకు
సాయుజ్యమిచ్చెద నేడటంచు॥ క॥ సరసిజనాభుడు బల్కగ। సరగున భీముండు
మ్రొక్కి సతితో నపుడే। హరిసాయుజ్యపదంబున। కరుగగ గని తొండమాను
డారటపడుచున్॥ సీ॥ హరికిట్టులనియె నోయబ్జాక్ష నీభక్తుడగు భీముజూచి
సేనాత్తముగను। భాషించుచుండగా బరమపదము వానికిచ్చిపంపించితి వింత
తోనె। నాకు సాయుజ్యమెన్నటికి య్యదలచియున్నావన్న విష్ణుండు నవ్వి పలి
కె। వతవిసాత్త్వికభక్తి నంగీకరించితి సాయుజ్యమిచ్చితి సజ్జనుండు। పూర్వమే

మోక్షమడుగనీపూజపరుల। కెఱుకనైచక్రవర్తి నీయింటికెపుడు। వచ్చినప్పుడునీకునీవనితకేను। మోక్షమిచ్చెదననియంటి నీక్షణమున॥ క॥ వానికి మోక్షమునిచ్చితి। దీనికిజింతింపనేలధీరుడవగుచున్। నీనందనునకుబట్టము। మానితముగగట్టియుంచు మానవనాథా॥ సీ॥ పట్టివిజ్ఞానసద్భక్తివైరాగ్యములుగ్గలవాడవగుచు దుష్కామములను। విడిచినిర్మలుడవై విజనస్థలముజేరి నన్నుధ్యానించుచున్నసురయమున। సారూప్యపదవినిశ్చయముగానిచ్చెదననియతనికిజెప్పి యంపెజక్రి। నిజనివాసము జేరి నిశ్చలుండై తొండమానుండు సుతుడైన శ్రీనివాసు। జేరి వేడ్కతో రాజ్యాభిషిక్తుజేసి। వేంకటేశ్వరు చరణారవిందములను। క్రమముగా గొల్చి నిత్యోత్సవములు సేయు।మనుచు సుతునకు నియమించె ననఘుడచట॥ ఆ॥ తొండమానుడంత దుర్యభక్తిజ్ఞాన। యుక్తుడై మహావిరక్తుడగుచు। వేంకటాద్రిజేరి విజనస్థలమునందు।నిలిచి ధ్యానయోగనిష్ఠ నొందె॥ ఉ॥ అంతట గొంతకాలమున కంబుజలోచను డానృపాలకున్। స్వాంతమునందు మెచ్చుచును సత్కృపతో నటకేగినప్పుడున్। వింతగజెంత నిల్చె నటవిన్ వసియించినభూవిభుండు శ్రీ।కాంతునిజూచి లేచి కరకంజములన్ ముకుళించినమ్రుడై॥ ఉ॥ సద్గుణమొప్పగా మదినచంచలభక్తిరసంబు నిండగా। గద్గదకంఠుడై నృపుడు కన్నులబాష్పములొల్కమ్రొక్కుచున్। మద్గురుచంద్రదనన్నిచలమానసమందుదలంచివచ్చితే। చిద్గగనాత్మ నీమహిమ శేషుడుసన్నుతిసేయనేర్చునే॥ శా॥ నేనామానవమాత్రుడన్ జపలుడన్ నీచాత్ముడన్ దుర్మతిన్।నేనిన్నేమినుతింపనేర్తు ననుమన్నింపన్ స్వభావంబుచే। నేనిర్హేతుకజాయమానకరుణ న్నేడిందు వేంచేసినా। వానందంబొదవెన్ గృతార్థుడను నేనైతిన్ జగన్నాయకా॥ మ॥ మునునేజేసిన నేరముల్మరచినామూర్ఖత్వమున్ గర్వమె।ల్లనుబోగొట్టుచు దండ్రిచందముననన్ లాలించివిజ్ఞానమి। చ్చిననీదొడ్డరుణంబు దీర్చగలనే శ్రీస్వామినీసత్కృపా। ఘనతం బ్రోచితి విన్నినాళ్ళిపుడు మోక్షం బిచ్చి రక్షింపవే॥ చ॥ మతిసెడ విప్రభార్యను గుమారునిబిడ్డల తేరకేసుజం। పితిసటు వంటిపాపమిల భీకరవృత్తిని ముంచునంచునన్। హితముగ బ్రోవ వారలకు హెచ్చుగ దేహము లిచ్చినట్టి నీ। యతిశయమెంచ శంభునకు హాటకగర్భునకైన శక్యమే॥ చ॥ సతిపతియేకమైనపుడు సారవివేకము లేక రాత్రివ। చ్చితి నలనాడు నేనఖల జేసినద్రోహము నెంచకింత బ్రో। చితివిటువంటి సైరణయుజిక్కునె యెంతటివారికైన శ్రీ। పతి నినుబోలువేల్పులు ప్రపంచములో గలరే పరాత్పరా॥ వ॥ అనియనేకప్రకారంబులవినుతించిననృపాలకున్ మెచ్చిహరి యిట్లనియె॥ చ॥ విను నృప నీకు సాత్త్వికవివేకముపుట్టుటకై తపంబుజే।యు

నునియమించితిప్పుడు మహాపురుషోత్తమభక్తినిష్ఠనీ। మనమునసిల్చెగాననను మానము లేదిక మోక్షమిచ్చెదన్। ననుబరమాత్ముడంచు నెఱినమ్మిననమ్మికరిత్తవోవునే॥ చ॥ జనవరయింకగొన్నిదివసంబులు భూతలమందు నిల్చెదో। ఘనభుజ మోక్ష మిక్షణమె కావలెనో నిజమింపుసెప్పుమ। న్ననుహరిజూచినవ్వి నరనాథుడు మోక్షమెనాకొసంగవే। యనిశరణాగతుండగుచు నంచున రాగని చక్రినవ్వుచున్॥ సీ॥ కరుణారసము నృపాగ్రణిమీదనిండించుచుండగా గగనమందుండిదివ్య। పుష్పకం బచటి కద్భుతముగా వచ్చెనప్పుడు దొండమాను నాపుష్పకంబు। నందుంచి సారూప్య మతనికిదానిచ్చి శ్రీవైకుంఠపురంబు చేరనంపె। తననివాసముజేరె తదనంతరమున నాచక్రవర్తిసుతుండు సాంగములను। వేగదండ్రికి బరలోకవిధు లొనర్చి। శ్రీనివాసుని పాదరాజీవయుగళ।మందు భూభాగముంచుచు నచలుడగుచు। దానువసుధానుడును రమాధవుని కచట॥ సీ॥ ప్రబల నిత్యోత్సవపక్షోత్సవములు మాసోత్సవ సంవత్సరోత్సవములు।నడిపించుచుండగా నారాయణుడుశిలావిగ్రహుడై మహావిభవమునను। సొంపుగా నంగీకరింపుచువసుధాను నా శ్రీనివాసాఖ్యుడాదరముగ। బాలనసేయుచుభక్తిభావింపుచుసకలకార్యముల నుస్వప్నములను। దానె చెప్పుచు మానముద్రనుధరించి। కుదిరిపద్మావతినిగృహగూడివివిధ।వరములందరికిచ్చుచు వారిధనము।లాదరించుచు శ్రీపన్నగాద్రిమీద॥ ఉ॥ వేంకటనాయకుండనగ విశ్వమునందు బ్రసిద్ధిబొందుచున్।గొంకకభక్తివిత్తమును గూరిమితో గొనిగోర్కులిచ్చుచున్। సంకరజాతిమర్త్యులకు చాలుగబైకము నొప్పగించుచున్। బింకముజూపుచున్ ధరకు బేరునివడ్డికి రూకలిచ్చుచున్॥ క॥ లీలామానుషచర్యలు। చాలంజూపుచు సమస్తజనులకుహితుడై। మేలునొసంగుచు నీకలికాలము ఫణిశైలమందె కడపుచునుండున్॥ ఆ॥ కలియుగాంతమందు క్రమ్మఱవైకుంఠ। మందుజేరి కలియుగాదికాల। మవల వచ్చినప్పుడా వేంకటాద్రిపై। మరల జేరుచుండు మాధవుండు॥ క॥ అనిసూతుడు వేంకటపతి। ఘనచరితములొప్పజెప్పగామునులెల్లన్।వినిహాసభరితులయిమన।ములలో వెఱగొందియనిరి మరియిట్లనుచున్॥ మ॥ అహహా సూతపరాత్పరుండు జలజాతాక్షుండు నిత్యుండు శ్రీ। యహిరాట్పర్వతనాథుడవ్యయుడు సర్వాత్ముండు లీలార్థమై। మహిమర్త్యాకృతి నొంది పిమ్మటమహామాహాత్మ్యశి పాషాణవి।గ్రహుడై లోకుల బ్రోచుసత్కథల మాకర్ణ్యప్రమోదంబుగన్॥ క॥ చెప్పితి విచ్చట వసునగ। దప్పకవిరటిమి మాహాముదం బొదవెను నీ। గొప్పతనం బింతింతని। యప్పప్పా పొగడశక్య మగునెమహాత్మా॥ చ॥ అనిఘనశౌనకాదిమునులందఱు గౌరవమొప్ప బ్రస్తుతిం। చినవిని సూతుడిట్ల

నిరో సింధుసుతాధిపుడైన పద్మలో। చనుని చరిత్రములొప్పగడ శక్యము
గాదు విధాతకైన నే। నౌనరగ మీకటాక్షమున నూహకుదోచినయంత
జెప్పితిఁ॥ సీ॥ అనుచుబల్కినరోమహర్షణునుతుజూచి మునులిట్టులనిరాది
మూలమైన। విష్ణుడే పాషాణవిగ్రహంబై యుంట హేతువేమన సూతు
డిట్టులనియె। ననఘాత్ములార శ్రీహరిస్వస్వరూపంబు నందరికినిజూప డం
దువలన। దనచిహ్నములు సర్వజనులుచూచి తరించుటకు గృపలోకవిడం
బనమున। దామ్రపాషాణమృత్తికతారుమూర్తు। లందుదీపించి భూలో
కమందువివిధ। పుణ్యనామంబులనుదాల్చి పూజగొనుచు। వారికిష్టార్థ
ములనిచ్చు భూరిదయను॥ వ॥ ఇవ్విధంబుగా నొప్పు నర్చావిగ్రహచిహ్నం
బులనీక్షించి యాచిహ్నంబులిట్టివని తెలిసి యాచర్మచక్షుస్సులతోజూచిన
విగ్రహంబులు మనోదృష్టికి బ్రత్యక్షంబు లగుచుండగా హరి వారి మనో
మాలిన్యనివారణంబుచేయుచుండుం గావున సర్వజనులుకడతేరుటకు సర్వ
విగ్రహంబులు ప్రథమసాధనంబు లగుంగావున బ్రతిమార్చనంబులు చేసి
తద్వారా హరిసర్వాంతర్యామియగుటంజేసి రామకృష్ణాది విభవావతార
ధ్యానగుణానుభవంబులుచేయుచుండి దాన యనిరుద్ధప్రద్యుమ్న సంకర్షణ
వాసుదేవ వ్యూహప్రభావంబు నెఱింగి ధ్యానించి తన్నామజపంబులు
చేసి పరమగతిబొందుట కర్చారూపంబులు హేతువులగు నందు సకలజన
సంరక్షణంబుజేయుటకొఱకు శ్రీనివాసుండు స్వయంవ్యక్తార్చావిగ్రహుం
డయ్యెనని చెప్పిసూతుండుమఱియునిట్లనియె॥ క॥ శృంగారాంగునకునుజయ।
మంగళమహీరాజశైలమందిరునకుశ్రీ। మంగాపతి కతిశయశుభ। మంగళ
మొనగూడవలయు మహియందెపుడుఁ॥ క॥ అనిసూతుడు వచియింపగ।
వినిశౌనకముఖ్యమునులు వేంకటపతినే। గొనియాడుచు సూతునితో।
నొనరగ శుభగోష్ఠి నచట నుండిరి వేడ్కఁ॥ క॥ భావజజనక శుభాకర।
భావజరిపుమిత్ర భూతభావన విలస। ద్భావాతీతజగన్మయ। శ్రీవేంకటగిరి
నివేశ చిదచిదధీశా॥ తురంగవృత్తము॥ వికటసురరిపుహరణ గురుతర విశ్వ
రక్షణకారణా। సకలమునిజనహృదయ కమలవిచారణాఘనివారణా। మ
కుటకలితవిలసిత మణిఘృణిమస్తకాఖిలపూరణా। ప్రకటకనకరుచిరశి
ఖరయుతపన్నగాద్రివిహారణా॥ మాలినీవృత్తభేదము॥ కర్మవిధాయకకర్మ
వినాశక కర్మఫలాశ్రితకాంతియుతా। ధర్మవివేచన ధర్మసుఖార్జన ధర్మ
మతవ్రతధర్మహితా। మర్మసుఖాస్పదమర్మఫలప్రద మర్మవిలక్షణ మర్మ
రతా। భర్మనగాత్మజ భర్మగిరీశ్వర భర్మమయాంబర బ్రహ్మమతా॥ విభూ
తివృత్తము॥ జ్ఞానమార్గదీపకా జ్ఞానదివ్యరూపకా। జ్ఞానయోగరక్షకా జ్ఞాన
విజ్ఞశిక్షకా। జ్ఞానసద్విధాయకా జ్ఞానశక్తినాయకా। జ్ఞానకర్మసాధకా

జ్ఞానపూర్ణబోధకా॥ మాలిని॥ సురహృదయవికాస క్షుద్రరక్షోవినాశా।
గురుతలనువిలాస కోటిసూర్యప్రకాశా। పరమపదనివాసా పాలితాచార్య
దాసా। సురుచిరదరహాసా సుందరశ్రీనివాసా॥

గద్య॥ ఇది శ్రీతరిగొండలక్ష్మీనృసింహ కరుణాకటాక్షకలితకవితా
విలాస వసిష్ఠగోత్రపవిత్ర కృష్ణయామాత్యతనూభవ వేంకమాంబాప్రణీ
తంబైన శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యంబను భవిష్యోత్తరపురాణంబునం
దెఱుకకథయును హరి ధరణీదేవి కెఱుక సెప్పుటయు ధరణీదేవిపద్మావతి నాద
రించుటయు బద్మావతి తల్లికి హరివృత్తాంతంబు జెప్పుటయు వకుళవచ్చిధర
ణీదేవితో సంభాషించుటయు నాకాశరాజుహరికి శుభ లేఖపంపించుటయు
హరి యాకాశరాజునకు బ్రత్యుత్తరలిఖి పంపించుటయు వకుళ శేషాద్రికివ
చ్చిహరికివార్త లెఱిగించుటయు వివాహంబున కర్థంబు లేదని వకుళవరా
హస్వామితో జెప్పుటయు హరిచే శుభ లేఖంగైకొని గరుడుండుసత్యలోకం
బునకరుగుటయు జక్రిచేశుభపత్రికగొని చని శేషుండు శంకరునకిచ్చుటయు
శ్రీనివాసుడింద్రాదులతో సంభాషించుటయు సిరినిదలంచి హరిచింతించు
టయు గొల్లాపురవాసినియైన లక్ష్మిని సూర్యుండుదోడ్కొనివచ్చి హరిచెంత
నిల్పుటయు సిరితో హరి తనకష్టంబు జెప్పుటయు హరితో లక్ష్మి సంభా
షించుటయు గులదేవతార్చనంబును హరి కుబేరున కప్పుపత్రంబు వ్రాసి
యిచ్చుటయు సాయంకాలవర్ణనంబును సూర్యోదయవర్ణనంబును బ్రహ్మా
దులతో శ్రీనివాసుడు వివాహంబునకు దరలిపోవుటయు స్వామి కాకాశ
రాజు కన్యాదానంబు జేయుటయు వివాహానంతరంబున హరి యగస్త్యా
శ్రమంబునకు బోయిబ్రహ్మాదుల వీడ్కొల్పుటయు శ్రీలక్ష్మి క్రమ్మరగొల్లా
పురంబున కరుగుటయు వసుధాతొండవానులు యుద్ధసన్నద్ధు లగుటయు
దొండవాఁచక్రవర్తికి హరి విశ్వరూపంబు జూపుటయు శ్రీనివాసునకు
విశ్వకర్మ దివ్యాలయంబు నిర్మించుటయు బద్మావతిసమేతంబుగా హరి
శేషాద్రి జేరుటయు గూర్మని వృత్తాంతంబును శ్రీనివాసుండు భీమునకు
సాయుజ్య మిచ్చుటయు దొండవానునికి జక్రిసారూప్య మిచ్చుటయు నను
కథలంగల పంచమాశ్వాసము - సంపూర్ణము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యము - షష్ఠాశ్వాసము.

పద్మపురాణంబను వీరలక్ష్మీవిలాసము.

శా॥ శ్రీమత్కోమలనీలతోయదనిభం శృంగారపూర్ణేక్షణం। హే
మాభాంబర దివ్యభూషణధరం, హేలావతీఖేలనం। కౌమారీశ్వర సన్ను

తాంఘ్రికమలం కల్యాణలీలాగుణోద్దామం శ్రీతరిగొండ శేషకుధరాధ్యక్షం భజేహం సదా॥ క॥ శ్రీమద్గురు వరశుభకర। శ్రీమన్నరసింహదేవ చిన్మయభావా। శ్రీమహిళాధిప ఘనతర। శ్రీమద్వేంకటగిరీశ జితదనుజేశా॥ సీ॥ అని గురుదైవంబులనుదలంపుచు వేంకటాద్రిమాహాత్మ్యమంచనుచు ధరను। వెలయు వరాహభవిష్యోత్తరపురాణములయందు నలువదిమూడునైన। భాసురాధ్యాయము లపద్యకావ్యంబుగా మొనసి యైదాశ్వాసము లురచించి। హరికి సమర్పించియవల బద్మపురాణ మందువింతగ వేంకటాద్రివిభుడు। సిరినిగూరిచి దపముర్మజేసినట్టి। చరితములు కొన్ని దొరకగా సంగ్రహించి। సరవి నాశ్వాసమున కవి చాలవనుచు। వేఱుకల్పన కొంత గావింపవలసె॥ క॥ కావున నిపు డొకగతిగృతి। గా విరచించెద దప్పుగా జూడ కనర్। గావు డటంచును బెద్దల। సేవించెద నెల్లప్రొద్దు చిత్తంబలరన్॥ గీ॥ ఈకృతికి దగు నభిధాన మెద్ది యనిన। శ్రీకరం బగు వీరలక్ష్మీవిలాస। మనెడు నామంబు పెద్దల యనుమతమున। నిర్ణయించితి నన్ను మన్నింపవలయు॥ గీ॥ భారతిని జిహ్వయందుంచి నారసింహు। డేవిధంబున బలికించు నావిధమున। బలికెదను భాగవతులు నాబాలభాష। లందసహ్యత లేక నెయ్యమున వినుడి॥ వ॥ తత్కథాప్రారంభం బెట్టిదనినభ భవిష్యోత్తరపురాణంబునఁదొప్పుచున్న శ్రీనివాసస్వామిచిత్రచారిత్రంబుల విని శౌనకాది మహామునులు మఱియు నొక్కనాడు ప్రాతఃకాలంబున స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానానంతరంబున సూతుంజూచి యిట్లనిరి॥ సీ॥ ఓసూత శ్రీశ్రీనివాసుచరిత్రంబు లెన్ని విన్న నుతృప్తి నెనయదాత్మ। కావున నీవు తత్కథలను క్రమ్మఱమనుజవేషమున రమావిభుండు। ధీరుడై పద్మావతిం బెండ్లియాడిన వెనుక మహాలక్ష్మి విశ్వసించి। హరివక్షమందుండ కరిగి కొల్లాపురమందున్న పిమ్మట నబ్ధిసుతను। దలచునో లేక శౌరి నిర్దయత చేత। దలపకాకాశపతిసుతన్ దానుగూడి। మఱచి యూఱకె యుండెనో మరల లక్ష్మి। నెదను జేర్చెనో లేదు మాకెఱుగ జెపుమ॥ క॥ అనివారడుగగ సూతుడు। వినినవ్వుచు సన్నుతించి వేదవ్యాసున్। మనమున దలపుచు నపుడిట్లనియె న్మునులార వినుడి హరిచరితంబుల్॥ క॥ ననుమీ రడిగినవిధమున। మును దేవలు డడుగగాను ముచ్చట మఱలన్। ఘనుడైన దేవదర్శను। డనఘుం డిట్లనియె నతని కదియెట్లన్నన్॥ మ॥ వినుమో దేవల వేంకటేశ్వరుడు శ్రీవిష్ణుండు పద్మావతిన్। మనముప్పొంగగ గూడియుండియును వేమారున్ రమాదేవినే। తనచిత్తంబున జాలి చేదలపుచుం దద్రూపలావణ్యచిం। తనమే చేయుచు బన్నగాచలము మీదన్ సర్వభోగంబులన్॥ సీ॥ అనుభవింపుచునుండె నటు కొన్నియబ్దంబు లరిగిన వెనుక శేషాద్రివిభుడు। తనమది

లోదాను దలచెనిట్లనిసిరి నెడజేసి నరుడనై యున్నియేండ్లు। గడపుచు నంటి నింక నెడంబుగా నుంచియుండుట మేరగాదుదధిసుతను। వక్షమందుంచుకోవలెగాన నేరీతినయిన ప్రార్థించి నెయ్యమున నిటకు। నేనుదోడ్కొనిరాకున్న నిఖిలకార్య। ఘటనములుగావు కీర్తి దక్కదుకు బేరు। చేతదీసిన ఋణము దీర్చెడియుపాయ। మైనదోచదు నాకిప్పు డంచు నెంచి॥ మత్తకోకిల॥ నిరతమున్మదిజింత జేయుచు నీరజేక్షణుడార్తుడై। నరునిచందముగా విరక్తుడనంగ నొప్పుచు సర్వమున్। మఱచి తాదను జూచుచుండెడి మానిమాచ్యుని బద్మమం। దిరవిలాసగుణంబులెల్లమదిం దలంపుచునుండగాన్॥ సీ॥ అపుడు పద్మావతి హరిసర్వవైరాగ్యకలితుడై యున్నలక్షణములెల్ల। భావించి భావించి భయమొంది యొక్కనాడేకాంతసమయమందిట్టులనియె। శ్రీస్వామి యిపుడు మీచిత్తమందొకచింతబుట్టుట మీముఖాంబుజము నందు। గనిపించుచున్నదీకాలమందరుదుగా నిటుచింతవొడమిన హేతువేమి। దాచకను జెప్పుడనుచు బాదములమీద। ఫాలమును జేర్చి విడువక బహువిధముల। వినుతి సేయుచు నడుగగా విడువ దనుచు। సతిని గరములతో నెత్తి హితముమీఱ॥ క॥ లాలింపుచు బద్మావతి। నాలింగన మొనర జేసి యన్యోన్యముగా। శ్రీలక్ష్మీశ్వరుడపుడా। హేలావతి మోముజూచి యిట్లనిపలికెన్॥ సీ॥ వినవె పద్మావతి వివరంబుగా నీకు జెప్పెద నెట్లన్న సృష్టిలేని। కాలంబునందొంటిగానిర్వికారుండనయి నిర్గుణబ్రహ్మమగుచునుంటి। నాయందనాదియై పాయకనుూలప్రధానమై మాయాభిధానమొంది। చిద్రూపమైలక్ష్మి సద్రూపమైనన్ను బొందగా నప్పు డానందమొదవెనందు మహదాదితత్త్వంబు లన్నివొడమె। వానిమేళనమున సృష్టివరుసగానుబట్టుగను బుట్టి సర్వప్రపంచమయ్యె। నప్పుడంతటికిని గర్త నగుచు నేను॥ క॥ అది మొదలుగ బ్రహ్మాదుల। పదపడి పుట్టింతు నీప్రపంచమునాలో। కుదురై యుండును వెలిబెం। పొదవుచు నీరీతి వెలుగుచుండు మృగాక్షీ॥ క॥ ఇంతమహత్త్వం బాశ్రీ। కాంతకటాక్షమున నాకు గలిగెనదిపుడా। యింతి నెడబాసియుండుట। కెంతయు జింతింపుచుందు నిందు నిభాస్యా॥ సీ॥ అద్వయబ్రహ్మంబునై నిరాకారమై యచలమై యున్న నాయందుబొంది। ఘనసుందరాకారమును నాకు గల్పించి తగుసుందరాంగియై తాను నిలిచి। గురుతరకళ్యాణగుణములు నాకిచ్చి నను గొప్పజేసె నానాటనుండి। చంద్రునియందున్న చంద్రికవిధముగ వెలుగుచు నాయురస్థలిని నిలిచి। వేడ్కతో నుండగా నొకవేళ భృగుడు। వచ్చి సిరియున్నయురముపై హెచ్చితన్న। నందుచే లక్ష్మి నామీద నలుకజేసి। విరసములు పల్కి కరవీరపురము[illegible]॥ క॥ అప్పుడు సర్వజ్ఞత్వము। తెప్పుననను విడిచిలక్ష్మీదేవిని

బొందరె । నప్పూరపాటున మార్గము । దప్పక యీగిరికివచ్చి దైన్యము
చేతఁ॥ సీ॥ విలసిల్లి తింత్రిణీవృక్షమూలమ్మునం దున్నవల్మీకమందుంటి
నపుడు। నాకు సర్వజ్ఞత లేకుండగా నిందు దేరకుగొల్లచేదెబ్బగలిగె। నిను
జూచి మోహింప నీసఖిజనముచే బలముగా త్రాళ్ల వ్రేటులును గలిగె । సిరి
లేక యుండినతఱి వివాహేచ్ఛచే నాకు బేరునిచేత నప్పుగలిగె । వనిత మీ
తండ్రితమ్ములిచ్చినధనంబు । చేతఋణముదీరక నేమిసేతుననుచు । జింత
పుట్టిన దిపుడు నాచిత్తమందు।దీనికాలోచనం బేమిమీననయన॥ క॥ అన
నవినిపద్మావతి యి ట్లనియె మహాస్వామి మీకు నమరగనాలో। చన మేను
జెప్ప నేర్తునె। ననుమీరిట్లడుగురీతి నాయంబగునే॥ సీ॥ సృష్టిపూర్వమునం
దు చేపట్టిమిమ్మింత గొప్పచేసిన లక్ష్మి నిప్పుడిట్ల । నెడవాయ మేరగాదె
ట్లయినఁ బ్రార్థించి తోడ్కొనివచ్చినాతోడుగాను। మీచెంతనిడికొన్నమీ
కిర్వురకుదాసినై కొల్చి సేవింతు నంతెకాని । నామది కాలోచనంబింతక
న్నవే ఱిక నేమితోచలే దిందిరేశ। రయమునను ఘనకొల్లాపురమునకరిగి।
కమలమందిరమదిలోని కలతదీర్చి । యిరువురము దోడుకొనివత్తు మిచటి
కనిన । జింతతో నిట్టులనియె నా శ్రీధరుండు॥ చ॥ విను పద్మావతి యొంటి
కాపురము నీవే చేయుచుఁ వేడ్కగా । ననునర్థక్షణమైన బాయక సదా
నందాత్మవై యుంటివా । వనజాతాలయవచ్చు సంతతము దా వక్షఃస్థలం
బందు ని ల్చిననీ వప్పుడు చూచియోర్వగల వేచింతఁ మదిం బొందకఁ॥ క॥
నీవిచ్చట ననుగూడుట। కైవననిధితనయవచ్చినప్పుడుతిరుగా । నావక్షఃస్థ
లినిడికొన । కావేళనె పంచి తచటి కబ్జదళాక్షి॥ సీ॥ అనవిని చింతించి య
పుడుపద్మావతి పలికె నిట్లని రమాభామయిటకు । వచ్చియున్నపుడు మీవ
క్షఃస్థలంబునందిడికొన్నకొదువ నాకేలగలుగు । నాలక్ష్మి మీకునాకనో
న్యముగ జేసి యంతటికిని గర్తయగుచునుండు। శ్రీరమాకాంతయైసీతయై
ననుబెండ్లియాడు మటంచు మీకాప్తముగను । జెప్పినందుననేకదాచిత్త
గించి । నన్ను జేపట్టితిరి సదానంద మొదవె । నింతభాగ్యంబుకృపను నాకి
చ్చినట్టి । సిరికి బ్రత్యుపకృతి నేను జేయగలనె॥ క॥ ఏరీతినైన నిచటికి ।
గూరిమితో సిరిని దోడుకొనవచ్చిననే। నారామామణిపదములు । గారవ
మున గొలిచియుందు గమలదళాక్షా॥ మ॥ నను గొల్లాపురమందు జేర్చుడ
చటఁ నానాప్రకారంబులఁ । వనజాతాలయ నొప్ప వేడికొని సర్వం
బుఁ సమర్పించి ర । మ్మని నేడోడ్కొనివత్తునన్నగరహాసాస్యంబు దీపిం
పన । వ్వనజాతాక్షుడు సంతసంబొదవ నావామాక్షితో నిట్లనెఁ॥ క॥
సతినీలలితో క్తికి నా । మతిసంతస మొందె వకుళమాలిక చెంతఁ । హిత
ముగ నుండుము నేనిపు । డలి శ్రీఘ్రముగతోడి తెత్తు నబ్ధిజ నిటకుఁ॥ వ॥ అని

శ్రీనివాసుండు నిశ్చయించె నట్టివృత్తాంతంబు లక్ష్మి భావించి తెలిసి తనలో
దానిట్లని వితర్కించె॥ సీ॥ శ్రీవేంకటేశుడా శ్రితజనావనుడింక నిందుండ
నీయక శేషాద్రిగిరికి । నను సత్కృపను దోడుకొని పోవుటకు వచ్చునపుడు
నేరాను బ్రహ్మనరునాకు । నోరాడదిప్పుడ గారవంబుగ దాగవలయు నేనా
సామి వక్షమందు । బగలు రేలుండిన బద్మావతికి జింత గలుగు నా కేలనీగ
ర్నమనుచు । రయమునను లేచి కొల్లాపురంబువిడిచి । దారిదప్పక నగిరి
పాతాళమందు। జేరి హరి యంశుడయ్యు విశేష యోగ। మహిమ చేనొప్పు
కపిలాఖ్యమౌని జేరె॥ క॥ అపుడాలక్ష్మినిగనుగొని। కపిలమునీంద్రుండుచాల
గారవముగన । న్విపులాశ్రమతలమందా । చపలాక్షినినిల్పె మదిని నం
తసపడకఁ॥ క॥ హరియంశము గలమునిపై । నరమరమది నుంచుకొనక
నంబుధిసుతయుం। దరవుగ నిలిచి నిజేశుని। స్థిరముగ హృదయమున బూజ
సేయుచునుండెఁ॥ సీ॥ అటుమీద శ్రీవేంకటాద్రి నాయకుడు ప్రాతఃకా
లమున లేచి తప్తహేమ । చేలభూషణములు సిస్తుమీరధరించి హరిగరుడా
ఖ్య తురంగమెక్కి । యటబోయి వచ్చెద ననుచు బద్మావతి కనుకూల
ముగ జెప్పి చనినకరణి। నందున్నవకుళతో నావరాహస్వామితో జెప్పి క
దలి యెంతో ముదమున । బోయి గ్రక్కున కరవీరపురమునందు । బద్మ
మందిర యున్నట్టి భవనమపుడె। చేరి యందందు వెదకి యాక్షీరవార్ధి । క
న్యకామణి లేకున్నగలతనొంది॥ శా॥ ఖిన్నుండై మది నేమిదోచ కచటంగ్లే
శాత్మ్నుడై సారెకుం । గన్నీరూరకె నింపుచుఁ వెదకుచుం గామాతురుం
డై మహా । విన్నుండై యకటా రమాతరుణినాపై మోహమే లేక నిం ।
దిన్నాళ్లుండిపు డెందుడాగినదొ నేనిం కేడ శోధింపుదుఁ॥ సీ॥ అనిచింత
జేయుచు నచట నుండక పోయి పర్వతాదుల జూచి పలికె జక్రి। గిరులార తరు
లార కిన్నరాంగనలార కానరే మారమాకాంత నెచట । సురలారమును
లార నరులారమీరైన గానరే మారమాకాంత నెచట । పద్మాకరము
లార పద్మాలయను జూచియుండినచో జెప్పు డుండుయునికి । నన్నుబొం
కించి యెచటనో యున్నదిపుడు। దానిజూడక నింకె నేదాళలేను। గానజూచి
నవారు శ్రీకాంతనిపుడు। చూపుడనవారు హరి మోముజూచియునిరి॥ మత్త
కోకిల॥ దేవదేవ మహాత్మ మేచక దేహయిచ్చట లేదు శ్రీ । దేవి యెచ్చట నుం
డునంచును తెలుగాగన లేదు మీ । కేవిధంబున విన్నవింతు మహీంద్రసద్గిరి
నాయకా । నావుడుఁ వినిశౌరిచింతను నాల్గుదిక్కుల జూచుచుఁ॥ వ॥ ఇ
వ్విధంబున గొంతదడవుండి చింతించి మరలగొల్లాపురంబు చేరియుండొక్క
చో లక్ష్మి [illegible] దీర్ఘ యుంధి పూర్వంబునం దగస్త్యుండు
[illegible] లక్ష్మివిగ్రహంబును బూజింపుచు దశవత్సరంబు లందు ద

పంబు సేయుచుండె నంత నొక్కనాడు సిరినిదలంచి యతిచింతాక్రాంతు
డై యున్న సమయంబున నద్భుతంబుగా నశరీరియాహరినుద్దేశించి యిట్లని
యె॥ సీ॥ దేవయిచ్చట రమాదేవిమీకిప్పుడు పొడసూప దీతపంబునకుమెచ్చి।
గానసిచ్చటికి జక్కగ దక్షిణంబుగా గీర్తింపదగియున్న కృష్ణవేణి। యను
నది ప్రవహించు నటకు ద్వావింశతియోజనంబులకు నావలననధిక।ముఖ్య
మైనసువర్ణ ముఖరియన్నదికినుత్తరతటంబుననిల్చి తపసి వగుచు। గుంభ
సంభవుడున్నదిక్కునకుదూర్పు। గా ప్రకాశించు సిద్ధసౌఖ్యస్థలమున।
స్వర్గమందున్నదివ్యసువర్ణకమల। మొకటిదెప్పించినాదియం దొనరనిలిచి॥
క॥ ఆకమలమునకుదూర్పుది। వాకరునిబ్రతిష్ఠచేసియర్చించినచో। నాకమ
లముముకుళింపక। జోకగవికసించియుండుశోభనకరమై॥ శా॥ నీవాకంజ
మునందు దృష్టినిడుచు న్నిష్ఠాగరిష్టుండవై। భావంబందు రమాసతిందలచి
తత్పద్మాంతరాసీనగా। నేవేళన్గనుచున్సమార్చనమునం దింపొందగన్
జేయుమా। దేవింపొంది ప్రసన్నమై యురమునందే నిల్చు పొమ్మచ్యుతా॥
క॥ పదియును రెండబ్దంబులు। మదిశ్రీసతియందె నిల్పి మానముగానిం।
పొదవినలక్ష్మీమంత్రము। చెదరనినిష్ఠనుజపంబు జేయుమహాత్మా॥ సీ॥ అని
భారతీదేవి యశరీరియై పల్క విని వింతగా జక్రికనులుదెఱచి। నాల్గుదిక్కు
లజూచి నను దేవి కెవరందుగనిపింప కుండగా గగనవాణి। చెప్పినదీమాట
సిద్ధంబనుచు లేచి గరుడవాహనమెక్కి కదలిదారి। దప్పక శేషభూధరము
గ్రక్కున జేరి వేరెదా నొకరాజ వేషమచట। గ్రమముగాధరియించిపుష్క
రిణియందు।స్నానసంధ్యాదికృత్యముల్ సలుపుచున్న।గాంచిరారాజకుండ
నిగౌరవముగ। నెంచివైఖానసార్యులందిష్టులగుచు॥ తే॥ వేగ్రగతుభోక్త
యగుమహావిష్ణుదేవు।నతిథయనిపూజచేసిదివ్యాన్నమపుడు।పొసగనర్పించి
విడెమిచ్చిపుణ్యకథలు। చెప్పిదయనుండుమంచునాశీర్వదించి॥ క॥ తను వీ
డ్కొల్పగబర్వత। మునుడిగ్గియగస్త్యనామముఖ్యాశ్రమముం। గనుగొని
దానికి దూర్పుగ। జనిసిద్ధస్థలమునందు సరగునజేరెన్॥ వ॥ అప్పుడు విష్ణుదే
వుండు గరుడఘోటకంబుడిగ్గి యచ్చటనిలిచి వాయుదేవుని స్మరింపగా న
తండువచ్చి యాచక్రికిబ్రణమిల్లియిట్లనియె॥ క॥ దేవానన్నుదలంచుట।కీవే
శనుగార్యమేమియెఱుగింపుడు విూ। సేవకుడనగుచుజేసెద। శ్రీవల్లభయనగ
జక్రిచిఱునవ్వొనగన్॥ సీ॥ పలికెనిట్లనివిను పవననీవాస్వర్గమున కేగి యచ్చట
ముఖ్యమైన। యలఘుమందాకిని యందున్నవరకాంచనాబ్జంబుసురరాజు
నడిగి తెమ్ము। పొమ్మనగా జక్రికమ్మారుతుడునిట్టు లనియె హేమాబ్జం
బులమితమగుచు। ముఖ్యంబుగాస్వర్ణముఖియందుగల్లగా వేత్రభత్రాబ్జంబు
లెదుకనేల। ననగనశరీరి తనకు జెప్పినవిధంబు।లతనికెఱిగిం[illegible] నన

లుడఱిగె। వరసహస్రదళములసువర్ణపద్మ। మమరపతినెలవున దెచ్చి హరి
కొసంగె॥ క॥ నిలువగ మాధవు డిట్లని। పలికెను విను పవన నేతపంబిచ్చో
టన్। సలిపెదనీకీగోప్యము। దెలిపితి నిది యెవరితోడ దెలుపకు మనఘా॥
గీ॥ అనినవిని పవనుండుమహాప్రసాద।మనుచుహరియాజ్ఞగైకొని యరిగెనం
త। గమలలోచనుడచటిపుష్కరిణినడుమ। కుంతమునుగ్రుచ్చిగోకర్ణమంత
పైన॥ సీ॥ ఖాతంబు చేసియక్కడసువర్ణాంబుజనాళంబులోతుగానాటినీటి।
పైనబద్మమునుంచి భాస్కరు నాదూర్పునందుంచిపూజించియచలమతిని।
బద్మాకరమునకుపశ్చిమతటమందు జేరి పద్మాసనాసీనుడగుచు। నేకాగ్ర
మగుదృష్టి నాకాంచనాబ్జమం దుంచి శ్రీసతిసిభావించి యచట। నిలిపి
మానసపూజదా నిత్య మొనర। ధీరుడై చేయుచునురమాదేవిమంత్ర। ము
నుజపింపుచు నచ్చోట ముఖ్యతపము। జేయుచుండెను విష్ణుండుసిరినిగూర్చి॥
క॥ హరి యిటు తప మొనరించుట। హరిహయు డెఱిగియునుమఱచి యవ
నీస్థలిపై। నరపతి యెవడో ఘనతప। మురునిష్ఠను నిలిచి చేయు చున్నా
డనుచున్॥ గీ॥ తలచి యతడు చేయు తపము పూర్ణంబైన। దనపదంబు జేరు
ననుభయంబు। పొడమ దపమునకును బుడమిపై విఘ్నంబు। జేతునంచు
నెంచిజిష్ణుడపుడు॥ చ॥ తనమదినిశ్చయింపుచును దక్కక నప్పుడెవారకామి
నీ।జనములబిల్చియిట్లనియె సాహసియొక్కడుమత్పదంబు జే। రనుదపమాచ
రించునలరాజునుమోసముచేసి తత్తపం।బును జెఱుపందగన్ జనుడు పుష్ప
శరున్ జతగూడి వేడ్కగన్॥ మ॥ అనిరంభాదిసతీసమూహమును నెయ్యంబొ
ప్పబంపి పద।త్తనుమధ్యల్ మణిభూషణంబులును వస్త్రంబుల్ విరుల్ దివ్య
చం।దనముందాల్చి యొయారముల్ చెలగగాదాంబూలముల్ చేయుచుం।
జనివిష్ణుండు తపంబొనర్చు ఘనసుస్థానంబునం జేరగన్॥ క॥ కలకంఠము
లళులును జిలు। కలుకలకలరవము జేయగా సూనశరుం। డులుకక కమల
యానిలమును। జెలువలరగ గూడి యచటి చేడెలచెంతన్॥ క॥ చేరిన
మారునిగనియా। నారీమణులెల్ల ముఱిసి నగియచ్చటిశృం। గారవనము
లో జొరబడి। కోరికలుప్పొంగ బూలుగోయుచు వేడ్కన్॥ క॥ చిలుక
లపలె దగిజిలిబిలి। పలుకులు పలుకుచును జెలగి పక పకనగుచున్। గ
లిబిలిగా నొండొరులను। బిలుచుచు నిట్లనిరి చాల ప్రేమచెలంగన్॥ సీ॥ అ
క్కలారాపొమ్మలెక్కి బువ్వులుగోసి చక్కగా వనమెల్లజల్లరమ్మ। భువిని
వసంతమాధవుచెంతవనలక్ష్మి జేర్చి వివాహంబు జేయరమ్మ। మల్లె
పువ్వులు గోసి మగువలారా వేడ్క।దలబ్రాలువోయ రేదంపతులకు।గీరం
బులను చెంత జేరిపాటలుపాడ సెలవుమీరొసగ రేచేడెలార।యనుచుఘనతా
ళపద్ధతి నాడిపాడి। రభసముతో చేయగా బరరాజవేష। ధారియై తప

మొనరించు దానవారి। నాకపతిసేత కాత్మలో నవ్వికొనుచు॥ చ॥
కనులు విరోధినై తెఱచి కాంతులు దిక్కులబిక్కటిల్లగా। వనజదళాయ
తేక్షణుడు వారిని జూచి చలింప కాత్మలో। వనధిజనే తలంపుచు సువ
ర్ణమయాబ్జముదిక్కు చూడగా। ననిమిష కాంతలే భ్రమసి యాహరిపై
దమ మోహముంచుచున్॥ మ॥ అపుడంచంచకు బోయి పూలసరముల్
హాస్యంబుగా బూయ। త్రపనీయాంగుని శౌరివక్షముపయిన్ దామే
యుచున్ నవ్వుచున్। గపటంబుల్పచరించి నాట్యములుసద్గానంబులుం జే
సినన్। జపలంబించుక లేకనచ్యుతుఁడునిష్ఠన్నిల్చిదీపింపగన్॥ శా॥ వీణల్మీటుచు
బాడుచున్ గులుకుచున్ వింతల్వినోదంబులున్। జాణల్మూపుచునందుదా
ముతమలోజావల్యభావోక్తులై। నాణెంబుప్పతిలంగబల్కుచును శ్రీనా
రాయణస్వామినే। యేణాంకాస్యలు చూచిచూచి తమలో హెచ్చైన
మోహంబునన్॥ సీ॥ కరెగుచునుండగా గంధర్వుడలుకతో కోకిల కాహ
ళికూచి చేసి। మలయానిలునితోడ మధుపాళిబలముచే జెలరేగిపురికొల్పిచిలు
కతేజి। పై నెక్కియిక్షుచాపం బెక్కు వెట్టిబంభరమౌర్వి సారించిప్రబలపుష్ప।
బాణంబులా చక్రిపై గాథ సేయుచునార్చివిజృంభించియలసినిలిచి। యతనిజలి
యింపసేయ లేకవలనరిగె। జంతసేయుచురంభాదికాంతలబ్జ। లోచనునిజూచి
తమకేమితోచకితని। నేవిధంబునవలపింతుమింకననుచు॥ సీ॥ ఒకరొక్కరిని
జూచి యోయక్కలారయీనరపతితపమేఘునంబుచూడ। మొనసివిశ్వామి
త్రముని తపంబునకన్న ద్వైపాయనుడు సేయుతపముకన్న। నతిశయించినదీమ
హారాజునకు నేటికోడితిమింక బోవుదమటంచు। దలచుచుండగజక్రి తన
చెంత నొక విశ్వమోహిని దేవినిమ్ముగ సృజించె। దేవసతులట్టి మోహినీ
దేవినచట। గాంచి తమకన్న రూపరేఖావిలాస। విభ్రమంబుల భావించివే
డ్కమీఱ। జూచి లజ్జించి తలవాంచి చోద్యమొంది॥ శా॥ ఈకాంతా
మణి నద్భుతక్రమముగా నీరాజు పుట్టించినా। డేకాలంబున నైనిట్టిమ
హిమంబెందైన గన్గొంటిమే। లోకాతీతుడుగాని యీపురుషుడీలోకంబు
లో వాడుగా। డేకాగ్రస్థితి నిట్లు నిల్వమనుజుం డెంతైన దానోపునే॥ సీ॥
అనుచు గొందఱు పల్క నట గొందఱిట్లని రహహ యీతపసి మహాగు
ణుండు। కాకున్న నింత నిష్కాముడై యుండునే తనచెంత నధికసౌంద
ర్యవనిత। బుట్టించునే యీతపోధనుం డిల నొక్కమనుజమాత్రుడుగా
డు మాధవుండె। చెనకితి మూరక సిగ్గువాట్లయ్యె నింకేమి సేయుదమటం
చునింతులెల్ల। జంతసేయుచు నుండగా జిత్తజుండు। తలచె నిట్లని తండ్రి
మాతల్లిపొందు। కోరియుటశేయుతపముననెఱుపబూని। యేలవచ్చితినని
తినెగెనంత॥ మ॥ దిగులంబొందుచు నెమ్మిదోచకపుడా దేవాదిదేవుండహా।

జగదీశుంగనిభక్తిమీఱగనమస్కారంబులుం జేసిమొల్లగమాట్లాడుచుసద్ద
సేయకట। శ్రీలక్ష్మీశ్వరుంబాసియా। మృగనేత్రల్సని నాకనాయకునిసాన్ని
ధ్యంబునం జేరగన్॥ క॥ వారినిగనిపురుహూతుడు। నారీమణులారధరనునరప
తితపముం। ధీరతజెఱచితిరేయన। గారంభాప్రముఖసతులు కళవళపడుచున్॥
సీ॥ పలికిరిట్లనినీవు పంపింపగాపోయి నరపతేననుచు నానావిధముల। దలకొ
నినృత్తగీతములెంతజేసిన మాదిక్కు జూడకమహిమమీఱ। దనచెంతవిశ్వ
మోహినినిబుట్టించినాడా కాంతకన్న మేమందమమును। దక్కువైనందు
న దగ్గివచ్చితిమిల జరతర తపముజేసెడు ఘనుండు। మనుజుడనియుంటిమే
తడేరమావిభుండు। గనుక చలియింపకున్నాడు కాముడతని। కదరిచనినా
డుతత్తరం బతిశయించి। యున్నదిదినిక్కమో పురుహూతయనిన॥ గీ॥ విని
సురేశ్వరుండు విస్మయస్వాంతుడై। చక్రి తపము సేయు సరణి మఱచి।
యేనుజేసి తిప్పు డిటువంటి యపచార। మనుచు హరికి మ్రొక్కి యళుకు
చుండె॥ సీ॥ దనుజారియచ్చట దనమాయచేబుట్టి నట్టిశక్తినిజూచి యచలు
డగుచు। బలికెనిట్లనినీవు ప్రజలచేనిందందు బూజలొందుచునుండు పొమ్మ
టంచు। దాదానిబంపించి తదనంతరంబున జిష్ణుండు నేరక చేయుపనికి।
గోపింప నొల్లక కొడుకుతప్పులు తండ్రి గాచిరక్షించినకరణిబ్రోచి। శాంత
సుస్వాంతుడై హేమజలజమందె। పూర్వరీతిని మరల సంపూర్ణదృష్టి।
నిలిపిచలియింపకత్యంత నిష్ఠమెఱయ। శ్రీరమేశుండుదప మొప్ప జేయుచుం
డె॥ గీ॥ అచటబద్మావతీదేవి హరినిబాసి। నదిమొదల్నిద్రలేక నాహారమైన।
లేకనాచక్రధరునిపై వ్యాకులతను। విరహతాపజ్వరంబుచె వేగుచుండి॥
క॥ ఇరువదిరెండేండ్లాయెను। హరియిచటికిరాకపోయె ననుగొని చింతం।
బొరలుచు మరచుచు దెలివిన్। దొరకొని యొకనాడు వకుళతో నిట్లనియెన్॥
మ॥ వకుళా విష్ణుడునన్ను శేషగిరిపై వర్తింప నేమించినా। డకలంకంబుగ
మాటలాడి చనిరాడయ్యెన్ మహాచింతచే। నొకనాడొక్క యుగంబుగా
గడపలేనో యమ్మ నాప్రాణనా। యకుడాలక్ష్మిని గూడియెందరిగినాడం
చున్ విచారింపుదున్॥ గీ॥ నిలిచియున్నచోట నిలువసహింపదు। మఱచి
యుండుదనిన మఱపురాదు। కనులగట్టినట్లుగా తోచుచున్నాడు। మాట
లాడ(డిపుడు మానివలెను॥ సీ॥ కనుపింపుచున్నాడు కలలలోనిత్యంబు తపసి
వేషముదాల్చి దగ్గఱగను। ధ్యానయోగనునిష్ఠ బూనినట్లున్నాడు జోడులే
కొక్కడున్నాడిదేమొ। కమలయాస్వామికి గనుపించెనో లేదో నాకనుమా
నమైనది దినంబు। నీకానిస్వప్నముల్ రాగారణం బేమి తెలియ లేదిమాయ
దేవుడెఱుగు। ననుచుగన్నీరునింప నయ్యబ్జముఖిని। జూచి జాలిని బొందుచు
లేచివకుళ। మాలికాదేవి యాకొమ్మమస్తకంబు। నివిరి కన్నీరుదుడిచి

బన్నెనరు మీఱ॥ గీ॥ పలికె నిట్లనితల్లి యీపామరంబు। విడువు భయమేమి
శ్రీమహావిష్ణునీకు। గడగి మునిరీతి గలలలో గానుపించు। ననుచు జింతింప
కిదియె శుభావహంబు॥ క॥ అమ్మా సంతోషముతో। నెమ్మదిగా నుండు
కనులనీరిటు తేగా। దమ్మా ధవుడాలక్ష్మిని। సమ్మతిగా గూడి యిటకు నర
గున వచ్చున్॥ సీ॥ అని వకుళాదేవి యచట బద్మావతి నాదరింపుచునుండె
నంతలక్ష్మి। కపిలాశ్రమంబులోగానుండి పద్మావతీదేవి చింతను దెలిసి
చక్రి। తనకొఱకై యేల తపముసేయగవలె నాకాంతగొండపై నడలనేల।
యని చింత సేయుచు నందున్నకపిల మునీశ్వరు నీక్షించి యిట్టులనియె।
మౌని పద్మావతిని జక్రిమహిని బెండ్లి। యాడివిడనాడి నాకొఱకద్రిదిగువ।
దపముసేయుచు నున్నాడు దానికిప్పు। డేమిసేయుదు ననగ యోగీంద్రు
డనియె॥ క॥ హరి యురమున వసియింపక। సిరినీ వపు డలిగివచ్చు చిత్రం
బేమా। సరణిని ముందుగ దెలుపుము। వెరవునునే నవల నిన్నవించెద
నతివా॥ క॥ అని కపిలుండపు డడుగగ। విని శ్రీసతియిట్టులనియె విష్ణునియు
రమం। దొనరగ నే నుండిన భృగు। మునిహరియురమున నుదన్నె మూఢా
త్ముఁడై॥ క॥ పరుడగుపురుషుని పాదం। బసుమగ సోకిన యురంబున నం
దుండిన సు। స్థిరపాతివ్రత్యబలం। బరిముగి జెడునంచు దూర మరిగితి నన
ఘా॥ చ॥ అనవిని మౌనియిట్లనియె నాభృగుడెవ్వడు నీసుతుండుమున్। గని
నకునూరుడన్యుడనగా దగదెట్టులటన్న వాడునీ। మనుమడు పుత్రతుల్యు
డనుమానము నుంచకు మాత్మలోపలన్। దనుజవిరోధి యీసరణిదా
చక చెప్పెనో లేదో మానినీ॥ చ॥ అనవుడు లక్ష్మి యిట్లనియె నంబుజ
నాభుడు నాకుమున్నుచె। ప్పినవిధమీవు చెప్పితివిభేదము లే దినుమంతయు
న్నన। మ్మునిసిరిజూచి నవ్వికొనిమూర్ఖతజేసిటు వర్తమానమున్। వినుకొని
నావునీవు కరవీరపురంబున కేలజేరగన్॥ క॥ అని కపిలుడు పల్కగ విని।
వనజాలయ చింతనొంది వారకనపుడా। ఘనయోగీంద్రుని గనుగొని। విన
యంబున నిట్టులనియె విశ్వాసముతోన్॥ క॥ ఆవిప్రుం డతిగర్వము। తో వి
ష్ణునిదన్నినట్టిదుఃఖము చేతన్। నేవక్షఃస్థలినుండక। పోవలెనని తలచితపుడు
పుణ్యవిచారా॥ ఉ॥ నావుడు నవ్వికొంచు మునినాయకుడిట్లనియె న్నిజం
బుగా। నీవిభుడొప్పినట్టిపని నీమదికొప్పకనుండవచ్చునే। నీవు పతివ్రతా
మణివి నీమది దోచనిధర్మ మున్నదే। శ్రీవనితాలలామ హరిచిత్త మెఱుం
గక యిట్లసేతురే॥ సీ॥ సిరియెన్ని తపములో జేసి నీవాస్వామి యురమందు
వసియించి యుండి భృగుని। యందు నేరము బెట్టి యలిగిపోవుటనీకు దగునె
భృగుండేమితప్పుసేసె। మూడుమూర్తులగుణములబరీక్షించుటకై మునుల్
పంపగా నజుని జేరి। యతనిరజోగుణంబట బరీక్షించి శంకరునితమోగు

ణక్రమము దెలిసి। హరిమహాసత్త్వగుణము బ్రహ్మాదులకును। దెలియ జేసెడి
కొఱకు భక్తినిమనమున। నుంచికొని తన్నినాడు గర్వించితన్నె। నను
చు మునిభావమెఱుగకిట్లలుగనగునె॥ సీ॥ స్వల్పదోషములకె జలజజుండు
నురుద్రు డలగిన యాదోషమతిశయముగ। దాజేసిచక్రినందఱిచేత మెప్పిం
పవలెనంచు తన్నినవాడెకాని। క్రోధంబు మదియుంచికొని తన్న లేదుగావు
న విష్ణుడాపని కనుమతించి। యతనిగొప్పగ నెంచి యంపించె నాహరియం
దు నాభృగుమునియందు దప్పు। లుంచి హరి నెడబాసి పోవుటనుచిదె। త
ప్పనుచు జెప్పవలయునంతటవిరోధ। మీవు చేయగ నద్దేవదేవుడచట। ని
లువకప్పుడె వేంకటాచలము జేరి॥ గీ॥ అచట గొన్నాళ్లుకష్టంబు లనుభవిం
చి। నట్లనటియించిపిదప నయ్యబ్జముఖిని। బ్రేమమీఱగ వీక్షించి పెండ్లియా
డె। నతనికెందున్నగొదువలే దంబుజాక్షి॥ క॥ హరికరుణాసింధుఁడుతా। మరల
న్నిను బిలువవచ్చు మర్మము మదిలో। నెఱిగియు నరవిడువకనా। వరదుని
వంచించి యిటకు వచ్చుటతగునా॥ చ॥ పరమపతివ్రతామణివి భర్తనుజి
క్కులబెట్టి చాలదొం। దరలొనరించి బాలకులు డాగురుమూతలునాడు
రీతిగా। దిరుగుచు నుండుచందము పతివ్రతకొప్పునె యెందునైననీ। వెఱు
గని నీతులున్నవె యిదేమివిచిత్రము పుట్టె నంగనా॥ సీ॥ వనితాద్వావింశతివ
త్సరంబులనుండి తలజడల్ గట్టగా దపసి యగుచు। నాహారనిద్రాసుఖా
సక్తుల నుమాని నీకొఱకై సర్వలోకకర్త। మనుజుడై నీనామమంత్రజపంబును
జేయుచున్నాడుసుస్థిరముగాను। నీవుమంత్రాధీనవై వాను దేవుని జేరగాదగు
నిదిసిద్ధమిలను। నింకనీవేడదాగెదవిపుడ లేచి। యంబుజాక్షుడునాటియున్నట్టి
పద్మ। నాళపథమ్మున నరిగి నీనాయకుండు। దృష్టిబెట్టినకమలమం దేముదము
న॥ గీ॥ నిలిచియచటనుండు నీరజావనముఖ్య। లటకువత్తు రవ్వు డందరుఱు
గ। వనితనీవుచక్రివక్షఃస్థలమునందు। జేరియుండు భూప్రసిద్ధముగను॥ క॥
అనికపిలుండాప్తముగా। వినుపించిన విమలతరవివేకోక్తులకా। వనధిజసం
తోషింపుచు। మనమలరగ నిట్టులనియె మౌనీంద్రునితోన్॥ సీ॥ నీవుచెప్పి
నమీద నావల్ల నేతప్పు గలదనితోచె నిష్కర్షగాను। నేనేమిసేయుదు నా
నాటికింగాల గతులీవిరోధంబు గలుగజేసె। నటుగాననాస్వామి కపచార
మునుజాల జేసితినికమీద సిగ్గులేక। నేనువక్షమునందు నిలువబోయినజక్రి
నవ్వడెభృగుడైన నవ్వికొనడె। కానసంకోచమైనది కాయమిచట। నుండి
నే నర్థకళతో డనుశుతపంబు। చేసిపతికపకారంబు జేసినట్టి। పాపమునునీగ
వలయునో పావనాత్మ॥ క॥ ఈదేహముతో నవకృతి। యాదేవుని కాచరించి
నందుననిపుడే। యీదేహముహరియెదపై। నాదరముగనిల్ప జెల్లదయ్య
మహాత్మా॥ ఉ॥ కావున నవ్యదేహము ధరించుకొని విష్ణుడు పూజసేయురా

జీవములోననిల్చి హరిజేరి యురఃస్థలమందునిల్చెదన్। నీవిధిసమ్మతించుము
మునిప్రవరాయని సన్నుతింప న। ద్దేవిముఖంబు దివ్యతరదృష్టినిజూచి మనం
బులోవలన్॥సీ॥తలచెనిట్లనుచు నత్తాపసశ్రేష్ఠుడీ తెరవదేహంబు ప్రత్యేక
పూజ। లందుకారణముండు ననుగొంచునిట్లనె దేవినీవిప్పుడిం దేవసించి।
తపముజేయుచునుండు తదనంతరమున నావద్మసరోవరప్రాంతమునకు।
జనిహంచరాత్రపూజలనందుగొనుచుండు వందుపై నీచిత్తమందుదలచి।
నట్లనేచేయు మని లక్ష్మి కానతిచ్చి। మరలనిట్లనియెను లోకమాతనీవు।
హరికినిత్యానపాయిని వగుచుజక్రి।యెన్ని యవతారముల నెత్తుచున్ననీవు॥
క॥ అన్నిశరీరములమరన్। బన్నగధరియించి భువినిబాయకకీర్తిన్।గన్నట్టి
నీప్రభావము। మున్నెఱుగుదు నేను విశ్వమోహినిధరపై॥క॥నీవెత్తిన దేహం
బులు। నావిష్ణుండెత్తినట్టి యవతారములిం।కా వేయుతలల శేషున। కావ
నజజశంకరులకు నగునెగణింపన్॥ క॥ మీరాదిమదంపతులై। భూరిజగ
త్త్రియము నిట్లపుట్టించినవా। రారయనిపుడెడబాయను।గారణ మున్నం
దువలన గార్యముగలిగెన్॥ క॥ వేంకటగిరిపై మీరిపు। డంకితముననుండ
వలసినందున నాడా।శంకమనంబున బొడమెను బంకజముఖి నీకు భేదభావ
ముగలదే॥ క॥ నిను నే దప్పనిపించితి।నని కోపము నుంచవలువ దాపత్తుండ
నునా। మనమునందో వినయార్థము। వినుపించితి గూర్మిచేత విమలేందు
ముఖి॥గీ॥ అనగలక్ష్మియిట్లనియెనో మునినాథ। నీవుచెప్పినందుచే విరోధ।
మడగెనిటకు వచ్చునప్పుడునాభావ।మిపుడువిన్నవింతునెట్టులనిన॥ క॥ అల
పద్మావతిచక్రిని। కలిసిమెలంగుచు సువేడ్కగా నుండగ నా। జలజాక్షుని
వక్షముపై। నెలమిన్నే నిల్చియుండు టెట్టులటంచున్॥ గీ॥ తలచి హరి
నన్ను గరుణతో బిలువవచ్చు।నపుడువంచించివచ్చి నీయాశ్రమంబు।నందు
జేరితి ననగ సంయమివరుండు। చిఱునగవునవ్వి లక్ష్మి నీక్షించిపలికె॥ గీ॥
వినుమువిష్ణుడు కృష్ణుడై వేలసంఖ్యలైన కాంతల చేపట్టియుండఁతీకిని। నన్ని
రూపములై గూడునపుడు నీవు। శౌరినెడబాసియుంటివే చంద్రవదన॥ క॥
మాయాశ్రమముపవిత్రము। జేయుటకిటువచ్చితివి విశేషంబయ్యెన్। నీ
యాత్మేశ్వరు నికనెడ।బాయక శేషాచలంబుపై నుండుసిరీ॥క॥ అనియిట్లాధ
మునజెప్పగ। వినిసిరియాకపిలగురుని వీడ్కొని వేడ్కన్। దనయోగమహా
మహిమం।బుననెంచుచు లేచి లోకపూజ్యతగాఁజనె॥ సీ॥ పూర్వాంగ
మునకు జపోనిష్ఠబుట్టించి యందుంచిదివ్యదేహంబుదాను। ప్రత్యేకముగ
దాల్చిపన్నాళంబులో జొచ్చియాదారిలోవచ్చివచ్చి। పైనవెల్గుచు నుం
డు బద్మకర్ణికయందు జేరి సుఖాసనాసీనయగుచు। గ్రొక్కాఱుమెఱుపులు
గుములూడివిగ్రహంబై నిల్చినట్టులయ్యెబ్జమందు।శ్రీరమాదేవియున్నదీం

చివిష్ణు। దేవుడానందజలధిలో దేలిసిరిని। జూడనాలేమహరిమోము జూచి
సిగ్గు।చేతబల్కకతలవాంచిచింతనొంది॥ సీ॥ తనమదిలోదానుతలచె నిట్లనిల
క్ష్మి నాకతంబుననిందు నావిభుండు। తపసియైఘనజటాధారియై తానితా
హారియై భోగంబు లన్నివిడిచి।యీరీతిగానుండు వైరాగ్యవిగ్రహుం బిటు
చూడవలసెనిం కేమిసేతు। ననుచుజింతింపగా నాలక్ష్మిభావంబు భావించి
విలసితాభరణములను। గనకచేలముశంఖచక్రములుదాల్చి। నీలమేఘ
నిభాంగుండై నిలిచియున్న। హరినిశ్రీదేవిచాలమోహమునజూచు। చుండ
గా జక్రితలవాంచియూరకుండె॥చ॥ సిరితనుజూచుచున్నపుడు శీర్షము నేలకు
వంచిలజ్జతో। నరమరజేయుచున్నపతినంబుధికన్యకజూచి సిగ్గునన్। మఱల
శిరంబువంచియనుమానమునం దనుజూడకుండగా। హరికమలాలయా
ననమునప్పుడు మోహముమీఱజూడగన్॥ క॥ కందర్పుడు మదినిభయం।
బొందకసిరినెదకు బిలువకున్నాడనిగో। విందుని మదిలో జొరబడి। సం
దడిసేయుచును బుష్పశరములగ్రుచ్చెన్॥ సీ॥ అప్పుడు గోవిందు డళికియు
నళుకకధీరుడై శ్రీరమాదేవితోలుత। దనుజూచిమాట్లాడినదాను మాట్లా
డవలెనంచుశిరమరవాంచియుండె। హరిపిల్చినపుడుమాట్లాడెదననిలక్ష్మికమ
లంబుపయినిల్చి కదలకుండె। బ్రహ్మరుద్రాదు లాభావముల్ భావించి తమ
వాహనములెక్కి తరలివచ్చి। రమ్యతరమైనపద్మసరస్సుచెంత। జేరిశుభ
వాద్యములను ఘోషింపజేసి। పుష్పవర్షంబు గురియించి పొగడివారి।
కిర్వురకు భక్తితో మ్రొక్కి యిట్టులనిరి॥దండకము॥ శ్రీమత్పరంధామజీవా
వళిస్తోమ శ్రీభూనినీలోల శృంగారసల్లీలకందర్పలావణ్యకంజోద్భవాగణ్య
సాద్గుణ్యసంపన్న సంరక్షితావన్నసత్యవ్రతాచార సాధువ్రజోద్ధారనారాం
బుదశ్యామ సంపూర్ణసత్కామ వేదాంతసంచారవిశ్వంభరాధార శ్రీవేం
కటాద్రీశ సచ్చిత్ప్రకాశా పరాకాశలోకేశ వాగీశగౌరీశనాగేశవంద్యాం
ఘ్రిపద్మద్వయా నిత్యసత్యాద్వయాసద్దయాసాంద్ర యోగీంద్రహృత్ప
ద్మభృంగాశుభాంగా సుచారిత్రమిత్రాబ్జనేత్రా ధరిత్రీమహోల్లాసదాన
ప్రియా శ్రీనివాసా మమున్ సత్కృపం జూడు మోతండ్రి తగ్గొండవాసా
[illegible]హావతారా నమస్తే నమస్తే నమస్తేనమః॥ క॥అనిమ్రొక్కుచు హరి
మి[illegible]లె। వినుతింపుచు బద్మమందు వెలిగెడులక్ష్మిం। గనుగొని బ్రహ్మా
నిజని[illegible]లు। వినయముతో నిట్టులనిరి విశ్వాసమునన్॥ సీ॥ క్షీరసాగరజాత
తదా[illegible]భవమాత ప్రథితగుణోపేత భాగ్యదాత। యమృతాంశుసోదరి
ద్మాల[illegible]వవిదారి నవ్యసుందరి సదానందలహరి। బహుభక్తపరిపాల
చ్చా[illegible]మణిఫాల హితసర్వమూలసంతతసుశీల। కనకపంకజవాస కమనీయ
జేయించుదనమనోల్లాసవరవిలాస। లక్ష్మినీస్వామివక్షఃస్థలంబునందు। జేరి

శేషాద్రిపై భూప్రసిద్ధముగను। వెలసి మామీఁదసత్కృప నిలుపవలయు ।
ననుచుఁ బ్రార్థించి వారిట్టులనిరిహరల॥సీ॥ వరగకార్తికశుద్ధపంచమీభృగు
వారముత్తరాషాఢ గావున దినంబు । మంచిశుభమైన మైత్రతారగుచక్రి
వక్షఃస్థలము జేరవలయు నిపుడు। తడవేలననుచు విధాతయురుద్రుండు విన్న
వించిన మహావిజయలక్ష్మి। పలుకకుండినజూచి బ్రహ్మదేవుడుభృగుసంయ
మీంద్రునికన్ను సన్నచేసె। నపుడుభృగుమునిసిరిదారికరిగిమ్రొక్కి। మా
తృదేవతనాతప్పు మఱచియిప్పు । డైన నేనీకుబుత్రుండ నంచునెంచి ।
హరియురంబున నిల్వుమాయమ్మయనుచు॥ క॥ బహువిధముల వినుతింపగ।
సహజజ్ఞానమున నధికసంతసమునశ్రీ।మహిళామణి భృగుమానిని।విహితం
బున నాదరించి వేడ్కగ ననియెన్॥ క॥ముని నీదృఢతరభక్తియు। ననుపమ
ధైర్యమును మెచ్చి నలనత్వగుణుం।డనదగు నాదేవునిపై । ననుమానము
నొందిదూర మరిగితినయ్యా॥ సీ॥ నారజోగుణమున కారీతికాఁగలగతిజత
గూడినకారణమున। బ్రాణేశునెడబాసి పరదేశినయ్యుండు టొక్కటివిభు
నిచే నుగ్రతపము । జేయించుటొక్కటి సిద్ధించె నందుచే గాలమెంతటి
వారు గడువలేరు । నీతప్పుగాదది నాతప్పుగాదది కపటనాటకసూత్ర
కరుడునైన । చక్రిసేయువినోదముల్ చక్రికెఱుక । యనుచు భృగుముని
నందు వీడ్కొని ముదమున । నవల హరిపాదపద్మంబులందు దృష్టి। బెట్టి
చూచుచు భక్తియుం బ్రేమమీఱ॥క॥ పుత్తడిబొమ్మవిధంబున । నత్తన్వి
సువర్ణపద్మమందుండి విభుం। డెత్తియురంబుననిడుకొను। నిత్తఱినవితలచి
కదలకిందిరయుండెన్॥ చ॥ వనజజశంభులిద్దరును వార్ధితనూభవ మోము
జూచిత । స్నమముననుండినట్టి యనుమానము తాముగ్రహించి పద్మలో।
చనునకు మ్రొక్కియిట్లనిరి సాగరకన్యక నెత్తివక్షమం। దొనరగ నుంచు
కోవలయు నో జగదీశ యటంచు బల్కగన్॥చ॥విని హరి నవ్వియిట్లనియె
వింతగజూచుచు నుండనేల న । వ్వనధిజ కెల్లకాలము నివాసముగా దగి
నట్టి నాయురం।బున నికనైననిల్వుమని పొందుగజెప్పుడు మీరలిప్పుడ।
న్ననువిధిరుద్రులిద్దరు మనంబున సంశయమొందివేడుకన్॥ తే॥ పలికిరి
దేవినీప్రాణవిభుని । వక్షమున జేరియుండగావలయునిప్పుడు। మంచిలగ్న
గనుక తామసము జేయ । వలవదనివిన్నవింప నవ్వనధికన్య॥ సీ॥ ఘులు
రనికాళ్ళ గజ్జెలందెలు మ్రోయ మొలనూలిఘంటలిమ్ముగనటింప । ...
గుబంగరంచుల నొప్పు తెల్లని చీరకుచ్చులు చాలసిస్తుమీఱ । ర...
దురుకావిరవికెలో బంగారుగంట్లచందమున బాలిండ్లు మెఱయ । ...
వ్వునబూల సరులు చిందులుద్రొక్క ముంగురుల్ నుదటిపై ముద్దు...
గర్ణకంఠాభరణకరకంకణములు । వరశిరోభూషణంబులు సుమ...

లైనసందిటిదండలు హారములును । విలసితాంగములను జాల వెలుగు
చుండ॥ సీ॥ భాసుర నాసికాభరణంబుతో గూడి బింబాధరముకాంతి
పిక్కటిల్ల । దిద్దినకస్తూరితిలకంబుతో గూడి నిటలతటద్యుతుల్ నివ్వటిల్ల।
నెలవంకబొమలును నేత్రాంజనము సరిగా సొగసైననీల కళలనీన । బరిమ
ళగంధలేపనముతో నెనసి సత్కృపమసౌరభము దిక్కులను నెఱయ ।
హంసగతినొప్ప మథితదుగ్ధాబ్ధినుండి । వెడలి మునువచ్చి హరిజేరు విధ
ముగాను । రమ్యతరమైన పద్మసరస్సు వెడలి । శ్రీరమాసతి పతిచెంత
జేరినిలిచి॥ క॥ మునుతనకు నివాసంబై । ఘనమగు హరివక్షమందు గర
ములతో జం । దనమలది మహామోహం । బునరక్తియు బెనగొనంగము
చ్చటమీఱన్॥ సీ॥ తులసీదళంబులు దూర్వాంకురంబులు మల్లెపువ్వు
లును జేమంతిపూలు । మొదలైన విరులతో ముచ్చటగాగట్టి నటువంటి
ఘనపుష్పహారమొకటి । కరముతో నెత్తి కంకణములు మ్రోయగ హరి
కంఠమందుంచి యచటనిలిచి । యున్నలక్ష్మినిజూచి మన్నించి రెండుహ
స్తంబుల నెత్తి వక్షంబుపైన। జక్రధరుడుంచికొనియె నాసమయమందు।
వారిశిరములపై పుష్పవర్షములను । దొడరిగురియించి దేవదుందుభులు
మొఱయ । జేసిజిష్ణుడుహరిచెంతజేరిమ్రొక్కె॥ సీ॥ ఆడిరిరంభాదులంబ
రంబుననిల్చి పాడిరిగంధర్వపతులసతులు । తుంబురునారదాదులు వీణ
లనుమీటి గానముల్ జేసిరికశ్యపాది । మునులును దేవతల్ మొదలైన నభ
క్తులు నిగమాంతసూక్తుల బొగడిరపుడు। శైలజయునుసరస్వతిమంగళార
తులిచ్చి సేసలుచల్లిరీశ్వరుండు।జలజజుండునుసంతోషకలితులగుచు। వేడ్క
గాదాపసులగూడి వేదఘోష।ణములుగావింపవిష్ణుడానందమొందె। గరుడ
వాహనమెక్కి శ్రీకాంతతోడ॥ వ॥అప్పుడాబ్రహ్మేంద్రాదులుమహాలక్ష్మియుద
యించినయాపద్మసరస్సులోనిట్టికార్తికశుద్ధపంచమీదినమందుస్నానంబు
లు చేసినవారలు లక్ష్మీకటాక్షపూర్ణులై సుఖంబు లనుభవించి ముక్తులగు
దురని తత్తీర్థంబు నంద అన్నివిధంబుల బ్రస్తుతించి మ్రొక్కి శిరంబులను
బ్రోక్షించుకొని తమ తమ వాహనంబు లెక్కి రప్పుడా లక్ష్మీనారాయ
ణులు వారలం దోడ్కొని వేంకటాచలారోహణంబు చేసి వరాహస్వా
మి యనుమతమున విష్వక్సేనాది పరమభాగవతు లలంకరించియున్న
నిజనివాసము జేరి రప్పుడు పద్మావతి సకలభూషణాంబరాలంకృతయయి
తదానందనిలయంబులో బ్రవేశించి హరికి సిరికి నమస్కరించె నప్పు డప్ప
ద్మాలయ పద్మావతిని దీవించి చెంత నుంచికొని వకుళ నాదరించి యి
చ్ఛామాత్రంబున సకల పదార్థంబుల నాకర్షించి బ్రహ్మాదులకు విందు
జేయించిన వస్త్రాభరణ చందన పుష్పఫల తాంబూలంబు లందఱికి నిప్పిం

చి యాదరించె నప్పుడు వారలందఱు సంతుష్టాంతరంగులై వినుతించి
మ్రొక్కి లక్ష్మీనారాయణాజ్ఞాధారులై నిజనివాసంబుల కరిగి రంత వేం
కటేశ్వరుడు లక్ష్మీ పద్మావతీ సమేతుండై సుఖస్థితి నుండి యట నొక్క
నాడు వినోదంబుగా సిరిని జూచి యిట్లనియె॥ గీ॥ శ్రీరమాదేవి నీవువచ్చి
నకతమున । నాకుసంతోషమయ్యె నానాడు ధనదు । చేత దీసిన ఋణ
ముదీర్చెడియుపాయ। మేమినాకిప్పు డెఱిగించు మిందువదన॥ క॥ అనుచు
వినోదంబుగనా । వనజాక్షుం డడుగనపుడు వనజాలయయి । ట్లనె ఋణ
ము చేయునప్పుడు । ననునడిగితివే యటంచు నగి మఱి పలికెన్॥ మ॥ అ
నఘా పెండ్లికి నేనువచ్చినపుడిం దర్థంబు లేదంచు జె । ప్పినతప్పే మటు
చెప్పినన్ ధనమునే క్షేమంబుతో నియ్యనే।నను నీవప్పుడు తేరజేసి ధన
దున్ నాపెండ్లి కీవర్థ మిమ్మని। యాచించి ఋణంబు జేయువని కేమందున్
జగన్నాయకా॥ క॥ అపు డరమఱ జేయగగద । కపటాత్ముడ వనుచు
దెలిసి కరవీరపురం। బుపముగ జేరితినాగినే । జపలత బాల్యాళమునకు
జనటమహాత్మా॥ ఉ॥ నావుడు విష్ణు డిట్లనియె నన్నెడ బాసిన జాలిచేత
నే । నీవతి చింత నొందగను నేను ముదంబున బెండ్లికర్థమున్ । గావలె
నంచు నిన్నడిగి గైకొన బుద్దెటు పుట్టు నోరమా । దేవిదితప్పుచేసినను దే
రగ జూడకుమంచు బల్కగన్॥ శా॥ ఆమాటల్ విని లక్ష్మి యిట్లనియె.
నాడారీతియయ్యెంగదా । యామీాదం దడవైన వడ్డిబళువై యాపత్తురా
దేమినీ । కీమర్యాదను నిల్పు కోరినధనం బీవేళ నేనిచ్చెదన్ । స్వామీా
వాని ఋణంబు దీర్పు మనినన్ సంతోషమునుస్వాంతుడై॥ సీ॥ హరి
యిట్లులనె నీమహా మహిమంబునే నెఱుగనే ముసుక్రొత్తయే తలంప
విపుడు కుబేరున కీవర్థ మీాసేల నానాటివడ్డి నిర్ణయముగాను । గ్రమ
ముగా నిచ్చుచు గలియుగాంతంబునం దంతయు దీర్చి విశ్రాంతి బొందె।
వై కుంఠపురి జేరవచ్చు నంతకు శేషశైల మందుండి భూజనులనెల్ల। బా
లనము జేసి వారిపాపముల నింక। బరిహరింపుచు రక్షించు పనులుచాల।
గలిగియున్నవి గనుక శీఘ్రముగనప్పు । తీర్చబని లేద దేలన్న దెలియవిను
ము॥ సీ॥ కలియుగంబున బాపకర్మంబు లొనరించు ప్రజకు రోగాదితాప
త్రయములు । కలుగగా వెఱచి తత్కాలంబుగా నన్ను బేర్కొంచుబలు
మొరల్ బెట్టునపుడు । వారియాపదల నివారించి ప్రోవక నే నూరకుండు
ట నీతిగాదు।కనుక నానరుల దుష్కర్మముల్ వారి ద్రవ్యంబుపై నాకర్ష
ణంబుచేసి। వచ్చు నాపదలను దీర్చి వారిధనము । నేనుగొండకుదెప్పించి
నిన్ను ప్రహిండ । నగుచు దత్పాపరూపమైనట్టి ద్రవ్య।మజ్ఞ జనముల కిప్పిం
తు నచలమతిని॥ గీ॥ ఇలను బుణ్యాత్ములైన వారిచ్చినట్టి।ధనము నేగొం

తగ్గైకొని ధనదునకును । గొంత వడ్డికి జెల్లించి వింతలీల । జేయుచుం
డెద ననుచు మెచ్చికను బలికె॥ సీ॥ మరల నిట్లనె నోరమాదేవి ద్రవ్యంబు
నెల్ల వారికిని నీవిచ్చుచుండు । మాద్రవ్య మిచటికే నాకర్షణముచేసి సు
జన దుర్జనుల కిచ్చుచు గ్రమముగ। నాప్రభుత్వము నిందు నడపించికొను
చు నీకలికాల మీారీతి గడుపవలయు । నందుచే ధనపతి కప్పిప్పుడే తీర్చద
గదని కలియుగాంతంబు గడువు । పెట్టివ్రాసిన వ్రాత కుబేరుచెంత ।
జేరినది దాని నిప్పుడే చెఱుపదలప । నేలవానికి మొదలీయనేల ననుచు ।
దలచి తిపు డన్న శ్రీరమాతరుణి పలికె॥ క॥ దేవా మీాచిత్తమునం । దీవి
ధమున దలచియుండి యీఋణమిక నే। నేవిధమున దీరుతునని। యావేళ
వినోదలీల నడిగినదేలా॥ క॥ అనుచు రమాసతి యడుగగ। విని హరి
యిట్లనియె నీవు విత్తము ప్రజకున్। ఘనముగ నిచ్చిన నదిగై। కొనియెద
నని నిన్ను వేడుకొంటిని లచ్చీ॥ వ॥అనిన విని లక్ష్మి యిట్లనియె॥ క॥ మన
మలరగ నే ద్రవ్యం । బనఘా నీకిత్తు దీర్పు మాఋణ మనినన్ । వినక
పరస్పరముగభూ। జనులకు నన్నీయు మనెడి సరణిని జెపుమా॥ సీ॥ అను
చును మరల నిట్లనియె నోప్రాణేశ కలియందు నరు లతికఠినహృదయు ।
లగుచుదానములుసేయరుగాన జన్మజన్మాంతరంబులనుచంద్రాంశనొంది
నశియింతు రటువంటి నరులకు ధనమునీ వీయుమటన్న నేనీయలేను। వర
ద నీ కెంత ద్రవ్యంబైన నిచ్చెద నీవు వారల కిమ్ము నెనరుమీాఱ। ననగ
హరి యిట్టు లనియె మోక్షార్థులైన । వారలకు ముక్తి కోరికల్ గోరిపు
ణ్య । కర్మములు చేయువారి కా కర్మఫలము। లిచ్చి రక్షించు పనులునా
కిష్టమతివ॥ సీ॥ కలుములచెలి నీవు గావున గలుము లిచ్చెదు పని నీవంతు
చెలగివారి । మెండురూకల నాక్రమించి యాపదలనివారించి సంతాన
వరములిచ్చి । సంతసించుటకు నావంతని పల్కగా హరిని వీక్షించి యిట్ల
నియెలక్ష్మి । మనుజులు దానధర్మపరోపకారముల్ జేయరు వారికి సిరుల
నొసగు । టెల్లవా రది దెచ్చినీకిచ్చుటెల్ల । ధనము గల్గగ దేదంభదర్ప
లోభ । ములను బెంచుదు రాద్రవ్యమును నిజముగ । నీకు దెచ్చిత్తురే
వారు నీరజాక్ష॥ వ॥ అనిన విని నవ్వి హరి యిట్లనియె, లక్ష్మి నీవు చెప్పి
నట్లు కలియందు బుట్టిననరు లట్లు లోభులగుటకు సందియంబు లేదనిక్కం
బగు నందొక్క యుక్తిగల దది యెట్లంటేని నీజనులు పాపంబులుసేతురు
అందున రోగాదిబాధ లనుభవింతురు అట్టిసమయంబుల నన్ను దలంతు
రు అపుడు నేను వారిస్వప్నావేశంబులందు ప్రత్యక్షంబై వారికలిమికొ
ద్దిగా ముడుపు లెత్తించి యాస్వల్పవిత్తంబునకు విస్తారంబుగా వడ్డి పెరు
గనిచ్చి ప్రతివత్సరంబును హాలినొదండించి యావేంకటాద్రికి దోడ్కొని

వచ్చి వారు దెచ్చిన ద్రవ్యంబు నీక్షించి పుణ్యపాపవిత్తంబుల నేర్పరించి సుజనదుర్జనులకు బంచిపెట్టించి నాకు సంతర్పణంబు జేయుండని యాజ్ఞ యుంచి వారిచేతనన్నదానంబులును జేయింపుదు నందున వారుద్రవ్యాన్న దానంబులుచేసిన వారగుచుందురు గావున వారు చేసిన స్వల్పదానంబైన నధికంబుగా నెంచి నీవు వారికి ధనధాన్యంబుల నిచ్చుచుండవలయు నేను వారికి నయభయంబులజూపి తద్ద్రవ్యాన్నంబు లిచ్చుటకు దెప్పించి వారి చేత దానంబులు చేయింపు చుండవలయు నీవేంకటాద్రియందు జేసిన దానంబులు స్వల్పదానంబులైన నధికఫలంబుల నిచ్చునందుననే యుక్తి జేసితి నీయుక్తి నీయకుండిన గలిపురుషుండు సకలధర్మంబుల జెఱచి ప్రజల ననేకవిధంబుల బాధించి రౌరవాది నరకంబులం ద్రోయించు గావున మంగళసంభవులైన జీవుల కలికాలంబునం దీప్రకారంబుగా రక్షించుకొఱకై నే నీవేంకటాద్రియందునిలిచితి నీవును నాకును సాహాయ్యంబు జేసి మదర్పణంబులు సేయుటకై ప్రజలకు భాగ్యంబుల నిచ్చుచుండు మని నిన్ను బ్రార్థించితి నీ విప్పుడే కుబేరునియప్పు దీర్చితివేని నే నిందుని రుద్యోగంబుగా నుండవలయు నట్లూరకుండుట నాకుసహింపదు గావున నీ విట్టి యుద్యోగంబు నాకొసంగు మనిన విని నవ్వి లక్ష్మి యి ట్లనియె॥ సీ॥ ధనాత్మ నీతోడ దబ్బరాడగరాదుచెప్పెద నిప్పుడే సిద్ధముగను।మహి యందు దానధర్మపరోపకారముల్ చేసి నీకర్పణ చేయుచున్న। వారికి ధనధాన్యవరసంపదల నిత్తు నందులో లోభపాపాత్ములైన। నరులధనంబులు నానాట నశియింప జేయుదునది వృద్ధిజేయ ననుచు। వారికి సమ్మతముగ జెప్పి నరులకెల్ల। సంపదల నిచ్చుచుండె నాసమయమందు। సకల జనములు వేంకటాచలముజేర। వచ్చి ధనరాసు లాస్వామికిచ్చి మ్రొక్కి॥ వ॥ అదియునుం గాక నా శ్రీనివాసార్పితంబుగా ననేకబ్రహ్మాదులకు సకల దానంబులు చేసి యిహపర సౌఖ్యంబు లనుభవింపుచుండిరా శ్రీనివాసుండు సకలజనుల సకలవిధంబుల రక్షింపు చుండె నని దేవదర్శనుండు చెప్పిన విని సంతసించి క్రమ్మఱ దేవలుం డిట్లనియె॥ సీ॥ ఘన దేవ దర్శన ముని శుకాశ్రమ మందు దపనీయచేలుండు తపము జేయు। నప్పు డా యోగీంద్రు డందుండెనో లేదో యనిన దేవలున కిట్లనియె నతడు। విను విప్ర హరితపం బొనరింప కటుమున్న బ్రహ్మపదానందభరితు డగుచు। శుకయోగిచంద్రుండు సూర్యమండలములో జొరబడిపోజూచి సూర్యు డతని। నిలిపి యిట్లని పలికె నోనిర్మలాత్మ। నీకు గురుడైన వ్యాసు డిలోకమందు। నిన్ను వెదకుచు నుండగా నీవు నింగి। కెగిరి పోవుట మెరగా దెట్లయనిన॥ క॥ నీవాశ్రమధర్మములను బోవిడిచి ముక్తి బొందుట

తగునే। దేవర్షి పితౄణంబుల। బావన మతి వగుచు దీర్చి పై కరుగుమయా॥ సీ॥ ఆదియం దమరగా వేదముల్ చదివితి వందుచే ఋషిఋణం బపుడె తీరె। సతి నింక చేపట్టి సవనముల్ గావించి ధీరుడవై తీర్పు దేఋణము। పుణ్యాత్ములగునట్టి పుత్రకులమునుగాంచి పెంచి గ్రక్కున దీర్పు పితృఋణంబు। కొంకక ఋణవిముక్తుడవై విరక్తుండ వయి బ్రహ్మవేత్తవై యవల నిటకు। వచ్చి నామండలము దాటి హెచ్చి పైకి। గ్రమముగాబోయి మీదిలోకములు గడచి। పరమపదమును జెందుమో పరమహాని। యనిన జెఱునవ్వు మెఱయ నిట్లనియె శుకుడు॥ వ॥ మార్తాండ నీవు త్రిమూర్త్యాత్మకుండవై కర్మసాక్షివై జగచ్చక్షువై ప్రకాశింపుచున్న నీచిత్తంబునకు నీకుదెలియనియర్థంబు లేదైన నామనంబున దోచిన యర్థంబు విన్నవించెద నెట్లన్నను మాతృగర్భంబు సొచ్చి దేహధారినై భూమియం దుదయించినదినంబు మొదలుకొని యుదయాస్తమ యవ్యాజంబున బురుషాయువును గాలంబు వంచించికొని పోవుచుండు గావున జలబుద్బుదంబున నిత్యంబుగాని దేహంబునం దుండి చతురాశ్రమంబుల నడపి దేవఋషిపితృసంబంధఋణంబుల దీర్చి జ్ఞానవైరాగ్యంబు లభ్యసింపవలయు నంటి రిది వేదోక్తకర్మమర్యాదయగుం గావున నాచరింపందగు నైనను దేహం బనిత్యం బైనందున ముముక్షుండనై సవాసు కర్మారణ్యంబునందు బ్రవేశింప దనిన శుకుంజూచి సూర్యుం డిట్లనియె॥ శా॥ ఆదిన్ విశ్వము వృద్ధిజేయుటకు బద్మాక్షుండు గల్పింపగా। వేదోక్తాశ్రమధర్మకర్మతతి భూవిఖ్యాతమై యుండగా। గాదంచున్ విడనాడి నీవెగరి పోగావచ్చునే యంచు న। య్యాదిత్యుండు వచింపగా శుకుడు నెయ్యంబొప్పగానిట్లనెన్॥ సీ॥ వనజాప్తవినుసర్వవర్ణాశ్రమాచారధర్మంబులును మోక్షధర్మములును। మాతండ్రిబోధింపగా దత్త్వవిజ్ఞాన మాత్మయందుదయించె నపుడెగురుని। గాంచియిట్లంటి నిష్కర్ష గా ప్రథమాశ్రమమున నాత్మవివేకమమరగలిగి। నట్టివాడావలియాశ్రమధర్మముల్ విడువగా వచ్చునో విడువరాదో। తేటగానిశ్చయమునాకు దెలుపుడనుచు। నేనుబ్రా [illegible]గాజూచి నసరుచేత। జెప్పజాలక మిథిలేశు జేరియడుగు। మనగ నేబోయి [illegible]ట్లడుగ నతడు॥ సీ॥ ననుజూచి పలికె నోమునివరవిజ్ఞానమబ్బుటకై [illegible]శ్రమములు। నడపింపగావలెనాటినజన్మజన్మాంతరవాసననంటిన [illegible]ములవిజ్ఞానముదయించినప్పుడాశ్రమధర్మకర్మముల్ సల్పకవునె। [illegible]రని స్వస్వరూపపరస్వరూపముల్ తెలిసివర్ణాశ్రమాతీతు డగుట। వి[illegible]ంబనుచు జెప్పివీడుకొల్పె।నదిమొదల్ గాఢవైరాగ్యమందుబొం[illegible]రలు న్నగృహస్థుడవగుటమంచు। నింతగానిందమీరాసతీయుదగ్గు

నె॥ చ॥ అనిశుకయోగి పల్కవిని యంబుజమిత్రుడునవ్వియిట్లనెన్। జన
కుడుజ్ఞానకర్మములసల్పుచు సర్వసమత్వమొందిభూ। మినివరిపాలనంబె
పుడుమెచ్చగజేయుచునుండిబిడ్డలన్। గనినటునంటివాడునినుగాఢవిరక్తిని
బొందజెప్పెనే॥ సీ॥ వారియందుబ్రహ్మజుండజునియందువసిష్ఠుడామునినా
థునియందుశక్తి। శక్తియందటపరాశరుడాఘనునియందువ్యాసుడావ్యా
సునియందునీవు। పుట్టివిరక్తినిబొందియూరకపోక పుణ్యాత్ముడైనట్టిపుత్రు
నొకని। గాంచిధరిత్రిపైనుంచి వచ్చిననిన్నుభోనిత్తునందాకపోవనీయ। నను
చుసూర్యుడుపల్కగా నాశుకుండు। నమ్మతింపుచు నిజతనుచ్ఛాయనొక్క।
పుణ్యపురుషునిగాజేసిబుద్ధినిచ్చె। నప్పుడాపురుషుండుమహాత్ముడనుచు॥ చ॥
శుకునకుబ్రహ్మమిత్రునకు సుస్థిరుడై ప్రణమిల్లిభక్తితో। ముకుళితహస్తుడై
నిలిచి ముందరనుండగ జూచి సూర్యుడా। శుకమునియోగసిద్ధికతిచోద్య
మునొందుచు సంతసించితా। నకుటిలచిత్తుడై జనితుడైన కుమారునిజూచి
యిట్లనెన్॥ క॥ మాయగశుకముని దేహచ్ఛాయనుబుధపుండవగుచు జని
యించిననీ। వీయవనిస్థలినరుదుగ। ఛాయాశుకుడనెడిపేరజరియించుమయా॥
క॥ అనిసూర్యుడానతిచ్చిన। వినిఛాయాశుకుడు చాలవినయముమీరన్। వి
నుతించియువలనాశుకు। గనుగొనియిట్లనియె జాలగౌరవమొప్పన్॥ క॥ జన
కానన్నుసృజించిన। పనియేమిపుడానతిచ్చి పంపుడటంచున్। వినయంబున
ప్రమొక్కినగను। గొనిఛాయాశుకున కాశుకుండిట్లనియెన్॥ సీ॥ పుణ్యాత్మ
నీవింకభూలోకమునకేగి శ్రీవేంకటాద్రిదక్షిణముగను। ముఖ్యమైనసువ
ర్ణముఖరికినుత్తరతటమున వెల్గుసిద్ధస్థలమున। మహిమనొప్పు మదాశ్రమ
మునందు నీవుండుమదిగాక శ్రీగంగ కరిగి మాకు। తండ్రియైనట్టి వేదవ్యాస
మునినన్ను బేర్కొనినపుడతిప్రేమమీఱ। నీవునారీతిగానందునిలిచిపలికి।
చెలగి వారికిశుశ్రూష జేసివారి। యనుమతిని పెండ్లియాడినందనులగాంచి।
చెలగిసంతతి ధరవృద్ధి జేయుమయ్య॥ గీ॥ ఇప్పుడుముందుగ శ్రీకాశి కేగి య
చట। నచలభక్తినిబాదరాయణునిగొన్ని। వత్సరంబులుగొలిచియవ్వలమ
దాశ్ర। మముస్థలంబునజేరుకుమారయనుచు॥ సీ॥ వానికినియమించివనజ[illegible]
బంపించి పంకజాప్తునిగాంచిపలికెనిట్లు। మార్తాండ నీకృపామహిమ
తుడుదయించె నన్నింకభోనియ్యమనిన। నగిసూర్యుడిట్లనె నాస్వరూ
గు జీవతత్త్వంబెద్ది చెప్పుమనగ। శుకుడిట్టులనె జగజ్జ్యోతిస్వరూపనే
త్రసత్తునెజెప్పగలన। నాకుదోచినయంతనిర్ణయముగాను। సద్గురు
టాక్షునన్మహిమచేత। విన్నవించెద మదినిభావించియనుచు। జద
వునకుమ్రొక్కిపలికెమరల॥ వ॥ మిహిరా చిత్తగింపుము ప్రకాశ
స్వరూప నారాయణపరబ్రహ్మంబను చిద్బిందువువల్ల ప్రణవ

బైనశబ్దంబుపుట్టె నాశబ్దంబువల్ల బయలైన నభంబునందు స్పర్శవలన వా
యువుపుట్టె నవ్వాయువు గగనసంబంధముచేత సూక్ష్మరూపమైన తేజస్సుగ
లిగె నందగ్నిపుట్టె నయ్యగ్నివిస్తారమై ప్రకాశించితనలో వ్యాపింపగానబ్బిం
దువు రసాత్మకంబైన సారమునుమహాజలముగా సృజించి తేజోరూపంబగు
నప్పరమాత్మ తానా మహాజలమందు నిలిచినదియే హిరణ్మయమైన తేజ
స్సై నేకాంతకాలంబునకు నారికేళవృక్షంబులు ఫలంబులబుట్టించు చందం
బున ననేకకోటిబ్రహ్మాండంబులసృజించి యాబ్రహ్మాండంబులలో నొక్కొ
క్క బీజమువృక్షఫలంబుల ననేక బీజరూపంబై నిల్చినట్టుగా మూలకార
ణంబయిన హిరణ్మయతేజస్సు సూర్యరూపమై స్థావరజంగమాత్మకం
బయిన జగత్తును దనరసాంశమువల్ల జీవమై పోషించును తేజోంశమువల్ల హ
రింపుచును వటబీజము భూజలసంబంధముచేత వృక్షాకృతియై వృక్షము
లో రసరూపమైనిలిచినట్ల హిరణ్మయతేజస్సు సప్తద్వీపసప్తసాగర సప్త
కులాచలాధారంబయిన బ్రహ్మాండముగా బరిణమించి సూర్యరూపమై నిలి
చియున్నది. ఆ స్వరూపమై సకలభూతములయందును రసరూపమైనజీవం
బగు నారసముందే తైలవర్తియందు జ్వాల వెలిగినట్టుగా దెలివివెలుగు
చుండు నా తెలివియే తన్నును చెవుల వినిన శబ్దంబులను జన్మంబువలన దెలి
యు స్పర్శంబులను గన్నులవలనజూచు రూపంబులను జిహ్వచేత గ్రహిం
చినరుచులను ఘ్రాణంబువలననాఘ్రాణించిన గంధంబులను గర్ణేంద్రియవి
షయంబులై వచనాదానగమనవిసర్గానందంబులను మనోబుద్ధిచిత్త
హంకారవిషయంబులైన సంశయనిశ్చయవిచారకర్తృత్వంబులను దెలియు
నెటు కేచిన్మాత్రంబైన స్వరూపంబగునింక బరస్వరూపం బెద్దియున్నను వ్యష్టి
సమష్టిరూపంబులైన పిండాండబ్రహ్మాండంబులయందేకరూపంబై వ్యష్టిస
మష్టిరూపంబులయందు మేఘమండలమరలి జలమువర్షించిన భూమియం
దున్న వాపీకూపతటాకాదులయందు నిలిచినట్లుగా నీశ్వరచైతన్యం బనుమే
నుజలంబుజరాయుజాండజోద్భిజ్జస్వేదజలంబులను చతుర్విధభూతముల
యందునిల్చియుండుననిన భాస్కరుండిట్లనియె॥ గీ॥ ఆహిరణ్మయతేజ[illegible]
[illegible]భూత। వితతులందేవిధమున ప్రవేశమగును। మరలస్వస్థానమందేక్రమ
మున జేరు। నా పరణి దెల్పు [illegible]॥ వ॥ అనినశుకుండిట్లని
[illegible]॥ సీ॥ కమలజాండమును ప్రకాశింపజేయుచు [illegible] విశ్వకారణము
[illegible] మహిత హిరణ్మయ [illegible] తేజోరసాత్మకమై విబుధ[illegible]
[illegible]రసాంశమే [illegible] నదికాలమేమున [illegible]
[illegible]మగుచు జలప్రరసాత్మకంబైన జలము చే [illegible]
[illegible]కాలునిండింపవసుధ [illegible] సస్యములయం[illegible]

సారతరమైనఘనజీవసత్త్వనిలిచి। ధాన్యమై మ ర్త్యతతులకోదవమునగును॥
వ॥ మఱియు దృఢరూపమైనపశువుల కన్నంబగు వివిధఫలరూపంబులనొంది
విహంగాదిజంతువులకన్నంబగు వాయురూపంబై సర్పాదులకన్నంబగు న
య్యన్నంబు త త్తద్భూతములయందున్న జఠరాగ్నివల్ల బచనమై పాలలో
ఘృతంబు పైకి దేలినచందంబునబిందురూపమై పురుషులయందునిలిచి స్త్రీ
గర్భంబులందుజొచ్చిపిండరూపంబగుత త్త్పిండంబులయందుజరాయుసం
బంధమువల్ల నాఱునెలలకువహ్నిదానియందుబ్రకాశించుకరణిజై తన్యంబు
దీపించుదదనంతరంబునగాలకర్మపరిపూరితంబై సతతీనుదయించుమఱియు
నవ్వర్ష జలంబేవృక్షాదులందురసాత్మకమైజీవనంబగునిదియుత్ప త్తిప్రకారం
బింక లయప్రకారంబెట్లన్నను వాతపైత్యశ్లేష్మాదిరోగంబులవల్ల భూతం
బులు లోబడినప్పుడు పల్లములనిలిచిన వర్ష జలంబుల సూర్యకిరణములు
పీల్చుకరణికాలస్వరూపమైన సూర్యుడుసర్వభూతములయందలి జీవరసంబు
బీల్చిపోవునప్పు డారసస్వరూపంబు సూర్యకిరణములలో మిళితమై వాయు
మండలమందేకంబై గగనమార్గంబున జంద్రమండలంబుజొచ్చి చంద్రుడు
సూర్యునియందేకీభవించి నప్పుడుసూర్యునియందు జెందుననిమద్గురుండుప
దేశించెననినవిని నవ్విశిరఃకంపంబుజేసిభానుండిట్లనియె॥ గీ॥ దేవరాతుసము
ఖులనుస్థితిలయముల। వరుసగాజెప్ప మనగ నవ్యాసనుతుడు। జలజబాంధ
వునీక్షించిసంతసించి। మరల నిట్లనిపలికె సమ్మతముగాను॥ వ॥ దేవా వట
బీజంబునకు వ్రీహిబీజంబునకు భూసంబంధంబొక్కటియైనగాని వ్రీహిపరి
ణామంబు షణ్మాసంబులును వటపరిణామంబు సహస్రసంవత్సరపర్యం
తంబు ని ల దా ప్రకారంబుగా బ్రహ్మాదిదేవశరీరములకును మనుష్యశరీరం
బులకును గా [illegible] య తేజస్సత్త్వాంశం బధికంబుగా
[illegible]థంబున్నది యాహిర [illegible] లుత్పత్తియై దీర్ఘాయుష్మం
గనిలావృతఖండాదిదేశములయందు దేవజా[illegible] లుత్పత్తియై దీర్ఘాయుష్మం
తులైవ ర్తింతురు సామాన్యదేవజాతులకు సుర్మావధి [illegible] నింద్రాదిలోక
[illegible]లురకు మన్వంతరావధియు బ్రహ్మాదులకుబ్రహ్మాండప్రళయావధియుగ
[illegible]గయందు సంతతికినాధారమై సచ్చిదానందనిత్యపరిపూర్ణుండై వాజ్ఞాన
సాతీతుండైన నారాయణుండు ప్రకాశించుచుత్ప [illegible] కాశంబునీవనినిశ్చయి
చియుందునని మఱియు సకలవేదాంతసారనిశ్చి [illegible] మథపక్రమంబువి
[illegible]పవిని నార్యకు [illegible] జూచియిట్లనియె॥ సీ॥ ఓమహామునీంద్ర నీమ
ర్థ్యంబు యోగసిద్ధియు దెలియుటకు [illegible] నా [illegible] ములు చేసి యుచి
టికన్నియు త్తరము లీవసంభవరుడు [illegible] జిత్తంబు రంజి
[illegible]సర్వాన్నసిద్ధమండలంబు [illegible] పై లోకంబులమదాటి
[illegible] నుండె [illegible] వసము [illegible] నయ్యబ్జ [illegible] నా

మన్నింపగాశుకసంయమీంద్రుడు। డతులితానందరసమగ్నుడగుచు లేచి। దిన
కరునిమండలంబుభేదించి వెడలి॥ వ॥ తదనంతరంబున నూర్ధ్వమండలంబు
లనూర్ధ్వలోకంబుల నతిక్రమించిశుకుండునిర్వాణపదంబునొందెనంతభా
యాశుకుండుకాశిజేరి వేదవ్యాసులకు వివిధశుశ్రూషలుచేయుచుండి కొ
న్నియుగంబుల కాకృష్ణద్వైపాయనునియనుమతంబున శుకాశ్రమస్థలంబు
నందుజేరి విప్రకన్యకను బాణిగ్రహణంబుచేసి సంతానంబువడసెననిదేవ
దర్శనుండు చెప్పినవిని దేవలుండిట్లనియె॥ గీ॥ శ్రీరమాదేవి పూర్వశరీరకలి
త। యైతపము కపిలాశ్రమమందు జేయు। చుండెనంటివిమరలనీయుర్విమీద।
జేరినటువంటికథనాకు జెప్పుమయ్య॥ మ॥ అనియాదేవల మానితానదుగగా
నాదివ్యయోగీంద్రుడిట్లనె నా దేవిసుశీలయై హృదయమం దాచక్రి నర్చిం
పుచున్ । మన మాస్వామిపదారవిందములపై మగ్నంబు గావింపు
చున్ । దనదేహస్మరణంబు లేక జగమంతావిష్ణురూపంబుగన్॥ క॥ భా
వింపుచు గొన్నేండ్లా। శ్రీవనితామణితపంబు చేయగ నపుడీ। శ్రీవేంకట
గిరినిలయుం। డావెలదిని మెచ్చితలచె నపుడిట్లనుచున్॥ సీ॥ తనుగూర్చి
తొలుతన తప మాచరించితి నని నన్నుగూర్చి యయ్యాదిలక్ష్మి। పాతా
ళమందెతపం బాచరింపుచు ననుజిక్కబట్టి యున్నది ధరిత్రి। పైకినిచ్చుట
కేయుపాయంబుగావింతు ననివీరలక్ష్మిహృదబ్జమందు। వెలిగెడితనరూపము
లనుసచ్ఛటతిరోధానమొందింపగధ్యాననిష్ఠ। చలనమొందకనప్పు డాశ్చర్య
మొంది। కన్నుగవవిప్పిచూచి పంకరుహనాభు। నచట గానక చింతించి
యపుడు లేచి। కపిలమునిపాలికరిగి శ్రీకాంత నిలిచె॥ క॥ అపు డా లక్ష్మిని
గనుగొని। కపిలమునీంద్రుండు చాల గరుణనుబలికెన్। జపలత్వరహిత
మగు నీ। తప మఫలంబై ఫలించె దామరసాక్షీ॥ క॥ ఇకనీవిందుండకచని।
ప్రకటిత శేషాద్రి దిగువ బద్మసరస్సుం। దకుటిలమతివై చేరుము। శుక
మునిసుతు డందునిన్ను జూచి ముదమునన్॥ సీ॥ ఘనపాంచరాత్రప్ర
కారంబుగా నిన్ను బూజించు నచటికే పొమ్మటంచు। బలికి పంపింపగా
బాతాళమం దున్న శేషుండు లక్ష్మి నీక్షించిమ్రొక్కి। బహురత్నవిలసి
తాభరణాంబరంబులు చందన సుమదామచయము లొసగి। రమణీయ
సదివ్యరథములో దగు సహస్రార హేమాబ్జంబునందు వెలుగు। కర్ణికా
మున మంచిగజచతుష్ట। యంబుతో పీఠు[illegible] నయ్యాదిలక్ష్మి। స
[illegible]పుచు మధ్యాహ్నసమయమునకు। ధరణి భేదించుకొనుచు మో
[illegible]నవచ్చి॥ గీ॥ మహిమతో నూటయెనిమిది మందినేవ। కజనులును క
ల్పగా ఘనతమీరు। శేషపర్వతమునకు దక్షిణముగాను। గలుగుస్వ
ర్ణముఖరికి దక్షిణాగమందు॥ సీ॥ ఘనతరంగయుతంబు గంగోపమానం

నలినకైరవకోకనదయుతంబు । భానురమకరందపానమత్తమిళింద పట
లవిహారంబు పావనంబు । మత్స్యకచ్ఛపభేకమకరకుళీరకవ్రాతనివా
సంబు శీతలాంబు । పరిపూర్ణ మలఘుసోపానావృతంబు సుస్వాదు గం
ధాఢ్యమై జగతిమీఱ। రమ్యమైయున్న పద్మసరస్సునడుమ। వెలయునావీ
రలక్ష్మిదావెడలిరాగ । బారిజాతము లాలక్ష్మిపై నవించి । చెలగిజయ
జయశబ్దముల్ చేసిసురలు॥ చ॥ పొగడుచునుండగా జలధిపుత్రిక దివ్యశరీర
కాంతులే। జగతినినిండిదిక్కులను సాంద్రముగాబ్రసరించిపిమ్మటన్।గగన
మునావరింప నది గాంచి ఫణీంద్రగిరీశ్వరుండుదా । ఖగపతినెక్కి యచ్చ
టికి గ్రక్కునవచ్చె బ్రమోదచిత్తుడై ॥ క॥ అప్పుడు బ్రహ్మశివాదులు । త
ప్పక నక్కడికిబోయి తమవాక్యతతుల్ । గొప్పగ మొరయం జేయుచు।
నుప్పొంగుచు సిరిని లోచనోత్సవ మొనఁగన్॥ సీ॥ చూచుచుగార్తీకశుద్ధపం
చమియుత్తరాషాఢ భృగువార మమరగూడి । యున్ననాడరుదుగావ్యూ
హామహాలక్ష్మిహరికి ముందుప్రత్యక్షమయ్యెనట్టి। విమలదినమునందవీరలక్ష్మి
ప్రసన్నమయ్యె నందరికి మహాదినంబు। ముఖ్యం బనుచు బ్రహ్మముఖ్యులా
లోచించి ఫణిగిరీంద్రునిజూచి పలికి రిట్లు । దేవ యీపుణ్య తీర్థమం దే
ముదంబు । వెలయగా వ్యూహాలక్ష్మియు వీరలక్ష్మి । వెడలివచ్చిరి గనుక
నీవిమలతోయ । మవనిపై బద్మదీర్ఘాఖ్య నమరియుండు॥ వ॥ అటుగావున
నీపుణ్యతీర్థంబులోనిట్టి శుభదినంబునందు స్నానంబుచేసినవారు పాపవిము
క్తులై భాగ్యంబులనుభవింతు రని నిర్ణయించి తామందఱు స్నానంబులు
చేసి యప్పద్మతీర్థంబున కాగ్నేయభాగంబున దివ్యాలయంబు విశ్వకర్మ
చేత నిర్మాణంబు చేయించి యావీరలక్ష్మిని బ్రార్థించి తోడ్కొనివచ్చి
సకలోత్సవంబులతో నాలయంబునం దుంచి ఛాయాశుకునిచేత బాంచ
రాత్రోక్తంబుగా సకలోపచారపూజలు జేయించి రందు చక్రి తనకంఠ
మందున్న పుష్పహారంబు నవ్వీరలక్ష్మికంఠంబునం దుంచి శుక్రాశ్ర
మంబు నగ్రహారంబు చేయించి ఛాయాశుకున కొప్పగించి బ్రహ్మాదులకు
విందు చేయించి వస్త్రతాంబూలంబు లిప్పించి సెలవిచ్చి వారి నంపించి
వీరలక్ష్మితో నిట్లనియె॥ సీ॥ పాలేటిపట్టి నీప్రథమశరీరంబు కనుగొం
గన్నుల కరువుదీరె।నీవ్యూహాలక్ష్మితో సెనసి వేంకటశైలమందుండవ
చ్చి వచటికిపుడు। రమ్మన నారమారమణి చక్రికి మ్రొక్కి పటుభక్తి దీపిం
లికెనిట్లు। నాప్రాణనాయక నాకొఱకై నీవు తపముచేసినమహాస్థల
మక । శ్రీకరం బైన దీశుకక్షేత్రమందె। నిలిచెదను నాహృదయముల
నిలిచి । వ్యూహాలక్ష్మి సురంబుపై నుంచికొనుము । సన్నిచటనుం
ంచు నలిననాథ॥ క॥ నా కిది సమ్మత మైనది। నీక సుమానంబువలన

ఘునకరుణే । యీకాయమునం దుంచుచు। నాకనకాచలము జేరు మజ్జ
శాతు॥ గీ॥ నేను రాలేదనుచు మది నీవు కొదువ। నుంచవల దింక నేనె
శ్రీ వ్యూహాలక్ష్మి। రూపమును దాల్చి వచ్చి నీఱొమ్ముమీద। గుదురుగా
ల్పి తిక నీకు గొదువయేల॥ క॥ కరుణను బద్మావతినం । దరమర లేకేలు
మందు మహిగిరిపైకిన్ । బరులను రప్పించుచు ఘన । వరముల కృప
చ్చుచుండు వార్ధిశయానా॥ సీ॥ సురుచిర కార్తీకశుద్ధపంచమి వచ్చినప్పు
డు నీపుష్పహార మొకటి। ప్రియమైన వస్త్రంబు ప్రేమతో బంపించుచుం
డుము నిచట మహోత్సవముల।నంగీకరించి నాయాత్మలో వెలుగునీకన్ని
యు నర్పించి యచలమతిని । నిన్నుజూచుచు నిందె నే నుండెదను మీరు
శేషాద్రిమీద వసించి యుండు । డనుచు బాదంబులకు మ్రొక్కి నపుడు
చక్రి । వీరలక్ష్మిని వీడ్కొని వేంకటాద్రి । చెంత నావ్యూహాలక్ష్మితో
స్నేహ మొసగ । గలిసి క్రీడింపు చుండె నుత్కంఠ మెఱయ॥ చ॥ అపుడు
శుకాగ్రహారవరమందు శుకుం డతిభక్తిమీఱగా । నెపుడు మహో
త్సవక్రమము లిందిర కిచ్చట నాచరింపగా। నపరిమితంబుగా గలుములంద
జేకిచ్చుచుబూజలందుచున్। విపులసుఖస్థితిన్నిలిచివీరరమాపతియుండెనచ్చ
టన్ ॥సీ॥అంతకుముందుగా నాదిశుకుండందు జేరినప్పుడ భూప్రసిద్ధముగను
బలకృష్ణమూర్తులభక్తితో భావింపయందుంచిపూజించియతడుచనిన। వెన
క ఛాయాశుకుండ నెడువిప్రుడుపాంచరాత్రోక్తముగరమారమణినినచట।న
ర్చింపబరకాంతయగులచ్చిహరిచెంత జేరియున్నకయున్ద జేరినపుడు। నేనిచటని
ల్చియుండుటనీతిగాదు। తిన్నగా లేచి యిప్పుడెతీర్థయాత్ర। చనుదుననిసిరి లే
చెనాసమయమందు । బట్టికృష్ణుండుగూర్చుండబెట్టెనతని॥క॥ అప్పుడుకృష్ణు
నిగనిబలు । డప్పాకూర్చుండబెట్టనర్షంబగునే । గొపై వృషరసతి వేడ్కగ
ప్పుడుదానిందునిలిచెనింపుదలిర్పన్ ॥సీ॥ కావున నేను వేంకటగిరిపై కేగి
దొకతీర్థంబునాశ్రయించి। యుండెద ననగ నన్నొంటిగానిందుంచి
యున్నపోనేలనుండుమిచట । ననినగృష్ణునిజూచి హాలపాణివల్కె నీవ్వర
మ్మునావెంటననగకృష్ణ। దేవుడిట్లనెరమాదేవినిం దొంటిగానుంచి నే
టకుచితమగునె। యనుచుగృష్ణుడువలుకగాహాలధరుండు। మరలనిట్ల
రపురము జేరి యొంటిగానీమహాలక్ష్మి యుండినపుడు । నీవుదోడ
వెనిర్మలాత్మ॥ చ॥ అనిహాలపాణిపల్కనపుడల్లవనవ్వుచుగృష్ణదేవు
సిరిదవ్వుగానిలిచి నప్పటిరీతిదలంపనేలనిం। దొనరగ జేరియున
గనిచ్చటనుంచినేనుబో । యినజనులైననవ్వరె యహీంద్ర
మెచ్చునే॥గీ॥ మనకుభయమేమియుచట రమాలలామ। విభ
చందము వేడ్కనిలిచి। యనినబలభద్రుడామాటవినిభయ
ఇందిర శ్రీ

కృష్ణదేవునీక్షించిపలికె॥ సీ॥ భృగుమునీంద్రుని పూర్వ మగడు సేయుచుబరవు
రుషుండనుచు మదిబెరికియుంచి । హరిబాసికరవీరపురి జేరి పాతాళమున కే
గివిభునిచేతనె తపంబు । చేయించితపముదా జేసియీస్థలమందు జేరియుచ్చ
టనిల్చెవీరలక్ష్మి । యనగాప్రసిద్ధమైహరివలెనే చతుర్భుజములతో మహాస్ఫు
రణమెఱయ। నిలిచినదిగాక నేనిందునిలువవెఱతు । ననినదరహాసితాస్యయై
యున్న మాము । గాంచికృష్ణుండు పలికెనో కామపాల। శ్రీతరుణిమీదకోదువ
లెంచేదిమేల॥ సీ॥ వైకుంఠపురమందువరమృదుతల్పమై యున్నతాళ్కృతినినీ
వుండినపుడు । హరిగూడినీమీదనానందముగనుండునంతియకానినిన్నస్యడ
నుచు । దలచునెలక్ష్మి సీతాదేవియై నప్పు డిలను లక్ష్మణుడవై యెల్లయె
డల । చరియించునపుడైన బరుడంచునీమీద నరమరనుంచెనే యనినబ
లుడు । నవ్వియిట్లనిపలికెనానాడుసీత । యన్నమాటలుమఱపురాకున్నవి
పుడు । సిరిరజోగుణమును దలంచినభయంబు । నామదినిబుట్టుచుండునో నం
దతనయ॥ క॥ అనితాలాంకుడువలుకగ । వినికృష్ణుండిట్టులనియెవిశ్రవసుని
పు । త్రునిరామునిచేజంపిం । పనుబనిగలుగంగనట్లపలికె గదన్నా॥ క॥
ఆమాటలుమఱువకయుపు । డీమాడ్కిని లక్ష్మితప్పులెన్నుచు మదిలో ।
ప్రేమమునుంచకయరుగగ । నీమహిళాశ్రమమువిడువనేమిటికనఘా॥ గీ॥ మిం
చిసిరిమీద నిటుతప్పులెంచకిపుడు । శాంతమునుబొందుమీశుకాశ్రమతలం
బు । విడిచిపోవగదనుచు వివేకసరణి । నన్నతో గృష్ణు డేకాంత మాడు
చుండె॥ సీ॥ ఛాయాశుకుడు తనజనకు దర్చించిన రామకృష్ణుని రమారమ
ణినచట। నర్చింపుచుండగా నపుడగన్యామాసమందు బ్రహ్మోత్సవం బంది
మీద। సాగగా నట కేగి ఛాయాశుకుడు వీరలక్ష్మి సేవకులైన లలితమతుల।
మనసితా నొకమాట యెనుబదిమందిని హరియాజ్ఞ వడసివాహకులజేసి।
...పురము జేరి రామకృష్ణులనువీర। లక్ష్మి నర్చింపుచుండె నలక్షణముగ। న
...హరినిల్పి నటువంటి యబ్జసఖుని । జేరివైఖానసులుబూజ సేతురనుచు॥
వి ...ద్విధంబున దేవదర్శనుండు దేవతులకు జెప్పెనని సూతుంజూచి శౌన
కులిట్లనిరి॥ సీ॥ ఓసూత శ్రీశ్రీనివాసుని శేషాద్రియం దెవ్వరెవరుమున్న
...ములు । చేసిరాచందముల్ చెప్పగావలెనంచు నా శౌనకాదులిట్లడు
...డు । వినిసూతుడిట్లనె మునినాథులారమీ రతిశయప్రశ్న నన్నడిగినా
...శక్యంబుగాదిప్పుడావ్యాసగురుండు నాకిప్పుడయందుండిడయను। బ
...చినటుల నేబలుకవలయు। ననుచు వ్యాసునిధ్యానించి యతులిడ
...గానకాదిమునీశ్వరపుంగవులను । జూచినంతో నదిత్తుడై సూతు
...॥ వేంకటాచలమందు విధిరుద్రముఖులకు హరి ... ప్రత్యక్ష
మైనయపు । కమలాసనుడువైఖానససూత్రక్రమంబుగ నర్చనంబు జేసి న

...నటికన్యామాసమున రథోత్సవముగావించెనా పిమ్మటవిఖనసుండు ।
...చెనమ్మునియాజ్ఞ చేత మరీచియర్చించెనటుమీదనత్రిపూజ। చేసెగశ్య
పవలనర్చించెభృగుడు। నంతబూజించెపుల్లమహామునీంద్రుడు। దవలనర్చిం
...ట్టిసంయమికిశిష్యు । లైనయతులుస్వాయంభువాఖ్యమనువు॥ సీ॥ సమ
...ంబునను సంధిసంవత్సరములతో మొనయుముప్పదికోటులెనుబదియు
। నాలుగులక్షలునలువదియెనిమిది వేలయింటికిబ్రహ్మవిశ్వసృష్టి । తాజే
...నూహించి ధ్యానకాలమును గోటియు డెబ్బదియు లక్షలనుచుబలుకు।
...నఱువది నాల్గువేలబ్దముల్ గాగ నిల్చినయేండ్లు గణింపసరవి । గుదిరి
...రువదితొమ్మిదికోట్లపదియు। మూడులక్షలు నదిగాక మొనసిపైన। నెను
...దియునాలుగగువేల నెన్నిలెక్క । చేసిభాగించి చూడ విశేషముగుచు॥
...గీ॥ ఇన్నిముప్పదికోటులు నెనుబదియును । నాల్గులక్షలు నదిగాక నలువ
...నిమి । దైనవేలేండ్లయింటికి నరసిచూడ । నందుబహుధాన్యవత్సరం
...ాదిగాగ॥ వ॥ అఱువదియెనిమిదిచతుర్యుగంబులయింటి కిప్పటి యీశ్వ
నామాబ్దంబువరకు జతుర్యుగ మొక్కింటికి సంవత్సరములు నలువది
...మూడులక్ష లిరువదివేలలెక్కను మహాయుగములులోకడ జెప్పినక్రమ
...ముగా నలువది యెనిమిదింటికి సంవత్సరములు యిరువదితొమ్మిదికోట్లు
...ముప్పదియేడులక్షలఱువదివేలును వైఖానససూత్రక్రమముగా విఖనసబ్ర
హ్మకుశిష్యులైన పుల్లమహామునికిశిష్యులైన యతులర్చించిరందు॥ సీ॥
...లుపొప్ప బహుధాన్యనామసంవత్సరం బాదిగా వైఖానసాగమోక్త ।
...ద్ధతి విఖనసబ్రహ్మసంతతివారునట కోటినలువదియాఱులక్ష । లెను
...దియును మఱియెనిమిదివేలేండ్లు చిరభక్తులై పూజ జేసిరవల । మహిగ
స్వాయంభువు మనుకాల మిన్నియేండ్లయ్యె నీక్రమముగా నబ్దసంఖ్య
...నరస్వారోచిషుండు నుత్తముడు తామ । సుండురైవతుడును జాక్షుష
...డు ననెడు । పంచమనువులకాలమేర్పఱిచిసంధి । యబ్దములతోడ లెక్కి
పనవనిమీద॥ తే-గీ॥ నలువుగా మూటయేబదినాల్గుకోట్లు। నిరువదియు ...
...లక్షలునిదియుగాక । నొక్కనలువదివేలయేండ్లొనరనయ్యె । నవల ...
...వస్వతాఖ్యమన్వంతరమున॥ క॥ ఆవిధముగనే క్షితిపై । నావేంకటచల
...ర్తకానందముగా । నావైఖానసులిపుడును । సేవింపుచు నర్చ ...
...తురుషునులై॥ గీ॥ మరల నాలెక్క మనువులకందఱికిని। జరుగ ...
...రుభూచక్రమెల్ల । గ్రమమునప్పక దమతమకాలములను । ...
...నవితానుబలికియవల॥ సీ॥ జగతిపై దివ్యవత్సరములు నాల్గ ... కృత
యుగమునకు ... నదిగాక తత్సంధియగు నెనిమిది ... మునసి
...త్రేతాయుగమునకు మూడు ... వేలగు తత్సంధి ...

ద్వాపరంబునకరసిచూడ । నొకరెండువేలయేం డ్లొనరగా దత్సంధి యు
బ్దముల్ నన్నూఱు నవలవచ్చు । కలియుగమునకు వేయేండ్లుగాగదాని ।
సంధిసంవత్సరంబు లెంచంగ ద్విశత । మగు చతుర్యుగకాలంబు లవని
మీఁద । సార్వకాలంబు నీరీతిజరుగుచుండు॥ గీ॥ భూమి నిటు నాల్గు యుగ
ములు బుట్టిపుట్టి । వేయుమాఱులు పోయిన విధికి నొక్క । దిన మగుఁ
రాత్రికాలమందే యటంచు। గుఱుతొకటిజెప్పి సూతుండు మరల ననియె॥
వ॥ వినుం డివ్విధంబున జతుర్యుగసహస్రంబులు గడచునంతకు బ్రహ్మ
సృష్టిం జేయుచుండు. నదిగడచినతుద నిద్రం జెందినప్పుడు లోకంబులడంగు
చుండు మేల్కాంచినప్పు డన్నియుం బుట్టుచుండు నట్టి బ్రహ్మదినంబు
నం దతుర్దశమనువు లివ్వసుంధరబాలింపుచుండు రట్టి మనుకాలంబెట్టి
దనిన స్వాయంభువు మొదలగుమనువులకొక్కరొక్కరికి దివ్యయుగంబు
లు డెబ్బదియొక్కమాఱుచనినదియొక్కమనుకాలంబని చెప్పనొప్పు నొ
క్కొక్క దేవేంద్రుడు దేవతలు సప్తఋషులు రాజులు హరియంశంబులను
ధరియించిలోకంబులబాలింతురు నారాయణుండు దేవతిర్యఙ్మనుష్యరూపం
బులధరియించి సర్వంబుదానై సమర్థించి రక్షింపుచుండు శ్రీవేంకటేశ్వరుం
డుమూఁడుయుగంబుల ముని యక్షాదులచేత బూజింపుచుండి ప్రతికలియు
గంబునందు మనుష్యపూజ లంగీకరించి భక్తుల రక్షింపుచుండునని చెప్పి
మఱి యిట్లనియె॥ సీ॥ మునివరులార మీరనఘులుసర్వజ్ఞులగుచు నుండియు
నన్ను నడుగగాను । భక్తితో శ్రీవ్యాసభట్టారకుల దయఁ విశదంబుగా
బదివేలసంఖ్య । నమరు బ్రహ్మపురాణ మందు ద్వాదశసహస్రములచే
బ్రహ్మాండమమర నొకటి।సరవి నెన్నగ బంచశతసంఖ్యనమరుచువలనొప్ప
బ్రహ్మకైవర్తనంబు । వెలయు నిరువదినాలుగు వేలసంఖ్య । నమర
విష్ణుపురాణంబు నదియు గాక । దశసహస్రకసంఖ్యతో దనరి ధరను ।
నామమగు వామనునిపురాణంబు మఱియు॥ సీ॥ అదిగాక నేబదియైదు వేల
సంఖ్య నెనయు పద్మపురాణమెనిమిదియును । పదివేలనగుసంఖ్య నొద
భాగవతంబు వెలయగా బదిరెండు వేలసంఖ్య । నొనరు మత్స్యపురాణ
మబదియేడు వేలయి కూర్మపురాణ మదియుగాక। తలుపొప్ప నిరువ
దివేలగు లెక్కయమరువరాహమహాపురాణ। మిరువదియు నొక్క వేల
సంఖ్యనగాను । రచితమైనట్టిగరుడపురాణమొకటి । పంచవింశతిసాహస్ర
సార । దునిపురాణంబునదిగాక తొడరి మఱియు॥ గీ॥ గురుతరంబ
గు పదకొండువేల। నొదవులింగపురాణంబు నదియుగాక।వరయనిరువ
దెంటతో దనర్చి । రమణ జెలువొందు శివునిపురాణమొకటి॥ గీ॥ ఎనుబ
దియును వేలసంఖ్యనుఘనముగ । రచితమా స్కాందనామపురాణమొ

కటి । వింశతిసహస్రసంఖ్యతో వివిధకర్మ। రంజితాగ్నేయనామ పురాణ
మొకటి॥ సీ॥ వెలయగా నిరువదివేలగుసంఖ్యతో దవరుమార్కండేయ
మునిపురాణ । మదికాక నిరువదియగు వేలసంఖ్యతో సారమై తగుభవిష్య
త్పురాణ। మెన్న నెనిమిదిపదు నెనిమిదియగుపురాణంబులుమీకునిర్ణయము
గాను । జెప్పితి నిదిగాక శ్రీవరాహపురాణమున భవిష్యోత్తరమునను మ
ఱియు। రమ్యతరమైనపద్మపురాణమునను। వింతలగుచు బ్రకాశించు వేంక
టాద్రి । పతిచరితములుకొన్ని యేర్పఱచిమీకు। జెప్పితిని నేను మోక్షం
బు జెందుకొఱకు॥ క॥ అనియానూతుడుపలుకగ । విని శౌనకముఖమౌ
నులు విశ్వాసముతో । గనుగొని యతనిముదంబున । వినుతింపుచు
లనిరి వేడుకమీఱఁ॥ చ॥ సురుచిర భక్తియుక్తులును సూనృతవాక్యము
లాత్మనిష్ఠయుం । బరమవివేకశీలములు పావన మోక్షవిచారధర్మముల్ ।
కరుణయు శాంతముఁ మొదలుగాగల సద్గుణముల్ దృఢంబుగా । నఱి
ముఱి నిల్చె నీహృదయమం దతిధన్యుడవైతి విద్ధరఁ॥ శా॥ నీవాచక్రి
గుణంబులం దలపుచుఁ నిర్వాణబోధస్థితిఁ । భావం బందు గ్రహించి
మాకొనర జెప్పఁ జాలయోగ్యుండవై । నావిబ్భంగిన కొంత లేకనిచ
టఁ నానాపురాణార్థముల్ । ధీవిజ్ఞానుడవై వచించితివి సందేహంబు
లఁ దీర్చుచుఁ॥ ఉ॥ కావుననీవుధన్యుడవు కంజదళాక్షుడునీ హృదబ్జమం।
దేవసియించియుండి బహుదివ్యతరోక్తులనిల్చి సత్కృపం । బ్రోవగనీకసా
ధ్యములుపుట్టవటంచు మునీంద్రులందఱం। దావిమలాదిసూతు సుగుణావ
ళి నెన్నుచు నాదరంబునఁ॥ చ॥ పలుకగసూతుడిట్లనియె బద్మదళాక్షుడు
బాదరాయణుం । డలశుకయోగిపుంగవుడు నార్యులునై తగు మీరలంద
రుఁ । విలసితమైన సత్కరుణ వేడ్కగ నాయెడనుంచియుండగా। జెలువల
రంగ దోచినవిచెప్పితి నంచువచించినమ్రుడై । క॥ మునులను సన్నుతి సేయ
గ । వినవారలుమెచ్చి యతని వినయోత్కర్షం।బునకలరుచు క్రమ్మరని।
ట్లనిరింకొక ఘనరహస్య మడిగెద మనఘా॥ గీ॥ వినుమనేకముక్త్య వితత
లలో మోక్ష । కాములైనవారు కాయములను। విడిచి యెచట నెచట శ
మలులై పొందుదు । రావిధంబు దెలుపుమయ్య సూత॥ క॥ అనవినిసూ
తుండప్పుడు । తనగురునిమనంబునందు దలచియచలుడై । కనుగవ ముక
ళింపుచువిష్ణునిధ్యానము చేసి విమలసుస్థిరమతియై॥ సీ॥ సూతుడిట్లనియె ని

సూరిజనములార వివిధశ్రుతిసన్నుతుల్ వినినమీకు । నఖిలంబు దెలియు
నాయందు సత్కృపనుంచి యతిరహస్య ప్రశ్నయడిగినపుడు । చెప్పలేదన
నేల చెప్పెద దప్పొప్పులంగీకరించి ధైర్యమున వినుడి । పాపకర్ములుపోయి
బహునారకములందుబడి పుట్టుచుందురు ప్రజ్ఞ లేక । పుణ్యకర్ములు పోయి
తత్పుణ్యఫలము । ననుభవించిన తుదభూమియందు ప్రాలి । క్రమ్మఱను
బుట్టుచుందురు కామముఖ్య । శత్రువుల గెల్చి గురుకటాక్షమునుబొంది ।
నట్టివారుజనింప రీయవనిమీఁద ॥ సీ॥ అట్టివారెవరన్న నాచార్యభక్తులై
పరమవిరక్తులై పటువివేక । కలితులై శాంతులై గర్వవిముక్తులై హేమ
గుణంబుల నెరగమీటి । గురుతర కల్యాణ గుణులై యచంచలచిత్తులై
విజ్ఞాన సిద్ధు లగుచు । హెచ్చక తగ్గక నేకాంతనిష్ఠులై నారాయణధ్యాన
పూరితాత్మ । లయినఘనులంగములవిడి యఖిలలోక । ములనపుడె
దాటి మండలములనుగడచి । వరుసమహదాదులయిన యావరణములను ।
గడచిమూలప్రధానము గడచి మఱియు ॥ వ॥ సహస్రశీర్షుండైన విరాట్పురు
షునతిక్రమించి యమృతవెల్లియనఁనొప్పు విరజానదియందు గ్రుంకి లింగ
దేహంబులనువిడిచి యప్రాకృతదివ్యదేహధరులయి శతసహస్ర దివ్యావర
ణామృతంబై యనేకకోటిసూర్యచంద్రప్రకాశమై యొప్పుచున్న పరమ
పదమందు ప్రకాశింపుచున్న నారాయణపరబ్రహ్మసాన్నిధ్యంబునం బొం
దుదురు మఱియు భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యంబుల నభ్యసింపుచు నధ్యాత్మవి
ద్యానుభవులగు నాత్మవేత్తలు స్వరూపవిలక్షణంబులేక నిరాకారప్రకా
శమైన కైవల్యపదమందు బొందుదురు విజ్ఞానంబ బ్రహ్మం బని అనుభవ
సిద్ధులైన జ్ఞానవేత్తలు అమృతసముద్రంబును విరజయుంబొందుదురు సహ
స్రశీర్షుండైన విరాట్పురుషుండె పరబ్రహ్మం బని నిశ్చయించి తద్ధ్యానా
గూఢులైన వా రావిరాట్పురుషుని శీర్షోపరిప్రదేశంబునందు జేరుదురు వీ
రందఱును బునరావృత్తిరహితులై యుందురు మఱియు నివ్విరాట్పురుషుని
భూమధ్యాధఃప్రదేశంబునందు త్రిగుణమిశ్రమై యున్న మూలప్రకృతినే
పరతత్త్వంబని తదనుష్ఠానమంత్రసిద్ధులైన వారు దుర్గధామంబునందు
నొందుదురు తత్ప్రకృతిజన్యంబు లయినమహదాది సప్తావరణంబుల నేప
రతత్త్వంబుగా జూచువార లయ్యావరణంబులందుదురు వాసుదేవద్వాద
శాక్షరీ నారాయణాష్టాక్షరీ నారసింహ గోపాలాది మహామంత్రసిద్ధు

లును సదానారాయణస్మరణ నేమరక జేయువారును వాసుదేవసంకర్షణ
ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధవ్యూహంబులందు బొందుదురు విష్ణుం డొక్కఁడ
మహద్భూతం బని మఱి యనేకభూతంబులు పృథగ్భూతంబులని విష్ణుండే
సాత్త్వికబ్రహ్మం బనినిశ్చయించివిష్ణుషడక్షరీమహామంత్రసిద్ధులయిన విష్ణు
పరాయణులు శ్రీవైకుంఠము జేరుదురు మఱియు సద్వ్రతనిష్ఠులయి జ్ఞాన
భక్తివైరాగ్యసంపన్నులయిన విష్ణుమతములవారు కారణవైకుంఠంబులం
దును బొందుదురు వీరలందఱును వటపత్రశయనునినాభికమలమందు ప్రళ
యకాలంబులందు జొచ్చి వెడలుచుందురు బ్రహ్మపరతత్త్వ మని బ్రహ్మ
గాయత్రీమహామంత్ర సిద్ధులయినవారు బ్రహ్మలోకమందును దపసిద్ధు
లైన వారు తపోలోకమందును శమదమాదిసద్గుణసంపన్నులైనవారుజన
లోక మందును బొందుదురు ప్రళయజలము జనలోకంబున నెగదట్టినప్పు
డు జనలోకవాసులు మహర్లోకమందు జేరుదురు మఱియు యజ్ఞాది సత్క
ర్మసిద్ధులు సువర్లోకంబునందును దానధర్మపరోపకారు లయినవారు
భువర్లోకమందుదురు సూర్యమంత్రోపాసనాసిద్ధులైనవారు సూర్యలోక
మందును జంద్రమంత్రోపాసనాసిద్ధు లయినవారు చంద్రలోకమందును
చేరుదురు తత్తత్పుణ్యంబులు క్షీణించి నప్పుడు భూలోకంబున బుట్టువత్తు
రు మిక్కిలి పాపకర్మంబులు చేసినవారు భూత ప్రేత పిశాచ గ్రహమం
డలములజేరి కాలాంతరములకు బాపంబులు క్షీణించినప్పుడు భూలోక
మున గ్రమ్మఱబుట్టి జన్మ హేతు కర్మముల జేయుచుందు రనిన విని
శౌనకాదు లిట్లనిరి॥ సీ॥ వెలయగర్మము లెన్ని విధములై జీవుల కీయె
శరీరంబు లిచ్చుచుండు । బుణ్యాతిశయమును బుణ్యమధ్యమమును
బుణ్యసామాన్యంబు భూరిపాప । మును మధ్యపాపంబు మొనసిన
సామాన్యపాపంబు నరులకే ఫలము లిచ్చు । మిశ్రకర్మాధిక్య మి
శ్రాధమము మిశ్ర. సామాన్యమే గతుల్ జనులకొసగు । గామ్య
కర్మంబులును గతకాలకర్మ । ఫలము లేమార్గములజూపు బ్రజలకనిన । విని
మనంబున భావించి మునివరులను । జూచి గురునిదలంచి యాసూతు డని
యె॥ వ॥ మహాత్ములారా వినుం డిట్టికర్మముల చేతనే జీవులకు జన్మంబులు
గలుగుచుండు నట్టి కర్మంబు లెన్నివిధంబు లవియ పుణ్యపాపమిశ్రకర్మం
బులను మూడువిధంబులు తత్కర్మఫలానుభవంబు లెట్లనిన బుణ్యకర్ములు

దేవాదిశరీరంబులందును పాపకర్మలు తిర్యగాదిశరీరంబులందును బుణ్యపాపమిశ్రకర్మలు మనుష్యాదిశరీరంబులందును బొందుదురు మఱియును బుణ్యాతిశయులును హిరణ్యగర్భభావంబునందును పుణ్యమధ్యము లింద్రాదిశరీరంబులందును సామాన్యపుణ్యులు యక్షరక్షఃప్రముఖ తామసదేహంబులందును బొందుదురు మఱియు నుత్కృష్టపాపంబులచే నవారు జనతాపకరంబులైన కంటకవృశ్చిక వనమక్షికాదిక్రూరజంతువులగుదురు, పాపమధ్యములు కదళీనారికేళాది వృక్షంబు లగుదురు సామాన్యపాపులు గోగజాదులగుదురు. మఱియు సామాన్యమిశ్రకర్మలు వర్ణాశ్రమధర్మార్థకామ్యకర్మలై యుదయింతురు, అత్యుత్కృష్ట పుణ్యపాపమిశ్రకర్మలు నిష్కామసత్కర్ములై పుట్టి యీశ్వరార్పిత పుణ్యకర్మంబు లాచరించి యందువలన చిత్తశుద్ధిగలిగి యందువలన సాధనచతుష్టయసంపత్తి గలిగి యందువలన సద్గురుభక్తిగలిగి వారికి జతుర్విధశుశ్రూషలు జేసి మెప్పించి వారి కరుణకు బాత్రులై వేదాంతసిద్ధాంత రహస్యోపదేశంబు వడసి శ్రవణ మనన నిధిధ్యాసన పూర్వకంబుగా సంపూర్ణజ్ఞానము నవలంబించి యజ్ఞానకారణావరణ విక్షేపశక్తులం గెలిచి శబ్దానువిద్ధశ్యానువిద్ధసవికల్ప నిర్వికల్ప సమాధుల నభ్యసించి జ్ఞానజ్ఞాతృజ్ఞేయంబు లనెడి త్రిపుటిదాటి సచ్చిదానంద నిత్యపరిపూర్ణబ్రహ్మంబునందు బొంది జీవన్ముక్తు లగుదురు కామ్యకర్మాచరణులైనవారు సుఖదుఃఖకారణంబు లయిన స్వర్గనరకము లందు బొంది క్రమ్మర బుట్టిగిట్టుచుందురని చెప్పిన విని శౌనకాదు లిట్లనిరి॥ క॥ చటులోగ్రప్రళయంబున । నటమటమయి విశ్వమడగి నపుడులయాబ్ధిన్ । వటపత్రమునందాహరి । యెటువలె వర్తింపుచుండు నెఱిగింపవయా॥ గీ॥ అనిన విని సూతు డనియె లయాబ్ధిమీద । మహిమమీఱగనంగుష్ఠమాత్రదేహుండై నిజాంగుష్ఠ మాస్యమం దమరనుంచి । లీల వటపత్రమున బవ్వళించునపుడు॥ సీ॥ పటుతరంగోహార్మి వటపత్ర మటునిటు లుయ్యాలవలె నూగుచుండగాను । జిరజిర నెగరెడు సీకరమాలిక నుయ్యాలజేరు నట్లొప్పగాను । ఫేనంబుచుట్టు గప్పి విశాలమయ్యాది యుయ్యాల తెరవలె నుండగాను । భ్రమణమండలంబడ్డ దూలంబుకైవడి నుయ్యాలచెన్నుతో నొఱయగాను । బరమపదకాంతు లుప్పొంగి పద్మరాగ । ముఖ్యమణిజాలములరీతిముద్దుగుల్క । జెండ్లవ్రాలె జూడ్కి కెదురుగా నుండ

దాని । [illegible] దాత్మలో జూక్కుచుండె॥ గీ॥ బాలకుండు దాని బట్టనశక్తుడై । ముఱిసిముఱిసి మహా[illegible]సాది । పట్టికొందుననుచు నట్టిట్టునునుగుచు । నుబ్బినాట్యలీల నొప్పుచుండు॥ క॥ ఘనపద్మజాండకోటులు । దనునూత్నోదరము నంపదాచిముఱియుచుర్ । వనరాశిమీద దేలుచు । నానరగ డోలోత్సవంబు నొంది సుఖించుర్॥ క॥ వనజనిభాకారుండై । వననిధిలో దేలుచున్న వటపత్రముపై । దనుదానె చూచిచొక్కుచు । నెనవుగనానందయోగనిద్రం జెందుర్॥ వ॥ ఇవ్విధంబున యోగనిద్రం జెందియుండి బహుకాలంబునకు గ్రమ్మరమేల్కాంచి నిజగర్భగతప్రపంచంబును వెలిపూర్వప్రకారంబును నిర్మించునప్పుడు ముక్తజీవులుదక్క దక్కినకర్మజీవులు యథాప్రకారంబుగా బుట్టిగిట్టు చుందు రని జెప్పి క్రమ్మర సూతుండిట్లనియె॥ సీ॥ పుట్టిగిట్టుచునున్న భూలోకవాసుల రక్షించుటకు రమారమణితోడ । వేంకటాచలమందు విఖ్యాతిగానుండి నరులచే గోవిందనామభజన । మొనరజేయింపుచు ఘనపాపములనైన క్షీణింపజేయుచు సిరులనిచ్చి । పాలింపుచున్నట్టి ఫణిగిరీశ్వరునకా వుభామహాలక్ష్మి కుర్విమీద । వెలయునావీరలక్ష్మికి విమలహృదయ । [illegible]చు నలమేలుమంగాఖ్య నద్భుతముగ । నమరె బద్మావతికి వేంకటాద్రికిలను । వెలయు శుభమంగళము గల్గవలయుననగ॥ గీ॥ అప్పుడామునులెల్లదథాస్తటంచు । బలికి శ్రీవేంకటేశ్వరభక్తికథలు । సూతుడెఱిగింప వినుచుమెచ్చుచునువార । లందఱందుండి రానందమతిశయింప॥ క॥ ధరణీశ్రీనీళాధిప । కరుణారసపూరితాత్మ కామితఫలదా । వరవేంకటగిరినాయక । తరిగొండనృసింహ దురితదళనశుభాహ్వ॥

మా లి ని.

సులలితమణిభూషా సూరి[illegible]త్రాబ్జపూషా
కలుషజలధిశోషా కంజగర్భాండవేషా
కలిరుషజలదోషా క్రాంతజీవాళిపోషా
విలసితనవిశేషా వేదవేదాంగభాషా॥

గద్యము.

ఇది శ్రీగిరిగొండ లక్ష్మీనృసింహ కరుణాకటాక్ష కలిత విద్యా వసిష్ఠ గోత్ర పవిత్ర కృష్ణయామాత్యతనూభవ వేంగమాంబా ప్రణీతంబైన శ్రీ వీరలక్ష్మీవిలాసం బను వేంకటేశ్వరమాహాత్మ్యంబునందు లక్ష్మి [illegible] కొల్లాపురంబున తపంబు జేయుటయు శుకాశ్రమంబున తపంబు జేయుమని చక్రికి అశరీరవాణి బోధించుటయు నాస్వామి పద్మసరోవరతీరంబున జేరి దివాకరప్రతిష్ఠ జేసి లక్ష్మిని గూర్చి తపంబు జేయుటయు దత్తపో విఘ్నంబు జేయుట కింద్రానుమతంబున రంభాదులు వచ్చి హరిని జయింప లేక నోడి జనుటయు హరినిదలంచి పద్మావతి చింత నొందుటయు లక్ష్మీ కపిలమునిసంవాదమును వ్యూహలక్ష్మి హరికి బ్రసన్నం బగుటయు రమా సహితుండై బ్రహ్మాదులతోడ జక్రి శేషాద్రి జేరుటయు లక్ష్మీనారాయణులు వినోదంబుగా భాషించుటయు శుకమార్తాండసంవాదంబును ఛాయాశుకోత్పత్తియు వీరలక్ష్మి శుకాశ్రమంబు జేరి యుండుటయు బలకృష్ణ సంవాదంబును శ్రీనివాసుని బ్రహ్మాదు లర్చించిన కాలక్రమంబును కాల నిర్ణయంబును అష్టాదశపురాణప్రశంసయు బుణ్యజీవులు పొందు సద్గతి క్రమంబులును నను కథలం గల శ్రీవేంకటేశ్వరమాహాత్మ్యంబునందు వీరలక్ష్మీవిలాసం బను షష్ఠాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీకృష్ణార్పణ మస్తు.

అమెరికన్ డైమండు ముద్రాక్షరశాల, చెన్నపురి. 1928.

END OF
TITLE